

Index to the Ninth Volume of the Journal of the Indian Merchants' Chamber.

શ્રી બહેપારી ચેમ્બરના માસિકના તવમા પુસ્તકની અનુક્રમણિકા.

વિષય	પાનું	વિષય	પાનું
૧. અધિપતિની નોંધ.		હિન્દુસ્થાનના કોલસાનો ઉદ્યોગ...	૩૮૧
૨-૬૮-૧૪૬-૧૬૪-૨૪૨-૨૮૬-૩૩૮- ૩૮૬-૪૩૪-૪૬૨.		બ્યાપારી નામોનું રજીસ્ટ્રેશન ...	૩૮૨
૨. બહેપારી વિષયો.		અમેરિકાના યુનાઇટેડ સ્ટેટસના રંગના ઉદ્યોગની ખીલવણી ...	૩૮૩
અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષાન્તો ૬-૧૦-૧૦૪-૧૫૫- ૨૦૩-૨૫૨-૨૬૬-૩૪૩-૪૪૩-૫૩૮.		ખાડનો ઉદ્યોગ ...	૩૮૪
ઇન્ફાન્ટ તથા હિન્દમાં બ્યાપારી		કોન્સ્યુલર સર્વિસમાં મુધારો ...	૩૮૭
શિક્ષણ પદ્ધતિ ૧૪-૧૩		૧૯૧૭-૧૮ નું બજેટ ..	૪૪૬
હિન્દમાં બોળીન		પૈસા રોકવા બાબત બે કરો ...	૪૪૬
બનાવવાનો ઉદ્યોગ... .. ૫૭		હિન્દી વૉર લોન .	૪૫૧
સ્વદેશી બેંકોની અગત્ય ૬૦		સ્વદેશી હીલચાલ .	૪૮૬
કાગળનો ઉદ્યોગ ૧૬૧-૨૦૮		મુખામ્મદ હાલાકાતું કેળવણી ખાતું	૪૮૪
ધંધાને વેકરૂપ નહિ ગણવો		કાઠીઆવાડમાંથી રૂની નિકાશનું	
કોય તો ૧૬૩		પ્રમાણ કેટલું ? ૪૬૬	
પદ્ધતિસર કામ કરવાને લીધે ૨૧૦		બ્યાપારી મંડળોની આવશ્યકતા ...	૪૬૭
બ્યાપણી તત્કાળ ફરજ ૨૧૧		બહેપારી કાયદો ૫૦૦	
જામએ છીએ બહાણુ બનાવવાના		ડમ્પીંગ ૫૦૪	
ઉદ્યોગમાં એક હિન્દી ફોર્ડ ૨૬૫		હિન્દની આર્થિક સ્થિતિ ૫૩૪	
રહેવે બોર્ડને ચેમ્બરનો પત્ર ૨૬૮		કોલસાનો ઉદ્યોગ. ૫૪૧	
હિન્દુસ્થાન ઉપર વિમારૂપ પડતો		કેટલીક ઉપયોગી કહેવતો. ...	૫૪૩
મસારો ૩૦૩		મેક્સિકોની રાજ્યવ્યવસ્થા ...	૫૪૪
રેશના ઉદ્યોગને રાજ્યની મદદ ૩૦૮		બ્રિટિશ સામાજ્યમાં ધાતુની પેદાશ.	૫૪૫
હોદ્દના હુસર ઉદ્યોગ ૩૪૮		હિન્દમાં વહાણોનું બાંધકામ ...	૫૪૭
પેટ'ટો' બ્યાપારી માર્કેટ અને		હિન્દમાં હુસર ઉદ્યોગની ખીલવણી	૫૪૮
દેશી રાજ્યો ૩૫૨		આમમાં કેળવવાનો ઉદ્યોગ. ...	૫૫૦
		કાઠીઆવાડમાંથી કેટલીક સળગડ...	
		નિકાશ. ૫૫૨	

વિષય

પાનું

વિષય

પાનું

ઇન્ડીયન કોટન એસોસિયેશન કું	...	૩૪૧
લીમીટેડ .	...	૩૪૨
ઇજરાયલ માસીક	...	૩૪૦
હિન્દી લેખમાળા	...	૩૪૦
સ્વામી વિવેકાનન્દ	...	૪૪૦
કામીનીયા હુઝ આર્ટલ	...	૪૪૦
શ્રી કાસબોધ .	...	૪૪૧
મેટરલિંગના નિબંધો	...	૪૪૨
અમેરિકનો પ્રવાસ	...	૪૪૬
ભાઇ પમાણી ઈર્ષ કેશવ કાકા .	...	૪૮૭
કામીનીયા પરચુમરી કું	...	૪૮૭
વીસમી સદી...	...	૪૮૮
આમૃત્ય અમૃત	...	૪૮૮
પયાસ પાર્તા...	...	૫૬૨
મુંબાઇ સ્વદેશી કો. ઓપરેટીવ ...	...	૫૬૨
રોસાર્નું સચિત્ર કયાટલોગ ..	...	૫૬૨
શ્રીઓ અને સમાજ સેવા.	...	...

૮. બહેપારી બાતમીઓ અને આંકડાઓ.
દરેક મહિને નીચેની બાબતોના આંકડા
આપવામાં આવ્યા હતા
૧. ખાડની જકાત વખતે આંકેલી કીમત.
૨. લૉકન્ટ રેટોક ઠગપનીઓ.

૩. નવા પેટન્ટો.
૪. સોના રૂપાની આયાત અને નિકાશના
આંકડા
૫ પરદેશી ખાંડની આયાત.
૬. સુતર અને સુતરાઉ કાપડના આંકડાઓ.
૭ સુતરની આયાત
૮ પોર્ટ ટ્રસ્ટના વેર હાઉસીજમાના વ્યવહારને
લગતા આંકડા.
૯ હિન્દુસ્થાનનો દરિયાઈ બેપાર. —
૧૦. બહેપારી બાતમીઓ, પુછપરછ

૯ બીજી ચેમ્બરો.

- બીજી ચેમ્બર. ૨૮-૧૭૦-૩૧૭.
ઇન્ડીયન નેશનલ એસોસીએશન ૨૮.
હીરાના બહેપારીઓની મંઈબી ૩૧.
બોમ્બે ચેમ્બર ૭૫-૧૨૬-૨૨૨.
કરાંચી ચેમ્બર ૧૭૧-૩૧૮.
પંજાબ ચેમ્બર ૩૧૮
ધી ઇન્ડીયન પેસેન્જર્સ એન્ડ ટ્રાવેલ રી
એસોસીએશન ૫૧૧.

THE JOURNAL OF THE INDIAN MERCHANTS' CHAMBER.

દેશી

વેપારી ચેમ્બરનું માસિક.

સ્તક ૯મું VOL. IX. SEPT. 1916. No. 3 સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬. અંક ૩ જો.

અનુક્રમણિકા.

INDEX.

વિષય	પાનું	Subjects	Page.
૧. અધિપતિની નોંધ	૬૮	1. Editor's Study ..	98
૨. સામાજિક સ્થિતિ	૧૦૨	2. Reviews ...	102
૩. વેપારી વિષયો	૧૦૪	3. Commercial Subjects ...	104
(અ) અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો	૧૦૪	(a) Elements of Political Economy ...	104
૪. આલુ લડાઈને પ્રસંગે વેપાર સંબંધી	૧૧૨	4. War and Trade. Government Notifications ..	112
બહાર પડેલાં વધુ સરકારી જાહેરનામાં	૧૧૭	5. Chamber's Section ...	117
૫. ચેમ્બરનો વિભાગ	૧૨૦	6. Other Chambers ..	120
૬. બીજા ચેમ્બરો	૧૨૦	7. Commercial Intelligence and Statistics ...	130
૭. વેપારી જાતભીઓ અને આંકડાઓ	૧૩૦		

EDITOR'S STUDY.

અધિપતિની નાંધ.

રેલ્વેના સવાલો ઉપર હાલમાં જાહેર પ્રજા તરફથી તેમજ નામદાર સરકાર તરફથી ઘણું ધ્યાન પુગાડવામાં આવે છે અને તે વાસ્તવિકજ છે, કારણકે દેશના આર્થિક ઉત્કર્ષમાં રેલ્વેઓ મોટો ભાગ ભજવે છે. એટલુંજ નહિ પણ આ દેશમાં સરકારને તેઓ આમદાનીનું મોટું સાધન છે. ગયા મહિનામાં રેલ્વેના બે અગત્યના સવાલો નામદાર સરકાર તરફથી બેંકો પાસે ઉપર વિચારવા માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા તેમાંના એક સવાલ રેલ્વેનું મેનેજમેન્ટ સ્ટેટના હાથમાં હોય તો સાફ કે કંપનીઓના હાથમાં હોય તો સાફ તે જાણતને લગતો છે. હાલ નીચે જણાવેલી રેલ્વેઓ સરકારની માલિકીની છે અને સરકાર તરફથી તેનો વહીવટ થાય છે.

૧) નોર્થ વેસ્ટર્ન રેલ્વે.

૨) ઇસ્ટર્ન પાંગાળ રેલ્વે.

૩) આઉથ આંડ રોહીલ પાંડ રેલ્વે.

નીચે જણાવેલી આઠ રેલ્વેઓ સ્ટેટની માલિકીની છે, પણ જુદી જુદી કંપનીઓ કે જેમને નામદાર સરકાર તરફથી વ્યાજની ગેરંટી મળેલી છે તેના તરફથી તેનો વહીવટ કરવામાં આવે છે.

૧) ઇસ્ટ ઇન્ડિયન રેલ્વે.

૨) ગ્રેટ ઇન્ડિયન પેનીન્સુલા રેલ્વે.

૩) બોમ્બે બરોડા આંડ સેન્ટ્રલ ઇન્ડિયા રેલ્વે.

૪) મદ્રાસ અને સધર્ન મરાઠા રેલ્વે.

૫) આગ્રા પાંગાળ રેલ્વે.

૬) પાંગાળ નાગપુર રેલ્વે.

૭) આઉથ ઇન્ડિયન રેલ્વે.

૮) બરમા રેલ્વે.

નીચેની ત્રણ રેલ્વેઓ અને તે ઉપરાંત બીજી કેટલીક નાની રેલ્વેઓ પાનગી-કંપનીઓની માલિકીની છે, જેમાંની કેટલીએકનો વહીવટ તે કંપનીઓ કરે છે; જ્યારે કેટલીએકનો વહીવટ સરકાર યા તો સરકારની માલિકીની રેલ્વેઓનો વહીવટ કરતી કંપનીઓ કરે છે. વળી તે ઉપરાંત બીજી કેટલીક નાની રેલ્વેઓ ડીસ્ટ્રીક્ટ બોર્ડની માલિકીની હોય છે યા તો આવાં બોર્ડ તરફથી વ્યાજની ગેરંટી મળેલી હોય છે. રેલ્વેઓને મૂળ વ્યાજ શી રીતે ગેરંટી કરવામાં આવ્યું તથા જુદી જુદી રેલ્વેઓ કોન્ટ્રેક્ટ ક્યારે કરે તે જાણતમાં આ ઠેકાણે જણાવવાની જરૂર નથી પણ એટલું જણાવવું યોગ્ય ધર્મ પડશે કે જેની કંપનીઓના જ્યારે કોન્ટ્રેક્ટ પુરા થયા ત્યારે તેમાંની કેટલીએકની જાણતમાં સરકારે કોન્ટ્રેક્ટ રદ કરવાનો પોતાનો હક અજમાવ્યો અને તે લાઇનો ખરીદી લઇ પોતા તરફથી મેનેજ કરવાનું કર્યું. પણ ઘણી મોટી રેલ્વેઓ જેવી કે ઇસ્ટ ઇન્ડિયન, સાઉથ ઇન્ડિયન, ગ્રેટ ઇન્ડિયન પેનીન્સુલા, બોમ્બે બરોડા તથા સધર્ન મરાઠા અને પાંગાળ નાગપુરની જાણતમાં સરકારે પોતાનો હક અમલમાં નહિ મેલતાં જુની કંપનીનેજ ક્યાં તો મેનેજમેન્ટ આપ્યું ક્યાં તો જુની કંપનીની સાથે અંગત રીતે જોડાયેલી કેાઇ નવી કંપનીને મેનેજમેન્ટ આપ્યું પણ તેમાં કેટલીક નવી કલમો દાખલ કરી. દાખલા તરીકે, સ્ટેટ તરફથી ગેરંટી થયેલા વ્યાજના ટકા ઓછા કરવામાં આવ્યા તેમજ વધારાના નફાનો હિસ્સાનો બેંચી સરકારને વધારે ફાયદાકારક અથ પડે એવી રીતે કરવામાં આવી. આવી

બ્રાકન મેજિક ટાઇલ્સની ડીઝાઇનો ક્યાં લેવા મળશે ?

ઇંડીયન કૉટન ઑઇલ કંપની, લીમીટેડ.

હમમ સ્કીટ, કોટ, મુંબઈ તથા વિજલપુર, નવસારી.

આ કંપનીના કારખાનામાં નીચે મુજબ માલ તૈયાર થાય છે:—

કપાસીઆનું તેલ.

અમારે ત્યાં તૈયાર થતું તેલ મુંબઈમાં
વેચાતાં ખીખાં તેલો કરતાં ચઢીઆતું
હોવાની અમે ગેરંટી આપીએ છીએ
ખાવામાં ધીની ખરોખરી કરે છે.

કપાસીઆનો મગજ.

ગાય, ભેગ, બળદ, ઘોડા, ગેઢાં, બકરાં
વગેરેને માટે ખરેખરો તાકાતવાન ખોરાક,
દુબળાં જનવરને ઘોડા વખતમાં ટટાર
જનાવે છે.

કપાસીઆનાં છાલાં.

અમારી મીલનાં છાલાં પુના, મહિ, કરાંચી,
સુરત વગેરે સ્થળોએ ડેરીઆમાં તેમજ ખા-
નગી ખેતરોમાં રફેજ (roughage)
તરીકે મુબકળ વપરાય છે.

ભાવતાલ તથા વધુ વીગત માટે લખો:—

કાઠારી સુતરીઆની કંપની,

મેનેજિંગ એજન્ટ.

ટેલીફોન નંબર ૨૧૩૬.

Business Adviser.

For all commercial and Trade matters, correspondence, Insurance questions in all its Branches, Investments, Finance, Export and Import, Company's Work such as Floating Amalgamating, Reorganising and Winding up, Inventory and Inspection of Accounts, Balance sheet etc. and all legal and practical routine relating to business. Consulting fees moderate. Apply, with your requirements to Y. L. Bhandarkar F. C. I. (Fellow of the Institute of Commerce, Birmingham) Girgaum "Indoo Lodge" Bombay.

ધંધામાં સલાહ આપનાર.

વેપાર વાણિજ્યને લગતી દરેક બાબતો, પત્રવ્યવહાર, ઇન્સ્યુરન્સ એટલે વીમાને લગતી દરેક બાબતો, નાણા રોકવા બાબત, આ અને નિદાશના સવાલો ઉપર, કંપનીઓ, નવી ઉભી કરવી હોય या तो ખેડી હોય या तो બ કરવી હોય, વિગેરે, કંપનીને લગતી દરેક તમામ, ઇન્વેન્ટરી તૈયાર કરવી હોય, અગર હિસાબ તપાસવો હોય અગર બેલેન્સ શીટ કાઢવાં હોય એવાં દરેક કામમાં અને દરેક જાતના ધંધાને લગતી વ્યવહારીક અને કાયદા મંળિ સલાહ આપવામાં આવે છે. સલાહ આપવાની ફી મધ્યમજ્ઞ રાખવામાં આવેલી છે.

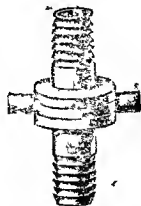
તમારી જરૂરીયાતો સાથે લખો
વાઈ. એલ. ભટ્ટારકર એફ. સી. આઇ.
ફેલો ઓફ ધિ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ કોમર્સ,
ગિરગામ "ઇન્ડુલોજી" - મુંબઈ.
ગીરગામ "ઇન્ડુલોજી" - મુંબઈ.

બી. એન. ભાથેનાની કું.

સેન્ટરી એન્ડ હારડવેર મરચાંદસ.

નાગદેવી સ્ટ્રીટ, મુંબઈ નાં ૩

ટેલીફોન નાં ૩૧૫૫

સેન્ટરી જન એન્ડ રેલ્વેને લગતો સર્વે સામાન.

લોખંડની, કલાઇની, પીતલની, તાંબાની, સીસાની, બાયલર ટ્યુબ અને બીરની રેનવેર પા પ્લો અને તેની ફીટીંગ્સો. — દરેક માપની મોટા જથ્થામાં મળશે.

તેસતેડ પીતલના સ્ટાંચ ઝાંક, બીજતેપ, સીતના વીલ વાલવસો, અને કોકસો — દરેક જાત અને માપના.

ચીનીની ગટરના પાઈપ્સો અને ફીટીંગ્સો, વોટર-કલોઝના વાસણો, લેવેટરીસો, બાથ તબ્લો, ફક્સગી-ટાંકીઓ વગેરે પ્લમ્બરોને લગતો દરેક જાતનો માલ.

રીતની ગોઠવણું જે કંપનીઓની સાથે કરવામાં આવેલી છે, તે કંપનીઓના કોન્ટ્રેક્ટો હવે એક પછી એક પુરા થતા આવશે. ખુલ્લા ઈન્ટ ઇન્ડીયન રેલ્વેનો કોન્ટ્રેક્ટ ૧૯૧૬ માં પુરા થશે. ગ્રેટ ઇન્ડીયન પેનીન્સુલા રેલ્વેનો કોન્ટ્રેક્ટ ૧૯૨૫ માં પુરા થશે અને તે પ્રમાણે ૧૯૫૦ સુધીના બાકી કંપનીઓના કોન્ટ્રેક્ટો પુરા થશે. ગયે વર્ષે વડી ધારાસભામાં ઝોન સર ઇબ્રાહીમ રહીમનુદલા આ સવાલ પર વિચાર કરવાને પોતાની દરખાસ્ત લઈ આભ્યા ત્યારે તેઓએ કહ્યું હતું કે ૧૯૧૬માં ઇસ્ટ ઇન્ડીયા રેલ્વેનો કોન્ટ્રેક્ટ પુરા થવાનો છે, તે વખત પહેલા નામદાર સરકારે રેલ્વેના મેનેજમેન્ટને લગતી પોતાની શત્રુતી બરાબર સુકર કરવી જોઈએ કે જેથી કરીને જો રેલ્વે મેનેજમેન્ટનું જ નફો થાય તો ૧૯૧૬ માં ઇસ્ટ ઇન્ડીયા રેલ્વેનું મેનેજમેન્ટ તેઓ પોતે લઈ શકે. ઝોન. સર વીલિયમ કલાકે તે વખતે ઝોન. સર ઇબ્રાહીમ રહીમનુદલાની દરખાસ્ત સ્વીકારી, પણ બધા ધારતા હતા તે પ્રમાણે તે સવાલ ઉપર વિચાર કરવાને એક જુદી કમિટી નીમવાને બદલે રેલ્વે બોર્ડને જ તે સંબંધી તપાસ કરવાનું સોંપવામાં આવ્યું. એક વર્ષ સુધી તપાસ કર્યા પછી અને જુદા જુદા આકાંક્ષા તપાસ્યા પછી રેલ્વે બોર્ડને એમ જણાવેલું લાગે છે કે આવી બતની તપાસ ઉપરથી કોઈ પણ ચોક્કસ નિર્ણય ઉપર આવી શકશે નહિ, તેથી કરીને તે હોકિયો જુદી જુદી ઓપારી એજન્સી તથા એસોસિએશનોને તે બાબતમાં મત પુછાવી મંગાવેલો છે.

સર ઇબ્રાહીમ પેતાના ભાવજીમાં રેલ્વે મેનેજમેન્ટના નીચેના મૂળ કાયદાઓ જણાવ્યા હતા—

૧) મેનેજમેન્ટ કંપનીઓને હાલ જે નફો આપવામાં આવે છે તેના રેલ્વેને ચોટા ધરાવ.

૨) ખાસ કરીને આ દેશના લાભમાં દેશના ઓપાર ઉદ્યોગની વૃદ્ધિ તથા સ્વતંત્ર ખીલવણી

૩) પ્રાતો વચ્ચે ઓપારની ખીલવણી.

૪) લગ્નમાની હિરકટરોની બોડ હરત રહેલા અધિકારને બદલે હિંદમાં એકજ સ્ટેટ ખાતા હરતે સર્વ અધિકાર આવે કે જે હિંદી પ્રજાને અતુ ક્ષણ પડે છે.

સુધરેલા દેશોમાં કેટલેક ઠેકાણે સ્ટેટ મેનેજમેન્ટ હોય છે ત્યારે કેટલેક ઠેકાણે કંપની મેનેજમેન્ટ હોય છે અને જાનને મેનેજમેન્ટના કાયદા અને ગેરકાયદા વર્ણવવામાં આવેલા છે. જર્મનીમાં હાખલા તરીકે સ્ટેટ મેનેજમેન્ટ છે કે જેથી કરીને લાકાઈના વખતમાં રેલ્વેઓનો તેણે બહુ સારો ઉપયોગ કરેલો છે. ઓપાર અને ઉદ્યોગને માટે પણ રેલ્વેઓએ ચોટી મદદ આપેલી છે, કારણ કે ત્યાં એમ માનવામાં આવે છે કે ઓપાર અને ઉદ્યોગની ખિલવણી એ રેલ્વેઓનું એક મૂળ કર્તવ્ય છે. ગ્રેટબ્રિટનમાં બધી રેલ્વેઓના વહિવટ કંપનીઓએ ચલાવે છે, કે જે કંપનીઓને માહોમાહિ સ્પર્ધા હોવાથી બહિર પ્રજા અને ઓપારીઓને ઘણી વાર લાભ થાય છે પણ આવી રીતે કંપનીઓથી વહિવટ થતી રેલ્વેઓ સ્વાભાવિક રીતે એક શત્રુતી સ્વીકારી શકતી નથી અને તેથી જ કરીને જ્યારે લાકાઈ શરૂ થઈ ત્યારે સરકારે બધી પ્રિયીશ રેલ્વેઓના વહિવટ પોતાના હાથમાં લઈ લીધો. અમેરિકાની અંદર રેલ્વેઓના વહિવટ કંપનીઓના હાથમાં છે પણ ત્યાં આ વહિવટ બહુ વખલાયતો છે અને તેથી કરીને દેશના ઓપાર ઉદ્યોગને અનહદ કાયદો થયેલો છે એ પ્રમાણે બધે ઠેકાણેથી કબૂલ કરવામાં આવે છે. હિંદુસ્તાનને માટે એમાંથી કંઈ બતનો વહિવટ સ્વીકારવો એ સવાલ હાલ બધી જ એજન્સી આગળ છે. કેટલેક ઠેકાણેથી એમ પણ સૂચના કરવામાં આવેલી છે કે, કંપનીને વહિવટ તેમજ રેલ્વે વહિવટ બંને ચાલુ રાખવા, પણ કંપનીના વહિવટની અંદર હાલના મમ-યને અનુસાર કેટલીક ફેરફારો કરવા. જેના કે-કંપનીના હિરકટરોની બોર્ડ જે હાલ વિશ્વ-સતમાં ગેરે છે તે બોર્ડ આ દેશમાં કરવી, કે

જેથી કરીને કમ્પનીના વહિવટ ઉપર તેઓ વધારે દેખરેખ રાખી શકે. કમ્પની વહિવટ જ સારો છે, એમ જણાવવાને માટે મી. ઘોષ કરીને જાગાળના એક જાણીતા રેલ્વે કંપની-ઓની સાથે જોડાયલા એક ગૃહસ્થે એક પુસ્તક લખેલું છે તેને જવાબ આપનાર એક પુસ્તક મી. કોપલી કરીને રીટાયર થયેલ રેલ્વેના ઓફીસરે લખેલું છે કે જે જાને પુસ્તકો આ સવાલના અભ્યાસીઓએ અવશ્ય જોવા લાયક છે.

આ જાણત વધુ વિવેચન આવતા અંકમાં કરીશું.

ગયા શિયાળામાં આ શહેરમાં કોલસાની એટલી અછત થઈ ગઈ હતી કે મીલોને માટે અને રેલ્વેને માટે પણ ઘણા જારીક સમય આવી પડ્યો હતો. આવા સમય ફરીથી નહિ આવે તેને માટે શું પગલાં લેવાં એ જાણત વિચાર કરવાને રેલ્વે બોર્ડ તરફથી એક કોન્ફરન્સ ગયા જુલાઈ માસમાં કલકત્તા ખાતે ભરવામાં આવ્યું હતું કે જે વખતે મહાર સરકારના ઓપાર અને ઉદ્યોગ નાના વડા આન. સર જ્યોર્જ બાર્ન્સ પ્રમુખસ્થાને બીઠાજ્યા હતા અને રેલ્વે બોર્ડના પ્રમુખ તથા જામી આગેવાન ઓપારી ચેમ્બરે તથા રેલ્વેઓના પ્રતિનિધિઓ હાજર હતા. ગયા શિયાળામાં કોલસાની અછત થવાનું કારણ રેલ્વેઓની મુકેલીને લીધે હતું. લગભગ શરૂ થયા સુધી કોલસો ઘણાંખરે કલકત્તાથી દરીયા માર્ગે આવતો હતો, પણ છેલ્લાં વર્ષ દોઢ વર્ષ થયાં બહોળી તંગીને લીધે તથા ફેબ્રુ વધી જવાને લીધે દરિયા માર્ગે કોલસો આવી શકતો નથી અને જધો કોલસો રેલ્વે માર્ગે જ લાવવો પડે છે. તેથી કરીને રેલ્વેઓના ઉપર એક અસાધારણ બોજો આવી પડેલો છે અને આ બોજાને બરાબર શી રીતે પહોંચી શકાય તે સવાલ મૂળ કોન્ફરન્સ આગળ હતો. આ મુશ્કેલી લગાઈની સુદૃઢ સુધીનીજ છે. કારણ કે લગાઈ

પુરી થયા પછી દરિયામાર્ગ પાછો ચલાવે. આની હુંક મુદતની મુશ્કેલીને માટે વેંગન સંખ્યામાં વધારો કરવો કે એવોજ દોષ બીજો ધલાજ લેવો એ બની શકે નહિ' અને તેથી હુંક મુદતની મુશ્કેલીને પહોંચી વળવા માટે કંઈક તુરતતુરતનાં પગલાં લેવાં જોઈએ. મૂળ સૂચના એ હતી કે ચોમાસાન દિવસોમાં ચીલવાળાઓ અને બીજા કોલસો વાપરનારાઓ જો કોલસો વધારે લે અને શિયાળાની મોસમને માટે ભરી રાખે તો શિયાળાની મોસમ જે જારી હોવાની મોસમ છે તે વખતે રેલ્વે ઉપર લોડ થશે નહિ'. કોન્ફરન્સમાં ચીલવાળાઓએ જણાવ્યું કે તેઓ વધુ કોલસો લેવાને તૈયાર હતા તેમજ કોલસાની જાણીની કંપનીઓના પ્રતિનિધિએ જણાવ્યું કે તેઓ વધુ કોલસો આપવાને શક્તિવાન હતા, પણ રેલ્વેએ વધુ કોલસો લાવી શકી નહિ. ભવિષ્યને માટે શું કરવું તે જાણતમાં એક સૂચના એમ હતી કે ચોમાસાને માટે કોલસાના દર ઓછા રાખવા કે જેથી કરીને ચોમાસાના દિવસોમાં વધુ કોલસો લાવવાને એક જાતનું જેચાણ થાય. આ જાતની આવશ્યકતા ઉપર આ ચેમ્બરના પ્રતિનિધિએ જ ભાર મૂક્યો હતો પણ બીજાઓ તરફથી એ સૂચના ઉપાડી લેવામાં આવી નહિ. કોન્ફરન્સ આગળ એ પણ સવાલ હતો કે જુદાં જુદાં શહેરોમાં કમિટીઓ નીમવી કે જેઓ એમ ઠેરવે કે કઈ ચીજને ઓપારી મોસમમાં રેલ્વેના ગાડાઓ મળવા માટે પસંદગી આપવી. આ સૂચના તરફ સામાન્ય રીતે ના પસંદગી ગતાવવામાં આવી હતી, કારણ કે, આવી જાતની કોઈ પણ કમિટીઓને અસુક કઈ ચીજને પસંદગી આપવી અને કઈ ચીજને નહિ આપવી એવો મહત્વનો પ્રશ્ન ઠેરવવાનું સોંપવું એ અયોગ્ય જણાયું. એમ જાતાવવામાં આવ્યું હતું કે જુદા જુદા ચેમ્બરની કમિટીઓને આ જાણત સરકાર પુછાવી શકે અને તે પછી સરકાર પોતેજ નિર્ણય કરવો કે કઈ ચીજને પસંદગી આપવી અને કોને નહિ આપવી. આ

દીવાલની હેન્ડસથ લાદીઓની સુંદર ડીઝાઈન કયા મળે છે ?

રીતની જોડન
જાલે પા ધધ રહ્યા પછી નામદાર સરકાર તરફથી
એક બીજા કાગળ મોકલવામાં આવ્યો હતો કે જેમાં
આ પસંદગીના સવાલ ઉપર મૂળ ભાર મુકવામાં
આવેલો છે. તે સવાલ ઉપર આ ચેમ્બરની
કામદારીએ પોતાનો મત મોકલવાનો આપેલો છે.

જયા સુલાર્થ માસના ચાંકમાં જંગમરની
પી ઇન્ડીયન નેશનલ ઓસોસિએશન તરફથી
હુમને મળેલો પત્ર હુમે પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો
જે પત્ર સાથે તેઓએ હુમને કેટલાક કાપડના
નમુના પણ મોકલ્યા હતા. તથા એવી ઇચ્છા
ખતાવી હતી કે તેવા નમુનાના માલો હિંદની
મીલોમાં જનાવવામાં આવે તો તેની ખપત
ત્યાં વધારવા તેઓ ખતલું કરશે એ ઓસો-
સિએશન તરફથી એક પાસ ખાતું મોકલવામાં
આવ્યું છે. તે ખાતાની મૂળ નેગ હિંદમાં ખતલતા
માલો આફ્રીકાની ખતલરમાં ચાલુ કરવાની છે.
બીજા પદ્ધતિ આફ્રીકાની ખતલર હાથ કરી લે
તે કરતાં હિંદને હાથ એ ખતલર એક એવી
ત્યાં વત્તા હિંદીઓની ઇચ્છા છે. દક્ષિણ
આફ્રીકામાંના કેટલાક બેડપારીઓએ પણ એજ
પ્રમાણેની ઇચ્છા હાલ દર્શાવી છે.

એકાથી નીચે મુજબનો એક પત્ર મળ્યો
છે જે અંગે મોંઘવો અસ્થાને નહિ થઇ પડશે.

“આ તરફના એકન આસપાસના જંદરાએ
જતો માલ લકાઇના કારણસર મરકાર તરફથી
જાંધ કરવામાં આવેલ છે જેથી વેપાર રોજ-
ગાર થકા છે છતાં અમેરીકન પીસગુડઝ ત્યાંના
વધુ ભાવને લઇને તથા રીગરોની અછતને
લઇને મુખબતું મીલોતું પીસ ગુડઝ મોટા
જથ્થામાં આવે છે, અને હીસાડ મધ્યમસર
હીક છે. મુખબતું મીલોવાળા મરીકાની જેવા
પીમચુડકમાં સફાઇ અને ખાસ બોલી કરતા
આવે તો હુમેશને માટે ત્રી તરફના ખબરમાં
મરીકાનને બિંદુ ચાલુ રહે. આ માટે મુખબતું
મરીકાની મીલોવાળાને સૂચના કરવામાં આવે
છે, પણ પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવતું નથી
જેથી હીકર ફેલ છે જે અમેરીકન પીમચુડકની
આવક શરૂ થયા પછી મુખબતું મરીકાની ચાલુ
રહે કે કેમ તે સંગત રહે છે. લગાઇ પહેલાં

મુખબતું મરીકાની આ તરફના ખબરમાં બીલ-
કુલ ચાલી શકતી નહોતી. જે હુમેશને માટે
પગ રાખવા ધારતા હોય તો તે માટે માલ
સુધારવો અને વધતા ભાવ ઉપર અંકુશ થર-
આતમાં રાખવાની જરૂર છે. ઉપરની હદીકત
સહેજ આ તરફના ખબરની રિથિત ધ્યાનમાં
રહે તે કારણસર લખેલ છે. એટલું તો
બોલકા છે કે લકાઇને લીધે મુખબતું મીલોએ
અબલયા ખબરમાં સારો ભાગ લીધો છે.
હુમેશ માટે કાયમ રહે તે માટે સુધારા વધા-
રાની જરૂર છે.”

ઘડના સંજાંધમાં સરકારી ચાંકડા
ખાતા તરફથી બહાર પડેલી બહુ છુકમાંથી
જણાય છે કે આખા બ્રિટીશ રાજમાં ઘડની
સૌથી વધારેમાં વધારે પેદાશ હિંદ કરે છે.
અને રસીયા અને યુનાઇટેડ સ્ટેટસ બાદ ફરીએ
તો આખી દુનિયામાં સૌથી મોટામાં મોટો પાક
હિંદ કરે છે. ઘડના પાકના છ મુખ્ય દેશો
યુનાઇટેડ સ્ટેટસ ઑફ અમેરીકા, રસીયા, હિંદ,
આસ્ટ્રેલીયા તથા આરજે-ટાઇન છે. જેમાંથી
આરજે-ટાઇન અને રસીયામાંનો પાક સૌથી
વધારે અનિશ્ચિત છે. છેલ્લા ૧૦ વર્ષમાં મોટામાં
મોટો ઘડનો પાક સને ૧૯૧૪-૧૫ માં ઉતર્યો
હતો. એકર દીક પાક ૧૯૦૯-૧૦ માં વધારેમાં
વધારે તથા ૧૯૦૭-૦૮ માં બોલકામાં બોલકો
હતો સને ૧૯૧૨-૧૩ માં ઘડની મોટામાં મોટી
નિકાશ થઇ હતી. સાધારણ વર્ષોમાં યુનાઇટેડ
કીંગડમ, મેક્સિકમ અને ફ્રાન્સ, એ દેશો હિંદી
ઘડના મુખ્ય ખરીદનારા છે. યુનાઇટેડ કીંગ-
ડમમાં હિંદી ઘડની મોટામાં મોટી આયાત
૧૯૧૨ માં થઇ હતી. સુલાર્થથી સપ્ટેમ્બર
સુધીના અરસામાં વિલાયતની ખબરોમાં હિંદી
ઘડ મોટે ભાગે ખપે છે. બ્રિટીશ હિંદમાંથી
નિકાશ થતાં ઘડનો પોણા ભાગ કરાંચીથી
અને ગાકીના મુંગઇ અને હંકકનાથી એક છે.
લગાઇ શરૂ થઇ ત્યારથી એટલે ૧૯૧૬ ના
ઓગસ્ટથી ૧૯૧૬ ના જુન માસ સુધીમાં
હિંદે ૮૮૪૪,૫૦૦ પાઉની કિંમતના ઘડ,
નિકાશ કર્યો હતો જેમાંથી ૭૮૬૧,૧૦૦ પાઉ-
ફકા યુનાઇટેડ કીંગડમે ખરીદ્યા હતા.

સાહ્યાર સ્વીકાર.

અથ શાસ્ત્રના સિધ્ધાંતો.

ભાગ ૧ લો.

લખનાર — જોડીસનદાસ ખારભાયા.

કિંમત રૂ ૧—૦-૦

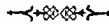
ચિંચુઅર-મી. ધનસુખલાલ કૃષ્ણલાલ મહેતા.

શુજાતી આદિત્યમાં કેઈ પણ વિભાગ સારાં સારાં પુસ્તકોથી એટલો બધો ઉભરાઈ જતો નથી કે બીજાં સારાં પુસ્તકોને સ્થાનજ નહિ મળે; તેમાં આ વતના વિભાગમાં તે પુસ્તકો એટલા બધા ગણ્યાગાં હોય છે કે સારાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થાય તો બહુજ આવકારદાયક લેખાય. તેમ છતાં સાધારણ રીતે આ વતના પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરવા તરફ આપણા સોફ્ટિયનું લેખકોનું અને પછીનાં લેખકોનું જોયું નથી એ ખેદની વાત છે આથી જ જોડીસન દાસ ખારભાયાએ આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરીને અને આ વતના બીજાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરવાનું વચન આપીને શુજાતી સહિત્યને આભારી કર્યું છે અર્થશાસ્ત્રની ઉપયોગીતા હાલના યુગમાં એટલી બધીલી થઈ ગઈ છે કે તેને આભાસ દેકે મનુષ્યને આનંદપ્રકરો થઈ પડે છે એટલે એ શાસ્ત્ર અર્થથી પુસ્તકો પ્રગટ થવાની જરૂર છેજ. આજ સૂધીમા આ શાસ્ત્ર સંબંધી કલ્પત ત્રણેક પુસ્તકોજ શુજાતીમાં થયાં છે.

રા. જોડીસનદાસની બાપા સ્ટેલી અને જનસમાજને સ્તુતિયુગ પડે તેવી છે. પુસ્તિકામાંના દેહાન્તો સમજાવે સ્તુતિયુગ તેવા અને નિરસ વિષયને સ્વભાવ બનાવી વાંચનારના હૃદયમા ઉત્પન્ન થતી કંટાળાની વૃત્તિને નાશ કરવા શક્તિવાન થાય તેવા છે જુદે જુદે ઠેકાણે ઠેકાણે અને આકૃતિઓ છાપીને વાંચનારનો માર્ગ સરળ કરવાને માટે લેખકે સારા શ્રમ લીધો છે

પુસ્તક ઉપર, ઘણાં ખર્ચાં અંગ્રેજી પુસ્તકો ઉપર કીંમત હોતી નથી તે પ્રમાણે કીંમત રાખી નથી તેથી લગભગ અંચવાડો લાગે છે. એ રીતે કીંમત નહિં છાપવાનો ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ સ્તુતિયુગ નથી

એકંદરે પુસ્તક સારું છે અને આજ વતના બીજાં પુસ્તકો માટે અભિરૂચી ઉત્પન્ન કરાવે તેવું છે અને તેને માટે હું મેં રા. જોડીસનદાસ લ. દ. ખારભાયાને અભિનંદન આપીએ છીએ.

દાવડાની અષ્ટકની ચીમનીઓ.

જ્યારથી યુરોપખંડમાં યાદવાસ્થળી બની છે, ત્યારથી હુમનનાં રાજ્યોમાંથી આવેનો માલ બંધ થયો છે. જર્મનીથી અને ઓસ્ટ્રીયાથી આપણા મુલકમાં પુષ્કળ કાચની ચીમનીઓ આવતી હતી, જે બંધ થઈ છે. અને તેનું સ્થાન જે કે જર્મનીસ ચીમનીએ લીધું છે પણ તે માલ હલકો હોવાથી જલદી ભાગી જાય છે. તેવા વખતમાં હિંદવાસીઓને—અને ખસુસ કરીને ગરીબ સ્થિતિનાં હોકાને દાવડાની અષ્ટકની ચીમનીઓ આશીર્વાદ સમાનજ લેખી શકાય. આ ચીમનીઓ હિંદનો બનીજ ઉપજ અષ્ટકની બનાવેલી છે. અને તેની આબુ બાબુએ તેમજ ઉપર નિચે પત્રાની પડીએ. મારી એવી તો મજબુત કરવામાં આવી છે કે એક ચીમની કાચની દબન દોઢ દબન જેટલી ચીમનીઓની જુદી સુધી ચાલવા માટે જ બહો બનાવવામાં આવી હેય. વળી આ ચીમનીઓમાં હવે એક સુધારો એ કરવામાં આવ્યો છે કે કાચની ચીમનીનો નિચેનો ભાગ જે વધુ પડેલો કરવામાં આવેલો—ચીમનીના પેટનો ભાગ—હોય છે, તેને બદલે અષ્ટકની ચીમનીમાં એક ભાગ તે માટે અલગલગ દોઢ કરાવવામાં

મેટેલીક પીલીંગથી બીડીંગનો ઓરો શોભે છે.

ધી સેન્ટ્રલ બેંક ઑફ ઇન્ડિયા લીમીટેડ.

શેરો ભરાયલી થાપણુ	રૂ. ૩૦ લાખ.
પગાર થયેલી થાપણુ	રૂ. ૧૫ લાખ.
રીઝર્વ રૂંડ	રૂ. ૧ લાખ.

પ્રમુખ:-ધી ઑનરેબલ સર ફીરોજશાહ મે.

મહેતા, કે. સી. આર્થ. ઈ.

આ બેંકમાં ડીપોઝીટ મુકેલી દરેક પાઇની સલામતી માટે ખાસ ગોઠવણુ બેંકની આરટીક્લમાં કરવામાં આવેલી છે.

મેશર્સ એ. એફ. ફરગ્યુસનની કું. ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટસ આ બેંકના હીસાબો અને બીઝીનેસીઓ દર અડવાડીએ તપાસે છે.

પ્રેસીડેસી બેંકો માફક આ બેંક પોતાના હીસાબનાં પખવાડીક સરવૈયાં બહાર પાડે છે

દરેક રીતનું બેંકને લગતું કામકાજ કરવામાં આવે છે.

હાલમાં ટુંકી તેમજ લાંબી મુદતના બ્યાજના દરો માટે મેનેજરને મળવું.

ચેક તથા બેંકને લગતો પત્ર બ્યવહાર ગુજરાતીમાં પણ થઈ શકે છે.

વડી ઑફીસ:-એલાહાબાદ બીલ્ડીંગ, કોટ, મુંબઈ.

શાખા ઑફીસો:-અવેશી બજાર તથા માંડવી, મુંબઈ.

ચાલુ ખાતાં ઉપર.

રોજની ખાફી ઉપર.

બાનેવારીથી જુન.....૩ ટકા.

જુલાઈથી ડીસેમ્બર ૨૧૧ ટકા.

૧૨ માસની ડીપોઝીટ.....૪૧૧ ટકા.

ટુંકી મુદતના લાવો અરજ કરવાથી માલમ પડશે.

વધુ વીગતો માટે મેનેજરને મળવું.

સોરાબજી ન. પોચાનાવાલા

મેનેજર.

ન્યુ કિવન્સરોડ ઉપરના

ચોપાટીના જુના રેલ્વે શાટકની સામેના

મહારાં શો હમ્સ

તમને ઘણી મનગમતી થીજે આપશે.

સુંદર નવી ડીઝાઇનના પલંગો.

ભેટ આપવા લાયક

અનેક નાની મોટી કિમતી થીજે

તેમજ

ફરનીચર માટેના ઉત્તમ રંગો

વિગેરે, વિગેરે.

જરૂર એક વાર શો હમ્સ પર પધારો.

L. Roy Sampat

70, APOLLO STREET, FORT, BOMBAY.

આવેલો હોવાથી તે ગેવડી ગરજ સારે છે એક તો દિવો સળગાવેલો વધુ સુગમકર્તા થઈ પડે છે. અને બીજું તે પેટના ભાગમાં ગમે એટલો બેસખંધ દિવનો પ્રકાશ સ્હેલાઈથી પોતાનું સ્થાન ભોગવી શકે છે. આ નવીન શોધ માટે દાવડાને 'પેટ'ટ' મળેલું છે. અને તે રીતે આપણા દેશની ઉપજ 'અથ્રક' નો સફળપયોગ કરી જે નવીન પરંતુ અતી ઉપ-યોગી શોધ તેના બનાવનારે કરી છે, તે જેમ, પ્રત્યક્ષાને પાત્ર છે, તેમ હિંદુવાર્મીઓના પુર્ણ ટેકાને લાયક છે આથી જેમ દેશની વસ્તુની બનાવટને અને સ્વદેશી હુત્તરોદાયને સાક્ષતા મળે છે, તેમ વળી વિદેશી ખરાબ ચીમ-નીઓમા ખરચાતા વધુ પૈસાનો મોટો ઉગારો થાય છે.

૧ રાજ છત્રસાલ

૨ યુરોપનો રણરંગ

પ્રકાશક:—ડાહ્યાલાલ રા મહેતા.

કિંમત રૂ ૧-૪-૦ અને રૂ ૦-૧૪-૦ અનુક્રમે.

ઉપલા નામની બે ચોપડીઓ તેના પ્રકાશક જેઓએ સસ્તી વાર્તા માળા દાઢવા માંડી છે તેઓની તરફથી અભિપ્રાયાર્થે અમને મળી

આખા દેશમાં ખરેખર અનાથ કોણ છે?

ગરીબ બિચાર

કાઠીયાવાડ હિન્દુ અનાથ આશ્રમ

કે જેને એક પાંધ પણ સિદ્ધીકે નહીં અને એક પાંધની પણ ચોક્કસ ઉપજનો આધાર નહિ ધર્તા ૪૦ ચાલીસ અનાથોને પાળે છે અને વિશેષને પણ દાખલ કરે છે તેથી તેને નિવાવા મદદ કરવી તે પ્રાણી માત્રનો પ્રથમ ધર્મ છે.

પત્ર ગિરનાસુ—

વ્યવસ્થાપક,

કવિ અબાગંકર હુરિશંકર

કાઠિ. હિં. અ. આ.

વઢવાણ કેમ્પ.

ધો જોગે દાઈલ માટ રૂ ૧ એક ઝીટ ફોટ, સુબધ.

છે. (૧) આસોથી પૌષ સુધીની ચાર માસની વાર્તા તરીકે રાજ છત્રસાલ અથવા બુદ્ધેલખડનો ભાગ્યરવિ એ નામનું પુસ્તક તેના અહાકોને ભેટ આપવામાં આવેલું જણાય છે. મધ્ય હિંદમાં ઝાંસીની પાસે બુદ્ધેલખડ અને દેવા રાજ્યના ભાગમાંજ રાજ છત્રસાલ જન્મી પોતાના રાજ્યનો ઉદાર મોગલ શેહે-નશાહ ઔરંગઝેબના સમયમાં શી રીતે કીધો હતો તેનો અહિવાલ આપનાર આ પુસ્તક છે, જે ઐતિહાસિક નવલકથા વાંચનારી પ્રજાને અલગતા લોકપ્રિય થઈ ડરે વળી પ્રસ્તુત વસ્તુ મરાઠી ચોપડીને આધારે લેવામાં આવેલું છે, એ પણ એક લક્ષમાં લેવા જેવી બીના છે.

(૨) યુરોપનો રણ રંગ એ સસ્તી વાર્તા માળાના આહકો માટે મહા અને ફાઈનલ માસ-નું પુસ્તક છે આ પુસ્તક અંગ્રેજ અને હિંદી ચોપાનિયામાં આવેલી વિગતો દ્વારા લખવામાં આવેલું જણાવવામાં આવે છે. આલુ વિચરુને અંગે અંગ્રેજી ભાષામાં જેમ ઘણા પુસ્તકો પ્રગટ થાય છે, તેમ તેના પડછાયા રૂપે આવા પુસ્તકો હિન્દુસ્થાનની જુરો જુરો ભાષામાં વખતના વહેવા સાથે જેમ પ્રકટ થતાં રહે તેવો જે મલવ રાખી શકાય તેવા સંભવનો આ પુસ્તક તે પ્રત્યક્ષ પુરાવો છે

J. L. D. B.

COMMERCIAL SUBJECTS.

વેપારી વિષયો.

ELEMENTS OF POLITICAL ECONOMY.

અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો.

(માસિક માટે ખાસ લખનાર; મી. જેકીસન લ. બારભાયા.)

(આગળનાં પાના ૫૧ થી ૫૮.)

આ વિષય રાજ્યદારી રીતે તપાસવાનો નથી, પણ એ વાત તો ખુસ્તી છે કે ઇંગ્લીશ પાર્લામેન્ટે ચોતાના તાબાના મુલકોમાં લેવાના કર ઉપર કેવી રીતની દેખરેખ રાખવી વાજબી અને ઠીકપણુ ભરેલી છે તે વિષે ઘણાજ અગત્યના અને રાજ્યદારી વિચારોને વિચારમાં લેવા ઘટે છે. લોકોની વૃત્તિ તથા તેમના ભાવની દરશાર વગર કર નાંખવો એ ખોટું છે, પણ એક દેશને માટે ઘડી કાઢવામાં આવેલી રાજ્યનીતિ બીજા દેશને અનુકુળ ન થાય એ સંભવે છે. ઘણા મહેસુલ સંબંધી જ્ઞાનવાળા વર્તનદાર મનુષ્યો કે જેઓ ઇંગ્લેન્ડમાં હમેશાં ઇનકમટેક્સ કાયમ રાખવો એમ માને છે તેઓને એવો મત છે કે હિંદમાં ઇનકમટેક્સ ઉપરાંત વાના સંબંધમાં જે ઘણા અનિવાર્ય અન્યાયો ભેડાયેલા છે તેને દીધે તે દેશમાં આયત્ત વેરો નાંહિ આવે એવી ખાસ જરૂરીયાત હોય તોજ પાછો નાંખવો.

હવે હિંદમાં જતા કાપડ ઉપરની જકાત કઢાડી નાંખવી કે કેમ તે નક્કી કરવામાં હિંદની મહેસુલની વિવિધ સ્થિતિ ધ્યાનમાં સંખ્યાવાની છે. તે (હિંદુસ્થાન) દેશના ઘણા લોકો એટલા તો ગરીબ છે અને તેઓ એવી તો કરકસરથી રહે છે કે મિઠા સિવાય સામાન્ય વ્યાપારની એવી

એકે ચીજ નથી કે જેના ઉપર કર કાઢી નાંખી શકાય; અને ચીકા ઉપરનો કર તો તેની સીમાએ પહોંચી પણ ચુકવો છે, કારણ કે હિંદુસ્થાનને માટે મનાતી આટલી બધી ત્યાંની જરૂરીયાત વસ્તુ ઉપર આવો કર નાંખવો એ વાજબી નથી. આવી રીતે વ્યારે એવી સામાન્ય વેપારસરની ત્યાં કોઈ પણ ચીજ નથી કે જેના ઉપર કર નાંખી શકાય ત્યારે, એ વાત તો સ્પષ્ટ છે કે હિંદમાં કર લેવાનો માર્ગો બહુ ઓછા છે. વળી ત્યાં (હિંદુસ્થાનમાં) સાર્વજનિક વ્યાપારમાં હોય એવી ચીજ ઉપરના કરનું સોધો વધુ ઉત્પન્ન થાય છે, કારણ કે તેવા કરનો બોલો પ્રભા સમસ્ત ખર્ચે છે. હિંદનો અર્થ વધતો જાય છે, અને અર્થના પ્રમાણમાં મહેસુલ ઓછી ઝડપે વધી છે; અને વારંવાર આવતી ખોટ દેવું કાઢીને પુરી કરવી પડે છે, અને તે દેવું પૂર્ણ વધતું જ રહે છે. વ્યારે આવી સ્થિતિ છે ત્યારે હાલ આવતી મહેસુલનો કોઈ પણ રસ્તો બંધ કરવો એ પણ ઠીકપણુ સર્વો નથી, અને એટલા માટે કાપડ ઉપરની હાલના જકાત કઢાડી નાંખવા માટે તે સાથે નિયત સવાલોનો પણ નિર્ણય કરવો ઘટે છે.

૧. આ જકાત કાઢી નાંખ્યાથી મહેસુલમાં ખાટો પડે તે પુરવા શો રસ્તો લેવો?

નવા ખાનોના બીલીગમાં ટાઇક્સ-કોલ પુરી પાડે છે?

૨. આ ઠર કાઠી નાખવાને બદલે વધુ બોબરૂપ ન થઈ પડે એવો ધીબે કયો ઠર નાખવો અથવા વધારવો તે ઉપલો ઠર કાઠી નાખનારાઓ ગા માટે દર્શાવી શકતા નથી ?

૩. હિંદની મહેસુલમા થતો રહેલો સુધારો આ ઠરની ભરપાઈ કરી આપે તો પણ થતો રહેલો મહેસુલનો સુધારો કાયમ માટે છે તેની શી ખાતરી ?

કાપડ ઉપરની જઠાત કઠાડી નાખવા તરફ જેઓએ વિચારો દર્શાવ્યા છે તેઓની તેમ કરવાની પ્રેરણા બેશક ઇંગ્લેન્ડ પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષથી કોઈ પણ પ્રકારનું રક્ષણ કાયમ રાખવામા સળધ રાખે એ તેમને અત કરણથી નાપસ દેહવાને લીધેજ ઉદ્ભવેલી છે ..”

જતા હાલમા વિલાયતથી આવતા કાપડ ઉપર અને નાકા ત્રણ ટકા જેમ લેવામા આવે છે, તેનીજ રીતે અવેની નીકોમા બનતા કાપડ ઉપર ખાસ ઠર તરીક (“એક્સાઇઝ ડ્યુટી”) ના સાડા ત્રણ ટકા સરકાર તરફથી લેવામા આવે છે આનું પરિણામ એ આવ્યું છે કે વિદેશની ગીલોમા બનતો માવ એક્સીઝ વગેરે કયોજે નેટલો મરતો મોકલી શકાય છે એટલો નરના અગ્રેથી માત્ર મોકની શકાતો નથી, અને નથી વિદેશની કહેતા જેપેન, ઇંગ્લેન્ડ અથવા જર્મની વગેરેની ગીલો સાથે હિંદની ગીલો હરિફાલમા ઉતરી શકતી નથી

કેટલાક દેશોમા કારીગરીને ઉત્તેજન એ પેલા માટે રાજ્ય તરફથી કારિગરોને અસુક બલિમ આપવામા આવે છે. ઇંગ્લેન્ડમા ત્યાની બનેલી ભાગ્યેજ સારી અને ઉચ્છળી ખાડ મળે છે, અને ત્યા મળતી સધળી ઉચ્છળી ખાડ ફ્રેન્સ પુરી પાડે છે આનું કારણ એવું નથી કે ફ્રેન્સ જેની ઇંગ્લેન્ડ ખાડ બનાવી શકતું નથી, પણ ત્યાના વ્યાપારીઓ ઇંગ્લેન્ડના વ્યાપારીઓ કરતા ખાડ સરતી વેચી શકે છે તેજ સુખ્ય કારણ છે, અને તેનું બધારનું વ્યાપારીઓને રાજ્ય તરફથી મળતી મદદને અંગે અવલગીને રહેલું

છે રાજ્ય તરફથી મળેલી મદદને લીધે જ્યારે ફ્રેન્સની ખાડ સરતી આવે છે ત્યારે હાલમા ઇંગ્લેન્ડ ખાતે એક વખતે ઉધાડવામા આવેલા મોટા કારખાનાઓ બધા ઠરવામા આવ્યા છે પરંતુ આ ઉદાહરણ ઉપરથી જણાશે કે ફ્રેન્સની આવી રાજ્યનીતિથી ઇંગ્લેન્ડને જાવેદાનનો ગેરલાભ થયો નથી કેમકે ખાડ બનાવવામા રોકાયેલી સુડી તેમજ મહેનત બધી તેમાથી નિકળી બીજા વ્યાપારમા રોકાઈ ગઈ. માત્ર તે રોકાઈ જતા વચમા જેટલો વિલબ થયો તેટલોજ ગેરલાભ થયો પરંતુ પરિણામે ઇંગ્લેન્ડની પ્રજાને પહેલા કરતા ખાડ સોધી મળવા માડી અને એટલો કાયદો થયો, પત્તુ પોતાના વ્યાપારીઓને, પડી કિંમત કરતા, ખાડ સોધી વેચવાને શકિતવત કરવા જે બક્ષિસ અથવા મદદ ફ્રેન્સ સરકારે આપી, તેટલો આખી ફ્રેન્સ પ્રજા, ઇંગ્લેન્ડની પ્રજાના કાયદા માટે ઠર ભરે છે એમ કહીએ તો ચાલે.

આપણી તરફના લોકોને અને ખાસ કરીને ચરેતાર તરફથી આવતા રસોઇઆઓને આ લેણી ઘણી વેળા એમ કહેતા માનણીએ છીએ કે “આગગાડી થયે નુકમાન થયું” બચાવ ગાડવાળાઓની રાજી ગઈ કાસદોનો ડોડ ભાડ પુછતું નથી” પરંતુ આ વાત શું સત્ય છે ? ખરી રીતે જોતા આખી પ્રજાના પ્રમાણમા ગાડવાળાઓની અખ્યા ઘણી નાની છે, તે જોતા આ કહેવું એ સુઠીભર માણસો, અને તે દશબાજ ખટારવાળા, અને પચીસ ત્રીસ કાસદોના સ્વાર્થના વાત છે, પણ આખી પ્રજાનું સુખ અને લાભ જોવા જેવી તેઓની દીર્ઘદષ્ટિ નથી આવી ઉડતી વાતો કમીને દેશની કારી ગીરીને ટેકો આપવાના હવાઈ ખચલો કરનારાઓની ફ્રેન્સના જાણીતા અર્થશાસ્ત્રી મૉન્ બાસિયાએ કહા મરકેરી એક અચળતા સ્વરૂપમા ટીકી છે, જે આ સમયે ટાકવી બીનરથાને નહિ લેખાય તે અચળતુ સામાતર નીચે આપવામા આવે છે —

“ સાંઘ (Chamber) એવ ડ્યુટીઝના
સલાસદા જોગ:— ”

અમે મિલ્લનતીઓ, દિવાઓ, ફાનસો,
તેલ, ચરણી, દિવેલ વગેરે વેચનારા નીચે
મૂળજ નમતાઈપૂર્વક અગ્ન ગુજારીયે છીએ:—

એક વિદેશી હરીફની સ્પર્ધાથી, અમારું
સત્યાનાશ વળવા બેઠું છે. કારણ કે અજ-
વાળું પેદા કરવાનું આ અમારા હરિક
માટે એટલું ગંધું તો સવળતા ભયું
થઈ પડ્યું છે કે, ને આખા દેશ ઉપર નામના
મૂલ્યે અને નહિ જેવી કિમતે અજવાળાની
રેલ આણી આપે છે, અને સહેજ પોતાનું
મોઢું ખતાવે છે કે અમારો આખો રોજગાર
સહતરે ડુળી બંધ છે. વળી ગાંડા લોકો બધા
તેની તરફ ધાય છે અને તેની પાસેથી અજ-
વાળું ખરીદે છે ત્યારે અમારો તો કોઈ લાવએ
પુછતું નથી આવા હારફ તે સૂર્ય અમારાં
મૂળ કાપવા બેઠો છે

એટલા માટે, સહિયો, તમારી પ્રત્યે
અમારી નમ્ર અરજ છે કે આપ મહેરબાની
ને એવો કાયદો બાપો, કે સંધાના લોકોરે
ખારણાં, બળીયા, ચોઠ વગેરે બધે
કરવાં, અને તેના સારાંશમાં કહેવાનું કે કોઈ
પણ રીતએ રસ્તામાંથી કે કોઈ પણ વાટે
ઘરમાં યસૂનું અજવાળું ન આવી શકે એમ
કરવું. કારણ કે અમે આટલાં વર્ષથી જે
પ્રકાશ પેદા કરનારા એક નહિ પણ અનેક
રીતનાં માધનો પેદા કીધા છે, અને તે રીતએ
દેશને સુખનું સાધન પ્રાપ્ત કરી આપ્યું છે
તેના આભારાર્થે તમારે અમારું રક્ષણ કરવું
ઘટે છે. કારણ કે આવા બળીયા દુરમન
સાથે હરિકાઈની બાગ ભિડી શકતાનું અમા-
રામાં સામર્થ્ય નથી.

આના ટેકામાં અમે આપને નિચલાં
કારણો ખતાવીએ છીએ જેથી તમે અમારી
વિનંતિ સ્વિકારવાને લલચાશો. પ્રથમ તો
તમે કુદરતી અજવાળું લેવાનું બંધ કરીને

કુત્રીમ અજવાળું લેવું આવશ્યક માનશો તો
અત્રેના (ફ્રેન્ચ) બધા કારીગરોને લાલ ધરો

વળી જો ચરણી વધુ ખપશે તો તેના
પ્રમાણમાં બળદ અને મેંઢાં વધુ ઉછેરવામાં
આવશે, વળી તેઓને ખાવા માટે ચારો જેમ
તો તે માટે નવાં જેતરો ઉગાડવામાં આવશે
તેમજ દોરાની સંખ્યા જેમ વધશે તેમ માંલ, ઉન,
અને ચામગની છત થશે, અને વળી દોરાની
લીલત ખાતર થશે તે મોટો ફાયદો કરી શકશે.
જેમ વધારે તેલ, દિવેલ ખપશે તેમ તલ, દીવે-
લીયા વગેરેનો પાઠ વધશે, વધુ દોરો પાગવાથી
આપણી જમીનની ફળદ્રુપતા વધી હશે તેને
અંગે આવી ચીજોનો પાક પકવવો આપણને
ઠીક થઈ પડશે વળી જ્યાં ત્યાં વનો રાણ
વાળાં ઝાડોની ધીચીધીચ ભારાઈ જશે, પુષ્કળ
મધમાખોના ટોળાં પવંતો ઉપર કિરાતી મધ
એકઠું કરશે, અને તેથી દરેક વ્યક્તિની ખેતી
ખીંટ્યા વગર નહિ રહે. તે ઉપરાંત હજારો
નૌકાઓ બેઠલ માછલી પકડવા જશે, અને તેને
પરિણામે જુજ સમયમાં ફ્રેન્સ દેશનું નામ
રાખે અને મગફળ ખાનાયે એવું મોઢું નૌકા
સેન્ય પેદા થશે, અને તે રીતએ આપના નમ્ર
અરજદારોની સ્વદેશના કલ્યાણાર્થેની સર્વસ્વ આ
કાક્ષાઓ પુર્ણ થશે. વિશેષતઃ પારીસની દુકા-
નોની રોનક દેહીખ્યમાન થશે, અને જ્યાં ત્યાં
દુકાનોમાં, વખારોમાં અને મહોલે તથા ચોટે
ખાતિઓની અલગાર લાગશે અને અજવાળાનો
ઝગઝગટ ઘઈ રહેશે. વળી દરિયાકિનારાની
ટેકરી ઉપરનો, રાંજના ઝાઠ રોપનારો, કિવાં
કોયલાની ખાણમાં ઉડે નિચાણમાં કામ કરનારો
સાગ્યેજ એવો મનુર મળશે કે જેને આમ
થવાથી વધારે સુખારો નહિ મળે.

સહજ નિચાર કરતાં આપ સુરખીઓના
ખ્યાલમાં આવશે કે મોટી કોલસાની ખાણોમાં
તેના માલીકથી માડીને તે છેક ગરીબ દીવાસ-
ળીની ફેરી કરનારા સુધીની, ફ્રેન્સ પ્રજાની કોઈ
ભાગ્યેજ એવો વ્યક્તિ દખારો કે જેને અમારી
અરજ ફોહમંદ થવાથી ફાયદો નહિ મળે.

મેટેલીક શીર્સોગની સારી ડીઝાઇન ગમશે કે ?

डा० भाऊ दाजी यांचे
एशियाटिक बाम

હોઈ કીચનરના ઉત્તમ શબ્દો.

“ પૂર્ણ તૈયારી કરો. સર્વ ખાતામાં સર્વ વલિવબા કરકસર કરો ” એ આ ઉત્તમ શરદા આ ચાલુને નાસાકારક રોખે, તે મહાવીર-મહા-પુરુષ-સેનાપતિ સાર્વ કિચનરના મુખમાંથી તા ૪ થી આગસ્ટ સને ૧૯૧૪ ના રાજ યયયોય કરતા અને અરુપ નીમ્યા તે સર્વ લોકોએ સ્વિકાર્યો તેજ પ્રમણે પોતાના તથા પોતાના દાસ્યોની અદ્વી સુખી મવા સાગ આવેલું કે હુ દર કરવા કરકસર કરોને પૂર્ણ તૈયારી કરો રાખવી એ હમેશા સદ છે આખામાં ૪૪ પ્રસિદ્ધ હાસર બેઠ હાજની અનુમત્તી સિદ્ધ યમલી દેવી અસરકારક દવા એરીઆદિક ખામ પાસે રાખવાથી હુ દર કરી શકારો વધુ સારી, ધા હુ વગેરેથી ઉત્પન્ન થતા અનેક રોગોપર આ અચૂક રામખાણ દવા છે ખરીદવી ખાખને પેંચી ૧૦ અસર હાપ રહરહરદની સત્વ નયા આગળ ખાજુપર હા માફ હાજને ફટાવાણ એસિયાદિક ખામ તપારીને લેને આ દવા બે સાંત્રમા સર્વ ડોકલે વેચાતી મળે છે તાખડતોખ આજને આજ મળાવે

वनौषधी साक्षात्परेषा.

આ સાર્સાપદેલા મેવન ક્યાંથી ઉપદ શબ્દ, ગરમીના રોગો તથા રસાયણી સેવન કરવાથી શરીર ઉપર થનારા હાયદ્ર વીઝરો (લોહીનું બગડી જવું) તથા ધાતુના વીકારોને નાબુદ કરીને લોહીને સુધારે છે અને આમથી ઉપર થતા અનેક પ્રકારના રોગોને મટાડે છે વળી આ સાર્સાપદેલા ગમે તે માણસે લીધા હોય તેો લોહીના સુધારો કરીને કોવર્ત આપે છે તથા સ્ત્રેમશુદ્ધિકર વધારે છે ખાટલી એકની કીમત રૂા. ૧૧

મહા હુલ તથા સફેદ કોઠ ઉપર

એ અતિ ઉત્તમ ગુણદાયક ઔષધી.

પાનન મધુવદ્ની છી મત રૂ. ૧૧૭ આ દવા પેટમા લીધાથી અને તેલ ઉપર લગાડવાથી નીચે
 મધવદ્ની તેવું ૩ ૨ લખેલા પિકારે ખાત્રીથી સારા થાય છે અદાર પ્રકારના કુષ્ઠ
 ખ, જેવા કે શરીરની ત્વચા ઉપર સફેદ, લાલ, કાળા, બાંધુ રંગના ઘણ તથા સુનભરી કત્યાદિ
 રોગે ઉપડી દવા લીધાથી ખાત્રીથી સારા થાય છે, તેમજ દોહીના સુધારે થઇ કાતિને વધારે છે.

ଡଃ० ଧାନ୍ତିଆ ଗାନ୍ଧୀ ସାବିତ୍ରୀ

પ્રભુસવાહી,—મુંબઈ.

Of Great Importance to Dyeing, Bleaching and Printing Houses.

Telegrams : Ravasia

Telephone : 1970

Shoorji Vallabhdass & Co.,

Vadgadi—BOMBAY.

Can Offer from Stock

BICHROMATE OF POTASH

BICHROMATE OF SODA

BROWN SUGAR OF LEAD

LITHARGE FLAKE

SODIUM SULPHIDE CONC.

BETA NAPHTHOL

NITRITE OF SODA

ANTIMONY SALT

CAUSTIC SODA

DIAMINE, PHENYLENE

ZINC DUST, best quality

CHROME ALUM

SULPHATE OF ALUMINA—ENGLISH

TURKEY RED, OIL—GERMAN etc. etc.

AND

ALL KINDS OF DRY ANILINE AND SULPHUR DYES

ANILINE SALT AND ANILINE OIL

Special Quotations Submitted to Chemical-Indenlors.

આપણું માનવું એવું હોય કે સૂર્યનું અજ-
વાળું એ કુદરતે મનુષ્યને આપેલી મક્કતની
બક્ષેશ છે, અને તેની તરફની બક્ષિસ ન કળુ-
લતા તેના અનાદર કરવા એ નાહકમાં પૈસા
ગુમાવવા જેવું છે, તો અમારે માન એટલીજ
અરજી સુનરવાની રહે છે કે, આ તમારું
પગલું સંસ્થાનીતિ ઉપર વાળનારું થઈ પડશે.
આત્યારસુધીમાં વિદેશથી આવતી સર્વ ચીજો
તમે બંધ કરવાનાં પગલાં લખો છે, કારણકે
અને બનતી વસ્તુઓ કરતાં વિદેશથી આવતી
ચીજો અત્રે સોંધી મળતી હતી. તો પછી
આપણા દેશમાં કૃત્રિમ બનાવેલાં અજવાળાં
કરતાં આ કુદરતી અજવાળું તરફ સરતું
(સંદર્ભ મુદ્ય રહિત) મળે છે, તો તે નિયમે
તેને આપણા પ્રદેશમાં સહેજ પણ પૈસવા દેવું
ન જોઈએ.

દરેક વસ્તુ બનાવવામાં કુદરત અને મનુ-
ષ્યની મહેનત વિવિધ પ્રકારે દેશની આબોહ-
વાને લક્ષ્યે કામે લાગે છે, છતાં કુદરત જે કાર્ય
કરે છે, તે હંમેશાં મક્કત બળવે છે, અને
તેથી અમુક વસ્તુનું જે મૂલ્ય આપણું પડે
છે તે-તે વસ્તુ તૈયાર કરવા અથવા આપણી
માપવા મનુષ્ય જે કાર્ય કરે છે તેના બદલા
રૂપે હોય છે. પૅરિસની નારંગી કરતાં વિસ્થાનની
નારંગી અર્ધિ ઓછી કિંમતે મળે છે, અને
તેનું કારણ એટલુંજ હોય છે કે વિસ્થાનની
નારંગીના સંબંધમાં કુદરતી તાપથી અને તેથી
કરીને મક્કતમાં જે કામ ચાય છે તે પૅરિસની
નારંગીના કૃત્રિમ તાપથી અને તેમાં પૈસા
અર્થાથા હોવાથી થઈ શકતું નથી. પોર્ટુગલની
નારંગી જે આપણી પાસે આવે છે તે બનાવવામાં
અકીચે અર્ધ લાગ કુદરતે સુક્તમાં કરી આપેલો
હોય છે અને તેને લીધેજ તે પૅરિસની નારંગી
કરતા અર્ધિ કિંમતે મળી શકે છે. આ ઉદા-
હરણો દાંડવાનો અમારો હેતુ એજ છે કે જે
અર્ધ મનુષ્ય-કુદરતી કાર્ય કરનારું-મળે
છે તે બંધ કરવું. જ્યારે આપણું અર્ધ કાર્ય
મક્કતમાં મેળવનારાઓને તમે અટકાવો છો
ત્યારે જે ચીજ, આપણીએ મક્કતમાંજ, મળતી

હોય ત્યારે તેને અમારી સાથે સ્પર્ધામાં ઉતરવા
દેવાની તમને શી રીતે પ્રવેશા ઉદ્ભવે છે? મારે
જો તમે એકવચનિય હોવ, તમને હાતમાર
કામના એકજ ઢંગ રાખવા હોય તો બંધારે
જે અર્ધ મળે છે તેને દેશી કારીગીરીને જે
ઉત્તમ આપવાના ખ્યાલોથી અટકાવો છો
તેમ આ આપણું મક્કત મળે છે તેને તુરતજ અટ-
કાવો. જ્યારે કોયલા, લોહું, અનાજ તથા
કાપડ જેવી ચીજો પરદેશી આવે છે, અને તે
અમે અહિં બનાવીએ તેના કરતા ઓછી
મહેનતથી મળી શકે છે, ત્યારે અહિં ઉત્પન્ન
કરવામાં જે કિંમત પડે છે અને પરદેશથી
લેવામાં જેટલી કિંમત પડે, તે બેના તફાવત
જેટલું અમને બક્ષિશ મળે છે અમજા કહી
શકાય. હવે જેમ આ તફાવત વધારે અથવા
ઓછો તેજ પ્રમાણમાં આ બક્ષિશ પણ વધુ
અથવા ઓછી હોઈ શકે. ત્યારે હવે અમારે
એકજ પ્રશ્ન આપને પુછવાનો રહે છે. આ
પણ દેશને જે મક્કત મળી શકે છે તે ખરીદવા
દેવાનો તમારો ધરદો છે કે આપણા દેશમાં
વધારે અર્થ પણ ઉત્પાદન કરવાથી કેટલાક
લોકો જે કાયદાઓ થાય એમ ધારે છે તે
કાયદા કરવાનો છે? આ બે વાતનું કંઈ પણ
નિરાકરણ કરો, અને તેમાંથી એકને પસંદ
કીધા બાદ આપનાથી ફરી શકાશે નહિ,
કારણ કે વિદેશથી આવતા માત્રની કિંમત
જે પ્રમાણમાં મૂલ્યની લગલગમાં હોય છે, તે
પ્રમાણમાં તે ગાલને જો તમે આવતો બંધ
કરો તો, સૂર્યનું અજવાળું કે જેની કિંમત
દિવસની વેળાએ અન્ય જ હોય છે, તેને નિરાંતે
આવવા, દેવું અને તે સાથે પગલા ન લેવાં,
એના જેવી ઢંગ વગરની ગેરધંસાક્રી વાત તે
બીજી કંઈ હોય શકે? "

લી. હમો છીએ, આપના તાબેદાર
નમ્ર સેવકો,

(સહી) સ્વદેશી વસ્તુ ઉત્તેજનકારી દાર્શન.

તે
અર્થશાસ્ત્રના નિયમે બાબુનારા
અનુભવિ કલેવરે,

ઉપલો પત્ર વાંચ્યા બાદ કોણને એમ નહિં
ચાય કે પત્રમાં લખેલી બીના અશરશ મનન
કરવા ભોગ છે? તેના પરિણામે મુંઝાઈની
શહેર સ્વચ્છતા રાખનારી સંસ્થા-ચુનિમી
પંક્તીટી-ના અને બહુ ગાંધકામ ખાતાને
ઘણી બાતની મહેનતમાંથી મૂકી ચલું પડ્યો
અને વળી તે સંસ્થાઓના સ્થપતિઓ—
Engineer-ને પણ મકાનોના નકશામાં અજ-
વાણું આવતું રાખવાના સાધનો ક્યા મૂકવાં
તેનો વિચાર કરવાનું સાહસ એડવું નહિં પડે?
વળી શહેર સુધારાં ખાતું—“સીટી ઇમ્પ્રુવમેન્ટ
ટ્રસ્ટ”-નાકામું થઈ પડ્યો અને સૂર્યનું અજ-
વાણું બીલકુલ ન આવે એટલા માટે ઉચે
લોખડાં પતરાનાં માડવા ગાંધવા પડ્યો
જે ગાંધ્યા બાદ દરેક ઠેકાણે લલુકદાર દિવા
ખતીઓ વધશે અને દિવાવાળા, વીજળીનો
સામાન વેચનારા, ઍસ ખાતું, મીણખતી
ખાનાવાના વગેરેને લાભ થશે તેમજ તેવા
વ્યાપારીઓ ઘણા વધશે

પ્રકરણ ૩ જી.

વિદેશ સાથેના વિનિમય.

વિદેશ સાથે વ્યાપાર કરનારા જે દેશોને
લાલ થતા માટે વિનિમય કરાતી વસ્તુઓના
ઉત્પાદન અર્થ વચ્ચેનું પ્રમાણ એક દેશમાં
હોય તેથી બીજા દેશમાં બુદ્ધ હોયુ બેઠેએ.
ગયા પ્રકરણમાં આપણે અખાધિત વ્યાપારના
ધોરી નિયમો વિષે તપાસ કીધી, અને તેની
ચિરદ બોલનારા કેવા હવાઈ કિલ્લાઓની
દલીલો કરી શકે ને પણ એક રમુજ ચારણના
સ્વરૂપમાં બેઠે ગયા હવે આપણે ગમે તે
જે દેશ વચ્ચે વસ્તુનો વિનિમય થતા તેની
શી અસર થાય છે, તેનો વિચાર કરીશું.
આ વિનિમયના મૂળમાં પ્રથમ એ લક્ષ્યમાં
રાખવાનું છે કે, એક દેશ બીજા દેશ સાથે
વિનિમય કરે તો તેમાં કાયદો કયારે થાય,
કે તે જે ચીજોના ઉત્પાદન અર્થ વચ્ચે
વિનિમય કરનારા ઉભા દેશોમાં, બુદ્ધ બુદ્ધ

પ્રમાણ હોયુ બેઠેએ. બન્ને વસ્તુઓ એક
દેશમાં બીજા કરતાં એકી મળતી હોય, પરંતુ
જે તેના ઉત્પાદન અર્થ વચ્ચેનું પ્રમાણ
ઉભા દેશોમાં બિન બિન હોય, તોજ
તેનો વિનિમય થઈ શકે. આના ટેકામાં એક
ઉદાહરણ લઈશું. આપણા દેશમાંથી ચીન
ખાતે સુતર અને ચીજી લય છે જેના બદલામાં
ત્યાંથી રશમી કપડું તેમજ ચાહ આવે છે. છતાં
એમ ધારીએ કે હિંદુસ્થાનમાં તેવુંજ કાપડ
અને ચાહ ઉપલબ્ધ છે એ સોધું પડે છે, તો
પછી વસ્તુચિતિના પરિપૂર્ણ વિચાર ન કર-
નારા એમજ કહેશે કે તો પછી ચીન સુતર
મોકલી આ વસ્તુઓ અને શા માટે મંગાવવી
પરંતુ ધારે કે હિંદના પાંચ રતલ સુતરનું
મૂલ્ય એક રતલ ચાહના મૂલ્ય સરખું છે,
અને ચીનમાં પાંચ રતલ સુતરનું મૂલ્ય ત્રણ કે
દોઢ રતલ ચાહના જેટલું છે, તો હિંદુસ્થાન-
ના વ્યાપારીઓને જરૂર સુતર ત્યાંથી મોકલી
ચાહ ખરીદવું સુગમ થઈ પડે હવે જો હિંદુ-
સ્થાનમાં તેમજ ચીનમાં સુતર અને ચાહના
મુલ્ય વચ્ચેનું પ્રમાણ એકજ હોય તો તેમનો
વિનિમય કરવાથી વ્યાપારીઓને કાયદો થાય
નહિં જો પાંચ રતલ સુતરના બદલામાં હિંદુ-
સ્થાન તેમજ ચીન ખાતે સરખી ખાંડ મળતી
હોય તો હિંદના એવો એક પણ વ્યાપારી ગોઠો
નહિં હશે કે સુતર ચીન લઈ જઈ ત્યાંથી તેને
બદલ હિંદમાં મળવા જેટલીજ ચાહ લઈ અને
મોકલવાનો અર્થ કરે. તેમ કરવાથી તો સુતર
ચીન મોકલવા અને ચાહ અને લાવવાનો જે
અર્થ થાય તે ખેટમાં લય આટલા ઉપરથી
એટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે જે ચીજોનો વિનિમય
કરવાનો હોય તેમના ઉત્પાદન અર્થ વચ્ચેના
પ્રમાણમાં વિનિમય કરનારા દેશોમાં તફાવત
હોવો ઘટે છે આ તફાવત કેટલો હોવો ઘટે
છે? એક દેશથી અન્ય દેશે વસ્તુ લઈ જવાનો
અર્થ તથા તેમ કરનારા વ્યાપારીને સહેજ વધુ
નફા પરવડે એટલો બોલામાં બોલો તફાવત
હોવો જોઈએ. કારણ કે જો તેને નફા ન મળે
તો તે વિદેશ માલ ચકાવવાની અને વિદેશથી

બ્રહ્મન મોજેક ટાઈલ્સની હીઆધનો ક્યાં જવા મળશે?

માલે મગાવવાની માથાકુટ ન જ કરે. આટલું છતાં પણ શી રીતે એ અથવા શરતોએ વિનિમય થશે તેનો આધાર છત અને ખપ એ એ સુરોતે સરખાં કરવાથી નિયમિત થાય છે. આપણે એમ માનીએ કે પાંચ રતલ આટાના બદલામાં આપણા દેશમાં એક રતલ ગિરકીટ મળી શકે છે, અને ઇંગ્લેન્ડમાં પાંચ રતલ આટાના સાઠામા અઢી રતલ ગિરકીટ મળે છે. તો તે વધારે માપમાં મળતાં ગિરકીટ હોવાને લેણેજ અહિં નો વ્યાપારી પાંચ રતલ આટો ઇંગ્લેન્ડ મોકલી ત્યાં વેચશે. ત્યારે હવે સવાલ એ ઉપસ્થિત થાય છે કે, વ્યાપારી જે પાંચ રતલ આટો ઇંગ્લેન્ડ મોકલશે તે ઉપર શું હોઈ રતલ ગિરકીટ વધારાના નફા રૂપે તે રાખી શકશે? આનો પ્રત્યુત્તર એટલા ઉપસ્થિત મળશે કે કોઈ પણ વસ્તુની આપણે આગળ જોઈ ગયા તેમ કિંમત, ખપ અને છત સરખાં થવાથી નક્કી થાય છે અને તેજ મિદ્દાત ઉપર 'ધ્યાન આપવું' પડે છે. આપણે ઉદાહરણ હાથેથી કે હિંદુસ્થાનનો વ્યાપારી આટો ઇંગ્લેન્ડ મોકલે છે અને તેને ખાલે ગિરકીટ લાવે છે, આ ઉપરથી એમ થવાનું કે વિદેશી ગિરકીટની છત હિંદમાં વધવાની અને તેથી અંગ્રેજો ગિરકીટનાં કારખાનાંમાં તેટલો માલ વધુ ખાતો ઘટવાનો. તેવીજ રીતે ઇંગ્લેન્ડમાં જતો આટો ઘટવાનો અને હિંદમાંથી જતા આટાની છત વધવાની તેમજ મૂલ્ય વિષેનો સિદ્ધાંત વપાવતા આપણે જોઈ ગયા છીએ કે જે બીજી બધી વીગતો સરખા પ્રમાણમાં નહીં હોય, તો અમુક વસ્તુનો ખપ વધવાથી તેની કિંમતમાં વધારો થવાનો અને તેવીજ રીતે ખપ ઘટવાથી કિંમતમાં ઘટાડો થવાનો. એટલે કે દોઢ પણ વસ્તુની કિંમત તેનો ખપ તેમજ છત સરખી થવાથી સુકરર થાય છે. આ ઉપરથી એ પણ મિદ્દા થાય છે કે હિંદ અને ઇંગ્લેન્ડ વચ્ચે આટો અને ગિરકીટ, તેમજ હિંદ અને ચીન વચ્ચે સુતર અને આહુનો વિનિમય થવાથી ઉભય દેશોમાં વિનિ

મય કરવામાં આવતી બાબતે વસ્તુઓ ઉપર અસર થવાની. હિંદમાં આટાની અને સુતરની કિંમત વધવાની, કારણ કે તેનો ખપ વધ્યો છે, અને તેવીજ રીતે ગિરકીટ અને આહુની કિંમત ઘટવાની કારણ કે તેની છત વધી છે. પરંતુ ઇંગ્લેન્ડ કિંવા ચીનમાં આથી ઉલટી અસર થવાની. ત્યાં ગિરકીટ અને આહુની અને આટો તથા સુતરની કિંમત ઘટવાની. આમ બને ત્યારે એ વાત સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉભય દેશો વચ્ચે વિનિમય, પહેલાં નક્કી કરેલી શરતોએ આલેખેજ નહિ. કારણ કે સમય જતાં આટો અને સુતરની વિનિમયશક્તિ ઉભય દેશો વચ્ચે હવે ઈંઈ અઢી રતલ ગિરકીટ કે પાંચ રતલ આટો જેટલી નહિ રહે. ખરી રીતે સમય વિતતા હિંદમાં આટો અને સુતરની વિનિમયશક્તિ વધી હશે અને ચીનમાં ઘટી હશે અને તે રીતે લાંબા સમય સુધી અનિયમિત સ્પર્ધા ચાલે તો આખરે સુતર અને આહુના તેમજ આટો અને ગિરકીટના આહુના મૂલ્ય વચ્ચેના પ્રમાણમાં બે દેશમાં એક દેશથી બીજે દેશ લઈ જવાનું અર્થ તથા સુકીદારોને વિદેશ માલ મોકલવાથી જે લેખામ અને મહેનત લેવાં પડે છે તેને ચોગ્ય બદલો મળે એટલેજ તકાવત રહેવાનો.

સુરોપમાં હાલમાં દાવાનળ યુદ્ધ ચાલે છે અને તેને લીધે હુમન રાજ્યોમાંથી હિંદુ મધ્યે જે ચીજો આવતી હતી તેનો અટકાવ થયો છે. જર્મનીથી રંગના માટેના રંગો જે આવતા હતા તે અટકવાથી હિંદમાં અગાઉ જે રંગની છત હતી તે અછત ઘટી અને તેથી રંગના ભાવો અને કુદકે અને ભુસ્કે વધ્યા ગયા. હવે બ્યારે લગભગ પાંચ થશે ત્યારે જર્મનીના રંગ બનાવનારાઓ મસ્તે ભાવે રંગ કાઢવા માડ્યો કારણ કે તેઓ જે રંગો અને મોકલતા હતા તેના ઉપર અકુશ, મુકાવાથી ત્યાં રંગની છત ઘટી હશે, અને તેવીજ રીતે અંગ્રેજો અછતને અંગે અહિંના વ્યાપારીઓ પ્રથમ તો મોટા ભાવે આપશે. આવી રીતે ચોરાંક વર્ષ વ્યાપાર

ચલાવ્યા પછી જ્યારે જર્મનીમાં રંગની અછત થશે અને અત્રે છત થશે ત્યારે અનિયંત્રિત સ્પર્ધાને અંગે તેના બાવે તેના ઉત્પાદન ખર્ચ અને ખર્ચને અવલંબીને ઘાટા જશે

જો કોઈ પણ વસ્તુ ઉત્પન્ન કરનારાઓ વચ્ચે અનિયંત્રિત સ્પર્ધા થાતી હોય તો તેની કિંમત આખરે તેના ઉત્પાદન ખર્ચ ઉપર આધાર રાખે છે. અને તેથી વિદેશ અથવા પરદેશથી લાવવામાં આવતી ચીજોના સંબંધમાં લાવવાનું ખર્ચ એજ ઉત્પાદન ખર્ચના અગત્યનો ભાગ હોય છે વિદેશથી આવતા અને જતા માલ ઉપરની જકાત ઠાઠી નાખી હોય તો લિંગ લિંગ દેશોમાં એકજ વસ્તુની કિંમતમાં માત્ર લઈ જવા લાવવાના ખર્ચના કારણેથીજ કેં પડે

પરસ્પરતા વિદેશ માથના વ્યાપારથી જે ફાયદો થાય છે તે વિષે કેટલાકને બહુ ભૂલભરેલો વિચાર આપણે સામગ્રીએ છીએ. કેટલાક એમ કહે છે કે વિનિમય કહેતા અઢલાખઢલીમાં પરસ્પરતા જોઈએ એટલે કે વિદેશનો જે માલ આપણે મંગાવીએ તેના બદલામાં આપણને ત્યાંની ચીજો જવીજ જોઈએ. ઇંગ્લેન્ડ ખાતે હિન્દ તેમજ ચીનથી જથ્થાબંધ સાહુ લાય છે હવે તેને બદલે હિન્દ અને ચીન માત્ર નાણાજ લીધા કરે અને ત્યાંથી અત્રે કોઈ પણ પ્રકારનો માલ ન મંગાવે તે ઇંગ્લેન્ડના લોકોને જે જે ફાયદો થાય તેના કરતા હિન્દ અને ચીન ઉભય દેશોને વધુ જેરલાલ થાય

જ્યારે જે જુદા જુદા દેશો વચ્ચે વિનિમય થાય છે ત્યારે દરેક દેશનો નફો અન્ય દેશથી આવેલી વસ્તુના તે દેશને જેટલો અપ હોય તેના વિપરીત પ્રમાણમાં બની જાય છે. જ્યારે જે જુદા જુદા દેશો વચ્ચે વિનિમય થાય ત્યારે જે દેશમાં આણેલી ચીજોનો અન્ય દેશ કરતાં ખર્ચ જો હોય તો તે દેશમાં તે ચીજો વધુ નફો આણી આપે છે દાખલા તરીકે ચીનમાં રેશમી કપડું બને છે

તે અત્રે આવે છે અને તે હાથમાં ચીન છાલ ને નામે આપણાય છે, તેમજ મોટા પ્રમાણમાં અત્રે તેની માગણી છે, અને આંગણીના પ્રમાણમાં અત્રેના વ્યાપારીઓને તે ઉપર આજો નફો ન મળે એ પણ સાલવિત છે એટલે કે જે મુબઈના વ્યાપારી ચીનથી ૫૦ તાકા મંગાવે અને તે આજા વર્ષમાં વેચે તો એમ ધારીએ કે દરેક તાકે રૂપીઆ જો લેમે નફો મેળવી શકે તો તેને પચ્ચડે પણ લાવનગર જેવા સ્થળે જ્યાં તેની ગાંઠો ખર્ચ ન હોય ત્યાં વ્યાપારીને માત્ર એ રૂપીઆજ નફો મેળવવો પચ્ચડે નહિ તે જોતાં જ્યારે મુબઈના વ્યાપારીને ૫૦ તાકા વેચે રૂપીઆ મો મળે, તો તેટલે નફો લાવનગરના વ્યાપારી વીસ કે પચીસ તાકા વેચીને મેળવી શકે. માટે એ વાત ધ્યાનમાં રાખવાની આવશ્યકતા છે કે વિદેશ માથેના વ્યાપારનો પ્રત્યક્ષ ફાયદો એ છે કે, દરેક દેશ પોતાની મુકી તેમજ મહેનત જે ધધાઓમાં સૈથી તે વધારે ઉત્પાદક કરી શકે તેમજ સૈકી શકે છે, અને તેને અંગે અખિલ દુનિયામાં ઉત્પાદન શક્તિ વધે છે આમ હોવાથી સર્વ વસ્તુઓ તૈયાર કરવામાં આજામાં આજી મુકી અને મહેનત ખર્ચવામાં આવે છે એ વિષય ઉપર ચર્ચાશાસ્ત્રી મીલ નિચે મુજબ વિવેચન કરે છે—

વ્યાપારથી દેશને ફાયદો થાય છે તે વિષે સાધારણ લોકોમાં ઘણી ભૂલભરેલી સમજ હોય છે જ્યારે વ્યાપારને લોકો દેશના દ્રવ્યનું મૂળ કહે છે ત્યારે માલ વાપરનારાઓને કિંમતમાં જે કિંમત લાગે છે તે ઉપર નહિ પણ વ્યાપારીઓ જે ભારે હોલત મેળવે છે તે ઉપરજ તેઓની દૃષ્ટિ હોય છે પરંતુ વ્યાપારીઓને જે કાંઈ ખાસ હકો ન હોય તો તેઓને મળતો લાભ પોતાના દેશમાંજ મુકી કાગે લગાડવાથી નફો મળે તેથી વધુ હોઈ શકતો નથી તે જોતા વ્યાપાર એ ઉત્પાદન એંધું કરવાની સગવડવારી આવશ્યક રીત છે

કોઈને મોઝેક ટાઈલ્સની સાદી ઊંચાઈના ક્યા જોવા જશે ?

વેપારમાં વધી પડેલી હરીફાઈ માટે જાહેર પ્રજાને ચેતવણી.

વરસાદ અને તડકા માટે ચોટરપુક અને ઈમીટેશન સીલ્કની તરેહવાર છત્રીઓના
અનેક વેપારીઓ છતાં

ઈબ્રાહીમ કરીમ એન્ડ સન્સને ત્યાં

ગ્રાહકોની ચીકાર ગરદી હોવાનું કારણ ?

માત્ર તેમની ટકાઉ અને મનપસંદ અને હિંદુસ્તાનના દરેક ભાગમાં એકી
અવાજે વખણાવેલી

હરણ છાપની છત્રીઓજ.

જેની ઉત્તમ ખનાવટ માટે સંખ્યાબંધ ચોક્કસ અને સર્ટીફિકેટ મળ્યાં છે માટે
નકલી માલ ખરીદી પરતાવા કરતાં ખરે “હરણ છાપ”નો માલ ખરીદી
પૈસાનો ખચાવ કરો.

દરેક આબરૂદાર છત્રીઓના વેપારી પાસેથી મળશે.

જરૂરિયાત મળવાનું દેખાણું.—

શાખા દુકાનો,

ઈબ્રાહીમ કરીમ એન્ડ સન્સ.

મદ્રાસ તથા કલિકટ. ૭૫૫૧ વર્ષના જુના અને બહુલીતા છત્રીના વેપારીઓ,
મારકીટ, જુમામસજીદ—મુમ્બઈ.

પંદર દીવસમાં આખેહુબ મોટી છબી.

ધી એન્લાર્ને ફોટ કંપની.

તમારી નાની છબી પરથી તૈયાર કરી આપે છે કામ મનમોહક, દીવપસંદ અને લાવ મધ્યમ મનપસંદ કામ નહિ થાય તો હીવેલા જેસા પાછા આપવા એ અમારી ગેરંટી છે છબી ઘેરબેઠા તમને પહોંચતી કરવામા આવે છે એકવાર દ્રાયલ લેવા અમારા કંદરદાન પ્રાણકેને અરજ કરીએ છીએ

વધુ વિગત માટે,
ટેકાણું, એમ્પાયર બીલ્ડીંગ
બોરીવદર પાસે, હાટ, મુંબઈ.

હુનરો રૂપીઆ કમાવો !

(આં ૧૫૦૦ હુનરો ની પાઠ પુરાંની છુક કી ૩ રા)
હુનર પ્રકાર—એમએનને લગતા કોલર કામ, ચીત્રકળા, ગી ગડા ઉપર છાપ, કાચને લગતા હુનરો, દેશી રીતથી બનાવે રંગો, ચામડાને લગતા હુનરો આ ૨૫૦૦ હુનરો પુસ્તક કી ૩ ૧૧
ફવત ન હુનર સમઠ—ઉલ્લામા ઉટ્ટી રીશિયનના મરકુમ્મી અને, ચેટ્ટ મેલીસીનના ઉત્તમ અનુભવીક હુનર કી. ૩ ૦૧ (આ માસીક તરફથી ઉત્તમ અભિમાય મળે છે)
હુનર-કંઠા-શિખર—અર્ધીની સીસ્ટમ મુજબ બનાવે અતરો એનીવાઇન રંગો, મોટર કારો (પેન્ટરને ઉપરોક્ત પાણીના રંગો, હેરબોઇલ, હેરબોઇલ, ચેટ્ટ ગાલ મત, સાકાંપરિલા સુમ્મી, કોપન વોટર, લવર, મેન્થોન, વીગેરે ૨૧૧ હુનર કી ૩ ૧)
સાહુને: હુનર—કી ૩૦—૦૧-વાળા કાળા કરવાનો હુનર કી ૩ ૦૮ સોની કામનો હુનર કી ૩ ૦૮ હુનરની કુચી (છપાય છે) ૩ ૦૮
લખો—હુનરો કરાંક મ કળા, ન ૧૬ બનીયન રોડ-મુંબઈ

THE SAJAN TILE MART.

Marble, Cement, Flooring, Furniture
and Dado Tiles

Shahabad and Tandur Stone Paving.

Direct Importers from Home and Quarry
Latest Catalogues available

Proprietors —Sajan & Co., Elphinstone Circle
near the Alliance Bank of Simla, Ltd Fort, BOMBAY.

દેશાંતરના વ્યાપારથી ઉપર ટાંકેલા કાયદા સિવાય વળી નીતિ સંબંધી તથા ધુદ્ધિ વિષયક ઘણીક અગત્યની અસર થતા પામે છે. આને લીધે દુનિયાની સર્વ પ્રજાઓનો લોકો પરસ્પર સંબંધમાં આવી શકે છે, તેમજ કેળવણીના પ્રચાર કરવાનું તે પ્રબળ સાધન બને છે, તેમજ સુલેહશાંતિ પથરાઇ રહેવાનો સભવ રહે છે. વળી ભિન્નભિન્ન પ્રજાઓનો પરસ્પર સંબંધ થવાથી પ્રત્યેક દેશના લોકોને પોતાના કાયદાઓ, રીત રીવાજો, વગેરે અન્ય દેશ સાથે સરખાવવાનો, તથા તે ઉપરથી સુધારો વધારો વધારે કરવાનો પ્રસંગ મળે છે. તે ઉપરાંત વ્યાપારથી જૂદી જૂદી પ્રજાઓને એકબીજાની આબાદાની તેમજ ઉત્કૃષ્ટતામાં પ્રત્યક્ષ સ્વાર્થ થાય છે.

નિકાશ અને આયાત. જ્યારે એક દેશમાં અસુક ચીજ જોઈએ તે કરતા વધુ થાય છે ત્યારે તે દેશના લોકો તે બીજાને આપવાની ઇચ્છા કરે છે, અને તે રીતે અન્ય દેશના લોકોને પૂઠાવે છે કે, અમારે આ વસ્તુ મોકલવી છે જે તમારે લેવાની ઇચ્છા છે? જેઓને તે ચીજ લેવાનો વિચાર હોય છે તે તે વસ્તુ મગાવે છે અને આ રીતે પ્રથમ નિકાશ શરૂ થાય છે અને નિકાશને અગે આયાત થવા પામે છે. આ મુજબ જ્યારે દેશ દેશ સાથે આયાત અને નિકાશનો પરસ્પર વહેવાર બંધાઇ જાય છે ત્યારે નિકાશ અને આયાત હમેશાં સરખી થવાનું વલણ પાતી જાય છે. આના ટેકામાં મિત્ર કહે છે કે:—“કોઇ પણ દેશની નિષ્પન્નતા બીજા દેશની નિષ્પન્ન સાથે એવા મૂલ્યોએ વિનિમય થાય છે કે તે દેશની બધી નિકાશ તેની બધી આમદાની માલની કિંમત બરાબર આવી રહે” પરંતુ આમ ક્યારે બની શકે? જ્યારે એક દેશને બીજા દેશમાંથી આવેલા માલની કિંમત સિવાય બીજા કોઇ પણ બાબત સારૂ કંઈ આપવાનું નહિ હોય તેમજ અન્ય દેશોને તે દેશથી પોતાને ત્યાં આવેલા માલની કિંમત ગિલાય બીજા કંઈ બાબત સારૂ કંઈ પણ આપવાનું હોય નહિ ત્યારેજ તેમ બની શકે.

આના ટેકામાં આપણે એક ઉદાહરણ લેશું. હિંદુસ્થાન જે માલ ઇંગ્લેન્ડ મોકલે છે તેનું મૂલ્ય, ઇંગ્લેન્ડ જે માલ હિંદ મોકલે છે તેના કરતાં જો વિશેષ હોય તો, એ બુદ્ધિ થાય છે કે દર વર્ષે હિંદનું ઇંગ્લેન્ડ કને લઈએ નિઠજશે. આમ વસ્તુરિધિત હોવાથી ઇંગ્લેન્ડમાં નાણાંની છત ઘટતી જશે અને હિંદમાં વધતી જશે. પરંતુ આમ થવાથી હિંદને ઇંગ્લેન્ડ પાસેથી ચીજો લેવાનું વધુ કાયદાકારક થશે અને ઇંગ્લેન્ડને હિંદ કનેથી ચીજો ખરીદવાનું ઓછું કાયદાકારક થશે. પરિણામે હિંદથી ઇંગ્લેન્ડ જતી નિકાશ ઘટશે અને ઇંગ્લેન્ડથી આવતી આયાત વધશે. એટલે કે આયાત કરતાં નિકાશ વધારે હોય તો નિકાશ ઘટવાની તેમજ આયાત વધવાનું વલણ થવા પામે અને તે વલણ નિકાશ તેમજ આયાત ઉભયને સરખાં બનાવે ત્યારેજ અટકે. પરંતુ આપણે તેનું ખરું તાત્પર્ય કાઢવા જઇએ તો એમ હમેશાં થતું નથી, કારણ કે વ્યવહારમાં તેમ બની શકતું નથી, જેથી આયાત અને નિકાશ સરખી ઉતરતી નથી. ઉપલોજ દાખાં મનમાં કલ્પીને આપણે એવું અનુમાન કરીએ કે ઇંગ્લેન્ડને ધીરલા રૂપીઆના વ્યાજ બદલ એક કરોડ રૂપીઆ દર વર્ષે હિંદુસ્થાનને આપવાના છે. હવે તેની રિધિતિમાં આયાત અને નિકાશ કદાપી પણ સરખી થઇ શકે જ નહિ; કારણ કે જો તે સરખી હોય તો ઇંગ્લેન્ડને દર વર્ષે એક કરોડ રૂપીઆ વ્યાજનું દેવું પુરૂં કરવા હિંદ મોકલવા પડે અને તેવી રીતે જ્યારે હિંદમાં નાણાં વધે અને ઇંગ્લેન્ડમાં ઘટે તો હિંદ બાને કિંમત વધે અને ઇંગ્લેન્ડમાં ઘટે. આના કરતા હિંદ બાને દરવર્ષે તેટલા રૂપીઆનો માલ મોકલવો ઇંગ્લેન્ડને વધુ લાભ દાથી થઈ પડે. આમ થવાથી વ્યાપાર ઉપરાંત ઇંગ્લેન્ડ પોતાનું દેવું પણ પુરૂં કરી શકે. આમ હોવાથી આયાત અને નિકાશ એક સરખી હોય એવું પણ સંભવી શકતું નથી.

અપૂર્ણ.

WAR AND TRADE. GOVERNMENT NOTIFICATIONS.

ચાલુ લઠાઈને પ્રસંગે જહેપાર સંબંધી જહાર
પડેલાં વધુ સરકારી જહેરનામાં.

નામદાર હિંદી સરકારના જહેપાર ઉદ્યોગ
ખાતાં તરફથી તા. ૧૦ મી
ખ્રિસ્તી શહિદમાંથી વુન ૧૯૧૬ ને રોજ આ
અજરખની નિકાશ. સંબંધી જોઈ જહેરનામું
નીચે મુજબનું જહાર પાડ-
વામાં આવ્યું હતું.

(જ) જલોઈ કલીયર રૂબી તથા જંગાળ
ફેર્ડના નં. ૩, ૪, ૫, ૬ ના
અજરખની કોઈ પણ રથે નિકાશ
કરવાની મનાઈ કરવામાં આવી છે.

(ક) જે સિવાયના જીલ કોઈ પણ
જતનાં અજરખ યુનાઈટેડ કીંગડમ
અને ખ્રિસ્તી સંસ્થાને સિવાયના
બીજા દેશોએ મોકલવાની મનાઈ
કરવામાં આવી છે.

નામદાર મુજબ સરકાર તરફથી જહા-
વવામાં આવ્યું છે કે ઉપરની (જ) કલમમાં
જહાવેલી જત સિવાયના જીલ કોઈ પણ
જતનાં અજરખ જપાન સિવાયના બીજા મિત્ર-
નોબથોએ લાઇસન્સથી મોકલવાની રજા કલેક્ટરો
તરફથી આપવામાં આવશે તથા બીજા મનાઈ
કોષેલાં રથોએ નિકાશ કરવા માટે લાઇસ-
ન્સની અરજીઓ કલેક્ટરો નામદાર હિંદ
સરકારના અધિપ્રાય માટે તેઓ પર મોકલી
આપશે.

નામદાર સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ તરફથી જહા-
વવામાં આવ્યું છે કે નામદાર સરકારને ખાતે
અજરખ ખરીદવા ગવર્નમેન્ટ એજન્ટ તરીકે
મેશર્સ ફીક્ષીયન ઓફ કોલર મેનની નીમ-
જુક તેઓએ મંજૂર કરી છે અને એવો જુકમ
આપ્યો છે કે ૩, ૪, ૫, ૬ સાઇઝનાં જોખમાં
લાલ અને યોર્કાઈ લાલ રંગના અજરખનાં જહા-
વથા આ પેદી હસ્તેજ પસાર થવા દેવામાં
આવશે અને તેઓની સીકારસંધીજ નિકાશ
કરવા દેવામાં આવશે. મેશર્સ ફીક્ષીયન
એન્ડ કું. (લંડન) ને નામે કન્સાઇમેન્ટ
મોકલવાં પડશે તથા સરકારી કન્સાઇમેન્ટ
માટે શીપીંગ એજન્ટ તરીકે મેશર્સ જામર
લોરીને રોકવામાં આવશે. આ સિવાયના જીલ
નજરેનાં અજરખ કલેક્ટરો હસ્તેજ નિકાશ
કરવા દેવામાં આવશે.

વધુમાં જહાવવાનું છે નીચેની યાદીમાં
જે પેદીઓનાં નામ આપવામાં આવ્યાં છે તે
પેદીઓએ અજરખની આયાત માટેનાં નવાં
ગેરટી ફોર્મ પર સહી કરી છે અને તેથી
નામદાર સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ
ઓફ એમેરીકામાં અજરખની આયાત કરવા
માટે તેઓનાં નામ મંજૂર કર્યાં છે. જે
પેદીઓને અજરખ મોકલવા માટે લાઇસન્સ
આપવામાં આવશે એવી શરતે કે તેને લેગલ
કન્સાઇમેન્ટો આયાત કરનારી પેદીના હીસાબે

ફરનીયના માટે ફેન્સી ટાઇલ્સનો મોટો જથ્થો કયાં છે ?

ન્યુયૉર્ક અથા સેન્ટ્રે-સીરકો ખાતેના કૉન્સલ જનરલને નામે મોકલવામાં આવે.

યુ. સ્ટેટ્સ ઑફ અમેરીકામાં અખરખની આયાત માટે મંજૂર થયેલી પેઢીઓ.

માધકા ઇન્ડ્યુલેટર કંપની—ન્યુયૉર્ક.

એસ. એ પ્રીવીયોન (માધકા મેન્ચુફક્ચરીંગ કુ. સાથે જોડાઈ ગયેલી)—ન્યુયૉર્ક.

યુજીન મનરોલ—ન્યુયૉર્ક.

કેમ્બેરલ ઇલેક્ટ્રીક મેન્ચુફક્ચરીંગ કંપની—મેન્સોનીયા.

જે. હ્યુસ એન્ડ સન—બોસ્ટન.

ચીકાગો માધકા કંપની—વાલ પેરેમ્સો.

ફ્રીડીયાના હોટ પૉઇન્ટ ઇલેક્ટ્રીક હીટીંગ કંપની—ઓન્ટેરીયો.

ફેલી ફેરનીયો અમેરીકન માધકા કંપની.

જનરલ ઇલેક્ટ્રીક કંપની.

વૉટસન પ્રધક્સ.

વૉશીંગ્ટન ઇલેક્ટ્રીક મેન્ચુફક્ચરીંગ કંપની.

એસ ટ્રીકસન કુમીબલ કંપની.

એ. સી. શુનમેકર કંપની—ન્યુયૉર્ક

ઇન્ડ્યુ. વેટ્સ એન્ડ કંપની ન્યુયૉર્કમાં સ્થપાયેલી.

લેન્ડર્મ, ફેરી, કલાર્ક—ન્યુ ષ્રીટન

આ અર્થમાં તા. ૨૨ મી ઑગષ્ટ ૧૯૧૬ ને રોજ વધુ જણાવવામાં આવ્યું છે કે નપાનમાં અખરખની આયાત કરવા માટે અમેરીકન ટ્રેડિંગ કંપની, હીલીંગ એન્ડ કંપની તથા મીટસુબિશિ એન્ડ કંપનીને મંજૂર કરવામાં આવી છે. જેઓને મોકલવાનાં કન્સાઇન્મેન્ટ ચેકે-હોમાં ખાતેના બ્રિટીશ કૉન્સલ જનરલ પર મોકલવાં પડશે. મીટસુબિશિ એન્ડ કંપનીને મોકલવાનાં કન્સાઇન્મેન્ટ કોળી ખાતેના બ્રિટીશ કૉન્સલ જનરલના નામ પર પણ મોકલી શકાયે. મજા, આર, પૉચ અને છ નંબરનાં તથા ચોખ્ખાં લાલ રંગનાં તથા ચોક્કા ઠાવાવાળાં લાલ રંગના

સિવાયનાં દરેક જાતનાં અખરખની નિકાશ માટેના લાઇસન્સ કસ્ટમ્સ ઇલેક્ટર તરફથી છુટથી મળી શકશે. જાપાનમાંની બીજી પેઢીએ નિકાશ કરવા માટેની રજા મેળવવા ઇન્ડીયા ઑફીસે પ્રુછાવવામાં આવશે.

હાલને પ્રસંગે પરદેશોએ તાર મોકલવા માટે સીરનામાં, તથા સંહી વિગેરે કેવી રીતે કરવાં તથા કોહનો જેવી રીતે ઉપયોગ કરવો કે જેથી સેન્સર તરફથી તાર રોકવામાં નહિ આવે તે માટે કેટલીક અગત્યની સુચનાઓ પોસ્ટ અને ટેલીગ્રાફ ખાતાં તરફથી જહાઝ પાઠવામાં આવી છે, જે સાહેબોને એ જોવી હોય તેમણે ચેમ્બરની ઑફીસમાં આવી જોઈ જવી.

આખી દુનિયામાંની જે જે પેઢીઓ સાથે અયાતી તથા નિકાશી જહેપાર દરવાની નામદાર સરકાર તરફથી મનાઈ કરવામાં આવી છે તેને તગતી આખી યાદી હમને તા. ૧૦ મી ઑગષ્ટ ૧૯૧૬ ને રોજ મોકલવામાં આવી છે. જે સાહેબોને એ યાદી જોવી હોય તેમણે આ ચેમ્બરની ઑફીસમાં આવી જોઈ જવી.

નામદાર સરકારના તરફથી તા. ૩૧ મી જુલાઈ ૧૯૧૬ ને રોજના હિંદમાંથી જ્યુટની પત્રથી વધુ જણાવવામાં નિકાશ આવ્યું છે કે જ્યુટ પરના અંકુશને લગતી યોજના પરંપ્રે અને ઉડ્ડેને પણ ત્રાસ પોડવામાં આવી છે. એટલે કે પરંપ્રે અને ઉડ્ડે માટે કાચા જ્યુટની નિકાશની મનાઈ કરવામાં આવી છે સિવાય કે નિકાશી બંદર પરના મુખ્ય કસ્ટમ્સ અધિકારી પાસેથી લાઇસન્સ મેળવીને જે માલો મોકલવામાં આવે તે સંબંધમાં આ મનાઈ હુકમ લાગુ પડશે નહિ.

ચીનમાંની જે જે પેલીઓના પર માલ
 ૧૮૫૩ થઈ શકે અને જે
 ચીનમાંની પેલી- જે પેલીઓ પાસેથી માલ
 ઝોનાં વહાઈતે આયાત થઈ શકે તેવી પેલી-
 લીસ્ટ. ઝોનાં નામોની સુધારા
 તથા વધારાની યાદી તા. ૩૧ મી જુલાઈ ૧૯૧૬
 ને રાજ નામદાર હિંદ સરકાર તરફથી બહાર
 પાડવામાં આવી છે. જેઓને એ યાદી જોવી
 હોય તેમને એમજરની ઓફીસમાંથી જોવા મળી
 શકશે.

નામદાર સરકારના તા. ૨ જી ઑગષ્ટ
 ૧૯૧૬ ના પત્ર નં. ૮૦૬
 મેનીલા ખાતેની પી. માં જણાવવામાં આવ્યું
 એક સીગાર ફેક્ટ છે કે મેનીલા ખાતેની લા
 રીના માલ આ- પરલા ડેલ ઓરીએન્ટ
 યાત કરવાની સીગાર ફેક્ટરીઓ બના-
 મનાઈ. વેલી સીગાર હિંદમાં આ-
 યાત કરવાની નામદાર હિંદ
 સરકારે મનાઈ કરાવી છે.

નામદાર સરકાર તરફથી તા. ૪ થી
 ઑગષ્ટના પત્ર નં. ૭૬૬૫
 નેટ કીંગ- માં જણાવવામાં આવ્યું
 હમમાં કેકેન તથા છે કે યુનાઈટેડ કીંગડમમાં
 અફ્રીજની આયા કેકેન તથા અફ્રીજની
 તની મનાઈ. લાઈસન્સ વગર આયાત
 કરવાની તા. ૨૮ મી
 જુલાઈ ૧૯૧૬ ને રાજથી મનાઈ કરવામાં
 આવી છે એ સુલ્જનું તેજ તારીખે એક જાહેર-
 નામું બહાર પાડવામાં આવ્યું છે.

નામદાર હિંદ સરકારના વહેપાર ઉલોખ
 ખાતા તરફથી તા. ૧૪મી
 જુલાઈ ૧૯૧૬ ને રાજના
 પટપટ ડગલ્યુ (૨)
 નંબરના બહાર પડેલા
 જાહેરનામાંથી જણાવવામાં
 આવ્યું છે કે કરામનશા-
 હને જેકળ ગઢતન ના-
 મનો વહેપારી નામદાર બ્રિટીશ સરકાર તરફ
 સુલેહની લાગણી ધરાવે છે.

તા. ૨૮ મી જુલાઈ ૧૯૧૬ ને રાજ
 એક બાદશાહી જાહેરના-
 યુનાઈટેડ કીંગ- માંથી નીચેના માલોની
 હમમાં આયાત યુનાઈટેડ કીંગડમમાં આ-
 માટે મનાઈ યાતની મનાઈ કરવામાં
 થયેલા કેટલાક આવી છે.—
 માલો.

“હાઈ બંદુકો તથા રાઈફલો, રમવાની
 બંદુકો તથા રાઈફલો, તથા બ્રિટીશ સરકાર-
 નોમાં નહિ પાકી હોય એવી નારંગીઓ.”

યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરીકામાં જે જે
 પેલીઓ પર કાયદાં આમમાં તથા આમડી ચઢાવી
 શકાય એવી રીતે મંજૂર કરવામાં આવી છે
 તેવી પેલીઓનાં નામોની વધુ સુધારા વધા-
 રાની યાદી હમને તા. ૧૦ મી ઑગષ્ટે મોકલ-
 વામાં આવી છે.

નામદાર સરકારના તા. ૭ મી ઑગષ્ટ
 ના પત્ર નં. ૮૬ પી. થી -
 જ્યુટ તથા જ્યુટના જણાવવામાં આવ્યું છે
 માલોની નિકાશ કે જ્યુટ તથા જ્યુટના
 પર અંકુશ. માલોની નિકાશની મનાઈ
 તા. ૨૬ મી જુલાઈ
 ૧૯૧૬ થી સેન્ડવીચ ટાપુઓ તથા પોર્ટોરીકો
 માટે પણ ફરમાવવામાં આવ્યાં છે. એ જગ્યાઓ-
 એ લાઈસન્સ મેળવી કાચુ જ્યુટ અને
 જ્યુટના માલો મોકલવા માટે એ જગ્યાઓનાં
 નીશમાં બંદરોએ મોકલી શકાય એમ મંજૂર
 કરવામાં આવ્યાં છે.

સેન્ડવીચ ટાપુઓ—હોનોલુલુ.
 પોર્ટોરીકો—સેન જુઆન.
 માલ તે બંદર પરના બ્રિટીશ કૉન્સલને
 નામે ચઢાવવા પડશે.
 પોર્ટોરીકો મોકલવા માટેનાં શીપમેન્ટ
 યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સમાં ટ્રાન્શીપ થતાં હોવાથી
 જ્યુથોર્કના ટેકસટાઈલ એલાયન્સના નામપર
 મોકલવાં પડશે. આ બાબત વિશેષ માહિતી

(ખાસ ઉચ્ચ વર્ણના હીંદુ ગૃહસ્થો માટે)

મનને પસંદ પડતી જમવાની
ઉમદા સગવડ.

શ્રી અંબીકા ભોજનશાળા.

૨૭૪ કલ્યાણદેવી રોડ—વીઠ્ઠલવાડી સામે.

મુ'બાઈ.

આ ભોજનશાળા, માલીકોની જાતી દેખરેખ નીચે
છેલ્લામાં છેલ્લી પધ્ધતિ મુજબ ચલાવવામાં આવે છે.
ધર્મરક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉચ્ચ ખોરાક અને
ખતિલા નોકરો એ આ ભોજનશાળાનાં મુખ્ય લક્ષણ છે.

સગવડતાના પ્રમાણમાં ભાવ ઘણાજ મધ્યમ રાખવામાં
આવ્યા છે.

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને મળો. આ લખો.

“યાકુતી” શેની બને છે !

ઘણા નકલીઆઓ પૈસાદાર યવાની આશામા યાકુતી અથવા તેને લલતુજ નામ આપી અમારી દવાના નામની નકલો કરે છે પણ રજવાડી રીત પ્રમાણે બનાવવામા આવતી અમારી અસલ શોધેલી બાદશાહી યાકુતી અને ગવિલાસની બનાવટ અમારી પાસે છે તેની નકલ ડોઘથી હુન્નુ સુધી થયેલ નથી અને લવિધ્યમા થાય તેમ પણ નથી. રમાયણ, પારો, સોમલ, ધાતુ, વછનાગ, ભાગ, અફીણ કે એવી કોઈ પણ નુકસાનકારક ચીજ જેમા આવતી હોય તેનું નામ ‘યાકુતી’ નહીં પણ “ચેર” છે માટે એવી નકલી યાકુતા-યાકુતીથી આવચેત રહેવું ગવર્નમેન્ટ હોમોરેટરીમા વિદ્વાન સરકારી ડાક્ટરે અમારી બનાવેલ યાકુતી એનાલાઈઝ કરીને તેમા કોઈ પણ જાતની નુકસાનકારક ચીજ નથી એવું સરટીફિકેટ આપેલ છે અને એ ઉમદા રાજવંશી દવા અકસ્તીર હોવાથીજ વિલાયતમા પાસ થયેલા મોટા ડાક્ટરો, રાજ મહારાજાઓ, નવાબો તથા દેશી અને ઇંગ્લેન્ડ ગૃહસ્થો અને મોટા સરકારી અમલદારોમા પણ બહુ વખણાય છે

બાદશાહી યાકુતી અને ગ વિલાસ.

ગમે તે કારણથી શુભાચેલી તાકાત પાછી લાવેછે પુરુષાતન કાયમ રાખેછે આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવીરની તમામ વ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરુષાતન આપેછે ખરી મરદાઈ આપનાર અને નબલ્લા માણસને પણ બુધ્ધાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી આસ લલામણ છે આ દવા વાપરવામા કોઈ પણ જાતની પરેશની જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડળી એકના રૂા દશ

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

જોઈએ છે.

એમ એ સુધી અભ્યાસ કરેલા અને ઉંચું વ્યાપારી જ્ઞાન તથા શિક્ષક તરીકેના અનુભવ ધરાવતા એક ગ્રેજ્યુએટને સવાર સાંજનું પરચુરણ કામ યા ખાનગી ટ્યુશનો જોઈએ છે તમારા પુત્રોને વ્યાપારી શિક્ષણ સાથે અગ્રેજી કેળવણી આપવા માગતા હો, અગ્રેજી પત્રવ્યવહાર શીખવવા માગતા હો, સ્કુલમા યા કૉલેજમા શીખવાતા વિષયોનું ખાનગી શિક્ષણ આપવા માગતા હો તો આ માસિક પત્રની ઑપ્રીસમા ઑકસ નં. ૧ મા લખવા મહેરબાની કરો.

માટે 'ટેક્સટાઇલ એલાયન્સ' ના પ્રતિનિધિને અરજી કરવી.

આ બાબતમાં તા. ૯ મી ના પત્ર નં. ૮૭૫ પી. થી નામદાર સરકાર જણાવે છે કે ડચ ઇસ્ટ ઇન્ડીઝ, બંપાન અને બંપાનીઝ સંસ્થાનો, પોર્ચુગીઝ સંસ્થાનો તથા આઇસલૅંડ કાચુ જ્યુટ મોકલવા માટે નીચેની તારીખેથી બંધી કરવામાં આવી છે.

ડચ ઇસ્ટ ઇન્ડીઝ તથા આઇસલૅંડ તા. ૫ મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૬.

બંપાન અને બંપાનીઝ સંસ્થાનો—તા. ૮ મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૬.

પોર્ચુગીઝ સંસ્થાનો—તા. ૧૫ મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૬.

૨) ડચ ઇસ્ટ ઇન્ડીઝમાં નીચેની પેઢીઓ પર કાચુ જ્યુટ તથા જ્યુટના માલો મોકલતી શકાય એવી રીતે મંજૂર કરવામાં આવી છે.

૧) ઇન્ટર નેશનલ ફેરીટ હુન્ડેલ સ્વેરી નીગીન્ડા ફાટરડેમ (બેટવિયા, સ્વેરી બાન, સમરંગ, સુરાબયા અને ટેલક બીટાન્ગ).

૨) એલ ઇ. ટેલસ અન્ડ કંપનીઝ હુન્ડેલ આટ શેપીઝ બેટવીયા, પડંગ અન્ડ સુરબયા.)

૩) બેટવિયા અને સુરબયાની મીટસુઇ બુગાન ફેર્મશા.

૪) અંગ્લો-ડચ એસ્ટેટેસ એન્ડર્સી. લી. (મેદાન).

૫) હુન્ડેડ માટ શેપીઝ ડેલી અટેન્ડેડ. (મેદાન)

૬) સુથરી અન્ડ કુન્ડી. (મેદાન).

૭) હુન્ડીસન્સ અને ફોસ્ટરીક લી. (મેદાન)

પેડા તથા ગ્રીલ નંબરની પેઢી પર મોકલવામાં કન્સર્વેન્ટ બેટવીયા ખાતેના કૉન્સલ જન રલને નામે તથા બાકીના મેદાન ખાતેના બ્રોટીયા વાઇસ કૉન્સલના નામ પર મોકલવા પડશે

બંપાન અને બંપાનીઝ સંસ્થાનોએ જ્યુટ તથા જ્યુટના માલો નિકાશ કરવા હોય તો તે મંજૂર થયેલી પેઢી માટે અને મંજૂર થયેલા બંદર પરના નામદાર શહેનશાહના કૉન્સલના નામ પર મોકલવામાં આવનાર હોય તો તે માટે લાઇસન્સ ગળી શકશે. નીચેના બંદર મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે

ચોકોહામા, કોળી, અને ડેઇરન ચોકોહામા ટોકીયોનો તથા કોળીમાં આસાકાનો પણ સમાવેશ થાય છે.

આત્યાર સુધીમા નીચેની પેઢીઓ મંજૂર થઇ છે.

૧. ગ્રીટ સુધ અન્ડ કંપની	} આ બે પેઢી પર માલ ચઢાવવા હોય તો તે ઉપર જણાવેલાં મંજૂર થયેલાં બંદરોમાંના કોઇ પણ બંદરે મોકલી શકાય.
૨. નારકાઇન મેથી-સન અન્ડ કંપની.	

૩. આમેરીકન ટ્રેઇડીંગ કંપની	} આ પેઢીઓ પર માલ ચઢાવવા હોય તો તે ફક્ત ચોકોહામા અને થવા કોળી ખાતે જ મોકલી શકાય.
૪. શાવાન ટોન્સ અન્ડ કંપની	
૫. સુચુકી અન્ડ કંપની	
૬. ટો વાસા	
૭. સંચુગલ અન્ડ કંપની	

૮. એફ. જી. પાર્ડનમ	} આ પેઢીઓ પર માલ ચઢાવવા હોય તો ફક્ત ડેઇરન ખાતે જ મોકલી શકાય.
૯. કોરનેઇબ એક્કર્ડ	
૧૦. થોમપસન હુનન	
૧૧. નીશીન ઑઇલ મીલ લી.	

જ્યુટ તથા જ્યુટના માલો આઇસલૅંડ ખાતે મોકલવા હોય તો તે મંજૂર થયેલી પેઢી માટે ફેર્ક બેટવીકના પ્રિટીશ કૉન્સલના નામ પર

જો ચઢાવવામાં આવે તોજ તે માટે લાઇસન્સ આપવામાં આવશે રેઇક્રેવીકમાંની એસ. ઇનારસનની પેલી મંબુર ઠરવામાં આવી છે.

જ્યુટ તથા જ્યુટના માલો પોર્ચુગીઝ સંસ્થાનોએ મંબુર ઠરેલી પેલીઓ (જેના નામ હવે પછી જણાવવામાં આવશે) તેઓપર નીચેનાં મંબુર કરેલાં બંદરોમાંના કોઇ બંદરે ચઢાવવાની રજા આપવામાં આવશે ચીન્દે; કુન્સલ, મારગોઆ, સેન્ટમાઇકેલ્સ; સેન્ટ વિન્સેન્ટ; લૉરેન્ડો મારકેસ અને લોઆન્ડો.

જે કૉન્સલ જનરલ પર અથવા તે તે બંદરપરના કૉન્સલના નામપર મોકલવાં પડશે. એવી ચઢતમા જો કોઇ બંકને સંબંધ હોય તો તે બંકને હિમાએ કૉન્સલના નામ પર ચઢાવવાં પડશે, એવી સચના કરીને કે તે બંક તરફથી ખસ માલ લેનાર ધણીનું નામ આપવું પડશે.

ચીન તથા સિયામમાંની જે જે પેલીઓ પર માલ મોકલાવી શકાય તથા જે પેલીઓ પાસેથી માલ આયાત થઇ શકે એવી પેલીઓના નામોની વધુ યાદી તા ૨૪ મી જુલાઇ ૧૯૧૬ ને રાજ તથા બીજી તા. ૧૨મી ઑગષ્ટને રાજ બહાર પાડવામાં આવી છે.

ટરમીની, ઍમ્પ્રીયા, અને પરરીપોલીસ નામની જરમન સ્ટીમરોના જે માલ તેની ડરાવેલી સુદત પુરી થતા ઇટાલીઅન સરકાર તરફથી વેચી નાખવામાં આવનાર છે, તે માલોની યાદી તા ૨૨ મી, જુલાઇને રાજ બહાર પાડવામાં આવી છે.

જે જરમન સ્ટીમરો ઇટાલીઅન સરકાર તરફથી કામમાં લેવામાં આવી છે તે પરના ઉતારેલા માલ ખાનગી વખતોમાં ભરવા દેવા માટેની શરતો ઇટાલીઅન સરકાર તરફથી બહાર પાડવામાં આવી છે તેની નકલ હમને નામદાર હિંદ સરકાર તરફથી મળી છે.

બ્રિટીશ રાજ્યમાંની ટનગરનવાળી કાચી ધાતુ અમુક ઠરાવેલા ભાવે હાલના વખતથી તા. ૩૧ મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૭ સુધી ખરીદવાનું મીનીસ્ટ્રી ઑફ મ્યુનીશન્સે નક્કી કર્યું છે. જેને લગતી વધુ વિગત લીવરપુલવાળી એચ. એ. વૉટસન કંપનીને પુછાવવાથી મળી શકશે.

સુનાઇટેડ કિંગડમ તથા બ્રિટીશ હિંદ માંથી નિકાશ માટે મનાઇ થયેલા માલોની નવી સુધારેલી યાદી હમને મળી છે.

બ્રિટીશ સરકાર સાથે સારી નિયત ધરાવનારા ધરાનમાં બેંકોપર કરતા નીચેના બેંકોપારીઓનાં નામો નામદાર સરકાર તરફથી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યાં છે.

હીરો ડોરોથ જેરસ.	રેમી
કેમ્રીએલી.	મેથેડ
મીસીરીયન	કરમીનશાહ.
ટેબીલીઅન. એમ.	હમદાન.
હેરકેલ ઇન્ડુર	"

લન્ડનમાં ગયા ફેબ્રુઆરી માસમાં બ્રિટીશ ઉદ્યોગોને લગતો જે મેળો ભરવામાં આવ્યો હતો તેને લગતું કન્ટેલોગ હમારાપર મોકલવામાં આવ્યું છે આ કન્ટેલોગ વિલાયત સાથેના બેંકોપર કરનારા બેંકોપારી વર્ગને ઉપયોગી થઇ શકે એવું છે.

CHAMBER'S SECTION.

ચેમ્બરના વિભાગ.

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટસ ચેમ્બર ઍન્ડ
યુરોની કમિટીની એક સભા બુધવાર, તા. ૧૨
મી જુલાઈ ૧૯૧૬ ને રાજ ૨-૩૦ કલાકે
(મુ' ટા.) મળી હતી જે વખતે નીચે જણાવેલા
ગૃહસ્થો હાજર હતા

- ૧) ઍન શેઠ દીનશાહ એલલજી વાન્છા
- ૨) ઍન સર ફાઝલભાઈ કરીમભાઈ
- ૩) ઍન. શેઠ મનમોહનદાસ રામજી
- ૪) સર વિકુલદાસ દામોદર ઠાકરસી
- ૫) શેઠ જેઠાભાઈ વાલજી
- ૬) શેઠ લક્ષ્મીચંદ માણેકચંદ ખોળાણી
- ૭) શેઠ એમ પી. માદન
- ૮) શેઠ મોતીલાલ કાનજી
- ૯) શેઠ દેવીદાસ માધવજી ઠાકરમી
- ૧૦) શેઠ પી. જે. બીન્ડીમોરીયા
- ૧૧) શેઠ દેવાશ કર જગજીવન
- ૧૨) શેઠ ગોપાલજી વાલજી જુદરજી
- ૧૩) શેઠ નારણજી હરીભાઈ
- ૧૪) શેઠ સોરાણજી એલલજી વોર્ડન

૧) કમિટીની આગલી સભાઓની
મીનીંગ જે સલાસદોમાં ફેરવવામાં આવી
હતી તે પસાર કરવામાં આવી હતી

૨) નામદાર હિન્દી સરકારના ખજાનચી
ઍન. સર વિલીયમ મેયર તથા બેંકપાર ઉદ્યોગ
ખાતાના સલાસદા ઍન સર જ્યોર્જ જાન્સ
આ કમિટીની મુલાકાતે આવનાર છે તે પ્રમંજી
તેમની સાથે કયા કયા વિષયો પર વાદવિવાદ
ચલાવશે તે જાણન નહીં કરવામાં આવ્યું
હતું.

૩) રેલ્વે બોર્ડ તરફથી એક પત્ર આવ્યો
હતો જેમાં રેલ્વેનું મેનેજમેન્ટ સ્ટેટ તરફથી
આલે તો સાફ કે કમ્પની તરફથી એ પ્રશ્ન
પર આ કમિટીનો મત પુછાવવામાં આવ્યો
હતો તે ઉપર વિચાર કરવાને નીચે જણાવેલા
ગૃહસ્થોની મગ-કમિટી નીમવામાં આવી હતી.

- ૧) ઍન. શેઠ દીનશાહ એલલજી વાન્છા.
- ૨) ઍન શેઠ લાલુભાઈ શામળદાસ
સી. આઇ. ઇ.
- ૩) ઍન શેઠ મનમોહનદાસ રામજી
- ૪) ઍન સર ઇશ્રાહીમ રહીમનુલ્લા.
- ૫) ઍન સર ફાઝલભાઈ કરીમભાઈ.
- ૬) સર વિકુલદાસ દામોદર ઠાકરસી
- ૭) શેઠ સોરાણજી એલલજી વોર્ડન

૪) ઇન્ડિયન કૉલન ઍર્ષલ કુ. પર
તેઓની ફરિયાદ જાણે જે જવાબ રેલ્વે બોર્ડ
એકલાવ્યો હતો તેની એક નકલ રેલ્વે બોર્ડ
તરફથી આ ચેમ્બર પર પણ એકલાવામાં આવી
હતી, તેની નોંધ લેવામાં આવી હતી.

૫) ઇન્ડિયન રેલ્વે ઍન્ડ્રન્સની જે બેઠક
સીમલા ખાતે ભરવામાં આવી હતી તેના
ઉપર આ ચેમ્બર તરફથી જે જે સૂચનાઓ
રજુ કરવામાં આવી હતી તેનો જવાબ તેઓ
તરફથી આવ્યો હતો, જેની નોંધ લેવામાં આવી
હતી ચેમ્બરની ખુદી સૂચના એમ - હતી કે
રેલ્વેના દર તથા બેંકપાર અને ઉદ્યોગ ઉપર તેની
અસર તે જાણત તપાસવાને રેલ્વેના પ્રતિનિ-
ધિઓ તથા બેંકપારી પ્રતિનિધિઓની એક સળ-

કમિટી નીમવી. આ સૂચના દેવે કોન્ફરન્સના મત મુજબ નવા નિમાયતા ઇન્ડસ્ટ્રીયલ કમિશન સમક્ષ રજુ કરવી જોઈએ. ખીજી સૂચના એમ હતી કે ૧૯૧૫ ના જે મહિનામાં દેશી ઉદ્યોગોને ખીલવવા માટે રહેલો દર વિગેરેમાં ફેરફાર કરવા બાબે રહેલો જોઈ જુદી જુદી રહેલોએને જે સૂચના કરી હતી તે સમજાવું પરિણામ ગુ' આપ્યું તે બાબત છપાવી બધે ઠેકાણે બહેંચવી. આ સૂચના અમલમાં મુકવામાં આવશે એમ જણાવવામાં આપ્યું હતું.

૬. પેરીસ ઇકોનોમીક કોન્ફરન્સ ખાતે હિંદુસ્તાનનો કેાઈ પક્ષ પ્રતિનિધિ નહિ હોવા માટે આ ચેમ્બરે જે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો, તે બાબે નામદાર સરકારનો જવાબ આપ્યો હતો કે તે કોન્ફરન્સમાં સરકારનોના પક્ષે કેાઈ પ્રતિનિધિ આવ્યા નહોતા તથા કે હિંદુસ્તાનના બેઝારી લાભોની બરાબર સંભાળ લેવામાં આવશે, તે જવાબની નોંધ લેવામાં આવી હતી.

૭. મેથર્સ ધી બેંગ્લે યાર્ન, કૉપર ઍન્ડ ઘાસ મર્ચન્ટસ ઍસોસિએશન, મેથર્સ ત્રીવેલી ઍન્ડ કું; તથા ઍન. શેઠ નારાયણ ત્રીજક વૈદ્ય તરફથી ચેમ્બરના સલાસદ થવા માટે અરજી આવી હતી જે માટેના મત પત્રકો સલાસદોમાં ફેરવવાનો કરાવ થયો હતો. જોલટ પોલકસ ખુદેશી રાખવાના કિસ્સો તા. ૨૪ મી જુલાઈ ૧૯૧૬ થી તા. ૩૧ મી જુલાઈ ૧૯૧૬ સુધીના ઠેરવવામાં આવ્યા હતા તથા મુકુટનિયર તરીકે શેઠ મોતીલાલ વલ્લભજીને નીમવામાં આવ્યા હતા.

૮. રહેલોમાં માલની ચત્તી લીક અટકાવવા ચોમાસાની અંદર કોલસો વધારે લઈ ગાવી શકાય કે કેમ તે અને તેની સાથેના એવાજ સવાલો વપાસવા કલકત્તા ખાતે રહેલોની કોન્ફરન્સ તા. ૨૬ મી જુલાઈએ બારવામાં આવનાર છે તે વખતે આ ચેમ્બર તરફથી

પ્રતિનિધિ મોકલવા માટે રહેલો જોઈ તરફથી મુજબવામાં આપ્યું હતું તેના જવાબમાં લખી મોકલવાનું કરાવવામાં આપ્યું હતું કે આ ચેમ્બરના સેક્રેટરી મી. જે. કે. મેહતા ચેમ્બરના પ્રતિનિધિ તરીકે કોન્ફરન્સમાં આવશે.

બાદ સભાબરખાસ્ત થઈ હતી.

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટસ ચેમ્બર ઍન બુરોની કમિટીની એક ખાસ સભા બુધવા તા. ૧૬ મી જુલાઈ ૧૯૧૬ ને રાજ બપોરે ૨ વાગે (મુ. ટા.) મળી હતી જે વખતે નીચે જણાવેલા મુદ્દાઓ હાજર હતા.

- ૧) ઍન. શેઠ દીનશાહ એલલજી વાળા.
- ૨) ઍન. શેઠ લગ્નુભાઈ શામળદાસ.

સી. આઈ ઇ.

૩) સર વિઠ્ઠલદાસ દામોદર કોકરસી.

૪) શેઠ મોતીલાલ વલ્લભજી.

૫) શેઠ એમ. પી. માદન.

કલકત્તા ખાતેની રહેલો કોન્ફરન્સ સમક્ષ રજુ થનારા સવાલોની જે ટીપ આવી હતી તે બાબત પર વિચાર કરતાં એમ ઠેરવવામાં આપ્યું હતું કે ચેમ્બરના પ્રતિનિધિએ નીચેની બાબતો ઉપર કોન્ફરન્સનું ખાસ ધ્યાન દોરવું.

૧) ચોમાસાની રૂતમાં ખીજી રૂત કરતા કોલસા માટે રહેલોનાં જોઈ દર રાખવો કે જેથી કરીને તે વખતે વધારે કોલસો ભરવામાં આવે.

૨) કોલસા માટેનો દર તા. ૧ લી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬ થી વધારવામાં આવનાર છે તેને બદલે ૧ લી નવેમ્બર ૧૯૧૬ થી વધારવો.

મારસેદસની રજીન તથા લાલ લાદીઓ સફાઈદાર અને મજબુત.

બસો રૂપેઆમાં અન્નદાન સાથે

અમર નામ.

નડીઆદ હિંદુ અનાથાશ્રમને એક્ટી વખતે રૂ. ૨૦૦) આપનાર દાતાના નામની આર રસનો તળતી આશ્રમની ઑફીસમાં ચોઢવામાં આવશે તથા તે રકમના વ્યાજમાંથી દરેક વર્ષે નક્કી કરેલા દીવને દાતાના સ્મરણમાં અનાથોને જમાડવામાં આવશે

પચીસ રૂપિયામાં ગૌદાન !!

રૂ. ૨૫) આપવાથી એક “ગૌદાન” જાણી તેના વ્યાજમાંથી અનાથોને દુધ આપવામાં આવે છે તથા દાતાના નામનું લીસ્ટ બોર્ડ પર લખી જાહેર ભાગમાં મુકી સ્મારક રખાય છે

એક રૂપિયો ને તેથી વધુ દાન આપનાર ગૃહસ્થોના નામ વાર્ષિક રીપોર્ટમાં પ્રગટ થાય છે. વાર્ષિક રીપોર્ટ ફરેકને મફત મળે છે

મત્રી—હિંદુ અનાથાશ્રમ—નડીઆદ.

ૐ (ખાસ ઉચ્ચ વર્ણના હિંદુ ગ્રહસ્થો માટે) ૐ

 મનને પસંદ પડતી જમવાની

ઉમદા સગવડ.

(શ્રી સાબરકાંઠા બોર્ડીંગ હાઉસ)

કે. સુભદ્રાદેવી પોસ્ટની પાછળ, મુંબઈ નં. ૨.

આ લોજનશાળા, માલેકોની જાતી દેખરેખ નીચે છેલ્લામાં છેલ્લી પદ્ધતિ મુજબ ચલાવવામાં આવે છે ધર્મરક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉચ્ચ બોરાક અને ખતિલા નોંધરે એ આ લોજનાશાળાના મુખ્ય લક્ષણ છે

સગવડતાના પ્રમાણમાં ભાવ ધણાજ મધ્યમ રાખવામાં આવ્યા છે

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને મળો યા લખો.

રાયલ ટોનીક પીલ્સ.

તાકાત આપનારી શુદ્ધ વનસ્પતીની ગોળીઓ.

આ ગોળીઓ દરેક પ્રકારની નબળાઈ દુર કરી પુરુષાતન આપે છે. સ્વાનામાં કે પીશાબમાં જતી ધાતુ બંધ કરી વીર્યવીકાંગના ગુપ્ત દરદો મટાડી પાચનશક્તિ વધારી લાભત આપે છે.

કેળવણી લેતા વીધાર્થીઓનાં મગજને પુષ્ટી આપી તેમની ઓછી થયેલી યાદશક્તિ શક્તિને પુરજોશમાં ખિલતી રાખે છે.

કેશ, કંતુરી, અબર વીગેરે દેશી વનસ્પતીની બનેલી “રાયલ ટોનીક પીલ્સ” લોહી વધારી અવયવોને તાકાત આપે છે. જુખ વધારી શરીરનું પોષણ કરે છે એટલું જ નહીં પણ ફક્ત ત્રણ દીવસમાં પોતાની અદ્યુત શક્તિ આપેહુવ બતાવે છે. સ્ત્રીઓના અનિયમીત રૂઝાવાને અટકાવી ગર્ભસ્થાનને સુધારી તંદુરસ્તી બક્ષે છે.

રજીસ્ટર નંબર ૧૮૦ તપાસી લેજો. નકલી માલથી જુખ સાવચેત રહેજો.
કીંમત ૩૦ ગોળીની રૂ. ૧-૪-૦

ગોવીંદજી દામોદરની કું

જથાબંધ તથા છુટક દવાઓ વેચનારા,

નં. ૩ સુતાર ચાલ, માન્કેટ, મુંબઈ નં. ૨.

૧૧-૬

અતિ સસ્તું સાહિત્ય! અપૂર્વ વાંચન!

વાર્ષિક રૂ. એમાં ૧૫૦૦ પૃષ્ઠ

બ્રાહ્મણ ઐતિહાસિક સામાજિક નવલકથાઓના વાચનથી મનુષ્ય ધર્મ અર્થ કામ મોક્ષ, પ્રાપ્ત કરે છે.

આજેન માહક થાઓ.

સસ્તી—વાર્તામાળા.

ચિકણા કાગળ, સ્વચ્છ છાપ, લડા મળજી

સુદર પડાં, ચાહુ વર્ષમાં નીચલી નવલ કથાઓ.—

૧ હું શાંતિ નિહિતન અથવા મુખ માપિતને મહામન, આમલ, ધાર્મિક પૃષ્ઠ ૭૭૨. ૨ હું રાજા છત્રચાલ ઐતિહાસિક ઉત્તમ નવલકથા ૩ હું સુરેષને રણેર મધુદને લગતી અમરકાર વાર્તાઓ ૪ હું સુધરેલી સીતા અથવા મુધારાને નામે કુધારા! ચાહુ જમા નામા મુધારાની અદ્યુત લીલા! અવશ્ય વાંચો. ૫ મું લપાની લસુમ-મપાનની િગળી બી, કટકપીના અદ્યુત પરાક્રમ જીવિત યાત્રાનો બહાર, સર્વ પ્રસંગ બહુ ઉત્તમ છે. ૬ રેક સન્મને ગાહુ ચવા સુકડું નહિ.

વાર્ષિક મૂલ્ય—મયા લડા મળજી પૂઠાના રૂ. એ પાકા સુદર પૂઠાના રૂ. ૩ આદિકા મળે કાયા પૂઠા રા ૨-૧૦-૦ પાકા પૂઠાના રૂ. ૪-૦-૦

સર્વજ્ઞ એન્ટો લેઇએ છીએ પર બચહાર—

હાલાભાઈ રામચંદ્ર મહેતા.

મેનેજર—સસ્તી વાર્તામાળા-અમદાવાદ

હિન્દી વેપારીઓ તેમજ ઉતાડિઓને અગત્યની સુચના.

ગ્રીન વર્ગના ઉતાડિઓ તેમજ વેપારીઓને રહેવે, સ્વીમર આદી વાહનોમાં ને હાડમારી ભાગવતી પડે છે તે દુર કરવા માટે મુંબઈમાં “ધી ઇન્ડિયન પેસેન્જર્સ” એન્ડ ટ્રાન્સીટ શીટીફ એસોસીએશન” ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. ઉતાડિઓને તેમજ વેપારીઓને ને ને હાડમારીઓ ભાગવતી પડતી હોય તે તેઓએ વીગતવાર નીચેના સરનામે લખી મોકલવી માત્ર વાર્ષિક રૂ. ૧) એક આપીને પણ તેમાં મેમ્બર થઈ રોકાય છે કાયદા કલુનની નોંધપત્રી અટકા આતાની રાખ્ય મળતા મફત મોખવાનું આવશે વધુ માટે મળે યા લખો.

Jiraj Goculdas Nensey.

કેમણ.
૨૬૧-૨૮૩ ગોરા ખજાર
સ્ક્રોટ, કોટ, મુંબઈ

આ એ સેક્રેટરી
“ધી ઇન્ડિયન
પેસેન્જર્સ” એન્ડ
ટ્રાન્સીટ શીટીફ
એસોસીએશન.

૩) કઈ ચીજોને બાદગાદી અગત્યની ગણવી અને કઈ ચીજોને સ્થાનિક અગત્યની ગણવી તે સવાલ ઉપર બુદ્ધા બુદ્ધા ચેમ્બરની કમિટીએનો નામદાર મરકાર મત પુછાને પણ છેવટનો નિર્ણય નામદાર સરકારે પોતાને હાથે જ રાખ્યો અને નહિ કે કેઈ પણ નવી નીનાયવી કમિટીને એ બાબત માપવી .

૪) આવી નામનો જો કોઈ નવી કમિટી કરવામાં આવતાં તેમાં આ ચેમ્બરનું પણ પ્રતિનિધિત્વ હોવું જોઈએ

બાદ મહા બરખાસ્ત થઈ હતી

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટ્સ ચેમ્બર ઓફ કમિશની ઓફ નવા શનીવાર તા ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૧૨ ને રોજ બપોરે ૨ વાગે (સુ. ટા.) મળી હતી જે વખતે નીચે જણાવેલા ગૃહસ્થો હાજર હતા

આન શેઠ દીનશાહ એદલજી વાઝા
શેઠ એમ બી બીલીમોરીયા
શેઠ મોતીલાલ વલ્લભજી
શે. દેવાશંકર જગજીવન
શેઠ મોતીલાલ કાનજી
શેઠ એમ પી માદન

નાગ-કમિટીએ નવાર કરલો ઇન્ડસ્ટ્રીયલ કમિશન મમકર જી કુવોનો ખરડો ટેલોફ મુધારા બધાના સામે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો

બાદ બુદ્ધા બરખાસ્ત થઈ હતી

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટ્સ ચેમ્બર ઓફ કમિશની ઓફ નવા શનીવાર તા ૨૨ જુલાઈ ૧૮૧૨ ને રોજ બપોરે ૧૧-૨૦ વાગે (સુ. ટા.) બિની હેપાર અને ઉગ્રાજ પાતાના પ્રધાન આન નાગજીવ જાન્સ

તથા હિન્દી બાબતની આન સર વિલીયમ મેયરની મુવાકાત લેવા મળી હતી જે વખતે નીચે જણાવેલા ગૃહસ્થો હાજર હતા —

૧) આન શેઠ દીનશાહ એદલજી વાઝા.
૨) „ „ લાલુભાઈ શામળદાસ સી. બી આઈ ઇ.
૩) „ „ મનમોહનદાસ રામજી
૪) „ „ પુરુષોત્તમદાસ ઠાકરદાસ.
૫) „ સર ફાજલભાઈ કઠીમભાઈ ઇબ્રાહીમ

૬) વર વિકુલદાસ દામોદર ઠાકરમી
૭) શેઠ સોનાળજી એદલજી વાઝા
૮) „ દેવાશંકર જગજીવન
૯) „ ચતુર્ભુજ શીવજી
૧૦) „ એમ પી માદન
૧૧) „ લક્ષ્મીચંદ માલેકચંદ ખોખાણી
૧૨) „ જેઠાભાઈ વાલજી
૧૩) „ પી જે બીલીમોરીયા
૧૪) „ મોતીલાલ વલ્લભજી
૧૫) „ મોતીલાલ કાનજી

હિન્દી ઉગ્રાજ પાતાના સેક્રેટરી આન મીં લો પણ હાજર હતા

આન શેઠ દીનશાહ એદલજી વાઝાનું ભાષણ

ગૃહસ્થી કમિટી તરફથી તેમો સર વિલીયમ મેયર અને નાગજીવ જાન્સને આજે અમારી સલામ દેવાઈ છે પારી તથા નાતા મળી મવાયોના સબધમાં વિચારોનો વિનિમય કરવા માટે આવકાર આપતા અને ઘણો આનદ થાય છે

જેવા, નાગજીવ જાન્સ, આપને કહેવાની રજા લઈ છું કે મારી કમિટીને ભરોસો છે કે

ધી બોરજો ટાઇલ માટ ૨૧ બેક સાઈટ મુબઈ

મારા ઓઢા દરમ્યાન ભવિષ્યમાં પણ તમે
તમારી વધુ મુલાકાતોને લાભ હમારી કમિટીને
આપશે. કારણ કે જે આખી દેશી બહેપારી
આલમના અભિપ્રાય આ ચેરખર રજુ કરે છે તે
આવી મુલાકાતોની કિમત સમજે છે અને તે
જાણે છે કે આવી મુલાકાતોથી બહેપારી આલમ
તથા નામદાર સરકાર ઉભયને ઘણો લાભ થાય
છે. હિંદી વેપારી કોમ તરફથી તેમની

માટી નિગરા જાહેર કર-

પેરિસમાં મળેલી વાની મને રજા આપતા,
આર્થિક પરિવહ- કારણ કે, પેરિસ ખાતે ચેટ
હિંદી પ્રતિનિધિ- થીટન અને તેનાં મિત્ર
ત્વની મિત્ર, નામચો તથા નટ્ટત રહેલા

મિત્ર રાજ્યોનો બહેપાર મુલેક
પછી કેવી રીતે ખીલવે તેનાં ધોરણ ઉપર
વિચાર ચલાવવા તથા તે સળખી કરાવ કરવા
માટે જે આર્થિક પરિવહ ભરવામાં આવી હતી.
તેમાં હિંદ વરફના કોઈ પણ પ્રતિનિધિને નીમ-
વામાં આવ્યો હતો નહિ. હિંદી પ્રધાનને ગુજરામાં
આવેલા એક સવાલના જવાબમાં તેમણે જણાવ્યું
હતું કે, હિંદના પ્રતિનિધિને તે કોન્ફરન્સમાં
મે કલવામું નહિ આવે. હમને સમજી શકતું
જે આજેના મા માટે જાણી જોઈને

સસ્તી-વાત્સ્ય છે? અમે આશા

ચિકણ કાગળ, રવન્જ છાપા, આવી જે કોઈ
સુદર પૂકાં, ચાહુ વર્ષમાં નીચ હિંદના પ્રતિ-
કથાઓ -

૧ શાંતિ નિરૂત્તર અથવા સુખ માપિની-
હામને, સામાજિક, ધાર્મિક પૂજા કરે. ૨ જુ રાજા
ગરજાલ ઐતિહાસિક ઉત્તમ નવલકથા. ૩ જુ હુરોપને
જુર ગણુને લગતી અમરકારક વાર્તાઓ ૪ જુ સુધરેલી
નીતા અથવા સુધારાને નામે કુધારો! આજુ નમા
તમા સુધારાની અદ્યુત્ત લીલા! અવરય વર્ષો. ૫ જુ
ગતપાની જાસુસ-જાપાનની હિંગ્લી રી, હિંદીવેના
અદ્યુત્ત પરાક્રમ જુદિ ચાતુર્યનો બ દાર, સર્વ પ્રસ્તો બંદ
ઉત્તમ છે. ૬ જુ સમગ્રને આહુ યવા કુકરું નહિ.

વાર્ષિક મૂલ્ય - ગાયા જડા મંજુર પૂકાના
રૂ. બે પાકા સુદર પાકા રૂ. ૩ આફિકા માટે કાચા
પૂકા રૂ. ૨-૧૦-૦ પાકા પૂકાના રૂ. ૪-૦-૦

સર્વજન એન્ટો જોઈએ છીએ પર વ્યવહાર -

હાલાભાઈ રામચંદ્ર મહેતા.

મેનેજર-સસ્તી વાતગિણી-અમદાવાદ

પરભારી આપશે તો બહેપારી ખજાર પૂરી પાડી
નારાં ખાતાં ઉપર તેટલો બોલ્સ ઓછો થશે.
હિંદી તેમજ બ્રિટીશ જાણતોને ખજારોને
અનુભવ ધરાવનારા કોઈ હિંદીને તે જગ્યાએ
નીમવામાં આવશે એવી આશા સખવામાં
આવે છે. જો તેમ જની શકે તેમ ન હોય તો
હિંદી જાણતોનું માફ જ્ઞાન ધરાવનારા કોઈ
સુરોપીઅનને નીમવો.

ઈંગ્લીશ ઓફીસે સીમીટને માટે મેથર્સ
પોર્ટલેન્ડ સીમેન્ટ મેન્યુફેક્ચરર્સને જે કોન્ટ્રાક્ટ
આપ્યો છે, તેની ઉપર અમે તમારું ધ્યાન
જોવીએ છીએ. હિંદમાં સીમીટની જે કંપ-
નીઓ સારા પાયા ઉપર ચાલતી હોવા છતાં
સરકારે તેની પાસે ઉપરની કંપનીની માફક
ટેન્ડરો માંગ્યાં હોય એવું અમારાં જાણવામાં
નથી. જ્યાં માલનો જાત અને કિમત સરખી
કે લગભગ સરખી હોય ત્યાં હિંદી માલ ખરોદ-
વાને લગતા સરકારી હુકમ તરફ કારોબારી
અમલદારો ઓછું ધ્યાન આપતા હોય એવો
ભય રહે છે. આ સરકારી હુકમને અહીંના
કારોબારી અમલદારો તમજ ઈંગ્લીશ ઓફીસ
હમેશા ધ્યાનમાં રાખે એ ઘણું ધન્યવાન થોગ્ય
છે. લરકરી કે બીજાં કારણે શુભતા સખવાની
જરૂર ન હોય ત્યાં ખુલ્લા ટેન્ડરો માગવાની
રૂઠી ઢાળેલ કરવી ઘટે છે.

દેશી રાજ્યોમાંથી મીઠાની નિકાશ થતી
વાત્સ્યકાવવાનો જે સખત જાપતો છે, તે પરદેશો-
આવશે વધુ થી અરખાવતાં તેમને નુકસાનકારક છે

માં ન્યાયની નજર સુધારે ધવાની
મારી કમિટી માનપૂર્વક જણાવે છે કે
ત થયાં દેશી રાજ્યોમાં એવા જે
કેકાલ. ને. મુકવામાં આવ્યા છે તે ન
૨૬-૨૮ જોરા બજા મુલક બ્રિટીશ હોય કે દેશી
સ્પ્રેટ, કોટ, મુખઈ ભુ ગાવા અંકુશથી આખા
જાલ પહોંચે છે. પરદેશી
માવેકનું મીઠું કલકત્તામાં
પેકતું હોય તો
દેશી મીઠું જાતવત.

મખશે?

ને ચટની સગવડો કરી આપવી ચોચ થઈ પડશે. મીઠાના સંબંધમાં અરકારી રાજ્યનીતિ શું ધારણો ઉપર રચાયેલી છે તે બહુ વગર મારી કમિટિ આ બાબતમાં કંઈ વધારે કહેવા અશકત છે પણ કમિટિ એમ માને છે કે જ્યારે પરદેશથી વગર હરકતે ધીટીશ હી દમાં મોટા જથ્થામાં મીઠું આવે છે ત્યારે દેશી રાજ્યોમાંથી તે ચીજની ધીટીશ હી દમાં આયાત થતી અટકાવવાનો સરકારનો ઈરાદો હોવો જોઈએ નહિ. વળી ઘણી બનાવટોમાં મીઠાંની અગત્ય જણાય છે. પરદેશી મીઠાંની આયાત ઉપર અટકાવ મૂકી દેશી રાજ્યોનાં મીઠાં ઉપરની અટકાયતો કહાડી નાંખવામાં આવે તો દેશના કેટલાક નફાકારક ઉદ્યોગોની ખીલવણી કરવાનું કામ સરળ થઈ પડે.

સને ૧૮૬૪ ના જહાતને લગતા ત્રીજા કાયદાની ૧૦ મી કલમના જે જુદા જુદા અર્થો ઉઠાવવામાં આવે છે તે ઉપર હું તમારું ધ્યાન ખેંચું છે. આ કલમથી સરકાર મૂળ ખરીદના-ઓની સાથે પછીના ખરીદનાઓએ એટલે કે મૂળ વસ્તુને કાન્ટ્રીક્ટ લેના લેના કાયમો આવે તે ખરીદનાઓને પણ ગણવા માંગે છે એ સવાલ છે. તેના સંબંધમાં જે ચુંચવડો ઉભો થાય છે તે દૂર કરવા માટે તમારા ખાતાં તરફથી એક સલાહવાર ચાલી બાહર પાડવાની જરૂર છે.

સર વિલીયમ મેયર, મારી કમિટિ તમેએ કહેલી છેડી કનવરઅન લોનની ફોર્મ માટે સુબારકબાદી આપે છે, કે જેમાં મુખ્ય ભાગ મુંબઈએ લીધો છે. ગયે વર્ષે પોર્ટ ઓફીસે મારફતે સંતોષકારક રકમો ભરાઈ હતી અને આ વર્ષે તેથીએ વધારે સંતોષકારક જવાબ ફરી વળશે એમ અમે હિમતથી કહીએ છીએ. તમારી બાહોશ રાહબરી અને મલાઈ હેઠળ સરકારે જ્યારે પોર્ટ ઓફીસે મારફતે નાની થાપણ રોકનારાઓને પોતાનાં નાણા સરકારી નોટોમાં ખેંચ્યા છે તેવે વખતે સને ૧૮૮૨ ની વડી ધારાસભાએ હીંદી બજારની ઓન. સર ઇવલિન બેરેંગરે સ્ટોક નોટોની જે ચોજના કહાડી

હતી તે તરફ હું તમારું ધ્યાન ખેંચીશ. તમેને આ વાત બહુતી હશે કે તે ચોજના સરકારે અમલમાં મુકી હતી, પણ સરકારની ઉમેદ મુજબ આ નોટો ફોર્મમાં નહિ નીવડવાથી તે પાછી ખેંચી લીધી હતી. પણ તે છતાં તે આગલી ચોજના તમે પાછી સહવન કરી શકશો કે કેમ તે બાબે મારી કમિટિ તમારી તરફથી બાણવા માંગે છે

એનરેબલ સર જ્યાજ બાર્સલો આપણ.

મીઠ વાછા અને ઇંદીઅન મરચાંસ ચેમ્બર અને બુરોના સમાસદો—આજે મને અત્રે તમારી સાથે મુલાકાત લેતાં ધણોઆનંદ થાય છે કારણ કે, તમારી ચેમ્બર મુંબઈની હિંદી વેપારી કેમની પ્રતિનિધિરૂપ છે તથા તમેએ મને જે આવકાર આપ્યો છે તે માટે હું તમારો આભાર માનું છું. મુંબઈના હિંદી વેપારીઓની હિંમત તથા કાર્યદક્ષતા આખી દુનિયાનાં વેપારી મંડળોમાં બહુતી છે. તમારા વિચારો સાબળવાની તથા તમારી ઓળખાણ કરવાની મને જે તક આપવામાં આવી છે તે માટે હું તમારો આભાર માનું છું.

તમારા બાપણમાં તમે જે જુદા જુદા મુદ્દાઓ ઉપર વિવેચન કર્યું છે, તે બાબે હું થોડુંક બોલીશ. પેરોસ ખાતે મળેલી આર્થિક કોન્ફરન્સમાં હિંદના પ્રતિનિધિની નીમણૂક કરવામાં નહિ આવો તે બાબે જે ગેરસમજૂતી ઉભી થઈ છે, તે દૂર કરવી જોઈએ. પેરોસ ખાતે જે કોન્ફરન્સ મળી હતી તે કામચલાઉ જેવી હતી અને તેમાં ચોક્કસ ઈરાવો કરવામાં આવ્યા નથી. જ્યારે ખરી કોન્ફરન્સ મળશે ત્યારે હિંદના પ્રતિનિધિ માટે ચોક્કસ કરવાનું હિંદી પ્રધાન તરફથી અમને વચન આપવામાં આવ્યું છે. આ બાબતમાં આટલી ઉલટ લેવામાં આવે છે તે એક સારાં ચિન્હ સમાન છે.

એમ ધારવામાં આવ્યું છે કે પેરોસ કોન્ફરન્સમાં સંધાનોના પ્રતિનિધિને મોકલવામાં આવ્યો હતો, પણ હિંદના પ્રતિનિધિને તેમાં

ભાગ આપવામાં આવ્યો નહિ. પણ હિંદી પ્રધાને આપેલી ખાની મુજબ ખરી બાળત તેવી નથી. આ દેશમાં મળેલા તારામાં જોડી રીતે મીઠું છુલ્લ અને સર જ્યોત્ દોસ્તરને આસ્ટ્રો-લીયા અને કેનેડાના પ્રતિનિધિઓ તરીકે જણાવવામાં આવ્યા હતા તેથી આ ભૂલ થવા પામી હતી. પણ હિંદિ સરકારે તાર મારફતે ખર્ચ કરાડતાં તેને સત્તાવાર રીતે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેઓને સરવાળાના પ્રતિનિધિઓ તરીકે નહિ પણ થીટીશ સરકારને મદદ આપવાને ખાતર અંગત આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું. વડા પ્રધાને તા. ૮ મી માર્ચે આમની સલામાં બહેર ઠર્યું હતું કે આપણા પ્રતિનિધિઓ પૈરીમના કોઈ પણ રીતે બંધાઈ જશે નહિ. અને ભવિષ્યની રાજ્યનીતિ નક્કી કરવા આગમજ શેહેનશાહતના મધ્યમા ભાગો આવે મસલહત ચલાવવામાં આવશે. પૈરીમની ડૉન્ટરન્સ માત્ર શુદ્ધ આત જેવી હતી અને તેમાં આખી શેહેનશાહતને એકત્ર રીતે સામેલ કરવામાં આવી હતી. હવે પછીના તળકામાં ણીજા ભેડે હીદના પ્રતિનિધિને પણ સામેલ કરવામાં આવશે. તા. ૨૪ મી જુને મળેલી અગત્યની ડૉન્ટરન્સમાં વડા પ્રધાન ઉપરાત મીઠું એગ્રામેન્ટ, લોર્ડ કુ અને લોર્ડ હાર્ડીંગ પણ હાજર હતા. આ ડૉન્ટરન્સને પૈરીમની ડૉન્ટરન્સ સાથે સંબંધ હતો. હિંદિ સરકારે હિંદના ખાસ લાભોની સંપૂર્ણ વિગતો હિંદી પ્રધાનને પુરી પાડી છે. લશ્કરને લીધે નવી મુશ્કેલીઓ ઉભી થશે એમ જણાતાં જ હિંદી સરકારે સઘળી બાળતો ઉપર અભાગપૂર્વક ધ્યાન પુગાડવા માંડ્યું અને સલાહકારક જણાતાં હિંદી બેપાર ઉદ્યોગની બાળતો વિષેના પોતાના વિચારો હિંદી પ્રધાનને દર્શાવ્યા. આથી હિંદી બેપારી આલમે ખાતરી રાખવી કે પૈરીમની ભલામણો ઉપરના નિર્ણય માટે જ્યારે રજુ થશે, ત્યારે હિંદના લાભો તપાસવાના સઘળા અગત્યનાં મુદ્દા પણ તે તપાસનારાઓ સમુપજ રજુ થયા વગર રહેશે નહિ અને

વડી ધારાસભામાં મીઠું આચારને જણાવવામાં આવ્યું હતું તેમ હિંદી સરકાર સાથે મસલત ચલાવ્યા વિના કાંઈ પણ અગત્યનું પગલું ભરવામાં આવશે નહિ.

લંડનમાં ટ્રેડ કમીશનરની લાલાગણુના સંબંધમાં તમારી કમિટી લંડનમાં ટ્રેડ સાથે હું તદ્દન મળતો છું. કમીશનર. મીઠું ગમે તે આદ્યાપ કામચલાઉ એધેટાર હતા તે દરમ્યાન મારી જુની ઓફીસ બોર્ડ ઓફ ટેક્સ હું એક ધગવતો હોતો તે વખતે હિંદી લાભો માટે તેનાં કામની ચોગ્યતા જોવાની મને પુરતી તકો મળી હતી. આ બાળતમાં હિંદી પ્રધાન ઉપર મુશ્કેલી અમે ચોકલેક્સી હોવાથી હાલ તે વિષે લંબાણ વિવેચન કરવાની હું જરૂર જોતો નથી. પણ મને ઉમેદ છે કે તે સામાન્ય મુશ્કેલી મંજૂર કરવામાં આવશે

ઇન્ડીયા ઓફીસ તરફથી પોર્ટલેન્ડના સીમીટ બનાવનારાઓને સીમેન્ટનો આપેલા કોન્ટ્રેક્ટ બાળે તમે કોન્ટ્રેક્ટ હસારો કર્યો છે. લગાઈના અસાધ્યજી મામલાને લીધે આ ચાલુ કોન્ટ્રેક્ટ તા. ૧ લી જુન ૧૯૨૫ થી નવેસરથી પાછો ચાલુ કરવામાં આવ્યો નથી.

“હિંદમાં જે માલ પેદા થાય છે અથવા જે માલ હિંદમાં નીપજતી પેદાયશ માંથી બનાવવામાં આવે છે તેમને પસંદગી આપી તે ખરીદવો જોઈએ, જે કંઈત તેની બદલે કામ માટે પુરતી સારી હોય અને તેના ભાવ પ્રતિકુળ નહીં હોય” એ પ્રમાણેના પ્રોસેસને લગતા પહેલા નિયમ અનુસાર હમારી સામાન્ય રાજ્યનીતિ છે

હું જાણુ છું કે, તમે એવો વિચાર ધરાવો છો કે, હિંદી સીમીટ કંપનીઓ જેએ ગ્રેટ બ્રિટનમાં બનતાં સીમીટ જેવી સીમીટ બનાવે છે તેમની કંઈ દરકાર કરવામાં આવતી નથી અને

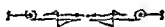
ઉંચી પોલીશી કરેલા ટેબલ ટોચ ખરીદ કરવા કયાં જશે?

હોલી નખખાઈ.

હાલના જમાનામાં મેકડે ૬૦ ટકા જેટલો ભાગ કમતાકાનીના છુરાં દરદથી પીટાય છે, અને પછી સલામત રીતે ધ્યાન કરવાને જાહેર ચક્રચક્રીત જાહેર ખાજા વાચીને મગવડના માંદેતા, મોટી ગોટી કીમતની દવાઓ અને તેવીજ ગલીંગ અને નુકશાનકારક પટ્ટીઓ વાપરીને ઠાંધજી ગુણે ને નવોજ થતાં પોતાના શરીરની અને પદ્મમાની ખરાબી કરીને બીચાળ આગરૂને લીધે બીચડતારીમાં ક્યો કરે છે અને ઘણીક વખતે પોતાની કીમતી દુઃખગીનો ક્યોતે અંત પણ લાવે છે જામદ વીચારવા લેવી છે ખરી, પણ એમ નથી કરતું જે તે બીચારાઓએ તેવીજ હાલતમાં મમડયા કરવું માટે હાલમાં જાણીતા રાક્ટરે. ઘણાજ ચોક્કસ, ખાતરી પુર્વક, અને નખખાણ ધ્યાન ગોપી કાઢ્યો છે, જે ધ્યાન કરવાથી તે માનુષ પાછી તાકાત મેળવી શકે છે. છેલ્લા (૫) વરસમાં આ ધ્યાન રક્ષાબંધ પાગલી, ખોલ, ભાટીયા, મેમળ, વોહરા, ધંધેજ શ્રીસ્તી તથા ચાહુરી ગુરુઓના કંવામાં આવ્યો હતો અને તેનું પરીણામ મેકડે ૭૫) ટકા લાભકારક આવ્યું હતું. ઉપલા લાભ કારક પરીણામ પછી ધ્યાન જણાર પાડવામાં આવ્યો છે, માટે એક ચક્રચક્ર ગમે તેવી દમતાકાનીથી પીડાતા દુઃખે નાનાનીયતની ગફલતીથી અથવા રેખળી મરણથી નાકાત જતી રહી હોય, અથવા દરતાં ઝોછી આવમ પડતી હોય તો નીચે લખેલે ટેકાને પહેલા ૧ કાગળ લખીને વીગતવાર ધપેકું ખુલામપત્ર મગાવવું તે ધ્યાનથી વાચીને માથે ખીટલા સુવાલ પત્રક ભરીને દવા લે મગાવવી હોય તો કાંઈની શરમાવા વગર મોકલી આપવું, જે ખુલામ પત્રમાં દરેક જાણના મતોપજાગર ખુલાસો દવા શું છે, દવા શું કામ કરે છે, દવાની કીમત શું છે, દવા વાપરીને આરામ પામેલા ગુરુઓ શું મઠીક્રિડેટ આપે છે વીજેન્ને સર્વ ખુલાસો ઠાંધી ટપાલ ગર્જ લીધા વગર તત્તજ મક્ત મોકલી આપવામાં આવશે, પછી તે આવેલી કીમત પ્રમાણે દવા જનાવીને મોકલવામાં આવશે જેથી કરીને શરમાવાનું કાળ રહેશે નહીં ખાતરી માનવું જે દરેક દરદીની હકીકત તત્તજ ખાતરી રાખવામાં આવશે, એક દરદીનું નામ બીન દરદી આગળ જામ કુંકવાની મતલબથી દવામાં આવશે નહીં. ખાતરી રાખવાની જાણદ વકીલને જાણે થયેલા લખત બરાબર સમજવી જે ગુરુઓએ મોટા મોટા રાક્ટરો તથા સર્જવંશી હકીમોની મુલાકાત લીધી હોય સેંકડો રૂપીઆ જગાડ્યા હોય, તેવા ગુરુઓને પણ આ દવાથી કાયદો તો થયેજ દવામાં રસાયણ પાંદેલી ખાક, ખાતુ ચોમલ, ખારો, અણીણ, વજનામ અથવા તો શરીરખર પુટી નીકળે એવી અથવા તો દવા વાપરવું પછી જાણરૂને નુકશાન પહોંચે તેવી કરી પણ ચીજ વાપર વામા આવતીજ નથી, જે વીપેની ખાતરી માનવંત મુબંધ મરકાની ગવરમે લેખેન્ડેટરીમા વીદાન મરકાની ડોંટરે આ દવા તપાસીને અપેલી સરટીક્રિડેટ ખુલાસા પત્રમાં વાંચવાથી પુરેપુરી ખાતરી થશે, જેથી પહેલું કરવાની પણ જરૂર નથી દવા નીર્ણય છે, દવાની કીમત મેકડે રૂપીઆ નથી. કીમત પણ નહીં, શકતીની દવાની ગફલતખર તો હાલમાં લિલગઈ તજાઈ બંધે છે. પણ હવે તે લોકો વાપરીને કંટાળી જઈને સમજવા લાગે છે જે એકજ પેટ દવા સવે ની તબીબતને સાફકે આવતી નથી અને પદ્મમાની ખરાબી થાય છે, અને તેટલા માટેજ આ દવા ફક્ત મુબંધમાંજ નહિ, પણ આખા હીંદુસ્થાન, સુજરાન અને લગભગ દરેકાવરમાં જા આરાકાલ થઈને વીધામ પામી છે, એજ તેની ખરાબખાની જામેલી છે ખુલામ પત્ર વાંચીને દવા મગાવવાનીજ જરૂર નથી, પણ એ જાણના ધ્યાનગી જરૂર હોય તો ખુલામ પત્ર મગાવીને વાચવાની જાણ લલાખણ કરવામાં આવે છે. બહારગામ તથા મુબંધના ગુરુઓએ ધંધેજ અથવા તો સર્જવંશીમાં કાગળ લખીને ખુલામપત્ર મગાવી વાચી પોતાની ખાતરી કરવી.

સ્વદેશી આગની વીમા કું.

ધી ઈન્ડિયન મર્કન્ટાઇલ ઇન્શ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડ.

(સને ૧૮૮૨ ના ૬ ઠા એક્ટની અને ૧૮૯૫ ના ૧૨ મા એક્ટની
ફોર્ ૨૯૪૮૬ કરી છે.)

ફંડ રૂ. ૫૦,૦૦,૦૦૦ જે ૫૦,૦૦૦ શેરમાં
વહેંચાયેલું છે. દર શેર રૂ. ૧૦૦ નો,
ભરાયલી કેપીટલ રૂ. ૨૧,૧૫,૩૦૦,
રીઝર્વ ફંડ રૂ. ૧,૬૧,૦૦૦

આગની નુકશાનીના દાવાની ભરેલી કુલ-રકમ આશરે રૂ. ૨,૨૭,૦૦૦.

હીરકટરો.

આન. શ્રી મનમોહનદાસ રામણ (એમેન)
સર ત્રિલોકદાસ દામોદરદાસ ઠાકરસી નાઇટ.
શ્રી નવરોજીજી જહાંગીર ગામડીઆ.
શ્રી ચતુરભુજ રીવજી.
શ્રી માધવજી ઠાકરસી.
શ્રી મોરારજી વેલજી.
શ્રી જોમાલાલ વાલજી.
શ્રી વાલજી સુન્દરજી.
શ્રી પરશોત્તમ કાનજી.
શ્રી જગજીવન શેષકરજી.

દરેક જાતનું આગના વીમાનું કામ (જેવું કે બીલ્ડીંગ્સપર, મીલોપર વિગેરે વિગેરે) હાથમાં
ધરવામાં આવે છે. જાહેર પ્રગતિ તથા વેપારી વર્ગને એસ્ટેમાસ કરવામાં આવે છે કે આ સ્વદેશી
કંપનીને પુરતું ઉત્તેજન આપવાની મહેરબાની કરવી. વધુ વિગત ત્યાં આ કંપનીની ઓફિસમાં
લખતું જાતે મળતું

પેસ્તનજી એદલજી ધાલા.

સેક્રટરી, ધી ઈન્ડિયન મર્કન્ટાઇલ ઇન્શ્યુરન્સ કં'ો લીમી.

૧૯, બેન્કસ્ટ્રીટ, કોલ. મુંબઈ.

લેડનની કંપનીઓને પસંદગી આપવામાં આવે છે. હું તમોને ખાતરી આપીશ કે માલ મંગાવનારા અમલદારો હિંદી સીમીટ પ્રાઇવેટી બ્રીડરો એટલું જ નહિ પણ તેઓ તે માટે ઇંતેઝાર રહેશે. ફક્ત એટલું જ કે હિન્દી પ્રધાનની ઑફીસ મારફતે લેવામાં આવતા માલની જ ભતતો હોય અને તે ચાલુ કચ્છાના લાવ કરતાં વધુ કિંમતનો નહિ હોય. હું બહુ છું ત્યાં સુધી લડાઇ આગમ્ય તેવી સ્થિતિ નહિ હતી અને તેટલા માટે સરત અંગ્રેજી ગમદામાં જવાનો જરૂર હતી. તમે મને જો દેખાડો કે હિંદમાં પણ તેના જેવાં જ સારી અને તેટલી જ સોમીટ મળી શકશે તો તે ખબર બહુતે હું ખુશી ધર્યશ.

દેશી રાજ્યોમાંથી મીઠાંની નિકાસની ઘણું વર્ષો ઉપર થયલા કબાલાની રૂયે મનાઇ કરવામાં આવી છે. તમે જે ગેરઇનસાફ ધતો માનો છો તેના કાંઇ એકસ સંગીન દાખલા આપ્યો તો તેના સંગ્રહમાં હું સંભાળપૂર્વક ધ્યાન આપીશ. પણ મારા ખાતરી છે કે આ બાબતમાં તમે મારી સાથે એકમત થશો કે, આ બાબતની બંધી જોડે ઇંગ્લેન્ડના નથી તોપણ આ દેશનાં મેડેસુલને રક્ષણ આપવાને લીધે વડન જરૂરની છે.

જગાતના કાયદાનો અર્થ કરવામાં વખતો વખત બુદ્ધિ બુદ્ધિ સવાલો ઉભા થયા છે પણ હાલમાં તેની દશમી કલમના સંગ્રહમાં તમે જે જણાવ્યું છે તે ઉપર મારી નાજુ મુજબ હિંદી મરકારે વિચાર ચલાવ્યો નથી. તેટલા માટે હું એટલું જ કહીશ કે, સીમલા ખાતે જ્યાં મારે આ સવાલની તપાસ ચલાવવી પડે એ અને તેના સંગ્રહમાં જો હિંદી સરકાર કાંઇ મત આપી શકે તેમ હશે તો જરૂર અમે તે બાબત મત આપીશું. પણ તમારે યાદ રાખવું કે સાધારણ રીતે કાયદાના અર્થના સવાલમાં નામદાર સરકાર માટે કવચીત જ ગત જોડેર થઈ શકે છે, કેમકે તે બાબતનો ફરિયા કાયદાની અંદાલતો જ છેવટનો કરે છે.

અંતમાં તમે મને આપેલા આવકાર માટે ઉપકાર માતું છું અને તમોને હું જણાવીશ કે તમારી મુલાકાત લેતાં મને ઘણી જ ખુશાલી ઉપજી છે.

ઓનરેબલ સર વીલીઅમ મેયરજી
ભાપણ.

મી. વાચ્છા તથા ગુરુદયો, મહારૂ વિવેચન શરૂ કરતા પહેલા મહારા મિત્ર મી. વાચ્છાને એમની સાલગીરી માટે હું મુબારકબાદી આપું છું. તેમજ ઇમ્પીરીયલ કાઉન્સિલની ધારામલાન, થયેલી એમની ગુરુદયો માટે પણ એમને જોડેર મુબારકબાદી આપું છું કારણ એમની નીમણુકથી વાઈસરોયની ધારાસભાને એમના વિશાળ જ્ઞાન અને અનુભવનો લાભ મળ્યો.

અમારી છેલ્લી લેખનાં તમે કરેલાં વખાણની હું મોંઘ લઉં છું અને મુબાદલે તેમાં બજવેલા ભાગને હું સ્તુતીપાત લેખું છું. તદનજ નાની રકમોની સરકારી પ્રોગ્રીસરી નોટો કહાલવાનો સવાલ તમારી ચેમ્બર તરફથી મારી સમક્ષ મુકવામાં આવ્યો છે તે ઉપર હું વિચાર ચલાવું છું. હું મરકારને નાની રકમ રોકના મચોના પરિચયમાં લાવવા ચાહું છું અને નાણાંની રોકાણ બાબતના કાનુનોમાં સુધારો કરવાની બાબતમાં મેં પગલાં લધોં પણ છે. મેં તે માટે ટપાલ ઑફીસ મારફત ગોઠવણ કરી આપી છે. ૧૮૮૨ ની રોક નોટની ચોજના નિષ્ફળ નીવડી હતી કેમકે તત્કાળ સરકારી નોટોનો લાવ ઘટી ગયો હતો. વળી વ્યાજ ઘણુ ચોડું હતું. કોઈ પણ નવી ચોજના તૈયાર કરવા પેઢેલાં નિષ્ફળ જવાના સંજોગોને ખ્યાલ કરી તે ફર કરવાના ઉપાયો વિચે હું પેઢેલાં વિચાર છું. તમે બહો છો કે આવી ચોજના માટે હિંદી પ્રધાનની મુલાકાત મેળવવી પડે છે. આ બાબતમાં હું ખારીક ધ્યાન આપી રહ્યો છું એટલું જ હું કહીશ, અને મારા ઓહાની

ધી બોગે ટાઇલ માર્ટ ૨૫ એક ઓટ ફોર્ડ મુબા.

નષ્ટપ્રાયઃ થઈ ગયા છે કિંવા યાય છે, તેમને ખનતા સુધી પાછા સજીવન કરવા (૨) હાલ સારા પાયા ઉપર આગલા ઉદ્યોગોની વિશેષ પ્રગતિ કરવી (૩) અને નવીન ઉદ્યોગોને ઉત્તોજન દેવું. આમ થવાથી આ દેશને વિદેશથી આવતા માલ ઉપર ખિલકુલ આધાર રાખવો પડશે નહિં.

હુન્નર ઉદ્યોગ સંબંધમાં જે જુસ્સો હવે દૃષ્ટિએ પડતા લાગ્યો છે, તેને લીધે હિન્દીઓને પોતાની ફાલતુ યાપણુ, બામી ગયલા ઉદ્યાન હુન્નરો પાછળ શેકવામાં આંધો બચ લાગવા માંડ્યો છે. તેઓ હવે સમજવા લાગ્યા છે કે, આ સૈન્યથી હુન્નર ઉપજોની જે આમાદી દેખાય છે, તે બ્રિટિશ સાહસનેજ આભારી છે. હુન્નર ઉદ્યોગોના એ 'પાયોનીઅર્સ' વગર આ દેશ જગતની ગહાનુ આયોગિક પ્રગતિઓમાં હજી પછુ ધણી પાછળ રહેવ, પરંતુ હવે વિચાર કરતાં દેશની પ્રગતિને વધુ ખીલવાના સમય આવી પહોંચ્યો છે અને તે માટે નક્કાગી પહોં રહેલી યાપણુ હિંમતભર્યા સાહસમાં શેકવી જોઈએ. એ લાગણી હવે ધણી વ્યાપી ગઈ છે. તેના મોટા પુરાવો એ છે કે ઘણાજ ગરીબ નાણાં શેકનારાઓ પોષ્ટ ઓફિસની તેમજ ખીજી લોનોમાં નાણાં શેકવા લાગ્યા છે.

યાપણુની વ્યવસ્થા કરવા સાથે બધા વર્ગના મજુરોને લગતા પ્રશ્ન ઉપર પણ ધ્યાન આપવાની જરૂર છે જુના અને નવા ઉદ્યોગોને યોગ્ય રીતે ખીલવવા હોય તો, તે માટે મજુરોને પુરતો બદલો આપવો જોઈએ. મજુરોને લગતો એક અગત્યનો પ્રશ્ન તેમની તંદુરસ્તી અને કેળવણીનો છે. મજુરોને મોટી સંખ્યામાં શેકનારા માલીકો, ઉદ્યાન હુન્નરની અંદર પાનેની બાબનો ચમજતા જણાતા નગીર્મને તેથી થવો જોઈએ તે સુજ્ઞ અમલ થતો નથી. રૂના ઉદ્યાનના આ મોટા મથકમાં યાપણુવાળા મીલમાલિકો પોતાના કામદારોને સુખશાંતિના મકાનો પુરાં પાડવાની બાબતમાં કેટલીક સગવડો મળતી હોવા છતાં તેમ કરવામાં દિલગીરી

ઉપજાવ એવી રીતે પાછળ છે. એ કહેવાની જરૂર નથી કે ટેકનોલોજીકલ સંસ્થાઓ સ્થાપવાની જરૂરત હાલમાં લોકોને વધુ લાગે છે. ખાસ કરીને વધારે ચઢતા પ્રકારની અને વૈજ્ઞાનિક ફિલિસર કામ કરતી સંસ્થાઓ સ્થાપવી જોઈએ. તેમાં સ્થાયણુશાસ્ત્રો, દેશના કાચા પદાર્થો સંબંધી અને ખીજી એવીજ કેટલીક શોધખોળ ચલાવી શકશે, જે કાચા પદાર્થો હાલમાં ખેદકારક રીતે પડતા મૂકાયલા છે, તે વેપાર વજીજ તથા હુન્નર ઉદ્યોગમાં વાપરી શકાય તેમ છે. મારી કમિટી ધારે છે કે, અમુક ઉદ્યોગોને ઉત્તોજન આપવા માટે સરકારને બલામણુ કરતી વખતે, મુખ્ય ધ્યાન ખેતી અને ખેતીવાડીની પદાર્થો ઉપર, ખીજા કાચા પદાર્થો ઉપર, ખાણો ઉપર અને હાલના ચાલુ નાના મોટા ઉદ્યોગો ઉપર આપવું જરૂર છે.

વિગ્રહ પૂર્ણ થયા પછી નવી મહેસુલી રાજનીતિ નક્કી કરવી પડશે એ ચોક્કસ છે. એ સંયોગોમાં મારી કમિટી આશા રાખે છે કે, દેશ વિદેશના કેલકસરો કરતી વખતે, વિદેશી રાજ્યો સાથે સમજુતી કરતી વખતે અને સ્વરાજનો હક્ક ધરાવતાં સંસ્થાનો સાથે ગોઠવણ કરતી વખતે નાં શહેનશાહની સરકાર હિન્દુસ્તાનના વ્યાપાર વિષયક તથા ઔદ્યોગિક લાભોને સંકુળ પલ્લુ ધક્કો લાગવા દેશે નહિં. હાલમાં જે અનેક તર્કવિતર્કો પ્રજ્ઞમાં ઉપરિચત થાય છે, તેમને સત્તાવાર રીતે ખોટા પાડવાની જરૂર છે હાલની ચાલુ બાબતો અને ચાલુ અનુભવો તેમજ ઘણા વર્ષથી ચાલતી આવેલી મહેસુલી રાજનીતિ બારીકાઈથી તપાસાશે, ત્યારેજ ઉત્તરિતો માર્ગ મોકળો થશે. ત્યારેજ કમિશન પોતાના વિચારો દર્શાવી શકશે અને મોટો કાય કમ રજુ કરી શકશે. અમે આશા રાખીશું કે, કમિશનને તેના કામમાં સફાય આપવા હરેક પ્રાંતમાંથી પુરતા વજનદાર અને અનુભવીઓની જુબાનીઓ રજુ કરવામાં આવશે. એ પછી મીં વારછાએ આ ધલાદાના હુન્નરોની યાદી, જે આ ચેમ્બરની કમિટીએ તૈયાર કરી હતી તે તેમજ સાક્ષીઓને પુછવા

બ્રાકન મોઝેકુ યાઈલ્સની સારો લીગાઈનો કયાં જોવા જશે ?

કોઈ પણ જાતનો ઇલેક્ટ્રીસીટીનો સામાન ખરીદતા પહેલા એક
વખત હમારા શોરૂમની સુલાકાત લઈ જાઓ.

લાલ હમનેજ છે.

ઇલેક્ટ્રીસીટીનું ખીલ બચાવવું હોય તો જગપ્રસિદ્ધ શ્રીલીપ્સ : વોટના લેમ્પો વાપરો.

ઇલેક્ટ્રીક લાઈટીંગ સેટ.

બગલાઓ અને મકાનો માટે ખાસ. ઘાસલેટ અને ગ્યાસના કગ્તા

બેહદ સસ્તા કિં. રૂ. ૬૫૦ થી રૂ. ૯,૦૦૦) (લેમ્પની સખ્યા પ્રમાણે)

તે સીવાય મોટરો, પંખો, દળવાની અને તેલની ધટીઓ અને તમામ જાતનો

ઇલેક્ટ્રીક સામાન હમારે ત્યા મહેટા જથ્થામાં તૈયાર છે.

ધી ઝારીયન્ટલ એન્જનીઅરીંગ એન્ડ ટ્રેડીંગ કું.

રેવલીન સ્ટ્રીટ, હોર્નબી રોડ,

મુંબઈ.

ઘડપણમાં સુખી થવું હોય
તો

બાલ બચ્ચાંઓને સુખી કરવાં હોય
તો

લખો, એમ. વી. મરચન્ટ.

પ્રાન્ચ મેનેજર.

ધી ગ્રેટ ઇસ્ટર્ન લાઈફ એસ્યુરન્સ કુંપની,

સ્ટ્રેટ સેટલમેન્ટમા સ્થપાયેલી

ઇંગ્લાંડમાં ૧૮૮૨ થયેલી,

૧૨-૧૪ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ—મુંબઈ.

શ્રી વર્ણના હિન્દુ ગૃહસ્થો માટે.

 તબીયત સુધારવાનું સર્વોત્તમ સાધન.

આરોગ્યતા માટે
સર્વોત્તમ
સ્થળ

શ્રી
મહીકાંઠા
ઉત્તમ

મુદર હવા
અને
ભવ્ય ભુવન.

ધરના કરતાં
ઉત્તમ
સગવડ.

ભોજન ગૃહ.

વીજળીક
લખકાદાર
લાઇટ—૫ ખા.

પ્રમાણીક,
ખતીલા,
નોકરો.

ભુલેશ્વર
અનંતવાડી
નાકે.

સ્વચ્છ
ઊંચામા ઊંચો
ખોરાક.

નાલીકની
વતી
દેખદેખ

મુંબઈ
પોસ્ટ નં ૦૨.

ખાસ પધારો
અને બતે
ખાતી કરો.

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને રૂબરૂ મળો યા લખો.
વ્યવસ્થાપક—શ્રીમતી ગાંધી બહેચરલાલ ત્રીવેદી,

મેનેજર અને સાધીક.

THE JOURNAL OF THE INDIAN MERCHANTS' CHAMBER.

દેશી વેપારી ચેમ્બરનું માસિક.

પ્રકાશક દ્રુમ' VOL. IX. OCT. 1916. No. 4. ઑક્ટોબર ૧૯૧૬, અંક ૪થો.

અનુક્રમણિકા.

વિષય	પાનું
૧. અધિપતિની મૅંધ	૧૪૬
૨ સામાન સ્વીકાર	૧૪૨
૩ વેપારી વિષયો	૧૫૫
(અ) અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો	૧૫૫
(ક) કાગળનો ઉદ્યોગ	૧૬૧
(ખ) કપડાં વેચવા ન મળવાનો દોષ તો	૧૬૩
૪ આંત્ર લગાવેને પ્રસંગે વેપાર સંબંધી ખબાર પટેલાં વધુ સરકારી તાહેરનામાં	૧૬૪
૫ ચેમ્બરનો વિભાગ	૧૬૭
૬ બીજી ચેમ્બરો	૧૭૦
૭ વેપારી ખબરો	૧૭૨
૮ વેપારી ખાતમીઓ અને આંકડાઓ ...	૧૭૮

INDEX.

Subjects.	Page
1. Editor's Study	146
2. Reviews	152
3. Commercial Subjects	155
(a) Elements of Political Eco- nomy	155
(b) Paper Industry	161
(c) Some Recipes in Trade	163
4. War and Trade. Government Notifications	164
5. Chamber's Section	167
6. Other Chambers	170
7 Commercial Notes	172
8. Commercial Intelligence and Statistics	176

EDITOR'S STUDY.

અધિપતિની નાંધ.

પરીસ ખાતે બરાચલા કૉન્ફરન્સમાં જે ઠરાવો પમાર કરવામાં આવ્યા હતા અને જેને બ્રિટીશ પ્રધાન મી એસ્કવીથે લગભગ પસંદગી આપેલી છે, તે ઠરાવોએ જુદા જુદા તરફ રાજ્યોમાં તેમજ મસ્થાનોમાં ઘણી ગંદાચાર ફેલાવેલી છે. મુખ્યત્વે કરીને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરીકામાં તે બાબત બહુ લાગણી દેખાય છે. કારણ કે, જો પરીસ ખાતે ઠરાવો થવા મુજબ એન્ટિટન અને મિનરાજ્યો કામ લે તો અમેરીકાના વેપારને પણ ઘણું નુકસાન પડે એ સ્પષ્ટિતમાં પણ સ્વતંત્ર અને છુટાપણની વેપારની રાજ્યનીતિવાળાઓએ તે બાબતમાં ઘણી યુએમ ઉઠાવેલી છે. ફરજ કે તેમના મત મુજબ ઉપરના ઠરાવોથી દુનિયામાં કલેશ ઘટવાને બદલે ઉલટો વધશે. હજુ આ દેશમાં આ તકરાર બહુ ચર્ચામાં નથી. કારણ કે સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ તરફથી નામદાર વાઇસરોય ઉપર તે બાબતનો પેગાડો આવ્યો નથી, તેમજ આપણી વડી ધારમલાને તે બાબત પોતાના મતો બહાર પાડવા માટે હજુ તક ગળી નથી.

ગયા નાતાલમાં વેપારી કોંગ્રેસના પ્રમુખ ઓન સર ફ્રાન્સિસાઇએ તેમજ મદ્રાસની એલ્બા ગિક કોન્ફરન્સના પ્રમુખ ઓન મી મનસાહન ફોસે જણાવ્યું હતું તેમ, તેમજ દેશી વેપારી એગ્રે નામદાર લર્ડ એમ્સફોર્ડને પોતાના મોન પત્રમાં જણાવ્યું હતું તેમ આ દેશને અનુસરતે ટેરીફ ગોઠવવાને છુટાપણની પહેલા આવશ્યકતા છે ત્યાર બાદ છુટાપણની, રાજ્યનીતિ આદી છે કે પસંદગીની રાજ્યનીતિ તે બાબત

નિર્ણય કરવો તે બહુ મુશ્કેલ છે. પેરીસના ઠરાવો એકદમ દેશની વસ્તુસ્થિતિ બાદમાં મિલાય અમલમાં મૂકવા તે કેટલું જોખમ ભરેલું છે, તે બતાવવાને ઇંગ્લેન્ડનું નંશનલ પત્ર એક દાખલો આપે છે. પશ્ચિમ આફ્રિકામાં નાળી ચેરનો ધંધો અને ઉલોગ લગાડ પહેલા જર્મનીએ હાથ કરી લીધા હતા. લગાડ ચર્ચ થયા પછી બ્રિટીશ વેપારીઓએ તે હાથ કરવાની તક મળી ખુશીથી તેઓ સીધી રીતે તેમ જી શકત તેમ કરવાને બદલે સરકારે એક કમિટી નીમી અને આ કમિટીએ રીપોર્ટ કર્યો કે નાળીચેરની નિકાશ ઉપર પટકા નિકાશ જઠાત મૂલવી મી બોનર લો જેઓ હુમલા સસ્થાનોના સેક્રેટરી છે, તેઓએ તુરંત તારથી આ જઠાને રોકે આપ્યો. પરિણામે આ જઠાત મૂકવામાં આવી અને તેથી જો કે બ્રિટીશ વેપારીઓને ફાયદો થયો, પણ ત્યાંની દેશી રેસીતને ઘણું નુકસાન થયું. કારણ કે નાળીચેરના ભાવો ગગડી ગયા. બ્રિટીશ રેસીત તરીકે જેને લગાડ પહેલા પણ ઉચા ભાવો આપવા પડ્યા હતા તેને આ નવી ગોઠવણથી કંઈ પણ ફાયદો થયો નથી. કારણ કે, એન્ટિટનના ભાવ ઉલટા વધી ગયા છે. આવી રીતે કાચી ચીજની નિકાશ અટકાવવાની નેમ છે તેનાથી વિચિત્ર પરિણામો આવે એમ લાગે છે. એશિયાટીક રીન્યુમાં મર હોમર લેખકોને થોડુંક ઉપર એક આર્ટીકલ લખતા જણાવ્યું હતું કે, પેરીસના ઠરાવોથી હિંદુસ્તાનની કાચી ચીજ સત્તાનતને માટે જ રહેશે, ન્યારે બ્રિટનના તૈયાર થયેલા માલોને આ દેશમાં વધારે પસંદગી આપવામાં આવશે. આવી ગોઠવણથી આ દેશને નુકસાન થશે કે

ઇંડીયન કોટન ઑઇલ કંપની, લીમીટેડ.

હમમ સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ તથા વિઝલપુર, નવસારી.

આ કંપનીના કારખાનામાં નીચે સુળખ માલ તૈયાર થાય છે:—

કપાસીઆતું તેલ.

અમારે ત્યાં તૈયાર થતું તેલ સુબધમાં વેચાતાં બીજા તેલો કરતા ચઢીઆતું હોવાની અમે ગેરંટી આપીએ છીએ ખાવામાં ધીની બરોબરી કરે છે.

કપાસીઆના મગજ.

ગાય, બેસ, બળદ, ઘોડા, મેઠાં, બકરાં વગેરેને માટે ખરેખરે તાકાતવાન ખોરાક, કુખળાં જાનવરને થોડા વખતમાં ટટાર બનાવે છે.

કપાસીઆનાં છાલાં.

અમારી મીલનાં છાલાં પુના, મઉ, કરાચી, સુગત વગેરે સ્થળોએ ડેરીઓમાં તેમજ ખાનગી ખેતરોમાં રહેજ (roughage) તરીકે ખુબજ વપરાય છે.

ભાવતાલ તથા વધુ વીચત માટે લખો:—

કાઠારી સુતરીઆની કંપની,

મેનેજિંગ એજન્ટ.

ટેલીફોન નંબર ૨૨૩૬.

Business Adviser.

For all commercial and Trade matters, correspondence, Insurance questions in all its Branches, Investments, Finance, Export and Import, Company's Work such as Floating Amalgamating, Reorganising and Winding up, Inventory and Inspection of Accounts, Balance sheet etc. and all legal and practical routine relating to business. Consulting fees moderate. Apply, with your requirements to Y. L. Bhandarkar F. C. I. (Fellow of the Institute of Commerce, Birmingham) Gurgaum "Indoo Lodge" Bombay.

ધંધામાં સલાહ આપનાર.

વેપાર વાણિજ્યને લગતી દરેક બાબતો, ખનન્યવહાર, ઇન્સ્યુરન્સ એટલે વીમાને લગતી દરેક બાબતો, નાણાં રોકવા બાબત, આયાત અને નિકાશના સવાલો ઉપર, કંપનીઓ નવી ઉભી કરવી હોય તો તે બેઠી હોય તો બંધ કરવો હોય, વિગેરે, કંપનીને લગતી દરેક બાબતમાં, ઇન્વેન્ટરી તૈયાર કરવી હોય, અગર હિસાબ તપાસવો હોય અગર બેલેન્સ શીટ કાઢવાં હોય એવાં દરેક કામમાં અને દરેક જાતના ધંધાને લગતી વ્યવહારીક અને કાયદા સંબંધિ સલાહ આપવામાં આવે છે. સલાહ આપવાની ફી મધ્યમજ્ઞ રાખવામાં આવેલી છે.

તમારી જરૂરીયાતો સાથે લેજો.

વાઇ. એલ. ભટ્ટારકર એફ. સી. આઇ.

ફ્લો. ઓફ ધિ ઇન્ડસ્ટ્રીયુટ ઓફ ડોમર્સ,

બરમીંગહામ.

ગીરગામ "ઇન્ડુલોજ"—મુંબઇ.

બી. એન. ભાથેનાની ફાં.

સેન્ટરી એન્ડ હારડવેર મરચાંટસ.

નાગદેવી સ્ટ્રીટ, મુંબઈ નાં ૩.

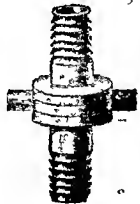
ટેલીફોન નાં ૩૧૫૫.

સેન્ટરી જીન એન્ડ રેફરેને લગતો સર્વે સામાન.

લોખંડની, કલાઈની, પીતલની, તાંબાની, સીસાની, ઘોચર ટયુબ અને બીરની નેચાર પાઈપો અને તેની ફીટીંગ્સો—દરેક માપની ચોટા જગ્યામાં મળશે.

લેસલેડ પીતલના સ્ટૉવ કૉક, બીબતેપ, સીતના વીલ વાલવસો, અને ક્રાકસો—દરેક જાત અને માપના.

ચીનીની ગટરના પાઈપો અને ફીટીંગ્સો, પોટર-કલોઝના વાસણો, લેવેટરીસો, નખસો, ફ્લસગી ટાંકીઓ વગેરે પ્લમ્બરોને લગતો દરેક જાતનો માલ.

પ્રયત્નો તે હજી તપાસવાનું છે, પણ બીજે ઠેકાણે જ્યાં આવી રૂઢી અમલમાં મૂકવામાં આવેલી હોય છે, ત્યાંના અનુભવ ઉપરથી કાયદા માટે બહુ આગા હોયતી નથી. ઔદ્યોગિક કમિશન આગળ આવી જતના સવાલો ન લાવવા દેવામાં આવ્યા તે માટે સર્વે ઠેકાણેથી જે અફસોસ ખતાવવામાં આવ્યો છે, તે વાજ-બીજ છે, કારણ કે આવા ઉપયોગી સવાલોનો નિર્ણય યથા વગર રહેશે.

હુનિઆમાં હમણાં રૂપાની મોંઘવારી ચાલે છે. ઘણા વર્ષે આ ધાતુને પાછી સુધરેલી હુનિ-આએ અગત્યતા આપી છે. સોનાનો જથ્થો ઈકોમાં રીઝર્વ તરીકે મુખ્ય દેશોમાં રાખવામાં આવેલો છે અને જે મુલકો લગભગમાં જોડાયેલા છે ત્યાં તે સોનાના સિદ્ધાન્તની આપણે સહતર બધ યથ ગઈ છે. કાગળની નોટો તથા રૂપાનાણુ તેથી બધે ઘણા જથ્થામાં પ્રચલિત થઈ રહેલ

છે અને રૂપા માટેની આ અસાધારણ માંગણીથી તેની કિંમતમાં વધારો થયેલો જણાવવામાં આવે છે. બીજું કારણ એમ પણ જણાવવામાં આવે છે કે, મેક્સિકો કે જ્યાં હાલ બળવો વિગેરે પુરજોસમાં છે, ત્યાં તથા ઑસ્ટ્રેલિયામાં રૂપાની પેદાશ ઓછી થઈ છે. ત્રીજું કારણ એ છે કે, સોનું કિંમતમાં ઓછું થયું છે. આ કારણ નવાઈ ભરેલું લાગશે. કારણ કે અહીંયા તેમજ બીજા દેશોમાં સોનાનો ભાવ વધેલો છે પણ તે બાબત એમ કહેવામાં આવે છે કે જેટલું રૂપું ભાવમાં વધ્યું છે, એટલું સોનું વધ્યું નથી અને કે હાલ બધી ચીજના ભાવ સોનામાં અંકોતા હોવાથી રૂપાનું વધવાનું કારણ સોનાની કિંમત ઘટવાનું જ હોયું જોઈએ. રૂપાની પેદાશ હુનિયામાં ૧૮૭૦ થી કેટલી થયેલી છે તથા છેલ્લા ત્રણ વર્ષોમાં મુખ્ય દેશોમાં તેની પેદાશ કેટલી થઈ છે, તે જાણવું બહુ ઉપયોગી થઈ પડે તેમ હોવાથી તેના આંકડા નીચે આપીએ છીએ —

આખી હુનિયાની રૂપાની પેદાશ.

(લંડન સ્ટેટીસ્ટ પત્રે ટીપેલી ગણતરી મુજબ.)

આઉન્સ

	૧૯૧૫.	૧૯૧૪.	૧૯૧૩.
યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ	૬,૭૪,૮૫,૬૦૦	૭,૨૪,૫૫,૧૦૦	૬,૬૮,૦૧,૫૦૦
કેનેડા	૨,૮૪,૦૧,૭૩૫	૨,૭૫,૪૪,૨૩૧	૩,૧૮,૪૫,૮૦૦
ઑસ્ટ્રેલિસીયા-ન્યુ સાઉથ વેસ્ટ	૬૫,૦૦,૦૦૦	૧,૩૩,૬૦,૨૫૬	૧,૪૫,૦૪,૮૮૬
બીજા મુલકો	૮,૧૬,૮૭૬	૮,૧૬,૮૭૬	૩૬,૬૪,૪૨૭
ઑસ્ટ્રેલિયા કુલ... ..	૭૩,૧૬,૮૭૬	૧,૪૧,૭૭,૪૦૨	૧,૮૪,૬૬,૩૧૬
મેક્સિકો	૫૦,૦૦,૦૦૦	૬,૦૦,૦૦,૦૦૦	૭,૦૭,૦૩,૮૨૮
મેન્ટલ અને સાઉથ અમેરિકા	૧,૫૩,૫૫,૦૦૦	૧,૫૩,૫૫,૩૨૭	૧,૫૨,૬૨,૧૩૧
જાપાન	૫૦,૦૦,૦૦૦	૪૬,૪૬,૬૧૦	૪૬,૪૬,૬૧૦
બીજા દેશો	૧,૭૧,૧૮,૨૭૧	૧,૭૧,૧૮,૨૭૧	૧,૬૮,૩૭,૧૮૬
જોડાઈ કુલ	૧૬,૬૬,૭૭,૮૦૬	૨૧,૧૨,૦૦,૨૪૧	૨૨,૪૫,૬૬,૬૮૦

ધી બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ ૨૧ બેંક ઓફ ઈસ્ટ ઇન્ડિયા

આખી દુનિયામાં સને ૧૮૭૦ થી નીચે સુજાળની પેઢાશ થઇ હતી

	આઉન્સ.	ઠંડેપારી કિંમત
૧૮૭૦	૪,૩૦,૫૧,૫૮૩	(ડૉલર) ૫,૭૧,૭૩,૦૦૦
૧૮૮૦	૭,૪૭,૬૫,૨૭૩	૮,૩૬,૫૮,૦૦૦
૧૮૯૦	૧૨,૬૦,૬૫,૦૬૨	૮,૩૭,૦૫,૦૦૦
૧૯૦૦	૧૭,૩૫,૬૧,૩૬૪	૧૦,૭૬,૨૬,૪૦૦
૧૯૦૧	૧૭,૩૦,૧૧,૨૮૩	૧૦,૩૮,૦૬,૭૦૦
૧૯૦૨	૧૬,૨૭,૬૩,૪૮૩	૮,૬૨,૬૪,૭૦૦
૧૯૦૩	૧૬,૭૬,૮૬,૩૧૨	૮,૦૫,૫૨,૨૦૦
૧૯૦૪	૧૬,૪૧,૬૫,૨૬૬	૮,૫૨,૩૩,૩૦૦
૧૯૦૫	૧૭,૨૩,૧૭,૬૮૮	૧૦,૫૧,૧૩,૭૦૦
૧૯૦૬	૧૬,૫૦,૫૪,૪૬૭	૧૧,૧૭,૨૧,૧૦૦
૧૯૦૭	૧૮,૪૨,૦૬,૬૮૪	૧૨,૧૫,૭૭,૧૦૦
૧૯૦૮	૨૦,૩૧,૩૧,૪૦૪	૧૦,૮૬,૫૫,૧૦૦
૧૯૦૯	૨૧,૨૧,૪૬,૦૨૦	૧૦,૦૩,૬૪,૪૦૦
૧૯૧૦	૨૨,૧૭,૧૫,૭૬૩	૧૧,૬૭,૨૭,૦૦૦
૧૯૧૧	૨૨,૬૧,૬૨,૬૨૩	૧૨,૨૧,૪૩,૮૦૦
૧૯૧૨	૨૨,૪૪,૧૦,૬૫૪	૧૩,૭૮,૮૩,૮૦૦
૧૯૧૩	૨૨,૪૫,૬૬,૬૮૦	૧૩,૫૨,૪૬,૪૦૦
૧૯૧૪	૨૧,૧૨,૩૦,૨૪૧	૧૧,૬૮,૪૬,૬૦૦
૧૯૧૫	૧૬,૬૬,૭૭,૮૦૬	...

લકાઈને માટે જે મોટી મોટી લોનો બુદ્ધી બુદ્ધી પ્રજાઓ તરફથી ઉભી કરવામાં આવે છે તેમાં વચલા વર્ગ તથા ગરીબ વગના લોકો તરફથી ઘણા ઉપયોગી કાળો આપવામાં આવ્યો છે. આ દેશમાં પણ 'એન. સર વીલીયમ મેયરે સેવીંગ્સ બેંકને લગતા નિયમોમાં સુધારો કરી તથા સરકારી લોનો પણ પોસ્ટ ઓફિસ માંથી મળે એવી સગવડ કરી આખી ગરીબ અને વચલા વર્ગના લોકો પોતાનું નાણું વધારે પ્રમાણમાં લોનો વિગેરેમાં આપે તે માટે સગવડ કરેલી છે. પણ પશ્ચિમના દેશો કરતાં સ્વભાવિક રીતે આવી જાતનો કાળો અહિંયાં જુદા છે, કારણ દેશ ગરીબ છે અને અબજ છે. ઈંગ્લેન્ડમાં લકાઈ શરૂ થઈ ત્યાર પહેલાં જે મહિનામાં અહિંયાંની માફકજ લોકોએ પોતાનું નાણું સેવિંગ્સ બેંકમાંથી જોડી લીધું હતું તે આશરે રૂ. ૬ કરોડને ૭૫ લાખ જેટલું હતું. પણ ત્યાર પછી દેશાભિમાનની લાગણીથી તથા લકાઈનું ખર્ચ સ્વરૂપ સમજવાથી અને એમ જાણવાથી કે દુરમનને મારવામાં બંદુકની ગોળી જેટલીજ 'રૂપાની ગોળી' કામની થઈ પડશે. બ્રિટીશ ગરીબ અને મધ્યમ વગના લોકોએ વધારે ને વધારે લોનો લેવા માંડી, જેના આંકડાઓ નીચે આપીએ છીએ.

લકાઈ શરૂ થયા પછી અક્ટોબર ૧૯૧૪ થી ડિસેમ્બર ૧૯૧૪ સુધી નાના થાપણકારોને કાળો ૭ લાખ ૫૦ હજાર પૌંડનો થયો હતો ૧૯૧૫ના પહેલા ત્રણ માસમાં ૫૫ લાખ પૌંડ બીજા ત્રણ માસમાં ૬૦ લાખ પૌંડ ત્રીજા ત્રણ માસમાં ૧ કરોડ ૨૦ લાખ પૌંડ હતો આ ઉંટલા કાળો જા ટકાની વાર લોનને અંગે થયો હતો. ડિસેમ્બર ૧૯૧૫ સુધીમાં ૬૦ લાખ પૌંડ કાળો નાના થાપણકારોએ આપ્યો. જગતગ ગાજ સમયે વાર સેવીંગ્સની હીલ ચલ શરૂ થઈ અને તેના આંકડા ઘણાજ જાણવા લાયક છે. ૧૯૧૬ ના પહેલા ત્રણ માસમાં નાના થાપણકારો તરફથી ૧ કરોડ ૬૨ લાખ ૫૦

હજાર પૌંડ બીજા ત્રણ માસમાં લગભગ ૧ કરોડ ૫૦ લાખ પૌંડ બારામા એ ઉપરાંત પોસ્ટ ઓફિસ સેવીંગ્સ બેંકમાંની થાપણ પર એકકુ ધરેલું વ્યાજ જે ઉપાડી લેવામાં આવ્યું નથી, તે લગભગ ૬૦ લાખ પૌંડ થાય છે. એટલે કે લકાઈના જે વર્ષમાં નાના થાપણકારોએ થોડો થોડો જથ્થાવ કરી લગભગ ૬ કરોડ ૮૦ લાખ પૌંડ ભર્યો. આપણી દુરજ એવી રીતે નાણાં જથ્થાવી લકાઈને માટે આપવા કોશિશ કરવાની છે જેથી આ વર્ષના છેલ્લા ત્રણ માસમાં આગલા ત્રણ માસ કરતાં પણ મજબૂત વધારો થઈ શકશે.

ઉપર જણાવેલી બિનાના સંબંધમાં જાણવું ઉપયોગી થઈ પડશે કે, જર્મનીમાં પણ સેવિંગ્સ બેંકનાં ખાતાઓમાં જળસે વધારો થયો છે. લકાઈનાં બીજા વર્ષમાં ૨,૮૮,૦૦૦ ખાતાંએ નવાં ખોલવામાં આવ્યાં અને ટીપ્પા-ઝીટની કુલે ચોખી રકમ વધારા તરીકે ૬૨,૫૦,૦૦,૦૦૦ ડાલરની હતી. ૧૯૧૩માં દુનિયાના બીજા ક્રોધ દેગ કરતાં જર્મનીમાં સેવિંગ્સ બેંકનાં ખાતાંઓની વધારે સંખ્યા હતી. જર્મનીમાં સંખ્યા ૨,૩૦,૦૦,૦૦૦ હતી, જાપાનમાં તે સંખ્યા ૨,૧૦,૦૦,૦૦૦ હતી. ગ્રેટબ્રિટનમાં ૧,૪૬,૦૦,૦૦૦ હતી અને ફ્રાન્સમાં પણ તેજ સંખ્યા હતી. સુનાઈટેડ સ્ટેટ્સમાં ૧,૧૫,૦૦,૦૦૦ ખાતાં હતાં.

હિંદુસ્તાનનાં મુખ્ય બંદરો કલકત્તા, મુંબઈ, કરાચી અને મદ્રાસ ખાતે દેશના અંદરના લાગોમાંથી જે આયાત થાય છે, તેના આંકડા નામદાર સરકારના આંકડા ખાતાં તરફથી આપવામાં આવે છે. ગયા જુન મહિનાના આંકડા ઉપરથી

ખી જોએ ટાઈલ માર્ડ ૨૧ બેંક સીટ, ફાઈટ મુંબઈ.

મહિનામાં આવી જાતની આયાત વ્યૂજિ એણી થઈ હતી. તે બતાવી આપે છે કે પરદેશનો વેપાર મંદ થવા સાથે અંદરનો વેપાર પણ મંદ થયેલો છે. ૧૯૧૫ ના જુન કરતાં ૧૯૧૬ ના જુનમાં જુટમાં ૬૮ ટકા ઘટાડો, ધઉ માં ૬૮ ટકા, ચોખામાં ૪૮ ટકા, ચાહમાં

૩૦ ટકા, મરસુખમાં ૨૭ ટકા, ચણામાં ૧૬ ટકા, અને રૂમાં ૧૫ ટકા ઘટાડો થયો હતો.

લગાઈના વખતમાં મોટારકારની આયાત મુંબઈમાં તો અટકાવી દેવામાં આવી છે. આ દેશમાં તે ઘટવાને બદલે કિંમતી વધતી ગઈ છે, જે નીચેના આંકડા ઉપરથી જણાયો:—

મોટર ગાડીની આયાત.

યુનાઈટેડ કીંગડમમાંથી. યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરિકામાંથી. બીજા દેશો મળી કુલ.

તા. ૩૧ મી માર્ચને દિને પુરાં થયેલા વર્ષ ...			
૧૯૧૪ માં	૧૬૬૯	૮૬૮	૨૮૮૦
૧૯૧૫ ,,	૧૩૫૦	૫૧૦	૨૦૦૫
૧૯૧૬ ,,	૭૮૭	૨૧૩૬	૩૧૨૧
વર્ષના એપ્રિલથી જુન સગીના રહેલા ત્રણ માસમાં			
૧૯૧૪ મા	૨૭૭	૨૦૪	૫૬૬
૧૯૧૫ ,,	૨૬૧	૩૩૪	૬૫૪
૧૯૧૬ ,,	૧૧૪	૬૭૧	૧૧૪૫

(૨) કિંમત

તા. ૩૧ મી માર્ચને દિને પુરાં થયેલાં વર્ષ ...	પૌંડ.	પૌંડ.	પૌંડ.
૧૯૧૪ માં	૫,૧૫,૧૩૯	૧,૪૦,૨૧૧	૭,૫૬,૩૬૬
૧૯૧૫ ,,	૩,૮૭,૨૭૯	૭૪,૫૭૪	૫,૦૪,૬૩૯
૧૯૧૬ ,,	૨,૧૬,૮૫૧	૩,૪૭,૪૪૬	૬,૨૬,૬૫૩
દરેક વર્ષના એપ્રિલથી જુન સગીના રહેલા ત્રણ માસમાં			
૧૯૧૪ માં	૭૯,૬૨૧	૩૦,૨૦૦	૧,૩૬,૨૦૩
૧૯૧૫ ,,	૭૧,૪૩૧	૪૪,૫૭૭	૧,૩૨,૫૪૭
૧૯૧૬ ,,	૩૬,૧૧૬	૧,૭૫,૬૬૩	૨, ૨,૬૮૯

ધી સેન્ટ્રલ બેંક ઑફ ઇન્ડિયા લીમીટેડ.

શેરો ભરાયલી થાયણુ	૩. ૩૦ લાખ.
પગાર થયેલી થાયણુ	૩. ૧૫ લાખ.
રીઝર્વ ફંડ	૩. ૧ લાખ.

પ્રમુખ:-ધી ઑનરેબલ સર શ્રીરાજશાહ મે.

મહેતા, કે. સી. આઈ. ઈ.

આ બેંકમાં ડીપોઝીટ મુકેલી દરેક પાઈની સલામતી માટે ખાસ
ગોઠવણ બેંકની આરટીકલમાં કરવામાં આવેલી છે.

મેશર્સ એ. એફ. ફરગ્યુસનની કું. ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સ ઓ
બેંકના હીસાબો અને જામીનગીરીઓ દર અઠવાડીએ તપાસે છે.

પ્રેસીડેન્સી બેંકો માફક આ બેંક પોતાના હીસાબનાં પખવાડીક
સરવૈયાં બહાર પાડે છે

દરેક રીતનું બેંકને લગતું કામકાજ કરવામાં આવે છે.

હાલમાં ટુંકી તેમજ લાંબી મુદતના બ્યાજના દરો માટે મેનેજરને મળવું.

ચેકો તથા બેંકને લગતો પત્ર વ્યવહાર ગુજરાતીમાં પણ થઈ શકે છે.

વડી ઑફીસ:-એલાઈસ બીલ્ડીંગ, કોટ, મુમ્બઈ.

શાખા ઑફીસો:-અવેરી બજાર તથા માંડવી, મુમ્બઈ.

ચાલુ ખાતાં ઉપર.

રોજની બાકી ઉપર.

જાનેવારીથી જુન ૩ ટકા.

જુલાઈથી ડીસેમ્બર ૨ 1/2 ટકા.

૧૨ માસની ડીપોઝીટ ૪ 1/2 ટકા.

ટુંકી મુદતના ભાવો અરજ કરવાથી માલુમ પડશે.

વધુ વીગતો માટે મેનેજરને મળવું

સોરાબજી ન. પોચાખાનાવાલા

મેનેજર

ન્યુ કિવન્સરોડ ઉપરના

ચોપાટીના જુના રેલ્વે શાટકની સામેના

મહારાં શો રૂમ્સ

તમને ઘણી મનગમતી ચીજો આપશે.

સુંદર નવી ડીઝાઇનના પલંગો.

લેટ આપવા લાયક

અનક નાની મોટી કિમતી ચીજો

તમને

ફરનીચર માટેના ઉત્તમ રંગો

વિગેરે, વિગેરે.

જરૂર એક વાર શો રૂમ્સ પર પધારો.

L. Roy Sampat

70, APOLLO STREET, FORT; BOMBAY.

અનાજની વખારો, બદર અને ગોદીઓ, કોલાખાનો ફનો જથ્થો, સેંદૂલ કૉ-ઓપરેટીવ બેંક વગેરે સ્થળે કેવી રીતે કામદાજ અને વ્યવહાર ચાલે છે, તે નજરો નજર દેખાડી અનુભવ મહિત્ત જ્ઞાન આપવા અને તે સાથે 'હિંદ સેવક સમાજ' ના મકાનમાં લિંગમિત વ્યક્તિઓ પાસે જુદે જુદે સમયે લાખણોદ્ધારા સમજણ પાડવા આ વર્ગ ચાલુ કરવામાં આવ્યો હતો. તેની પૂર્ણહતી ફતેહમદી માથે થઈ હતી તેની તેમજ આવો વર્ગ ઉઘાડવા માટે મહેનત લેનારા તેના ચાલકોની ખર્ચ માટેની નોંધ લેતા અમને ભારે સતોષ વ્યાપે છે.

ધોરાજી કેમીન રીલીફ કમીટીનો રીપોર્ટ.

(જુલાઈ તા ૧૨ ત્રીથી ઓગસ્ટ તા ૮ ૧૯૧૬ સુધીનો.)

હુકામના ફરને લીધે જુદેજુદે સ્થળે જે કમીટીઓ નિમવામાં આવી હતી, તે માહેલી

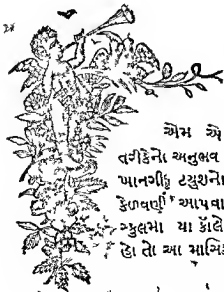
એક ધોરાજી ખાતે નિમાઈ હતી જેમાં ત્યાંની તેમજ અન્યસ્થાની જે મદદ તરીકે રકમો મળી હતી તે એકંદરે રૂ. ૩૫૯૧ ની થઈ હતી. જેમાંથી રૂ ૧૯૪૮૧૦૦ ખર્ચવામાં આવ્યા હતા અને સીલકમાં રૂ ૧૬૪૨૩૦ રહ્યા છે.

સોની કામનો હુન્નર.

પ્રકાશક :—લીખાલાઈ ડા. ચોપરી

કીમત ૦-૪-૦

જપ પાનાની એક નાની ચોપડીમાં મોની લોકોની ખાસ ભાષામાં સોની લોકો બાહકેતુ કામ કરતા શી રીતે ચોરી કરે છે તે દેખાડવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. ચોપડીમાં આપેલા ખાસ શબ્દો (કોડ વર્ડ્સ) ને મોટે કરવામાં આવે નો પુસ્તક વાચતાં આનંદ આવે એમ છે.

જોઈએ છે.

એમ એ સુધી અભ્યાસ કરેલા અને ઉચ્ચ વ્યાપારી જ્ઞાન તથા શિક્ષક તરીકેનો અનુભવ ધરાવતા એક ઐજ્યુએટને સવાર સાંજનું પરચુરણ કામ થા ખાનગી ટયુશનો જોઈએ છે તમાર. પ્રતોને વ્યાપારી શિક્ષણ સાથે અગ્રેજ કેળવણી આપવા માગતા હો, અગ્રેજ પત્ર-વ્યવહાર શીખવવા માગતા હો, મુલતમા યા કોલેજમાં શીખવાતા વિષયોનું ખાનગી શિક્ષણ આપવા માગતા હો તો આ માનિક યત્રની ઓફીસમાં ઓકસ ન ૧ મા લખવા મહેરબાની કરશો.

જા ખ.

डा० भाऊ दाजी यांचे
एशियाटिक बाम

लॉर्ड कीचनरना उत्तम राजदूत.

“ पूछूँ तैयारी करो। सर्व आतामां सर्व बहिवशमां करसर करो ” आ उत्तम शब्दो, आ रात्रि
नामाकारक शब्दो, ते भद्रवीर-भद्रा-पुत्र-सेनापति, सौंदर्य-नरना भुजभांथी ता. ४ थी आगरेष्ट सेन
वेदवध ना दोन वरयोप करता अने उदयत नीकल्या ते सर्व लोकामे स्विकार्यो, तेन प्रमाणे पोताना तथा पोताना
चंद्रामणी लक्ष्मी सुपुत्री करवा साइ आविष्ट हुअ हूर कवा, करसर करीने पूछूँ तैयारी करो राखवी ये धर्मशां
सोत्र छे, आंभवा न्यप्रसिद्ध उदरर हुअ दालनी अनुभववी सिद्ध यशोवी देवी आसंडकारक, हवा
मेरीआटिक आभ पासे राखवावी हुअ हूर करी राखरो.

આમ વપાસીને લેતો આ હવાબે સાર્થકમાં સર્વે દેશો વેચાતી અથે છે.
તાજડતાળ આજને આજ મ'ભાવે.

वनौषधी साक्षात्परेला.

આ સાર્વપદેશા સેવન ક્યારથી ઉપદેશજન્ય, ગરમીના રોગો તથા રસાયણી સેવન કરવાથી શરીર ઉપર થનારા બાયઝર વીકારો. (લોહીનું ખગડી જુલુ) તથા ધાતુના વીકારોને નાબુદ કરીને લોહીને સુધારે છે. અને આગળ ઉપર ચતા અનેક પ્રકારના રોગોને મટાડે છે.

વળી આ સાર્થપરીવા ગમે તે માણસે લીધા હોય તે લોહીને મુધારા કરીને કોવત આપે છે.
વધાસ્મરણશક્તિ વધારે છે. ખાટલી એકની કીમત રૂ. ૧૧

મહા કુષ્ઠ તથા સફેદ કાઠ ઉપર

ये अति उत्तम गुणदायक औषधी.

આરત મહાપ્રભુની કીર્તન ર. ૧૧૧ આ દવા પેટમાં લીધાથી અને તેલ ઉપર લગાડવાથી નીચે નામવંદી તેલ , , , ર. ૨ લગેલા વિકારો ખાતરીથી સારાં થાય છે. અંદાર પ્રકારના કુષ્ઠ રોગ, જેવા કે શરીરની ત્વચા ઉપર સફેદ, લાલ, કાળા, બાંધુ રંગના ઢાંઢા તથા સુનળરી મત્થાદિ રંગે ઉપવી દવા લીધાથી ખાતરીથી સારાં થાય છે, તેમજ લોહીના સુધારો યથ કાલિને વધારે છે.

ଡା० ଧାତକ ଭାଣୁଆ ସାବତ

પ્રણવવાદી, — મુંબઈ, ૩૪

Of Great Importance to Dyeing, Bleaching and Printing Houses

Telegrams : RAVASIA

Telephone 1970

Shoorji Vallabhdass & Co.,

Vadgadi—BOMBAY.

Can Offer from Stock

BICHROMATE OF POTASH

BICHROMATE OF SODA

BROWN SUGAR OF LEAD

LITHARGE FLAKE

SODIUM SULPHIDE CONC

BETA NAPHTHOL

NITRITE OF SODA

ANTIMONY SALT

CAUSTIC SODA

DIAMINE PHENYLENE

ZINC DUST best quality

CHROME ALUM

SULPHATE OF ALUMINA—ENGLISH

TURKEY RED OIL—GERMAN etc etc.

AND

ALL KINDS OF DRY ANILINE AND SULPHUR DYES

ANILINE SALT AND ANILINE OIL

Special Quotations Submitted to Chemical-Indentors

COMMERCIAL SUBJECTS.

વેપારી વિષયો.

ELEMENTS OF POLITICAL ECONOMY.

અર્થશાસ્ત્રનાં સિદ્ધાંતો.

(માસિક માટે ખાસ લખનાર; મી. નેકીમન લ. ખારલાખા.)

(સપ્ટેમ્બરના પાના ૧૨૧ થી ચાલુ.)

ઇંગ્લેન્ડની આયાત નિકાશ કરતાં ૧,૦૦, ૨૦,૦૦,૦૦૦ રૂપીઆ વધારે છે. તેમ જીજી રાજથી આપણા દેશની નિકાશ આયાત કરતાં ૨૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ રૂપીઆ વધુ છે. આતું કારણ એ છે કે હુનિયામાં એક દેશથી બીજે દેશે માલ લઈ જવાનું કામ. ઇંગ્લેન્ડને હસ્તક છે. અને ઘણા દેશો મૂખ્યત્વે ઇંગ્લેન્ડના દેવાદાર થયા છે. આથી ઉત્પાદક દિંદની કામ ગળ્યો છે. દિંદની સરકારે ઇંગ્લેન્ડનું દેવું કાઢવું છે, તેમજ રેલ્વે તથા અન્ય કાર્યોમાં ઇંગ્લેન્ડની મુંડી આપણા દેશમાં રોકાયેલી રહે છે, અને તેથી દરવર્ષે દિંદને એ દેવા ગઠવ ભારે રકમ ભરવાની હોય છે. તેમજ સરકારી મહેલોના ખર્ચ, સરકારી નોકરોના પગાર, ફરેંગ થપલા અમલદારોના ખર્ચોના પગારો, ઇંગ્લેન્ડ ખાતે દિંદ માટે કરવામાં આવતો ખર્ચ વગેરે દિંદને આપવું પડે છે.

આ કારણથી આપણા દેશમાં આયાત થતાં આતની કિંમત પુરી કરે એટલું જ નહિ પણ ઉપર કંચેરી ખર્ચોની રકમ પૂર્ણ થાય તેટલા મુદ્દાની આપણા દેશની નિકાશ હોવી ઘટે છે. આપણે કે દરવર્ષે આપણી આયાત કરતાં નિકાશ ઘણી વધારે હોવી જોઈએ છે.

આયાત કરતાં દેશની નિકાશ જેમ વધુ તેમ વધુ આપણાની આવો જે ખ્યાલ છે તે ઉપલા સંભોગને લીધે ખોટો ફરે છે.

પ્રકરણ ૪ થું.

સાખ, ધીરધાર વગેરે.

આપણે આગલાં પ્રકરણોમાં પરદેશ તેમજ નિદેશ સાથેના વ્યાપારનું વિવેચન કરી ગયા, પરંતુ તે સર્વનો આધાર વ્યાપાર કરનાર વ્યાપારીઓની સાખ અને ધીરધાર કરવાની શક્તિ ઉપર ઘણું લાગે રહે છે; માટે તેને વિશે વિવેચન કરવું આવશ્યક છે.

સાખ એટલે શું ? દેવું કાઢવાની આવડત અથવા શક્તિ તેનું નામજ સાખ. જ્યારે આપણે એમ કહીએ કે ફાલ્ગુ આસામી સારી સાખ ધરાવે છે ત્યારે તેનો અર્થ એમજ થાય કે તે આસામીને જેટલું લોકો ધીર તે પાછું તે વાળી શકે તેવી તેની શક્તિ છે તેનો લોકોને ભરોસો છે. આથી જેની સાખ સારી હોય—એટલે કે જેની શક્તિ વાસ્તે લોકોને ખાતરી ન હોય—તે જોઈ વ્યાજ નાણું કંડોની શકે છે તેવી ઉલ્લેખ.

જેમ જે આમામીની માખ ઓળી તેમ તેને નાણું કઢાવવા માટે વધુ વ્યાજ આપવું ઘટે છે અને જેની માખ માટે લોકોને ભરેલો હોતો નથી, તે મેટું વ્યાજ આપવા કમુવ કરે પણ તેને નાણું મળી શકતું નથી. એટલે કે એકજ દેશમાં અને એકજ વેળાએ જૂઠા જૂઠા વ્યાપારીઓ અથવા માણસોની સાખ કેની અથવા કેટલી છે તે એટલે વ્યાજે તેમને નાણું મળી શકે છે તે ઉપરથી ગરાબર રીતે નક્કી કરી શકાય છે.

દેશની સાખ જેમ માણસોની સાખ હોય છે તેમજ દેશની સાખ હોય છે. એટલે કે દેશે કઢાવેલા નાણા પાછા આપવાની શક્તિ ઉપરથી તેની સાખ બંધાય છે સાધારણ રીતે ટર્કીની સાખ ખરાબ મનાય છે. કારણ કે તુરકીએ એક વેળાએ ટૂંકી લોન ઉપર ઘણા વર્ષ લગી ૧૨ વ્યાજ આપ્યું ત્યારમા ૧૮૭૫માં ટર્કીની

૧. કચ્છ કે લેયુકારોને તેઓના વ્યાજનો કા અડધો ભાગજ નાણાના રૂપમા મળ્યો, પરંતુ આખરે તે સરકાર (ટર્કી) અડધો ભાગ પણ આપી શકી નહિ. આ પછી ટર્કી સરકારનાં અધના કાગળીઓની કિંગમ ધરી જતા પાછી-છે, અને વખતે તેના ઉપર વ્યાજ મળે તો અમલ કિંગમના પચાસ ટકા ઉપરજ મળે છ સ ૧૮૮૪ માં રૂ. ૧૦૦૦ ના દરેક ટુર્કી બેન્કની કિંગમ બજારમા રૂ. ૮૫) ને આશરે લેખાની હુની આવી રીતે કિંગમ ધરી તેનું કારણ એટલુંજ હતું કે સરકાર વ્યાજ આપ્યો એવી કોઈને અશા નહોતી. સ્પેન ને લોન કાઢે તો તેને વ્યાજ ૭ થી ૮ ટકાનું આપવું પડે છે ફિંદની સરકારને જાહુ ત્યારે ચાર ટકાનું વ્યાજ આપવું પડે છે, અને ઇંગ્લેન્ડની સરકારને તો તેથીએ ઓછે વ્યાજે નાણું મળી શકે છે, જે સાખની શક્તિ દેખાડે છે. જુઠા જુઠા દેશે ને પોતાની લોનો ઉપર જે વ્યાજ આપવું પડે છે તે ઉપ-

રથી તે દેશોની સાખ વાણી શકાય છે, કારણ કે જુઠા જુઠા દેશોમાં સાખ સિવાય અન્ય કારણોને લીધે પણ વ્યાજના દરમાં ફેર હોય છે. આપણે આગળ જોઈ ગયા કે માલ મિલકતની સલામતી તથા ધીરનારે ખમેલા નેખમથી વ્યાજના દર ઉપર અસર થાય છે, એટલુંજ નહિ પણ ખેડાણની સીમા ઉપર તેનો આધાર રહે છે. ઇંગ્લેન્ડની મરકાર પોતાના (સ્ટોક) કાગળીઓ ઉપર ૩ ટકા એટલું વ્યાજ આપે છે, અને અમેરિકાને પોતાના (સ્ટોક) કાગળીઓ ઉપર તેથી વધુ વ્યાજ આપવું પડે છે, એટલા માટે ઇંગ્લેન્ડની સાખ અમેરિકા કરતાં સારી છે એમ કહી શકાય નહિ. આ બંને સરકારના વ્યાજનો અંતર તે સરકારના દેશમાં રહેલી ખેડાણની સીમા જે ઉંચી નીચી છે તેને આભારી છે. ઇંગ્લેન્ડમા જમીન ધરેણે મૂકવા જતા ૪ ટકાએ નાણાં મળે પણ અમેરિકામાં તેમ કરવા જતા ૭ ટકાએ પણ નાણું મેળવવું મૂશ્કેલ થઈ પડે. માટે કોઈ પણ દેશ પોતાની લોન ઉપર જે વ્યાજનો દર આપે છે તે ઉપરથી તેની સાખ બરોબર નેહ શકાતી નથી, ને કે એ વાત સત્ય છે કે દરેક દેશની કરજ પાણું આપવાની શક્તિની, વ્યાજના દર ઉપર અસર થાય છે, તો પણ જેમની મહેસુલ સળંધી સ્થિતિ સારી હોય એવા જૂઠા જૂઠા દેશોમા તેઓની ખેડાણની સીમા ઉપર આવેલી જમીન કાળદ્રપતામાં ભિન્ન ભિન્ન પાયરીના અંદ ઉતર સ્થાન ઉપર આવેલી હોવાને લીધે વ્યાજના દર ભિન્ન ભિન્ન હોવા ખમે છે.

કેટલીક વખતે લોકો એમ કહે છે કે 'સાખ એ મૂડી' છે, આમ કહેવું એ અથ વગરનું છે. આપણે હમણાજ ઉપર વાંચી ગયા કે "સાખ એટલે કેટલું કાઢવાની શક્તિ" દ્રવ્યનો જે ભાગ લવિધ્યમા ઉત્પાદનાર્યે મદદ લાગવાને રાખી મૂક્યો હોય તે મૂડી એમ.

પ્રાકન મોઝેક દાઈડસની સારી લીઝાર્પના કયાં નેવા જશે ?

આપણે જાણે ગયા હોય. મુઠ્ઠી કર્મકારોનું પોષણ કરે છે અને તેમનાં કાગોને જરૂરી જોખરો, સાદિત્યો તેમજ આશ્રયો પુરા પાડે છે. ત્યારે એ વાત સ્પષ્ટ થાય છે કે દેવું કાઢવાની શક્તિ આમાનું કંઈ પણ કરી શકે એમ નથી, કારણ કે સાખ કંઈ કર્મકારોને ખાવાનું તથા કપડાં અને જોખરો પુરા કરી શકે નહિ. દેવું કાઢવાની શક્તિ વાપરી હોય તો મુઠ્ઠી મળી શકે છે. હાથનું જોર એ વાપરું હોય તો જ મધ્ય ઘડે ઉપાડી જવાય, માટે હાથનું જોર તેજ મધ્ય ઘડે જેમ કહેવું જુદા ભરેલું છે, તેમ સાખ વાપરી હોય તો મુઠ્ઠી મળે પણ તેથી સાખ તેજ મુઠ્ઠી છે એમ કહેવું મધ્ય ભૂલગરેલું છે.

સાખને હીધે ઉદ્ભવતા વ્યવહારો.

જેકો: સાખને હીધે થતી ધીરધારથી માટે દ્રવ્યો એ થાય છે કે દેશની ફોલતનો વધારે ભાગ મુઠ્ઠી તરીકે ઉત્પાદક રસ્તે વપરાય છે. કોઈની પાસે હાતર, કોઈની પાસે પાંચસો, કોઈ પાસે ચો, પચાસ કે પચીસ રૂપીઆની પુંજ હોય તે પોતે એટલું નાણું રોકીને વ્યાપાર કરી શકે નહિ. વળી પોતાની સાખ સારી ન હોય તો બહારથી નાણું મેળવી શકે પણ નહિ. ત્યારે તેવા આસાગીઓ પોતાનું નાણું ગલા માત રહે અને તે ઉપરાંત પૈમાનું વ્યાજ મળે એવા ઇરાદાથી જેકોમા મુઠ્ઠી આવે છે જેકો આ નાણું બિનબિન રીતિએ પોતાની પાસે રાખે છે તેમા મૂંઝવણે જાધી મુદત માટે અથવા ટુંકી મુદત માટે અને ચાલુ ખાતામાં છે. જાર ગાસ અથવા તેની વધુ મુદત માટે રાખેલી વતમ વ્યાજ સાથે ત્યારે મુદત પાકે ત્યારે જ પાછી મળે છે. ટુંકી મુદત (એટલે કે ત્રણ, છ, અથવા નવ મહિના) માટે ગણેલી ગતમ પણ મુદત આવી ગેહતા વ્યાજ સાથે પાછી મળે છે, જે માટે ક્યારે રકમ આપવાની છે, અને તેની મુદત ક્યારે પાકે છે, તે દેખાડનારી એક તરફથી પાવતી (Receipt) આપવામા આવે છે. ચાલુ ખાતાની વિગત એવી હોય છે કે જેકોમા

મૂકેલી રકમ ગમે ત્યારે મરજીમાં આવે ત્યારે એક (દર્શની રથાતક હુંડી) લખી ગમે એટલી ઉપાડી શકાય છે. અને રોજની જે જાડી રહે તેના ઉપર જેકો તરફથી વ્યાજ આપવામાં આવે છે. આ સિવાય સરકારી સેવિંગ્સ બેંક અને બીજી બેંકોમાં સેવિંગ્સ બેંકના ખાતાં ઉધાડવામાં આવે છે આવા ખાતાંઓમાં વધતામા વધતી અમુક રકમજ મુઠ્ઠી શકાય છે, અને તેમાથી ગમે એટલી પણ દર અઠવાડિયે એકજ વખતે રકમ ઉપાડી શકાય છે, અને તેમ કરતા જે જાડી રહે તે ઉપર ચોક્કસ વ્યાજ બેંકો તરફથી આપવામા આવે છે.

જેકો આ મુજબ જુદીજુદી રીતિએ બિન બિન વ્યક્તિના નાણા રાખી તે મુઠ્ઠીવતી વ્યાપાર કરે છે. જેકોમા નાણાં મુકનારા ગદા એકજ વેળાએ નાણું પાડું લેવા આવતા નથી, અને તેથી જેકવાળા પોતાને ત્યાં રાખવામાં આવેલા કુલ રૂપીઆનો થોડો ભાગ લેવા આવનારાઓને માટે રાખી, બીજાનો ઉત્પાદક ઉપયોગ કરે છે જેમ બેંકની સાખ સારી તેમ તેને વધુ પૈમા જાહેરથી મળે છે. આપણી તરફ આવી બેંકોના પૈસા શેકવાનો ઝાઝો સ્વૈયો નથી, કારણ કે અસલના વખતથી આવું કાર્ય આપણી તરફ ઓછું અને સાહુકારો કરતાં આવ્યા છે. વળી અલગ ભાલુસોને જેકમાં જઈ એક લખી નાણા લેવા એવી માથાકુટમા પરતું ગમતુ નથી, અને તેથી, ઓછાને ત્યાં નાણા મૂકે છે આ સિવાય લોકોને આપણી તરફ દિનપ્રતિદિન જેકો ઉપર જે વિશ્વાસ વધ્યો હોતો તેમા સ્વદેશી બેંકોના ભંજાણોથી ખતરો પડ્યો છે. પરંતુ મમજનારાઓ તેનું સહય મમજ્યા છે, અને તેઓ પોતાનું નાણું સારી બેંકોમા રોકવું વાજબી લેજો છે ઇજ હાતા તો ઘણું ખતરો દરેક માલુસ પોતાની મહિનાની અથવા વર્ષ દિવસની ગાંધી આવક બેંકમાં મૂકી આવે છે, અને ત્યારબાદ ખર્ચને પેટે જે લેણદારો હોય તેને બેંકનું.

સારી સાખને આધીન છે, કારણ કે કોઈ પણ વ્યક્તિના પ્રમાણિકપણનો અથવા તેની પાછું આપવાની શક્તિનો ભરોસો હોવા સિવાય કોઈ પોતાની પુછ તેને ત્યાં જઈને મૂકે નહિ. આ રીતિએ આપણા દેશના સાહુકારો ને શ્રાદ્ધ કે જ્યાં લોકો છુટક નાણું મૂકી આવે છે, અને તેઓ તે ઉપર વ્યાપાર કરે છે તે જોતાં તેઓ પણ નાની નાની બેઠાજ છે.

અમુક હિરસાદારી સર્વ લાગીદારોની મંડળી (નૅઈન્ટ રૅંક કમ્પનીઓ): પ્રથમ જાણુ આવશ્યક છે કે લાગીદારોની સાહ-તાએ ઉભી થયેલી મંડળીઓ બે પ્રકારની હોય છે એક તો અમુક હદની નોનમદારી વાળા (લીમીટેડ=હદ નોનમી) અને હદની નો-ખમ રહીત (અન લીમીટેડ=ખીન હદ નોનમી). આપણી તરફ કેટલાક લોકો આ સમજવામાં ભૂલ કરે છે. જે બધી મંડળીઓ ભાગ (દો) ઠાઠી ઉભી થઈ હોય તે બધીએ લીમીટેડ' હોય એવું કંઈ કરતું નથી.

પણ તરફ ઉભી થયેલી 'સુ'ગંધ બેંક' ના શરૂ છે છતાં તે 'લીમીટેડ' નથી. જ્યાં સુધી એક ભાગીદાર (શેરહોલ્ડર) ની પોતાના ભાગની ઉપરની નોનમદારી વધતામાં વધતી નિર્માણ કરી ન હોય ત્યાં સુધી તે 'લીમીટેડ' કહેવાય નહિ. આ સિવાય 'કમ્પની' (મંડળી) અને 'કોર્પોરેશન' (અમુક વ્યક્તિકારી મંડળી) માં ફેર છે. અને તે ફેર તેના વિષય નોવાથી જણાયો. (માટે બુઓ પર્સિષ્ટ અ)

ચોટા સંચાઓ, કામ કરનારી મીલો, કારખાનાં, રેલ્વે ગાંધતાઓ વગેરેને જાહુ મોટું ભડાળ નોનમી છીએ, કે તેટલું ભડાળ ભોગ્યેજ કોઈ ખાનગી માણસ કાઢી શકે. તેથી તેના કામ માટે જે મૂકી લેવામાં આવે છે તેમાં હમરો માણસો પોતાની શક્તિ મૂજબ પોતાને ભાગ ખરી દે છે, અને તે રીતે એક ભાગીદારોની મંડળી (નૅઈન્ટ રૅંક કમ્પની) ઉભી કરવામાં આવે છે. આપણે એમ ધારીએ કે

એક માણસના મનમાં એવો ખ્યાલ આવ્યો કે કોલોગાના નાકાથી વાલુકેશ્વરના ચાણી સુધીના દરિયાના ભાગ ઉપર જુલો પુલ મૂકી તે ઉપર જે રેલ્વેનો વ્યવહાર કીધો હોય તો લોકોને લાંબો ચકરાવો લઈને જવાની માયાકુટમાથી બચવું પડે. આ બધાં માટે એમ ધારીએ કે ૧,૦૦,૦૦,૦૦૦ પાઉન્ડનો ખર્ચ થાય છે. તો એ તો ખુટલું છે કે એવી કોઈ પણ વ્યક્તિ ન મળે કે જે પંદર કરોડ રૂપીઆ કાઢી શકે. તો તે માટે દર રૂપીઆ પંદરનો શેર કાઢવામાં આવે, તો એક શેર ભરનાર તેમાં પંદર રૂપીઆ ઉપર જેટલો નફો થાય તે મેળવવાને લાયક બને. તેથી એક ભાગીદાર બચાવેલી પંદર રૂપીઆની નાની રકમ પણ લવિષ્યમાં દ્રવ્ય ઉત્પાદન કરવામાં કામે લાગે. જે આવી ચોજનાઓ ઉભી કરવામાં ન આવે તો આવા પંદર રૂપીઆ ફાગલ પાડનારા હનરો લોકોની રકમો કોઈ પણ વતના અનુત્પાદકમાં વધરાઈ જાય.

આવી મંડળીઓ ઉભી કરવામાં જેઓ ચોજકો હોય અને તે સંસ્થામાં જેઓ માર્ગે-પહેચકો (ડાયરેક્ટર્સ) હોય તેઓની સાખ ઉપરથી લોકો તેમાં ભાગીદારીમાં નોડાવા લલચાય છે. તે ઉપરથી જણાયે કે સાખને અંગે થતી ધીરધારને લીધે દેશની સુડી ખડ્ડ જોતાં વધે છે, કારણ કે ધીરધારને લીધે દ્રવ્ય ઉત્પાદક રીતે વાપરવાને વધારે સુગમતા પડે છે.

હુડી. હુડી એ ચલણીનોટ કે સ્થાનિક દર્શની તકાદાપત્ર (ચેક) નથી. અમુક અવેજ ફલાણાને (દર્શને અથવા દર્શન કીધા બાદ અમુક મુદતે) આપેલા, એમ કરીને ખીજા ગામના રહેનારા ઉપર જે ચીડીઓ લખી છે તેનું નામ હુડી ('ફાફ્ટ'). કોઈ વ્યાપારીએ પોતાનો માલ કોઈ એકને મોકલ્યો, એટલે તે માલનો અવેજ ફલાણી તારીખે જેનું નામ હુડીમાં લખ્યું તેને આપેલો. 'અ' નામનો વ્યાપારી સુ'ગંધમાં અત્તરનો વ્યાપાર કરે છે

વેપારમાં વધી પડેલી હરીફાઈ માટે જાહેર પ્રજાને ચેતવણી.

વરસાદ અને તડકા માટે વોટરપ્રુફ અને ઈર્ગીટેશન સીલકની તરેહવાર છત્રીઓના
અનેક વેપારીઓ છતાં

ઈબ્રાહીમ કરીમ એન્ડ સન્સને ત્યાં

ગ્રાહકોની ચીકાર ગરદી હોવાનું કારણ?

માત્ર તેમની ટકાઉ અને મનપસંદ અને હિંદુસ્તાનના દરેક ભાગમાં એકી
અવાજે વખણાવેલી

હરણ છાપની છત્રીઓજ.

જેની ઉત્તમ બનાવટ માટે સંખ્યાબંધ ચોદા અને સર્ટીફિકેટો મળ્યાં છે માટે
નકલી માલ ખરીદી પસ્તાવા કરતાં ખરો “હરણ છાપ”નો માલ ખરીદી
પૈસાનો બચાવ કરો.

દરેક આબરૂદાર છત્રીઓના વેપારી પાસેથી મળશે.

જરૂરબંધ મળવાનું કેકાણું.—

શાખા દુકાનો,

ઈબ્રાહીમ કરીમ એન્ડ સન્સ.

મદ્રાસ તથા કલિકટ. ૪૫૫૫ વર્ષના જુના અને જાણીતા છત્રીના વેપારીઓ,

પંદર દીવસમાં આખેહુબ મોટી છબી.

ધી એન્લાર્જે ફોટ કંપની.

તમાની નાની છબી પરથી તૈયાર કરી આપે છે કામ મનમોહક, દીવસસદ અને ભાવ મધ્યમ મનપસંદ કામ નહિ થાય તો દીધેલા પૈસા પાછા આપવા એ અમારી ગોંધી છે છબી ઘેરખેઠા તમને પહોંચતી કરવામા આવે છે એકવાર દ્રાયલ લેવા અમારા ઠંઠરદાન ગ્રાહકોને અરજ કરીએ છીએ

વધુ વિગત માટે,

ટેકાણુ, એમ્પાયઝ બીલ્ડીંગ.

બોરીબદર પાસે, ઘાટ, મુંબઈ

હુન્નરો રૂપીઆ કમાવો !

હુન્નર સામર—(સચિત્ર) મીણખતી, સાણુ, વારનીસ, સીમેન્ટ, કારણ, ગોનીટ, દરેક જાતના બગ્ગ વગેરે (આ ૧૫૦૦ હુન્નર ની પાકા પુઠાની કુલ કી ૩૨ રા)

હુન્નર અકાશ—એનએવરને લગતા કોતર કામ, ચીનકામ શી ગણ કરવા છાપ, કાચને લગતા હુન્નરો, હેશી રીતથી બનતા રંગો, ચામડાને લગતા હુન્નરો આ ૨૫૦૦ હુન્નરોનું પુસ્તક કી ૩ ૧૧

રવત ન હુન્નર સંગ્રહ—ઉલ્લામા છબી સોખનવા પરકુમરી અને પેટર મેડીસીનવા હર્સમ અનુભવીક હુન્નરો કી ૩ ૦૫ (આ મળીક તરફથી કિતમ અબીમાય મળે છે)

હુન્નર-કળા-શિક્ષક—અર્જનીની સીસ્ટમ મુજબ બનવો અવરો એનીલાખતી રંગો, વોટર કારન (પેન્ટરો હપથોથી પાછીના રંગો, હેરઓલ, હેડાઈ સેટ, બાનામત, સાચીપરિશા મુર્મો, કોનન વોલર, લવડર, મેન્ચાલ વગેરે ૨૨૧ હુન્નર કી ૩ ૧)

સાણુનો હુન્નર—કી ૩૦—૦૧—વાળા કાળા કરવાનો હુન્નર કી ૩ ૦૧ જોની કામનો હુન્નર કી ૩ ૦૧ હુન્નરની કુચી (છપાવ છે) ૩ ૦૧

લખો—હુન્નરો દરેક મહળ, નં ૧૬ બનીયન રોડ-મુંબઈ

THE SAJAN TILE MART.

Marble, Cement, Flooring, Furniture
and Dado Tiles

Shahabad and Tandur Stone Paving

Direct Importers from Home and Quarry

Latest Catalogues available

Proprietors —Sajan & Co., Elphinstone Circle
near the Alliance Bank of Simla, Ltd, Fort, BOMBAY.

અને 'બ' નામનો વ્યાપારી ઠલકતામાં અત્તર બનાવે છે. 'જ' એ 'બ' કનેથી પાંચસો રૂપી. આનો માલ મંગાવ્યો. 'જ' એ પાંચસો રૂપી. આનો માલ રહેવે માર્ફતે 'જ' ને નામે ચઢાવ્યો, અને આગગાડીની તે માટેની પાવતી તેમજ જે માલ મોકલ્યો તે શો છે તે દર્શાવેલો ચાંકડો તે સાથે બીડી રૂ. ૫૦૦) ની હુંડી બંગાળ બેંક માર્ફતે 'જ' ને મોકલી. બંગાળ બેંકની મુબરની શાખાએ 'જ' ને હુંડીનો દેખાડ કીધો એટલે 'જ' એ તેના નાણાં બંગાળ બેંકમાં ભરી ત્યાંથી આગગાડીની પાવતી લીધી, અને તે લઈ પોતાને જોડતો માલ મંગાવી લીધો. આ એક પ્રકારની હુંડીનો ક્રમ થયો.

કોઈ વખતે એવું બને છે કે મુંબઈનો વ્યાપારી સુરત માલ મોકલે છે અને સુરતના વ્યાપારીની સાથે મુંબઈના વ્યાપારી જેવીજ સારી છે. છતાં સુરતનો વ્યાપારી મુંબઈના વ્યાપારી પાસેથી એવી સરતે માલ મંગાવે છે કે હુંડીનો દેખાડ થયા બાદ ત્રીસ દહાડે તે નાણાં ભરે મુંબઈનો વ્યાપારી હુંડી મુંબઈ બેંકને અને આપી ચાલેજ નાણાં લેય છે અને બેંક તે નાણાં સુરતના વ્યાપારી પાસેથી મહિના પછી મેળવવાની ચાશાએ મુંબઈના વ્યાપારીને છ ટકાનું માસ એકનું વ્યાજ કાપી લઈ ચાલેજ પૈસા આપે છે. પછી મુંબઈ બેંકની સુરતની શાખા ત્યાંના વ્યાપારીને દેખાડે છે, જે ઉપર મહિ કરી ત્રીસ દિવસ પછી તે આપવાની થને વ્યાપારી હુંડી કબુલે છે. હવે ત્રીસ દિવસ પછી સુરતનો વ્યાપારી એ નાણાં આપવાને અશક્ત હોય તો બેંક તે નાણાં મુંબઈના વ્યાપારી પાસેથી વસુલ કરે છે, એટલે કે બેંક જે હુંડી ઉપર નાણાં ધીર છે તે હુંડી લખનાર અને સ્વિકારનાર એ બે આસામીની માખ ઉપરજ ધીર છે. આ હુંડીનો બીજો પ્રકાર થયો.

આપણે આગળ કહી ગયા છીએ કે વિદેશ સાથેના વ્યાપારમાં કંઈ હમેશા એક દેશથી

બીજે દેશ નાણાં મોકલવાની જરૂર પડતી નથી. ધારો કે એક લંડનનો 'ક' વ્યાપારી ફ્રેન્સના 'જ' વ્યાપારીને રૂ. ૧૦૦૦ ના ૪૫૩૦ વેચે છે, અને ફ્રેન્સનો 'ગ' વ્યાપારી લંડનનો એક 'ઘ' વ્યાપારીને રૂ. ૧૦૦૦ નું રેશમ વેચે છે. હવે જો આમ સામસામાં લેણાં પતાવવાની બીજી કોઈ રીત અસ્તિત્વમાં ન હોય તો ફ્રેન્સનો 'ઘ' વ્યાપારી 'ક' ને લંડન ખાતે રૂ. ૧૦૦૦ મોકલશે. અને તેજ પ્રમાણે લંડનનો 'ઘ' વ્યાપારી ફ્રેન્સના 'ગ' વ્યાપારીને રૂ. ૧૦૦૦ મોકલશે. હવે તેને બદલે 'ક' 'ઘ' પાસેથી લંડનમાં અને 'ગ' 'ઘ' પાસેથી ફ્રેન્સમાં પૈસા લેય તો આ પૈસા મોકલવાની માયા-કુટમાંથી મુક્ત થવું પડે છે ત્યારે 'જ' એક ચીટી લખી 'ક' ને રૂ. ૧૦૦૦) આપવાનું માથે લેય છે અને તેવીજ રીતે 'ગ' ફ્રેન્સથી 'ઘ' ને કાગળ લખે છે. એટલે આ લિખિત ચીટીઓ તેજ હુંડી થવા પામે છે, કારણ કે 'ક' અને 'ઘ' લંડનમાંજ આ ચીટીએ 'ઘ' ની માર્ફત ફરજતલી કરે છે. 'ઘ' તે શ્રેષ્ઠ કિંવા બેંક છે, જે પોતાની ફ્રેન્સ ખાતેની શાખાના ખાતાં જોડે આ હુંડીઓને આધારે જમે ઉધાર કરી નાંખે છે.

હુંડીઆમણ. વ્યાપારીઓને આવી રીતની હુંડીની સવળતા કરી આપનારા દલાલો હોય છે, જેઓ જુદા જુદા દેશની હુંડીઓ વેચે છે અને લેય છે, અને એક બીજાની ગરજ ઉપર હુંડીઆમણનો શાવ રહે છે. એમ ધારીએ કે મુંબઈની બંગાળ બેંકની શાખામાં ચાલે પચાસ હજાર રૂપીયા ઠલકતે મોકલવા માટે જમે છે અને કોઈ વ્યાપારીને ઠલકતેથી પચાસ હજાર રૂપીયા મંગાવવા છે. તો તે વ્યાપારી દલાલને બાત કરે, અને દલાલ કંઈ બેંકને રૂપીયા મોકલવાની ગરજ છે તેની તલાશ કરે. ત્યાંજાદ વ્યાપારી અને બેંક ઉભયને સરખી ગરજ હોય તો એવું બને કે સરભર બાવે સોદો કરવામાં આવે. એટલે આનેનો વ્યાપારી

ફરનીચના માટે ફ્રેન્ચી દાખલનો મોટો જથ્થો કયાં છે?

પોતાની કલકત્તાની પેઢી ઉપર હું હી આપે અને તે લઈ તેના ગઠલામાં બેન્ક વ્યાપારીને ફીપીઆ આપે બેન્ક તે હું હી કલકત્તા પોતાની બેન્ક ઉપર મોકલે તે હું હી વ્યાપારીની પેઢીને આપી તેના ગઠલામાં રોકડા ફીપીઆ લઈ લે. હવે જો આ રકમ ખરેખરી લાવ લઈ જા કર-

વામા આવે તો બાન્ને તરફને ફેટલો ખચ થાય, અને કામ કેટલું મુશ્કેલ થઈ પડે? આ બધું હું હીના વ્યવહારથી બચું. કામ મરેજ થયું, અને હું હીના વ્યાપાર બગ્યો બેને લીધે દલાલો વગેરેની રાજી બગી આનો ચોક્કસ મિલ્કાત નિયત કરી ઉપરથી બચાશે.

સુબધની એક બેઠની શાખા	{	સુ' રેલુ'	{	કલકત્તાની એક બેઠની શાખાને
સુબધની એક વ્યાપારીની પેઢી	{	સુ' રેલુ'	{	કલકત્તાની એક વ્યાપારીની પેઢી ઉપર
સુબધની બેઠની શાખા	{	ખરીદે હું હી	{	કલકત્તા માટે સુબધના વ્યાપારી પાસેથી
		અને		
સુબધની બેઠની શાખા	{	ગોકલે હું હી	{	કલકત્તાની શાખાને
કલકત્તાની શાખા	{	વસુલ કરે હું હીના નાણાં	{	કલકત્તાની વ્યાપારીની પેઢી પાસેથી
		જમી કરે		
કલકત્તાની શાખા	{	ઉધારે	{	સુબધની શાખાને
કલકત્તાની વ્યાપારીની પેઢી	{	અને	{	સુબધના વ્યાપારીની પેઢીને

તે રીતે ઉભય ખાતાઓ સરસર થાય

PAPER INDUSTRY.

કાગળનો ઉદ્યોગ.

પાથર, પિતળ, અને લોખંડની જગ્યાએ તેના થતો ઉપયોગ.

કાગળમાંથી શું નહિ બને?

(લેખક રા. રા. બિરજલાલ લખનારાલ ખી. એ.)

“આપ સમાન બળ નહિ” એ અથવા “પારકી આશા સદા નિરાશ” એ પરા પૂર્વના સત્ય કથન ઉપર કાળના પ્રવાહમાં ઘસડાતા આપણે હર્લક્ષ આપીએ છીએ; પણ કલક આસમાની સુલતાની બનાવે બને છે — જેમના આજી મહાયુદ્ધ એક છે ત્યારે આપણી આંખ ઉઘટે છે ને શોક કરતાં એમ

કહીએ છીએ કે આ વાતનું વિન્મરણ કેમ થયું?!

પરદેશ પર આપણે ફેટલો આધાર રાખતા હતાં આ શીખ્યા છીએ, તે સહજ વિચાર કરતાં જ છાશે. સીણામાં સીણી સોયથી તે મોઠરગાડી માટે આપણે પરદેશ ઉપરજ આધાર રાખ્યા કરીએ છીએ. દેશના કેટલાક હિતેશીઓએ એ બાબત

લીલાલના માટે ફેન્ની ટાઇટસની છેલ્લી હીઆબના જોશો કે?

પર થોરાક સમય પર લક્ષ્ય યોગ્ય હોયું પણ સંજોગો અનુકૂળ ન આવવાથી તે ચળવળને ના. સરકાર તેમજ જનસમુહ તરફથી પુરતું ઉત્તેજન ન મળ્યું. આથી કરીને દેશના ઉદ્યોગોને ન મળ્યું પોષણ કે ન મળી નવા ઉદ્યોગોને કોઈ જાતની સાહ્યતા.

એવા અનેક ઉદ્યોગોમાંનો એક કે જેને ખીલવવા અત્યંત જરૂર હતી તે હાલમાં વિશેષ છે, તે કાગળ બનાવવાનો છે. આખા હિન્દમાં કાગળ બનાવવાનાં કારખાનાં આંગળીને યેઠે ગણાય તેટલાંજ છે. ચાલુ સુખ સગવડના જમાનામાં કાગળ વગર આગળ કેમ ગાડું ગમડતું તેથી ઘણું અજાણ્ય છે, તેમજ, જુજ-જાજ લોકે સિવાય, કાગળની અગત્ય કેટલી વધી ગઈ છે ને તે શેમા શેમા વપરાય છે તે જાણતા પણ નથી આ ઉદ્યોગથી લખાયેલી, આ થોડીક લીટીઓ વાંચેથી, તેની જરૂરિયાત પુરવાર થશે.

દસગા સેકાની શરૂઆતમાં ૩ ની અંક-રથી કાગળ બનાવવામાં આવ્યાનું ઇતિહાસો જોતાં મારુંમ પડે છે તે પહેલા, જે કંઈ લખવા કરવા જરૂર જણાતી હતી તે સાડ પત્ર, લાકડા, જનાવરનાં ચમડા, ઝાડની છાલ, ઝાડના પાતરાં, સીધું અને ચેપીરસ (તાડપત્ર) નો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હતો. હાલના સમય જુદી જઈ જુના કાળને એક ક્ષણ ભર વિચાર કરતાં શું લાગે છે ? કવિ રવિન્દ્રનાથ ટાગોર પોતાની કવિતા સાડ ઝાડની છાલ સંખી કરતા હોત, સરોજની નાઇડું વસંત ઋતુને આવકારતું ગીત દેશ દેશાવર લખી મોકલવા સાડ તાડપત્રની શોધમાંજ કરતા હોત, ના. સન્કાર પોતાના કાયદા ઠાનું આરસપહાણ પર, શીત્પશાસ્ત્રીપાસે દોતરાવતે, કોઈક મસ્ત કવિ પોતાની હૃદયની ઉર્મિ પ્રિયાને જણાવવાને વિશાળ સરોવર કંઠે સ્વયં વટવૃક્ષ તળે શાના પર તે જાખી મોઢવવી એ વિચારમાં રેખાતે. આ એક જુનું ચિત્ર છે; પણ કાગળની શોધ

થય પછી એ જુનું ચિત્ર પૃથ્વીના વિશાળ પટપરથી લગભગ અદૃશ્ય થયું છે.

કાગળ લવિધ્યમાં હજુ શા શા વપરાશમાં આવશે તથા રમાયણ શાસ્ત્રીઓ શું શું ઉપયોગ સૂચવશે તેનો સાધારણ આદર્શીને જ્યાલ પણ નથી જનસમુહ કાગળનો ઉપયોગ ફક્ત બહિર પત્રો છાપનાના અથવા પુસ્તકો છપાવવા સાડ, કે ચિઠ્ઠી પત્રી લખવાના કામ માટે કે પડીકાને પેકી ગના કામ સાડ અને બહુ થાય તો દિવાલ પર ચૂંને બાંધે તેના થતા વપરાશ સાડ વ વપરાતો સમજે છે. પણ કાગળ બનાવવાની મળતી જતી અનેક સગવડો, તથા તેની સરની કિમતને લીધે તેનો ઉપયોગ એક હબારને એક કામમાં થવા લાગ્યો છે એ સાબળતા કેળેને આશ્ચર્ય થશે પણ આ (૧૯૦૦) વિજ્ઞાનના યુગમાં એવું આશ્ચર્ય પામવા જેવું કંઈ નથી. જે તણ દાયકા ઉપર જેમ હવામાં મરજીમાં આવે તેમ હરવા ફરવાતું કે લાડાઈ કરવાતું અસંભવિત તેમજ અરેબીયન નાઇટસની વાતો જેવું લાગતે ! પણ એ બધા ફેરફાર આપણી આખ આગળ ખનેલા જોઈ એમાં નથી લાગતું કંઈ આશ્ચર્ય કે નથી લાગતા શાસોના ગપાટા. કાગળના ઉદ્યોગના સળ-ધમાં પણ તેમજ છે.

ગત મદિમા કોઈએ કહ્યું હોત કે રેલ ગાડીના લોખંડના પૈડા છે તેને બદલે તે પૈડા કાગળના જનશે તો તેને અવધુત કરવામાં આવ્યો હોત, પણ નાખત કાળમાં તેના અખતરો કરવામાં આવ્યો છે ને એટલે સુધી કહેવાય છે કે લોખંડના કરતાં તે સસ્તાં ને સારાં પડે છે. આ રીતે કાગળ જેટલી વરેલ ઉપયોગીમાં લેવામાં આવે છે તે કહેતાં પાર આવે એમ નથી.

દિવાલ ર ગાવવાને બદલે તે પર સુશોભિત કાગળ ચોટાડવાનો યુરોપ વગેરે રચનામાં એક સાધારણ રવેયો થઈ ગયો છે.

કાગળની તાસકો તથા ચક્રાપાણી પીવાના પચાલાનો ન્યુથોઈ, ચીકાગો, પેરીસ, લન્ડન વિ. મોનશોખવાળા, માતગર શહેરોમાં પુસ્તક વપરાસ છે; તેમજ કાય વિ. રોગથી પીડાતા લોકોને તે વાપરવા સાડા ખાસ લાભમણ થાય છે. આથી ઇસ્પાનીયામાં પછુ તેનો ખપ વધ્યો છે. એકમેકના ઝેરી જંતુ બીજાને ન લાગે તે ઉદ્દેશથી સુતરના કુવાલને હાથ લુછાવ્યાને ગઢલે તે પછુ કાગળના બનાવવામાં આવે છે.

ત્રણ કાગળની પેટીઓ અને હુંડ બેગ્સ તેમજ કાગળના કાનસોથી સુંબઈના શહેરીઓ અગણ્ય નથીજ.

કાગળના ટેગલ કલોય અને છત્રીઓનો પ્રચાર વધતો જાય છે નાના બાળકો વચ્ચેના દિવસોમાં કાગળની હોડી બનાવી જે મીનીટ તરથી તેને ડુળી જતી જોઈ હર્ષ શોક કરતા હતા. પણ હવે કાગળની જ નાની ગોટ્ટો (હોડકાં) બનાવવામાં આવે છે કે જે પટ્ટી પર સહેલાઈથી તરે છે તે ડુળતી નથી.

કાગળનો આ તો સાધરણ રીતે શું ઉપયોગ થાય છે તે દર્શાવ્યું છે. પણ રસાયણ શાસ્ત્રીઓએ તે અનેક ચીજોમાંથી મરતી કિમી બનાવી જુદી જુદી રીતે કેમ કામમાં આવે તે ઉપર ચતુર લક્ષ આપ્યું છે, જેને પરિણામે કાગળ જે ફક્ત રૂ. જુના કપડાં, ચીથરાં, વાંગ, લાકડાં વિ. માંથી બને છે તેને ગઢલે કેટલીક વનસ્પતીના રસાયણીક પદાર્થોની મીનાવટ કરીને પછુ હવે બનાવવામાં આવે છે કાગળનો ઉદ્યોગ પશ્ચિમમાં એટલો બધો બીચ્વો છે કે તે બનાવવાને સાડા જંગલના જંગલો રોઠવામાં આવેલાં છે, જેથી એવી બીની પેઠા

થઈ છે કે આ પ્રમાણે કેટલા વચ સુધી લાકડાનો જથ્થો પહોંચયે; આથી કરીને જ બીજા પદાર્થોમાંથી તે બનાવવાની જરૂર પડી ને હવે એટલે સુધી કહેવામાં આવે છે કે જણાવેલી ચિંતા દૂર થઈ છે.

નવિન શોધોના પરિણામે કાગળના ધ્યાન ખેંચે એવા નિચે મુજબના ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.—

(૧) જુના કાગળોને પેરેક્સીન તેલમાં ગોળી કાઢી તેની ઘડી કરવામાં આવે છે ને ત્યાર બાદ એના વિંટા વાળી સુકવે છે ને પછીથી તે કાપીને રપ થી ૫૦ ટકેર ધંચના કકડા કરવામાં આવે છે જે અંકેક કકડાનો બળતણ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. આજુ મહાભારત યુધમાં એનો છુટથી ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

(૨) કાગળના માવાની સાથે ઓક્સીડાઇઝ્ડ ઓઇલ (Oxidised oil) ની મેળવણી કરવાથી તે નરમાસ પકડે છે અને (Elastic) સ્થિતિસ્થાપક થાય છે. આથી કરીને જમીન પર પાથરવાને લાયક કાચ બની શકે છે, જે (Linoleum) લીનોલીઅમ કરતાં સગતુ પડે છે તેમજ આંખને વિશેષ સુંદર લાગે છે.

(૩) ઉપલાજ કાગળના માવામાં જો શીવાં છત અને તે જાતના પદાર્થની મેળવણી કરવામાં આવે તો, એવી એક જાતની “ફ્લેટ” બને છે કે જેનો ઘરમાં છત તરીકે સાચા વપરાસ થઈ શકે છે.

અપૂર્ણ.

(ખાસ ઉંચ વર્ણના હીંદુ ગૃહસ્થો માટે)

મનને પસંદ પડતી જમવાની
ઉમદા સગવડ.

શ્રી અંબીકા ભોજનશાળા.

૨૭૪ કાલ્યાદેવી રોડ—ત્રીકલવાડી સામે.

મુંબાઈ.

આ ભોજનશાળા, માલીકાની જાતી દળરેખ નીચે
છેલ્લામાં છેલ્લી પધ્ધતિ મુજબ ચલાવવામાં આવે છે.
ધર્મરક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉંચો ખોરાક અને
ખંતિલા નોકરો એ આ ભોજનશાળાનાં મુખ્ય લક્ષણ છે.

સગવડતાના પ્રમાણમાં લાવ ઘણાજ મધ્યમ રાખવામાં
આવ્યા છે.

વંધુ ખુલાસા માટે મેનજરને મળો યા લખો.

સીવીલ સરજન.

તથા એમ. ડી. ગી ડીમી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો, રાજ મહાસભ્યો, નવાબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના એનરેબલ મેમ્બરો, સેનાન્સ જજો, પોલીસીકલ એજન્ટ, સરકારી સ્પીલીયન ઓફીસર, અને દેશી તથા યુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં આદર્શાહી ચાકુતી નામની વિશ્વવિખ્યાત હવા ફિલ્લે ફિલ્લે બહુ વપરાય છે એમ તેની વધતી જતી ક્લેટકમંદી અને ઉપયોગીતાની નીચાની છે. અર્બનમેન્ટ સેલેક્ટેડરીમાં આ રજવાહી હવા એનાલાઈઝ થયેલ છે અને તે બાબતનું સર્વેક્ષીકર પાળુ મળેલ છે.

આદર્શાહી ચાકુતી.

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકત પાછી લાવે છે. પ્રુષ્ઠાતન કાયમ રાખે છે. સંસાર મુખ લોગનવા માટે દેશી અને યુનાની દવામાં જે આમાં હોયી હવા એકબીજા તો આ આદર્શાહી ચાકુતી અનન્ય વિલાસ છે. આ રાજવંશી ચાકુતી વીર્ય વીકારના તમામ વ્યાધી મટાર છે અને નીર્ય ધટ બનાવી ખર પ્રુષ્ઠાતન આપે છે રાજ રજવાડામાં તથા શ્રીમંત લોકોમાં આ હવા બહુ વખાણાય છે. ખરી મરદાઈ આપનાર અને નખળા માણસને પણ હુવાનની માફક ત્રેસાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે—આ હવા અતિ લેતમ દેશી દવાઓમાંથી બનાવવવામાં આવે છે. આ હવા ચાકુ હોય ત્યારે તમામ જોરાક ખાવાની તથા બધી વરેલની છુર છે. - ૪૦ ગોળાની ડબી એકના રૂપીયા દમ

આદર્શાહી યુનાની લેપ.

અખીર ઉશ્મઓમાં વખલાની ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે અને તે નસોને પુરતી તાકત આપે છે બળી પડી ગયેલ નસોને પુરતુ જોર આપી પ્રુષ્ઠાતન લાવવા મદિ આ લેપ ફોરકમંદ હતાજ છે. આઈસ એકની ડબીના રૂપીયા આઠ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ધી એલેમ્પીક કેમીકલ વર્કસ લુ. લી.

મુ'બઈ અને વડોદરા.

આયુર્વેદના બાલ પ્રકાર નામના અયના આધારે તૈયાર કરેલી દવાઓ—

વેલ્ડેબલ ટોનાક સીરપ—(દેશી આયુર્વેદોમાંથી રાક્ષીય રીતી અનુસાર બનાવેલી શક્તિની દવા) આ દવા બરફાહી સુધારી પાચનશક્તિ વધારે છે, અને શરીરને અચ્છ કાવત આપે છે, (જે ખાસ ધ્યાનમાં રાખવું કે વેલ્ડેબલ ટોનાક સીરપથી શરીરમાં આવતી શક્તિ કલેબક અને ઉન્માદક દવાઓથી હુકે સમય મદિ બળવાતી ફેરવી શકિત બેની નથી પણ કાયમની ફેરવતી શકિત છે.)

(૨) લીપરને યોગ્ય કામ બનાવવાને નિયમીત બનાવી શરીરને નિરોગી બનાવે છે.

(૩) અંતઃજ્વની વ્યાધીનો નાશ કરે છે, અને અલ માગને તાન્ત આપે છે.

નોટ—ગર્ભવતી તેમજ સુધાવડી સ્ત્રીઓને પણ આ દવા આપી શકાય છે, તેથી મુવાજોજ લાગુ થઈ શકતો નથી, અગર લાગુ થયો હોય તો મદિ જાય છે કિન્નત દર બારલીના રૂ. ૧-૨-૦.

ગ્લોસિદા ફેરફેટ કમ્પાઉન્ડ સીરપ—(જાનતનુને શક્તિ આપનારી અમુલ્ય દવા) માણસના જ્ઞાન તનુઓમાં અને મગજમાં મુખ્ય પદાર્થ તરીકે ગ્લોસિદા ફેરફેટના તત્વો રહેલા હોય છે, અને જ્યારે તેનું પ્રમાણ ઘટી જાય છે, ત્યારે સાધારણ આરોગ્યતા અને શક્તિ જતી રહે છે. અને અશક્તિને લઈ લૂંટા સંખ્યાબંધ દરદો કાપન થાય છે. તેથી શરીરને કુદરતી રીતે માફક આવે તેવા તત્વોમાંથી બનાવેલી આ નિર્દોષ દવાનો ઉપયોગ કરવાથી પરોક્ષી રીતે પુરી પડે છે, ને શક્તિ આપનારા તત્વોની વૃદ્ધિ થાય છે એજોને મગજનો કે અંગબજનો ઘસારો વિશેષ જાણીતો હોય તેમજ અનુક આ દવા વાપરવી કીમત દર બારલીના રૂ. ૧-૧-૦ (મોટી સાઈઝ.) ૦-૧-૪ (નાની સાઈઝ.)

બીજી બનાવટો માટે ફેરલોગ મંગાવો.

મળવાનું ઠંકણું—ધી એલેમ્પીક કેમીકલ વર્કસ લુ. લી.

મીન્સેસ સ્ટ્રીટ—મુ'બઈ.

SOME RECIPES IN TRADE

ધધાને વેકરૂ ન ગણવો હોય તો :—

તેમાં આનંદ લો

તેને ચાહતાં શીખો

તેથી ઉદ્દેશ ન પાગો.

એક દીલથી કામ કરો.

તેમાં મળાહ છે, એમ માનતા નાઓ.

કેમકે ઉદ્દેશપૂર્વક મંડ્યા રહે.

તમારા તનમનથી એ પાછળ મંડ્યા રહે.

એક ઉતારવા માફક કામ ન કરો.

તેમાંની શુચિ નાણુવા યતન કરો

એક પછી એક, એમ કામ હાથ પર લો.

તે ધધા માટે પૂરેપૂરા લાયક બનો.

તેને તમારું ચરિત્ર ઘડનાર બનાવો

એક કારીગર માફક કામ કરો, નહીં કે

એક મજૂર માફક.

ઉત્લાસથી કામ કરો—તમેને અનુકૂળ
। થઈ પડતો હોય તોએ.આગળ ઉપર એથી ઉદ્ય થયો એમ
હારી કામમાં મશગુલ થાઓ.તમે પણ સર્વશક્તિમાન ધધર સાથ
એક કામ કરનાર છો એમ માનો.જે ધધો કરતા હોય તેના કરતા મોટા
પ્રકારનો ધધો કરવા ઉત્સાહ રાખી, ચોગ્ય
બનો.ધધામાંનું અવગતું કામ પણ મન
। મતાં કામ માફક ઉત્લાસથી કરો.એમ માનતા નાઓ કે કામ ધધોજ
જીંદગીને ઉત્કર્ષ તથા ગૌરવનાળી કરે છેબની શકતું હોય તો સ્વભાવથી જે ધધા
માટે લાયક હો તે પસંદ કરો.અમે તેવો તે ઉતરતી કોટીનો હોય તો પણ
તેમાં કંઈ ફાયદો તથા આનંદિવતા જુઓ.એમ ખાત્રીથી ગાનજો કે ફક્ત કામથી
(ઉદ્યોગથી) કરીનેજ તમે પૂર્ણતાની ટોચ
પહોંચશો.તમે તમારું કામ સારી રીતે કરો એજ
તમારી વર્તણૂકનું મોટામા મોટું પ્રમાણપત્ર
છે એની અંદરથી કેટલો લાભ મેળવી શકો
તે કરતા કેટલો લાભ આપી શકો તેનો
વિચાર કરોતો તે સારી રીતે કરવો—આંખ, કાન,
હાથ તથા મગજ—કંઈ કે બધીજ શક્તિને તે
ચોગ્ય રીતે કરવા કેળવો.તમારી વર્તણૂકમાં જે સફળતા હોય તેને
સબળ કરવાને તથા દુર્ગુણોને દૂર કરવાને તેનો
ઉપયોગ કરો.ફત્તેહમંદ થવાનીજ નેમ રાખો—ગાફી
ખીલત કંઈમાં સતોષ ન માનો; આગળ કેઈ પણ
વખત કંઈ કામ કર્યું હોય તે કરતાં સારી
રીતે કરવા પ્રયત્ન કરો.એટલું ખાસ યાદ રાખજો કે હરેક ધધામાં
તમારા ધધા કરતાં જુદા પ્રકારના લાભ તથા
ગેરલાભ છે, મુશ્કેલી તથા મુશવળો તેમાં જુદા
પ્રકારની હોય છે.સામાયમ
મુંબઈ, ૪
૧૪-૯-૧૯ } ધિરજલાલ છગનવાલ બી. એ

WAR AND TRADE.

GOVERNMENT NOTIFICATIONS.

ચાલુ લડાઈને પ્રસંગે જાહેપાર સંબંધી બહાર

પડેલાં વધુ સરકારી જાહેરનામાં.

જરમની તરફથી કોન્ટ્રોલ તરીકે જાહેર
થયેલા માલોની યાદીમાં "સીગીટ" નો વધારો
કરવામાં આવ્યો છે

રોજ જે એક પત્ર લખવામાં આવ્યો હતો તે
હુકમ હવે રદ થયો છે

ગયા ફેબ્રુઆરી માસમાં યુનાઇટેડ કીંગડમ
કુમા તળાકુ તથા તંગા-
યુનાઇટેડ કીંગડમ કુના માલની આયાતની
મમાં તંગાકુની મનાઇ કરનાર જે જાહેર
આયાત નામુ નામદાર શહેન-
શાહની સરકાર તરફથી
જાહેર પાડવામાં આવ્યું હતું, તેના સળધમાં
બોર્ડ ઓફ ટ્રેડ તરફથી હાલ એવું જણાવ
વામાં આવ્યું છે કે, બ્રિટીશ સરકારે
પાકેલો તળાકુ યુનાઇટેડ કીંગડમમાં
કુનાની ગળ આપવા માટે કરવામાં
આવે એક સામાન્ય લાગુસ્ત્ર સંદી-
આવ્યું છે અને તળાકુના સંબંધે
ક્રિકેટ ઓફ ઓગીજીની જરૂર પડે

નામદાર હિંદ સરકાર તરફથી નીચે
સુજાના તારની એક
મેંકસીકો ખાતે નકલ હમને મોકલવામાં
માલની નિકાશ આવી છે

"પરદેશ ખાતાની ઓફીસ નિકાશ કર-
નારા વ્યાપારીઓને જે નિકાશ આપવામાં
આવે છે, મેંકસીકોમાં હાલ ચાલેલી
બીઝનેસને ત્યાં માલ મોકલવો હાલ સલાહ
કરેલું નથી."

નામદાર મગદાન તરફથી નીચે
આવ્યું છે કે સી-
સીટરલેનાં લેડ ગતેની મગદાન
મેંકસીકો કેમીકલ કલ વર્કસ જેવું બી-
વર્કસની પેટી સાથે નામ કેમીશી ફ્યૂઝીક ઓફ
વ્યાપાર બેમલ છે, તે પેટી માથે
જાહેપાર કરવા વાધો નથી
આ મળે તા ૧૪ મી જુલાઈ ૧૯૧૮

ટંગન્ટનવાળી ઠાવે ધાતુઓની ખરી
દના સળધમાં નામદાર સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ
તરફથી જે તાર મોકલવામાં આવ્યો હતો તેની
વિગત સપ્ટેમ્બર માસના ચેમ્બર્સના માસિકના
અકમાં ૧૧૬ મા પૃષ્ઠ પર છાપવામાં આવી
હતી, તેમાં 'એક સેન્ટ' શબ્દોને જાહેર "એક
ટકો" એ શબ્દો વાચવા એમ જણાવવામાં
આવ્યું છે.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરીકામાં જે
પેટીઓ પર કાચા ચામડા તથા ચામડીઓ

બ્રોકન, મેકેકન, તત્તી સારી ડીઝાઇન કયા ભેવા જશે ?

મોકલી શકાય તેવી પેઢીઓનાં નામની યાદીમાં સુધારો કરવાની વધારાની યાદી હમને મળી છે. (તા. ૨૬મી ઑગષ્ટ ૧૯૧૬—તા. ૯મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬.)

સુનાઇટેડ કીંગડમમાંથી જે જે માલોની નિકાશની મનાઇ કરવામાં આવી છે તથા જેની નિકાશ પર કોઇક રીતનો અંકુશ સુકવામાં આવ્યો છે, તેમાં કરવામાં આવેલા સુધારાઓ હમને જણાવવામાં આવ્યા છે.

ચીન તથા ત્રિયામમાંની જે જે પેઢીઓ સાથે આયાતી તથા નિકાશ બેપાર થઈ શકે તે પેઢીઓનું સુધારેલું તથા વધારાનું સીટ હમારા પર મોકલવામાં આવ્યું છે.

સુનાઇટેડ કીંગડમમાં નીચેના માલોની આયાતની તા. ૧લી ઑગષ્ટ ૧૯૧૬થી મનાઇ કરનારું એક બંકેરનામું તા. ૧૮મી ઑગષ્ટ ૧૯૧૬ને રોજ ત્યાં બંધાર પાડવામાં આવ્યું હતું.

(૧) સેસ્ટનટનો અર્ક.

(૨) લૅકર્ડ વેર. ખારીના કાચ તથા કાચના ટેબલ વેર.

બ્રિટીશ ગવર્નમેન્ટ તરફ મારી નિયત ધરાવનારી ધરાનમાં બેપાર કરતા હુસન પ્રજના બેપારીઓના નામોની યાદીમાં મોકલેલા હના ઓવર્મર્ડ હુયુઝ નામના બેપારીનું નામ વધારવામાં આવ્યું છે.

બપાનમાં અમરબ આયાત કરવા માટે મંજૂર થયેલી પેઢીઓમાં મેશર્સ મીટસુબીશી કંપનીનું નામ ઉમેરવામાં આવ્યું છે.

જે જે માલો બ્રિટીશ કોન્સ્યુલર અધિકારીઓના નામ પરજ મોકલી શકાય એવો હુકમ થયો હોય, તે માલો માટેનાં બીલ્સ ઓફ લેડીંગ નીચેની બે રીતમાંથી કોઇ પણ એક રીતે કરવા પડશે એમ જણાવ કરવામાં આવ્યો છે.

૧) મંજૂર થયેલી જે પેઢી પર માલ મોકલવાનો હોય તે પેઢીને હિસાબે બ્રિટીશ કોન્સલના નામે.

૨) મંજૂર થયેલી જે પેઢી પર માલ મોકલવાનો હોય તે પેઢીનું નામ બેંક તરફથી બંકેર કરવામાં આવે એવી શરતે કોઇ બેંકને ખાતે બ્રિટીશ કોન્સલના નામે.

જે જે માલોની નિકાશની મનાઇ કરવામાં આવી છે પણ કર્ટેસ કલેક્ટર તરફથી લાઇસન્સ મેળવી ચઢાવી શકાય છે તે માલો માટેનાં લાઇસન્સ અત્યાર સુધી “બ” ફોર્મ પ્રમાણે આપવામાં આવતાં હતા તે હવેથી “અ” ફોર્મ પ્રમાણે આપવામાં આવશે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે આ નવાં ફોર્મ હાથલ કરવાથી હાલનો ફોર્મ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી પણ નવા ફોર્મમાં ફક્ત જે શર્તોએ નિકાશની રજા આપવામાં આવી હોય તે શર્તો જ હાથલ કરવામાં આવી છે. બુદા બુદા માલો માટે શર્તો બુદી બુદી છે પણ ફરેક લાઇસન્સમાં એક સામાન્ય શર્ત એ છે કે બીલ્સ ઓફ લેડીંગ, ઇન્વોઇસ મેનફેક્ટ વગેરે કરતાવેન્સમાં જે માલુસને માટે અથવા જે જગ્યાએ મોકલવાને માટે લાઇસન્સ આપવામાં આવ્યું હોય તેનાં નામ ફરજિયાત હાથલ કરવા જ નોંધાયે. લાઇસન્સ ફોર્મની નકલ હમારાપર મોકલવામાં આવી છે.

હુશમને લગતી ધિરીશ હિંદમાંની ચીલ-
કતની નોંધ સંખ્યા પહાર પડેલી વર્તમાનપત્ર
જોગી ખગર તથા તે સંખ્યા ઘડવામાં આવેલા
નિયમોની નકલ હમને મળી છે.

નામદાર મરકાર તરફથી જણાવવામાં
આવ્યું છે કે, જ્યુટના સંખ્યા અંકુશની
ફી ચીન માટે પણ તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બરથી
દાખલ કરવામાં આવી છે. અને કે જ્યુટ
તથા જ્યુટના માલો તે દેશે મોકલવા માટે
મંબુર કીધેલી પેઢીઓને માટે મંબુર કીધેલે
ખંદરોએ સરકારી કૉન્સલોના નામ પર ચઢાવ-
વામાં આવે તોજ તે માટે રજા આપવામાં
આવશે.

નીચેનાં ખંદરો તથા નીચે જણાવેલી
પેઢીઓ મંબુર થયાં છે.
મંબુર થયેલાં ખંદરો.

શૅન્ગાહી

હુન્કો.

ટોએન્ટસીન.

ન્યુરવંગ.

નીન્ગયો.

ફૂચુ.

સ્વેટો.

કેન્ટોન.

શૅન્ગાહીમાં મંબુર થયેલી પેઢીઓ

એઇખ.

એન્ડરસન મેયરની કુ. લી

એન્ગલો ચાઇનીઝ ઇન્ટરનટીગ કમ્પની.

આર્ટસ એન્ડ ક્રેફ્ટમ લી.

ખર્જીલ એ. આર એન્ડ સન્સ

ચાઇના ઇમરશીયલ કમ્પની.

ચાઇના સીલ્ક એક્સપોર્ટ કમ્પની લી.

ટેવીડ એન્ડ કમ્પની

ઇસ્ટ એસિયાટીક કમ્પની લી

ઇસ્ટર્ન ટ્રેડિંગ કમ્પની.

એસર એલ. સી. એન્ડ કમ્પની.

નેસલ પ્રધર્સ.

ઇરમ ઇલાહી એચ એડ એન. એન્ડ કમ્પની

લેવી સાઇમોન એન્ડ કમ્પની.

લીડલ પ્રધર્સ એન્ડ કમ્પની,

મૅકેન્ઝી એન્ડ કમ્પની.

રેસાઇન એક્સપોર્ટ એન્ડ કમ્પની.

સાઇનો સ્વીઝ ઇમરશીયલ કમ્પની અથવા

(એમ વીન્ટલર) રેલો એન્ડ કમ્પની,

વીલુડા ટી એન્ડ કમ્પની.

હુન્કો તથા શૅન્ગાહીમાં

આરનોટ એચ. ઇ

સાસુન ટેવીડ એન્ડ કમ્પની

ટીએન્ટસીનમાં.

કોલીન્સ એન્ડ કમ્પની.

વીલ્સન એન્ડ કમ્પની.

હુન્કોમાં

કોસાન્ટેલી પ્રધર્સ

પીટરસન એન્ડ કમ્પની.

સ્વેટોમાં.

હુન્કશીયાન્ગ એન્ડ કમ્પની

હુન્કો શૅન્ગાહી એન્ડ ટીએન્ટસીનમાં

બારડીન મેથીસન એન્ડ કમ્પની લી.

ચીટસુઇ ભુગાન કેશા લી.

ચુનાઇટરેટસ આંક્ર અમેરીકા ખાતે
કાચાં ચામકાની નિકાશ જે જે મંબુર થયેલી
પેઢીઓ પર કરી શકાય તેના નામની વધારાની
યાત્રી હમને મળી છે.

બસો રૂપિયામાં અન્નદાન સાથે અમર નામ.

નડીઆદ હિંદુ અનાથાશ્રમને એક્ટ્રી વખતે રૂ. ૨૦૦) આપનાર દાતાના નામની આર રસનો તળતી આશ્રમની ઓફીસમાં ચોઠવામાં આવશે તથા તે રકમના વ્યાજમાંથી દરેક વર્ષે નક્કી કરેલા દીવસે દાતાના અંગણમાં અનાથોને જમાડવામાં આવશે

પચીસ રૂપિયામાં ગૌદાન !!

રૂ. ૨૫) આપવાની એક "ગૌદાન" ાણી તેના વ્યાજમાંથી અનાથોને દુધ આપવામાં આવે છે તથા દાતાના નામનું લીન્ટ બોર્ડ પર લખી બહેન ભાગમાં મુકી સ્મારક રખાય છે.

એક રૂપિયો ને તેથી વધુ દાન આપનાર ગૃહસ્થોના નામ વાર્ષિક મીગોર્ટમાં પ્રગટ થાય છે, વાર્ષિક રિપોર્ટ દરેકને મફત મળે છે

મંત્રી—હિંદુ અનાથાશ્રમ—નડીઆદ.

ૐ (ખાસ ઉચ્ચ વર્ણના હિંદુ ગ્રહસ્થો માટે) ૐ

 મનને પસંદ પડતી જમવાની

ઉમદા સગવડ.

(શ્રી સાબરકાંઠા બોર્ડીંગ હાઉસ)

૬૦ મુમ્તાઝી પોસ્ટનો પાછળ, મુંબઈ નં. ૨.

આ ભોજનશાળા, માલેકોની જાતી દેખરેખ નીચે છેલામાં છેલ્લી પદ્ધતિ મુજબ ચલાવામાં આવે છે ધર્મરક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉચ્ચ બોશક અને ખતિલા નોકરો એ આ ભોજનશાળાના મુખ્ય લક્ષણ છે

સગવડતાના પ્રમાણમાં લાવ ધણાજ મધ્યમ રાખવામાં આવ્યા છે

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને મળો યા લખો.

રાયલ ટોનીક પીલ્સ.

તાકાત આપનારી શુદ્ધ વનસ્પતીની ગોળીઓ.

આ ગોળીઓ દરેક પ્રકારની નબળાઈ દુર કરી પુરૂષાતન આપે છે. સ્વપ્નામાં કે પીશાબમાં જતી ધાતુ બંધ કરી વીર્યવીકારના શુભ દરદો મટાડી પાચનશક્તિ વધારી તાત્કાત આપે છે. ઢેળવણી લેતા વીધાર્થીઓનાં મગજને પુષ્ટી આપી તેમની ઓછી થએલી યાદદાસ્ત શક્તિને પુરજેશમાં ખિલતી રાખે છે.

કેશર, કરતુરી, અંબર વીગેરે દેશી વનસ્પતીની બનેલી “ રાયલ ટોનીક પીલ્સ ” લોહી વધારી અવયવોને તાકાત આપે છે. જુખ વધારી શરીરનું પોષણ કરે છે એટલું જ નહીં પણ ફક્ત ત્રણ દીવસમાં પોતાની અદ્યુત શક્તિ આજેહુબ બતાવે છે. સ્ત્રીઓના અનિયમીત રૂતુઆવને અટકાવી ગર્ભસ્થાનને સુધારી તંદુરસ્તી બક્ષે છે.

રજીસ્ટર નંબર ૧૮૦ તપાસી લેજો. નક્કી માલથી જુખ સાવચેત રહેજો. કીંમત ૩૦ ગોળીની રૂ. ૧-૪-૦

ગોવીંદજી દામોદરની કું

જથાબંધ તથા છુટક દવાઓ વેચનારા,
નં. ૩ સુતાર ચાલ, મારકેટ, મુંબઈ નં. ૨.

૧૧-૬

અતિ સસ્તું સાહિત્ય! અપૂર્વ વાંચન!

વાર્ષિક રૂ. એમાં ૧૫૦૦ પૃષ્ઠ.

ધર્મ ઐતિહાસિક સામાજિક નવલકથાઓના વાંચનથી મનુષ્ય ધર્મ અર્થ કમ મોક્ષ, પ્રાપ્ત કરે છે!

આજેજ આદક ધાઓ

સસ્તી—વાર્તામાળા.

ચિકિત્સા કાગળ, સ્વચ્છ છાપ, લઠકા મળખૂત સુદર પુકાં, ચાહુ વર્ષમાં નીચલી નવલ કથાઓ—

૧ હ શાંતિ નિકેતન અપવા સુખ આપ્તિનો મહામત્ર, સામાજિક, ધાર્મિક પુષ્કળ ૭૭૨. ૨ હ રાત છત્રસાલ ઐતિહાસિક કિતમ નવલકથા. ૩ હ દુરેશપનો રજ્જુરે ગયું ફને લગતી અસરકારક વાર્તાઓ. ૪ હ સુધરેલી મીતા અપવા સુધારાને નામે કુધારો! ચાહુ જમા નામો સુધારકોની અદ્યુત લીલા! અવરય વાગો. ૫ હ લપાની લાગુત—મખાનની ઠિગશી સ્ત્રી, ક્રાંત્યોના અદ્યુત પરાકમ ભુદિ આંતુરનો બહાર, સર્વ પુસ્તકો જલુ ફતમ છે દરેક સમજને આદક થવા સુકુલ નહિ.

વાર્ષિક મૂલ્ય—કાચા બાકા મળખૂત પૂકાના પુકાં પાકા સુદર પૂકાના રૂ. ૩ અર્ધિકા મોટી કાચા રૂ. ૩ ૨-૧૦-૦ પાકા પૂકાના રૂ. ૪-૦-૦ નવન્ય એન્ટો નોઇએ છીએ પત્ર વ્યવહાર—

ડાહ્યાભાઈ રામચંદ્ર મહેતા.

મેન્ટલ—સસ્તી વાર્તામાળા—અમદાવાદ

ઉત્તમ વાવટા છાપ.

ગાર સોપ દરેક રીતે વીલાયતીની ખરાબજ કરી શકે છે. કીમત પેટી ૧) લાટા ૬૦) ના રૂ. ૧૨-૮-૦ વેપારીઓને સાફ કમિશન આપવામાં આવશે. બહાર ગામ સાફ એન્ટો નોઇએ છે.

ધી ઇન્ડીયન સોપ એન્ટ

મેન્ટલ વર્કસ લી.

૨૪-૨૮ માટુંગા.
મુંબઈ.

CHAMBER'S SECTION.

ચેમ્બરના વિભાગ.

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટ્સ ચેમ્બર ઓફ
ભુરોની કમિટીની એક સભા તા ૬ મી
ઓગસ્ટ ૧૯૧૬ ને રોજ સાંજના ૨ કલાકે
(મું ટા.) ભરવામાં આવી હતી, જે વખતે
નીચે જણાવેલા ગૃહસ્થો હાજર હતા.

૧) બૉન શેઠ લક્ષ્મણાઇ શામળદાસ
સી. આઇ. ઇ.

૨) બૉન. શેઠ મનમોહનદાસ રામભ

૩) સર વિઠ્ઠલદાસ હામોદર કાકરસી

૪) શેઠ જેઠાસાઈ વાલભ

૫) શેઠ એસ. ઇ. વૉર્ડન

૬) શેઠ એમ પી માલન

૭) શેઠ મોતીલાલ વરલભ

૮) શેઠ મોરારભ પેતલ

૯) શેઠ ચતુર્ચંજ શીવભ

૧૦) શેઠ નારણભ હરીભાઈ

૧) ગપા વખતની મીટીંગની મીનીટો જે
સભાસદોમાં ફેરવવામાં આવી હતી તે ચમ્બર
ફેરવામાં આવી હતી.

૨) રેવેન્યુમાં થતી માલની લીસને માટે
મામદાર સરકારનો પત્ર આપ્યો હતો જે બાળ-
વના જવાબમાં એમ ટાખવાનું ઠેરવવામાં
આપ્યું હતું કે, આ કમિટી સામાન્ય રીતે કોઈ
પણ બાબતની પસંદગીની રૂઢી વિરુદ્ધ છે, પણ કે
ફાલતી સભોગો જોતા ખાસ જરૂર જણાય તો
એકાગ્રિક ઠામને માટે વપરાસમાં આવતા
કોલસાને પસંદગી આપવી.

૩) મેથર્સ નગીનદાસ અને માણિકલાલ
તરફથી એક પત્ર આપ્યો હતો જેમાં જણાવ-

વામાં આપ્યું હતું કે સરકારના અમુક ઠરાવો
તેઓને મળી શકતા નથી. તેમને એમ જવાબ
ટાખવાનું ઠેરવવામાં આપ્યું હતું કે, જો આ
ઠરાવો ગેઝીટમાં નહિ છપાયા હોય અને સર-
કાર તરફથી ખાનગી ગણવામાં આવતા હોય,
તો તે બાબતમાં કમિટી કંઈ કરી શકે એમ
નથી.

૪) સાકેથ આફ્રીકાના વેપારી શેઠ મુસાએ
એવી બાબતની સૂચના કરી હતી કે દક્ષિણ
આફ્રીકામાં હાલ હિંદુસ્થાનમાં બનેલો કાપડનો
માલ ઘણા પ્રમાણમાં આવવા લાગેલો છે, તો
ત્યાં એવેના મીલવાળાઓ તરફથી કંઈક મુશ્કે-
લ જેવું જોલવામાં આવે તો ઘણા લાભ
થવાનો સંભવ છે. હાલ તુરત જો તેમ ન થાય
તો તેઓ પોતે પોતાની પેઢી ઉપર કાપડના
નમુનાઓ રાખવાને તૈયાર છે. આ બાબતમાં
મી મુખને મુ'બાઈની મીલ એનર્સ એસોસિ-
એશનને લખવાનું જણાવવાનો તેમજ ચેમ્બર
ના સભાસદોનું ધ્યાન ચેમ્બરના માસિક દ્વારા
એ ચવાનો ઠરાવ થયો હતો.

૫) મેથર્સ એલેક્ષીક કેમીકલ વર્ક્સ
તરફથી તેમના કેટલીક ફરિયાદો ઉપર ધ્યાન
એવનરો એક પત્ર આપ્યો હતો જે બાબતમાં
એમ ઠરાવ થયો હતો કે, નામદાર સરકારના
બહેપાર અને ઉલોગ ખાતા ઉપર તે વિષે
લખવું.

૬) મેથર્સ ડોશી એન્ડ સન્સ તરફથી
પત્ર આપ્યો હતો કે, મેથર્સ શીવ હેમઅમરની
કું. જેઓ આ ચેમ્બરના સલાસદ હતા તેમનું

કામદાજ તેઓએ લીધેલું હોવાથી તેમને દાખલ ફી લીધા વગર ચેમ્બરના સભાસદ તરીકે ગણવાની કમિટીએ મહેરબાની કરવી કમિટીએ એ પ્રમાણે ઠરાવ કર્યો હતો કે, તે બંને એકજ કંપની ન હોવાથી દાખલ ફીથી તેમને મુક્ત કરી શકાય નહિં.

૭) શેક અહમદ પ્યારઅલીગાંધ તરફથી ચેમ્બરના સભાસદ થવા માટે અરજી આવી હતી, જે પર વિચાર કરતાં તે માટેના મતપત્રકો સભાસદોમાં ફેરવવાનો ઠરાવ થયો હતો તથા બેન્ટ બેંક યુનિટી સખવાના દિવસે તા-૧૮ મી જાન્યુ ૧૯૧૮ થી તા-૨૫ મી ઓગસ્ટ ૧૯૧૬ સુધીના ૧ ગવાનો ઠરાવ બરવામાં આવ્યો હતો તથા રજીસ્ટ્રિંગ તરીકે શેક મોતીલાલ વલ્લભરાને નીમવામાં આવ્યા હતા.

બાદ સભા ખરબાસ્ત થઈ હતી.

**ટ્રાન્સેક્ટર ઓફ પ્રોપર્ટી એક્ટમાં
સુધારો કરવાનો ખરડો.**

ચેમ્બરની કમિટીએ આપેલો અભિપ્રાય
એ. એફ. કીન્ડરસ્લી એસ્કવાયર.

આઇ સી. એસ

નામદાર મુગંધ સરકારના અન્ડર સેક્રેટરી

ન્યાય ખાતું

મુગંધ.

સાહેબ.

અન્યાય તથા અગવડો જામવા પડે તે અટકી શકે તે ઠલગો રાખવા બાબત તેઓ સંમતી ધરાવે છે પ્રીવી કાઉન્સીલના મજકુર દાવા પરના ચુકાદા પહેલા બુદ્ધી બુદ્ધી હાઇકોર્ટમાં 'અટે'ટ' શબ્દના બુદ્ધી બુદ્ધી અર્થ કર્યા હતા અને એ અર્થોને આધારે ઘણાઓએ મોર્ટગેજના પ્રીવીકાઉન્સીલના મજકુર દાવાના ચુકાદા પ્રમાણે એ સોદાઓ ખેંટ કરી શકે અને તેથી ઘણી અગવડ થવા પામે. એટલું જ નહિ, પણ ઘણો દગો અને ગેરવર્તણૂક પણ સંભાવે. મહારી કમિટી દીલ્લીની છે કે બીજા નંબરની કલમ મથે તેઓ સંમતી ધરાવી શકતી નથી, જે કલમની "એસ્ટેટ" શબ્દને તદ્દનજ નવો અર્થ આપવામાં આવ્યો છે મહારી કમિટીને ધારતી રહે છે કે આથી આજો કાયદો કંઈક નબળો પડવા પામે

આ કાયદાના સંબંધમાં મહારી કમિટી એવો અભિપ્રાય ધરાવે છે કે અંકુશો કાઢી નાખવાથી વધારે ગુંથવણ તથા અન્યાય થવા પામશે દરેક માળાઓમાં દેવાદારજ ફક્ત ગુન્હેગાર હોતો નથી, પણ કોઈક વખત દહેણ દર પણ ગુન્હેગાર હોય છે. દેવાદારના કરતાં દહેણદારને પૈમાનું વધુ ભેર હોવાથી દેવાદાર પર અસર કરી શકે.

મોર્ટગેજના દસ્તાવેજ પર દહેણદાર સહી કરવાને દેવાદારને કોઈક વખત ફરજ પાડી (તવી સૂચવેલી કલમ અનુસાર) બે સાક્ષીઓની સહી કમળી લે પરદાનશીન બાનુઓની સહીઓના સંબંધમાં એવોજ દગો થવા પામે તેઓ ના

CREASED DUTY ON 'VOILES.'

“ વાયલ ” નામના કાપડ પર
જકાતમાં વધારા.

(વાયલ નામના એક જાનના કાપડ પર અત્યાર સુધી ૩૫ ટકાની જકાત લેવામાં આવતી હતી તે વધારી ૭૫ ટકા કરતરસ કલેક્ટર તરફથી કરવામાં આવી હતી, એ નળાંથી કમિટીનું ક્યાન ખેંચાયું હોવાથી તેઓએ કરતરસ કલેક્ટર પર એ વિષે લખી જણાવ્યું હતું. ત્યારબાદ તેઓ સાથે કમિટીના પ્રતિનિધિઓની મુલાકાત થઇ હતી અને છેવટે એવું નક્કી થયું હતું કે જો કપડાના ઉભા દોરાગાનો યા આડા દોરામાંનો કુ યા તેથી વધારે લાગ રેશમ હોય તો ૭૫ ટકા જકાત લેવામાં આવે જો કપડાના ઉભા દોરા તથા આડા દોરા બન્નેમાં ગનાવડી રેશમ હોય તો રેશમનો લાગ ગમે નેટવે એછો હોય તોપણ તેના પર ૭૫ ટકાની જકાત લેવામાં આવે. આ ગોઠવણની અસર વા. ૭ મી જુલાઈ ૧૯૧૬ થી ચાલુ થયેલી ગણવામાં આવશે)

JUTE BAGS

જ્યુટના કાથળા.

નામદાર સરકાર તરફથી કમિટીનો અભિ પ્રાય પુછાવવામાં આવ્યો હતો કે, યુનાઇટેડ કીંગડમથી ફ્રાન્સ, રસીયા, ઇટલી અને સ્વીટ બ્રેડેંડ સિવાયના પરદેશો ખાતે જ્યુટના કાથળાઓમાં પેંક કરી માલ નિકાશ કરવાના સંબંધમાં, એ કાથળાઓ દુશ્મન દેશે નહિ પહોંચે એવી રીતની ગેરંટી માલ નિકાશ કરનારો પાસે લેવી કે કેમ? વળી એમ પણ પુછાવવામાં આવ્યું હતું કે બધા નિકાશ યતા માલો જ્યુટના ઠવરમાં પેંક કરી મોકલવામાં આવે છે, એ ખરૂં છે કેમ?

કમિટી તરફથી મોકલવામાં આવેલો જવાબ.

માહેબ,

આપના તા. ના ૩૦૩૦ નંબરના પત્રના જવાબમાં લખવાનું કે મહારી કમિટીને તપાસ કરતા જણાયું છે કે, તમારા પત્રમાં જણાવેલા તમામ માલો નિકાશ કરવા માટે જ્યુટના બનેલા કાથળાઓમાં પેંક કરવામાં આવે છે, કારણ પેંકી ગને માટે જ્યુટ ઘણું ટકાઉ હોય છે.

જે નિયમ દાખલ કરવાની સૂચના કરવામાં આવી છે તેનાથી નિકાશ કરનારા વર્ગના માલ લાગને ઘણી અગવડ થવાનો ભય રહે છે નિકાશ કરવામાં આવતા માલ દુશ્મન દેશે નહિ પહોંચે એવી રીતની ગેરંટી માંગવામાં આવે પણ મહારી કમિટી અને જણાવવા રહ્યું છે કે, તે આપતા તેઓને એછી મુશ્કેલી પડશે નહિ.

માલ મોકલેલી જગ્યાએ પહોંચ્યા પછી તેના જ્યુટના ઢાંચો કયે દેશ મોકલવામાં આવે છે તે શોધી કાઢી નક્કી કરવાનું નિકાશ કરનારાઓ માટે અશક્ય છે નામદાર સરકાર બહુ છે ત મુજબ પરદેશોમાંથી જ્યુટના કાથળાઓમાં લરાઇને અને માલ આયાત થાય છે દાખલા તરીકે સ્પેઇન અને ઇટલીમાંથી બદામ, આબ કેટલાએક વર્ષો થયા આવે છે એ કાથળાઓ દેશમાં વપરાશ માટે યા ખીલ નિકાશ માટે લરવા માટે વપરાશમાં આવે છે, કારણ તે ઘણા સરતા પડે છે. આ ઉપરથી જણાશે કે જે નવો ધારો સૂચવવામાં આવ્યો છે, તે વ્યવહારમાં મુકવો જો કે અશક્ય નહિ પણ કેટલોક મુશ્કેલ છે.

આ સંલોગોમાં મહારી કમિટી એવો અભિપ્રાય ધરાવે છે કે, એ નવો ધારો વ્યવહારમાં ચાલી શકે એમ નથી અને તેથી તે સૂચના કાઢી નાખવી જોઈએ.

OTHER CHAMBERS.

બીજા ચેમ્બરો.

બંગાળ ચેમ્બર.

યુનાઇટેડ કીંગડમમાં ઉત્તરી ચેતરજીઓની
આયાતની મનાઈ

યુનાઇટેડ કીંગડમમાં ઉત્તરી ચેતરજીઓની આયાતની કરવામાં આવેલી મનાઈ બાબે ચેમ્બરની કમિટીનું ધ્યાન ખેંચાયું હતું. હિંદનો ચેતરજી બનાવવાનો ઉદ્દેશ્ય જે યુનાઇટેડ કીંગડમમાં મીરજાપુરમાં મુખ્ય આશ્રુ છે તે એક કિમતી ઉદ્યોગ છે અને જેનો મુખ્ય આધાર યુનાઇટેડ કીંગડમ ઉપર છે. જો કે 'દી ચેતરજી' એ દક્ષિણ ઐટ્રિયનનેજ નિકાસ રવામાં આવતી નથી પણ ઐટ્રિયન એ ઉદ્યોગ

.. મુખ્ય આધારરૂપ છે. ચેતરજીઓ ઑસ્ટ્રેલીયા, દક્ષિણ આફ્રીકા, ન્યુઝીલેન્ડ અને બીજાં સ્થળોએ પણ મોકલવામાં આવે છે પણ તે દેશો સાથેના વ્યાપાર બહુ ઓછો છે. ઐટ્રિયનમાં આયાતની મનાઈ થવાથી ચેતરજીના કારખાનાવાળાઓને કારખાનાં બંધ કરવાં પડે એવી ધાસ્તી રામવામાં આવી હતી. ચેમ્બરની કમિટીએ આ બાબત નામદાર હિંદ સરકારનું ધ્યાન ખેંચ્યું હતું અને એવી આશા જણાવી હતી કે તેઓની અર્જ પર ધ્યાન આપવામાં આવશે તથા જરૂરી પગલાં લેવામાં આવશે આ બાબત પર કમિટીએ નામદાર સરકારના બેંકર ઉદ્યોગ ખાતાના સલાહકાર સાથે પણ ચર્ચા ચલાવી હતી. અને તેઓનું ધ્યાન એવું હતું કે, હિંદી ચેતરજીઓ અમુક

જરૂરી જથ્થામાં આયાત કરવા માટે બોર્ડ ઓફ ટ્રેડ તરફથી લાઇસન્સ આપવામાં આવતાં હશે. નામદાર સરકારે જવાબમાં જણાવ્યું હતું કે, યુનાઇટેડ કીંગડમમાં ચેતરજીઓની આયાતની મનાઈ કરવાથી એ ઉદ્યોગની સ્થિતિ હિંદમાં કેવી થશે તે મેકેટરી ઓફ સ્ટેટને અજાણ નથી અને છેલ્લા મળેલા હુકમો ભેતાં આ બાબત તેઓને વધુ અર્જ કરવામાં કંઈ ફાયદો હોય એમ તેઓ ભ્રમ શકતા નથી છતાં પણ ચેમ્બરનો પદ નામદાર મેકેટરી ઓફ સ્ટેટ પર તેઓ મોકલી આપશે.

રસીયા સાથેના હિંદી બેંકર.

આ ચેમ્બરના જયા ફેશ્નઆરી મામની મીનીટમાં હિંદ અને રસીયા વચ્ચેના વ્યાપાર સંબંધી કંઈક નોંધ લેવામાં આવી હતી તથા જરમનીથી રસીયામાં આગળ થતી આયાતના, બેંકરની ખાતમીના ડીરેક્ટર જનરલ તરફથી મળેલા ઓફરડા પણ આપવામાં આવ્યા હતા. હાલ તેઓને એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે, રસીયા સાથેના મદ્રાસના વ્યાપારના લાભમાં એક હિંદી પ્રતિનિધિ મી. ડી. ટી ચેંડવીક રસીયામાં પ્રવાસ કરે છે. તેઓએ હાલ એવું જણાવ્યું છે કે દક્ષિણ મદ્રાસ સાથેના વ્યાપાર માટે જ નહિ પણ આખા હિંદ દેશના રસીયા સાથેના વ્યાપાર સંબંધી પુછપરછ તથા તપાસ પણ તેઓ ખુશીથી કરશે. આ ઉપરથી ડીરેક્ટર જનરલે ચેમ્બરને

મેટેલીક શીલીંગથી બીલ્ડીંગને ચારજો ચોસે છે.

હડીલી નખખાઈ.

હાલના જમાનામાં સેંકડે ૯૦ ટકા જેટલો ભાગ કમતાકાતીનાં બુરાં દરદથી પીડાય છે, અને પછી સલામત રીતે ઇલાજ કરવાને બદલે ચક્રચક્રીત બહેર ખાગરો વાંચીને ગભરાટના માટેલા, મોટી મોટી ક્રીમતની દવાઓ અને તેવીજ ગંભીર અને નુકશાનકારક પરીઓ વાપરીને કાંઈજ શુભ તો નહોતજ થતાં પોતાના શરીરની અને પછસાની ખરાબી કરીને બીચારા આગરૂને હીધે ઊંચકતારીમા ક્યોં કરે છે. અને ઘણીક વખતે પોતાની ક્રીમતી છુદ્ગીનો ક્યોતે અંત પણ લાવે છે. બાબદ વીચારવા જેવી છે ખરી, પણ એમ નથી કરતું જે તે બીચારાઓએ તેવીજ હાલતમાં સળક્યા કબુ માટે હાલમાં બંધાવેલા કાકરે, ઘણાજ ચોક્કસ, ખાતરી પુર્વક, અને સમજાણ ઇલાજ શોધી કાઢ્યો છે, જે ઇલાજ કરવાથી તે માંથુસ પાછી તાકાત મેળવી શકે છે. છેટલા (૫) વગસમાં આ ઇલાજ રકમખંધ પારસી, ખોલ, ભાટીયા, મેમંથ, વોહુગ, ઇચેજ, ખ્રીસ્તી તથા ચાહડી ગૃહસ્થોનો કરવામાં આવ્યો હતો અને તેનું પરીણામ સેંકડે ૭૫) ટકા લાભકારક આવ્યું હતું. ઉપલા લાભ કારક પરીણામ પછી ઇલાજ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે, માટે એક અહસ્થ ગમે તેવી કમતાકાતીથી પીડાતો હશે. નાદાનીયતની ગફલતીથી અથવા કોઈપણ કારણથી તાકાત જતી રહી હોય, અસલ કરતાં ઓછી માત્રમ પડતી હોય, તો નીચે લખેલે ઠેકાણે પહેલાં ૧ કાગળ લખીને વીગતવાર છપેડું ખુલાસાપત્ર મંગાવવું. તે ધ્યાનથી વાંચીને સાચે બીટલા મવાલ પત્રક ભરીને દવા જે મંગાવવી હોય તો કોઈપણ શરમાવા વગર મોકલી આપવું, જે ખુલાસા પત્રમા દરેક ગણદને સંતોષકારક ખુલાસો દવા શું છે, દવા શું કામ મરે છે, દવાની ક્રીમત શું છે, દવા વાપરીને આરામ પામેલા ગૃહસ્થો શું મરટીક્રીક્ટ આપે છે વીગેરેનાં સર્વ ખુલાસો કોઈપણ ટપાલ ખચ લીધા વગર તદનજ મફત મોકલી આપવામાં આવશે, પછી તે આવેલી ક્રીમત પ્રમાણે દવા ખનાવીને મોકલવામાં આવશે જેથી કરીને શરમાવાનું કારણ રહેશેજ નહીં ખાત્રીથી માનવું જે દરેક દરદીની હકીકત તદનજ ખાનગી રાખવામાં આવશે, એક દરદીનું નામ બીજા દરદી આગળ ખામ કુંકવાની માતલબથી દેવામાં આવશેજ નહીં. ખાનગી રાખવાની ગાબદ વકીદને બારણે થયેલા લખત બંરાણર સમજવી જે ગૃહસ્થોએ મોટા મોટા કાકરો તથા સજવંશી હકીમોની મુલાકાત લીધી હોય સેંકડે ૩ થી ૫ ગાંઠાકા હોય, તેવા ગૃહસ્થોને પણ આ દવાથી કાયરો તો થશેજ દવામાં રચાયેલ મરદી બાક, ધાતુ શોમલ, પારો, અશ્રીલુ, વછનાગ અથવા તો શરીરપર પુટી નીકળે એવી અથવા તો દવા વાપરવા પછી આગરૂને નુકશાન પહેાચે તેવી કશી પણ ચીજ વાપરવામાં આવતીજ નથી, જે વીધેની ખાતરી માનવંત મુખે સરકારની બવરગેટ લેમેરેટરીમાં વીદાન સરકારી ડોક્ટરે આ દવા તપાસીને અપેલી મરટીક્રીક્ટ ખુલાસા પત્રમાં વાંચવાથી પુરેપુરી ખાત્રી થયે, જેથી પરેજી કરવાની પણ જરૂર નથી. દવા નીર્ભય છે, દવાની ક્રીમત સેંકડે ૩ થી ૫ થી નથી. ક્રીમત પણ નહીં, શકતીની દવાની બહેરખખાઈ તો હાલમાં ઉચારાઈ વંગાઈ બંધ છે, પણ હવે તે લોકો વાપરીને કંટાળી જઈને સમજવા લગે છે જે એકજ પેટ દવા સવે ની તબીબતને માફક આવતી નથી અને પછસાની ખરાબી થાય છે, અને તેટલા માટેજ આ દવા ફક્ત મુખેમાંજ નહિ, પણ આખા હીંદુસ્થાન, મુજરાત અને લગભગ દુર દેશાવરોમા પણ આરાકાર થઈને વીધાસ પાગી છે, એજ તેની ખરાપણાની સાબિતી છે ખુલાસા પત્ર વાંચીને દવા મંગાવવાનીજ જરૂર નથી, પણ એ ખાબદના ધ્યાનની જરૂર હોય તો ખુલાસા પત્ર મંગાવીને વાચવાની ખાસ બલામથુ કરવામાં આવે છે બહારગમ તથા મુખના ગૃહસ્થોએ ઇચેજ અથવા તો મુજરાતીમ કાગળ લખીને ખુલાસાપત્ર મંગાવી વાંચી પોતાની ખાતરી કરવી.

હજારો સરટીકીકેટોમાંથી માત્ર થોડાં વાંચો.

લોક માન્ય શ્રીયુત
બાળ ગંગાધર તિલક
લખે છે કે:—

“આ દવાનો બધાએ ઉપયોગ કરી
એવો એવી મારી ખાસ ભલામણ છે.”

પ્રો. ઘોંટા કેશવ કર્વે
લખે છે કે:—

“અનાથ બાલીકાશ્રમ તથા મહીલા
વીદ્યાલય એ બેઠે સસ્થામાં જવર બિંદુ
વાપરી જોયું છે. ટાલીયા તાવ પર અત્યંત
ઉપયોગી માલમ પડ્યું છે.”

ડૉ. ગોવંડેનું જવર બિંદુ
એટલે

તાવને માટે અત્યંત શુભકારી અને અચુક દાયદો હજારો દવા.
બાટલીની છાં. ૧૦ આના, પોસ્ટેજ પેટીગ ૪ આના.

ગોવંડે એન્ડ સન્સ.

૧૧૦ લાયબલા—મુંબઈ.

એન્ટસ, છગનલાલ રવનાથદાસની કું.

તથા બુમામસજીદ
મોહસીનભાઈ એમ શીદાઅલી
બુમામસજીદ.

“ઔષધનું પ્રયોગકરણ કરી જોતાં
એમા ઘોંટા પછી નુકશાનકારક પદાર્થ
નથી એમ માલમ પડ્યું છે.”

ડૉ. હેરોલ્ડ એચ. મૅન.

ડી. એસ. સી; એમ એસ સી
વિગેરે

પ્રીન્સીપાલ; ઓપીકલચરલ કૉલેજ,
પુના.

“મારી ધણીયાણી પાંચ
દીવસથી તાવથી બીમાર હતી પણ
આ દવાના માત્ર એકજ ભાગથી
સાફ થયું.”

ધી. આંન.

મી. દ. વે. બેળવી.

લખી જણાવ્યું છે કે, ચેમ્બરના જે મહા સહને કેમ પુછપુછ કરવી હોયતો તે મી. ઝેલ્ડીક પર મોકલી આપના માટે તેઓ પર મોકલવી.

વિચાર કરવાનો સૂચના ચેમ્બરને કરની છે, તે યાગેનું એક પત્રક મોકલવાની કરમાય થઈ હતી તેના જવાબમાં ચેમ્બરે મી. ધના કીશી ગ ઉદ્યોગ મંજૂરી લક્ષમણ કરી હતી.

રેલવેના વહિવટ.

કરાંચી ચેમ્બર.

જ્યુડના ઠાંકણમાં ભરી કરવામાં આવતી માલની નિકાશ

જ્યુડના કોથળાઓમાં ભરી માલ નિકાશ કરવામાં આવે તેના સંબંધમાં જેના પર માલ મોકલવામાં આવે તેના તરફથી એવી ઝેરટી લેવામાં આવે કે તે જ્યુડના ઠાંકણો દુરશન દેશે નહિ પહોંચે એવી સૂચનાનો નામદાર સેક્રેટરી આફ સ્ટેટ તરફથી નામદાર હિંદ મરકારને જે તાર મળ્યો હતો, તે યાગત ચેમ્બરનો અલિપ્રાય મી. ધના ચીફ ક્યેમ્બર તરફથી પુછવામાં આવ્યો હતો જેમણે એમ જણાવ્યું હતું કે હાલેડ, ડેન માર્ક, નોર્વે તથા સ્વીડન માલો દુસ્ત પર ચલાવવામાં આવે છે જે એક દેશે માલ મોકલવાની રૂઢીમા ફેરફાર કરવાનો છે તે સ્પષ્ટ છે. કોથળા અધવા ગાસડીના જ્યુડના ઠાંકણનું મરાસરી વજન કેટલું થાય છે તે પુછાવવામાં આવ્યું હતું. તેના જવાબમાં ચેમ્બરે જણાવ્યું હતું કે કોથળાનું વજન રૂ. ૨૫૦, રૂની ગાસડીના ઠાંકણનું વજન ૧૬૦ રતલ તથા ચામડાની ગાસડીના ઠાંકણનું વજન ૧ રતલ થાય છે.

આ સવાલ સંબંધી નામદાર હિંદ સરકારે ઉત્તર આપે છે અને આ માલિકામાં લીધે કોથળાઓમાં આવવામાં આપે છે.

હિંદી ઉદ્યોગને લગતું કમિશન

આ કમિશન જ્યારે મુંબઈમાં આવે ત્યારે કરાંચી સંબંધી કયા કયા ઉપયોગી સ્થાનિક ઔદ્યોગિક સવાલો પર કમિશનને

હિંદુ માની રેલવેઓના વહિવટ સરકાર હરને કે કમ્પની હરને કરવો વધારે યોગ્ય છે, તે સવાલ પર ચેમ્બરનો અલિપ્રાય માગવામાં આવ્યો હતો. એ સંબંધી વિચાર કરવા મળ કમિટી નીમવામાં આવી હતી જેણે સ્ટેટ મેન્ટેનન્સ માટે મન આપ્યો હતો જે પ્રમણોનો અલિપ્રાય રેલવેઓને જણાવવામાં આવ્યો હતો. કમિટીના એક સભાસદ મી. ને. એલ નર આ મતથી ભુલ પડ્યા હતા.

હિંદી રેલવેઓ પર માલની લીક.

રેલવેઓ પર માલની લીક ધાય તો કયા માલને વધુ પસંદગી આપવી, તે સવાલ પર ચેમ્બરે એવો અલિપ્રાય આપ્યો હતો કે કોથળા જાતના માલને વધુ પસંદગી આપવી યોગ્ય નથી કારણ આવી પત્ર દગી આપવાથી બહેન અત્યંત થવા પામે.

કરાંચીના બંદરમાં માલ તાકીદે ઉતરવા તથા ભરવાની સૂચના

મુંબઈના દરિયાઈ ખાતાના સેક્રેટરી તરફથી મી. ધના કમિશનરને આ મંજૂરી કરવામાં આવેલી સૂચનાના પત્રની નકલ મોકલવામાં આવી હતી તથા એમ પુછાવવામાં આવ્યું હતું કે માલ ઉતારવા તથા ભરવામાં વધુ ઉતાવળ થઈ ગઈ કે કેમ? આ મંજૂરી ચેમ્બરે જણાવ્યું હતું કે, કરાંચીમાં માલ જનતી ઉતાવળે ઉતારવા તથા ભરવામાં આવે છે તથા તેમના પત્રમાં જણાવવામાં આવેલી લીક કમિટીમાં થતી નથી.

COMMERCIAL NOTES.

વેપારી ખબરો.

ન્યુયૉર્કથી મળેલી ખબર મુજબ બર-
લીનમાં રૂમાથી કાગળ બનાવવાની નવી
શોધ કરવામાં આવી છે એક અમેરીકન
પ્રવિણ ગી. લીન્કન પામર જણાવે છે તે મુજબ
જો લાકડાના માવાને બદલે આવી ચીજ કાગ-
ળના ઉદ્યોગમાં વાપરી શકાશે તો એ ઉદ્યોગનું
મોટું પરિવર્તન થવા પામશે

— — —

ન્યુટના કોથળામાં ભરી માલ મોકલવા
પર અંકુશ.

ન્યુટના કોથળામાં ભરીને માલ નિકાસ
કરવાના મવાલ પર નામદાર સરકાર સાથે આ
ચેમ્બરને પત્રવ્યવહાર ચાલ્યો હતો જેની વિગત
ગયા અકમાં આપી ગયા છે. એ સવાલના
સંબંધમાં નીચેનું બહિરનામું નામદાર હિંદ
સરકારના વહેપાર ઉદ્યોગ ખાતા તરફથી હાલ
બહાર પાડવામાં આવ્યું છે જે ઘણું અગત્યનું છે.

સીમલા તા. ૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬.

નામદાર સેક્રેટરી ઑફ સ્ટેટ તરફથી
મળેલી સૂચના મુજબ, ન્યુટના બનેલા કોથળા
યા ઢાકણમાં પેક કરીને જે માલ કાગળ, ધંટલી,
રસીયા અને સ્વીટઝરલૅન્ડ સિવાયના યુરોપના
કોઈ પણ દેશે મોકલવા ધાર્યો હોય તે માટે
એવી રીતની જરૂર જણાઈ છે કે જેના પર
માલ મોકલવામાં આવનાર હોય તેની પાસેથી
ગેરંટી લેવી કે તે કોથળા યા ઢાકણ દુરમન
દેશે પહોંચે નહિ. હાલ તરત આ મુજબનો

કરાર ૧૦૦ કોથળા યા ગાંસડીથી વધારે
જથ્થાના માલોને જ ક્રૂત લાગુ પડશે જે
દેશે માલ મોકલવાનો હોય તે દેશમાંના સર-
કારી કૉન્સલો ગેરંટી લેશે. અને તેથી કરીને
હિંદમાંની જે પેઢીઓને ન્યુટના કોથળા યા
ઢાકણમાં પેક કરીને માલ મોકલવાની ધારણા
હોય તેઓએ કરંટ સ કલેક્ટરોને વખતસરની
ખબર આપવી કે જેથી જરૂરીયાત ગેરંટી લેવા
વિગેરેની વખતસર સગવડ થઈ શકે.

— — —

વેપારી ખાતમી ખાતાના હીરેક્ટર જનરલ
તરફથી હિંદમાંની વહેપારી ચેમ્બરો તથા
મુંબઈની મીલ ઓનર્સ ઍસોસિએશન પર
નીચે મુજબનો પત્ર મોકલવામાં આવ્યો છે :—

“ શાગાહીમાં રંગોના જથ્થા સંબંધી
નીચેની ખબર મળી છે. એવું જાણવામાં
આવ્યું છે કે આશરે નીચે મુજબના જથ્થા
ત્યા છે

ગુળી, ૧૧૦૦૦ પીપ. આશરે કિમત
રૂ. ૪૯,૨૧,૬૪૧ રંગીન ૨૨૦૦૦ પીપ આ
શરે કિમત ૬૨ પીપના રૂ. ૧૩૬૨.

આ જથ્થાઓ હાલ ચીના લોકોના હાથમાં
છે અને વહેપારીઓ તરફથી જણાવવામાં આવે
છે કે દેશના માલેલા સાગમાં બીલકુલ જથ્થો નથી
પણ બધો શાગાહીમાં એકઠો કરવામાં આવ્યો
છે. અને થોડા થોડા જથ્થામાં દેશમાં મોકલ-
વામાં આવે છે.

— — —

ગ્રાહક મોઝેક શાઈડસની હીચાઈનાકમાં ભેવા મળશે ?

નામદાર સેક્રેટરી ઑફ સ્ટેટ તરફથી હિંદ માટે ગયા મે જીન અને જીલાઈ
માસમાં નીચેની પેઢીઓને કોન્ટ્રાક્ટ આપવામાં આવ્યા હતા.

મે.

અંપરેટસ	હલામ્સ હયુપ્લીકેટર કું. ૧૨ કીંગ સ્ટ્રીટ ઇ. સી.
ગાઈસીકલ વિગેરે	જમીન્ગહામ સ્મોલઆર્મ્સ કું. ૫૨મીન્ગહામ.
ફેક્ટસ	જી. આર. ટરનર લી., લેન્ગલી મીલ, નોટીન્ગહામ.
કેબલ	કેલેન્ડર્સ કેબલ કંપની, હુંગીલ્ટન હાઉસ વીક્ટોરીયા અંગ્રેજીન્ટ ઇ. મી. તથા ટાઇયુ. ટી. ગ્રોવરની કું., ટ્રેફર્ડ પાર્ક, મેન્ચેસ્ટર.
કેમ્બ્રીક	સ્ટોકવેલની કું. ચર્ચમ સ્ટ્રીટ. મેન્ચેસ્ટર
મોટર ગાડીઓ	લુડ્સલી મોટર્સ લી ઑફ સ્ટ્રીટ વેસ્ટમીન્સ્ટર.
ટ્રેમીન્ગ કલોથ	આર. કલે. ચીડલ, મેન્ચેસ્ટર.
પ્રીલીંગ-ઇન-પાઉડર	ફેનર ઑન્ડ ઑલ્ડર ૧૨૦ ફેચર્થ સ્ટ્રીટ ઇ. મી.
ગેજપેટસ	ફોલ્કર્ક આયર્ન કું. ફોલ્કર્ક
લશ્કરી ટોપી	લેપખર્ન, ગેમ્લ ઑન્ડ રોમ ૨૩૯ લોન્ગ લેઇન એસ. ઇ.
મીન્ગારા	યુનાઇટેડ હીન્ડ્સ લી. રોથવીક.
શણુ	જે. હાલ્ડેનની કું. બ્રાડવે, વેસ્ટ મીન્સ્ટર.
રોગાન	સીલીકેટ પેક્ટ કું. ચાલ્ફન.
પેન્સીલ	ઇગલ પેન્સીલ કું. ૧૪ ફાર સ્ટ્રીટ ઇ. સી.
પેટસ... ..	કલોરાઇડ હાલેક્ટ્રીકલ સ્ટોરેજ કું. ૩૯ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ એસ. ડાઇયુ.
સ્પ્રીન્ગસ	ઇગલસન પ્રાઇર્સની કું. શેડીલ્ડ
સ્ટીલનાં પતરાં	જે. સમર્સ ઑન્ડ સન્સ સોલ્ટન, કલીન ગાયર.
થરમોમીટર	એસ. ઑન્ડ એ ડાહીશરા, ફોસ સ્ટ્રીટ હેન્ટન ગાર્ડન ઇ. સી.
ટીન પ્લેટ	મોર્ગીસ્ટન ટીન પ્લેટ કું. મોર્ગીસ્ટન.
વાર	અંક. સ્પીથની કું. હેલી ફેક્સ.
કેમ્બ્રીક	જીન.
લીસઇન્ફેક્ટર	સ્ટીનરની કું. ચર્ચ—લેકન્સ.
ગેજવલાસ	મૅનલવ, અલીયટની કું. ૪૧, પાર્લમેન્ટ સ્ટ્રીટ, એસ.
મેગેજીન્સ	ડાઇયુ
ધાતુ	જે. માનોરીફ. લી. પર્થ.
સાગળ	લીનો ટાઇપ એન્ડ મશીનરી. લી. ૧૮૮ ફલીટસ્ટ્રીટ ઇ. સી.
	ફાઇઝ મેટલ ફાઉન્ડરી ૨૫ હૅલ્ડેન્સ સ્ટ્રીટ જલ્લેક ક્રાઇસ્ટ એસ. ઇ.
	હાલીન્ગવર્થની કું. મેઇડસ્ટોન તથા ગોવાન.
	એન્ડ સન્સ, ૨૪ અપર એમ્સ સ્ટ્રીટ, ઇ. સી.

ધી જોગે ટાઇલ માર્ટ ૨૧ બેક સ્ટ્રીટ ફોર્ટ સુબધ.

પાપાસ સી. આર્ચ.	હૅલવેલ આયર્ન કું. અંમર્ડ પી મેલટન માઉથ તથા ટેટસ ઑન્ડ મીન ફેલીફિકસ.
હામર	ટી. કો. ઑન્ડ સન્સ ઑબે ફીકવૉર્ડ, વેસ્ટ હેમ.
બ્રધરનની કું	મીટી ચેમર્સ. લીડસ.
પ્રુવીયુસીન	બ્રિટીશ પ્રુવીયુસીન કું. મેન્ચેસ્ટર.
પ્રીન્ટર	કોડ, બીલેની કું. કોઇડન.
પમ્પ	હેવર્ડ, ટાઇલરની કું. લ્યુટન.
ટીન લાઇનીંગ	હેઇન્સ બ્રધર્સ; ગરવાસી સ્ટ્રીટ, બ્રોડકેન્ટ રોડ.
નળીઓ	રુવર્ટસ ઑન્ડ લ્યોઇડસ; ગ્લાસગો.
પૈડાઓ	ટેલર બ્રધર્સની કું. લીડસ.

જીસાઇ

એન્ડ.	સ્કૉટીશ ટયુબ કું. રોબર્ટસન સ્ટ્રીટ ગ્લાસગો.
એલ્ટ	એફ. ડબલ્યુ. કોટરફીલ, લી. એટલાસ વર્ક્સ હારલાસટન
કારબન ઇર્સ	પીલ, કૅનર ટેલીફોન વર્ક્સ; સેલેફર્ડ, લેન્ચેસ્ટર
પીપ	જે. બ્રેકહામ ઑન્ડ સન ૩૬ ફ્રી કોલ્ટસ લેઇન નૉ. ૯. ડબલ્યુ. રાયનની કું. ઇમ્પીરીયલ સ્ટ્રીટ બ્રામ્લી એ. ફૉર્ડ, લેડીયર રોડ, નૉટીંગહામ હીલ ડબલ્યુ. એ. વૉલર. ૪૭, માર્શગેઇટ લેઇન, સ્ટૅટફર્ડ.
લેક્ટ્રીક મેવ.	જનરલ ઇલેક્ટ્રીક કું. ૬૭, ઈવીન વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ ઇ. સી
મીમીટ.	એમ્બ્રોસિએટેડ પૉર્ટલેન્ડ સીમેન્ટ મેન્યુફેક્ચર્સ લ્યાઇડસ એવેન્યુ. ઇ. સી.
ડૂમ,	સ્ટીલ ઓરલ કું. અક્સ પ્રીન.
એક્સમેન્ટેડ મેટલ.	ડબલ્યુ. જેક્સની કું. ૫ ઇસ્ટ ઇન્ડીયા એવેન્યુ ઇ. સી.
સુનેરી વરેખ	જી એમ વીલી. ૫૮, વિટફીલ્ડ સ્ટ્રીટ ડમરથ
માલ ભરવાના કેસ.	જે. વીટને. પ્રીન્સીપ. રીસબરો.
કાગળ.	એચ સ્ટીવન્સન, એન્ડ સન સમર્સ ટાઉન એચ. ડબલ્યુ. પૉમસન ઑન્ડ મૉરીસ મેન્યુફેક્ચરીંગ કું. વૉરપલ વે, યુકસ પ્રીમ રોડ, ડબલ્યુ.
સ્પ્રીન્ગ્સ.	બ્રેકલીઝ સ્ટીલ વર્ક્સ, શેફીલ્ડ.
સ્ટીલ બાર.	શેલ્ટન આયર્ન કું. સ્ટૉક ઑન ટ્રેન્ટ.
ટીન. લાઇનીન્ગ્સ.	હેઇન્સ બ્રધર્સ, જરવાસે સ્ટ્રીટ. બ્રોડકેન્ટ રોડ એસ. ઇ.

અદ્ભુત ચમત્કાર.

સફેદ વાળ હમેશ સારૂ કાળા કરવાનો અમુલ્ય ઉપાય.

હોપ હેર ઓઇલ-સફેદ વાળ કાળા થાય છે, ફની સફેદ થતા નથી. ખરી પડતા વાળ અટકાવે છે. તાળ પડી હોય ત્યાં નવા વાળ ઉગે છે, બાલ વધારી કાળા, ચળકતા અને સુંવાળા કરે છે. વાસ ઘણી મધુર અને ટકાઉ છે. કી. રૂ. ૨

હોપ-પીડસ-દારૂ તથા અશ્લીષુ છુટી બચ છે. કી રૂ. ૨

હોપ ઘાગ્સ સોલ્યુશન

આ મોલ્યુશનથી માકડનો સદતઃ નાશ થાય છે ફરી ઉભરવાનો સભવ રહેનો નથી કીમત બાટલી ૧ ના આના ૮, મોટી બાટ કીમત રૂ. ૧.

હોપનો વાળ દુર કરવા માટેનો પાઉચર.

કોઈ પણ જાતની ઈજા વગર સફાઈથી બાલ નીકળી બચ છે અને ચામડી કાળી પડતી નથી. કીમત શીશી ૧ ના આના ૪.

મર્વે જાણીતા દવાવાળા પાસે મળશે, નહીં તો હમાગે પારોથી મગાવી લેવી વેપારીને કમીશન આપવામાં આવશે

નારાયણ ઓંક કંપની.

મહીધરપુરા સુરત.

ફિગોરાઈન

અથવા

સીરપ ઓફ કમ્પાઉન્ડ ગ્લીસરોફોરેટ્ડ અ.

માન, શાન્તિ અને શારીરિક નબળાઈ, પગની અથવા આંખની બળતરા તેમજ બીજા કોઈ પ્રકારની કમ તાબતબી દરદો-તથા યાદશક્તિ ઓછી થવાથી તથા મીઠી પીસામ, પડપડાઈ ન મળાઈ, જડભુજાથી દુર કરવાગે જાણી શકત પડી ન કીમતી દવા છે તેજ બાલુરો દ્વારા મળ જાત અને છે અને વાતનમાં પણ બચે છે

૧ બાટલીની કીમત રૂ. ૧) ૮ અ. ૫ આના.

ધી હાર્મીનર પર્કસ

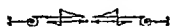
મેન્યુફેક્ચરીંગ કેમીસ્ટસ

મુબઈ નં ૭

ઓસિવાય બીજા અ પર્કા-લેપા કે ફીવર-પેમીફીક અથવા તાર વગેરે અસલ કોલન વોટર લેવેન્ડર, હુય પાણીર મુદપાલીસ વગેરે બીજા પદાર્થો હાથમાં મરખા નામાં લેવાય મુજે છે માહિતી સાથ કેટલેગ મગાવે

સ્વદેશી આગની વીમા કું.

ધી ઈન્ડિયન મર્કન્ટાઇલ ઇન્શ્યુરન્સ કુંપની લીમીટેડ.

(સને ૧૮૮૨ ના ૬ ઠા એક્ટની અને ૧૮૮૫ ના ૧૨ મા એક્ટની
ફોર રજીસ્ટર્ડ કરી છે.)

ફંડ રૂ. ૫૦,૦૦,૦૦૦ જે ૫૦,૦૦૦ શેરોમાં

વહેંચાયેલું છે. દર શેર રૂ. ૧૦૦ નો,

ભરાયેલી કેપીટલ રૂ. ૨૧,૧૫,૩૦૦,

રીઝર્વ ફંડ રૂ. ૧,૬૧,૦૦૦

આગની નુકશાનીના દાવાની ભરેલી કુલ રકમ આશરે રૂ. ૨,૨૭,૦૦૦.

ડિરેક્ટરો.

મૌન. શેઠ મનમોહનદાસ રામજી (ચેરમેન)
સર પિટ્તલદાસ દામોદરદાસ ઠાકરસી નંદં
શેઠ નવજીવજી જહાંગીર ગામડીઆ
શેઠ ચતુરભુજ શીવજી.
શેઠ માધવજી ઠાકરશી
શેઠ મોરારજી વેલજી.
શેઠ જેઠાભાઈ વાલજી.
શેઠ વાલજી સુંદરજી.
શેઠ પરશોત્તમ કાનજી
શેઠ જગજીવન શેષકરજી

દર નીચેના આગના વીમાનુ કામ (જેલુ કે બીન્ડી ગસપર, મીલોપર વિગેરે વિગેરે) હાથમાં
વાળા આવે છે જોર પ્રમાણે તથા વેપારી વર્ગને એવેતેમાસ કરવામા આવે છે કે આ સ્વદેશી
માને પુરતું ઉત્તેજન આપવાની મહેરબાની કરવી વધુ વિગત જાણ આ કંપનીની ઓફિસમા
પાલે જાને માળું

પેસ્તનજી એદલજી ધાલા.

સેક્રટરી, ધી ઈન્ડિયન મર્કન્ટાઇલ ઇન્શ્યુરન્સ કું'ડ લી'ડ

નૅશનલ સ્ટેટ ડેપોઝીટ કંપનીઓ સંબંધી ડેટલાક ઉપયોગી આંકડા

આ વર્ષના છેલ્લા છ માસમાં હિંદમાં રજીસ્ટર થયેલી કંપનીઓની ચાપલુમાં વધારા બટાગા થયાનું એક જાણીતી પત્રક નીચે સુચવ્યું બહાર ગણનામાં આવ્યું છે —

આગલા વર્ષમાં કુલ બારાયલી રકમ.	આગલા વર્ષમાં કુલ બારાયલી રકમ.	સંખ્યા.	ચેરની મુદી	ચેરની મુદી	સંખ્યા.	આયલી રકમના મુ	એ વર્ષમાં બંધ થયેલી કંપનીઓ.
રૂ.	(અ) રૂ.	૪	૫	રૂ.	૬	૭	૮
મદ્રાસ ...	૫,૬૫,૮૯,૯૪૮	૬	૧૮,૫૯,૯૯૦	૧૮,૫૯,૯૯૦	૨૦	૪૭૯,૮૦૦	
મુંબઈ ...	૩૦,૪૭,૨૨,૬૬૩	૧૦	૪૦,૨૦,૦૦૦	૪૦,૨૦,૦૦૦	૨૩	૬૦,૬૫,૦૭૪	૧૦,૬૬,૩૭૨
બંગાળ ...	૩૧,૧૬,૪૫,૭૬૮	૩૬	૧,૬૬,૪૧,૦૭૦	૧,૬૬,૪૧,૦૭૦	૯	૬,૭૭,૦૭૫	૩૬,૦૦૦
સુનામીટ ઓવીન્ડીઝ ...	૩૮,૭૪,૪૩,૫૯૭	૧	૬,૦૦,૦૦૦	૬,૦૦,૦૦૦	૮	૧,૬૭,૪૨૭	
પંજાબ ...	૧,૩૮,૧૦,૪૩૮	૨	૧,૦૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦	૯	૫,૬૫,૯૭૭	
કોલ્કાતા ...	૨૯,૮૨,૫૧૧	૧	૫૦,૦૦૦	૫૦,૦૦૦			
નોર્થવેસ્ટ ફ્રન્ટીયર પ્રોવીન્સ. ...	૨,૧૯,૬૭૦						
બર્મા ...	૫,૮૮,૫૨,૨૦૯	૧	૭૫,૦૦,૦૦૦	૭૫,૦૦,૦૦૦	૧૧	૪૮,૨૦,૧૪૪	
મધ્યપ્રાંતિ અને બીનાર ...	૪૫,૩૬,૫૫૬						
બીનાર અને એપ્રીસા ...	૧૩,૧૭,૧૫૬						
આસામ ...	૧૦,૭૨,૩૨૨				૪	૩૬,૬૭૨	
બેંગલોર ...	૭,૬૨,૧૬૫				૫	૨૦,૨૩૯	૪,૭૩૧
કેરળ ...	૨૪,૦૦૦						
અન્ધ્ર પ્રદેશ ...	૧૮,૨૬,૩૨૦						
બ્રિટીશ હિંદમાં કુલ ...	૭૬,૭૧,૦૭,૩૪૬	૫૭	૩,૦૬,૭૦,૯૯૦	૩,૦૬,૭૦,૯૯૦	૮૯	૧,૨૮,૩૨,૪૦૮	૧૦,૫૭,૧૦૩
સેસોર રાજ્યમાં (ક) ...	૪૨,૨૮,૬૮૧	૧	૨૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦	૨	૮૫,૪૫૦	
કોલકાતા કુલ ...	૮૦,૧૩,૩૬,૩૩૭	૫૮	૩,૦૬,૬૦,૯૯૦	૩,૦૬,૬૦,૯૯૦	૬૧	૧,૨૯,૧૭,૮૫૮	૧૦,૫૭,૧૦૩

સાચી જાણવા માટે સરકારી જાણવા માટે

૧૯૧૫ ની આગાહી અર્થે વર્ષ સાથે સરખાવત ૧૯૧૫ ની આગાહી અર્થે વર્ષની આખરે થયેલા કોની બહેલી થાપણમાં અર્થ વર્ષની આખરે થયેલા વધારો થટાટો

વધારો.		થટાટો.	
શેરની થાપણ	ડિવિડન્ડની થાપણ	શેરની થાપણ	ડિવિડન્ડની થાપણ
૬૨,૫૫,૨૮૫	૭૬,૧૬૬	૧૧	૧૨
૬૫,૧૩,૫૬૧	૪૮,૭૩,૦૦૦	૧૨,૭૩,૬૬૮	૧૫,૭૫૦
૫૬,૩૩,૮૧૩	૫૦૦	૧૬,૫૫,૮૫૫	૨,૧૫,૦૦૦
૭૬,૩૮,૦૧૭		૪૬,૨૩૪	૨૪,૦૫,૬૨૬
૩,૪૩,૫૭૬			૧,૩૩,૩૦૦
૧૦,૦૩૧			૩૦,૭૦૦
૬૪૬			
૬,૨૨,૬૫૪		૨,૦૦,૧૨૦	
૪,૦૭૦			
૪૨,૨૬૬			
૪૦,૦૭૦	૧૫,૨૦૬	૩,૬૧૬	૧૬,૬૬૨
૫,૬૩૮			
૪૮૨			
૨,૩૮,૦૬,૩૬૫	૩,૫૦૦	૨,૨૫૪	
૫,૬૪,૬૭૬	૪૬,૭૧,૪૬૨	૩૪,૮૪,૭૫૦	૨૮,૧૭,૩૩૮
		૬૧,૬૮૫	
૨,૪૩,૭૧,૦૭૨	૪૬,૭૧,૪૬૨	૩૫,૭૬,૭૩૫	૨૮,૧૭,૩૩૮

અર્થ વર્ષમાં બહેલી થાપણમાં કુલ વધારો થટાટો.

શેરની થાપણ	ડિવિડન્ડની થાપણ
૧૩	૧૪
૧૧,૦૧,૮૨૭	૬૩,૪૪૬
-૧૫,૦૭,૩૩૮	૩૬,૪૧,૬૨૮
૫૨,૦૭,૫૦૪	-૨૪,૪૧,૪૨૬
૭૨,૭૦,૫૬૦	-૧,૩૩,૩૦૦
-૨,૨૩,૨૬૮	-૩૦,૭૦૦
૧૦,૦૩૧	
૬૪૬	
-૪૩,૬૭,૬૧૦	
૪,૦૭૦	
૫,૫૭૪	
૧૬,૨૧૨	-૬,૧૪૭
૫,૬૩૮	
-૧,૮૧૨	૩,૫૦૦
૭૪,૬૨,૨૩૭	૧૦,૬૭,૦૦૧
૩૬,૭૨,૪૪૨	
૭૮,૭૬,૪૦૬	૧૦,૬૭,૦૦૧

અર્થ વર્ષની આખરે કુલ બહેલી થાપણ.	શેરની થાપણ.	ડિવિડન્ડની થાપણ.
૧૬	૧૫	૧૬
૩૮,૩૦,૦૫૧	૫,૬૬,૬૧,૭૭૫	૪,૫૭,૪૮,૦૦૬
૪,૫૭,૪૮,૦૦૬	૩૦,૩૨,૧૫,૩૨૫	૫,૮૧,૦૨,૬૫૭
૧૬,૨૬,૬૦૮	૩૧,૬૮,૫૫,૨૭૨	૧૬,૨૬,૬૦૮
૬,૧૫,૬૦૦	૪,૬૦,૧૪,૧૮૬	
	૧,૩૫,૮૭,૦૪૦	
	૨૬,૬૨,૫૪૭	
	૨,૨૦,૩૦૬	
	૫,૪૪,૫૪,૬૧૬	૨૬,૩૪૩
	૪૫,૪૦,૬૨૬	
	૧૩,૨૨,૭૩૩	
	૧૦,૮૮,૫૩૪	૩૬,૦૬૬
	૭,૬૮,૧૦૩	
	૨૪,૦૦૦	
	૧૮,૨૪,૫૦૮	૧૪,૧૦૦
	૮૦,૪૫,૬૬,૫૮૩	૧૦,૬૬,૬૦,૮૮૬
	૪૬,૧૬,૨૩૩	
	૮૦,૬૨,૧૫,૮૧૬	૧૦,૬૬,૬૦,૮૮૬

- હિપલા, પત્રકમાં ૨ બી તથા ૩ બી કોલમને
૧૫ તથા ૧૬ માં કોલમ સાથે સરખાવતાં
જણાશે કે જુન ૧૯૧૫થી આખર થતા પહેલા
અર્ધ વર્ષ સાથે સરખાવતાં બીજા અર્ધ વર્ષમાં
બ્રિટીશ હિંદમાં ભરાયેલી ચેરની થાપણમાં રૂ
૭૪,૬૨,૦૦૦નો તથા ડીએનચર થાપણમાં

રૂ ૧૦,૬૭,૦૦૦નો વધારો થયો હતો આ
વધારામાં યુનાઇટેડ પ્રોવીન્સીસનો ભાગ રૂ.
૭૨,૭૧,૦૦૦નો તથા બંગાળનો ૫૨,૦૭,૦૦૦
નો ભરાયેલી થાપણમાં તથા યુનાઇટેડ ડીએ
નચર થાપણમાં રૂ ૩૬,૪૨,૦૦૦ જેટલો ભાગ
હતો. મેસોર રાજ્યમાં ચેરની મુકીમાં ૩,૮૭,
૦૦૦નો વધારો થયો હતો.

આખા દેશમાં ખરેખર અનાથ કોણ છે :

ગરીબ બિચાર

કાઠીયાવાડ હિન્દુ અનાથ આશ્રમ

કે જેને એક પાઈ પણ સિવીકે નહીં અને એક પાઈની પણ ચોક્કસ ઉપજનો આધાર નહિ
જતા ૪૦ ચાવીસ અનાથોને પાળે છે અને વિશેષને પણ દાખલ કરે છે તેથી તેને નિભાવા
મઠ કરી તે પ્રાણી માત્રનો પ્રથમ ધર્મ છે.

પત્ર ચિરનાયુ—

સેક્રટરી,
કાઠિ. હિં. અ. આ.
વડવાણ કેમ્પ.

COMMERCIAL INTELLIGENCE & STATISTICS.

વેપારી ખાતમીઓ અને આંકડાઓ.

TARIFF VALUATION OF SUGAR.

ખાંડની જગાત વખતે આંકેલી કિંમત.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

ધ સ. ૧૯૧૧ ની માલના કસ્ટમ સરકયુલર નંબર ૫ મા મા ખતાવેલી રૂઢી પ્રમાણે ધ. સ. ૧૯૧૬ માં ખાંડ ઉપર કેટલી જગાત થયો, તે અંદાજ કાઢવો સહેલો થઈ પડે તેવા હેતુથી આ કોષ્ટક તૈયાર કરવામા આવ્યું છે તેમા પ્રથમ ભુલાઈ મામ દરમ્યાન કેટલી ન્યાયાત થઈ પડી હતી તે તથા કસ્ટમ હાઉસના ફીટર્ન પ્રમાણે તેનો એક હંદ્રવેટનો સરેરાશ શી કીંમત હતી તે આપવામા આવ્યું છે, અને બીજા કોલમમા વરસની શરૂઆતથી આજ સુધી થયેલી કુલ ન્યાયાત તથા તેટલા વખત દરમ્યાન તેનો સરેરાશ કિંમત શી રહી છે તે પણ આપેલું છે

ખાંડની જાત.	ધ સ. ૧૯૧૬ ના ભુલાઈ મામમા થયેલી ન્યાયાત		૧૯૧૫ અક્ટોબરથી ડ્યુન ૧૯૧૬ સુધી થયેલી ન્યાયાત	
	જથ્થો હંદ્રવેટ	સરેરાશ કીંમત. રૂ. આ.	જથ્થો હંદ્રવેટ	સરેરાશ કીંમત. રૂ. આ.
ખાંડ ગાગડીવાળી બીટ જાતની			૫૧૯	૧૬-૧૨
" " સુવાળી ચીનમાં	૫,૩૮૦	૧૮-૦	૨,૧૦,૭૪૫	૧૬-૮
" " સુધારેલી	..		૧,૧૦,૬૧૬	૧૬-૦
" " જાંપાનમાંથી			"	"
" " સુવાળી ઇન્જીનમાંથી			"	"
" " જાવાની રૂડ ડચ			"	"
" " સ્ટેન્ડર્ડની તથા ઉપરની	૬૬૪,૦૬૮	૧૬-૮	૪૩,૨૮,૦૩૯	૧૬-૦
" " જાવાની ૧૬ થી ૨૨ ડચ સ્ટેન્ડર્ડની	૨૮૬,૭૯૭	૧૫-૦	૨૧,૬૦,૭૨૭	૧૪-૪
" " જાવાની ૧૫ ડચ સ્ટેન્ડર્ડની અને હલકી	...			
" " મોરીસીયસની ૧૬ ડચ સ્ટેન્ડર્ડની તથા ઉચી	૫,૪૮૩	૧૭-૦	૭,૧૩,૮૮૧	૧૬-૪

સારી

ઇ પણ જાતનો ઇલેક્ટ્રીસીટીનો સામાન ખરીદતા પહેલાં એક વખત હમાગ શોફમની મુલાકાત લઈ જાઓ.

લાલ લહેમનેજ છે.

ઇલેક્ટ્રીસીટીનું બીજા બચાવનું હોય તો જગપ્રાસદ ફીક્ષિસ કુ વોટના લેમ્પો વાપરો.

ઇલેક્ટ્રીક લાઈટીંગ સેટ.

બગલાઓ અને મકાનો માટે ખાસ ઘાસવેટ અને ગ્યામના કરતાં ગ્રેહદ સસ્તા કિં. રૂ. ૬૫૦) થી રૂ. ૯,૦૦૦) (લેમ્પની સખ્યા પ્રમાણે.) તે સીવાય મોટરો, પંખો, દળવાની અને તેલની નીચીઓ અને તમામ જાતનો ઇલેક્ટ્રીક સામાન હમારે ત્યાં મોટા બજામાં તૈયાર છે.

ધી જોરીયન્ટલ એન્જનીઅરીંગ એન્ડ ટ્રેડીંગ કું.

રેવલીન સ્ટ્રીટ, હોર્નબી રોડ,

મુંબઈ.

ઘડપણમાં સુખી થવું હોય

તો

બાલ બચ્ચાંઓને સુખી કરવાં હોય

તો

લખો, એમ. વી. મરચન્ટ.

પ્રાન્થ મેનેજર.

ધી ગ્રેટ ઇસ્ટર્ન લાઈફ એસ્યુરન્સ કુંપની,

સ્ટ્રેટ સેટલમેન્ટમાં સ્થપાયેલી

ઇન્ડિયામાં રજીસ્ટર થયેલી,

૧૨-૧૪ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ—મુંબઈ.

નામ અને જાત.	ઠેકાણું.	હેતુ.	ધાપણુ રૂ.
૪. ખાણ ખોદવા વિગેરે માટે (અ) ઠેલસા.			
૬. ધી મોમેન ઠેલ્લીયરીઝ. બીજીઓ.	કલકત્તા	ઠેલસાની ખાણ	૧૬,૦૦,૦૦૦
૭. મૈસોર મીનરલ્સ.	મદ્રાસ	કાચી ધાતુ શોધન વિગેરે.	૩૦,૦૦૦
		ખાણ ખોદવા માટે કુલ્લે	૧૬,૩૦,૦૦૦
૫. બીજીઓ.			
૮ બન્યન ટ્રસ્ટ.	મીમલા	ઝંકર તથા મુડીદાર તરી- કેનો ધ ધો.	૪૫,૦૦,૦૦૦
		ઝંકર કુલ.....	૬૨,૬૦,૦૦૦

SPINNING & WEAVING RETURNS.

સુતર અને સુતરાઉ કાપડના આંકડાઓ.

ધ. સ. ૧૯૧૬ ના જુન માસમાં હિન્દુસ્તાનની મીલોમાં નીચે પ્રમાણે સુતર તથા સુતરાઉ કાપડ બનાવવામાં આવ્યા હતાં.

સ્થાન	સુતર	(રતલ)
બ્રિટીશ ઈન્ડિયા	૧૯૧૫	૧૯૧૬
મુબઇ	૪,૩૩,૫૦,૦૬૯	૪,૧૦,૩૯,૪૮૭
મદ્રાસ	૩૬,૩૪,૩૪૮	૩૪,૩૨,૧૨૬
બંગાળ	૨૭,૩૬,૧૯૪	૨૧,૨૯,૦૮૧
ચુનાઇટેડ પ્રોવીન્સીઝ	૩૮,૫૨,૫૪૫	૩૬,૩૧,૭૬૩
અન્ધ્ર પ્રેશ	૩,૧૫,૬૩૩	૨,૩૮,૦૫૫
પંજાબ	૩,૭૭,૧૪૫	૪,૧૪,૪૦૬
દિલ્હી	૨૧૫,૬૦૨	૨,૪૧,૬૮૪
મધ્યપ્રાંત તથા બિસર	૩૨,૦૮,૦૭૨	૩૧,૦૩,૧૩૮
બ્રિટીશ ઈન્ડિયામાં કુલ	૫૭૬,૮૯,૬૦૮	૫,૪૨,૩૦,૪૦૦
દેશી રાજ્યો	૩૨,૪૩,૬૦૬	૩૩,૬૦,૮૫૭
એકંદર કુલ	૬,૦૯,૩૩,૫૧૪	૫,૭૬,૨૧,૨૫૭
કાપડ		
બ્રિટીશ ઈન્ડિયા	૧૯૧૫	૧૯૧૬
મુબઇ	૧,૬૯,૮૧,૬૪૭	૨,૬૯,૮૧,૪૩૩
મદ્રાસ	૮,૩૦,૦૫,૭૭૨	૧૧,૬૨,૭૬,૭૬૯
બંગાળ	૬,૮૮,૧૩૭	૧૩,૬૫,૩૮૨
ચુનાઇટેડ પ્રોવીન્સીઝ	૩૧,૩૭,૨૬૬	૩૫,૮૦,૬૦૦
અન્ધ્ર પ્રેશ	૨,૦૪,૧૪૬	૨,૪૭,૬૧૪
પંજાબ	૧૧,૫૬,૭૫૮	૧૨,૩૪,૧૪૧
દિલ્હી	૮,૦૬,૧૮૯	૬,૨૧,૬૧૧
મધ્યપ્રાંત તથા બિસર	૨૫,૬૮,૫૩૧	૨૭,૨૫,૬૩૧
બ્રિટીશ ઈન્ડિયામાં કુલ	૭૪,૨૩૨	૧,૪૨,૩૩૯
દેશી રાજ્યો	૨,૬૯,૪૬૪	૬,૩૮,૬૧૫
એકંદર કુલ	૭૫,૦૯૪	૧,૧૮,૯૮૯
મુબઇ	૩,૨૦,૮૯૪	૪,૮૩,૭૫૫
મદ્રાસ	૧૦,૫૭૬	૧,૭૧૫
બંગાળ	૨૬,૬૫૩	૬,૧૧૦
ચુનાઇટેડ પ્રોવીન્સીઝ	૧૦,૦૩,૧૮૦	૧૪,૨૦,૨૬૫
અન્ધ્ર પ્રેશ	૩૬,૬૦,૦૧૭	૫૫,૦૩,૧૧૧
પંજાબ	૨,૩૧,૪૬,૨૦૩	૩,૧૧,૬૬,૬૪૮
દિલ્હી	૬,૪૮,૦૭,૩૮૫	૧૩,૦૪,૪૯,૬૬૨
મધ્યપ્રાંત તથા બિસર	૧૫,૦૭,૧૩૮	૨૧,૦૪,૧૪૧
બ્રિટીશ ઈન્ડિયામાં કુલ	૫૭,૭૨,૬૭૮	૭૮,૩૮,૩૭૬
દેશી રાજ્યો		
એકંદર કુલ		
(ગાંધી)		

ધી નેત્રે રાધવ માર્ટ ૨૧ એક વીટ રોડ, મુબઇ.

EDITOR'S STUDY.

અધિપતિની નાંધ.

ઓદ્યોગિક અને ગેતીવાડીના પ્રદર્શનો લુહ લુહ ઉઠાણે અવારનવાર ભરના કે કેમ તે બાબત કેટલોએક મતભેદ ભવામા આવે છે. કેટલાએક તરફથી એમ જણાવવામા આવે છે કે, આવા પ્રદર્શનો વચ્ચે લાળી મુદત થવી જોઈએ; કારણ કે નહિતર લોકો કટાણી વદમ છે અને જોઈએ તેવી સારી ચીજો પ્રદર્શનમાં આવતી નથી આ હકીકત કેટલેક અંશે સત્ય છે. કોઈ પ્રદર્શન માટે કારીગરોને કહેવામા આવે છે ત્યારે તેઓ જવાબ આપે છે કે, તેથી તેમને કંઈ ક્ષયદો થતો નથી, અને પોતાની કારીગરીના નમુનાઓ ચોકસવાની આનાકાની કરે છે. પણ એ સાથે એમ કહેવું જોઈએ કે, જો પ્રદર્શનની મુદત લા. રાખવામા આવેલી હોય છે તથા ચીજો વેચવાની ગોઠવણ રાખવામા આવેલી હોય છે તો આવી આનાકાની જાહેર જોવામા આવતી નથી આવા પ્રદર્શનો માટે જીજ્ઞાસુઓ મત એવો છે કે જો કે એનાથી દેખાઈતો ક્ષયદો જાહેર નહિં થાય તો પણ તેનાથી લોકોમા એ બાબતની ડેજાવણી જાહેર સારી રીતે ફેલાવી શકાય, માધ્યમોની સર કાર પણ આ ધોરણ ઉપરજ કામ કરે છે અને તેથીજ તેઓ દરવર્ષે ઉદ્યોગો તથા ગેતી વાડીનું એક પ્રદર્શન બને છે આવુ જ એક પ્રદર્શન આ વખતે પણ ભરવામા આવ્યું હતું આ પ્રદર્શનની ગોઠવણી માધ્યમ પ્રદર્શનો કરતા કંઈક જુદી હોય છે તે એવી રીતે કે જુદા જુદા ડિસ્ટ્રીક્ટો પ્રમાણે ગોઠવણી કરવામા આવે છે, અને ચીજો

પ્રમાણે ગોઠવણી થતી નથી દરેક ડિસ્ટ્રીક્ટને જુદો વિભાગ આપવામાં આવે છે કે જે વિભાગમા તે ડિસ્ટ્રીક્ટમા બનેલી ચીજો ગોઠવવામા આવે છે આથી જાણ લોકોને જરામર જવાલ આવે છે કે અમુક ડિસ્ટ્રીક્ટમાં કંઈ કંઈ ચીજો જાહેર છે, માધ્યમો મૂળ ગેતીવાડીનો દેશ હોવાથી ગોળ ઉદ્યોગો જાહેર નથી પણ પ્રદર્શન ખુલ્લી વખતે મી બેનરજીએ કહ્યું હતું તેમ નાના નાના ઉદ્યોગોની ખીલવણી ઉપર રોટ જાહેર ખ્યાન આવે છે સાચું બટન વિગેરેની બનાવટ માટે જાસ એક્સપર્ટો રોકવામા આવેલા છે તથા ફેબ્રીકેટીઓ કાઢવાની ગોઠવણી ચલાવવામા આવે છે. માધ્યમોની અદર ચોટી ઉદ્યોગ હમણા મુખ્ય કના તેલનો કરવામા આવેલો છે આજથી દશ મહિના ઉપર એક રતલ મુખડ પણ આ કામ માટે ઉપયોગમા લાવવામા આવતું નહોતું હાલ દર મહિને લાખ રૂપિયાના મુખડનું તેલ નીકળે છે અને એમ આશ આપવામા આવે છે કે માધ્યમોનું જાહેર મુખડ આ કામમા વપરાશે અને એક રત. પણ નિકાળ થવા નહિં પામે.

માધ્યમોની ડિસ્ટ્રીક્ટો ઉપરાંત જુદા જુદા દેશી રાજ્યોએ પણ પોતાની કારીગરીના નમુનાઓ ચોકસવાની હતા, જેમા ખાસ કાળ એ અતાર વડોદરા, લોપાલ, ગાંધીધર અને જેપુર હતા વડોદરામા હમણા પીત્તળના ડીંગણ બનાવવાને એક ફેક્ટરી ઉઠાડવામા આવેલી છે તેના નમુનાઓ પ્રદર્શનમાં મૂકવામા આવા

ઇંડીયન કૉટન ઑઇલ કંપની, લીમીટેડ.

હમમ સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ તથા વિઝલપુર, નવસારી.

આ કંપનીના કારખાનામાં નીચે મુજબ માલ તૈયાર થાય છે:—

કપાસીઆનું તેલ.

અમારે ત્યાં તૈયાર થતું તેલ મુંબઈમાં
વેચાતો બીજાં તેલો કરતાં ચઢીઆતું
હોવાની અમે ગૅરંટી આપીએ છીએ
ખાવામાં વીની ખરોખરી કરે છે.

કપાસીઆનો મગજ.

ગાય, ભેસ, બળદ, ઘોડા, મેંઢાં, બકરાં
વગેરેને માટે ખરેખરે તાકાતવાન ખોરાક,
કુખળા જાનવરને થોડા વખતમાં ટટાર
બનાવે છે.

કપાસીઆનાં છાલાં.

અમારી મીલના છાલાં પ્રના, મહિ, કગંચી,
સુત વગેરે રથળોએ હેડીઆમાં તેમજ ખા-
નગી ખેનગેમાં રહેજ (roughage)
તરીકે પ્રુકળ વપરાય છે.

ભાવતાલ તથા વધુ વીગત માટે લખો:—

કાઠારી સુતરીઆની કંપની,

મેનેજર એજેન્ટ.

રેલીફ નંબર ૨૨૩૬.

Business Adviser.

For all commercial and Trade matters, correspondence, Insurance questions in all its Branches, Investments, Finance, Export and Import, Company's Work such as Floating Amalgamating, Reorganising and Winding up, Inventory and Inspection of Accounts, Balance sheet etc. and all legal and practical routine relating to business. Consulting fees moderate. Apply, with your requirements to Y. L. Bhsndarkar F. C. I. (Fellow of the Institute of Commerce, Birmingham) Girgaum "Indoo Lodge" Bombay.

ધંધામાં સલાહ આપનાર.

વેપાર વાણિજ્યને લગતી દરેક બાબતો, પત્રવ્યવહાર, ઇન્સ્યુરન્સ એટલે વીમાને લગતી દરેક બાબતો, નાણાં રોકવા બાબત, આયાત અને નિકાશના સવાલો ઉપર, કંપનીઓ નવી ઉભી કરવી હોય या तो जोड़ी होय या तो अंश करवो होय, વિગેરે, કંપનીને લગતી દરેક બાબતમાં, ઇન્વેન્ટરી તૈયાર કરવી હોય, અગર હિસાબ તપાસવો હોય અગર બેલેન્સ શીટ કાઢવાં હોય એવાં દરેક કામમાં અને દરેક જાતના ધંધાને લગતી વ્યવહારીક અને કાયદા સંબંધિ સલાહ આપવામાં આવે છે. સલાહ આપવાની ફી મધ્યમજ સખવામાં આવેલી છે.

તમારી જરૂરીયાતો સાથે લખો.

વાઇ. એલ. ભડારકર એફ. સી. આઇ.
ફ્રેલો ઑફ ધિ ઇન્ડીટ્યુટ ઑફ કોમર્સ,

બરમિંગહામ,

ગીરગામ "ઇંદુલોજ" — મુંબઇ.

બી. એન. ભાથેનાની ફાં.

સેન્ટ્રી એન્ડ હારડવેર મરચાંદસ.

નાગરવી સ્ટ્રીટ, મુંબઈ નાં ૩.

ટેલીફોન નાં ૩૧૫૫.

સેન્ટ્રી છત એન્ડ રેલવેને લગતો સર્વે સામાન.

ભોખાંડની, કલાઇની, પીતલની, તાંબાની, સીસાની, બોયલર ટયુબો, ખીરની રેનવોટર પાર્થિસો અને તેની ફીટીંગ્સો — દરેક માપની મોટા જથ્થામાં સગશે.

ટેસટેડ પીતલના સ્ક્રોવ કૉક, બીબ્કૉક, સીતના વીંચ વાલવસો, અને ક્રાક્સો — દરેક જાત અને માપના.

ચીનીની ગટરના પાર્થિસો અને ફીટીંગ્સો, વોટર-કલોઝના વાસણો, લેવેટરીસો, બ્રાથ લબસો, ફક્ષબગી ટાંકીઓ વગેરે જથ્થાબંધેને લગતો દરેક જાતનો માલ જથ્થાબંધ તથા છુટક મળશે.

હતા. ભાષાક્રમાં રૂડીકીયા વીવીગ ઇન્ડી
ટયુટમાં બનેલાં મિકરસ સિલ્કના તાકાઓ વખાણવા
લાયક હતા; જ્યારે જ્વાલીયરનાં માટીના
વાસણો જેને સાધારણ રીતે ચીનાઇ પ્યાલા
સ્કાપીઓ કહેવામાં આવે છે તે હતાં. બેપુરમાં
પિત્તળનું કામકાજ બહુ વખણાય છે અને તેના
નમુનાઓ પણ હતા કેટલાએક સાંચા કામો
પણ ગોઠવ્યાં હતાં જેથી જેહુતોને મુખ્યત્વે કરીને
પોતાની ખેતી માટે ઉપયોગી યંત્રોની જાતે
પરીક્ષા થાય. જુદી જુદી જાતના રેસાઓ
(કેવડી મુખ્યત્વે કરીને) તેમાંથી કાપડ વગેરે
વણાય છે તે માટેનાં સાંચાકામ બાળત
અમારા ઉપર ઘણીવાર પુછપરછ માટે
કાગળો આવે છે. તે સંબંધમાં જાણવું ઉપ-
યોગી થઈ પડશે કે, બંગલોરનાં ટેકનીકલ
ઇન્ડીટયુટમાં એ માટેના એક સંચો
હમણાં તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. હવે બાન્ધુ-
ગારીમાં એક પ્રદર્શન વડોદરામાં થશે અને
ફ્રેમ્બારીમાં એક જુનાગઢ ખાતે થશે.

સીમલામાં ગવ મહિને રેલ્વે કોન્ફરન્સ

મળી હતી, તે વખતે જી. આઈ. પી. રેલ્વેના
એજન્ટ મેજર હેપર પ્રમુખસ્થાને બિરાજતા
હતા. રેલ્વેઓનો જે અગત્યનો સવાલ હાલ
અર્થાય છે કે તેમનું મેનેજમેન્ટ સરકારના
હાથમાં હોવું જોઈએ કે કંપનીઓના, તે
બાળતમાં બાલતા જણાવ્યું કે આ બાળતમાં
જુદા જુદા વેપારીઓના અનુભવ ઉપર મૂળ
આધાર ન રાખતા બહિષ્ણી ભાવનાઓથી
હોતલું જોઈએ. અમુક વહિવટથી કેશને
ફાયદો થશે કે કેમ, દેશના સમગ્ર વેપાર
અને ઉદ્યોગને ફાયદો થશે કે કેમ તે સવાલ ઉપર
મૂળ નિર્ણય કરવાનો છે.

લંકેશાયરને જેટલું કે જોઈએ છીએ
તેમાંથી ટક ટકા જેટલા માટે તેને અમેરીકા
ઉપર આધાર રાખવો પડે છે. આજ કારણથી
આઠ વર્ષ ઉપર બ્રિટીશ કૉટન ગ્રોઇંગ એસો-
સિએશન સ્થાપવામાં આવી હતી જેનો મૂળ

ઉદ્દેશ એ હતો કે, બ્રાટશ સહનતમાં જન્મ બન
તેમ વધારે કે ઉગાડવું કે જેથી લંકેશાયરને
અમેરીકા ઉપર આધાર રાખવો ન પડે. આ
ચિન્તા હાલ વધી પડેલી છે. કારણ કે, પહેલાં
અમેરીકા કે ઉગાડીનેજ સંતોષ માનવું, પણ
હમણાં તો તે કે પોતાને માટે સાપ્તી કાપડનાં
કારખાનાં કાઢી પોતાનો માલ ખીજ દેશોને પુરો
પાડવાની તેને ઇચ્છા થયેલી છે. તેથી જેમ
વખત જતો જાય છે તેમ લંકેશાયરને કે માટે
બહુ મુશ્કેલીઓ નડશે. છેલ્લાં વીસ વર્ષમાં
અમેરીકાનો પોતાનો ફનો ખર્ચ ૨૬,૦૦,૦૦૦
ગાંસડી ઉપરથી વધીને ૫૩,૦૦,૦૦૦ ગાંસડીઓ
ઉપર ગયો છે. બ્રિટીશ કૉટન ગ્રોઇંગ
એસોસિએશનના પ્રમુખ મી. હટને આ બાળત
ઉપર લાપણો કરતાં થોડુંક ઉપર જણાવ્યું
હતું કે, આવી જાતની નિયતિ ઘણીજ
ચિન્તા ઉપજાવનારી થઈ પડેલી છે. આ
એસોસિએશને ૧૯૧૪માં ૮૨૦૦૦ ગાંસડીઓ
તૈયાર કરાવી હતી, પણ જે જરૂર છે તેના
પ્રમાણમાં આ આંકડો કંઈજ મોટો ગણાય નહિ.

છેલ્લા બે વર્ષ થયાં હિન્દુસ્તાનમાં હુન્નર
અને ઉદ્યોગના ઉત્કર્ષ માટે અનેક પ્રયાસ આવે
છે અને લાપણો અને સલાઓ દ્વારા અનેક
ચળવળ ઉભી કરીને એ પ્રયાનને ફોલ્ડમંદ
બનવા મહેનત કરવામાં આવે છે. તેમ
છતાં પણ આપણે કંઈક જોઈએ કે તે ઉત્કર્ષ
મનમાનના થયો નથી અહિં યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ
ના છેલ્લા બે વર્ષના વેપાર ઉદ્યોગના આંકડા
જોવાથી આ દલીલની સત્યતા બરાબર સ્પષ્ટ
જણાઈ આવશે. અહિં સાથે એટલું ધ્યાનમાં
રાખવા જેવું છે કે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં જે
ઉત્કર્ષ થયો છે તે લગભગ લીધેજ થયો છે
એમ નથી

છેલ્લા બે વર્ષમાં યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની
પ્રજાની હોલતમાં ૪૧,૦૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડોલરનો
વધારો થયો છે એટલે કે per capita ફરક
માત્ર સદીક ૪૧૦ ડોલરનો વધારો થયો છે પ્રજાની

ઇતિહાસમાં આટલો વધારો આ પ્રથમ વખતજ
જોવામાં આવે છે. ૧૯૧૨ ની સાલ કરતાં
એક ડીપોઝીટમાં ૨૪% વધારો થયો છે, અને
તેજ સાલના કરતાં વેપારમાં ૨૨૭% જેટલો
વધારો છે. ખેતીવાડીને લગતી વસ્તુઓમાં
૪૪૧% વધારો છે, અને સાંચાકામથી તૈયાર
થયેલી વસ્તુઓમાં ૧૫૫% જેટલો વધારો છે.
ખેતરોની કિંમત ૧૯૧૨ ની સાલ કરતાં
૧૨% વધી છે. સાંચાકામના ઉદ્યોગમાં
કામ કરનારાઓની સંખ્યામાં ૨૩% વધારો
થયો છે. સાંચાકામથી તૈયાર થયેલા માલનું
મૂલ્ય ૬,૪૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલર એટલે આશરે
૪૧% વધુ છે. આ આંકડાઓનો આવો
અમાધારણ ઉછાળો આપણને પ્રથમ દ્રષ્ટિએ
જોતાં વિંહણ કરી મૂકે છે. મજૂર વર્ગોના
નાયકોએ બહાર રીતે જણાવ્યું છે કે આટલા
સારા સંજોગો વચ્ચે, આટલા સારા પગારથી, અને
આવી રાજીવર મનુષ્યોએ યુનાઇટેડ સ્ટેટમાં
કોઈ પણ કિલ્લે આગળ કામ કર્યું નથી.

ન્યુ યૉર્ક સ્ટેટમાં કારખાનાઓમાં ૧૯૧૨ના
પ્રિલ કરતાં ૧૯૧૬ એપ્રિલમાં ૨૧% વધારો
કામદારોએ કામ કર્યું હતું. આજ સ્થિતિ આખા
યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં જોવામાં આવે છે.

આ આગાહાની અમુક વ્યક્તિ કે અમુક
વર્ગનીજ નથી પણ ગાળી પ્રત્યક્ષ છે. તેમજ
અંક વર્ગના પૈસાને પ્રતાપે ખીન્ન વર્ગ
પૈસાદાર થયો છે એમ પણ નથી. ખેડૂતો,
કામદારો, બેંકપારીઓ સ્ટીમરોની કંપનીઓ
વિગેરે સર્વ સંસ્થા અને મનુષ્યો આ આગાહા-
નીથી દ્રવ્ય સંપાદન કરવા સામ્યશાળી થયા છે.

મહાવિચરણી યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની પ્રજાને
ફાયદો થયો છે, એ આપણે સ્વીકારીએ
છીએ, પરંતુ હવેના આંતરવિકાસની સાથે
સરખાવતાં વિચરણે લઈને જાણુ અદ્ય ક્ષયદો
થયો છે એમજ કહેવું જોઈએ.

આ વર્ષમાં લગાડના સરંજામની નિકાશ
૬૮,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલર એટલે કે સાંચાકામથી

બાનની વસ્તુઓના એક ટકા જેટલી છે. ૧૯૧૨ના
કરતાં ૧૯૧૬માં ૬,૪૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલરનો
વધારો સાંચાકામની વસ્તુની નિકાશમાં થયો
છે. તે આંકડામાંથી આ આકરો જાદ કરી
નાખીએ તોપણ ૧૯૧૨ની સાલ કરતાં
૮,૬૨,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલર જેટલો વધારો જાકી
રહે છે.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની બધી વસ્તુઓની
નિકાશમાં આટલો બધો વધારો થયો, તે યુરોપ-
માં વિચરણે લઈને ત્યાંના હુન્નર ઉદ્યોગને લાગેલાં
નૃકશાનથી ટે એમાં કાંઈ જોડું નથી. પણ
એમાં પણ યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના આંકડા જોવાથી
જણાયે છે, તે દિશામાં ઝાઝો વધારો નથી. ત્યાંના
પરદેશના બેંકદારમાં આયાત કરતાં નિકાશમાં
છેલ્લાં બે વર્ષમાં ૨,૧૩,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલરનો
વધારો થયો છે હવે આપણે ધારો કે એમ
ધારીએ કે આ બધા પૈસા લગાડને લીધેજ
હવેના ગળ્યા છે તેમ છતાં પણ ત્યાંની પ્રજાની
દોલતમાં જે ૪૧,૦૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલરનો
વધારો થયો છે એ આપણે યાદ રાખવું જોઈએ.
આ વધારો તેજ સુદૃઢતાં થયો છે અને નિકાશના
વધારાના આંકડા કરતાં આશરે વીસગણો વધારો
છે. નિકાશમાં લગાડને લીધે ભાવમાં થયેલા
વધારાને જાદ કરીએ તો પણ બે વર્ષમાં
૩૮,૦૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલરનો વધારો ત્યાંની
પ્રજાને તે શાથી ? તે અન્ય કોઈથી નહિ પણ
પ્રજાની આંતર આગાહાનીશીજ.

જ્યે વર્ષે સરકારી મહાધી-વિદ્યાલયમાં
હાલ થયેલી શ્રીશ ડાઈઝ કું. લી. નો
પહેલો વાર્ષિક રીપોર્ટ હાલ જાહેર પડ્યો છે.
પણ એ રીપોર્ટ પરથી એ સાહસે અત્યાર
સુધીમાં શી બેંકપારી ફેલ્ડ મેગની છે તેની
ખબર મળી શકતી નથી. કારણ વિદ્યાલયના શ્રી-
ન્સ એક્ટ સુજળ મહેસુલ આપના બાળકમાં
મહેસુલી અધિકારીઓ સાથે એ સંસ્થાની
ગોડ હાઉસના વપરાશ આવી શકી નથી જો કે
બીજી ઘણીએક બહાર સંસ્થાઓને પોતાનાં

મેટ્રીક શાલીગલી બીજીઓનો આરો શોષે છે.

બેલ્ગમ સ્ટીટ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આ ચુરેલી નદી, નદી અને આ બંધનું કાઢવામાં આવ્યું છે તે સંતોષકારક નથી. મહેસુલ આપવાની જાણત નહીં કરવાની છે એટલે એટલું નહીં કે એ કમ્પનીએ નકેા તો કર્યો છે. એ કમ્પનીના ડેર અને લોનની થાપણ તા. ૧ હી ઓગસ્ટ ૧૯૦૬ ને રાજ એક એક પાંડની દિનતઃ ૮,૬૪,૧૭૯ રોકાની હતી જેમાંથી શેર ફીડ ૧૦ શીલીંગ લગાઈ હતા. તથા સરકાર તરફથી ૧૦,૬૪,૧૭૯ પાંડ ઉછીના લેવામાં આવ્યા હતા. રિપોર્ટ પરથી જણાય છે કે, લગાઈને લીધે કેટલાક માલોની અછત હોવા છતાં એ કમ્પનીના કારખાનામાંથી ઘણા વધારે જથ્થો બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો અને જે જે રંગોની ગાંઠનું ગાંઠણી થાય છે અને જે રંગો જનાવવા જોઈતા માલો મોટા જથ્થામાં મળી શકે છે, તે રંગો વધારે જનાવવા માટે કારખાનામાં વધારે કરવામાં આવનાર છે સ્વીટ્ઝર્લૅન્ડના કારખાનાવાળાઓને આ કમ્પનીએ મોટા જથ્થામાં કાચા પદાર્થો પુર પાડ્યા હતા જે વિના બ્રિટીશ જાળદાને તે કારખાનાંઓ રંગોનો મોટો જથ્થો પુર પાડી શકતે નહિં.

કમ્પનીના હિરકટરે કાન પો'ચી જણાવે છે કે જે ઇન્ટરમીડીયરીમાંથી રંગો જાને છે તેનાં કારખાના વિલાયતમાં રધાવવાની જરૂર છે, કે જે હજુ સુધી મોટા પાયપર જનાવવામાં આવતા નથી ઇન્ટરમીડીયરી જનાવવા માટે જરૂરીયાત અજાણ કરવામાં આવ્યા છે અને થોડાંક સાચાકામ પણ ઉભાં કરવામાં આવ્યા છે.

રિપોર્ટ પરથી વધુ જણાય છે કે, કેન્થ અરકારે નીમેતા એક જાસ કમિશન સાથે આ કારખાનાની ગોર્ડ મનલત કરી ક્રાન્સમાના એવા એક મોટા કારખાના સાથે કેટલીક જાળ તોમ્મ સહકાર્યતા કરવાનો હુંક સુદત માટે કતર કર્યો છે.

ઠેકથો ખાતેના સરકારી નાણાં ખાતા તરફથી બહાર પાડવામાં આવ્યું છે, તે પરમી જણાય છે કે જાપાનનો પરદેશી સાથના વ્યાપારમાં ઘણો સુધારો થયો છે. ૧૯૧૫ ના જુન માસની પરદેશીથી થતી આયાતમાં જુન ૧૯૧૬ માં ૨,૭૦,૪૩,૦૦૦ ચેનનો વધારો થયો હતો જ્યારે નિકાશમાં ૨,૯૮,૬૩,૦૦૦ ચેનનો વધારો થયો હતો. ૧૯૧૬ ના મેલા ૬ માસમાં થયેલી આયાત તથા નિકાશ ૧૯૧૫ ના મેલા ૬ માસની આયાત તથા નિકાશ સાથે સરખાવતાં આયાતમાં ૯ કરોડ ૨૦ લાખ ચેનનો તથા નિકાશમાં ૧૬ કરોડ ૮૦ લાખ ચેનનો વધારો થયો હતો. નિકાશમાં એ ૭ માસમાં મોટો વધારો કાચા રેશમમાં (૫ કરોડ ૨૦ લાખ ચેનનો), સુતરમાં (૮ કરોડ ૭ લાખ ૫૦ હજાર ચેનનો) સુતરાઉ ખગીસ વિગેરેમાં (૧ કરોડ ૧૦ લાખ ચેન) તથા ત્રાંખાનાં ગૂઠામાં (૬૦ લાખ ચેન)નો મોટો વધારો થયેલો હતો.

આયાતમાં મોટો વધારો કાચા સુતરમાં (૨ કરોડ ૮૦ લાખ ચેન), લોખંડમાં (૨ કરોડ ૨૭ લાખ ૫૦ હજાર ચેનનો) અને મીસામાં (૨૭ લાખ ૫૦ હજાર ચેન) જાખા (૨૦ લાખ) અને વટાણામાં (૨૭ લાખ ૧૦ હજાર ચેન) નો વધારો થયો હતો.

સને ૧૯૧૬ ના આખી હુનિયાના પાકના વતીરા ધી ઇન્ટરનેશનલ ઇન્ડી-ટ્યુટ ઓફ ઓર્ગેકલચર તરફથી બહાર પાડવામાં હાલ આવ્યા છે જેમાંથી જણાય છે કે કેનેડામાં ગયા વર્ષે કરતાં ૪૦ ટકા ઓછો પાક ઉતર્યો પણ ૧૯૧૦ થી ૧૯૧૩ સુધીના વર્ષોના પાકની ગરાસરી કરતાં ૧૧ ટકા વધારે છે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના પાકમાં હવે શીયા જાનો મકોનો પાક ફક્ત ૧૨,૩૮,૩૩,૦૦૦ ક્વીન્ટલ અને વચ્ચંત રૂતનો પાક ૫,૪૧,૬૦,૦૦૦ ક્વીન્ટલ જ ઉતર્યો એવી આશા

જાપાનના ૧૦ વર્ષના મેલા ૬ માસના તથા જુન માસના પરદેશી વ્યાપારનું જે પત્રક

જો કોન્ટ્રાલુ આરો ૧૦૦ રતવ થી ૧૧૨ રતવ જે એક દરેક એટલું વળત હોય છે

ધી જોએ ટાઈલ માટ ૨૧ થી ૨૨ થી મળે

રાખવામાં આવે છે અને ૧૯૧૫ ના આંકડા સાથે સરખાવતાં આ આંકડામાં શીયાળાના પાકમાં ૩૧ ટકા અને વર્ષત રૂતના પાકમાં ૪૪ ટકાનો ઘટાડો માલમ પડે છે. ચણુ છેલ્લાં પાંચ વર્ષના પાકની સરાસરી કાઢીએ તો તે સરાસરી કરતાં આ વર્ષના શીયાળાના પાકમાં ત્રણ ટકાનો નષારો છે જ્યારે વસંતરૂતના પાક તો એ સરાસરી કરતાં ૧૯ ટકા ઓછો છે. ખીલ દેશોમાં અત્યાર સુધીમાં ધટલી, રપેઇન, બાંધાન, ટયુનીસ અને સ્વીટઝરલેંડના વર્તારાના આંકડા આ સંસ્થાને જણાવવામાં આવ્યા છે જેનો સરવાળો ૪૨,૯૬,૫૫,૦૦૦ કર્વીટલનો થાય છે. જે એ દેશોના ૧૯૧૫ ના એકંદર પાકના કરતાં ૨૫ ટકા ઓછો છે. પરંતુ પાંચ વર્ષની સરાસરીના આંકડાની લગભગ ચરણો છે.

રાષ્ટ્ર નામના જવનો પાક કેનેડાને ૭,૬૮,૦૦૦ કર્વીન્ટલ આંકવામાં આવ્યો છે જે ૧૯૧૫ ના કરતાં ૨૬ ટકા તથા ૧૯૧૦ થી ૧૯૧૩ ની સરાસરી વર્ષ કરતાં ૩૮ ટકા વધારે છે. યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સનો પાક ૧,૦૬,૮૩૦૦૦ કર્વીન્ટલ આંકવામાં આવ્યો છે. ખીલ દેશોમાં, રપેઇન, ધટલી અને સ્વીટઝરલેંડના પાકના આંકડા ગણ્યા છે જેમાં અમેરિકાના આંકડા ઉમેરતાં ૧૯૧૬ માટે ૨,૧૩,૪૬,૦૦૦ કર્વીન્ટલ થાય છે જે ૧૯૧૫ ના જેટલા તથા ૧૯૦૬ થી ૧૯૧૩ ના વર્ષના પાકની સરાસરી કરતાં ૧૭ ટકા વધારે છે. જાર્મની જવનો પાક ગયા વર્ષ કરતાં ઓછો ઉતરે એમ લાગે છે.

અમેરિકાની ધી ઓરીએન્ટલ એન્જનીયરીંગ એન્ડ ટ્રેડિંગ કં. વાળા મી. એન. એસ. આયનર તરફથી નીચેની તેઓની મુચનાઓ આ મારિક દ્વારા આ એગ્રારના સલાસદારની મજબૂત મારે પ્રસિદ્ધ કરવા વિનંતિ કરવામાં આવી છે. તેઓ જણાવે છે કે, મધ્ય હિંદમાંના

એક દેશી રાજ્યમાં ત્યાં પાણી તથા કાષા પદાર્થોની ઘણી સવડ છે ત્યાં એક સ્પીનિંગ તથા વીવીંગ મીલ ઉભી કરવાની ઓફરણ તેઓ કરે છે. ત્યાં મીલ ઉભી કરવાના કાયદાઓ તેઓએ ફેલાક નીચેની મુચનાઓમાં જણાવ્યા છે તથા આ આવડત વધુ વિગત જેને મેળવવી હોય તેઓ સધે મેળાપ કરવા તેઓએ ખુશી જણાવી છે.

RAVELIN ST., HORNBY ROAD,

Bombay, 26th October, 1916

For circulation to the Members through the courtesy of the Indian Chamber of commerce, the following proposals have been drawn up, with a view of securing Co-operation and support and the successful floating of the mill. The undersigned shall be glad to discuss details. with the interested members.

1. We are arranging to start a Spinning and Weaving Mill, in a prominent native state in Central India, where the facilities for water and raw products are plentiful. The local market will consume the entire output of the mills. It is not necessary to point out, that Central India offers unlimited advantages for the starting of a Cotton mill, where raw materials, and labour are abundant.

2. It is proposed to begin with Twelve Thousand Spindles and Two Hundred Looms, with provisions for extension and as pro-

બ્રાહ્મન મોરેક દાર્જિલિંગની સીઝારના ક્યાં જેવા મળશે ?

ધી સેંટ્રલ બેંક ઑફ ઇન્ડિયા લીમીટેડ.

શેરો ભરાયલી થાયણુ		રૂ. ૩૦ લાખ.
પગાર થયેલી થાયણુ		રૂ. ૧૫ લાખ.
રીઝર્વ ફંડ		રૂ. ૧ લાખ.

આ બેંકમાં ડીપોઝીટ મુકેલી દરેક પાઈની સલામતી માટે ખાસ ગોઠવણુ બેંકની આરટીકલમાં કરવામાં આવેલી છે.

મેશર્સ એ. એફ. ફરગ્યુસનની કું. ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સ આ બેંકના હીસાબો અને ભૂમીનગીરીઓ દર અડવાડીએ તપાસે છે.

ગ્રેસીડ સી બેંકો માફક આ બેંક પોતાના હીસાબનાં પખવાડીક

સરવૈયાં બહાર પાડે છે

દરેક રીતનું બેંકને લગતુ કામકાજ કરવામાં આવે છે.

હાલમાં ટુંકી તેમજ લાંબી મુદતના વ્યાજના દરો માટે મેનેજરને મળવું.

ચેક્ક તથા બેંકને લગતો પત્ર વ્યવહાર ગુજરાતીમાં પણ થઈ શકે છે.

વહી ઑફીસ:-એલાઈસ બીલ્ડીંગ, કોટ, મુબઈ.

શાખા ઑફીસો:-ઝવેરી બજાર, મુંબઈની માંડવી, તથા શેરબજાર.

ચાલુ ખાતા ઉપર.

રેજની બાકી ઉપર.

બનેવારીથી જુન. ૩ ટકા.

જુલાઈથી ડીસેમ્બર..... ૨ 1/2 ટકા.

૧૨ માસની ડીપોઝીટ..... 4 1/2 ટકા.

રૂ. ૩૦૦૦ થી વધુ રકમ માટે. ૫ ટકા.

ટુંકી મુદતના ભાવો અરજ કરવાથી માલમ પડશે.

વધુ વીગતો માટે મેનેજરને મળવું.

સોરાબજી ન. પેશ્વખાનાવાલા

ન્યુ કિવન્સરોડ ઉપરના

ચોપાલીના જુના રહેલે પ્રાદેશની સામેના

મહારાં શો હમ્સ

તમને ઘણી મનગમતી ચીજો આપશે.

સુંદર નવી ડીઝાઇનના પલંગો

ભેટ આપવા લાયક

અનેક નાની મોટી કિમતી ચીજો

તેમજ

ફરનીચર માટેના ઉત્તમ રંગો

વિગેરે, વિગેરે.

જરૂર એક વાર શો હમ્સ પર પધારો.

L. Roy Sampat

70, APOLLO STREET, FORT, BOMBAY.

motors of the mills, have negotiated for the purchase of a complete Mill of Twelve Thousand Spindles, with all its preparatory machinery and power, which has been working only for a short period and now remains closed, for a sum of Rupees Two Lakhs and Fifty Thousand, which amount includes the cost of removing and erecting in the new proposed site. The original cost of the above machinery, which was purchased before the war, is Six Lakhs of Rupees and the present price, if new machineries are brought, will be double the value.

3. It is estimated that the cost of buying and erecting 200 Looms, will approximately be Rupees Two Lakhs.

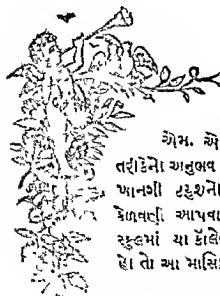
It is proposed to float the mill, with a capital of Rupees Twelve

Lakhs, with powers to increase, divided into shares of Rupees One Hundred each. We have canvassed for shares to the extent of Rupees Three Lakhs in the State, and there is a possibility of selling a further 1000 shares. The State has given us a guarantee that for 20 years no other concern will be allowed to start another mill in the Territory, and, if the proposed mills face any competition in the Ahmedabad and Bombay goods, the State has promised to protect the mill's interest by increasing the Octroi duties on the foreign goods.

The above are only a few of the important outlines and any detailed information could be furnished for the interested enquirers.

N. S. BAYANKER,

Proprietor of the Oriental Engineering & Trading Co.

જોઈએ છે.

જોમ. જો. સુધી અભ્યાસ કરેલા અને ઉચ્ચ વ્યાપારી જ્ઞાન તથા શિક્ષક તરીકેના અનુભવ ધરાવતા એક જોડાયેલને મવાર સાંજનું પરચુરણ કામ યા ખાનગી દુકાને નોંધે છે. તમારા પ્રતેને વ્યાપારી શિક્ષણ સાથે અંગ્રેજ કેળવણી આપવા માંગતા હો, અંગ્રેજ પત્રવ્યવહાર શીખવવા માંગતા હો, સ્કુલમાં યા કોલેજમાં શીખવાતા વિષયોનું ખાનગી શિક્ષણ આપવા માંગતા હો તો આ માસિક પત્રની આપીસમાં એક સ નં. ૧ માં લખવા મહેરબાની કરશે.

અ ખ.

ધી જોઈએ દાખલ માર્ચ ૨૧ બેંક સ્ટ્રીટ ફોર્ટ મુંબઈ.

સાહ્યાર સ્વીકાર.

(સિંધુઅર:—J. L. D. B.)

રાણી પેન.

ખનાવનાર:—મેમર્સ કુલકર્ણી પ્રધર્મ.

આપણા દેશના કેટલા અર્થશાસ્ત્રીઓએ અથવા સ્વદેશી વસ્તુને ઉત્તેજન આપવું જેને આદ્ય છે એવા કેટલા જનોએ કયે દિવસે એવો વિચાર કીધો છે કે ટાયલી, લેખેણી (Pencils) તોંક (સ્ટીલપેન) વગેરે લખાણ કામના સામાન-સ્ટેશનરી-માં વિદેશ હિંદ પાસથી કેટલા પૈસા ખેંચી જાય છે? કાગળો વગેરે વસ્તુ નો જૂદી, પણ માત્ર આવી પરચુરણ વસ્તુઓ આપણા દેશમાં વિદેશથી દર વર્ષે લગભગ રૂ. ૧૦ લાખની આવતી હતી અને આવે છે આ દેખાડી, આવે છે કે, હાલુ આપણે આવા નાના ટાંગણી અને તાક ખનાવવા જેવા હુન્નરોચોગમાં પણ કેટલા પછાત છીએ નિશાળમાં જતા નાના છોકરાઓ માહિથી લખવા માટે કે તેઓની છાંદાએ જાન-મીચલ નં. ૯-૧૦-૧૧ અને છ પેન, રીલીફ, વગેરે વિદેશી નામો ત્વરાએ આવવા માટે છે આપણું આ સ્વદેશાભિમાન! છતાં આપણને ખુશી થવાનું કારણ મળે છે કે, મેમર્સ કુલકર્ણી બાંધુઓએ

વળી સ્વદેશી વસ્તુને ઉત્તેજન આપવા કાળે નામ-દાર મુખર્ષ અને મદ્રાસની સરકારે ૫૦૦ ગ્રામ્મની વરદી આપી છે, તેજ દેખાડી આવે છે કે, ખનાવટ ઉત્તમજ છે. વળી મીચલની રીલીફ ગ્રામ્મના રૂ. ૧-૧૪-૦ ગ્રામ્મમાં ગ્રામ્મ આપણા ખીસામાંથી લઇ જાય છે, ત્યારે આ “રાણી” રૂ. ૧-૪-૦ માં મળી શકે છે.

એક વખત ‘રીલીફ’ પેનનો જેમ જમાનો હતો, તેમ હવે ‘લેડીઝ પેન’ વધુ પ્રમશા મેળવતી જાય છે અને માથેને જાટલાં તો મોલી દાટ છે કે જો કે આખી બાર તાકના દશ આના આપવા પોમાતા નથી, છતાં જેને તેની ગંજજ હોય તેને ખર્ચાં વીના પણ ચાલતું નથી માટે અમે આશા રાખીએ છીએ કે કુલકર્ણી બાંધુઓ લેડીઝ પેનને ‘મજાતી તોંક ખનાવવાનો પ્રયાસ કરશે દરજન અમે તેના ચોજકોને પુર ફત્તેહ ફરજીએ છીએ અને આશા રાખીએ છીએ કે મેમર્સ કુલકર્ણી પ્રધર્મની બનાવટે પેદા થયેલી ‘રાણી પેન’ તાકોમાં રાણીપદ મેળવી વધુ આજ્ઞાદીને પામે!

પ્રભુમય જીવન.

અનુવાદક—રા સ મણીલાલ ન કોગી બી. એ. સસ્તું સાહિત્ય વધક કાર્યાલય.

કિંમત ૦-૮-૦

અને વિચાર" એ શિર્શક નિચે આલેખવામાં આવ્યાં છે. એક સારાં પુસ્તક માટે વધુ પ્રમશાની જરૂર નથી. બાળકો માટે "આરિત્ર અને વિચાર"નો વિષય ખરેખર મનન કરવા યોગ્ય છે અને ઇચ્છીશું કે તેને જુદા છપાવી શાળાઓમાં બાળકોને ઇનામી ચોપડી તરીકે વેચાવા માટે પ્રયાસ કરવામાં આવે.

સુધરેલી સીતા.

લેખક:—ચીમનલાલ રતનલાલ દેમાધ.

પ્રકાશક:—રાહીલાલ રામચંદ્ર મહેતા.

અસ્તી વાર્તામાળાની ત્રેત્ર, ચંપાળ અને જેક, એ ત્રણ માસની આ ભેટ છે. લેખકના કહેવાં સુજ્ઞ આ વાર્તાનું વસ્તુ "મોડેલ કામીની" અંગ્રેજી-ગાળી મિથ્ર નામક ગાળી પુસ્તક ઉપરથી ઉતારવામાં આવ્યું છે. આ વાર્તામાં સુધારાને અંગે થતા બનાડાનો ચિતાર આપવાનો આશય હોય એમ અમને લાગે છે, પરંતુ કેટકેટલાકે ખત સુધારાને વગોવવા જેવું થતું હોય એમ અમને લાગે છે કવિ દલપતરામ કહ્યું છે કે—

ઓહું પાત્ર અને અદકું ભણ્યો,
વઠકણી વહુએ દિકરો જણ્યો.

આવી રીતે જ્યાં "અણદિકાણું" દિકરું તેના જેમ કર્મ સંયોગે અપાત્રને અધુરી વિદ્યા અથવા વિત ત્રાપડે છે ત્યાંજ વાર્તામાં આળેજોલા દ્રણતો થતાં વખત પર દેખાય, પરંતુ જેવું પૂર્ણ વિદ્યા લીધી હોય, જેઓ જ્ઞાનદાન હોય તેને ત્યાં અમર્યાદ વસ્તુ જનતી હોય એમ અમારું માનવું નથી.

અન્ય ભાષામાંથી પુસ્તકો આપણી ભાષામાં ભાષાન્તર કરીને પ્રસિદ્ધ કરનાર વ્યક્તિએ મૂળ એ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે, જે જાનનાં પુસ્તકો આપણા સાહિત્યમાં ન હોય અથવા તે હોય પણ અલ્પ પ્રમાણમાં હોય અને જે

પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયેથી ગુજરાતી જીવનમાં ઉચ્ચ આશય, ઉચ્ચ લક્ષ્ય અને ઉત્તમ ભાવનાઓ જાગૃત ધાય અને હેમના જીવન વધુ ઉન્નતમાં બને. આ પુસ્તકથી એ પરિણામ આવશે એમ અમે કહી શકતા નથી. "સુધારાવાળા" અને "હેમનો સુધારો" આ બે શબ્દોને આપણા ગુજરાતીઓ તરફથી ઘણો અન્યાય થયો છે તે દૂર કરવાને બદલે આ પુસ્તક હેમાં વધારો કરતું હોય તેમ લાગે છે. "સુધારો" અને "સુધારાવાળાઓ" એટલે જિભલસતાનો અપાટો એ માનવાનો અને મનાવવાનો વખત સુભાગ્યે હવે રહ્યો નથી એટલે આ જાતના વસ્તુવાળા પુસ્તકો ફાયદો કરતા નુકશાન વધુ કરે છે એવી હમારી માન્યતા છે. બગાડી સાહિત્યમાનીજ જે ભાષાન્તર કરવા હોય તે આ "મોડેલ કામીની"ના કરતાં ખીન્ન અનેક સારાં પુસ્તકો મળી શકે તેમ છે એ વાત બહુતી છે.

વીસમી સદી.

પ્રકાશક:—હા. અ. શિવશંકર

લવાજમ રૂ. ૬ વાર્ષિક.

નવા જમાનાની નવી વાતો! વીસમી સદીમાં બધુંજે નવું. વિષયો નવા, ચિત્રો નવા, વાર્તા નવી તેમ અક ગણવાની રીત પણ નવી આ માસિક છ માસનું પુસ્તક લેખનું હોવાથી આક્રમે માસ એટલે ખીન્ન પુસ્તકનો ખીન્ન અર્થ! અને તે પણ દિવાળીનો. શરૂ આતમાંજ "હિંદોજાની અક્રોળ" નો આશુક-આશુકના નયજુગાણનો દેખાવ દૃષ્યમાન આવે છે. સેના ખાસ ગેલ, રામશેર ગણદૂર મહા રાજા મયાજીરાવ ગાયકવાડનાં જીવનથી જેઓ જ્ઞાત હશે, અથવા જેઓ તેમના સંબંધમાં થોડા ઘણા પણ આવી ચૂક્યા હશે તેઓને આ અંકમાં તેમનું આરિત્ર જે કવિ જ્ઞાનાલાલની મીઠી શૈલીએ લખાણું છે, તે જોજ્જ નતનો આનંદ આપશે સત્ય વસ્તુના કથન સાથે,

જાગિશિશુ' જીવન અંદર અને બહારથી
 હુ હોયું' ભેદએ તેની જે આંખી લેખકે કીધી
 કે, તેમાં તેઓ પરિપૂર્ણ વિજયી નિવડ્યા છે
 તેમાં જરા પણ શક નથી પ્રકાશકે લખેલો પૂર્વ
 માધા લાલુતારા પશ્ચિમવાસીઓની ઝાળખ કરે-
 તારો વિષય માહિત્યવિલાસી જોને માટે
 અમૂલ્ય છે. રા. રા. વિલાકર કૃત 'સુધાચંદ્ર'ના
 નાટકનાં આઠ ચિત્રો પીળા આટ પેપરના અણાવે
 પીળા ટીન્ટ પલોકના ઉપર છાપેલાં છે તે અંકને
 અમ્હાં દિવાવે છે. આ અંકમાં વાર્તાઓનો
 સંગ્રહ પણ સારો ભવામા આવે છે, અને
 દિવાળી નિમીત્તે કાઢેલો અંક ધ્યાન ખેંચે છે
 એ નિઃસંશયજ છે.

કાઠિયાવાડ હિંદુ અનાથ આશ્રમ સંબંધે ભહેર પ્રબલને અરજ.

આ આશ્રમની વ્યવસ્થામા ફેરફાર થયાનાં
 વર્તમાન ભહેર પ્રબલને મળી ચૂક્યા છે. એ
 ઉપરથી સર્વની પ્રતીતિ થઈ હશે, કે આ
 આશ્રમ ઉપર જેજેજે રાજાવી મેનેજીંગ કમી-
 ટીએ, માત્ર ઘણીવાર અને ઘણે સ્થળે ખતે છે
 તેમ, અઠ બહારના દેખાવનું પુતળું માત્ર નથી.
 પણ ભહેર પ્રજા તરફથી પ્રાપ્ત થતી દરેક
 પાકોના સહુપયોગ થયેલો ભોવા ઇચ્છનાર અને
 આશ્રમની પ્રત્યેક હકીકત અને સ્થિતિની
 ખાસીકીથી તપાસ કરી આશ્રમના ગુણ ઉદ્દેશો
 પાર પાડવા સતત ઉદ્યોગ કરનાર જીવનું
 ભનનું મંડળ છે. અમોને આશા છે, કે આ
 હકીકતની સર્વને ખાતરી થતા આ આશ્રમને
 આજ સુધી મંગલ સંકાય કરતાં પણ વધારે
 ઉસાહપૂર્વક સહાય કરવા પ્રત્યેક મનુજ્ય
 ઉદ્યુક્ત થશે, અને મહાનુ પ્રભુના આ જગત
 પરના અનાથ બાળકો તરફની સહાનુભૂતિ
 વ્યવહારુ સ્વરૂપમા દર્શાવશે

આશ્રમની આર્થિક સ્થિતિ અત્યંત
 શોચનીય છે બાળકોને જમવા અપાતા
 ખોરાક અને પહેરવા અપાતા પોશાકના નાણાં
 ભરી આપવા કોટે પ્રતિદિન ફારી આખે પોસ્ટ
 મેનની રાહ ભેરી પડે, અને "આજે તો
 કોઈ દાતા નજો, તોજ લાજ રહે," એવું સદેવ

ચિંતવન કર્યો કરતું પડે, એ આ આશ્ર-
 મની આર્થિક સ્થિતિનો ટુંકો પણ ખરો
 ઇતિહાસ છે, અને અમોને ખાતરી છે, કે તે
 દરેક મનુજ્યની ધ્યાની લાગણીને ઉદ્દેશ્યો
 સિવાય રહેશે નહિ.

વિશેષ શું કહીએ ? લાંબી શબ્દભરો
 કરતાં આ ટુંકું ચિત્ર શું ખચ નથી ? પ્રત્યેક
 માનવી હૃદયમા નિવાસ કરી રહેલા દેવી
 તત્ત્વો, દયા, ઉદારતા, અને પ્રેમના અંકુશોને
 ભયત કરવા અમે એકવાર પુનઃ સર્વને
 વિનવીએ છીએ અને ચોતાના કેમણ હૃદયને
 અવશ્ય અને તકાળા લગાવવા અને દિવાળીના
 તહેલારોના આનંદમાં આ આશ્રમના હુખને
 નહિ ભૂલવા સર્વને અમારી પ્રાર્થના છે

ગિરિજાશંકર ભગવાનજી બધેડા

હાઈકોર્ટ વકીલ,

અમૃતસાલ દલપતભાઈ શેઠ

હાઈકોર્ટ વકીલ,

આનરરી સેક્રેટરીઓ.

કાઠિયાવાડ હિંદુ અનાથાશ્રમ સંબંધી ભહેર પ્રબલને એક મૂલ્યાંકન.

આ આશ્રમની મેનેજીંગ કમીટીની
 તા. ૧-૧૦-૧૬ ના દિવસે મળેલી બેઠક વખતે
 આશ્રમના વ્યવસ્થાપક કવિ અંબાજી કર હરી-
 શ કર યાસિકને તેઓએ આશ્રમનું કામ અત્યંત
 ગેરવ્યવસ્થાપૂર્વક તથા ગફલતથી કર્યું તે
 માટે આશ્રમમાંથી છૂટા કરવામા આગ્યો હ;
 આથી ઠરીને હવેથી તેઓ સાથે કોઈએ આ
 આશ્રમ સંબંધી કોઇ પણ પ્રકારનો વ્યવહાર
 કરવો નહીં કે પેસાની લેવડ દેવડ કરવી નહીં
 આ આશ્રમ સાથેનો સઘળો વ્યવહાર
 હવેથી "સેક્રેટરીઓ, કાઠિયાવાડ હિંદુ અના-
 થાશ્રમ" એ શિરનામે કરવો

વકલાણ કાંપ

તા. ૨-૧૦-૧૮૧૬.

ગિરિજાશંકર ભગવાનજી બધેડા.

હાઈકોર્ટ વકીલ

અમૃતસાલ દલપતભાઈ શેઠ

હાઈકોર્ટ વકીલ.

આનરરી સેક્રેટરીઓ

મેટેલીક શીલાંગની સારી હીઝમન ગમશે કે ?

ડા. માહુ વાજી યાચે એશિયાટિક વામ

લૉડ કીચનરના ઉત્તમ શબ્દો.

“પૂણું” તૈયારી કરો. સર્વ ખાતામાં સર્વ વહિવટમાં કરકસર કરો.” આ ઉત્તમ શબ્દો, આ શબ્દો નારાકારક શબ્દો, તે મહાવીર-મહા-પુરુષ-સેનાપતિ, લૉડ કીચનરના મુખમાંથી તા. ૪ મી આગસ્ટ સન ૧૯૧૪ના રોજ જાહેર કરતા અને ગ્રંથપટ નીકળ્યા તે સર્વ લોકોએ સ્વિકાર્યા. તેજ મમાણે પોતાના તથા પોતાના મહાસેનાની છંદગી સુખી કરવા સારૂ આવેલું દુઃખ દૂર કરવ. કરકસર કરીને પૂણું તૈયારી કરી રાખવી એ હમેશાં સારું છે. આપણા મનપ્રસિદ્ધ ડાક્ટર બાલુ દાહડની અનુમતિથી સિદ્ધ થયેલી દેવી અસરકારક દવા એશિયાટિક વામ પાસે રાખવાથી દુઃખ દૂર કરી શકાય.

બાલુ, શરી, ઘા, ટાંખ, વગેરેથી ઉપસત યતા અનેક રોગોપર આ અચૂક રામબાણુ દવા છે. ખરીદતી વખતે પેકીંગ પર અસલ છાપ રજીસ્ટર્ડની સીલ તથા આગળ ખાલુપર ડા. બાલુ દાહડનો ફોટોબાણુ એશિયાટિક વામ તથાસીને લેએ. આ દવા બે સાઈઝમાં સર્વ ઠંકણે વેચાતી મળે છે.

તાબડતાળ આંતરને આજ મંગાવો.

વનૌષધી સાંસાંપરેલા.

આ સાંસાંપરેલા સેવન કર્યાથી ઉપદેશજન્ય, ગરમીના રોગો તથા રસાયણી સેવન કરવાથી શરીર ઉપર થનારા હાનિકર વીકારો (લોહીનું ઘગડી જીવું) તથા ધાતુના વીકારોને નાબુદ કરીને લોહીને સુધારે છે અને આમડી ઉપર યતા અનેક પ્રકારના રોગોને મટાડે છે.

વળી આ સાંસાંપરીલા ગમે તે માણસે લીધા હોય તે લોહીને સુધારે કરીને કાવત આપે છે તથા સ્મરણશક્તિ વધારે છે. ખાટલી એકની કીમત રૂ. ૧.

મહા કુષ્ઠ તથા સફેદ કાઠ ઉપર

બે અતિ ઉત્તમ ગુણદાયક ઔષધી.

મહત્ત મધુવલ્લી કીમત રૂ. ૧.૧ આ દવા પેટમાં લીધાથી અને તેલ ઉપર લગાડવાથી નીચે નાગવલ્લી તેલ રૂ. ૨ લખેલા વીકારો ખાતરીથી સારા થાય છે. અઠાર પ્રકારના કુષ્ઠ રોગો, જેવા કે શરીરની ત્વચા ઉપર સફેદ, લાલ, કાળા, બદામી, રંગના રોગ તથા સુનંદરી ઇત્યાદિ રોગો ઉપરથી દવા લીધાથી ખાતરીથી સારા થાય છે, તેમજ લોહીને સુધારે થઇ કાંતિને વધારે છે.

Of Great Importance to Dyeing, Bleaching and Printing Houses

Telegrams: RAVARIA

Telephone 1970

Shoorji Vallabhdass & Co.,

Vadgadi—BOMBAY

Can Offer from Stock

BICHROMATE OF POTASH

BICHROMATE OF SODA

BROWN SUGAR OF LEAD

LITHARGE FLAKE

SODIUM SULPHIDE CONC

BETA NAPHTHOL

NITRITE OF SODA

ANTIMONY SALT

CAUSTIC SODA

DIAMINE PHENYLENE

ZINC DUST best quality

CHROME ALUM

SULPHATE OF ALUMINA—ENGLISH

TURKEY RED OIL—GERMAN etc etc

AND

ALL KINDS OF DRY ANILINE AND SULPHUR DYES

ANILINE SALT AND ANILINE OIL

Special Quotations Submitted to Chemical-Indicators

COMMERCIAL SUBJECTS.

વેપારી વિષયો.

ELEMENTS OF POLITICAL ECONOMY

અર્થશાસ્ત્રનાં સિદ્ધાંતો.

(માસિક માટે ખામ લખનાર, મી જેમીસન લ આરલાયા)

(ઑગેસ્ટના માસ ૧૯૦ થી ચાલુ)

પ્રકરણ ૫ મુ.

પરાયા મૂલકો અને વિદેશ સાથેની માખ અને
ધીરધારને અંગે થતો વ્યવહાર.

પરાયા મૂલકો અને વિદેશ માથેના
ત્યાગે એક દેશને સબધ કયો પડે છે ત્યારે
વિદેશના વ્યાપારીઓ ઉપર ઘરોસો મૂકવાને
અંગે તેની સાખ તપ સી ધીરધાર કરવાની
રીતિઓના અનેક માર્ગો ઉદ્દશને છે આપણા
દેશમાં પણ તેવા ઘણા પ્રકારો થવા પામ્યા છે
જેમાં એક બિલ્ડસ ઓફ એક્સચેજ મુખ્ય છે
બિલ્ડસ ઓફ એક્સચેજ નાણાના ઘણા વ્યાપાર
બળવે છે અને તેથી સામાન્ય કિંમતો ઉપર તેની
અસર થાય છે સુબધ, કલેક્ટા, મદ્રાસ, કરાચી,
રશુન, ડોલબો વગેરે આપણા આગેવાન
શહેરો જેમના યુરોપ સાથે ભારે વ્યાપાર ચાલે
છે ત્યાં આ વસ્તી હુડીઓના વ્યવહાર ચાલુ
હોય છે ભાગ્યેજ એક વ્યાપારી બીજાને નાણા
આપે છે, પણ મુખ્યત્વે વ્યવહાર આવી હુડી
ઓની માર્ફતે ચાલુ રહે છે એટલે કે અચુક
સુદત પૂર્ણ થયેથી નાણા આપવાની ચીઠ્ઠીથી

ગરજ સરે છે ત્રણ મહિનાનું બિલ તે ત્રણ
માસને અતે નાણા આપવાનું વચન થય છે
આવું એક બિલ પાકે, એટલે કે તેની સુદતની
અવધી આવી પડે તે દરમ્યાન નાણા ઘણું કાર્ય
બજાવે છે જે માણસને તે બિલ મળે તેને
પોતાનેજ કંઠ ખરીદી કરવાની હોય, ધારો કે
એક હજાર રૂપીયાનું એક બીલ છે, અને તે
'વ' પાસેથી હાલના તેના માલેક 'ખ' ઠને
આવ્યું છે, અને હવે 'ખ' ને 'ઙ' પાસેથી એક
હજારનો માલ લેવો છે, તો તે માલ લઈને
તેના ગદલામાં 'વ' પાસેથી મળેલું બીલ
તે 'ઙ' ને આપે, અને તે ઉપર પોતાની
સહિ કરી આપે, જેનો અર્થ એ થાય કે જો
'વ' તે બીલના નાણા 'ઙ' ને નહિ આપે
તો તે સ્થમ 'ખ' પોતે 'ઙ' ને સુધ્વી આપશે
આ રીતિએ તે બીલ પાકે ત્યાં સુધી તે ખરી
દીઓ કરવાના અને ગદલ ગદલ કરવાના
સાધન તરીકે વાપરવામાં આવે છે આ ઉપરથી
એ બીના સ્પષ્ટ થાય છે કે, 'આ બીલ નાણાનું
કામ બજાવે છે, અને ખરી રીતે જોતા તે 'બીલ'
પોતાની પાકવાની સુદત સુધી લખનાર અને
આપનાર ઉભયની સાખ ઉપર નાણા જેટલીજ
વેચાતું લેવાની શક્તિ ધરાવે છે હવે આપણે

ધી બોએ દાદન માર્કેટ એક ઓટ ફાર્ટ મુબધ

પહેલાં જ નોંધે ગયા કે જો કોઈ પણ કારણથી દે-
શમાં ફરતું નાણું વધુ અને બીજી ગાંધી હકીકત
આગળની માફક જ ચાલી તો અવશ્ય ચીજોની
કિંમતો વધવાની. કોઈ પણ ચીજનું મૂલ્ય
(અથવા વિનિમય શક્તિ) તેનો ખર્ચ અને
તેની છત મરખી થવાથી નક્કી થાય છે; જો
છત વધે તો ખર્ચ વધારીને છત કરવા ખાતર
મૂલ્ય ઉતરે. આવી જાતનો નિયમ બીજી
ચીજોની માફક નાણામાં પણ હોય છે.

જ્યારે દેશમાં નાણાંની છત વધી પડે છે ત્યારે
જો બીજી ગાંધી હકીકત પહેલાં સરખીજ રહી
હોય તો નાણાનું મૂલ્ય ઘટવાનું, તેની વિનિમય
શક્તિ ઘટવાની અને કિંમતો ચઢવાની. ત્યારે
ઉપર કહેલી રીતના ગિલોની કિંમતો ઉપર
શી અસર થાય છે તે મહેસાણથી માલુમ પડશે;
આપણે હમણાં જ સમજાવી ગયા કે તે ગિલ
પાકે છે તે સુધ્ધ લગી નાણાને જાહેલે વપરાય
છે; અર્થાત્ કે આવા ગિલોના વાપરવાથી
દેશના ચલણી નાણામાં તેટલો વધારો થયો
હોય એવી વસ્તુરિચ્છિન જાનવા પામે છે. જે
ખુબી કાર્ય આ ગિલોથી થાય છે તે જો રોકડ
નાણાંથી કરવું પડતું હોય તો એમાંથી એક
વાત થવી આવશ્યક છે:—(૧) કાં તો તેટલું
નાણું ચલણમાં વધારવું જોઈએ અથવા (૨)
તો સામાન્ય કિંમતો ઉતારવી એટલે આવા
ગિલોથી કાં તો સામાન્ય કિંમતો વધે અથવા
તો ઉતરી જતી આવડે.

આપણી તરફના દેશોમાં આવા જિલ્લ
એવ એકસએ જોને વ્યવહાર દિનપ્રતિદિન વધતો
રહે છે અને તેને જો વિભાગતની ઘણી જાંકે
મૂખ્યત્વે આવાં બીજો ખરિદવા અને વેચ-
વાનું કામ કરે છે. હુંડીઓને બાપાર ચલા-
વનારી જાંકે અને દલાલો હુંડીઓને બા-
પાર કરે છે હુંડીઓ જ્યારે ઘણી અને
સસ્તી હોય, ત્યારે વેચાતી લઈને તેઓ જ્યારે
ઓછી અને મોંઘી થઈ હોય ત્યારે વેચે છે
એટલે કે જો અથવા કાપડનો જેવી રીતે બા-
પાર કરીએ તેવી રીતે જ તેનો પણ વ્યાપાર

ચલાવવામાં આવે છે. આપણી તરફથી વિદા-
યતના આહુકાર ઉપર થયેલી હુંડી જો ઓછી
થઈ, તો વિભાગતના સાહુકાર ઉપર બીજા
દેશો માહેથી થયેલી હુંડીઓ આપણે જ્યાં
વ્યાપારીઓ ખરીદ કરે છે અને અહિં આનાં
જાનકારોમાં તે હુંડીઓને વ્યાપાર ચલાવે છે
એટલે કે ઘણકરીને એવું થાય છે કે, એક
દેશ માહેથી ઇંગ્લન્ડ ઉપર લખાયેલી હુંડીઓ
કમી થઈ, એટલે બીજા દેશ માહેથી ઇંગ્લન્ડ
ઉપર લખાયેલી હુંડીઓ વધારે હોય છે. તેનો
ભાવાર્થ એટલો થાય છે કે, એક દેશ જો
જો ઇંગ્લન્ડનો વ્યાપાર ચાલ્યો તો, પછી એક
ઠેકાણેથી કમી, બીજેથી વધુ, એમ હુંડી-
ઓની બાબત થાય છે, તેપણ તે અંતર
ઇંગ્લન્ડનાં સર્વ સાધારણ વ્યાપાર જોતા નહિ
જેવો હોય છે. કારણ કે હમેશાં જ ઇંગ્લન્ડ
તરફ જાહેરથી ઘણો માલ જવા લાગ્યો તો
તેની કિંમત આપનામાં જ્યાં સઘળો પૈસો
ચાલ્યો જાય. તેને જાહેલે ત્યાંથી ઘણો માલ
જવા લાગ્યો તો તેની કિંમત આવવા લાગ્યાથે
નાણાંની રેલછેલ થયે તેની (નાણાંનો) કિંમત,
ઉતરવા પામે. સારાં જોની ઇંગ્લન્ડની જાકી
બીજા દેશો ઉપર લેહણી નિકળશે, તેવી જ
બીજા દેશોની જાકી ઇંગ્લન્ડ ઉપર લેહણી નિક-
ળશે. મળજ કે, ઇંગ્લન્ડ ઉપરની થયેલી હુંડી-
ઓને તેમજ ઇંગ્લન્ડની બીજા દેશો ઉપર
થયેલી હુંડીઓ સમસમાનથી થશે તે જોતા
હુંડીઓના વ્યાપારીઓ અથવા જો કે (તું) કામ
એટલું જ કે, ઇંગ્લન્ડ ઉપર કયા દેશોમાં હુંડીઓ
વધારે થઈ છે, તેમજ કયા દેશમાં કમી થઈ છે,
તેનો એટલે હુંડીઓ એક ઠેકાણેથી ખરીદારી
જાન્ય રથને વેચાવવી. આ રીતે વ્યાપાર ચલા-
વવાને ખાતર વિદેશની જો કે આપણા દેશમાં
મુખ્ય કામ કરે છે, અને તેને જો તેઓની દુનિ-
યામાં ઘણે રથને શાખાઓ અને આડતો હોય
છે તેટલા માટે આ જાંકે 'એકસએ' (Echongue) જે કને નામે ઓળખાય છે.

નોટો. નોટોથી પણ કિંમતો હવેર બિલ (હુડી) ના જેવીજ અસર થાય છે. નોટો કાઢવાથી દેશમાં નાણાં વધ્યાં હોય એવી અસર થાય છે નોટો ને અત્યુક્ત રૂકમ માંગે ત્યારે આપવાનું અસમ્ભવન છે આપણી તરફ ચાલુ વ્યવહારમાં ફોટો દિવની સરકારે કાઢેલી રૂ.૧૦,૫૦,૧૦૦,૫૦૦,૧૦૦૦ અને ૧૦,૦૦૦ હજારની નોટો છે, અને તે દરેકના હવેર ફોટો મરકારતો ખલતચી પોતાની સહિ મૂકીને લખી આપે છે કે, “I promise to pay the bearer the sum of rupees — (આ લાવી આપનાર ગમે તે વ્યક્તિ ત્યારે માંગે ત્યારે હું રૂપીઆ—[નોટ નેટલાની હોય નેટલી રકમ] આપવા જાહેર છું).” બિલ ઓન એકમએન્ડ અને નોટ વચ્ચે ફરક એટલો હોય છે કે બિલના નાણાં જનાવેલા અત્યુક્ત વખતે મળી શકે છે, પણ નોટના નાણાં ત્યારે જોઈ ત્યારે મળી શકે છે. નાણાં કરતાં નોટ રાખવાથી ફોટો મગવડ પ્રાપ્ત થાય છે તે જેને યુગ્મજ, ઠલકતા આદી સ્થળોમાં રાજ નાણાં લાવ લઈ જાવવાનું કામ પડ્યું હોય તેનેજ જણાય. રત્ન ચલાવતી ચરકાની માહુકારીમાં લોકોને પૂર્ણ વિચાર હોય છે અને તેનેજ લીધે, નોટોના વેચાતું લેવાની શક્તિ રોકડ નાણાં નેટલીજ હોય છે. ઇંગ્લંડ વગેરે આગળ પડતા સહેરોમાં નો સરકાર હવેર જોડેને પણ પોતાની નોટો કાઢવાનો અખત્યાગ મળેલો હોય છે. જે જે કો આ નોટો કાઢે છે તેની માહુકારીમાં લોકોને ભરેલો હોવાને લીધે તે નાણાંને જાહેર વપગર છે આવી નોટો કાઢવાનો જેઓને હક મળ્યો હોય તેના શિર સરકાર તરફથી એટલી ભજમનારી રાજવામાં આવી હોય છે કે, નેટલી નોટો કાઢવામાં આવી હોય, તેટલાજ પ્રમાણમાં સોનું સંઘટ્ટી રાજવું. પરંતુ સાવા ધારથી કંઈ તે જે કોને પોતે કાઢેલી જાધી નોટો નેટલા નાણાં રાખવાં પડતા નથી, કારણ કે જાધી લોકો સગવડ નાણાંની માગણી કરવા આપવાં નથી તેથી કાઢેલી નોટોને હુ લાગ નેટલી

થાય એટલી રોકડ રાખવાથી કાર્ય સરે છે. આ સુખજ ઇંગ્લંડમાં ૩,૦૦,૦૦,૦૦૦ રૂપીઆની જોડની નોટોનું ચલણ છે, અને તે સંજાથી માંગણીઓ પૂરી પાડવા સારૂ જે કોને આશરે ૧,૦૦,૦૦,૦૦૦ રૂપીયાનું રોકડ નાણું રાખવું પડે છે. એટલે જાકીના ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦ રૂપીઆ વધવા જે દેશના ચલણમાં વધારો કરે છે. હવે જો તે જે કોરોડ રૂપીઆની નોટો જાધ કરવામાં આવે તો એટલું ચલણ થશે અને તેથી સામાન્ય કિંમતો થશે અથવા તેમ નાંકે તો તેટલું (જે કરોડનું) મોનું અથવા રૂપુ ચલણમાં વધારવું પડે. તેમ છતાં પણ એ વસ્તુ પણ સ્પષ્ટ છે કે જો નોટો કાઢવામાં આવે પરંતુ તેટલાં નાણાં ચલણમાંથી ખસેડી લેવામાં આવે તો, જે નોટો કાઢવામાં આવી તેથી કિંમતો ઉપર કશીજ અસર થશે નહિ. કારણ કે તેથી દેશના ખર્ચ ચલણમાં કમી વધારે કે વધુ થવા પામતું નથી. પરંતુ તેને જાહેર નોટો કાઢવાની સાથે તેટલું નાણું ચલણમાંથી એ ચી લેવામાં આવે નહિ. તો સામાન્ય કિંમતો વધે અથવા બેશક ધટતી તો અટકેજ.

એકા, હુડીઓ વગેરે. એક અથવા હુડી (શર્મીની) તે અત્યુક્ત એક અથવા પેદીને અંદર લખેલી રૂકમ માંગતાને માર આપવાનો હુકમ. જેના નામનો એક હોય અથવા જેને પગાર કરવા માટે હુડીઓ લખાઈ હોય, તે જાધા માણ્યો જે કો અથવા પેદીઓ પાસે જતો તેનાં નાણાં કરે તો તેથી કિંમતો હવેર અસર થવાની નથી. કારણ કે એક ટેકાણેથી નિકળી નાણાં બીજે વ્યક્તિ પાસાં વ્યવહારમાં ફરતા રહે છે. કારણ કે સહુજ જોવાથી જણાયે કે હવે વખતે એક અથવા હુડીઓનાં નાણાં કરવામાં આવતા નથી. એક લેકના હવેર લખેલા એક ‘સ’, ‘ક’ ને આપે તો ‘ક’ તે પોતાની બીજી અથવા તેજ બેન્કમાં ધણું કરીને પાછો આપશે, અને તેથી જે નાણું ‘સ’ ને નામે જોલાતું તે ‘ક’ નામે જોલાવા પામશે

વેપારમાં વધી પડેલી હરીફાઈ માટે જાહેર પ્રજાને ચેતવણી.

વરસાદ અને તડકા માટે વોટરપ્રુફ અને ઈન્સ્યુલેશન સીલ્કની તરેહવાર છત્રીઓના
અનેક વેપારીઓ છતાં

ઈથ્રાહીમ કરીમ એન્ડ સન્સને ત્યાં

ગ્રાહકોની ચીકાર બરદા હોવાનું કારણ ?
માત્ર તેમની ટકાઉ અને મનપસંદ અને હિંદુસ્તાનના દરેક ભાગમાં
એકી અવાજે વખણાવેલી

હરણ છાપની છત્રીઓજ.

જેની ઉત્તમ બનાવટ માટે સખ્યાબંધ ચાલો અને સર્ટીફિકેટ મળ્યાં છે માટે
નકલી માવ ખરીદી પરતાવા કરતા જશે “હરણ છાપ”નો માલ ખરીદી
પૈસાનો બચાવ કરશે.

દરેક આગરદાર છત્રીઓના વેપારી પાસેથી મળશે.

અધ્યાબંધ મળવાનું દેકાણું —

શાળા દુકાનો,

ઈથ્રાહીમ કરીમ એન્ડ સન્સ.

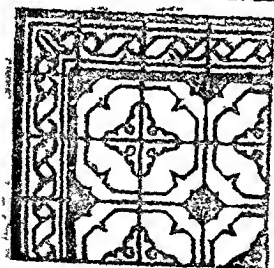
મદ્રાસ તથા કલકત્તા. કમ્પન વર્ધના ગુના અને જાણીતા છત્રીના વેપારીઓ,
મારકીટ, જુમામસજીદ—મુંબઈ.

પંદર દીવસમાં આબેહુજ સોટી છબી.

ધી એન્લાર્જે ફોટ કુંપની.

તમારી નાની છબી પરથી તૈયાર કરી આપે છે. કામ મનમોહક, દીલપસંદ અને લાપ મધ્યમ મનપસંદ કામ નહિ થાય તો લીધેલા પૈસા પાછા આપવા એ અમારી ગેરંટી છે છબી ચિત્રોના તમને પહોંચાતી કરવામા આવે છે એકવાર દાયલ લેવા અમારા કદરદાન ગ્રાહકોને અરજ કરીએ છીએ

વધુ વિગત માટે,
ઠેકાણું, એમ્પાયર બીલ્ડીંગ,
ગોરીબંદર પાસે, કાટ, મુંબઈ.

GARLICK & CO.,

Engineers, Iron Founders & Tiles Manufacturers

JACOB CIRCLE BOMBAY Tel 1001

આમે લાદીઓ હ મેરાના વાંસથી લીસી તેમજ અમદાવાદ થાય છે અમારી લાદીઓને બેવી હોય તો મુબાઈની પબ્લીક બીલ્ડીંગ માં બેસાડેલી છે જેમને ૨૫ વરસ થવા આવ્યા છે પણ વલન સગામત હાલનમા છે. વગર મગાવેલી સખ્યા બધાં જ સરકારી ફાઈલો અમાને મળી છે ૨૫ તરફ અને ટકાઉપણામાં પરચેસી લાદીઓ કદા ક્રેડ છે. આ લાદીઓ બેક ખાસ મશીનમા બનાવવામા આવી છે ફરેક લાદીને ૩૦ ટન પ્રેસરને ૨૨૨ ફીચિંગે છે પરચેસી લાદીઓની કીમત કરતાં અરના કીમતથી વધુ બિલ્ડી રાખેલી છે જેથીય મગાવવાથી મેલવીશ

THE SAJAN TILE MART.

Marble, Cement, Flooring, Furniture and Dado Tiles

Shahabad and Tandur Stone Paving.

Direct Importers from Home and Quarry

Latest Catalogues available

Proprietors — Sajan & Co., Elphinstone Circle
near the Alliance Bank of Simla, Ltd Fort, BOMBAY.

કનેથી પચાસ રૂપીઆનું લોખંડ ખરીદે છે. ત્યારે એક ખીજના ઉપર ૫૦ રૂપીઆની હુડી અથવા ચેકનો વ્યવહાર કરવાને બદલે 'મ' પોતાના ચોપડામાં 'ચ' ને નામે જુદા જુદા વ્યાપારના મથાળાં નિચે જોડે ઉધાર કરે, અને 'ચ' પોતાના ચોપડામાં 'મ' ને નામે પણ તેમજ કરે. આ રીતે એક ખીજનું દેવું નાણાંનાં વ્યવહાર વગર જેમ પતી ગયું તેવીજ રીતે સરાફના આવેલા ચેકો અને ખિલોનું લેણેલું અને દેવું ઉપર કયેલું સ્થળ પોતાની જુજ હકસાધ (કમીશન) લઈ કરી નાખે છે.

પ્રકરણ ૬ હું.

ધીરધાર.

આપણે ગયા પ્રકરણમાં જોઈ ગયા તે તોટ ચેક હુડી અથવા ખિલ આવે એકસચેન્જ તે બંને માળ નથી, પરંતુ તે સાળ છે- એવું જાપન કરે છે એટલે કે જેણે ચેક હુડી અથવા ખિલ આવે એકસચેન્જ લખ્યાં હોય તેની સાળ અને જે બેઠ ઉપર લખવામાં આવ્યાં હોય તેની પગાર કરવાની માળ ઉપર તેનો વ્યવહાર ચાલુ રહે છે અને તેથી સાખને અંગે ધીરધાર વધે છે અને તેને લીધે નાણાનો ઉપયોગ

કરવો પડતો નથી, અને તેથી કિંમતો ઉપર અસર થાય છે.

સાખથી વેચાતું લેવાની શક્તિ વધે છે. આવી રીતે સાખનો ઉપયોગ કરવાથી વેચા સમય મુખી કિંમતો ઉપર ભારે અસર કરે છે. જે માણસ પોતાની સાખવડે વ્યાપાર કરતો હોય તેને મુદત જતાં તેમાં વધારો કરી તેની વેચાતું લેવાની શક્તિ વધારે છે. એટલે કે એક વ્યક્તિ કે જે પોતાની સાખ ઉપર વ્યાપાર કરી લાંબા કાળમુધી પોતાના વચન મુજબ અવળતે નાણું આપે તેના ઉપર લોકોનો વિશ્વાસ વધે છે અને તેને લીધે દિનપ્રતિદિન વેચાતું લેવાની અથવા ઉછીકું લાવવાની તેની શક્તિમાં અને લોકો ધીરધાર કરવામાં વધારો કરે છે. જો દરેક ચીજ નાણાં વડેજ વેચાતી ગપાતી તેમજ લેવાતી હોય તો વ્યાપાર ઘણોજ ચોંટા ચાલે. ધારીગ કે એક મીલના માલિકની એવી ધરછા છે કે રૂની મોટી ખરીદી કરવી અને જો તેની પાસે ખરીદી કરવા જેટલું નાણું ન હોય તો, તે રૂના માલિકને ૩ અથવા ૬ માસનું ખિલ આવે એકસચેન્જ આપે, અને મુદત ખતમ થતાં નાણા વળત પર ન હોય તો સાખે કરીને તે મુદતમાં વધારો કરે, અને રૂનું કાપડ બનાવી તે વેચી રૂનાં નાણાં ભરે. આ ધીરધાર અને અન્યોઅન્ય થયેલો વ્યાપાર એક ખીજની સાખને મંજૂર છે, એમ કહ્યા વગર ચાલશે નહિ.

PAPER INDUSTRY

કાગળનો ઉદ્યોગ.

પાથર, પિત્તળ, અને લોખંડની જગ્યાએ તેના થતા ઉપયોગ.

કાગળમાંથી શું નહિ બને?

(લેખક—૨૧ શિવજીલાલ હજનલાલ બી એ)

(ગયા અઠવા પા ૧૯૦ થી ચાલુ)

(૪) આનેજ જરા વધારે સખત બનાવવામાં આવે છે તો ઇન્ડીઆ રબરની ગરજ સારે એટલું જ નહિ પણ ખુટમાં ચામડાના તળીયા તરીકે પણ ઉપયોગમાં આવે છે

(૫) ઉપરી બનાવટમાં જો થોડોક ફેરફાર કરવામાં આવે તો, ચોથા પ્રકારનો નરમ અને ટકાઉ કાગળનો માવો બને છે જે જેની સે નજી બની શકે છે સુતરાઉ મેનજ કરતા તે ટકાઉ અને સોઢી પણ થઇ શકે છે

(૬) રસાયણિક પદાર્થો મેળવતા કાગળની ઝીલોનાઇટ (Zylonite) નામની બનાવટ આશ્ચર્ય ઉપજાવે છે

(૭) પેરેક્સીન અને કોલટાર (કામર) ને બદલે ઓઝોનરાઇટ ozonite જે બીટ્યુમન (શીલાળુ) અને કોલસાની માથે મળી આવે છે, તેમાં કાગળના માવાને બરાબર તરબોલ કરી નાખવામાં આવે છે તો એવો પદાર્થ બને છે જે જેના ઉપર પાણીની અતર થતી નથી—એટલે “વોટર પ્રુફ” કાગળ બને છે આ બતના કાગળમાં પેરેક્સીન અને કોલટારથી બનાવેલામાં એટલોજ ફેર છે કે એમાં ડોઇ બતની વારા નથી હોતી, ડોઇ બતનો રંગ હોતો નથી અને વજનમાં હલકો બને છે અને એની કીમત પ્રાઉન પેપર કરતા નજીવી જ વધારે હોય છે

Paist Board પેઇસ્ટ બોર્ડ વાપરવાની જગ્યા જરૂર પડે છે તેને બદલે આગકાના નકામાં થયેલા કંકડા, બકતુ અથવા એવી બતતુ બીજી ચામડું હોય છે તેને પહેલા પવાળી કુટીને માવો બનાવવામાં આવે છે અને પછીથી તે બેરલિન ટ્રેડ પ્રોનો ના બીજી વનરપતિમાંથી તેવાર કીમતથી પણ એકા સમગ્ર કાગળની માફકજ ટીપી વાપાય છે નહિ તર ડબાવીને

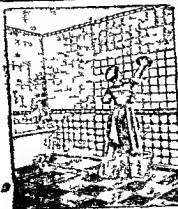
THE SAJAN TILE તે માટીની પરચુગ્લુ
Marble, Cement, Floor and Dado Tile છે અને સાદા પૂઠા વધારે મજબૂત અને

Shahabad and Tandur Stone

Direct Importers from Home and Abroad

Latest Catalogues available

Proprietors—Sajan & Co., Elph
near the Alliance Bank of Simla, Ltd

આરસખાણની ગરજ સારે છે. એટલુંજ નહિ પશુ તે તેના ઠરતાં વધારે ટકાઉ સસ્તો તથા વળતમાં હલકો બને છે એ ઉપરાંત ખરા આરસખાણ પર તેમજોની જેટલી અસર થાય છે તેટલી એના પર થતી નથી.

આ ઉપરાંત અણુમાંથી બનાવવામાં આવતા કાગળના માવાની ગેમની નળીઓ, ટેબલ વગેરે લોખંડ અને લાકડાના કરતા વધારે સફાઈદાર અને સસ્તા બનવા ઉપરાંત હવા પાણીની એના પર લોખંડ લાકડા જેટલી અસર થતી નથી.

આટલું વાંચવાથી ખાતરી થશે કે લખવા છાપવાના કામ ઉપરાંત કાગળનો કેવો ઉપયોગ થાય છે, તથા લાવિષ્યમાં તેમા શું શું વધારે થશે તેના કંઈક ખ્યાલ આવે છે. આથી એટલી નો ખાતરી થઈ છે કે, કાગળ ચીજ દુનિયાની અનેક વસ્તુઓમાં અગ્રરધાન ભોગવશે. લોખંડ, માટી, પથ્થર, પીત્તાળ સાથે અત્યારથી તે ટક્કર મારે છે ને સમય એવો આવતો લાગે છે કે જ્યારે એ પદાર્થો વચ્ચેની સ્પર્ધા પૂર બેશમાં શરૂ થશે. સોના ચાંદીનું સ્થાન એણે લીધું છે તે એક આદા દાખલા ઉપરથીજ સમજાય છે. સુગંધ બેંક વગેરેમાં જ્યાં લાગે રૂપિયા નગદ સોના ચાંદીની પાટોમાં રહેતા હતા, ત્યાં તાજ એક કાગળનો કકડો એ ગરજ મારે છે.

કાગળ બનાવવાનો આ ઉદ્યોગ હજુ શરૂઆતમાં છે ને તેના અવધણમાં આ જે પ્રગાવ ગતાલોયે છે, તે શોધખોળના જમાનામાં અને આયણુશાસ્ત્રીની મદદથી આ વિજ્ઞાનના યુગમાં આગળ ઉપર શું થશે, તેના ખ્યાલ આપે છે. આ બાબતમાં એક લુસીઆનીઅન નીચે મુજબ લખે છે:—

"The time will soon come when, in our damp climate, the floors of all the stores in New Orleans and in other cities in the state will be built of strong, water-proof and indestructible paper tiles."

The dampness penetrating our dwellings will be counteracted by paper material of suitable character. All our city cars will be built of paper. The wheels of these will be made of paper. The rails of our street cars, and even the cross ties, so liable to decay, will all be removed in the course of time, and be replaced by paper material, suitably treated to remedy existing evils. Nearly all the furniture of our dwellings, so liable to swell or shrink, in our damp climate, will be manufactured in an elegant and artistic style by means of paper stock capable of resisting effectually the sudden changes of our temperature."

"એક વખત એવો આવશે કે, જ્યારે ન્યુ ઓરલીઅન્સ અને યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સના બીજા શહેરોમાં—જ્યાંની હવા લીનાશવાળી રહે છે—ગોડાઉન તથા વખાણની ફેરસબંધી મજબૂત, વોટર પ્રૂફ, અને ટકાઉ કાગળની લાટીઓની કરવામાં આવશે. ઘરની અંદર લોખંડ રહે છે, તે ફેર કરવાને કાગળની ચીજોનો ઉપયોગ રીતસર કરવામાં આવશે. આપણા શહેરોમાં ફરતી ગાડીઓ, કાગળની બનેશે; એના પૈડાં સુધાં કાગળનાજ થશે અને જેટલાક સગવળની અંદર રસ્તામાં લોખંડને બદલે કાગળની રેલ (પાટાઓ) વપરાશે. હાલમાં પાટા વગેરે કાગળ છે વગેરે દોષો કાગળની રેલ થતાં ફેર કરવામાં આવશે. અને ઘરનો સરસામાન (ફરનીચર) સુધાં પશુ સુંદર અને લલકારાદાર કાગળનોજ બનાવવામાં આવશે કે જેથી આવી લોજવાળી હવાથી કરીને લાકડું કયા તો ફૂલી અથવા સંકેતિયાઈ બન્ય છે તેને બદલે હવાના ફેરફારની અસર ન થાય તે રીતે કાગળની વસ્તુઓ બનાવવામાં આવશે."

કાગળ માટે કેલું આશાવંત સવિશ્વ છે. ૧' જ્યારે પશ્ચિમના દેશે કાગળનો આવે ઉપયોગ કરવા એક સરખું જ્ઞાન આપી રહ્યા છે ત્યારે ગરીબ હિંદ-પરાધીન હિંદ-પુસ્તકો, છાપા વગેરેના કાગળ માટે પરદેશ પર આધાર રાખી રહ્યું છે આખા હિંદમાં ફક્ત નવજ કાગળ બનાવ-

વાના કારખાના છે કે જ્યાં નવસો કારખાનાનું પોષણ થતું જોઈએ.

આ ઉદ્યોગ તરફ ઠોઠું પશુ લક્ષ્ય ખેંચાશે તો આ લેખ લખ્યાનો મારો પ્રયાસ મફત થશે માનીશ ; અસ્તુ.

ધિરજલાલ છગનલાલ બી. એ.

SYSTEMATIC WORK MEANS MORE AND EFFICIENT BUSINESS.

પદ્ધતસર કામ કરવાને લીધે:—

તમારા મગજમાંથી શું ચલાડો ફર થશે.
તમારો ધંધો રોજગાર વધવા સાથે ખરેખર થઈ શકે છે.

વધુ મહેનત કરવી નહિ પડે—તેથી તેને તે કામ ફરી નહિ કરવું પડે

નીપજીતા વધશે, તેથી તમારું સ્વમાન તથા ધૃષ્ટતા (હિંમત) વધશે.

શું ચલાડવાળા કામકાજમાં સરળતા લાગશે અને તમારું કાર્યક્ષેત્ર વધશે.

તમારા વિચાર વધારે સમનેાલ રહેશે અને તેથી તમે આશાવંત બનશો.

કામ ધંધો વધશે અને તે સરળ થશે કે જે પદ્ધત વગર થઈ શકતે નહિ.

તમારા હાથ તબેના માણસો તરફથી માન મેળવશે અને તેઓની ચાહના સંપાદન કરશે તો કામકાજ રીતસર થશે, આયુષ્ય વધશે અને જીવન વધારે સરળ અને રસમય લાગશે.

ઘોઠી શક્તિવાળા માણસ પણ વધારે લાયક માણસ કરતા વિશેષ કાર્ય કરી જતાવશે

તમારે જે વસ્તુ જોઈતી હશે, તે તત્કાળ મળવાને લીધે તમારો ક્રિમતી સમય તે શોધવામાં જતો બચશે.

તમારા અનુભવનો તમને વધારે લાભ મળવાનું જાની શકશે અને તેથી વેપાર રોજગારની નુકશાની અને નજીવી સુશીળતામાંથી તમે બચી શકશો.

ચોતામાં ભરોસો તથા સ્વમાન વધશે તેથી કરીને તમારામાં બીજાનો વિશ્વાસ તથા તમારા પ્રત્યે બીજાના માનની લાગણી પણ વધશે.

હાથ પર લીધેલું દરેક કામ પુરું કરવાની ટેવ પડશે અને તેથી કમીને અનિયમિત રીતે અને અધુરું પડ્યું કામ કરતા અટકશે.

તમે સ્વભાવે વધારે ખીલનમાં બનશો નહિ તો તમારા વિચાર શું ચલાવવા રહેવાથી તમારામાં અદૃઢતા વધવા સાથે તમે નિરાશ થતા જશો.

ઝીઝીઝીઝી બાબતની ચિંતામાંથી તમે બચશો નહિ તો આગળ પાછળનું વાતાવરણ

જાહેન મોઝિક દાદજીની કીર્તિના કથાં જોવા મળશે ?

(ખાસ ઉંચ વર્ણના હીંદુ ગૃહસ્થો માટે)

મનને પસંદ પડતી જમવાની
ઉમદા સગવડ.

શ્રી અંબીકા ભોજનશાળા.

૨૭૪ કાલબાદેવી રોડ—વીકલવાડી સામે.

મુંબઈ.

આ ભોજનશાળા, માલીકોની જાતી દેખરેખ નીચે
છેલ્લામાં છેલ્લી પધ્ધતિ મુજબ ચલાવવામાં આવે છે.
ધર્મરક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉંચો ખોરાક અને
ખાતિલા નોકરો એ આ ભોજનશાળાનાં મુખ્ય લક્ષણ છે.

સગવડતાના પ્રમાણમાં ભાવ ઘણાજ મધ્યમ રાખવામાં
આવ્યા છે.

વધુ ખુલાસા માટે ચેનેજરને મળો યા લખો.

સીવીલ સરજન.

તથા એમ ડી ની ડીમી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો, રાજ મહારાજાઓ, નવાબો, તામિલ સરકારના વાલસભાના એનરેબલ મેમ્બરો, સેગ્રન્સ જલો, પોલીટીકલ એજન્ડ, મરકારી સીવીલીયન એપ્રીસર, અને દેશી તથા યુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં બાદશાહી યાકુતી નામની વિસેવિગ્ધતા દ્વા દિવરો દિવરો બહુ વખરાય છે એજ તેની વધતી જતી કૃતેહમદી અને લખયોગીતાનો પાસાનો છે. ગવર્નમેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રતવાડી દવા એનાલાઇઝ થયેલ છે અને તે બામતતુ સરડીડીકેટ પણ મંગેલ છે

બાદશાહી યાકુતી.

ગમે તે કારણથી યુનાનેથી તાકાત પાડી લાવે છે પુરયાતન કાયમ રાખે છે. સ સાર સુખ ભોગવવા માટે દેશી અને યુનાની દવામાં ક આમાં ક થી દવા એકએ તે આ બાદશાહી યાકુતી અતઃગ વિલાસ છે આ રાજ/વશી વાકુતી વીર્ય વીધારના તમામ વ્યાધી મટારે છે અને વીર્ય કટ બનાવી ખર પુરયાતન આપે છે રાજ રતવાડામાં તથા શ્રીમત લોકોમાં આ દવા બહુ વખલાય છે ખરી મરદાઈ આપનાર અને નબળા માણસને પણ જીવાતની મોક્ર જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ બનામજ છે—આ દવા અતિ કામ દેશી દવાઓમાંથી બનાવવામાં આવે છે આ દવા ચાકુ હોય ત્યારે તમામ જોરાક ખાવાની તથા બધી તરેહની છુટ છે ૪૦ ગાળીની ડબી એકના રૂપીયા દરા

બાદશાહી યુનાની લેપ.

અમીર હમરાઓના વખલાતી હમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે અને તે નસોને પુરતી તામત આપે છે નગળી પડી ગયેન નસોને પુરતુ લેપ આપી પુરયાતન લાવવા ગદિ આ લેપ ફેનેદમદ ઇલાત્ છે આલેસ એકની ડગીના રૂપીયા આ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ધી એલેમ્બીક કેમીકલ વર્ક્સ લ્ડ. લી.

મુબઇ અને વડોદરા.

આકુર્વેદના બાવ પ્રકારા નામના ક્રયના આધારે તૈયાર કરેલી દવાઓ—

વેજટેમ્બલ રોનીક સીરપ—(દેશી આયુર્વિદ્યામાંથી રાસ્ટ્રીય રીતી અનુસાર બનાવેલી શકિતની દવા)

આ દવા બદશાહી સુધારી પ્રાચનરાજિત વધારે છે અને શરીરને અશુદ્ધ કાવત આપે છે (એ ખાસ રાખવું કે વેજટેમ્બલ ટા પીક સીરપથી શરીરમાં આવતી રામ્પ કૃતેજ અને હનમાદક દવાઓથી ટુક મડે છે)

ફીમ શકિત લેવી નથી પણ કાયમની કુદરતી મળિત છે)

જીવ વગરની (નહિ જેવી) મુશીબતોમાંથી ત
મેને થકવી નાખશે અને કંટાળો આપશે.

યોગ્ય પદ્ધતિ પર કામ કરવાથી તમારા
આશયે તમે જલદીથી પહોંચશો અને તમારું
મન એક હૃદયને એક ઉપાધીઓમાંથી મુક્ત
રહેશે; એ ઉપરાંત કામની શુચ્યલો અને વેક-
માંથી પણ બચશે કે જેમાં ખીજ પદ્ધતિસર કામ
કરનાર ફસાય છે.

વખત ફાવેલ રહેશે; પદ્ધતિસર કામ કર-
વાની ટેવવાળા માણસને પોતાના મિત્રમંદળ-
તથા જનમંદળમાં મળવા મૂકવાનો વખત મળે
છે; આનંદ મેળવવાના અને રમતગમતના-
રથાને જઈ શકે છે; ગુમાફરી માટે અવકાશ
મેળવી શકે છે, કારણ કે કામકાજ કરવાની યોગ્ય
પદ્ધતિજ એને માટે સમય બચાવે છે, પકડો કે
કાઠી આપે છે

ચિરંજીવ લાલ છગનલાલ ખી એ

OUR IMMEDIATE DUTY.

આપણું તત્કાલ કર્તવ્ય.

વચનો મેળવીને રાજી થવું અને તે વચનો
યથાર્થ પળાયેલાં દેખી ખુશી થવું, એ જેની
વચ્ચે ઘણી જાતનો અને ઘણા અંશનો તફાવત
છે. આપણને આશા આવે એવા ઘણા શબ્દો
હમણા થોડા વખતથી આપણે કાને યોગ્ય
વ્યક્તિઓ તરફથી આવ્યા છે; અને એનો લાભ
યથાસ્થિત લેવાય તો ખરેખર આપણી આર્થિક
સ્થિતિમાં આનંદજનક ફેરફાર થાય એ
સંભવિત છે

આપણી આર્થિક અવદશા યદ્યપિ, એ
વાત ઇતિહાસનું ઉપલક્ષીક જ્ઞાન ધરાવનાર પણ
જાણે છે અજ્ઞાન, મતભેદ, સ્વાર્થપરાયણતા,
વિરોધિઓની કુશળતા આદિ ઘણા કારણોએ
એમાં ભાગ ભજવ્યો છે જરૂરનો ઘણી ચીજ
માટે, આપણે, આ વિશાળ, વિવિધ ભૂમિ,
વિવિધ આબોહવા અને પુષ્કળ કુદરતી સાધનો
વાળા ખંડનો વારસો મેળવવા છતાં, પરદેશના
પર આધાર રાખવાનું સુભાગ્ય લખાવો આવ્યા
છીએ!

આ હાનિદાર પરાવલ્લી સ્થિતિમાંથી કંઈક
અંદાર નોકળવાની આશા આપે એવા બે યોગો

આપણા દેશને હાલ પ્રાપ્ત થયા છે. (આ
માસિક માટે લખતો હોવાથી રાજકીય યોગને
ગણતો નથી.) (૧) હિન્દી ઔદ્યોગિક કમીશન
(૨) મિત્રરાજ્યોની યુદ્ધ પછીની નવી વ્યાપાર
વ્યવસ્થા. આ બંનેનાં જે પરિણામો આવશે, તેના
ઉપર ભારતના ઉદ્યોગ અને વ્યાપારનું ભવિષ્ય
લાંબા વખત સુધી આધાર રાખશે.

તકો ન મળે અને મળેલી તકો ગુમાવવી
એ બેનાં કારણો જુદાં જુદાં હોય છે. મળેલી
તક એણે જાય, ત્હમોં ઘણે ભાગે આપણો
પોતાનો વાક હોય છે એટલે ન્યારે આપ-
ણને એ ગતનું ભાન થાય છે ત્યારે ઘણા કલેશ
થાય છે. આ વખત તક ન જાય એટલા માટે
ઉદ્યોગપતિઓ અને વ્યાપારીઓએ ભેટવાળીન-
કામ કરવાનું છે.

આ ધ્વા-હિન્દીઓના-પરદેશીઓ હિન્દમાં
આવી વ્યાપારી થઈ પરદેશમાં દ્રવ્ય લઈ જાય
છે. તેના નહિ—ઔદ્યોગિક અને વ્યાપાર
મંજૂરી લાભો ખીજ પદ્ધતિ લાભોથી
ખારીડીથી, જુદા પાડી તેની ખીલવણી અને
પરદેશી લભો સાથે તે જ્યાં અધકામણમાં

આવતા હોય ત્યાં તેનું રક્ષણ કરવાનું કામ આપણે કરવાનું છે.

એ માટે.

(૧) ચાલુ ઔદ્યોગિક કમીશન આગળ આપણા હિતના બધા પ્રશ્નો ચર્ચાવા ઘટે છે. સુકર હોય કે હુકર હોય, નોપગુ ન્યાં સુધી હિન્દી ઔદ્યોગિક હિત ઉપર સીધી કે આડકતરી રીતે અસર કરતા હોય તે બધા વિષયો આ કમીશનનાં કાર્યક્ષેત્રમાં આવી જવા જોઈએ. (મહારાજ્યની મુશ્કેલી વખતે પીડાકર થવા માટે નહિં પણ આવી તકો ઘડી ઘડી આવતી નથી માટે જેટલું બને તેટલું વધારે ચોકસાઈ જ્ઞાન મેળવવા માટેજ આ કરવાનું છે, કે જેથી ન્યાયે સુરક્ષિત પુનઃ પ્રાપ્ત થાય ત્યારે વિના વિલાંબે આપણે તેનો લાભ મેળવી શકીએ). આમ કરવા માટે હિન્દી વેપારી આજમે કમીશનને જે પ્રતો અર્જવાનું નિરૂપાયું છે તેમાં જે વધારે જરૂરી જણાય, તે સંબંધી નામદાર હિન્દી સરકારને દરતાપૂર્વક અરજ કરવી અને ન્યાં સુધી ઇન્ટરેક્ટર થાય નહિં ત્યાં સુધી અતિ આચર્યપૂર્વક તે ધારણા પર લાવવા માટે, કાયદાની મર્યાદામાં ગ્રહી ઇવન્ટમાં ઇવન્ટના ઉપાયો અજમાવવા.

(૨) કમીશન પસંદ કરે તેવા અને તેટલા અથવા પ્રાથમિક કમિટિઓ કે સરકારે નિયુક્ત કરે તેવા અને તેટલાજ ઇસમોની નહિં પરંતુ ગુહા ગુહા ઉદ્યોગો સાથે સંબંધિત હિન્દી મંડળો, કંપનીઓ, અને વ્યક્તિઓ તરફથી પસંદ કરવામાં આવે તે ગૃહસ્થાની જુગાનીઓ લેવાનો બદોખત્ત થાય તેની જોડવાનું કરવી.

(૩) જરૂર જણાય ત્યાં હેરાની પાકારા પણ જુગાની લેવાય એવી વ્યવસ્થા કરવી હજી છે. કારણ કે જુહિનો અને ઔદ્યોગિક જ્ઞાનને ઇલાજે કંઈ ઇજેજી બજાનારાનેજ ઇશ્વરે દીધો નથી.

(૪) કમીશનના રિપોર્ટની અંગ્રેજી આવૃત્તિની સાથે તેની સુવ્ય મુખ્ય દેશી ભાષામાં પણ આવૃત્તિ કાઢવી અને એ તદ્દન પડતર કિંગમે અવને મળી શકે તે માટે વ્યવસ્થા કરવી આ રિપોર્ટ તૈયાર થઈ પોળાંબે ન પડી જાય તેની સાવચેતી રાખવી.

(૫) કમીશનની લલામણો પ્રમાણે ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિમાં ન્યાં સુધી હિન્દીઓનો ભોગય ત્યાં સુધી કોઈ પણ પરદેશીને તે સંબંધમાં માથું મારવા દેવું નહિં કે સરકારી મદદ આપવી નહિં.

(૬) સંભવિત લાભ લેવા માટે હિન્દી-ઓએ આજથી તૈયારીઓ કરવા મ હવું જોઈએ.

આ બધું ઘરે આંગણે કરવાનું છે તે ઉપરાંત મિત્ર બનેલાં રાજ્યોની નવાં વ્યાપાર વ્યવસ્થા થાય તેમાં હિન્દના હિતો બાળવવાનું ગંભીર, શુચ્ચવળીયું અને કઠણ કાર્ય હિન્દી વેપારી આજમે ઉપર આવી પડ્યું છે અને તે હિન્દની બહાર પરદેશી ભૂમિ ઉપર કરવાનું છે.

નવીન વ્યાપાર વ્યવસ્થામાં પ્રિટને (૧) પોતાના (૨) સસ્થોનાના (૩) મિત્ર રાજ્યોના (૪) હિન્દના (૫) તટસ્થ રાષ્ટ્રોના અને (૬) હરમન રાજ્યોના આર્થિક શુચ્ચવળીયો સામે નજર કરવી પડશે. વિનિમયના ત્રિકાલોચાસિત આર્થિક નિયમને અનુસરતા કોણ શું આપશે અને કોણ શું લેશે?

આ છ જગ્યામાં આવતાં કોઈ પણ રાષ્ટ્ર કરતાં વ્યાપાર અને ઉદ્યોગની બાબતમાં હિન્દ પછાત પડતો અને પત્તવશ પ્રદેશ છે અને એજ પ્રદેશને પોતાના આર્થિક હિતાહિત સંબંધમાં પરદેશીઓ જેમ કહે તેમ કબૂલ કરવાની દશામાં મૂકાવું પડ્યું છે.

હવે હિન્દને બાધિત વ્યાપારનીતિ બેઠતી હશે, ત્યારે મંગલાન્ડને બાબાધિત કે ઘટિત પ્રેક્ષે

ન્મીઝલ જાકવની પદ્ધતિ જોતી હશે. ક્રાન્સ અને જેલજીયમ હિન્દને કાચો માલ જોતો હશે ત્યારે લડખ દરમ્યાન પુષ્ટ બનેલા મિત્ર કે તટસ્થ મુલકોને હિન્દી જાનર હાથ કરવાનું હશે. સંસ્થાનોને હિન્દી ગીરમીટીઆઓ જોતા હશે, ત્યારે હિન્દને એ ગુલામીનો સદંતર અંત આણવાનું મન થતું હશે. દુર્મન રાજ્યોનો માલ હિન્દને માટે મોંઘો થશે, તે હિન્દને વિગત રાજ્યોનો કે તટસ્થ રાજ્યોનો દુર્મનોના કસ્તા કઢાય સોધો પણ હાલના કરતાં રખ-ધાની ખાતરીની લીધે મોંઘો માલ લેવો પડશે અને તેજ કારણે કઢાય પોતાનો કાચો માલ મોંઘો વેચવો પડશે. તે નહિ ફરશે.

આવી જો અતાલુની દશામાં દેાનો લોગ આપશે? એ પ્રશ્ન અતિશેષ ગંભીર છે. આખાં જગતનું વ્યાપારી ગંધારણ ધડાવાનું હોય ત્યારે જે પ્રજા પોતાના લાલો ભાગવવા માટે અથાગ ચલ કરે નહિ તે પ્રજાને લવિષ્યમાં ગણાં શતકો સુધી દારિદ્ર્યમાં સડવું પડે તેમાં નવાજ નથી. હિન્દની પરવશતાને લીધે આ વખતે વધારે કાળજીની અને દ્રઢતાપૂર્વક કામ લેવું પડશે.

લવિષ્યમાં થનારી મસલતમાં સંસ્થાનોની સાથે હિન્દને ગેળવવાગમ આવશે એમ તો આપણને જાહુજ જોગમદાર અધિકારી તરફથી સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જાહેર રીતે કહી દેવામાં આવ્યું છે. હવે આપણું કર્તવ્ય છે કે, આપણું પ્રતિનિધિત્વ કરવાનો બાર કોઈ મિત્રાસ પરદેશીને માથે ન આવી પડે તેની પૂરી સંવાળ લેવી.

આને માટે સહુથી ઉત્તમ રસ્તો એ છે કે, આપણો દૃષ્ટિથી આપણું વ્યાપારી હિત જાણજ સંજાળી શકે તેના યુવાન, શિક્ષિત, અને

અંતઃકરણથી ઉત્સાહપૂર્વક અને સ્વતંત્રતાથી પણ નિખાલસ હિલે કામ કરી શકે તેવા અચૂક પુરુષોને હિન્દીઓના વ્યાપારી લાલોનો અને સાથે સાથે જીવન દેશના હિન્દી વ્યાપારી લાલો સાથે સંબંધ ધરાવતા પ્રશ્નોનો સુઘમ અને બુદ્ધિપૂર્વક અભ્યાસ કરવા માટે, વૃદ્ધ અનુભવી વ્યાપારી વીરોની મંડળી નીચે રોકવા, એમની શોધોનાં પરિણામોને એ જાધાની એકત્ર બસાએ રિપોર્ટ તૈયાર કરવો અને તે રિપોર્ટ મંડળીને સાદર થતાં તે ઉપર વિચાર કરી જાની શકે તો તેને પ્રસિદ્ધ કરી સામાન્ય અર્થાં આલવા દર્ષ જે કંઈ નિશ્ચયાત્મક સિદ્ધાંતો તારવી કાઢવામાં આવે, તેને નામદાર હિન્દી સરકાર સમક્ષ રજુ કરવા.

અને ત્યારે તક મળે ત્યારે આવી રીતે શ્રેષ્ઠજોગ માટે ખામ રોકાયેલા વિદ્વાનોમાંથી જે યોગ્ય જણાય હોમને હિન્દનું પ્રતિનિધિત્વ સોંપવાનો મર્યાદિત પણ દૃઢ આગ્રહ ચરહારને કરવો.

ઐત્યાગિક પરિષદ અને વ્યાપારી કેબિન આ કામ લણી મહેલમથી ઉપાડી શકે તેમ છે. અને આવી હિલચાલને સાધારણ કે તવજર વેપારીને પોતાનો કાળો આપશે, તો આપણા દેશના આર્થિક ઇતિહાસમાં એક અનુકરણીય ઇશરણ હોશે.

હિન્દની આર્થિક અવદશા ટળે એમ કમ્મતો,

સીડનહામ કેલેજ } પુરવોતમ ઝીણારામ પાઠક,
મુંબઈ } આ જીવન વર્ષનો વિદ્યાર્થી.

WAR AND TRADE.

GOVERNMENT NOTIFICATIONS.

ચાલુ લકાઈને પ્રસંગે વહેપાર સંબંધી બહાર

પડેલાં વધુ સરકારી જાહેરનામાં.

ચીનમાંની જે જે પેટીઓ માથે આયાતી તથા નિકાશી વહેપાર થઈ શકે તે પેટીઓના નામનું પુર્વે વ્યાખ્યાન લીસ્ટ હમને હાલ મળ્યું છે. ચેમ્બરના જે સલાહકાર સાહેબોને એ જોવા હોય તેમને ચેમ્બરની ઓફીસમાંથી જોવા મળશે.

શિયામની જે જે પેટીઓ માથે આયાતી તથા નિકાશી વહેપાર થઈ શકે તેવી પેટીઓના વ્યાખ્યાન લીસ્ટમાં કેટલાક સુધારા વધારા કરવામાં આવ્યા છે.

યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરીકા ખાતે કાચા આગમ અને આમલીઓ જે મળુ થયેલી પેટીઓ પર ચઢાવી શકાય તે પેટીઓના નામના સુધારા તથા વધારાની યાદી હમને મોકલવામાં આવી છે.

યુનાઈટેડ કીંગડમમાંથી જે જે માલની નિકાશની મનાઈ થઈ છે એ માલની નિકાશ પર અસુક અકુશ સુકળામાં આવ્યો છે તેવા માલની સુધારા તથા વધારાની યાદી હમને મળી છે (વા. ૭ ની અક્ટોબર ૧૮૯૬).

નામદાર કરદાર કલેક્ટર તરફથી જણાવવામાં આવ્યું છે કે, લોયડ્જીંગ તેલ હિંદ માંથી ફ્રાન્સ અને ઇટલી ખાતે લાઈસન્સથી

નિકાશ કરવા દેવાના હુકમો મળ્યા છે. આ છુટ કોઈ પણ વખત એ ચી લઈ શકાય એવી શર્ત રાખવામાં આવી છે.

નામદાર સરકારના તા. ૬ મી સપ્ટેમ્બર ના પત્ર (જેની વિગત ચેમ્બરના અમિકના અક્ટોબર માસના અંકમાં ૧૯૫ મા પૃષ્ઠ પર આપવામાં આવી છે) તેના સબધમાં વધુ જણાવવામાં આવ્યું છે કે, ચેમ્બર મીટ સુબીશી કમ્પની પર અજાણ્ય ચઢાવવા હોય તે નાગાસાકી ખાતેના બ્રિટીશ કૉન્સલના નામ પર ચઢાવવા પડશે.

જાગ્રત રાજ્ય તરફથી કૉન્સલ તરીકે જાહેર થયેલા માલોની સુધારાની યાદી જે તા. ૧૮ મી ઓગસ્ટ ૧૯૧૬ ના લન્ડન ગંઝીટમાં પ્રગિદ્ધ થઈ હતી તે નામદાર હિંદ સરકાર તરફથી છાપાનેગી ખાતર તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી છે તેની નકલ હમને મળી છે. જે સલાહકાર સાહેબોને એની નકલ જોવી હોય તેમને જોવા મળી શકશે.

નામદાર સરકાર તરફથી જણાવવામાં આવ્યું છે કે, જ્યુટના સંગ્રહી અકુશની કડી સીધામ માટે પણ તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બરથી છાપાવ કરવામાં આવી છે અને કે જ્યુટ તથા જ્યુના

માસેંગની રગીન તથા લાલ લાઠીઓ સફાઈદાર અને મજબુત

બસો રૂપૈયામાં અન્નદાન સાથે

અમર નામ.

નડીયાદ હિંદુ અનાથાશ્રમને એકી વખતે રૂ. ૨૦૦) આપનાર દાતાના નામની આર રસનો તંબૂલી આશ્રમની ઓફીસમાં ચોઢવામાં આવશે તથા તે વક્રમના વ્યાજમાથી દરેક વર્ષે નક્કી કરેલા દીવસે દાતાના અમરણમાં અનાથોને જમાડવામાં આવશે

પચીસ રૂપિયામાં ગૌદાન !!

રૂ. ૨૫) આપવાથી એક 'ગૌદાન' જાણી તેના વ્યાજમાથી અનાથોને દુધ આપ વાગા આવે છે તથા દાતાના નામનું લીટ બોર્ડિંગ લખી જાહેર ભાગમાં મુકી સ્મારક રખાય છે.

એક રૂપિયો ને તેથી વધુ દાન આપનાર ગૃહસ્થોના નામ વાર્ષિક રીપોર્ટમાં પ્રગટ થાય છે. વાર્ષિક રિપોર્ટ દરેકને મફત મળે છે

મંત્રી—હિંદુ અનાથાશ્રમ—નડીયાદ.

(ખાસ ઉચ્ચ વર્ણના હિંદુ ગ્રહસ્થો માટે)

 મનને પસંદ પડતી જમવાની

ઉમદા સગવડ.

(શ્રી સાબરકાંઠા બોર્ડીંગ હાઉસ)

૬૦ મુમ્માદેવી પોસ્ટની પાછળ, મુંબઈ નં. ૨.

આ ભોજનશાળા, માલેકોની જાતી દેખરેખ નીચે છે-લામો છે-ત્રી પદ્ધતિ મુજબ ચલાવવામાં આવે છે ધર્મશિક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉચ્ચ ગોરાક અને ખતિલા નોકરી એ આ ભોજનશાળાનાં મુખ્ય લક્ષ્ય છે

સગવડવાળા પ્રમાણના રના વણાજ મંથન સજવામાં આવ્યા છે

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને પ્રતિ ગા લખો.

રૌયલ ટોનીક પીલ્સ.

તાકાત આપનારી શુદ્ધ વનસ્પતીની ગોળીઓ.

આ ગોળીઓ દરેક પ્રકારની નબળાઈ દૂર કરી પુરુષાતન આપે છે. સ્વપ્નામાં કે પીડાખમા ન્તી ધાતુ ખંધ કરી વીર્યવીકારના શુભ દરદો મટાડી પાચનશક્તિ વધારી તાકાત આપે છે. કેળવણી લેતા વીધાર્થીઓનાં મગજને પુષ્ટી આપી તેમની ઓછી ચચેલી યાદશક્તિ શક્તીને પુરોજમાં ખિલતી રાખે છે.

કેશર, કર્તુરી, અંખર વીગેરે દેશી વનસ્પતીની ખમેલી " રૌયલ ટોનીક પીલ્સ " લોહી વધારી અવયવોને તાકાત આપે છે. બુખ વધારી શરીરતુ પોષણ કરે છે એટલુંજ નહીં પણ દ્રુક્ત ત્રણ દીવસમાં પોતાની અદ્યુત શક્તિ આમેલુખ ખતાવે છે. સ્ત્રીઓના આનયનીત રૂતુઆવને અટકાવી ગર્ભસ્થાનને સુધારી તંદુરસ્તી ખક્ષે છે.

રજીસ્ટર નંબર ૧૮૦ તપાસી લેજો. નકલી સાલથી બુખ સાવચેત રહેજો.
કીંમત ૩૦ ગોળીની રૂ. ૧-૪-૦૦

ગોવીંદજી દામોદરની કું

જ્યાખંધ તથા હુટક દવાઓ વેચતા, નં. ૩ સુતાર ચાલ, મારકેટ, મુંબઈ નં. ૨.

૧૧-૬

અતિ સસ્તું સાહિત્ય! અપૂર્વ વાંચન!

વાર્ષિક રૂ. એમાં ૧૫૦૦ પૃષ્ઠ.

બોધપ્રદ ઐતિહાસિક સામાજિક નવલકથાઓના વાચનથી નવ્ય ધર્મ અર્થ કામ મોડા, પ્રાપ્ત કરે છે!

સુનહટક રજીસ્ટર આઠક ધાઓ

આ આમઠાં અને આમહીઆ વાર્તામાળા.

હીઓ પર ચઢાવી શકાય તે જે છાપ, જાડા મળખૂત ધુધાર તથા વધારાની યાદી હુમને નીચલી નવલ માળી છે.

સુનાઈટક ક્રીંગડમમાથી જે જે માલની નકાશની ગનાઈ થઈ છે આ જે ગાલની નકાશ પર અમુક અંકુશ મુકવામા આવ્યો તેવા માલની સુધારા તથા વધ નાની યાદી મને મળી છે (તા. ૭ મી અક્ટોબર ૧૮૧૬)

નામદાર કરદરસ કલેક્ટર તરફથી જણાવમા આવ્યું છે કે, બોધની ગુનું તેલ હિદાથી ક્રાન્સ અને ઇટલી ખાને લવનસથી

મારસેટમની રગીન તથા લાલ લાલીઓ સફાઈકાર અને વડોલ વોટર લેવેન્ડર, હુધ મગેરે ખીલ પદાર્થ હમારા મારખાન માહીતી સાથે જોડાયેલ મળાવે

ફિગોરાઈન

અથવા

સીરપ ઓફ કમ્પાઉડ ગ્લીસરોફોરેટમ.

મગજ, સ્મૃતિ તથા અને શારીરિક નબળાઈ, પગની અથવા આખની બળતરા તેમજ ખીલ કાઈ પ્રકારની અપચાકાતની દરદો-તથા યાદશક્તિ ઓછી થવાથી તથા સ્ત્રી કથા ક્રીંગડમમાથી નબળાઈ, જડયુખથી દુર કરેલમા વહીવે આવી છે તેની મીમતી દવા છે તેમજ માણસો દુરત મનસલાગત માટેજોને એકમા પણ ખર્ચ છે. (મન ૩ ૧) ૮ ખ. ૫ આતા.

ધી હારખીજર વર્કસ

નામદાર સરકાર મેન્યુફેક્ચરીંગ કેમીસ્ટસ

આવ્યું છે કે, જયુટના સુખાંધ નં. ૭ સીધામઆટે પચુ તા ૨૧મી ઈસ્વામા આવી છે અને કેનાલો-ગેવા કેફીવરસેસીકીક વડોલ વોટર લેવેન્ડર, હુધ મગેરે ખીલ પદાર્થ હમારા મારખાન માહીતી સાથે જોડાયેલ મળાવે

માલો તે દેશે મોકલવા માટે મંજુર કીધેલી
પેઢીઓને માટે ખાંગકોક ખાતેના બ્રિટીશ
કૉન્સલ જનરલના નામ પર ચઢાવવામાં આવશે
તોજ તે માટે રજા આપવામાં આવશે.

નીચે જણાવેલી પેઢીઓ મંજુર થઇ છે.

આરાકાન કમ્પની

બોરનીયો કમ્પની

બોરબે બારમાહ કમ્પની

મીયાગ ફોર્સ્ટ કમ્પની

સ્ટીલ પ્રધર્સ,

બરલી એન્ડ કમ્પની

ઇસ્ટ એશીયાટીક કમ્પની

એડગર પ્રધર્સ

નીટસુઇ બુશાન કેશા

બેસ સેન્ગ કીયા સેન્ગ ચાન.

કીમ સેન્ગ લી લી ઈટ ચાન

થગ હેન્ગ લોન્ગ

હેન્ગ બી ચાન લી ચાન્ગ મેન્ગ લી

લીમ ગીઆક બેન્ગ

વેન્ગ લી એન્ડ કમ્પની.

જસરા ખાતેના લશ્કરી ખાતા તરફથી
૧૦ ૪ થી અક્ટોબરને રોજ નીચે મુજબની
ખાતે જાણ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી છે:—

“ એવી જાહેર ખબર પ્રસિદ્ધ કરવામાં
આવે છે કે, લશ્કરી ઠાણોને લીધે જસરાનાં
ગંદરમાં કોઈ પણ વહેપારી વહાણને દાખલ
થવા या માલ ભરવા या ખાલી કરવા દેવામાં
આવશે નહીં. સિવાય કે જે વહેપારી વહાણે
‘ઇસ્ટ’ બ્રિટીશ ગંદર ઇસ્ટનાં પહેલાં જસરા
ખાતેના લશ્કરી ખાતાં તરફથી જસરામાં દાખલ
થવા માટેની ખાસ રજા મેળવી હોય. આવી
રજા મેળવવામાં આવે તો તે ફક્ત એકજ

મુસાફરી માટે કામ લાગશે. રજા મેળવવા
માટેની અરજી જે સ્વીકાર જસરા ગંદરમાં
દાખલ કરવો હોય તે સ્વીકારના એજન્ટે
ચીફ પોલીટીકલ એગ્રીસમાંથી ખાસ છાપેલાં
ફારમ મેળવી તે પર લશ્કરી ખાતાંને કરવી.

ઉપરનો કાયદો તત્કાળ લાગુ પાડવામાં
આવશે પણ જે વહાણ તા. ૧૫ થી અક્ટોબર
પહેલાં હિંદી ગંદરામાંથી નીકળવાનાં હોય અથવા
તા. ૧ લી નવેમ્બર પહેલાં નીકળવાનાં હશે
તેના સંબંધમાં એ કાયદા લાગુ પડશે નહિ.”

લશ્કરી માલનાં વહાણો તથા ખાનગી
વહાણો જેમાં ફક્ત લશ્કરી માલ ભરવામાં
આવ્યો હોય તે વહાણોને આ કાયદામાંથી
મુક્ત કરવામાં આવ્યાં છે.”

નામદાર કર્ટસ કલેક્ટર તરફથી તા. ૧૪
થી અક્ટોબર ૧૯૧૬ ને રોજ જણાવવામાં
આવ્યું છે કે, ઇન્ડિયા એગ્રીસ તરફથી જણા-
વવામાં આવ્યું છે કે હૉલેન્ડ ખાતે કાથાના
દોરા નિકાશ કરવા દેવા માટેની રજા માટેની
અરજીઓ તેઓ હાલ સ્વીકારી શકે એમ નથી.

ન્યુટનાં બનેલા કોષણ તથા ઢાંકણોની નિકા-
શના અંકુશમાં વધારો કરી દરેક બાતના કોષ-
ણનાં ઢાંક પર એ અંકુશ લાગુ પાડવામાં આ-
વશે એની વહી છે એમ જણાવવામાં આવ્યું છે.

ફ્રાન્સમાં લાયન્સ ખાતે તા. ૧ લી માર્ચ
૧૯૧૭ થી તા. ૧૫ થી માર્ચ ૧૯૧૭ સુધી
એક મેળો ભરવામાં આવનાર છે જે સંબંધીની
વિગતનું એક ચોપાનીયું તેઓએ પ્રસિદ્ધ
કર્યું છે જેની નકલ મુજબના ફ્રેન્ચ કૉન્સલને
લખ્યાથી મળી શકશે.

CHAMBER'S SECTION.

ચેમ્બરના વિભાગ.

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટસ ચેમ્બર ઑફ
યુરોની કમિટીની એક સભા તા. ૬ ઠી સપ્ટે-
મ્બર ૧૯૧૬ ને રોજ ૨ વાગે મળી હતી, જે
વખતે નીચે જણાવેલા ગૃહસ્થો હાજર હતા.

- ૧) ઑન. શેઠ દીનશાહ એદલજી વાગ્ડા.
- ૨) ઑન. શેઠ લલુભાઈ સામળદાસ સી.
આઈ. ઇ.
- ૩) ઑન. શેઠ મનમોહનદાસ રામજી.
- ૪) ઑન. શેઠ પુરુષોત્તમદાસ કાકોરદાસ.
- ૫) ઑન. સર ઇબ્રાહીમ રહીમતુલ્લા.
- ૬) સર વિકુલદાસ દામોદર કાકરસી.
- ૭) શેઠ ચતુર્ભુજ શીવજી
- ૮) શેઠ જેઠાભાઈ વાતજી.
- ૯) શેઠ સોરામજી એદલજી વોર્ડન.
- ૧૦) શેઠ દેવીદાસ માધવજી કાકરસી.
- ૧૧) શેઠ ગોપાળજી વાલજી સુંદરજી.
- ૧૨) શેઠ નારણજી હરીલાલ.
- ૧૩) શેઠ એમ. પી. માદન

૧) ગઈ વખતની મીટીંગની મીનીટો
વાંચવામાં આવી હતી તથા પસાર કરવામાં
આવી હતી.

૨) કમિટીનો ૧૯૧૫-૧૬ માટેનો
વાર્ષિક રિપોર્ટ જેની નકલો સભાસદોમાં ફેરવ
વામાં આવી હતી, તે પસાર કરવામાં આવ્યો
હતો.

૩) ૧૯૧૫-૧૬ માટેનો ચેમ્બરનો
હિસાબ જે ઍડીટરે તપાસેલો હતો તે પસાર
કરવામાં આવ્યો હતો.

૪) ઍસીસ્ટન્ટ સેક્રેટરી તથા ચેમ્બર-
ના ણીજ બે કલાર્કોને પ્રોમોશન આપવાનો
મતલબ કમિટીની ણીજ મીટીંગમાં લાવવાનો
હવાલો થયો હતો.

૫) ચેમ્બરની વાર્ષિક સાધારણ સભા
તથા ચુંટણીના દિવસો નીચે પ્રમાણે ઠરવવામાં
આવ્યા હતા.

ઐલટ ઐકન ખુલ્લી સભાવાના દિવસો,
શુક્રવાર તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬ થી ખુધ-
વાર તા. ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬.

ચુંટણીનો દિવસ, શુક્રવાર તા. ૨૮ મી
સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬

વાર્ષિક સાધારણ મહા ભરવાનો દિવસ,
શનિવાર તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬

ચેમ્બરની ચુટણી માટે સ્ક્રટિનિયર
તરીકે શેઠ નારણજી હરીભાઈ તથા શેઠ એમ.
પી માદનને નીમવામાં આવ્યા હતા.

૬) ધી ઇમ્પીરીયલ કાઉન્સીલ ઍક્સ-
કૉમર્સનો પત્ર, તેના નિયમોની એક નકલ આવે,
આવ્યો હતો તેની નોંધ લેવામાં આવી હતી.

૭) ધી ઇન્ટરનેશનલ કમર્સીયલ યુરો-
પાળા ગોરજી સી વેસ્ટ્રોએ તે યુરોપીય બાબત
કમિટીને સમજાવવાની ઇચ્છા બતાવી હતી જે માત્ર
તમને એમ કરાવ કરવામાં આવ્યો હતો કે,
તેઓ કમિટીના થોડાએક સલાહદોને થોડું કે

મેટેલીક શીર્ડીગથી ણીટીંગનો આરોગ શોભે છે.

ઉપર મળેલા હોવાથી તેમને મળવા માટે બીજી સભા રાખવા કરતાં તેઓએ તે બંધુઓના બંધારણ તથા નિયમોની ચોપડીની ૨૮ નકલો કમિટીના સભામદો માટે મોકલી આપવી કે જેથી કરીને કમિટીના સભામદોને તે બાબત વિચાર કરવાની તક મળે.

૮) હિંદુસ્તાની નેટીવ મર્ચન્ટ્સ એસોસિએશન તરફથી, ૭ આઇ. પી. રેલવેના યોરી-ગૅર સ્ટેશનના ગુડ્સ સુપ્રાઇન્ટેન્ડેન્ટે કાઢેલી નોટીસ બાબે એક પત્ર આવ્યો હતો જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે, તે નોટીસથી દરેક બંધુપારીને પાતાની ઇન્સાઇન્મેન્ટ નોટમાં ઇન્સાઇન્મેન્ટનું આશરે વચ્ચન પણ જણાવવું પડે છે કે જેથી બંધુપારીઓને ઘણી અઘરણી પડે છે માટે કંઈક એ તે બાબતના ચોખ્ખ પગલા લેવા આ બાબત વધુ વિચાર માટે સુલ્કથી રાખવામાં આવી હતી.

૯) લાલગુડી કેળવણીના પ્રદર્શનના સેક્રેટરી તરફથી પૈસાની મદદ માટે પત્ર આવ્યો હતો જેની નોંધ લેવામાં આવી હતી.

૧૦) ધી પબ્લિક નેશનલ બેંક તથા મેશર્સ બીમલ જેરાજની કંપની તરફથી ચેગળના સભાસદ થવા માટે અરજી આવી હતી જે માટેના મતપત્રકો સભામદોમાં ફેરવવાનો ઠરાવ થયો હતો. બેંકેટ બેંકસ પ્રુદેલી રાખવાના દિવસે ગુરુવાર તા. ૨૧મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬થી ગુરુવાર તા. ૨૮મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬ સુધીના કેરવવામાં આવ્યા હતા તથા સ્ક્રુટિનિયર તરીકે શેઠ એચ. પી. માદનને નીમવામાં આવ્યા હતા.

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટ્સ એગ્ગર ઍન્ડ બુરોની કમિટીના એક મલા શનીવાર તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬ને રોજે ૨-૪૫ ઠલાકે (મુ. ૮૧) મળી હતી જે વખતે નીચે જણાવેલા ગુરુઓ હાજર હતા:—

૧) ઍન. શેઠ લલ્લુભાઈ સામળદાસ સી. આઇ. ધ.

૨) સર વિકુલદાસ હામોદર કાકરસી.

૩) ઍન. શેઠ પુરુષોત્તમદાસ કાકેરદાસ.

૪) ઍન. શેઠ મનમોહનદાસ રામભ.

૫) શેઠ સોરાળભ એલ્લભ વૉડન.

૬) શેઠ દેવીદાસ માધવભ કાકરસી.

૭) શેઠ મોતીલાલ વલ્લભભ.

૮) શેઠ ત્રુથુર્જી શીવભ.

૯) શેઠ મોતીલાલ કાનભ.

૧૦) શેઠ લક્ષ્મીચંદ માણિક્યંદ ખોખાણી.

૧૧) શેઠ મોરારભ વેલભ.

૧૨) શેઠ રતનશી મુળભ.

૧૩) શેઠ જેઠાભ વાલભ.

૧૪) શેઠ રેવાશંકર જગજીવન.

૧૫) શેઠ ગોપાળભ વાલભ સુદરભ.

મેશર્સ મદનભ મોહનભની કું. ના પર તેઓના સ્વીસ એજન્ટ તરફથી એક પત્ર આવ્યો હતો જેમાં સ્વીટ્ઝરલૅન્ડથી માલની હિંદ ખાતે નિકાશ કરવામાં ઇંટાલીયન કસ્ટમ્સ અધિકારીઓ તરફથી કેટલીક અગવડો મુકવામાં આવે છે તે બાબત જણાવવામાં આવી હતી. એ પત્ર પર વિચાર કરતાં એ બાબત નામદાર સરકારને લખી મોકલવાનો ઠરાવ થયો હતો.

૨) ગુડ્સ કલાસીફિકેશન કમિટી તરફથી આવેલા પત્ર પર વિચાર કરતાં એમ લખી મોકલવાનો ઠરાવ થયો હતો કે કમિટીને હાલ કંઈ કંઈવાનું નથી.

આ સંબંધી મેશર્સ ધી એલેગ્રાંક કેમીકલ વર્ક્સ તરફથી મહુકાના ફૂલ માટે ઓછા દર માટે કરવામાં આવેલી સૂચના બાબત વિચાર કરવાનું સુલ્કથી રાખવામાં આવ્યું હતું.

બાદ મલા બરખાસ્ત થઈ હતી.

ધી ઇન્ડિયન મર્ચન્ટસ એગર એન્ડ
પુરોની કમિટીની એક ખાસ સભા શનિવાર
તા. ૭ મી અક્ટોબર ૧૯૧૬ ને રોજ ૨ કલાકે
(મુ. ટા.) મળી હતી જે વખતે નીચે જણાવેલા
ગૃહસ્થો હાજર હતા.

- ૧ ઓન. શેઠ લલ્લુભાઈ સામળદાસ સી.
આઇ. ઇ.
- ૨ શેઠ સર વિક્રમદાસ દામોદર ઠાકરસી.
- ૩ ઓન. શેઠ દીનશાહ એદલજી વાન્જી.
- ૪ ઓન. શેઠ પુરુષોત્તમદાસ ઠાકરદાસ.
- ૫ ઓન. સર કમલભાઈ કરીમભાઈ.
- ૬ શેઠ દેવીદાસ માધવજી ઠાકરસી.
- ૭ ઓન. શેઠ ચુનીલાલ ત્રિજીજીજીદાસ
એલ. આઇ. આઇ.
- ૮ શેઠ એમ. પી. માદન.
- ૯ શેઠ દેવાશંકર જગજીવન.
- ૧૦ શેઠ બેંગલોર વાલજી.

૧) નામદાર વાઈસરોયની ધારાસભામાં
હિંદી બેઠપારી વર્ગનો એક પ્રતિનિધિ એકલવા
ચૂંટણીના હક સંબંધી પ્રશ્નની સૂચના પર
વચ્ચાર કરતા નામદાર સરકારને એક પત્ર મોક-
લવાનો કરાવ થયો હતો.

૨) રેલ્વેના વહીવટના સવાલ પર કેટલીક
(informal) ચર્ચા આલી હતી તેમાં
એ પ્રમાણે કાવ થયો હતો કે એ સવાલ
પર સબ-કમિટીને નહલ આપી કમિટીએ
વિચાર ચલાવી નિર્ણય લાવવો.

ખાદ સભા ધરખારત થઇ હતી.

એગરની ગઇ વાર્ષિક સભા

ગઇ તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૬ ને
રોજ આ એગરની વાર્ષિક સાધારણ સભા
ભરાઇ હતી. જે વખતે પ્રમુખ, નવા નિમારેલા
પ્રમુખ તથા ઉપપ્રમુખે કરેલાં ભાષણો
દેખાડા વર્તમાનપત્રોમાં પ્રસિદ્ધ થઇ ગયાં છે.

ગાકીનાં કેટલાંક ભાષણો વગતવાર અત્રે હવે
લઇએ છીએ.

મીંડ દેવીદાસ માધવજી ઠાકરસી

મીંડ દેવીદાસ માધવજી ઠાકરસીએ રીપોર્ટ
બહાલ રાખવાની દરખાસ્તને વધુ ટેકો આપતા
જણાવ્યું કે, લડાઈ બગ્યા પછી તેનો લાભ લેવા
માટે આપણા દેશના કારખાનાવાળાઓએ ઘણું
એણું કયું છે. દેશી રાજ્યો અને સરકાર
સાથે લાગવગ ધરાવનારા આગેવાન વેપારી-
ઓએ દેશના વેપાર ઉદ્યોગ વધારવા માટે જો
ઇએ તેટલો જતી પ્રયત્ન કર્યો હોય એમ જ
ણાવું નથી. આક્રીકામાં ઘણી મારફેટો હાલમાં
અંગ્રેજી હકુમતમાં આવવાથી ત્યાંના વેપારનો
કાષ્ટ મેળવવાની સારી તકો હાલમાં છે. ત્યાં
ઘણા સારા જથ્થામાં આપણા કારખાનાવાળા-
ઓએ પણ માલ થોડા વખત પહેલાં વેચ્યો
છે પણ જે માલો ત્યાં અંગેરીકા અને યુરોપથી
જતા હતા તેની જગ્યા આપણા હિંદુસ્થાનના
કારખાનાના માલો લઇ શક્યા નથી. બહુ સારા
નફા કરી મોટી રકમના માલ હિંદુસ્થાનથી
ગયા છે પણ હાલમાં જાણવામાં આવ્યું છે
તેમ જાપાને ચોતાના માલની સરસાધને લીધે
તથા હરીફાઈમાં પોષાય તેવા લાવો લઈને
પણ ચોતાના માલો ત્યાં ચાલુ કર્યા છે અને
તે મારફેટો ઉપર કાષ્ટ મેળવ્યો છે. એટલુંજ
નહિં પણ એવા જેપાનીસ માલ જેપાનથી
સુખઈ આવી સારા નફા, ચઢ્યા પછી પણ
તે જાજરોમાં જઇ શક્યા છે. વળી યુરોપ
ખંડના સુખ્ય કાપડ બનોવવાનાં સ્થાનો જ્યાં
હાલ લડાઈને લીધે વેપાર લગભગ બંધ છે
ત્યાંના ઘણી જાતના માલો અત્રે જાની શકે તેમ
છે પણ એકજ જાતના કાપડ મોટા જથ્થામાં
કાઢી માત્ર સારા નફા મેળવવાનીજ ધારણા
રાખી કામ કરવાની રીઝીમાં આપણા કારખા-
નાઓ છે જે તેઓએ આ તકે ફેરવવા, એકઠાં
તેટલી કાળજી કરી હોય તેમ લાગતું નથી.
પરદેશી માલો નવા બનાવવાની લાંબગડમાં
પડવા આપણા કારખાનાઓએ ચોતાને ખીજ

ફરનીચરના માટે ફેન્સી ટાઇલ્સનો મોટો જથ્થો કર્યા છે ?

હડીલી નબળાઈ.

હાલના જમાનામાં સેક્ટર ૬૦ ટકા જેટલો ભાગ કમતાકાતીનાં છુરાં દરદથી પીકાય છે, અને પછી સલામત રીતે ઇલાજ કરાવાને બદલે ચકચકીત બહિર ખગરો વાંચીને ગંભીરતા ગણેલા, મોટી મોટી કીમતની દવાઓ અને તેવીજ ગંભીર અને નુકશાનકારક પરીઓ વાપરીને કાંઈજ થયું તો નહોતું થતાં પોતાના શરીરની અને પછસાની ખરાબી કરીને બીચારા આખરૂંને લીધે ગીરકનારીમાં ક્યો કંદે છે. અને વૈજ્ઞાનિક વખતે પોતાની કીમતી જીવનના કીમતે અંત પહોં લાવે છે. બાળક વીચારવા જેવી છે ખરી, પણ એમ નથી દરતું જે તે બીચારાઓએ તેવીજ હાલતમાં રાગડ્યા કરવું માટે હાલમાં બાણીતા ડાક્ટરે, ઘણાજ ચોક્કસ, ખાતરી પુર્વક, અને સમગ્રાણ ઇલાજ શોધી કાઢ્યો છે, જે ઇલાજ કમ્વાથી તે માણસ પાછી તાકાત મેળવી શકે છે. છેલ્લા (૫) વરસમાં આ ઇલાજ રકમખંધ પારતી, ગોળ, લાટીયા, મેમ્બુ, વેહુરા, ઇંગ્રેજ, ખીન્તી તથા યાહુની ગૃહસ્થોના કરવામાં આવ્યો હતો અને તેનું પરીણામ મેંકડે ૭૫) ટકા લાભકારક આવ્યું હતું. ઉપરાંત લાભકારક પરીણામ પછી ઇલાજ બહુગ પાડવામાં આવ્યો છે, માટે એક અહરથ ગમે તેવી કમતાકાતીથી પીકતો હશે નાદાનીયતની ગફલતીથી અથવા કોઈની કારણથી તાકાત જતી રહી હોય, અમલ કરતાં જોઈ શકાય પડતી હોય, તો નીચે લખેલે ઠેકાણે પહેલા ૧ કાગળ લખીને વીગતવાગ છાપેલું ખુલાસાપત્ર મંગાવવું. તે ધ્યાનથી વાંચીને માથે બીડેલા સવાલ પત્રક વારીને દવા જો ગાવાવી હોય તો કાંઈની શરમાવા વગર મોઢલી આપવું, જે ખુલાસા પત્રમાં દરેક બાળકનો સંતોષકારક ખુલાસો દવા થું છે, દવા થું કામ કરે છે, દવાની કીમત થું છે, દવા વાપરીને આરામ પામેલા ગૃહસ્થો થું સરડીકીકેટ આપે છે વીગેને સર્વ ખુલાસો કાંઈની ટપાલ ખર્ચ લીધા વગર તદનજ મફત મોકલવી આપવામાં આવશે, પછી તે આવેલી કીમત પ્રમાણે દવા બનાવીને મોકલવામાં આવશે જેથી કરીને શરમાવાનું કારણ રહેશેજ નહીં. ખાતરીથી માનવું જે દરેક દરદીની હડીકત તદનજ ખાનગી રાખવામાં આવશે, એક દરદીનું નામ બીજા દરદી આગળ ઘાંઠા કુંકવાની મતલબથી દેવામાં આવશેજ નહીં. ખાનગી રાખવાની બાળક વકીલને ખારણે થયેલાં લખત બરાબર સમજવી જે ગૃહસ્થોએ મોટા મોટા ડાક્ટરો તથા રાજવંશી હડીમોની ખુલાકાત લીધી હોય સેંકડો રૂપીઆ ગણાડ્યા હોય, તેવા ગૃહસ્થોને પણ આ દવાથી કાયદો તો થશેજ દવામાં રસાયણ મોઢલી આઠ, ધાતુ સોમલ, પારે, અગ્રીણ, વછનાગ અથવા તો શરીરપર ખુટી નીકળે એવી અથવા તો દવા વાપરવા પછી આખરૂંને નુકશાન પહોંચે તેવી કરી પણ વીજ વાપરવામાં આવતીજ નથી, જ વીચેની ખાતરી માનવંત મુંબઈ સરકારની ગવરમેંટ લેમેરેટરીમાં વીદાન મરકારી ડાક્ટરે આ દવા તપાસીને આપેલી સરડીકીકેટ ખુલાસા પત્રમાં વાચનાથી પુરેપુરી ખાતરી થશે, જેથી જેજ કરવાની પણ જરૂર નથી. દવા નીર્ણય છે, દવાની કીમત સેંકડો રૂપીઆ નથી. કીમત પણ નહીં, શકતીની દવાની બહિરખગરો તો હાલમાં ઉવારણ તગાઈ બેઠે છે, પણ હવે તે લોકો વાપરીને કંટાળી જઈને સમજવા લાગે છે જે એકજ પેટ દવા મેં ની તળીઅતને માફક આવતી નથી અને પછસાની ખરાબી થાય છે, અને તેટલા માટેજ આ દવા ફક્ત મુંબઈમાંજ નહિ, પણ આખા હિંદુસ્તાન, શુજરાત અને લગણુ દુર દેશવંશોમાં પણ આશકારા થઈને વીશ્વાસ પામ્યા છે, એજ તેની ખગપણની સાબિતી છે. ખુલાસા પત્ર વાંચીને દવા ગાવાવાનીજ જરૂર નથી, પણ જો બાળકના ઇલાજની જરૂર હોય તો ખુલાસા પત્ર મંગાવીને વાંચવાની ખાસ ભલામણ કરવામાં આવે છે. બહારગામ તથા મુંબઈના ગૃહસ્થોએ ઇંગ્રેજ અથવા તો શુજરાતીમાં કાગળ લખીને ખુલાસાપત્ર મંગાવી વાંચી પોતાની ખાતરી કરવી.

ડાક્ટર પેત્રીક પોષ્ટ નંબર ૧૧ મુંબઈ.

પાંચ બોલ્યા તે પરમેશ્વર.

આત્મપ્રગ્ના ગમે તે રીતે કરીયે તે દોષને પાત્ર છે “ જ્વરખિંદુ તાપપર સમળાય છે. ” એમ હમે એકસરખું કદા કરતા હોત નો પણ હમારા કહેવા પર કોઈએ વિશ્વાસ રાખ્યો નહોત. જ્વરખિંદુ લઈને વાપરીને ચા વપરાવીને મહારાષ્ટ્રમાંના પ્રસિદ્ધ પુરુષોએ “ આ દવા તાપપર ઘણી શુણ્કારી છે ” એમ બે અભિપ્રાય આપ્યો છે તે બેધ તમારો વિશ્વાસ પણ તે પર જરૂર બેસશે.

જ્વરખિંદુની સીકારમ કરતારા મહારાષ્ટ્રમાંના કેટલાક પ્રમિદ્ધ પુરુષોનાં નામો.

લોકમાન્ય બાળ ગંગાધર તિલક.

પ્રોફેસર ધોડા, કેશવ ક્યે, પુના.
પ્રોફેસર એન. જી. વેલિનકર, મું-
બઈના પ્રમિદ્ધ સ્ટુડન્ટ્સ ધધરહુડના
સ્થાપક.

ડૉ. હુરેલક, એચ. મેન, પુનાની
સરકારી ખેતીવાડીની કૉલેજના પ્રિન્સિપાલ.
નામદાર ડી બી બેળવી બેળગાંવ.
રા. રા. અનંત નીલકંઠ પિટકર, મુંબઈ.
રા. રા. બળનન લારકર વેઇ
રા. રા. લક્ષ્મણ બાળકૃષ્ણ રાજે

લો અણ્ણાસાહેબ પટવર્ધન, પુના.
રા. રા. બી. આર. શિંદે, નિરાશ્રિત
સહાયકારી મેડીના મેકેટરી.

મી. વાસુદેવ બળવંત પટવર્ધન.
ફર્થુસન કોલેજ, પુના

પ્રો. નીલકંઠ સદાશિવ તાકઘાવ, ની-
લસન કોલેજ, મુંબઈ

પ્રો. શામરાવ શામચંદ્ર ધગધર, સેંટ
એલિઝબેથ કોલેજ, મુંબઈ.

રા. રા. નાનાલાલ એન, નાઠક મુંબઈ.

બાટલીની કિમન ૧૦ આના વિ. પી થી ૪ આના વધુ વિગત માટે પત્ર બ્યવહાર કરો.

દરેક દેકાણે એજન્ટ બેઠ્યો છે.

ગોવંડે એન્ડ મન્સ નં. ૧૧૦. નવો નાગપોરો. લાયબ્રેરિયા—મુંબઈ.

શ્રી શાહુ ઇત્રપતિ મહારાજ કોલ્હાપુરના ઉદાર આશ્રય હેઠળ

। ડૉ. ગોવંડેનું

“ જ્વર ખિંદુ. ”

તરફથી મળતા ભારે નફાને લીધે પસંદ કર્યું નથી અને જે માલો સહેલાઈથી વગર માથાકુટે ચાલુ થાને છે તેના ઉપર સુસતાક રહીને મોટે ભાગે દારૂ કરવાનું પસંદ કર્યું હોય તેમ જણાય છે. જો તેઓ એ જાળતમાં પુરતી કાળજી રાખી યુરોપ ખંડના જે માલો અને દાખલ થઈ શકે તેના પ્રયત્નો તે માલોના અનુભવીઓ પાસેથી માહિતી લઈ કરે તે આયદે આપણા દેશની ધણી બેઝારમાં તે માલ હંમેશને માટે દાખલ કરી શકાય.

હાલની સ્થિતિ દેશનો ઉદ્યોગ ખીલવવાને સુતેવનારક ગણી શકાય નહિ. જે સાધનો આપણા હાથમાં છે તેમા આપણે પ્રયત્નો કરવાની જરૂર છે. મત્ર નવા ઉદ્યોગો ઉભા કરી ખીલવવાને ખાતરજ સરકાર તરફ નજર કરવાની છે. દારૂજ કે, બપાન પણ સ્ટેટની મદદથીજ નવા હુન્નરો દાખલ કરી શકાય છે. વળી લગાઈ પછી સરકાર ઉપર દેશના સામાન્ય વેપારના લાગે વાસ્તે આપણે આધાર રાખતા હોવાથી તેની મદદની જરૂર છે અને જે આપણે મજબૂત રીતે માંગવી પડશે. પરદેશી સાધના વેપાર સંબંધી કોલકશરો તથા વેપારના રક્ષણને ખાતર જગતની રાજનીતિ આપણા દેશને અને હુન્નરોને બંધ બેસે તેવી રીતે આપણે મજબૂત રીતે માંગવી જોઈએ. પદ્મ સાગી મોટો આધાર આપણા ચાલુ હુન્નરો ખીલવવામાં આપણી બની મેહનતનોજ રહેવો જોઈએ. આપણે આ તકનો પુરતો લાભ આપણે વેપાર ખીલવવાને લઈશું તો આપણને પોતાનેજ તેમજ દેશને સારો લાભ કરી શકીશું.

શેઠ વસનંદ ઠાકરસી હાલોઈનું આપણ.

પ્રસુજે એવો જીલોસો કરવા પ્રયાસ કર્યો છે કે, નફાવામાં જીલોસો પુરાંતનો ઘટાડો કેટલાક ખાસ ખરચોને આભારી છે કે જે વાર્ષિક ખરચો ન્યાં નહોતા, પણ બડું જોતાં તેના પ્રકારના ખરચો લગભગ દરેક વરસે લગતા રહ્યા છે છેલ્લા બે અંદાજો ઉપરથીજ

માત્ર રૂપીઆ પાંચમે અને છસોનો સંવેચામાં ઘટાડો જણાય છે પણ સલાસદોની દાખલ થી એ કાંઈ કાયમની આવક નથી એ જીના ધ્યાનમાં સખવામાં આવી નથી અને તેથી જ એ સકમ ગાદ કરવામાં આવે તો ઘટાડાનો આંકડો રૂપીઆ સોળસો જેટલો થવા જશે. મંડળીનો એક મુખ્ય હેતુ છેલ્લામાં છેલ્લી ઢગની વેપાર ઉદ્યોગિક લાઈબ્રેરી સ્થાપવાનો હતો, પણ હજુ તે માર્ગમાં કેાઈ પગલાં લાગ્યાં જણાતા નથી. શાહિત્ય, નવલકથાઓ અને કાવ્યો તથા જીન પ્રકારના પુસ્તકોથી ભરેલી ઘણી મોટી લાયબ્રેરીઓ મુંબઈમાં છે, પણ વેપારી વિષયોની લાયબ્રેરીઓ કેાઈ લાયબ્રેરી નથી આથી મારી એવી સૂચના છે કે, દાખલ દીની આવક તેવી એક લાયબ્રેરીની ખીલવણી માટે રાખવી જોઈએ. ઘટાડાને પુગી વળવા તથા આવી લાયબ્રેરી માટે મદાનની જોગવાઈ માડી કમીટીએ આપવાં પગલાં લેવાં જોઈએ છે. મંડળીના અડવાલ માથી બીજી જે એ અગમ્યની જાળતો ધ્યાનપર આવે છે, તેમા એક લગાઈ પછી વેપારને લગતી અને બીજી દેલ્લે વ્યવસ્થાને લગતી છે. સર હોલ્ડેન્ડના કર્મીશન રાજધર્મમાં ધણું કહેવાયું છે જ્યારે પણ કાંઈ ચર્ચા મજબૂત રીતે ઉભી થાય છે, ત્યારે તે માટે તપાસ ચલાવવાને કર્મીશન નેમવામાં આવે છે. વેલ્ડો કર્મીશન, મત્તાની વેંડેજીના સવાલને લગતું કર્મીશન, ચલણને લગતા મત્તાલ જામેનું કર્મીશન, તોલ માપના સવાલનું કર્મીશન વગેરે કર્મીશનો નેમાયા હતાં પણ તેમજે કમનસીબે વળવ અને મેહનતનો મોટો ભોગ આપવો ખાદ તેમાંથી કાંઈ પણ સંતોષકારક પરિણામ આવ્યું નથી. પણ સાગી ઉત્તમ કર્મીશન તો પોતાની મેળે તપાસ ચલાવનાર થઈ પડશે.

કેટલાકોએ રક્ષણને લગતી રાજનીતિની હિમાયત કરી છે. જીનઓએ સરકારી મદદની માગણી કરી છે, પણ ન્યાં સુધી ચોક્કે બંધત થશે નહિ ત્યાં સુધી રક્ષણની રાજનીતિ કે

ધી જોરે ટાઇલ માર્ટ ૨૧ એક ઓટ મુંબઈ.

સરકારી મદદ ક'ંઈ ઉપયોગી થઈ પડશે નહિં. હું નામદાર સરકાર પાસેથી રક્ષણની રાજનીતિ અથવા તો સરકારી મદદ માગતો નથી, પણ એટલું જ માગું છું કે, નામદાર સરકારે પોતાની બધી પ્રજા તરફ અરખી રીતે વરતવું નેમ્મએ અને કોઈને પણ ભોગે બીજાઓને સગવડો અથવા પસંદગી આપવી નેમ્મએ નહિં અને એમને પણ તેવી રૂઢી સામે સાવચેત રહીને કામ લેવું નેમ્મએ.

રહેવાના કારોબારના સંબંધમાં હું જણાવીશ કે તુરના દર ને બરાબર રીતે નક્કી કરવામાં આવે તોજ સરકારનો વહિવટ ઉપયોગી થઈ પડે. રહેવા કંપની તરફથી કોલસાના તુરના દર વધારવામાં આવે તો તેથી આપણી વેપારી ખીલવણીને ઘટ્ટો ધોડો પુગવાનો સંભવ રહેશે. પ્રયુએ એવી આશા દેખાડી છે કે, બ્યારે આપણે આવતે વર્ષે પાછા મળીશું ત્યારે વધારે સતોષકારક પરિણામે દેખાડવાને હું શક્તિવાન થઈશ, પણ બાપાન અને બીજા દેશો તીસણ ફરીફાર્થમાં નોડાયા છે ત્યાં એમરની એક વાર્ષિક સલા પુરતી નથી. દાખલા તરીકે હું જણાવીશ કે, આફ્રીકાનાં બંદરોને હિંદી મીટ્રો તરફથી જે જાતવું કાપડ પુરૂં પાડવામાં આવતું હતું તે જાતવું કાપડ હવે બાપાન તરફથી તે દેશને સીધું પુગાડવામાં આવવાની શરૂઆત થઈ છે. હાલમાં યુરોપમાં લડાઈ ચાલે છે તેથી તેની વધુ અસર જણાવી નની પણ લડાઈ પછી મને ધારતી છે કે, બ્યારે બીજા દેશો હિંદી બજારનાં ક્ષેત્રમાં આવશે ત્યારે મીલ તથા બીજા ઉદ્યોગોને ધડેલા ગશે. આથી જરૂરનું છે કે, તેવી વિચિત્ર થવા ન પામે તે માટે અત્યારથી પગલા ભરવા નેમ્મએ. આપણે બ્યારે લડાઈ પછીના વેપાર વિષે વિચાર કરીએ છીએ ત્યારે બીજા ઘણા પ્રજાઓએ લડાઈ દરમ્યાન હિંદને વેપાર હાથ દીધો છે. લડાઈ દરમ્યાન હાલ થતા અગત્યના સવાલો બાબે થોડીક મિનીટોમાં અર્થા ચલાવવાનું અસંભવીત છે, પણ ને કમિટી

બંને અથવા ત્રણ ત્રણ મહીને અગત્યના સવાલો ઉપર વિચાર ચલાવવા માટે સામાન્ય સમાચારો બોલાવવાનાં પગલાં ભરશે તો આપણે સતોષકારક વધારો કરવાને શક્તિવાન થઈશું. મારી ખાત્રી છે કે તે પોતાની ફરમે બનવે છે, પણ જે પ્રજાનાં હોતો નેવાનાં છે, તે જોતાં હિંદી વેપારી કોમના અવાજનો પક્ષો પાડવા માટે સરકાર તરફથી મળતાં પત્રો ઉપર ફક્ત વિચાર ચલાવવામાં આવે અથવા તો નામદાર સરકાર જોગી પોતાની અરજીઓ રજુ કરવામાં આવે તે પુરતું નથી.

શ્રી મુરજમલ લલ્લુશાઈવું બાપણ.

“ધણાક ગૃહસ્થોએ કહ્યું છે કે, આપણે આપણા પગ ઉપર ઉભુ રહેવું નેમ્મએ. પૈસા-દાર લોકો ઉદ્યોગો બોલાવા તરફ સહાનુભૂતિ આપતા નથી તે બહુજ શોચનીય છે. મારે આ સંબંધી થોડું બોલવા જરૂર જણાય છે વાસ્તે આપનો બહુજ થોડો વખત લઈશ.

મીલ ઇન્ડસ્ટ્રી સંબંધી હું બોલવા માંગતો નથી પણ બીજા નાના ઉદ્યોગો દેશની ખાતર અથવા નફાની ખાતર કોઈ પણ માણસ પૈસા રોકે તે પૈમાનો, લાઈબંધ થાય ત્યારે શું હાલત થાય? ધણું ધણું તો દશ લાખની થાપણ પણ એક નવા ઉદ્યોગ વાસ્તે ઉભી થઈ ગઈ. પણ જે વખતે કરોડોની થાપણથી તૈયાર થયેલ માલ હિંદુસ્તાનમાં આવી ઉત્તેજે ત્યારે આપણો માલ ફરીફાર્થમાં કેટલીવાર ટકી શકશે? કેટલું ઘણુંજ કરકસરથી સરતી મનુરીથી અને ખુદિવત લેનાથી આપણે આગળ વધેલા સુલકોથી આરો અને સરતો માલ કાઢી શકીએ અને લડાઈ પહેલાં ચાર આને મળતો કાચનો ગ્લાસ ત્રણ આને આપણે પુરો પાડી શકીએ, તોપણ પોતાના હાથનો ધધો પાછો મેળવવા દશ લાખનું (નેટલી આખી તમારી સુંડીજ છે.) નુકસાન પણ કરી પ્રથમ તમારાથી ચોંકા લાવે માલ વેચી

શ્રીકન મોએક ટાઇડસની ચારી ડાઝાઈનો કયાં જવા મળશે ?

તમારા ઉદ્યોગનો નાશ કરી દેશે અને તમારા રૂપીઆનો એક પેસો પણ પાછો નહિં મળે.

મુદતેમુદતું નજર આગળ આવું પ્રત્યક્ષ છતાં કયો પેસાદાર પેતાના પેસાની “ઇન વેન્ટ-મેન્ટ” નાના નાના ઉદ્યોગોમાં કરશે ?

માત્ર ગવર્નમેન્ટ આપણા બચગીમાં ઉછરતા ધંધાઓને પ્રોટેક્શન આપે તોજ સુખેથી લાખો રૂપીઆની થાપણથી નવા નવા હુન્નરો નીકળશે ; અન્ય મહાન રાજ્યોમાં સરકાર પરદેશી માલ ઉપર જગત નાખી અથવા બાઉન્ડરી આપી પોતાના ઉદ્યોગનું રક્ષણ કરે છે તેવી રીતે આપણી ગવર્નમેન્ટ જ્યાં સુધી નહિં કરે ત્યાં સુધી હંમેશના આપણે બીજા દેશો ઉપર આધાર રાખત રહેશું. પોતાનાજ પગ ઉપર ઉભા રહી કેપીટલ રોકનાર ખરેખરજ મોટા નુકશાનમાં ઉતરશે. એવી ભારી માન્યતા છે.

શેઠ માવજી ગાવીંદજીભાઈ ભાપણ.

ગૃહસ્થો, કોલસાના રેલ્વેના નુરમાં વધારે યત્નાથી મુશકડાના મીલ ઉદ્યોગપર હાલ જે નવે કર નંખાયો છે તે સંબંધી હું આપણું ધ્યાન ખેંચવા માંશું છું. જ્યારે આપણે ઉદ્યોગોની ખીલવણી સંબંધી વાતો કરીએ છીએ અને જ્યારે આ દેશના ઉદ્યોગો કેવી રીતે ખીલવી શકાય તે સંબંધી તપાસ ચલાવવા એક કમીશન હાલ નીમાયું છે ત્યારે રેલ્વેઓએ કોલસાના નુરમાં ટન દીઠ ૧૪ આનાનો વધારો કર્યાથી કોલસા જેવી મીલ ઉદ્યોગને ઉપયોગી ચીજની કિંમતમાં ટને ૧૪ આનાનો વધારો થયો છે અને અત્રેની રેલ્વેઓ સ્ટેટ વર્કિંગ હુકેની નહિં હોવાથી આપણે તે બાબત ફરી-ચાલ પણ કરી શકીએ તેમ નથી, અને વડી ધારાસભામાં એ બાબતનો સવાલ પુછાય તો તેનો સતેપકારક જવાબ મળે એવી પણ સલાહ્યતા હાલ નથી.

આખા દેશમાં ખરેખર અનાથ કોણ છે ?

ગરીબ બિચારું

કાઠીયાવાડ હિન્દુ અનાથ આશ્રમ

કે જેને એક પાઇ પણ સિલીકે નહીં અને એક પાઈની પણ ચોક્કસ ઉપજનો આધાર નહિં છતાં ૪૦ આલીસ અનાથોને પાળે છે અને વિશેષને પણ દાખલ કરે છે તેથી તેને નિભાના મદદ કરવી તે પ્રાણી માનને પ્રથમ ધર્મ છે.

પત્ર શિરનામું—

જા. સેક્રટરી,
કાઠિ. હિં. અ. આ.
વઢવાણ કેમ્પ.

OTHER CHAMBERS

બીજા ચેમ્બરો.

બોરો ચેમ્બર.

(જુલાઈ અને ઓગસ્ટ ૧૯૧૬.)

જ્યુદના કોથળામાં ભરી માલની નિકાશ પર અંકુશનો સવાલ

આ સંબંધી આ ચેમ્બરે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે, આ નવા સૂચવેલા ધારાથી નક્કી જ અગવડ પડવા સંભવ રહે છે પણ જો અમુક સ્વયંશીલ ચોકલવા પર અંકુશ મૂકવા નામદાર સરકારની ધુજા હોય તો તે ગણતર ચેમ્બરને કંઈ વાધો નથી.

સ્ટીમર વોરચીટ.

આ સ્ટીમરના સંબંધમાં આગળ એક એક જ નહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું હતું કે, એના પરના માલ સંબંધી જે હાવાઓ હોય તે તે નહેરનામાંના એક મામની મુદતમાં પંજીમાં ખાતેના પ્રોક્યુરરને જણાવવા એ ગણતર કમિટીએ નીચેની વિગત પુછાવી હતી:-

૧. તા ૨૬ મી જુલાઈ જે મૂળ તારીખ નક્કી કરવામાં આવી હતી ને પછી મુદત વધારવામાં આવી છે કે કેમ અને કયા સુધી ?

૨. માલ ખાલી કરવાને એ સ્ટીમર મુંબઈ અથવા કરાચી ચોકલવાનો હજી સુધી કરાવ થયો છે કે નહિ ?

૩ એ સ્ટીમર પરનો કેટલોક માલ પોર્ત્યુગીઝ અધિકારીઓએ લઈ લીધો છે અથવા હાલ લઈ લે છે એવી જે અફવા મુંબઈમાં આવે છે તે ખરી છે કે કેમ ?

જવાબમાં નામદાર સરકાર તરફથી જણાવવામાં આવ્યું હતું કે જોવા ખાતેના નામદાર ગ્રેહનશાહના કૉન્સલે જણાવ્યું હતું કે તા. ૨૬ મી જુન ૧૯૧૬ ને દિને એ જહાજ પકડાયું ત્યારથી તેમાંથી કોઈ પણ માલ ખસેડવામાં આવ્યો હોય એમ અને ખખર નથી મારમાગોઆ ખાતેના દરિયાઈ ખાતાનો અધિકારી જેના હવાલામાં પકડાયેલા જરમન અને ઓસ્ટ્રીયન જહાજો હતા તેમના તરફથી પ્રિટન કૉન્સલને ખખર પડી છે કે, જહાજ પકડાયા પછી સીલ મારવામાં આવી હતી અને એક વખત બધા જ જહાજ તથા માલ તપાસવા માટે સીલ તોડવામાં આવી હતી ત્યારે તે પોને ત્યાં હાજર હતા અને તેઓને ખાતરી છે કે કોઈ પણ માલ જહાજમાંથી કાઢવામાં આવ્યો નથી. કારણ તેમાંના કોઈ પણ માલ બગડી નય એવો નહિ હતો.

રેટ યા કમ્પની હસ્તક રેલ્વેનો વહિવટ.

હિંદમાંની રેલ્વેઓનો વહિવટ કમ્પની હસ્તે હોવો વધુ ફાયદાકારક છે કે રેટ હસ્તે એ સવાલ પર ચેમ્બરનો અભિપ્રાય માંગવામાં આવ્યો હતો તથા નીચેના સવાલોના જવાબ માંગવામાં આવ્યા હતા:-

૧) તમારી સંસ્થાના સભાસદોને કંઈ રેલ્વેઓ સાથે વધારે સંબંધ છે ?

૨) ને રેટ તથા કમ્પની હસ્તકની બંને બાતની રેલ્વેઓ સાથે સંબંધ હોય તો એ બેમાંથી એક રૂઢીથી બીજીના કરતાં નીચેની બાબતોમાં

મેટેલીક શીટીંગથી બીટીંગનો આરકા જોતો છે.

૩૫ એ.

કોઈ પણ જાતનો ઇલેક્ટ્રીસીટીનો સામાન ખરીદતા પહેલાં એક
વખત હમારા શોરૂમની મુલાકાત લઈ જાઓ.

લાલ લહેમનેજ છે.

ઇલેક્ટ્રીસીટીનું બીજા બચાવનું હોય તો જગપ્રસિદ્ધ ફીલીપ્સ ડૂ વોટના લેમ્બો વાપરો.

ઇલેક્ટ્રીક લાઈટીંગ સેટ.

બંગલાઓ અને મકાનો માટે ખાસ. ધાસલેટ અને ગ્લાસના કગ્તા
બેહદ સસ્તા કિ. રૂ. ૬૫૦) થી રૂ. ૯,૦૦૦) (લેમ્બની સખ્યા પ્રમાણે)
તે સીવાય મોટરો, પંખો, દળવાની અને તેલની ઘડીઓ અને તમામ જાતનો
ઇલેક્ટ્રીક સાગાન હમારે ત્યાં મોટા જથ્થામાં તૈયાર છે.

ધી જોરીયન્ટલ એન્જીનીયરીંગ એન્ડ ટ્રેડીંગ કું.

રેવલીન સ્ટ્રીટ, હોર્નબી રોડ,

મુંબઈ.

ઘડપણમાં સુખી થવું હોય
તો

ખાલ બગ્યાંઓને સુખી કરવાં હોય
તો

લખો, એમ. વી. મરચન્ટ.

ખાન્ય મેનેજર.

ધી ગ્રેટ ઈસ્ટર્ન લાઈફ એસ્યુરન્સ કંપની.

સ્ટ્રેટ સેન્ટલમેન્ટમાં સ્થાપિત

ધગ્ગાડમાં રજીસ્ટર થયેલા,

૧૨-૧૪ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ—મુંબઈ.

શ્રી વર્ણના હિન્દુ ગૃહસ્થો માટે.

તળીયત સુધારવાનું સર્વોત્તમ સાધન.

આરોગ્યતા માટે
સર્વોત્તમ
સ્થળ.

શ્રી
મહીકાંઠા
ઉત્તમ

સુંદર હવા
અને
ભવ્ય ભુવન.

ધરતા કરતાં
ઉત્તમ
સગવડ.

ભોજન ગૃહ.

વીજળીક
લાભકાદાર
લાઇટ—૫'ખા.

પ્રમાણીક,
ખંતીલા,
નોકરો.

ભુલેશ્વર
અનંતવાડી
નાકે.

સ્વચ્છ
ઊંચામાં ઊંચો
ખોરાક.

માલીકની
જાતી
દેખદેખ.

મુંબઈ
પોસ્ટ નં. ૨

ખાસ પધારો
અને જાતે
ખાત્રી કરો.

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને રૂબરૂ મળો યા લખો.
વ્યવસ્થાપક—ઊમીઆશંકર બહેચરલાલ ત્રીવેદી,
મેનેજર અને માલીક.

જાહેર પ્રજાને વધુ ફાયદો છે એ પ્રમાણેનો તમારી ચેમ્બરને શો અનુસાર મળ્યો છે ?

(અ) ઝડપથી માલ લઈ જવા તથા ડીલીવરી આપવામાં.

(ક) ભાવમાં.

(ખ) જાહેર પ્રજાની ફરીયાદો સાંભળવામાં.

(ગ) માલની દરકાર લેવામાં.

(ઘ) હતાશ્ચર્યોના વ્યવહારમાં.

૩ જે એક જ જાતની રેલ્વે સાથે સંબંધ હોય તો ઉપરી જાળતોમાં તે રેલ્વે વહીવટની તે જાતની ફી મંજૂર થી તમારે કંઈ ફરિયાદ છે કે કેમ ?

જવાબમાં કમિટીએ જણાવ્યું હતું કે, આ જાળતમાં આલપ્રાય આપવા મુજબ યોગ્ય રિયાતમાં નથી. કારણ આ જાહેરમાંની જાળને રેલ્વેએ કમ્પની વહીવટની છે. કમિટી એમ ધારે છે કે હાલ જેમ ચાલે છે તે મુજબ જાળને વહીવટની ફી સાથે સાથે ચાલુ રહે તેના ફાયદા જો કે થયા છે એમ કમિટી કબૂલ કરે છે તો પણ એકંદરે સ્ટેટ હસ્તેના વહીવટ કરતાં કમ્પની હસ્તેના વહીવટ નીચેનાં કારણોને લીધે કમિટી વધુ પસંદ કરે છે અને તેથી ન્યારે કોન્ટ્રેક્ટ પુનઃ થાય ત્યારે ફરીથી ચાલુ કરવા.

વ્યાપારી નજરથી વિચારતાં અને જે ધોરણથી જુદી જુદી રેલ્વેઓને અમુક જાહેરમાં લાભ છે તે ધોરણ દેશને, કમિટીના અગિપ્રાય મુજબ, વધુ અનુકૂળ છે તે જોતાં સ્ટેટ મેનેજમેન્ટ કરતાં, જાહેર પ્રજાના લાભ સાચવવા માટે રેલ્વે ઝોડ જેવી મજબૂત માંડણના અંકુશ હેઠળ કમ્પનીઓ હસ્તે રેલ્વેનો વહીવટ રેલ્વેને વધુ અંતગતકારક બનાવે છે.

(૨) સ્ટેટ મેનેજમેન્ટની ફીથી સંબંધિત ગણ્યસો સ્ટેટના નોકરો થાય તેઓના પર અંકુશ રાખવો મુશ્કેલ થઈ પડે અને તેઓની સંસ્થાની શાસ્યક્રિયા અમર ગેરવાજાની થઈ પડે.

(૩) સ્ટેટ હસ્તેના વહીવટ કરતાં કમ્પની હસ્તેના વહીવટથી હાલની સગવડોમાં વધુ સુધારો વધારો કરવાની વધુ સારી તકો ભવિષ્યમાં મળી શકે. કારણ કે તેવા સુધારા કરવા માટે કમ્પની હસ્તેની મોટી લાઇનેને હિંદમાં તેવા સુધારા કરવા માટે નાણાંની મુડી ઉભી કરવા દેવાની જરૂર છે. તેમ તે વધારે અનુકૂળ છે. સરકારની તીવ્રતામાંથી બીજા કોઈ માટે મોટી રકમો ખર્ચવી પડે છે તે જોતાં કમિટીના અભિપ્રાય મુજબ, તદ્દન ખાસ જરૂરની હોય તે ઉપરાંત વધારે રેલ્વેની ખીલવણી અને રેલ્વેમાં સુધારા કરવા માટે મુડી પુરી પાડવા સરકારના પર જોખમ આવી પડે એ અયોગ્ય ગણાય.

જાહેર પ્રજાને જોગે રેલ્વેને નફા મળે છે એ વિચાર સાથે કમિટી સંમત થઈ શકતી નથી, અને રેલ્વેના વ્યાપારી ધોરણ અને દેશના વ્યાપારના સામાન્ય લાભો વચ્ચે વિરોધતા હોય એવું કમિટી માનતી નથી.

નાની લાઇનેમાંથી રેલ્વેની ખીલવણી કરવા જાળત કમિટીનો એવો અગિપ્રાય છે કે એવી નાની લાઇનેમાંથી માધવા માટેનો હક મોટી લાઇનેમાં પડેલો ગણવો પણ અમુક નાની લાઇનેમાંથી જો ખાસ જરૂર જણાતી હોય અને મોટી લાઇનેવાળાઓ હસ્તે તે કામ નહિં ઉપાડી લેવામાં આવે તો તે કામ અટકી રહે તે કરતાં જાળગી સાફસથી તે કામ ઉપાડી લેવામાં આવે એવી તક આપવી. અને તેમાં મોટી લાઇનેમાં કોઈ તરફનો વાધો લઈ શકે એવી સત્તા તેઓને નહિં આપવી.

અત્રેની કમ્પનીઓ લન્ડનની યોર્ડોની સત્તા હેઠળ રહે એ ફીની કમિટી તરફથી મળે છે પણ એવી યોર્ડો અને અત્રેની રેલ્વે લાઇને સાથે હાલ છે તે કરતાં વધુ ઘાટો સંબંધ રહે એ આવશ્યક છે વળી એ યોર્ડોના સમાસરોના મોટા ભાગને હાલનો હિંદી અનુભવ હોયો ન્હોતો. અને તે યોર્ડોમાંના એક અધિક વધારે સમાસરોએ હિંદ વખતો વખત આવી

આ દેશની ગદલાતી. મિથિતિ સંજ્ઞા સાથે
ઈંદોને ઘડો સંબંધ સ્થાપવો જોઈએ.

રેલ્વેઓ પર માલની લીડ.

રેલ્વેઓ પર માલની લીડ થાય તો ઠ્યા
માલના વ્યવહારને વધુ પસંદગી આપવાના
સવાલ અંગે કમિટીએ અભિપ્રાય આપતાં
જણાવ્યું હતું કે, લડાઈને માટે ઉપયોગમાં
આવે એવા દરેક સરકારી જરૂરીયાતના માલોને
પહેલી પસંદગી આપવી કમિટીએ જણાવ્યું
કે જીજ્ઞાસુ માલોમાં ઠ્યા માલને વધુ પસંદગી
આપવી તે માટે હાલ અભિપ્રાય આપવો
મુશ્કેલ છે અને તેથી ત્યારે એવી રિથિતિ ઉભી
થાય, ત્યારે અસુક્ર માલ કેવા કારણસર વધારે
ઉપયોગી છે તે જોઈ તે સવાલ પર વિચાર કરી
શકાય. *

હિંદમાંની જે ખાનગી કંપનીઓ યુનાઇટેડ
કીંગડમમાં સ્થાપાઈ હોય તેઓએ હિંદમાં
પોતાના સરવૈયાં રજીસ્ટર કરાવવાનો
મવાલ.

યુનાઇટેડ કીંગડમમાં સ્થાપવામાં આવેલી
હિંદ માટેની ખાનગી કંપનીઓના સરવૈયાં
હિંદમાં ફરજિયાત નોંધાવવામાંથી તેઓને મ
ળેલી સુકિતના સવાલ પર ગયા જુલાઈ માસમાં
કમિટીએ એક લંબણ પત્ર સરકારને લખી
ગોઠવેલો હતો. નામદાર સરકારના ઉદ્દેશ
ઉદ્દેશ ખાતા તરફથી જણાવવામાં આવ્યું હતું
કે એવી કંપનીઓને એવી ફરજિયાતમાંથી મુ-
ક્ત રાખવી જરૂરી છે એમ તેઓનો અભિ-
પ્રાય છે. પણ કમિટીએ અર્થ કરી હતી કે
એ ખાગતનો જે કાયદો છે તેનો એક નરકારી
ખાતો તરફથી આવો અર્થ કરવામાં આવ્યો હોય
તે અર્થ ન્યાયે એવો સવાલ કાયદાની અદાલત
સમક્ષ આવે ત્યારે તેને બાંધકારક ન રહે પણ
કાયદાની અદાલત એ કાયદાનો જે અર્થ કરવા
માટે તે કરી શકે કમિટીને લાગ્યું હતું કે
આ સંબંધમાં ઘણી તરફના શક રહી જાય એમ
છે તો એ સંબંધી એક બહેરનામું બહાર

પાડવાની આવશ્યકતા છે અને તેઓએ એવો
આગ્રહ કર્યો હતો કે આ ખાગત ફરીથી વિચાર
કરવો જોઈએ.

આ મવાલ પર એન. સર પાર્લમેન્ટ સાથે કમિ-
ટીએ ચર્ચા કરી હતી પણ સરકારે પોતાનો અ-
ભિપ્રાય ટકાવી રાખ્યો હતો કે ઇન્ડિયન કંપનીઓ
અંગ્રેજીની રજી (૩) મી કલમની શરતો પ્રમાણે
બહેરનામું બહાર પાડવાની આવશ્યકતા નથી.

ગાંસડી બાંધવા માટે સ્ટીલની પટ્ટીઓ.

એમરના એક સભાસદ તરફથી એક પત્ર
આવ્યો હતો તેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું
કે રૂ. શણ અને ઉત્તની ગાંસડી બાંધવામાં
કામ આવતી સ્ટીલની પટ્ટીઓ બનાવવાનું
નામદાર બ્રિટિશ સરકાર અટકાવવા માંગે છે
એમ ધારવાનાં મજબૂત કારણો જણાયાં છે
અને આ પ્રમાણે જે ધાય તો આ માસમના
પાકો બહાર મોકલવામાં ગંભીર મુશ્કેલિત
આવી પડે.

એવું જણાવ્યું હતું કે જ્યુટની ગાંસડીઓ
માટેની પટ્ટીઓ બનાવવાને માટે ઘણું બધું
વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે કારણ એવી
પટ્ટીઓના ખરીદનારઓ, તેઓનો માલ મર-
કારી કામો માટેનો છે એવા રીતનું સરટીફિકેટ
આપી શકે.

નામદાર હિંદ સરકારના પર આ ખાગત
પત્ર લખી કમિટીએ જણાવ્યું હતું કે જ્યુટની
ગાંસડી બાંધવા માટેની પટ્ટીઓ, ફની ગાંસ-
ડીઓ બનાવવાની પટ્ટીઓથી જુદી વસ્તુ હોય
છે તો જ્યુટની ગાંસડીઓ માટેની પટ્ટી બના-
વવા માટે વધુ પસંદગી આપવામાં આવે તો
તેથી રૂના ઉદ્યોગને ગંભીર ઘોંઘો લાગવાનો
અંશવ છે.

ગણના સંબંધમાં કમિટીએ જણાવ્યું
હતું કે હિંદના શણના પાકના માટે લાગ
યુનાઇટેડ કીંગડમ ખાને નિકાશ થાય છે અને
તેમાંનો મોટો ભાગ મરકારી તથા બ્યાખરી

જાણીને જરૂરીયાતો માટે માલો ખનાવવામાં
વપરાય છે અને તેથી શણના નિકાશી વ્યાપા
રને ખલલ નહિ પહોંચાડવી એ આવશ્યક છે.

આ જાળત નામદાર સરકારને વિચાર
કરવા માટે રજુ કરી કમિટીએ એવી આશા
ખતાવી હતી કે નામદાર હિંદ સંગઠ નામદાર
બ્રિટીશ સરકારને આગ્રહ કરી એવી ખાત્રી
મેળવશે કે હિંદના રૂ. શણ અને ઉત્તના વ્યાપા
રને જરૂરીયાત સ્વીકારી પેટીઓ ખનાવવા માટે
તે ખનાવનારાઓને પુરતો માલ પુરો પાડ
વામાં આવે

માલનો બેટલો જથ્થો સ્ટીમર પર ચઢાવવામાં
આવ્યો હોય તે કરતાં બે બીલ ઑફ
લૅડીંગમાં ઓછો જણાવવામાં
આવ્યો હોય તો તે બાકીના
માલની માલેકીના
હુન્નો સવાલ.

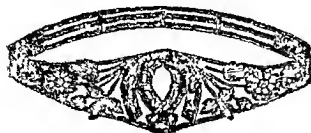
આ જાળત પર એક સલાસદે કમિ-
ટીનો અભિપ્રાય મળાવ્યો હતો. તે સલા
સદની ન્યુયાંકની ઑફીસે અમુક સ્ટીમરમાં
૧૨,૧૫૦ ટીનના પતરાંની પેટી ચઢાવી હતી.

માલ ખાલી કરતી વખત માલુમ પડ્યું હતું કે
બીલ ઑફ લૅડીંગમાં જણાવેલા જથ્થો ઉપરાંત
બીલ ૩૩ પેટીઓ હતી આ વધારાની પેટીની
ડીલીવરી આપવા ક્યારે એજન્ટોને કહેવામાં
આવ્યું ત્યારે તેઓએ આપવા ના પાડી, એમ
કહીને કે બીલ ઑફ લૅડીંગમાં જણાવેલા માલ
નીજ ડીલીવરી આપવા તેઓ ભેખમદાર છે
આ વધારાની પેટીના ઉપર એજ ગૃહસ્થની
નીશાની હતી અને તે ઉપરથી તેઓએ કહ્યું કે
એ પેટી તેમની છે અને તેમને મળવીજ
જોઈએ

કમિટીએ અભિપ્રાય આપતા જણાવ્યું કે
એ ગૃહસ્થને એમની નીશાનીવાળી પેટીઓ
મળવી જોઈએ અને તેના પાઠલામાં સ્ટીમરના
એજન્ટોન એ ગૃહસ્થ તરફથી ગૅરંટી લેટર
અપાવે જોઈએ એ ગૅરંટી લેટરથી બીલ
ઑફ લૅડીંગમાં જણાવેલા માલ કરતા વધુ માલ
એજન્ટો તરફથી આપવામાં આવે તે માટે
એજન્ટો પર કોઈ તરફથી એ માલનો દાવો
કરતામાં આવે તો તેની નુકશાની ભરી આપ
વાની ખાત્રી એ ગૃહસ્થ તરફથી આપવામાં
આવે

મુંબઈના પ્રદર્શનમાં સોનાનો ચાંદ મેળવનારા ઝવેરીઓ

અમોને અમારા સોનાના દાગીનાના સુદર અને વીંચાયતી જેવા સપ્રાધાર કામ માટે છેલ્લાં પ્રદર્શનમાં સોનાનો ચાંદ આપવામાં આવ્યો છે.

મોહનલાલ

એન્ડ

કાનજી ઝવેરીઓ

દરેક જાતના સોના, ચાંદી, અને ઝવેરાતના Up-to-date દાગીના ગંજાવર, અથવામાં તૈયાર મળશે.

ટેલીફોન નં. ૧૭૬૫.

૧૯૭-૨૦૧ શેકમેન સીટ—મુંબઈ.

અદ્યુત ચમત્કાર.

સફેદ વાળ હમેશા સાફ કાળા કરવાનો અમુલ્ય ઉપાય.

હોપ હેર ઓઇલ—સફેદ વાળ કાળા થાય છે, ફરી સફેદ થતા નથી. ખરો પડતા વાળ અટકાવે છે. તાજ પડી હોય ત્યાં નવા વાળ ઉગે છે, બાલ વધારી કાળા, ચળકતા અને સુંવાળા કરે છે. વાસ ઘણી મધુર અને ટકાઉ છે. કી. રૂ. ૨ હોપ—પીટસ—દારૂ તથા અફીણ છુટી જાય છે. કી. રૂ. ૨.

હોપ બગ્સ સોલ્યુશન.

આ સોલ્યુશનથી માકડનો સદતઃ નાશ થાય છે ફરી ઉભરવાનો સંભવ રહેતો નથી. કીમત બોટલ ૧ ના આના ૮, મોટી બોટલ ૧ કીમત રૂ. ૧.

હોપનો વાળ દુર કરવા માટેનો પાઉડર.

હોપ પાઉડર જાતની ઈજા વગર સફાઈથી બાલ નીકળી જાય છે અને ચામડી કાળી પડતી નથી. કીમત શીશી ૧ ના આના ૪.

સર્વે જાણીતા દવાવાળા પાસે મળશે, નહીં તો હમારી પાસેથી મંગાવી લેવી. વેપારીને કમીશન આપવામાં આવશે.

નારાયણ એન્ડ કંપની.

૧૫૨પુરા સુરત.

તીજેરીવાળાઓની જુઠી સરટીકીકેટો.

થોડા વખત ઉપર ભુલેશ્વરનાં એક ઘરમાં આગ લાગી ઘરમાં પહેલા માળ ઉપર મીઠ મગનલાલ નામે એક માણસ સાળરકાંઠા લોજ ન.મે હોટલ ચલાવતા હતા. એઓ પાસે મુંબઈના મીઠ ઈન્ડિયાલાઈની બનાવેલી તિજેરી હતી. એઓની જગ્યામાં આગ ચેટલી થોડી હતી કે રૂન ગાદલાં પણ સલામત રહ્યા હતાં તેમ તીજેરીનું લાકડાનું રેંડ પણ જેવુંને તેવું રહ્યું હતું. આટલું છતાં મીઠ મગનલાલે તિજેરી બનાવનારને એવી સરટીકીકેટો લખી આપી હતી કે આખા ઘરમાં સૌમાં સખત આગ મારી જગ્યામાં હતી અને તમારી તિજેરીમાં સર્વ સલામત રહ્યું હતું.

ગોદરેજે ખરી હકીકત બહાર પાડી અને જણાવ્યું કે મીઠ મગનલાલની સરટીકીકેટ જુઠી હતી અને તેઓએ પોતાના લાઈ માટે એક તિજેરીના ચોઈર ગોદરેજને આપ્યો હતો. આ ઉપરથી મીઠ મગનલાલે છપાવ્યું કે ગોદરેજ જુઠું બોલે છે. ગોદરેજે આ ઉપરથી મીઠ મગનલાલને રા. બા. સેતલવડ મેજિસ્ટ્રેટ આગળ ઉભા કર્યા. મેજિસ્ટ્રેટ સામે જુબાની એવી પડી કે મીઠ મગનલાલની જગ્યામાં ગાદલાં સલામત હતાં તેમજ તીજેરીનું રેંડ પણ સલામત હતું. આ જોતાં મીઠ મગનલાલ વિચારમાં પડી ગયા અને મારી માગી અને લખી આપ્યું કે મે જે વાતો છપાવી તે સર્વ જુઠી હતી.

જાણીતા મોટા મેકરોની તિજેરીઓ લીલામમાં.

મુંબઈમાં થોડા વખત ઉપર જુદે જુદે ઠેકાણે આગો થઈ તેમાં જુદા જુદા મેકરોની તિજેરીઓના કેવો હાલ થયો તે જાણવા પછી કેટલાકોએ હબરોની કિંમતની બીજા મેકરોની તિજેરીઓ લીલામમાં મોકલવાનો ઠરાવ કરી ગોદરેજને નવી તિજેરીઓના ચોઈર આપ્યા છે.

૧ સર સાયુન જે. દેવીકે પોતાની હબરોની તિજેરીઓ લીલામમાં મોકલવાનું ઠરાવ્યું અને ગોદરેજને મોટા ચોઈર આપ્યા છે.

૨ મેસર્સ બ્રાઉનરીની કંપનીએ પણ એ મુજબ કર્યું છે.

ગોદરેજ એન્ડ બાઈસ મેન્યુફેક્ચરીંગ કંપની.

કારખાનું:—મેસ કંપની પાસે, પરેલ, મુંબઈ.

JOINT-STOCK COMPANIES.

જોઇન્ટ-સ્ટોક કંપનીઓ.

ઇ. મ. ૧૯૨૬ ના જુલાઈ મહિનામાં નીચેની જોઇન્ટ-સ્ટોક કંપનીઓ બ્રિટીશ હિંદુસ્તાનમાં રજીસ્ટર્ડ થઈ હતી

નામ અને વ્યવ.	ઠેકાણું.	હેતુ.	ધાપણ રૂ.
૧. બેંકીંગ, લોન અને ઇન્સ્યુરન્સ (અ) બેંકીંગ અને લોન			
૧. શ્રીકૃષ્ણ એજન્સી	અમદાવાદ	ગરાફી અને કમીશન એજન્સી	૫૦,૦૦૦
૨ પીલામેડુ રાધાકૃષ્ણ બેંક. (ક) ઇન્સ્યુરન્સ.	પીલા મેડુ (મદ્રાસ)	શરાફી અને ધીરધાર. બેંકીંગ અને લોન કુલે	૧,૦૦,૦૦૦ ૧,૫૦,૦૦૦
૩. એનિથ લાઇફ એસ્યુરન્સ કંપની.	મુંબઇ	ઇંગ્લીશ વિમો. બેંકીંગ, લોન અને ઇન્સ્યુરન્સ કુલે	૧,૦૦,૦૦૦ ૨૫૦,૦૦૦
૨ બહેપાર			
૪ કલકત્તા ડેકોરેટીંગ કંપની	કલકત્તા	ઇન્ડોર વિગેરે કામ.	૨૦,૦૦૦
૫ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ટ્રેડિંગ કંપની	બંગાળ	બહેપાર માટેની એજન્સી.	૧,૦૦,૦૦૦
૬ વિલીયમ હીથ.	કલકત્તા	સીવવાનો ધંધો.	૭૦,૦૦૦
૭ આરિયેન્ટલ એજન્સી કંપની.	બંગાળ	સામાન્ય બહેપાર.	૬,૦૦૦
૮. ગેન્જસ ટ્રાન્સપોર્ટ એન્ડ ટ્રેડિંગ કંપની.	કલકત્તા	"	૧,૦૦,૦૦,૦૦૦
૯ આર્થ આયુર્વેદ લ ડાર	બંગાળ	આયુર્વેદિક ઔષધો બનાવવાનું.	૨૦,૦૦૦
૧૦. હોટેલ્સ એન્ડ કન્ટીયા	સીમવા	હોટેલ ગામવાનું વિગેરે.	૩૦,૦૦,૦૦૦

ધો લોગે ટાઇલ માર્ટ ૨૧ એકે આજ મુંબઇ.

નામ અને જાત.	ઠેકાણ	હિતુ.	થાપણ રૂ.
૧૧ સ્પોર્ટ્સ	લાહોર	સ્મીતોને લંગતા માલો જનાવવાનું.	૩૦,૦૦૦
૧૨ એમ મીન્કની કંપની	લાહોર	જવેરી તથા સોની તરી- કેનો ધધો	૪૦,૦૦૦
૧૩. વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા પ્રિંક કંપની	મુળાઈ	ઇંટ બનાવવા વિગેરેનું.	૩,૫૦,૦૦૦
૧૪. આદ્રા બેલી પૉવર સપ્લાઈ કંપની.	મુળાઈ	વિજળી બાળ પુરૂ પાડવા માટે	૨,૧૦,૦૦,૦૦૦
		ગહેપાર માટે કુલે	૩,૪૬,૩૬,૦૦૦
૩ મીલ તથા પ્રેસ			
(અ) જ્યુટની મીલો.			
૧૫ એરીયન્ટ જ્યુટ મીલ્સ કંપની	કલકત્તા	સ્પીર્નીંગ, વીર્વીંગ	૧,૦૦,૦૦,૦૦૦
૧૬ ગેન્જમ મેન્યુફેક્ચરીંગ કંપની	"	"	૫૧,૦૦,૦૦૦
૧૭ ઇન્ડિયા જ્યુટ કંપની	"	"	૩૭,૫૦,૦૦૦
		જ્યુટ મીલ માટે કુલે	૧,૮૮,૫૦,૦૦૦
(ક) ચોખાની મીલો.			
૧૮ નીલેહાની સ્યુગર એન્ડ રાઇસ મીલ્સ	નીલેહાની (મુળાઈ)	ચોખા છાંવા વિગેરે	૭૫,૦૦૦
		મીલ તથા પ્રેસ માટે કુલે	૧,૮૮,૨૫,૦૦૦
ચાહુ વિગેરે ચોખવા માટે- ની કંપનીઓ.			
(અ) ચાહુ			
૧૯ ખારીખારી ટી કંપની	સીલીચુરી (ગાગા)	ચાહુ માટે	૧,૫૦,૦૦૦

નામ અને ભાત.	ઠેકાણું.	જેતું.	થાપણું રૂ.
(ક) બીજાઓ.			1
૨૦. પરતાપપોર કંપની.	ઠવકત	ગેરડી, ગુળી વિગેરે ખેડવા.	૧૨,૦૦,૦૦૦
		થાણું વિગેરે રોપવા માટેની કંપનીઓ કુલ.	૧૩,૫૦,૦૦૦
૫ થાણું ખોદવા માટે.			
૨૧ ઠટની સ્ટાન્ડર્ડ લાઇમ ઍન્ડ સ્ટોન કંપની	ઠવકત	ચુનો, ચીમીટ વિગેરે ખનાવવા	૫૦,૦૦૦
		એન્ડ ફર કુલ	૫,૫૨,૧૪,૦૦૦

IMPORTS & EXPORTS OF GOLD & SILVER.

સોના રૂપાની આયાત અને નિકાશના આંકડા.

ઈ. સ. ૧૯૧૬ ના ઓગસ્ટ મહિનામાં થયેલી સોના રૂપાની આયાત અને નિકાશના આંકડા નીચે આપ્યા છે:-

IMPORTS OF GOLD સોનાની આયાત.

રેશનું નામ.		૧૯૧૫ રૂ.	૧૯૧૬ રૂ.
ખંજાળા	...	૧૨,૫૩,૪૧૫	૩૦,૬૭,૪૩૬
સુવંદ	{ ખાનગી ...	૩૬,૫૨,૬૭૩	૩૧,૬૨,૮૩૫
	{ સરકારી ...		
સિંધ	...		
મદ્રાસ	...		
બમ્બી	...	૪,૬૫૦	
કુલ	{ ખાનગી ...	૪૬,૧૦,૭૩૮	૬૨,૬૦,૨૭૪
	{ સરકારી ...		

EXPORTS OF GOLD.

સોનાની નિકાશ.

ખંજાળા	...	૧૦,૭૫૨	૬,૨૭૪
સુવંદ	{ ખાનગી ...	૧,૨૧,૮૨૨	૪૫,૦૦૦
	{ સરકારી ...		૧,૫૦,૦૦૦
સિંધ	...		
મદ્રાસ	...		
બમ્બી	...	૫૨૫	
કુલ	{ ખાનગી ...	૧,૩૩,૦૬૬	૫૪,૨૭૪
	{ સરકારી ...		૧,૫૦,૦૦૦

IMPORTS OF SILVER.

રૂપાની આયાત.

ખંજાળા	{ ખાનગી ...	૧૪,૦૧,૫૦૫	૪૪,૧૧૬
	{ સરકારી ...		૧,૨૫,૦૦,૦૪૩
સુવંદ	{ ખાનગી ...	૪૪,૬૪,૬૩૭	૬,૫૪,૨૪૬
	{ સરકારી ...		૧,૩૬,૦૫,૫૧૬
સિંધ	{ ખાનગી ...	૩૪,૫૨૭	
	{ સરકારી ...		૨,૫૦,૦૦૦
મદ્રાસ	...	૪,૩૭૫	૩૩૫
બમ્બી	...	૧૫	
કુલ	{ ખાનગી ...	૫૮,૦૫,૦૫૬	૬,૬૮,૬૬૭
	{ સરકારી ...		૨,૬૩,૫૫,૫૬૨

EXPORTS OF SILVER.

રૂપાની નિકાશ.

ખંજાળા	{ ખાનગી ...	૮૧,૫૦૬	૩,૮૮૭
	{ સરકારી ...		
સુવંદ	{ ખાનગી ...	૬,૧૨,૦૪૩	૨૨,૨૨,૦૧૪
	{ સરકારી ...	૨,૦૦,૦૦૦	૧૫,૭૮,૮૩૫
સિંધ	{ ખાનગી ...	૭,૨૬,૦૬૬	૩,૨૦,૩૫૦
	{ સરકારી ...	૨,૦૦૦	૨૩,૦૦૦
મદ્રાસ	...		૨૦,૦૦૦
બમ્બી	...		
કુલ	{ ખાનગી ...	૧૩,૭૬,૬૧૮	૨૫,૬૬,૨૫૧
	{ સરકારી ...	૨,૦૨,૦૦૦	૧૬,૦૧,૮૩૫

દાવડાની ચીમની.

લડકું રાત્રે થવા આવે જાણી ૧૨ની ચીમનીઓ આવોને તે માલ વાપર
વામ ધમો ખમ્ય કરાવે છે તે ચીમની પરી નય, તેમજ જરા વધુ બતી યાવ
તેમજ લવા દાણે તથા ખાણી પકે ક વરત આવી નય છે તે દોળની જે નજી ચીમ
તીઓ તમેને ત્રી પકે છે

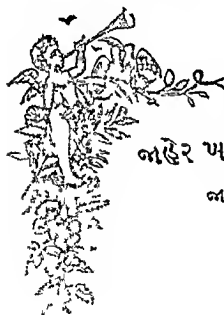
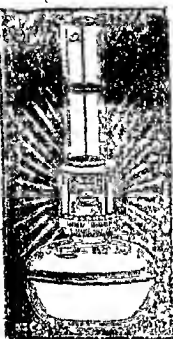
અમરી પેટ ચીમની તમે વાપરો ને પરી જવાથી બતી વધી જવાથી
તમની આપતી ચીમની કપ ખાણી પકે તેમજ આવતી નથી ને દર વરસે
તમારા રૂ. ૨૦) તે અમરી એ ચીમની વાપરવાથી બચાવ થશે

દરે જાતની ચીમનીઓ લખવાનાર—

દાવડાની કું

૪ આદેશીના કુવારા પાસે આજ નિશા માળાના પેટ ના ૩

પ્રામંડ નિશ્ચ મનુ—વેપારીઓને બરપુર કમીગલ જલદી મળાવે

કયા વર્તમાન પત્રોમાં
જાહેર ખબર આપવી ?
જાહેર ખબરોને આકર્ષક કેવી રીતે બનાવવી ?

જાહેર ખબર આપનારાઓને સોનેરી તક.

મળો યા લખો

ADVERTISING AGENT

C D Mehta

No. ૨૧ Kahan Building No ૩.

2nd Story, Kandawadi.

Girgaon—BOMBAY.

કર્ણિક

અણુમિશ્રચર

તાવ માટે એક અકસીર દવા,

એક વખત વાપરીને ખાતરી કરજો.

કિંમત એક બાટલીના આના ૧૦.

૨. ખ લુહો.

દરેક દુકાને વેચાતું મળશે ખર્ચ તે લખો

કર્ણિક પ્રવર્સ—ગીરગામ પ્રવર્સ.

લડાઈનો વર્તારો.

આ દુનીયાની મહાન લડાઈમાં કોની ક્ષેત્ર-યથે તેનું ભવિષ્ય ૫૦૦૦ વર્ષ પહેલાં હિંદનાં એક મહાન યોગીએ લાખડું હતું કે “અત્યંત વિચવાન પ્રજાનો લડાઈમાં વિજય થશે.” અને તેની સાથે પ્રજા વિચવાન કેમ અને તેનો પણ એક ગૂઢ લેખ હતો. એ લેખની સત્યતા સિદ્ધ કરે તેવી એક વનસ્પતિ મેક્સિકોના જંગલમાં ઉગે છે. અમેરિકાના પ્રખ્યાત ડૉ. બેરીરેએ તેના પ્રયોગથી ધાતુની નળજાઈથી પિગતા અસંખ્ય સ્ત્રી પુરુષોને મૃત્યુના પંતમાંથી બચાવ્યા હતાં. તેમાંનો એક મહાન અમેરિકન પુરુષ રેવરંડ હોમ્સ બચપણની કુટેવને લીધે અત્યંત નિર્બળ થઈ મોતની અણીએ ચડેલો હતો અને સેંકડો ડાક્ટરોની દવાથી જેને બીલકુલ ફાયદો થયો નહોતો તેને ડૉ. બેરીરેએ

ફક્ત “અંડો—આર્યન ટોનિક પીલસ”

માંની એક ઔષધિના પ્રયોગથી બચાવ્યો હતો.

માટે ધાતુ નળજાઈથી પિગતા કંમતાકાત સ્ત્રી પુરુષો તમારું શરીર લીમ, સેંડા, ચા સંમમુર્તિ જેવું વિચવાન બનાવવું હોય તો દુનિયાના આ છેડાથી પેલા છેડા સુધી તમારે માટે ‘અંડો આર્યન ટોનિક પીલસ’ સિવાય બીજું એક પણ ટોનિક ઔષધ નથી.

આજ મંગલો ને માત્ર ૨૪ કલાકમાં તેની અદ્ભુત શક્તિ અનુભવો. એક ગાંઠિનો સેવન કરી નવું જીવન પ્રાપ્ત કરો. શીશી એકની કીમત રૂ. ૨ વી. પી. ચાર આના વધુ.

વૈદ્ય વિદ્યાની નવી શોધ.

Biochemic Medicines
or
Twelve Tissue Remedies.

જીવન રસાયન દવાઓ.

જીવન દવાની શોધ જર્મન ડાક્ટરે કરી વીસ વર્ષના અનુભવ પછી પ્રસિદ્ધિમાં મુકી છે. કોઈપણ ઝેરી તત્વોથી નીસાળી અને સ્વાદે ગળી ખાંડે દવાઓ શરીરના દરેક દરેક ઉપર અકબીર કામ કરે છે અને નાના ગાંઠાંઓ પણ હેંચાંથી હે છે. તેથી ધરગતુ દવા તરીકે બહાળા રમાં આવી છે. કિંમત ૬x૧ ઔસની ૧૨ સેટ. ૧ ના રૂ. ૬. દરેક પાવરની મંજૂર.

લક્ષ્મીદ ડાસાભાઈ એન્ડ અધર્મ.

રાજકોટ-કાઠીઆવાડ.

શું જુઓ છો?

એ તમારે ખરા જીવનનો ખંડાર જોવો હોય તો—

અનેક સર્વિશ્કેટો મળ્યાં છે.
ખાસ વનસ્પતિમાંથી બનાવેલી રુદ્ધ દવા.
આમરી પેટ, દેશી દવાનું સેવન કરવાથી યોગીજ વારમાં અલેકે કાયદો થાય છે. આમરી દવા વપારે ઉપ યોગી હોઈ સુદ્ધ કિમતે વેચવાનું અમારું નક્કી કર્યું છે.
ટોનિક જીવન મુટીકા—શરીરના અનેક રોગોને નાશ કરી સોદર્ભ વધારી અદ્ભુત ફાયદો કરે છે. કીમત બટલી એકનો રૂ. ૧.
રોચલ આમ—માથું દુખાવું, રાસી ચાવી અને કળતર તેમજ ગાથાનાં બીજાં દરેક રોગ ઉપર આ બામ અત્યુત્તમ છે. કીમત રૂ. ૦-૨-૦.
તાપ નિવારણ સુરણ—એકાંતરોગો, શરીરો તેમજ બીજાં દરેક જંતના તાપ ઉપર આ સુરણ અક સીર છે. કીમત રૂ. ૦-૧-૦.

દરાજનો અસમ—જો તે જાતની દરાજ ઉપર આ દવા ધસવાથી તેના બળમાંથી નાશ થાય છે. કીમત બટલી એકનો રૂ. ૦-૪-૦.

એન્ડો લેઈએ છે લખી થી મળે—

નાસપણ બીલીજ, બીજે મળે } આદેશ, વીસી.

મીચામ બે રોડ, સુરણ નં ૨.

SPINNING & WEAVING RETURNS.

સુતર અને સુતરાઉ કાપડના આંકડાઓ.

ધ. સ. ૧૯૧૬ ના જુલાઈ માસમાં હિંદુસ્તાનની મીલોમાં નાંચે પ્રમાણે સુતર તથા સુતરાઉ કાપડ બનાવવામાં આવ્યાં હતાં.

સુતર

(રતલ)

બ્રિટીશ ઈન્ડીયા

૧૯૧૫

૧૯૧૬

મુબંક

૪,૫૨,૫૮,૩૦૩

૪,૧૮,૦૨,૧૩૪

મદ્રાસ

૩૮,૨૨,૩૮૯

૩૭,૭૩,૮૧૩

બંગાળ

૨૮,૬૩,૫૨૮

૨૩,૬૦,૩૬૨

સુનાઈટ્ડ પ્રોવીન્સીઝ

૪૧,૨૮,૬૮૦

૩૮,૭૬,૬૫૫

અજમેર મેવાડ

૩,૫૫,૭૬૯

૨,૪૦,૮૧૫

પંજાબ

૩,૬૩,૬૧૮

૩,૧૨,૮૫૯

દીલ્હી

૨૨૪,૧૧૬

૨,૨૩,૨૪૨

મધ્યપ્રાંતો તથા બિહાર

૩૩,૩૯,૩૨૯

૩૧,૮૦,૬૨૧

બ્રિટીશ ઈન્ડીયામાં કુલ

૬,૦૩,૮૬,૩૩૨

૫,૫૭,૭૧,૮૩૧

દેશી રાજ્યો

૩૪,૩૯,૩૬૦

૩૪,૦૫,૭૩૬

એકંદર કુલ

૬,૩૮,૨૫,૬૯૨

૫,૯૧,૭૭,૫૬૭

કીપડ

બ્રિટીશ ઈન્ડીયા

૧૯૧૫

૧૯૧૬

મુબંક

રતલ

૧,૬૨,૮૭,૪૦૬

૨,૭૯,૬૧,૬૦૧

વાર

૬,૮૭,૨૦,૬૯૧

૧૨,૦૩,૬૧,૧૦૧

મદ્રાસ

રતલ

૧૦,૦૫,૩૨૩

૧૧,૬૬,૧૩૪

વાર

૩૨,૩૩,૦૪૨

૩૦,૫૩,૪૪૫

બંગાળ

રતલ

૨,૩૨,૪૭૮

૩,૦૩,૮૬૦

વાર

૧૨,૦૦,૮૬૫

૧૪,૭૮,૪૪૯

સુનાઈટ્ડ પ્રોવીન્સીઝ

રતલ

૧૦,૭૬,૦૭૧

૧૧,૪૦,૦૦૪

વાર

૩૫,૧૫,૧૪૩

૩૬,૨૨,૧૦૭

અજમેર મેવાડ

રતલ

૮૮,૮૧૨

૧,૪૬,૩૫૭

વાર

૪,૩૭,૫૧૮

૬,૬૪,૦૧૮

પંજાબ

રતલ

૫૬,૫૭૬

૧,૦૦,૨૫૬

વાર

૨,૩૨,૬૪૯

૩,૫૪,૩૩૫

દીલ્હી

રતલ

૬૭,૧૩

૨,૦૦૬

વાર

૩૦,૪૭૬

૪,૧૨૩

મધ્ય પ્રાંતો અને બિહાર

રતલ

૧૧,૦૫,૩૩૧

૧૭,૬૪,૨૧૧

વાર

૪૧,૬૪,૨૧૩

૬૮,૦૧,૬૦૪

બ્રિટીશ હિંદુસ્તાનમાં કુલ

રતલ

૧,૬૮,૬૦,૭૧૦

૩,૨૬,૬૦,૭૪૯

વાર

૮,૧૫,૩૫,૨૦૦

૧૩,૬૩,૬૬,૪૮૨

દેશી રાજ્યો

રતલ

૨૦,૬૫,૫૫૫

૨૧,૮૬,૧૩૨

વાર

૭૫,૮૩,૬૬૨

૮૩,૨૭,૬૩૨

એકંદર (ગોટલ)

રતલ

૨,૧૬,૫૬,૨૬૫

૩,૪૮,૪૬,૮૮૬

વાર

૮,૬૧,૧૬,૧૬૨

૧૪,૪૭,૨૭,૦૮૪

ધી ગોમ્મે ટાઇલ માર્ક ૨૧, બેક સીટ ફોર, મુબંક.

IMPORT OF COTTON YARN.

સુતરની આયાત.

ઇ. સ. ૧૯૧૬ ના ઑગષ્ટ મહિનામાં બ્રિટીશ હિન્દુસ્તાનમાં પરદેશથી નંબર ૩૧ તથા તેથી ઉંચા નંબરનું સુતરનીચે પ્રમાણે આયાત થયું હતું.

જાત અને નંબર.	બંગાળી.	મુંબઈ.	સિંધ.	મદ્રાસ.	બર્મા.	ટોટલ.
મ્યુલ એન્ડ વોલર	પાઉન્ડ્ઝ.	પાઉન્ડ્ઝ.	પાઉન્ડ્ઝ.	પાઉન્ડ્ઝ.	પાઉન્ડ્ઝ.	પાઉન્ડ્ઝ.
નં. ૩૧ થી ૪૦	૧,૪૫,૮૪૧	૮૧,૫૪૬		૭૬,૧૦૦	૫,૫૦૦	૩,૦૮,૮૮૭
નં. ૪૧ થી ૫૦	૫૦૦	૧,૧૦,૯૬૧		૩૪,૦૦૦		૧,૪૫,૪૬૧
નં. ૫૦ થી ઉપર	૮૨,૪૦૪	૭૫,૦૬૦		૫૧,૫૦૦	૫૦૦	૨,૦૯,૪૮૪
ઑરિજનલ, રેડ અને બીજા રંગોવાળું	૨,૮૬,૪૮૯	૧,૩૦,૩૦૦	૭૩,૫૬૨	૫,૪૬,૧૮૮	૨,૦૦૦	૧૦,૪૧,૫૬૯
નં. ૩૧ થી ૪૦.						
નં. ૪૧ થી ૫૦		૩૫૦	...		૫,૦૦૦	૫,૬૫૦
નં. ૫૦ થી ઉપર	૬,૦૬૫	૨,૫૦૨		૪૦,૮૬૧	૧,૨૦૦	૫૩,૬૮૮
ટોટલ	૫,૨૭,૩૨૯	૪,૦૦,૭૪૯	૭૩,૫૬૨	૭,૪૮,૬૭૬	૧૪,૮૦૦	૧૭,૬૫,૧૧૬

COMPARATIVE STATEMENT OF TRAFFIC AT THE PORT TRUST WAREHOUSES FOR THE MONTH OF AUGUST 1916.

ઇ. સ. ૧૯૧૬ ના ઑગષ્ટ માસ માટે પોર્ટ ટ્રસ્ટની વેરહાઉસીઝમાંના વેપારને લગતા સરખામણી કરનારા આંકડા.

	૧૯૧૬ ના માસની જાત તો ૩૧ મી જુલાઈ ને દિને સ્ટોક	૧૯૧૬ ના ઑગષ્ટમાં થયેલી શીલીવરી	૧૯૧૬ ના ઑગષ્ટ ૩૧ મી તારીખે સ્ટોક.	૧૯૧૫ ની ૩૧ મી ઑગષ્ટ ને દિને સ્ટોક
રેના કાપડની ગાંસડી	૩૪,૨૮૧	૬,૨૨૨	૩૪,૭૦૦	૫૩,૮૩૦
" " પેટી	૩૨,૦૮૪	૭,૨૫૮	૩૫,૬૩૮	૨૦,૦૩૩
રેશમ તથા ઉનની પીસગુડાં ગાંસડી	૩૩૪	૩૮૧	૨૬૨	૭૧૮
રેશમ તથા ઉનની પેટી	૮૯૭૫	૧,૮૬૨	૬૬૧	૧,૦૩૫
પીસ્ટ અને યાર્ન (સુતરાઈ) પેકેજીઝ	૬,૭૧૩	૩,૧૩૧	૬,૪૧૧	૬,૬૮૦
" રેશમ તથા ઉનના પેકેજીઝ	૨,૨૮૫	૫૬૬	૨,૪૬૨	૨,૭૦૩
માખાના ટન	૨,૭૫૭	૭૧	૨,૬૬૦	૪,૦૦૮
પીત્તના ટન	૧,૦૬૪	૧૧૬	૬૭૫	૨,૦૦૧

મેટેલીક શીલીવરી તારી લેવાઈન ગમશે કે ?

SEA-BORNE TRADE OF INDIA.

હિંદુસ્તાનનો દરિયાઈ વેપાર.

૧૯૦૨ થી ૧૯૧૬ ને બ્રિટિશ માસમાં થયેલી આયાત અને નિકાશ નીચે પ્રમાણે હતા.

ચીજનું નામ.

Imports

આયાત.

૧૯૧૫ માં

૧૯૧૬ માં

રૂ

રૂ

જીવતા જતાવરો	૩,૩૬,૫૩૫	૭૮,૬૦૧
દારૂગોળો હથીયાર વિગેરે .. .	૨,૬૪,૬૭૪	૨,૮૫,૩૨૩
છાપેલી ચોપડી, નકશા વિગેરે	૩,૨૮,૬૨૭	૪,૫૬,૪૫૧
ખુટસ અને શુક્ર	૩,૧૩,૬૪૬	૫,૬૮,૬૬૨
ઘર ધાવવાનો સામાન	૧૦,૧૫,૪૨૫	૧૧,૦૫,૫૮૬
મીલુખતી	૨૫,૬૮૧	૮૩,૫૮૮
રેલ્વે ગાડા સિવાયની ગાડીઓ	૬૫,૭૫૬	૬૨,૫૬૨
સ્વાયચ્છિક પદાર્થો	૧૨,૨૮,૧૪૪	૧૬,૪૪,૬૭૦
ઘડીયાળો	૨,૦૮,૬૨૦	૬૪,૭૮૧
કોલસા	૧,૦૩,૮૬૧	૩,૬૦,૪૨૬
કોફી	૧૬,૬૬૮	૧૩,૪૬૧
કાચો (સી દગો)	૩,૪૫૨	૮,૮૬૬
દોઝાં	૧,૦૫,૨૧૦	૧,૪૫,૨૭૫
કટલરી (કાચુપ કશવાનાં હથીયાર)	૬૧,૧૬૬	૧,૦૦,૬૦૩
સાઈકલો	૧,૪૮,૬૬૬	૨,૨૨,૧૯૩
કપડાં	૨,૦૪,૨૨૬	૨,૩૪,૫૮૧
બીજી જાતની દવા મગી કુલ	૬,૧૧,૮૪૭	૧૦,૮૬,૩૬૬
લુગડા રંગવાની ચીજો	૫,૬૫,૫૩૬	૫,૩૪,૨૮૮
ફાલકો	૬૨,૧૨૬	૧૫૭,૩૧૬
ફર્નિચર	૬૭,૨૮૦	૨,૮૬,૨૩૧
કાચનો સામાન	૮,૩૮,૫૮૦	૧૩,૩૮,૪૨૨
ચોખા	૬,૨૫,૭૧૦	૧,૦૩,૭૧૨
સરો	...	૫૬
ઘઉંને લોટ	૮૭,૩૧૮	૪૨૧
હાર્ડવેર	૨૦,૪૧,૭૮૫	૨૬,૭૪,૬૮૩
ધુપ	૧,૩૦૦	૧૬,૧૫૬
આમડાં બિન કેળવાયેલા	૬	...
પેલિકાનીચીને લગતા હથીયારો	૬,૬૮,૬૬૬	૧૧,૭૫,૧૬૪
જાંબીત વિગેરેને લગતા હથીયારો કુલ	૬૮,૬૭૫	૧,૨૪,૪૪૧
હાથીદાન	૧,૫૮,૧૬૨	૧,૭૮,૬૮૧
અંગૂઠા	૧,૬૮,૫૩૭	૭૩,૭૪૮

ધી બોમ્બે ટાઇલ માર્કેટ રૂ ૨૧ બેઝ સીટ ફોર્મ મુબંઈ.

	૧૯૧૫	૧૯૧૬
કેળવાએલાં ચામચાં...	૨,૭૦,૬૪૭	૧૦,૭૦,૮૧૬
ઠાકુ	૧૩,૬૦,૭૩૭	૩૦,૦૭,૫૬૦
મશીનરી અને ગીલ રોલર્સ	૩૬,૨૭,૬૫૦	૪૫,૭૬,૧૬૧
દીવાસળી	૧૩,૫૭,૭૦૬	૧૫,૧૮,૦૭૬
પીત્તાળ	૧,૬૧,૪૭૩	૨,૦૬,૪૮૭
ચાંચુ	૪,૨૮,૫૧૫	૨,૨૨,૫૭૬
જર્મન સીલ્વર	૧૭,૧૧૮	૮૬૮
લોહું	૩,૬૪,૨૭૩	૬,૦૧,૮૩૯
લોહું અને સ્ટીલ	૬૧,૪૬,૬૮૧	૬૧,૭૫,૦૪૭
સ્ટીલ	૧૦,૩૮,૫૨૮	૭,૨૮,૬૬૪
સીસું	૧,૪૬,૬૩૧	૩,૬૧,૨૧૦
મોટર ગાડીઓ અને સાઇકલો	૬,૨૦,૪૦૫	૧૪,૦૭,૪૦૧
કેરોસીન તેલ	૩૪,૫૨,૬૮૧	૨૧,૪૩,૧૬૮
અળસીનું તેલ	૧૩૫,૬૬૧	૫૧,૬૧૭
ળીજી ભાવનાં તેલો મળી કુલ	૪૬,૦૭,૮૬૨	૩૪,૩૧,૬૦૮
રંગ રોગાન વિગેરે...	૭,૦૧,૬૦૧	૧૨,૪૨,૫૫૮
કાગળો	૧૧,૭૩,૨૭૭	૨૫,૭૦,૭૩૭
ફેલ્ડ ગાડીઓ તથા સામાન મળી કુલ	૧,૬૬,૮૮૩	૧,૨૬,૬૬૩
રખાર	૩,૩૬,૦૩૬	૫,૩૪,૬૬૦
મીઠું	૮,૩૪,૮૬૦	૬,૮૨,૬૬૬
સાચુ	૭,૮૧,૫૨૨	૮,૮૪,૬૫૮
ગોપારી	૮,૭૫,૩૮૭	૧૦,૦૧,૬૬૪
તેલના કુલ	૧૧,૬૬,૨૩૭	૧૩,૩૭,૭૬૦
સ્ટેશનરી	૨,૫૭,૫૬,૩૪૭	૧,૨૭,૧૮,૧૬૯
ખાંડ	૨,૬૬,૧૬૩	૨,૪૫,૩૧૫
સુતર કાચું	૧,૮૪,૩૬૭	૧,૮૮,૦૧૩
ટવીસ્ટ અને યાર્ન	૩૩,૪૫,૬૮૫	૩૭,૭૮,૪૧૭
વગર ધોએલાં પીસ શુદ્ધ	૧,૬૬,૦૦,૨૧૦	૧,૩૦,૧૮,૪૧૮
ધોએલાં પીસ શુદ્ધ	૬૦,૭૮,૬૧૨	૧,૦૩,૨૬,૩૩૮
રંગીન અને છપેલા પીસ શુદ્ધ	૬૫,૬૨,૬૮૧	૧,૦૬,૩૦,૭૭૪
શીવવાના દોરા	૩,૨૦,૪૬૬	૪,૬૨,૫૧૧
સુતર કોઈલર	૩,૭૮,૭૮,૪૧૪	૪,૨૦,૪૧,૭૫૪
એશમ કાચું	૧૧,૪૧,૪૬૩	૬,૩૪,૫૬૪
રેશમના પીસ શુદ્ધ	૧૭,૭૪,૦૪૩	૧૦,૮૬,૨૧૨
કાચું ઊન	૩,૨૩,૬૫૫	૨,૫૩,૪૩૫
હોઝીઅરી	૫૨,૦૪૭	૧,૦૬,૬૦૮
ઊનના પીસ શુદ્ધ	૫,૫૮,૭૬૧	૧૦,૩૬,૭૨૧
ઊન કુલ	૧૨,૨૧,૧૨૦	૧૭,૭૦,૨૭૫
તંબાકુ	૬,૧૮,૮૫૭	૬૩,૪૨,૪૬૩

ખાળુભાઈ મીણવાળા વડગાદી (માંડવી) મુંબઈ ૩.

દેશી-મધનુંજ

અને

વેલાતી
પીળું-સફેદ
વીગેરે.

તથા

સાધારણ-સસ્તું

મીણ.

જરૂરિયાત-છુટક ઓછા-સગતા ભાવેએ મળે છે.

યુરોપ મોકલવા માટે ચોખ્ખું મીણ ગામઠી આપવામાં આવશેજ.

૧૧ કૅન્ડીમાં ખાળવાની	નાની પીતળની કૅન્ડી	ગાડીનાં ફાનસોમાં ખાળવાની
૧૦-૧૨ ઓસની	રંગીન લાલ-લીલી-પીળી	૮ વાળી
લાલ	(૩૨ વાળી) -	લાલ
મીણુ—ખતી.	મીણુ—ખતી.	મીણુ—ખતી.

ખાળુભાઈ આણંદજી મીણવાળા.

(નવ મકાન બાંધે છે-તેની જાણમાંજ નીચે)

વડગાદી (માંડવી) મુંબઈ ૩.

તહેવારને માટે ટાપી ક્યાંથી લેશો ?

એકજ ભાવવાળી જુની
અને બાણીની

મારવાડી
બજાર
મુખે

મહાસે એન્ડ કંપની,

વિજ્ઞાપતી

કીર્તી મેકરની બાણી

થયતી હાથી છાપની હંગેરીઅ

મેગવાર સાઈકલ, સીરકાપુર, વીગે

તમા બચ્ચાના ફર્સ્ટી ડ્રેસો તેમજ સાડી જરીની ત

નવી તરાહની ઇંદ્ર કેપ તથા વીક્ટોરીયા કેપ, સાદી ટાપીઆને

બજાર નજીકે હમારે ત્યાં હરેક મેશ તહેવાર છે તે જોઈ

જવાને સુક્રો નહી

બહારગામના ઓર્ડર ઉપર પુરતુ ધ્યાન આપવામાં આવશે

હીરિટરિયા-વાયુ મુક્તતા-

કી. રૂ. ૪-૧૦-૦ પો. જુહ.

મૃગી-રેફરેન્સ કે વાઈથી આકડી તાણુ, જે ચ કે કાંકણી આવતા મેથુદિ, દાતખીલી, આ
રૂ. માવો, ચ ટાગાર બનવુ, ફીલના પ્રીમોટા, પેટના હુખાવા ધં નવા કે જુના હર્ફ માટે રામખાણુ
વળી ચિ તક્ષમ-ઉમાદ કે વેવલાને લીધે, રડલુ, કટલુ, ધુણલુ, નાસલુ, બકલુ, મૌન્યત
લિચિન જોલુ, પ્રેતાદિચેષ્ટા વગેરે લલણો ઉપર તેજદાર વસ્તુ છે

ઉપયોગ કરેથી ખાત્રા દવા માહતાભારની-વનરપતિની-રિજાય પત્રે જવાબ વ્યાય
કળાશાસ્ત્ર-શરીર દેખવના ઉપનંદુ રૂ. ૨, પો.)-દેશીનામુ-નામુ શિખવાઈ ગવર્નમે
ટેકમ જુક દી ૦)જા. પો.)-

જગનલાલ લલણભાઈ શાહ દેશીનામાવાળા સ શોધિક હીરિટરિયા-ડાહોઈ-વડોદરા

જવાહીર

જવાહીર

જવાહીર

અમુદય રતન દીવો.

રૂના વેપારીઓને મીલવાળાઓને તથા રૂને લગતા વધવાળ ને જેથી અમેરીક
યુરોપીયનો કરોડો રૂપીઆ કમાયા તેણ ગણતરી કરવાણુ સાધન.

રૂની વધધટ જ્ઞાને ને તે ઉપર થીઆન રાખ્યાથી કેમ બજાર વધશે યા ઘટશે તે
ગણતરી કરનાનો ધી યોએ કાટન મારકેટ મન્યલી ડાયગ્રાફીક રીપોર્ટ

માત્ર નજીવી કી મતમા વરસ ૧ ના રૂ. ૫ આ નીચે સરનામે લખો

જી. પી. મોરી,

ઈન્ડોરપોસ્ટલ સરડી ૧૬ એમકેઈડ,

કવસજ ૫૦ વ તથા જુ બ

મેદરમોની કરી લવાવમ
પહેલેથી મોકલશે

			૧૯૧૫	૧૯૧૬
			રૂ.	રૂ.
તાકડો	...	...	૭,૦૯,૫૦૬	૮,૮૯,૯૧૦
રમકડો	...	...	૧,૬૮,૦૧૧	૩,૯૦,૮૮૩
છત્રોચ્છા	...	...	૭૬,૨૫૮	૧,૦૬,૦૪૮
છત્રોચ્છાનો સામાન	...	...	૧,૨૫,૯૨૦	૨,૩૦,૬૨૫

કુલે આયાત

૧૨,૩૫,૪૬,૮૮૯

૧૨,૬૧,૨૬,૫૬૪

Exports.

નિકાશ.

ચીજનું નામ.

૧૯૧૫-રૂ.

૧૯૧૬-રૂ.

છત્રોચ્છાનો સામાન	...	...	૧,૧૬,૨૮૧	૨,૨૦,૧૧૯
પાસ કરવા માટે રેસા	...	...	૧,૬૪૨	૬,૩૬૨
મીઠુણતી	...	...	૨,૨૩,૪૭૨	૯૦,૨૭૦
મોટા પીટર	...	...	૫,૩૮,૮૦૯	૧૨,૪૯,૦૦૦
કોલસા	...	...	૬,૫૬,૪૧૮	૭,૩૮,૫૭૩
કોપી	...	...	૧,૩૨,૭૬૨	૪,૦૮,૮૬૪
કાચો, (સીંદરી)	...	...	૧૨૪,૭૯૧	૧,૦૧,૨૧૮
દોરડો	...	...	૧,૦૧,૭૪૨	૧૧૫,૬૦૯
દવાઓ	...	...	૨,૭૬,૦૬૮	૧૧,૬૩,૩૧૦
ગળી	...	...	૪,૬૮,૭૬૪	૨,૮૪,૦૪૦
દુધીયો	...	...	૭,૭૦,૦૪૬	૫,૫૬,૨૯૪
લુગડો, ચામડાં રંગવાની ચીજો કુલ	...	...	૧૫,૧૩,૭૬૬	૯,૮૯,૦૬૮
દુધ ને શાક	...	...	૪,૨૬,૨૪૭	૩,૧૯,૧૫૮
હાગર	...	...	૬૫,૨૬૩	૨,૦૪,૪૨૧
ચોખા	...	...	૮૪,૩૧,૮૧૧	૧,૭૯,૫૪,૩૫૨
ઘઉં ની સરકારી અઢત	...	...	૪૪,૪૬,૩૩૬	
કુલ ઘઉં	...	...	૫૮,૮૫,૫૪૭	૮૬,૭૨,૫૭૧
ઘઉં નો લોટ	...	...	૭૨,૭,૭૪૧	૭,૧૫,૦૧૪
ખીરુ લાતંગો હાથો	...	...	૭૩,૨૯,૪૨૨	૪૧,૭૯,૮૮૯
વગર કેળવાયલાં આમડા	...	...	૪૩,૧૦,૮૫૮	૮૬,૬૬,૬૮૧
લાખ	...	...	૭,૧૨,૫૨૫	૧૨,૭૦,૮૮૭
કેળવાયલાં આમડા	...	...	૪૭,૭૮,૭૬૪	૯૦,૬૨,૧૧૯
દાણું	...	...	૧૦૩	
રખર	...	...	૭,૧૪,૬૭૬	૧૩,૭૮,૨૫૮
ખાતર	...	...	૫,૫૩,૪૬૬	૩,૦૯,૬૩૩
સે જેનીઝ	...	...	૫,૫૧,૬૨૫	૧૨,૪૮,૮૯૮
લોહું અને ચીલ	...	...	૪,૭૦,૧૬૦	૭,૪૮,૧૮૯
ધાતુ કાચ	...	...	૧૭,૨૫,૩૦૦	૩૩,૮૮,૬૧૪
ચીજો	...	...	૫૦,૬૪૧	૮૩,૫૬૯
આગરખ	...	...	૨,૫૯,૦૬૪	૬,૬૬,૫૩૬
હાથેલ	...	...	૧,૩૧,૦૩૬	૧,૯૮,૭૨૦
કોપરેલ	...	...	૫૧,૮૧૯	૬૬,૧૦૩

ધી જોમ્મે ૮૯૯ મર્ચ ૨૧ લોક આર્ટ કોલ, મુંબઈ.

	૧૯૧૫	૧૯૧૬
	રૂ.	રૂ.
અબાનીનું તેલ	૧,૮૮,૭૭૭	૬૦,૧૬૦
ખીજી બાતનાં તેલો મળી કુલ	૭,૪૬,૪૪૪	૮,૬૨,૮૬૧
ખાખા	૭,૭૬,૦૧૨	૬,૪૪,૩૬૨
અપ્રીણ	૧૦,૦૩,૨૨૦	૫,૫૭,૦૬૫
ધી	૨,૩૬,૭૦૧	૩,૬૪,૬૬૬
દીવેલી	૫,૮૬,૨૬૫	૭,૨૪,૭૦૭
ટોપરાં	૧,૫૭૬	૫૦,૪૩૬
કપાસીયા	૫૮,૦૫૬	૨,૧૫,૩૦૪
લોચીઝીંગ	૧૨,૭૦,૮૧૮	૨૪,૧૨,૬૫૬
આખસી	૧૭,૪૭,૬૬૨	૪૨,૭૪,૩૬૧
ખસખમ	૧૮,૨૫૭	૨,૫૦૭
સરસવ	૧૨,૩૫,૦૧૨	૮,૫૬,૪૨૪
તલ	૩૬,૬૧૮	૪,૫૬,૨૪૮
તેલનો	૧,૬૫,૦૭૩	૪,૦૮,૨૬૫
ખાંડ	૫૦,૦૫૨	૪,૨૫,૭૬૬
ચા	૩,૦૬,૧૬,૬૭૦	૨,૦૬,૪૨,૬૦૬
કાચું રૂ	૧,૬૬,૪૮,૭૩૪	૧,૬૦,૩૬,૭૩૨
ટવીસ્ટ અને યાર્ન	૫૧,૦૮,૧૨૬	૩૧,૮૧,૮૦૬
રૂમાલ અને શાલો	૬૬,૨૭૨	૬૩,૪૬૪
પીસ શુક્ર	૧૭,૫૮,૦૨૦	૨૭,૦૫,૧૮૩
શણ	૨,૦૧,૧૬૬	૩,૬૭,૬૪૭
જ્યુટ કાચું	૪૫,૩૨,૭૬૨	૪૨,૬૧,૬૩૫
ટવીસ્ટ અને યાર્ન	૧૦,૫૨૩	૬૮,૬૦૪
ગની બેગમ	૧,૭૦,૭૧,૧૩૭	૨,૨૮,૬૫,૫૧૩
શણપાટ	૧,૬૫,૫૬,૬૭૧	૨,૦૮,૩૬,૪૧૬
રેશમ (કાચું)	૫,૫૬,૨૬૪	૪,૦૫,૩૮૬
રેશમ કુલ	૫,૭૩,૬૫૮	૪,૩૨,૮૫૨
દન કાચું	૧૬,૪૬,૮૧૬	૪૦,૧૨,૬૩૬
ઉનની ધાળલીઓ ને ગાલીયા વગેરે	૧,૪૮,૪૬૩	૨,૦૫,૭૧૪
તળાકુ, ખીડી વિગેરે	૩,૭૭,૬૫૫	૬,૩૬,૨૫૧
લાકડાં, પાટીયાં વિગેરે	૫,૪૮,૬૦૦	૫,૬૪,૫૬૨
હિંદુસ્તાનમાંથી ધણેલી કુલે નિકાશ } સરકારી ઘઉંની નિકાશ સાથે } ...	૧૪,૮૦,૨૬,૭૬૩	૧૭,૮૭,૩૩,૩૭૬
હિંદુસ્તાનમાંથી ધણેલી કુલે નિકાશ } ઘઉંની સરકારી નિકાશ સિવાય. } ...	૧૪,૩૫,૮૦,૪૫૭	૧૭,૮૭,૩૩,૩૭૬

IMPORTS OF SUGAR.

પરદેશી ખાંડની આયાત.

ઇ. સ. ૧૯૧૬ ના યોગ્ય માસમાં હિંદુસ્તાનમાં નીચે પ્રમાણે ખાંડની આયાત થઇ હતી.

જે દેશોમાંથી આયાત થઇ હોય તેનું નામ.	૧૯૧૫.	૧૯૧૬.
	હંદ્રવેટ.	હંદ્રવેટ.
યુનાઇટેડ કીંગડમ	૭૫૦	૧૧૦
જર્મની	૯	
હોલેન્ડ		
બેલ્જિયમ		
ફ્રાન્સ		
આસ્ટ્રીયા હંગરી	..	
રુટ્ટેન્ડમ મેટલમેન્ટસ.	૯૧૫	૧૬,૧૫૪
બાવા	૧૫,૭૬,૯૯૬	૬,૩૯,૧૬૬
ચીન	૧૧,૫૩૦	૫,૪૯૨
ટ્રીલીપાધનસ		૯૨,૦૦૦
તાપાન	૨૭,૦૩૦	૧૨૨
ધર્મ		૨,૮૪૩
મોરીશિયસ	૩,૭૧૯	
વેસ્ટ ઇન્ડીઝ		
સાઉથ અમેરિકા		
આસ્ટ્રેલીયા	૩૪	...
બીજા દેશો	૨૫	૩૦
કુલ—	૧૬,૨૦,૯૭૮	૭,૫૫,૬૩૭

બ્રિટીશ હિંદુસ્તાનના જુદા જુદા પ્રાંતોમાં નીચે પ્રમાણે ખાંડની આયાત થઇ હતી.

નામ	બીટની ખાંડ.		ગ્રેડીની ખાંડ.		ટોટલ.	
	૧૯૧૫	૧૯૧૬	૧૯૧૫	૧૯૧૬	૧૯૧૫	૧૯૧૬
	હંદ્રવેટ.	હંદ્રવેટ.	હંદ્રવેટ.	હંદ્રવેટ.	હંદ્રવેટ.	હંદ્રવેટ.
અગાખા	..	..	૫,૮૨,૨૦૭	૨,૧૭,૨૧૦	૫,૮૨,૪૦૭	૨,૧૭,૨૧૦
સુબ	...	..	૪,૪૪,૪૫૮	૨,૫૨,૮૧૬	૪,૪૪,૪૫૮	૨,૫૨,૮૧૬
સિંધ	...	..	૪,૭૧,૦૧૨	૧,૪૮,૩૨૨	૪,૭૧,૦૧૨	૧,૪૮,૩૨૨
મદ્રાસ	..	..	૭૭,૩૨૬	૧,૨૧,૫૩૪	૭૭,૩૨૬	૧,૨૧,૫૩૪
બરો	...	..	૪૫,૬૭૨	૧૬,૦૫૫	૪૫,૬૭૨	૧૬,૦૫૫
કુલ	...	...	૧૬,૨૦,૯૭૮	૭,૫૫,૬૩૭	૧૬,૨૦,૯૭૮	૭,૫૫,૬૩૭

ધી ભાગે લાઇલ માર્ટ ૨૧ એંડ સીટ ફોર્ટ, સુબ.

NEW PATENTS.

નવા પેટંટો.

કલકત્તાની પેટંટ ઓફીસમાં નવી શોધો માટે પેટંટો મેળવવા ગયા સપ્ટેમ્બર માસમાં કેટલીક વે મુજબ અરજીઓ કરવામાં આવી હતી.

અરજી કરનારનું નામ	શા માટે.
એચ. એસ. કેન્સ	કુવામાથી પેટ્રોલીયમ કાઢવાના પંપ.
સી. ચૅલન.	કપડાં ધોવામાં કપડા ઝેલવા તથા હલાવવાની રીતમાં સુધારો.
મી. ડાન્ડલીન	પાટરી એનજીન, તથા પંપ વિગેરેમાં સુધારો.
ડગ્લ્યુ જી. વી	પ્રવાહી પદાર્થોમાંથી જડ પદાર્થ કાઢવાની રીત તથા તેના એપ્પેરેટસમાં સુધારો.
જે. એમ. મેરમ.	મજ્જર અટકાવવા તથા સામાન્ય દુર્ગંધ દૂર કરવા માટેની રીત
રાશનઅલીખાન.	ઘાઘવા માટેની અસુક જાનની ઇંટ.
ડગ્લ્યુ બીઅર્ડ મોર અને ટી. સી. ડગ્લ્યુ પુલીન્ગર.	ધટ્ટનમાં વપરાસમાં આવતાં એલ્યુમીનીયમ તથા એવી બીજી હલકી ધાતુઓના બીજામાં સુધારો
એસ. કે. સોડે.	સ્વતઃ અડપ અટકાવનારું યંત્ર

COMMERCIAL INTELLIGENCE

વેપારી જાતભી.

આ નધાણા નીચે અમે લુદા જુદા દેશના કોન્સલો તરફથી તથા ખીજા મુલકો તરફથી આપેલી જાનનીઓ આપશુ. અત્રેના કોઇ પણ વેપારીને આ દેશ અથવા પરદેશના વેપારી સાથે કોઇ પણ જાતની વેપારી જાળત સળધ બાધવા ઇચ્છા હશે તે પણ આ કોલમમાં દાખલ કરીશુ.

ખબર મોકલનારનું નામ	વેપાર કરવા ઇચ્છતી કે પ નીનું નામ	કઈ જાળતનો વેપાર કરવા માગે છે તે
વી ઇન્ડીઅન ટ્રેડ જર્નલ		
„ એક ૧૩૮	જારસીલોના (સ્પેઇન) માની એક પેટી	લોવસી ગની નિકાશ કરનારાઓ સાથે સંબંધમાં આવવા ઇચ્છે છે
„ એક ૧૩૯	ખમીન્ગહામની એક પેટી.	પરચુરણ માલો વેચવા માટે મદાસ અને ટોચીન માટે એક એજન્ટ નીમવા માગે છે
„ એક ૧૪૦	ગયા (બીહાર) માની એક પેટી	આચર્ન રેડ ઓકમાઇડ ખરીદનારાઓ સાથે સંબંધમાં આવવા ઇચ્છે છે
„ એક ૧૪૧	મુલતાનની એક પેટી	તેઓની બનાવના-રૂપાથી ઇનમલ કરેલા ઝવેરાત વેચવા માટે કલકત્તામાં એજન્ટો નીમવા માગે છે
„ એક ૧૪૨	પ્રીટોરીયા (ટાન્સાન્યા) નો એક ખબર પત્રી	ઇ ક્રમચ્છાના કડકા ફળ પુરો પાડનારા, સાથે સંબંધમાં આવવા માગે છે.
„ એક ૧૪૩	મુઝફ્ફર (પલ્લમ)ની એક પેટી	અલીપુર હોહારા ખતુર (Aliphar Ohhohara date) ખરીદનારાઓ સાથે સંબંધમાં આવવા ઇચ્છે છે
„ એક ૧૪૪	યુનાઇટેડ રેટ્સ ઓફ અમેરીકા	સધારા ખરીદનારાઓ સાથે સંબંધમાં આવવા ઇચ્છે છે
„ એક ૧૪૫	લીડમની એક પેટી	મરદોને પ્લેરવાના લુગડાના માલો વેચવા માટે હિદમા એજન્ટ નીમવા માગે છે.

નગર મોકલનારનું નામ	વેપાર કરવા ઇચ્છતી કંપનીનું નામ.	કઈ જાળવતો વેપાર કરવા માગે છે તે
ધી ઇન્ડિયન ટ્રેડ જર્નલ		
„ એફ. ૧૪૬	હમેલ (રસીયા)ની એક પેટી	બીયા લેન, થોડાના વાળ, પીછા વિગેરે પરચુલ્ય માલો વેચવા માટે તથા હિંદમાની પેટીઓના કમીશન એજન્ટ તરીકે કામ કરવા માગે છે
„ એફ. ૧૪૭	કલકત્તાની એક પેટી	કુસુમના કુલ પુરા પાડનારાઓ સાથે સંબંધમાં આવવા ઇચ્છે છે.

જે ઠેકાણે ઇન્ડિયન ટ્રેડ જર્નલ લખ્યું નથી તે ઠેકાણાની સમજી ખાતમી માટે આ ચેમ્બરમાં જઈને મળવું અથવા પુછાવી જોવું.

ઉપરની ખાતમીઓમાં જે ઠેકાણે 'ઇન્ડિયન ટ્રેડ જર્નલ' લખેલું છે તેના સંબંધમાં સીધું ચેકેક્ટર જનરલ ઓફ કોમર્શિયલ ઇન્ટેલીજન્સ, કલકત્તાને પુછાવી જોવું (આ ચેમ્બરનું નામ તે કાગળમાં લખવું)

નોટ.

“ધી ઇન્ડિયન ટ્રેડ જર્નલ”ના નગરની ખાતમીઓના સંબંધમાં તે જાતમી માગનાર પાસેથી આ પેટીએ બેક રેકર્ડ્સ અથવા સારી જોખખાણનું પત્ર મોકલવું પછી તે સિવાય તેવી ખાતમીઓના જવાબ આપવામાં આવશે નહિ

દેશી

વેપારી ચેમ્બરનું માસિક.

ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૬. VOL. IX. DEC. 1916. No. 6. ડીસેમ્બર ૧૯૧૬. અંક ૬ ફેબ્રુ.

અનુક્રમણિકા.		INDEX.	
વિષય	પાનું.	Subjects.	Page.
૧ અધિપતિની નોંધ	૨૪૨	1. Editor's Study	242
૨ સ્વાભાવ સ્વીકાર	૨૪૮	2. Reviews	248
૩. વેપારી વિષયો	૨૫૨	3. Commercial Subjects	252
(અ) અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો	૨૫૨	(a) Elements of Political Economy	252
(ક) ભોધાને ધોષે વ્યાખ્યાનના વ્યવસ્થા	૨૬૫	(b) Henry ford... ..	265
૪. સાહુ લઘાણને પ્રસંગે વેપાર સંબંધી બહાર પડેલાં વધુ સરકારી લેખોનામાં	૨૬૮	4. War and Trade. Government Notifications	268
૫. ચેમ્બરનો વિભાગ	૨૭૧	5. Chamber's Section	271
૬ વેપારી ખબરો	૨૭૨	6. Commercial Notes	272
૭ વેપારી ખાતરીઓ અને આંકડાઓ	૨૭૫	7. Commercial Intelligence and Statistics	275

ઉત્તમ વાવટા છાપ.

આ સોપ દરેક રીતે વીલાયતીની ખરાબરી કરી શકે છે. કીમત પેટી ૧ (લાટા ૬૦) ના રૂ. ૧૨-૮-૦ વેપારીઓને સાફ કમિશન આપવામાં આવશે. બહાર ગામ સાફ એજન્ટો જોઈએ છે.

ધી ઇન્ડિયન સાય એન્ડ મેન્ટલ વર્ક્સ લી.

૨૪-૨૮ માંડુગા.

મુંબઈ.

ઇંડીયન કૉલ્ડન ઑઇલ કંપની, લીમીટેડ.

હમમ સ્ટ્રીટ, કોલ્ડ, મુંબઈ તથા વિજલપુર, નવસારી.

આ કંપનીના કારખાનામાં નીચે મુજબ માલ તૈયાર થાય છે:—

કપાસીઆનું તેલ.

અમારે ત્યાં તૈયાર થતું તેલ મુંબઈમાં
વેચાતાં ખીજાં તેલો કરતાં ચઢીઆતું
હોવાની અમે ગેરંટી આપીએ છીએ
ખાવામાં થીની બરોબરી કરે છે.

કપાસીઆનો મગજ.

ગાય, ભેંસ, બગદ, ઘોડા, મેઘાં, ખંકરાં
વગેરેને માટે ખરેખરે તાકાતવાન ખોરાક,
કુખળાં જનવરને થોડા વખતમાં ટંટાર
બનાવે છે.

કપાસીઆનાં છાલાં.

અમારી મીઠનાં છાલાં પુના, મઉ, કરાંચી,
સુરત વગેરે સ્થળોએ ડેરીઆમાં તેમજ ખા-
નગી ખેતરોમાં રફેજ (roughage)
તરીકે પ્રુકળ વપરાય છે.

ભાવતાલ તથા વધુ વીગત માટે લખો:—

કાઠારી સુતરીઆની કંપની,

મેનેજિંગ એજન્ટ.

રેલીફ નંબર ૨૧૩૬.

Business Adviser.

For all commercial and Trade matters, correspondence, Insurance questions in all its Branches, Investments, Finance, Export and Import, Company's Work such as Floating Amalgamating, Reorganising and Winding up, Inventory and Inspection of Accounts, Balance sheet etc. and all legal and practical routine relating to business. Consulting fees moderate. Apply, with your requirements to Y. L. Bhandarkar F. C. I. (Fellow of the Institute of Commerce, Birmingham) Girgaum "Indoo Lodge" Bombay.

ધંધામાં સલાહ આપનાર.

વેપાર વાણિજ્યને લગતી દરેક બાબતો, પત્રવ્યવહાર, ઇન્સ્યુરન્સ એટલે-વીમાને લગતી દરેક બાબતો, નાણાં શેકવા બાબત, આયાત અને નિકાશના સવાલો ઉપર, કંપનીઓ, નવી ઉભી કરવી હોય या तो जेडी होय या तो न ध करवां होय, વિગેરે, કંપનીને લગતી દરેક બાબતમાં, ઇન્વેન્ટરી તૈયાર કરવી હોય, અગર હિમાલય તપાસવો હોય અગર બેલેન્સ શીટ કાઢવાં હોય એવાં દરેક કામમાં અને દરેક જાતના ધંધાને લગતી વ્યવહારીક અને કાયદા સંબંધિ સલાહ આપવામાં આવે છે. સલાહ આપવાની ફી મધ્યમજ્ઞ રાખવામાં આવેલી છે.

તમારી જરૂરીયાતો સાથે લગો વાઇ. એલ. લાડારકર એફ. સી. આઇ દેલો ઓફ ધિ ઇન્ડીટ્યુટ ઓફ કોમર્સ,

બરમીંગહામ
ગીરગામ "ઇન્ડુલોજ" - મુંબઇ

બી. એન. સાથેનાની હું.

સેન્ટરી એન્ડ હારડવેર મરચાંદસ.

નાગદેવી સ્ટ્રીટ, મુબઈ નાં ૩

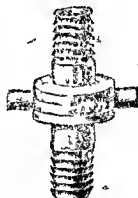
રેલીફિન નાં ૩૧૫૫.

સેન્ટરી જીન એન્ડ રેલ્વેને લગતો સર્વે સામાન.

લોખંડની, ક્લાઇની, પીતલની, તાંબાની, સીસાની, બોયલર ટ્યુબો, બીરની ટ્રેનવોટર પાઈસો અને તેની ફીટીંગ્સો—દરેક માપની મોટા જથ્થામાં મળશે.

તેસતે પીતલના રત્તાવ કોક, બીજકોક, સીતના વીલ વાલ્વસો, અને ડાકસો—દરેક જાત અને માપના.

ચીનીની ગટરના પાઈસો અને ફીટીંગ્સો, વોટર-કલોઝના વાસણો, લેવેટરીસો, બાય તબસો, ફ્લસગી ટાંકીઓ વગેરે પ્લમ્બરોને લગતો દરેક જાતનો માલ જથ્થામાં તથા છુટક મળશે.

નિકાશ રૂ. ૭૨ લાખની થઇ હતી જે આગલા મહિના કરતાં ૨૬ ટકા વધારે હતી. ૧૯૧૫ના ઑગસ્ટ સાથે સરખાવતાં આયાતમાં ૪૫ ટકાનો વધારો, નિકાશમાં ૨૧ ટકાનો વધારો અને આયાત થયેલી ચીજોની નિકાશમાં ૬૮ ટકાનો વધારો હતો.

જુદાં જુદાં હિસુતીનાનો બદલો ખાતે પરદેશથી તેમજ દેશના અંદરના ભાગે મંથી જે આયાત થાય છે તથા તે બંદરોની એવીજ રીતે જે નિકાશ થાય છે તેના આંકડા ૧૨ મહિને સરકાર તરફથી આપવામાં આવે છે. ઑગસ્ટ મહિનાના આંકડા ઉપરથી જણાય છે કે, ૧૯૧૫ ના ઑગસ્ટ મહિનાની સાથે સરખાવતાં નીચે પ્રમાણે ઘટ આવેલી જણાય છે :-

	૧૯૧૩.
આહ	૪૨ ટકા
જુદ	૩૫ ટકા
ચણા અને દાળ	૩૧ ટકા
રૂ	૨૬ ટકા
ચોખા	૨૩ ટકા

આગલા મહિના સાથે સરખાવતાં ઑગસ્ટ મહિનામાં નીચે પ્રમાણે વધારો થયો હતો:-

	વધારો ટકા
જુદ	૨૦૦
ચોખા	૬૬
ધર્ત	૩૯
આહ	૨૦
અને નીચે પ્રમાણે ઘટાડો.	
લીનગીઠ	૨૯
ચણા અને દાળ	૨૭
રૂ	૨૬
સરખાવ	૨૩

ગળીના પાકના વિસ્તારમાં મુખ્ય ઇલાકામાં ૬૪ ટકા વધારો થયો હતો. ધિરીશ મુલકમાં ૨૬૦૦ એકર તથા ખેતરમાં ૫૧૦૦ એકરનો વિસ્તાર છે.

ગયા સપ્ટેમ્બર મહિનામાં મુલ્યે આયાત આ દેશમાં રૂ. ૧૩ કરોડની થઇ હતી, નિકાશ રૂ. ૨૧ કરોડની થઇ અને આયાત થયેલી ચીજોની નિકાશ રૂ. ૮૦૬ કરોડની હતી આગલા મહિના સાથે સરખાવતાં આયાતમાં ૭ ટકા વધારો, નિકાશમાં ૧૭ ટકા વધારો અને આયાત થયેલી ચીજોની નિકાશમાં ૧૨ ટકા વધારો થયો હતો. ૧૯૧૫ના સપ્ટેમ્બર સાથે સરખાવવા આયાતમાં ૧ ટકા વધારો, નિકાશમાં ૨૩ ટકા વધારો અને આયાત થયેલી ચીજોની નિકાશમાં ૧૨૩ ટકા થયો હતો.

ચાલુ વિગ્રહને લીધે જપાને ચાલુ આફ્રિકા સાથેના ચોતાનો બેંકોપાર ધણી વધારી લીધો છે કેટલાંક વર્ષ પૂર્વે જે વાત મન્યામાં પણ આવે તેમ ન હતી, તે વાત આજે શક્ય થઇ છે જપાનનો બેંકોપાર હમણા ફ્રેંચ અને ભૂસરે આગળ વધતો જાય છે. બારોપાર રીમરોની આવજને લીધે આજે ધણી મદદ મળી છે, પણ ખરી મદદ તો હિન્દુસ્થાનને લાઈને મળેલી છે જપાનથી હિન્દુસ્થાન આવીને માલ વાડો દક્ષિણ આફ્રિકામાં જાય છે વિગ્રહની સમાપ્તિ પછી આ બેંકોપાર કરી યશે કે વધશે તે એક પ્રશ્ન થઇ પડે છે.

દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી કેટલક બેંકોપારીઓ જપાનમાં માલની આયાતની ગોઠવણ કરવાને માટે ગયેલા તે સર્વ લોકો એમ કહે છે કે, વિગ્રહની સમાપ્તિ પછી જપાન દક્ષિણ આફ્રિકાની બજારમાં મોટો ભાગ લખવશે અને ધીમ સુરેપિય રાજ્યો રહાને જપાની ટકર

તેજે એક બહેવારી એમ કહે છે કે, બ્યારે સરતા સુતરાઉ કપડા અને એજ પ્રકારની વસ્તુઓની હરીફાઈ ચાલશે ત્યારે જપાનની સરની મજુરીને લઈને તેજ દેશ કાપી જશે વળી હમણા હમણા જપાને સુનાઇટેડ કીંગડમની કનેથી મશીનરી મ્હોટા જથ્થામાં લીધેલી છે, અને પોતાને ત્યા પણ મ્હોટા જથ્થામાં બનાવેલ છે એટલે થોડા વખતમાં પોતાની એ વસ્તુઓની પેદાશમાં ધણો મ્હોટો વધારો કરી નાખશે જ્યા સૂધી વિચ્છેડ ચાલે છે ત્યા સૂધી તો હું મને યારો નડાડો છે જ પણ તે લોકોનાં ધારણા એવી છે કે, વિચ્છેડ બધ પડશે ત્યા સૂધીમાં તે લોકો એવા આમી જશે કે બીજાઓની સાથે હરીફાઈમાં ઉતરવા પણ એ લોકો અચકાશે નહિ

પરંતુ આ બાતના વિચારો દર્શાવનાર બ્યક્તિઓ જપાન સાથે બંધાર કરનારી પેદીઓજ છે, બીજા નહિ. જે લોકો ગ્રેમ્પ્રિન કે જર્મની અને ઑસ્ટ્રિયા સાથે બંધાર કરનાર છે તેમનો એમ મત છે કે, આ ઉત્કર્ષ ક્રમ થોડા વખત માટેનોજ છે, અને બ્યારે વિચ્છેડ બધ પડશે ત્યારે દક્ષિણ આફ્રિકાનાં ગભર પહેલા હાલી તેવીને તેવીજ થી રહેશે એક બીજા મનુષ્ય એમ ખાતરીથી જણાવે છે કે, વિચ્છેડ પછી દક્ષિણ આફ્રિકાનો ગ્રેટબ્રિટન માથેનો બંધાર બહુજ ખીલી નીકળશે. કારણ કે જર્મન બનાવટના કરતા કોઈ પણ રીતે ઉત્તમો નહિ અને કિંમતમાં સરતો એવો માલ ગ્રેમ્પ્રિનવાળા બનાવી શકવા શક્તિવાન થયા છે

દાખલા તરીકે, પહેલા એમ માનવામાં આવતું હતું કે, જર્મની જે બાતની ન્હાની ન્હાની આરશીઓ હજારોની સંખ્યામાં દક્ષિણ આફ્રિકામાં મોકલાવતું હતું તેવી બાતની આરશીઓ ગ્રેમ્પ્રિટન બનાવો શકેજ નહિ, પરંતુ હમણા ગ્રેમ્પ્રિટન એ બાતના કરતા સારી આરશીઓ એાછી કિંમતે આપી શકે છે, અને

તેથી તે લેખક એમ ધારે છે કે, જપાનના માલ બનાવનારાઓના આ બધા ચાનો એટલા બધા સફળ નહિ થાય

હમણા હમણા જપાનનો બંધાર દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેટલો વધી ગયો છે, તેનીચેના ૧૯૧૪ અને ૧૯૧૫ ના વર્ષના કોઠા ઉપથી જણાશે

	૧૯૧૪	૧૯૧૫
સુતરાઉ કાપડ —	પાઉન્ડ	પાઉન્ડ
કાપડ	૩,૨૮૦	૩,૮૪૮
હોઝીયરી	૩૦,૭૪૪	૮૧,૫૮૬
બીજા બધુ	૨,૦૨૩	૧૦,૪૩૧
દેશની કાપડ —		
કાપડ	૧૩,૬૯૧	૩૭,૫૪૮
બીજા બધુ	૧૦,૬૨૬	૨૧,૪૫૪
બોલ	૧,૨૬૮	૪,૩૧૨
દાઢતરનો સરસામાન	૨,૫૪૭	૪,૮૦૮
હોમરેશરી અને મી		
લીનરી	૭,૦૨૧	૧૦,૦૭
બારીના કાચ		૨,૬૮૮
ચોખા	૫	૨,૭૦
કપાસ	૬૭૩	૨,૪૮
રમડા ...	૭૧૩	૨,૨૧
સુપર ફાઇનફેટસ		૨,૦૨
પ્રશરેર	૧,૦૭૧	૧૦૦

લગાઈ પછીના વેપારના સવાલે જ બુદ્ધિ લગાઈમાં ઉતરેલા દેશો તેમજ તટ દેશોનું ધ્યાન ધણું ખેંચેલું છે આ બ વારંધળી પુરી થયે ફરીથી વેપાર ૨ ઉદ્યોગમાં બહુવારંધળી નવેસરથી ગરૂ. એમ કેટલાએક તરફથી બીક રાખવ આવે છે, બ્યારે કેટલાએક તરફથી કે કહેવામાં આવે છે કે સુલેહ અને રહેશે તો પણ એમણે તો નકીજ છે

દરેક પ્રભુએ જે પોતાના વેપાર અને ઉદ્યોગ
ખરેખર સ્થિતિમાં રાખવા હોય તો આત્યાર-
થીજ મોટા પાયા ઉપર તૈયારી કરી રાખવી
જોઈએ. ઇંગ્લંડમાં જુદાં જુદાં મંડળો તર-
કથી પગલાં લેવામાં આવે છે, તેમાં બ્રિટીશ
એસોસિએશન પણ એક છે. ન્યુકેસલ એક
દાકિના નામનાં શહેરમાં તેણે હમણાં એક
બાષણમાળા કરી હતી જેમાં વેપાર અને
ઉદ્યોગ બાબતના મોટા મોટા એક્સ્પર્ટ્સ
બાષણો આપ્યાં હતાં. આ બાષણોમાં એક
મૂળ સવાલ આપણું ધ્યાન ખેંચનારો છે
તે કારખાનાવાળા અને તેમના મજૂર વર્ગ
વચ્ચેના સંબંધને લગતો છે. આ દેશમાં હવે
સુધી તો આ સવાલ ઉભો થયો નથી કારણ કે
આ હિયાના મજૂર વર્ગે હજી પોતાના હકકો એ-
ટલો બાણતો થયો નથી પણ કેળવણીના વધારે
ફેલાવા સાથે મજૂર વર્ગ જરૂર પોતાની છૂત
ચર કરશે અને કારખાનાવાળાઓ તથા મજૂર
વર્ગ વચ્ચેના સંબંધનો સવાલ ઉભો થવાનો
છે. તેથી ખીલ દેશોમાં આ સવાલ કેવી રીતે
સંચાલિત છે અને કેવો નિર્ણય થાય છે તે બાબત
જાણું જરૂર છે. બ્રિટીશ એસોસિએશન એ
બાબત ઉપર વિચાર કરવાને એક કમિટી નીમી
હતી જે કમિટીએ નીચે જણાવેલી સૂચનાઓ
પોતાના રીપોર્ટમાં કરી છે આ સૂચનાઓની
બાબતમાં આઈરીકન કનીંગહામે જણાવ્યું
કે તે રીપોર્ટમાં કારખાનાવાળા કે મજૂર
વર્ગ તરફથી નતિનો ઉચ્ચતર આદર્શ
સ્વીકારવો જોઈએ તે બાબત કંઈ ઇસારો
નથી. જ્યાં સુધી આવી રીતના ઉચ્ચ આદર્શ
રચ્યો થયો નહિ અને ફક્ત મજૂરી લેવી અને
પૈસા આપવા એજ સંબંધ રહેશે ત્યાં સુધી
એઓના સંબંધમાં મોટો ફેર પડે એમ
લાગતું નથી.

૧. (અ) શેડો અને રહેના હાથ નીચે
કામ કરનાર મનુષ્યો વચ્ચે વધુ
નિબાવસપણું હોવું જોઈએ અને
આવૈગિક વિષયો વિશેના વાદ-

વિવાદ તેઓએ અન્દર અન્દર
અથવા તો ભણેસાદાર રેપ્રેઝેન્ટેટીવો
મારફતે કરવો જોઈએ.

(બ) શેડોએ દરેક છૂટક કામકરનારના
પગાર તરફ નહિ જતાં મજૂરીનું
મૂલ્ય શું છે તે તરફ લક્ષ પડે
ચાહ્યું જોઈએ.

(ક) ઔદ્યોગિક અને અર્થશાસ્ત્રીય જીવન
ના મૂળ સિધ્ધાન્તો હાથ પકડે
જાણવા જોઈએ.

૨. (અ) કેવી રીતે પોતાના અને કેવા પાયા
ઉપર ઉદ્યોગો ચલાવવા હેતુ સંચા-
ર્ય રીતે નિર્ણય થઈ ગયે તે માટે
૦ જે પક્ષે પોતાપોતાની સંસ્થામાં
સુધારો કરવો જોઈએ.

(બ) દરેક ઉદ્યોગમાં એક સ્થાયી કમિટી
જેવું નીમવું જોઈએ કે જે ઉદ્યોગો
કેવી રીતે ચલાવવા અને ખીલવવા
તે ધ્યાનમાં રાખે.

(ક) લોકલ બોર્ડોથી જે ટાંટા નહિ પડે
હેતુ નિર્ધાર લાવવા જોઈએ નેશ-
નલ બોર્ડ બનાવવું જોઈએ.

૩. (અ) એકેકને જાણ્ય આપવી તે દેટલુ
જાણુ આગત્યું છે તે જાણે પક્ષે
જાણવું જોઈએ.

(બ) શેડોએ નીચલી સંસ્થાઓ ઉઘાડવી.

(૧) ગ્રેડ જીલ્લામાં અમૂક પંધા
માટે એગ્રીસેશનો.

(૨) એક ધધને માટે નેશનલ
એસોસિએશનો.

(૩) લોકલ ફેડરેશન ઓફ ટ્રેડ

(૪) નેશનલ ફેડરેશન એફ ટેડ.

(૩ અને ૪ રેપ્રેઝેન્ટેશનના પાયા
ઉપર રાખવા)

કામ કરનાર વર્ગે પણ ઉપલીજ
બાતની સંસ્થાઓ રાખવી

- (ક) જે નેશનલ ડેવેલપમેન્ટ ઓફ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર કાઉન્સિલ બનાવવી.
 (ડ) રોટે આમાની લારેસ'દાર મેસેસી-એશનનો, યુનીઓનો, અને ડેવેલપમેન્ટ આમ ધારાઓ આમ કરીને બહેન ડીને મોકલવા બેઠ્યો.

૪. (અ) લશ્કર પાછું આપું કરી નાખે તે વેળા બહુબલિ મનુષ્યોના જોડે જે લોકો લશ્કરમાં જોડાવાને ઉત્તરો છોડીને આવ્યા ગયા હતા તેમને પાછા કેમ જોડવા તે વિશે વિચાર કરવાને ડિરેક્ટીવ જોડો રજા પવી.

- (બ) જે જે એગ્રીમેન્ટો વિગેરે વિગ્રહને લીધે એમને એમ પડ્યાં રહ્યાં હતા તેમનું શું કરવું? એવોગીક પ્રશ્નને ઘણું નવેસરથી જોડવાનું છે આ બધું નવી ઉપર સૂચવેલી મંથાઓએ હાથમાં લઈ લેવું.

ચી જેરલ્ડ રોનીએ ઉપરનીજ એસોસિએશન આગળ લખણ કરવાં જણાવ્યું કે જે આ મંથા સુધરશે નહિં તો બ્રિટીશ નેપાર અને ઉલોગને મોટું તુકસાન થશે. લડાઈ દરમ્યાન પણ ભવારા આવેલું છે કે ઘણી વખત કોલસા વિગેરેના મજુરોએ પોતાની મજુરીના દર વધાવવા માટે, મજુરીના અમુક ક્યાકો કરાવવા માટે, ટ્રેડ યુજનાના મલાસેટો નહિ હોય તેમને કામ કરવા અટકાવવા માટે વિગેરે ઘણી દલીલો જુદી જુદી વખતે લાવી એવાગીક દુનિયામાં નોકાન ચલાવ્યું અને ચી લાઈડ બેંચર્ગને એક વખત એમ પણ કહેવાની ફરજ પડી હતી કે કોલસાના મજુરોની હડીલોને લીધે લગાઈના સરબત જાળવત બહુ ગરજાવ આવી હતી દેશનો વેપાર ઉલોગ ખીલવવાને વારતે એ આવશ્યક છે કે પૈસા સંબંધી શક્તિ ધરાવનારા કારખાનાંવાળાઓ અને મજુરોએ અન્યોઅન્ય સાઈ રાખીને અને કંઈ પણ શંકા રાખ્યા વગર કામ કરવું બેઠ્યો.

(બ્રિટિશ વિકલીમાં લખતા સર ચીઓએ) મની લખે છે: મહેને એક લેખ વાંચતાં બહુ આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન થયું હતું; તે લેખમાં હતું કે “એક દિવસ એવો આવશે કે જ્યારે આખી દુનિયાના માણસો, યુનાઈટેડ રોટલમાં જેટલો છૂટથી સાબુ વપરાય છે તેટલીજ છૂટથી સાબુ વાપરશે.”

હવે પ્રશ્ન એ છે કે એટલો બધો સાબુ આપણે શામાટે વાપરીએ છીએ? કારણ કે આપણાં કપડાં તથા અગ એટલાં ગદા થઈ જાય છે. પણ તે શાને લીધે? કારણ માત્ર એટલુંજ કે આપણી મીસામાં તથા ઘરમાં બધે કોલસોજ વપરાય છે અને તેનો ધુમાડો સર્વત્ર પ્રસરી રહ્યો છે. પરિણામે ઘર, ફરની ચર, કપડાં તથા શરીર ગદાં થઈ જાય છે અને તે ગદી આપણી સીઓનેજ કઠાડવી પડે છે આ ધુમાડો (પીચ) કાંઈજ નથી પણ નહિં બળેલો કોલસોજ છે અને તેથીજ એક વિદ્વાન પ્રોફેસરના મતથી હું બહુ આનંદ પામ્યો છું.

તે મત એવો છે કે કોલસાને જે વપનાં શમા આપણે હાલ લઈએ છીએ તે વપરાશ તદ્દન જોડો છે. તેને બદલે જે આજના મુખડા આગળજ વિજળી ઉત્પન્ન કરવામાં આવે અને તે ઉત્પન્ન કરવાના કામમાં કોલસો લે તો વિજળી ઘણી સોધી થઈ જાય અને ધુમાડો ફર થઈ જાય એટલુંજ નહિં પણ હમણાં કેટલીક મગવડ જે ફક્ત પૈસાદાર મનુષ્યોજ લોગવી શકે છે તે તદ્દન સાધારણ માણસો પણ લોગવી શકે અને રાધવાનું, શુદ્ધ પોલીશ કરવાનું વિગેરે અનેક કામ ફક્ત જાળકની રંમત જેવું થઈ પડે. સીઓનું પોણું કામ જોણું થઈ જાય અને સુખશાંતિમાં ઘણો વધારો થાય.

૪૦ વર્ષના લાલવિવાહ પછી ફ્રાન્સ અને મગલંડ વચ્ચે દનલ બાંધવાનું કામ શરૂ કરવામાં

ધી સેંદૂલ જેક ઑક ઇન્ડિયા. લીમીટેડ.

શેરા ભરાયલી થાપણ	રૂ. ૩૦ લાખ.
પગાર થયેલી થાપણ	રૂ. ૧૫ લાખ.
રીઝર્વ ફંડ	રૂ. ૧ લાખ.

આ જેકમાં ડીપોઝીટ મુકેલી દરેક પાઇની સલામતી માટે ખાસ ગોઠવણ જેકની આરટીકલમાં કરવામાં આવેલી છે.

મેશર્સ જે. એફ. ફરગ્યુસનની કું. આરટરડ એકાઉન્ટન્ટસ આ જેકના હીસાબો અને બીમીનગીરીઓ દર આડવાડીએ તપાસે છે.
ત્રસીડંસી જેકો માફક આ જેક પોતાના હીસાબનાં પખવાડીક સરવૈયાં બહાર પાડે છે

દરેક રીતનું જેકને લગતું કામકાજ કરવામાં આવે છે.

હાલમાં દુકી તેમજ લાંબી મુદતના વ્યાજના દરો માટે મેનેજરને મળવું.

જેક તથા જેકને લગતો પત્ર વ્યવહાર શુભગતીમાં પણ થઈ શકે છે.

વડી ઑફીસ:-એલાઇસ બીલ્ડીંગ, ડોટ, મુંબઈ.

શાખા ઑફીસ:-ઝવેરી બજાર, મુંબઈની માંડવી, તથા શેરબજાર.

આલુ ખાતાં ઉપર.

ગેજની બાકી ઉપર.

બનેવારીથી જુન ૩ ટકા.

જુલાઈથી ડીસેમ્બર ૨ 1/2 ટકા.

૧૨ માસની ડીપોઝીટ ૪ 1/2 ટકા.

૧. ૩૦૦૦ થી વધુ રકમ માટે... ૫ ટકા.

દુકી મુદતના ભાવો અરજ કરવાથી માલમ પડશે.

વધુ વીગતો માટે મેનેજરને મળવું.

સોરાબજી ન. પોચખાનાવાલા

મેનેજર.

ન્યુ કિવન્સરોડ ઉપરના

ચોપાટીના જુના રેલ્વે શાટકની સામેના

મહારાં શો હમ્સ

તમને ઘણી સનગસતી ચીજો આપશે.

સુંદર નવી ડીઝાઇનના પલંગો

ભેટ આપના લાયક

અનેક નાની સોટી કિમતો ચીજો

તેમજ

ફરનીચર સાટેના ઉત્તમ રંગો

વિગેરે, વિગેરે.

જરૂર એક વાર શો હમ્સ પર બધારો.

L. Row Sampat

70, APOLLO STREET, FORT; BOMBAY.

આવે એમ લાગે છે ૧૮૭૪માં આ પ્રથમ પ્રથમ
હિંમો થયો હતો જાને કાનગની સરકારે એને
પસંદગી પણ આપી હતી પણ બ્રીટીશ નરકારના
લગ્નરી ખાતાં તરફથી તે તરફ નાવસ દગી
ખાતાવવામા આવી. કારણ કે વખતે તેમ કરવાથી
તનલ મારકને હુમલો લઈ આવવાનો ભય હતો
થાય. પરંતુ હવે આ વિઠ્ઠલગા તેમજ બંડેપાર
સંગળી લડતમાં પ્રાપ્ત અને ઇંગ્લેન્ડ એકત્ર થયાં
છે એટલે લડાઈ પછી આ પ્રશ્ન પાછો હથમા
લેવામાં આવે તો કાઈ નવાઈ નહિ.

બાંધવાનો ખર્ચ આશરે ૮,૦૦૦૦,૦૦૦
ડૉલર ધાનવાગા આવે છે. ખેતનમાં જે તનલ
પામે પાસે સમાવરે બાંધવાનું નક્કિ હેરન્યુ છે
અને ડૉલર અને સેન્ડગેઇટની વચ્ચે લગલગ
૪૦ માઇલની લંબાઈની તે તનલો શરો દરિ-
યાવાળી જમીન ધણીખરી માટી અને આક
વાળી છે એટલે જોદવામા બહુ મુશ્કેલી નરશે
નહિ' તનલ બધા આશરે દશ વર્ષ લાગશે

હિતારૂઓ, મેલ અને માલ લાવવાઈજ
કરવાની વાર્ષિક આવક ૮૦,૦૦,૦૦૦ ડૉલર

ધાનવામાં આવે છે જેમાથી તે અલાવવાનો તથા
તનલના સુધારાવધાનના દામ માટેના ૨૦,૦૦,
૦૦૦ ડૉલર રકમી ધાય એવો અડનેટ છે, ૭/
થી ૮% સુધી ડીવીડન્ડ માળશે એમ ધરાય છે.
મેનની પગાસ દેતો પ્રથમ શરૂઆતમાં દોડા-
વધી એમ હેરવવામા આવ્યું છે આ બાની
ચોજના હામણના પારિસના ડૉક્ટર્નામીટ
કૉન્ફરન્સમા ગ્લૂ કરવામા આવી હતી

ગરુધ આફ્રીકાના એક બંડેપારી ઇરના
ઈલ ઇસપ ઇરમાઇલની કમ્પનીએ મુળધમા
૧૮૮ નાગદેવી રમીટમા એ- ઓફીસ અને
સંગપલ કમ જોવી છે તેઓ જણાવે છે તે
મુજબ તેઓની મૂળ નેમ હિંદી માલો દક્ષિણ
આફ્રિકામા દાખલ કરવાની છે રેલ્વેના કાર
ખાનાવાળાઓ પાસેથી સંગપલ, નમુનાઓ,
કેટલાગ, પ્રાઇસલીસ્ટ, વગેરે તેઓ મ માવે છે
અને આ સાધનથી તેઓ આશા રાખે છે કે
આફ્રીકાની બજારમા હિંદી માલો દાખલ કરી
શકાશે

સાહ્યાર સ્વીકાર.

(વિચાર:—J. L. D. B.)

આપણી દિવાળી કયારે ફળીભૂત થાય ?

પ્રકટ કરનાર.—હોસંગ તે અક્લેસરીઆ.
મુદ્ર ૧-૧-૦.

અંગ્રેજી ભાષામાં ' પેની સિરીઝ ' કહેતા એક આનામાળા નિકળે છે, તે પદ્ધતિ ઉપર આ નાનુક ચોપડી પ્રકટ કરવામાં આવી હોય એમ ક્રેબાચ છે. ચોપડીનું પુકું નોતાજ આન દની ઉમિ નીકળે છે પુકું ઉપરનો દેખાવ ખરખર આકર્ષક છે. ૧. આપણી દિવાળી કેમ ફળીભૂત થાય ? ૨. આનું હૃદય, અને ૩ પ્રાર્થનાનો, પ્રત્યુત્તર, આ ત્રણ વાર્તાઓ આપવામાં આવી છે, જે નાના બાળકો માટે જેમ વાચવા લાયક તેમજ વંચાવવા લાયક છે. કારણ કે વાર્તાના હુંકળ્યાનમાં આ નાની વાર્તાઓ ઉમદા નથીહતો આપે છે વચ્ચે વાર્તા નાના અને મોટા ઉભય માટે એકસરખી ધ્યાન જોવાનાર્થ છે.

હિંદુસ્થાનનો દિવાળી અંક.

પ્રકાશક — મે. રતનલાલ આ. શાહની હું.
કિંમત ૦-૧૨-૦

એક વખત એવો હતો કે, જ્યારે શુજરાતના સુશિક્ષિત નગરીયો એમ કહેવાં કે ' સુઅધમા શુ ' છાયાં કાઢવાને ઇનકાર પાર

સીએએજ કાઢ્યો છે ? શુજરાતી જેની માતૃભાષા છે એવા શુજરાતીઓમાંથી કેમ કોઈએ પણ દૈનિક વર્તમાન કાઢ્યું નથી ? માત્ર પેટને ખાડો પૂરવા અને પોતે માનતા એક હોય અને લોકોને મનાવતા બુદ્ધ હોય, અથવા તે લોકોના મોટા સમુદાયને પાપાળવા કાળક કાળકવાના કરતા જે અઠવાડીકો નિકળે છે તેનું જોર તોડનાર શું કોઈ નહિ નિકળે ? આ સર્વસ્વ શકાઓના જવાબ તાર અક્ષરો રૂપી " હિંદુસ્થાન " શબ્દે આપ્યો છે. ' સાજ વર્તમાન ' જેવા લોકપ્રિય દૈનિકમાં અનુભવ લકષ રા રા. રતનલાલ શાહે ' હિંદુસ્થાન ' નામનું સધ્યાકાળનું દૈનિક કાઢ્યું અને તે જાદુ તેજ નામનું અઠવાડીક બહાર પાડ્યું. ઉભય આવૃત્તિઓના સહિયારાં ભાગે દિવાળીનો અંક બાહર પાડવામાં આવ્યો છે જે અમન ચલિપ્રાયાર્થે સોફલી આપવામાં આવ્યો છે, અને તે ઘણી રીતે અમારું લક્ષ જોવી ગ્યો છે.

૧૯૧૬ માં જે વર્તમાનપત્રોના યાજ આ કો નિકળ્યા છે, તેમાં હિંદુસ્થાનનો અંક વિષયોની ચુટણી, છપાઈ, ભાષા શુદ્ધતા અને ચિત્રોમાં ઉચ્ચ સ્થાન મેળવે છે. વળી હિંદુસ્થાન આટું રહુડીયો જોયા પેપર ઉપર ચારી છાપ પાડે એવા છીણી ' જૈન ' ના (પોરસ) હાક્ટોન પ્લેકસ બનાવી શકે છે અને તેની છપાઈ દ્વારા ઉમદા પરિણામ નિષ્પન્નવી શકે છે તેનો આ અંક અચૂક પૂરાવો પૂર્ણ પાડે છે ચિત્રોની ચુટણી ઉત્તમ અને શુજરાતી શૃદ્ધસ સારને આનન્દમય કરનારી છે ' દિવાળીના સાથીયા ' વાળું ચિત્ર પ્રસંગને

બ્રાહ્મન મોએક દાર્દ્ર્યની ચારી ડીઝળના કપાં જોવા જશે ?

અનુસરતું અને ઘણી રીતે આકર્ષક છે. તેને 'મુખ્ય દર્શન' વાળાં ચિત્રને રથાને મુકવામાં આવ્યું હોત તો વધુ આકર્ષક થઈ પડત! જાણીતા લેખકોના મારા લેખોને કે આ આંકમાં આપવામાં આવ્યા છે, છતાં અમારે આ પત્રના પ્રકાશકોને એક સૂચના કરવાની છે જે તેઓ મિત્રભાવે સપ્રેમ સ્વીકારશે એવી આશા રહે છે. લગભગ દરેક ચોપાનિયાં અથવા ખાસ આંકોમાં વાર્તાઓ અને કવિતાઓ જે દ્રશ્યમાન થાય છે તેના કરતાં જુદાજ વિષયો લેવાવવાનો પ્રયાસ કરવો ઘટે છે મુખ્યમાં આલતી વિજ્ઞાનીક ત્રાગ શી રીતે કાર્ય કરે છે, તે તેના મંચાઓના જુદા જુદા ભાગની આકૃતિઓ સાથે સંગ્રહવામાં આવ્યા હોય તો 'માનસ'ને લગતો વિષય થઈ પડે. આવીજ રીતે નાની વાર્તાઓ દ્વારા ન્યાયશાસ્ત્ર; વિજ્ઞાનશાસ્ત્ર; અર્થ શાસ્ત્રના વિષયો લેવાની અગત્ય છે, એટલી સૂચના કરી 'હિંદુસ્થાન' ના પ્રકાશકોએ ઉત્તમ આંક પ્રકટ કરીધો છે તે માટે અમે તેઓને અભિનંદન આપીએ છીએ.

પ્રથમ રાષ્ટ્રીય વ્યાપારી પરિષદનો અહેવાલ.

'ઇન્ડિયન કમર્સીઅલ કોનગ્રેસ' કહેતાં રાષ્ટ્રીય વ્યાપારી પરિષદ જે પ્રથમજ ગયે વર્ષે અનેના રાઉન હોલમાં ગયા વર્ષના ડિસેમ્બર માસની તા. ૨૬ મીએ લરાઈ હતી, તેના અહવાલ બાહેર પડ્યો છે. આ પરિષદની હુઆતી યોજના સર ક્ષત્રજલાલ કરીમભાઈ (નાઇટ)ની જહેમતનેજ આભારી છે, અને તેથી કુદરતી રીતે તેજ ગૃહસ્થ આ પ્રથમ બેઠકના પ્રમુખ સ્થાપના હતા. યોજના. મી. દિનશાહ એલલ વાઘા જેઓએ સ્વાગત મંડળના પ્રમુખનું કાર્ય કર્યું હતું તે ઉભય ગૃહસ્થો ઉપરાંત યોજના. મી. પ્રકાશભાઈ કાકોરવાસ, યોજના. મી. લલુક

લાઇ સામજિકાસ; યોજના. સર વિઠ્ઠલદાસ દામોદર કાકોરવાસ; રા. બા. હરગોવિંદદાસ કાંતાવાળા, લાલા હરદીશનલાલ; મી. વિદ્યાસાગર પંડ્યા; ગૃહસ્થો જેઓએ તેમાં ભાગ લીધો હતો તે સર્વનાં ભાષણો અંદર છાપેલાં હોવાથી અહેવાલ ઉપયોગી થઈ પડવા સંભવ રહે છે.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ભડોળ કમિટીનો અહેવાલ.

મોકલનાર - મંત્રી, રા. બળવંતરાય ક. કાકોર.

અમદાવાદ ખાતે તા. ૨૧ મી ઑક્ટોબર થતિવારે મળેલી બેઠકનો અહેવાલ હેના મંત્રી તરફથી અમને મોકલી આપવામાં આવ્યો છે, તે ઉપરથી જણાય છે કે પ્રો. આનન્દશંકર ધ્રુવના અધ્યક્ષપણા નીચે સભાએ એકંદરે ૨૩ જુદા જુદા ઠરાવો કરી ચંદ્રકો આપવા, પુસ્તકો લખાવવાં વિગેરેને લગતું કાર્ય અપાટાથી પસાર કરી નાખ્યું છે અને તે માટે કમિટીને ગમે અભિનંદન આપીએ છીએ. વળી આવક અને ખર્ચનું પાણું ભેતાં કમિટીએ મારો નફો કરીધેલો દ્રશ્યમાન થાય છે અને તેથી સભ્યોના લવાજમના આવેલા રૂ. ૨૦૦૦ ની રકમ આખીજ આવતા વર્ષમાં ખર્ચવા કાળે જાણી રહે છે. જે જે પુસ્તકો તૈયાર કરવા આપેલ છે તેની યાદી ભેતાં જણાય છે કે જે ગૃહસ્થોને તે સોંપાયેલ છે તે સર્વ ગુજરાતિ લાખાના સાહિત્યમાં જાણીતા છે અને પુસ્તકોના વિષય જુદા જુદા હોઈ દરેક પ્રકારના ટેસ્ટવાળા મનુષ્યોને રસમય થઈ પડે તેમ છે, તૈયાર કરવા આપેલ પુસ્તકોમાંથી ચોરાકના નામ અહિં ઉતારી લખ્યે છીએ.

ધી બોલે દાઇ ૦ માર્ચ ૧૯૧૭ ઓટ શ્રીટ મુજબ.

સિસ્ટર નિવેદિતાકૃત “ધિ માસ્તર એજ આઠ સૌ હિમ :” રા. કેશવપ્રસાદ મણિલાલ કકેરને.

પ્રો મેકિમિલન કૃત “ધિ ચોરિન્ગિન એન્ડ ધી વર્ડઃ” રા. કન્યાલુરાય નથુલાલ જોશીને

હોમરકૃત “ઇલિયડ રા સાકરલાલ અમૃતલાલ દવે ણી. એ. ને.

રવિન્દ્રનાથ કૃત “જીવન સ્મૃતિ” : રા. મોહનલાલ મકનફાચ મેહતા અને રા. લગવાન લાલ ગિવિનશંકર ભટ્ટને.

લિસ્ટકૃત “નેશનલ સિસ્ટમ ઓફ ઇકોનોમિ” રા. ઉત્તમલાલ કેશવલાલ ત્રિવેદી ણી. એ, એલએલ. ણી ને.

ગોવિંદેશના ગે નાટકો — રા. ધનસુખાલ કૃષ્ણલાલ મેહતા એલ. ઇ. ઇ. ને.

ગૃહવ્યવસ્થા શાસ્ત્ર — ઝા. સૌ. શારદા-દાસી મેહતા ણી. એ. ને.

ટૉમસ એડીસન — પ્રો. ક્રાન્તિલાલ છગલ પંડ્યા એમ. એ. ને

ટુંકી વાર્તાઓ.

(ભાગ ૪ થો.)

અનુવાદક:—પરીખ પુસ્તકોત્તમદાસ મથુરાદાસ પ્રકાશક—સંસ્કૃત સાહિત્ય વર્ધક કાર્યાલય.

મૂલ્ય ૦-૮-૦

આ સંસ્થા તરફથી જે ટુંકી વાર્તાઓ લોકોમાં જ્ઞાન ફેલાવવાને અંગે કાંઈવામાં

આવે છે, અને તેના આગલા ત્રણ ભાગો જેટલા એવાંચકારક નિવંડયા છે એવોજ આ એવો ભાગ ઉત્તમ નાની વાર્તાઓથી ભરપુર અને ઉત્તમ છે લેખકની પ્રતાપનાના શબ્દોમાં કહીએ તો દેશમાં વર્તતી ત્રિવિધ દુર્દશાઓમાં સ્ત્રી વર્ગની અજ્ઞાનતા અને તેને લીધે ચાલતી અનેક ખરાબ ફીટીઓ પણ કંટાળી બધી કારણ રૂપ છે ‘બાળ લગ્નની ખરાબ ફીટી, સાસુ ઓનો જ્વેર જીલમ, અણગમ અને અજ્ઞાન હોવા છતાં સાસુપદ ધારણ કરનારી ગેવકુદ્દ સસુએ પોતાની કોમળ વહુઓ ઉપર કેવો જીલમ પાડે છે, અને સાસુપદ મળ્યું એટલે બધું જાણે ઉપર રાજ્ય ચલાવવાનો રાજ્ય કંડ મળ્યે હોય, અને પછી તેને અંગે વહુઓને ગાળ પ્રદાન, માર, હુકામ દેવો વગેરે જે અને પ્રકારોનાં કપોટા પાડે છે, તેના ટુંકી વાર્તાઓ દ્વારા આ પુસ્તકમાં અપે છે ચિત્તાર આ વાર્તાઓ છે. એપીમાં એકંદરે ૨૯ વાર્તાઓ છે. વધારે લાંબે જવાની જરૂર નથી થોડા દિવસ ઉપર મુંબઈમાં મીન્ટરોડ ખાખેલો ખરે દાખલો કે જેમા સાસુના ત્રાર લીધે વહુએ આપવાત કીધો હતો તે સવ રાશનજ હુશે આવા દાખલાઓ નજર સ ધરીને પાઠકોને આ પુસ્તક વાંચવાની અંગે ભણુ કરીએ છીએ, તેમજ સાસુના રૂપમા તરેલી અનેક મહા દુષ્ટ ચરિકાઓને પણ ભ મણુ કરીએ છીએ કે આ પુસ્તકમાં આ છેલ્લી વાર્તા “સાસુનું ચિત્ર” વાચવી વાચતાં ન આપડતું હોય તો વંચાવી સાંભા

લાલીઓના વ્યાપારીઓ મેશર સાજનની કું.

મુંબઈમાં ફોટ મધી લાલીઓનો વ્ય કરનારો મેસંસ સાજનની કું. તરફથી ર એક કયાટલોગ મળ્યું છે. જેમાં ઉધા વાર જિજ્ઞાસિત પ્રકારની લાલીઓના

માસેડસની ર ગીત વધા લાલ લાલીઓ સફાકાર અને મજાન.

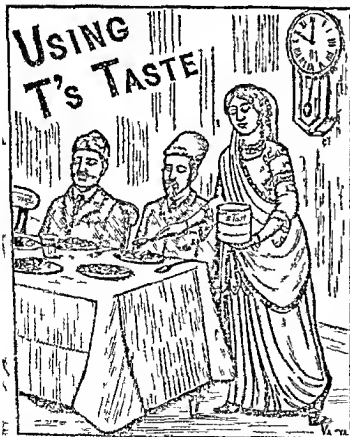
દુનિયા શું ઇચ્છે છે?

સુખી જીવન!

પણ મળે કેમ?

ટીઝ ટેસ્ટથી?

હા !!

ટીઝ ટેસ્ટ મીઠા શિવાય ખોગકમાં
દરેક મસાવાની ગળ સારે છે. છતાં
ખોરાક, પાચક, સ્વાદિષ્ટ, પૌષ્ટિક,
અને સાગક બને છે. અબજુ ગસોઈ
કન્ના પણ ગેઈને ખુશી કરે છે. એકજ
મિનિટમાં દાળ, કઢી, શાક, ખીચડી,
ભજ્યા, રાઈતા, ચટણી, ઝોસામણ,
કચુંબર, એકજ ટીઝ ટેસ્ટથી તુર્ત
સ્વાદિષ્ટ બને છે. ખોરાકતુ અજણ
કઢી થતુ નથી

(એક ડબો એક કુટુંબને એક
માસ ચાલે છે)

કિમત મોટા મુદર ટપાના રૂ. ૧-૪-૦

નાના " " રૂ. ૦-૧૦-૦

ટપાલ ખર્ચ માફ.

એવન્ટો નોંધ્યે છીએ
પત્ર-અનુકર કર્યો.

તુર્ત લખો,
ક. ટીઝ ટેસ્ટ વર્કસ.

કાવળાદેવી રોડ—મુંબઈ—નં ૨

Of Great Importance to Dyeing Bleaching and Printing Houses

Telegrams: Ravasia

Telephone 1970

Shoorji Vallabhdass & Co.,

Vadgad—BOMBAY

Can Offer from Stock

BICHRIMATE OF POTASH

BICHRIMATE OF SODA

BROWN SUGAR OF LEAD

LITHARGE FLAKE

SODIUM SULPHIDE CONC

BETA NAPHTHOL

NITRITE OF SODA

ANTIMONY SALT

CAUSTIC SODA

DIAMINE PHENYLENE

ZINC DUST best quality

CHROME ALUM

SULPHATE OF ALUMINA—ENGLISH

TURKEY RED OIL—GERMAN etc etc

AND

ALL KINDS OF DRY ANILINE AND SULPHUR DYES
ANILIN SALT AND ANILINE OIL

Special Quotations Submitted to Chemical-Indentors

એરગી નમુનાઓ અમારી દૃષ્ટિએ પડતાને
 વાર અમારા મનમાં કુદરતી રીતે એવું ઉદ્ભવે
 છે કે જુદા જુદા રંગોને અમુક માટમા મૂકવાની
 નિપૂણતાથી ગાદીયા જેવી કેવી મનોરંજક
 તારાવઓ ઉપજાવી શકાય છે વળી ક્યોટલોંગ
 ના અતલાગમાં જે 'ફેન્સી' નમુનાઓ
 બાપ્યા છે તેની તરફ જોઈને જ ત્યારે આખ
 ફરી જાય છે, તો જો તે કોઈ બગલામાં ખરેખર
 જાડવી હોય તો મનને કેટલો આનંદ વ્યાપે
 એ તો મહત્ત્વ ઠરાવી શકાય એમ છે. ક્યાટ
 લોંગના અંદરના ભાગમાં ખુણીયાઓ અને
 આડા પટ્ટા તેમજ વચ્ચેના ભાગની લાદીઓના
 નાના મોટા નમુના આપ્યા છે તેથી જોનારને
 સહજ લાદીઓ સળધી કંઈક જાણતાં પ્રાપ્ત
 થાય છે. તેમજ આરમપહાણનો કુવારો

અને છાપનામાં અજવાળીયાં નાખવા કાજે
 કાચના અને અન્ય તરેહોના માગડોરી નળી
 આની જે આકૃતિ પાટવામાં આવી છે, તે દ્વારા
 કોઈપણ મનુષ્ય ઘર બાંધવામાં કેવી સામગ્રીની
 આવશ્યકતા હોઈ શકે તે જાણી શકે એમ છે
 શહેર સુધારા ખાતું અને આધુનિક કામના
 સુખાકારીના નિયમો જાળવવા જે નવિન મકાનો
 મુખમાં બંધાય છે તેને માટે કેવી સામ-
 ગ્રીઓ જોઈએ અને વળી સસ્તામાં કેમ સુદરતા
 પ્રાપ્ત કરી શકાય એ મેસર્સ મજનની કુ.
 ના ક્યાટલોંગ દ્વારા જણાય છે, તો શમે એવી
 આદા નાળીએ કે તેઓને તે સળધી પૂછ્યું
 હોય તો મકાન બાંધનારોને અવશ્ય અમૂલ્ય
 લાભ મળી શકે

COMMERCIAL SUBJECTS.

વેપારી વિષયો.

ELEMENTS OF POLITICAL ECONOMY.

અર્થશાસ્ત્રનાં સિદ્ધાંતો.

(માસિક માટે ખાસ લખનાર; મી. જેમીસન લ. ખારલાયા.)

(નવેમ્બરના પાના ૨૦૭ થી આશુ)

પરિમિત છતવાળી વસ્તુઓની કિંમત સાખના ઉપર વિશેષ અમર કરે છે. જે વસ્તુની છત વધારી શકાય તેની કિંમત ઉત્પાદન ખર્ચ બદલાવ કરવાનું વલય લેય છે. પરંતુ જે વસ્તુની છત અસાધારણ કારણોને અંગે ઓછી થઈ જાય એવા સંદેહ રહે તેવી વસ્તુની માત્ર સદાના વિચારે ભારે પરિદિશ્નો કરવામાં આવે છે. તેવે પ્રસંગે જે વસ્તુની છત બિતકુલ વધારી શકાય તેમ થઈ શકતું નથી, તેની મર્યાદા આવી વસ્તુની કિંમત ઠેરવી શકાય છે.

અત્રમ ધશે તે પહેલાં ચહેલા ભાવે ધાન્ય વેચી ઉપરનો નફા ખાઈ ખાઈના પૈસા ભરી દબાવે હવે શું થયું? જો કે ઇંગ્લંડમાં ઘઉંનો પાક ઓછો હતો તો પણ અમેરિકામાં જોઈએ તે કરતા વિશેષ ઘઉંનો પાક ઉતરેલો હોવાથી ત્યાંથી જથ્થાબંધ ઘઉં આવ્યા અને ભાવમાં અસાધારણ ઘટાડો થઈ ગયો. આમ ધવાથી કેટલાક વ્યાપારીઓ ખિસ્સોના નાણા ભરી શક્યા નહિ અને કેટલાકોને ભારે દિવાળાં ઠાકના પડ્યાં.

સ. ૧૮૬૬ માં ઇંગ્લંડ મધ્યે કેટલાક ઘણાવાળાઓએ ભારે સદો કરવાના વિચારથી અનાજની ભારે મોટા પ્રમાણમાં ખરીદીઓ

એકલુથુ માલ કરવાની રીત. આજ મુજબ ઇંગ્લંડ અમેરિકા વગેરે સ્થળે એક-થુ માલ (corner—કોર્નર) કરી ભાવ

TURKEY RED OIL—GERMAN

AND

ALL KINDS OF DRY ANILINE AND SALT
ANILINE SALT AND ANILINE

Special Quotations Submitted to Chemist

ત્યાંજ મુજબમાં થોડા વર્ષ પછી વેળાએ કરવામાં આવે તરફથી રૂ એક હાથ કરવાનું થયું હતું જે ઘણાઓને ખબર નહોતી આશય ચાંદી એક હાથ શકાય છે. ઉલ્લેખમાં પ્રથમ બે વચ્ચે ફરતી મેળી હતી તે ભારે જોટમાં ઉતરતું તેજ મુજબ માલ એક હાથ

કે ?

(૮૦૧ ૮૧) કરનારાઓને કોઈ વેળા અતિ
ફાવેલા પાત્ર છે, તેમજ ભારે દિવાળી કઠવા
પડે છે.

અતિ મહેલથી ધીરજાન ધરી હોય
તેથી કિંગનના ઉપર દેવી અને કેટલી ભારે
અસર થાય ને ખતાવવું મુશ્કેલ છે. પરંતુ
જ્યારે ધીરધાર અતિ હૃદયી મેળવવાનું થાતી
આવે છે ત્યારે કિંગને ઉત્પાદન ખર્ચથી ઘણી
વધારે થવા જાય છે અને મોટા કરનાર માણસોની
તેમાં આશા પૂર્ણ તેમજ તૃપ્ત થતી નથી, અને તેથી
પતિવ્રતાએ ઘણા વ્યાપારીઓ પોતાની હુડીના
નાણા ભરપાઈ કરી શકતા નથી. જ્યારે
આવું થતું છે ત્યારે વ્યાપારીની નાણા ખરડા
થવા પામે છે, કારણ કે ધીરધાર ઠવા પતિ
જે અભિશાસ આપુ થયો હોય તેના એટલું
અંતરમાં થવા પામે છે, અને ઘણા નગર
સુધી ધીરધાર બંધ પડે જાય છે. આપણે
થવાથી ઘણા વ્યાપારીઓને નાહકનું પંગાતીમા
ઉત્પન્ન પડે છે, અને ઘણાઓને લાઠી લેવી
પડે છે.

કેટલાં પશુ મોટા શેડેરમાં જ્યાં સદો વગેરે
બહુ આવડું હોય ત્યાં એકઠું બે મોગ સરેળીઓ,
અથવા મોટા કરનારી પરંતુ લોકો વિશ્વાસને
પાત્ર મચેલી જોવી બેઠક, અથવા એકાદ મોટા
શરદા કે બલૂતો ગરેરી અને મીઠા માલિક કે
જેના ઉપરની શ્રદ્ધાને અંગે લોકોએ લાખો
કપીઆ રોક્યા હોય, તેના લાગવાથી શી
અસર થાય છે, તે શેડેરમાં રહેનારાઓ
અહત્ર મનન શક્યો. તેની અસર જોવી ખરાબ
થાય છે કે એકાદ એવી વ્યક્તિને લીધે બીજા
સાથ આસામી ઉપર પણ લોકો વિશ્વાસ મુકતા
આશય છે, અને તેથી ઘણી વેળાએ અને નાણે
લોકોને દિવાળી કઠવું પડે છે.

સાથ ઉપર બિલ્ડ આપ એકસરે જ આપ એક
લાખ રૂપીઆનો વ્યાપાર કરે છે. તેના હાથમાં
જે માલ છે તેને આપણે ધારીએ કે એકાએક
લઢાઈ જાગી તેને લીધે અથવા એવાં કોઈ પશુ
કારણથી વિદેશ મોકલવાનું બંધ થવાથી લાવમાં
વટાટો થયો, અને વેચવું અશક્ય થઈ પડ્યું.
વળી ઉપવા સમયોને લીધે જે કોઈ ધીરધાર
કરવી બંધ થીથી અને તેથી તેનાં બિલ્ડ આપ
એકસરે જ ન સ્વિકારવામાં આવ્યા, તો પછી
પરિણામ એજ આવે કે તેને દિવાળી કઠવું પડે,
એટલે કે વ્યાપારીઓ અને લોકો બિલ્ડ અને
હુડીઓ લેવાનું ઠણુલ કરતા નથી ત્યારે નાણાંની
માંગણી વધે છે, અને તેને લીધે કિંગને જે
પહેલા ઉત્પાદન ખર્ચથી જેટલી ચઢી ગઈ હતી
તેટલીજ ઉત્પાદન ખર્ચથી ઉતરી જાય છે. વળી
જ્યારે સાળથી વેચાતું લેવાની શક્તિનો ખોટો
ઉપયોગ કરવામાં આવે અને તે સામે કિ મતો
સ્વાભાવિક હુડી થઈ ચઢાવી દેવામાં આવે
ત્યારેજ આપણે સુધાઈ જવા પામે છે અને
અંતમાં જે ધીરધાર પ્રથમ વગર વિનારે મોકલ્ય
થતી હોય તે અતી વધારે ઓછી થઈ જવા
પામે છે.

કાગળીઆમાં રોકેલું નાણું અધીર
ધારણ એક સ્વરૂપ છે. લોકો સરકારે કાઢેલી
નોટો, લોનો, રૂબાં, ચિપાલીટી, પોર્ટ દસ્ત
વગેરે ખાતાઓએ કાઢેલી લોનો અને જોડ
આદી કાગળીઆઓમાં નાણું રોકે છે, નાણું
ધીરધારનું એક મુખ્ય અંગ છે. કારણ કે
ખાતા તરફથી જે કાગળીઆઓ કાઢવામાં આવ્યા
હોય, તેની સાથ ઉપર લોકોને જ્યારે સારો
હોય છે, ત્યારેજ લોકો તેમાં નાણું રોકે છે.
મીલોના અને બીજા મદગીઓના શેડા માટે
પણ તેમજ કઢી શકાય.

જે પ્રકારના કાગળીઆઓનું વ્યવહાર
કાગળીઆ કે જેમાં નાણું રોકવામાં આવે છે
તે બે પ્રકારના આવે છે અને તે (૧)
ચઢાવી નાણું કરાય અને (૨) જેનું વઢાવી

છતે નાણું તા માટે દિવાળી કઠવું પડે ?
એકાદ વ્યક્તિ કે જેની પાસે પચીસ હજારની
પૂંછ ગણાય છે, અને તેણે વીન હાનર રૂપીઆ
વ્યાપારમાં રોક્યા છે, અને તે પૂંછને પોતાની

REVIEWS.

સાહ્યાર સ્વીકાર.

(રિવ્યુઅર:—J. L. D. B.)

[અમને મોઢલવામાં આવતી ચોપડીઓ અને તેની સમાલોચના અર્થે આ માસિકમાં આવતી ટીકાઓ સંબંધી એક ખુલાસો કરવો અમને આવશ્યક જણાય છે. હિંદુસ્થાનનાં પહેલી પંક્તિનાં ગણુતાં અંગ્રેજી અથવા સાહિત્ય સેવા તેમજ દેશ મેવા માટે અગ્રગણ્ય મોલો ધરાવતાં વિલાયતનાં પત્રો કે, માસિકો બેતાં વાચકોને તુરતજ જણાશે કે સમાલોચના લેવાનો હેતુ પુસ્તક જનસમાજમાં શી રીતે ઉપયોગી છે, તે દેખાડવાનોજ હોય છે. મોઢલવામાં આવેલાં સર્વ પુસ્તકોની પહોંચ પત્રો છાપે છે, અને પછી જે પુસ્તકો સાહિત્યમાં ઓછાં હોય આપવા કોઈપણ પ્રકારે ધ્યાન એચનારાં હોય તેવાંઓનીજ સમાલોચના લેવામાં આવે છે; પરંતુ તેમ કરતાં પણ પુસ્તકને જોડી રીતે વજોડી કાઢવું અથવા તે પુસ્તકની ખીનાને અંગે લેખક અથવા ખીજી કોઈપણ વસ્તુ ઉપર ઉતરી પડવું એ ઉચ્ચ દરજ્જાના પત્રો હલકું કાર્ય ગણે છે મજુર પક્ષ અથવા તે અમુક તોફાની ટોળીનાં પત્રો વિલાયતમાં જ્યારે ચોપડી લખનારની અગત ખીના ઉપર ઉતરી પડે છે ત્યારે ઉમરાવોની કલ્પોમાં તેવાં પત્રકારોને એજ જવાળ આપવામાં આવે છે કે “a murder of Journalism and the writer shows his parentage” (આ તો ‘જનોડીઝમ’ ખૂન કરે છે અને લેખક પોતાનું પાર્નહાન બતાવી આપે છે.) ખુલાસો એટલોજ કરવાનો કે જ્યાંસુધી અમને મોઢલવામાં આવેલી વસ્તુઓ જનસમુહને ઉધે રસ્તે દોરવાનારી નહિં દેખાય ત્યાંસુધી વસ્તુની વિરૂદ્ધ લખવાથી અમે અમારો હાથ ઉકાવીશું, એટલું જ નહિં પણ જ્યારે વિરૂદ્ધ લખીશું ત્યારે વસ્તુના શા મુદ્દાઓથી અમે વિખુટા પડીએ છીએ તે સ્પષ્ટ રીતે બતાવવાની અમે અમારી દરજ્જા મોનીશું.]

(J. L. D. B.)

T'S TASTE

ટીઝ ટેસ્ટ.

કિંમત ૧-૪-૦ અને ૦-૧૦-૦

‘એ દોહીયાની ભાજી અને આખું ઘર રાજી’ તેમ સાધારણ ભાજીના શાખથી માંડીને ઢોકળાં મૂઢીયાં, રાઇતાં, ભજીયાં ગમે તે રસોઇ બનાવો પણ તે બધામાં ‘ટીઝ ટેસ્ટ’ નામના મસાલાની અમચી નાંખો તો સ્વાદ એસજ નતનો લાગે

છે. કેટલાંક શાખોમાં જેમ ગરમ મસાલો નાંખવાથી શાખ વધુ સ્વાદિષ્ટ બને છે, તેમ ‘ટીઝ ટેસ્ટ’ વસ્તુને પોતાના ગુણોથી—સ્વાદિષ્ટ બનાવી જોરાકને પાચક બનાવે છે; એટલે અજીજી થતું નથી તે ખાસ ગુણ તેમાં જણાવવામાં આવે છે. એ જાતના દાગડામાં આ વસ્તુ પ્રાપ્ય થાય છે. તેની વધુ વિગત તેને લગતી આ ચોપાનિયામાં પ્રકટ થતી બહિર ખબર ઉપરથી દ્રશ્યમાન થશે.

પોલીસી કરેલા ટેબલ ટોય ખરીદ કરવા કયાં જશો ?

ધી સેન્ટ્રલ બેંક ઑફ ઇન્ડિયા લીમીટેડ.

શેરો ભરાયલી થાપણુ ૩. ૩૦ લાખ.

પગાર થયેલી થાપણુ ૩. ૧૫ લાખ.

રીઝર્વ ૫૬ ૩. ૧ લાખ.

આ બેંકમાં ડીપોઝીટ મુકેલી દરેક પાઈની સલામતી માટે ખાસ ગોઠવણુ બેંકની આરટીકલમાં કરવામાં આવેલી છે.

મેશર્સ એ. એફ. કરગ્યુસનની કું. ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સ આ બેંકના હિસાબો અને લેખીનગીરીઓ દર અડવાડીએ તપાસે છે.

ગ્રેસીડન્સી બેંકો માફક આ બેંક પોતાના હિસાબનાં પગલાડીક

મરવેયાં બહાર પાડે છે

દરેક રીતનું બેંકને લગતુ કામકાજ કરવામા આવે છે.

હાથમાં કુંડી તેમજ લાંબી મુદતના વ્યાજના દરો માટે મેનેજરને મળવું.

એકા તથા બેંકને લગતો પત્ર વ્યવહાર ગુજગતીમાં પણ થઈ શકે છે.

વહી ઑફીસ:-એલાઈસ બીલ્ડીંગ, કોટ, મુંબઈ.

શાખા ઑફીસો:-ઝવેરી બજાર, મુંબઈની માંડવી, તથા શેરબજાર.

ચાલુ ખાતાં ઉપર.

રોજની બાકી ઉપર.

જાનેવારીથી જુન ૩ ટકા.

જુલાઈથી ડીસેમ્બર ૨ 1/2 ટકા.

૧૨ માસની ડીપોઝીટ..... ૪ 1/2 ટકા.

૩. ૩૦૦૦ થી વધુ રકમ માટે... ૫ ટકા.

કુંડી મુદતના ભાવો અરજ કરવાથી માલુમ પડશે.

વધુ વીગતો માટે મેનેજરને મળવું.

સોરાબજી ન. પોચાનાવાલા

મેનેજર

ન્યુ કિવન્સરોડ ઉપરના

ચોપાટીના જુના રેલ્વે શટકની સામેના

મહારાં શો રૂમ્સ

તમને ઘણી મનગમતી ચીજો આપશે.

સુંદર નવી ડીઝાઇનના પલંગો

ભેટ આપવા લાયક

અનેક નાની મોટી કિમતી ચીજો

તેમજ

ફરનીચર માટેના ઉત્તમ રંગો

વિગેરે, વિગેરે.

જરૂર એક વાર શો રૂમ્સ પર પધારો.

L. Roy Sampat

70, APOLLO STREET, FORT, BOMBAY.

મુંબઈ સ્વદેશી કો-ઓપરેટીવ સ્ટોર્સનો
અગીઆરનો વાર્ષિક અહેવાલ.

ખંભાળના ભાગલાયથી તે બાદ ખંભાળના
આધુનિક સ્વદેશી વસ્તુઓ વાપરવાના સોગંદ
લીધા અને તે સમયે આખા હિંદમાં સ્વદેશી
વસ્તુઓ વાપરવાનો પવન (Tide) ફૂકારા
લાગ્યો. જ્યાં ત્યાં સ્વદેશી ચીજો બનાવવાનાં
કારખાનાંઓ ઉઘડ્યાં, વ્યાપારીઓ દુકાનો
માંડ્યા લાગ્યા અને અનેક નવીન સંસ્થાઓ
સ્થાપવા લાગી. આવી અગ્રવળનો ત્યારે વખત
જોતો ત્યારે આજથી બાર વર્ષ ઉપર અત્રેના
'ટાઇમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા'માં એક ગાળાની દુકાનમાં
જે ઉપલો સ્ટોર્મ ઉઘાડવામાં આવ્યો હતો.
તેણે કુશળ નેનાઓની કાળજીના અંગે પોતાનું
વર્ણનસ્વરૂપ દુષ્મનની છાતી ફાડે એવી રીતે
આકર્ષક બનાવી દીધું છે. એટલું જ નહિ
પણ પોતાનો વિસ્તાર ચાર બાજુએ (શાખાઓ)
ની સંખ્યામાં ફેલાવી દીધો છે. ૧૯૧૬ના
જુન માસની ૩૦ મી તારીખે પાત્રમ થતાં
અગીઆરમા વર્ષનો અહવાલ ડીસેમ્બર માસમાં
બાહાર પાડવામાં આવ્યો છે જે ઉપરથી જણાય
છે કે, આ સંસ્થાએ રૂ. ૧,૭૨,૬૫૦ ની લગચેલી
આપણુ ઉપર આગલાં વર્ષની બાકી રકમ
માથે એકંદર રૂ. ૭૬,૫૫૦-૪-૮ નો નફો
કીધો છે અને તેથી લાગીદારોને દશ ટકાનું
વ્યાજ જે વહેંચવામાં આવ્યું છે તે પૂર્ણ
સંતોષકારક લેખાવું જોઈએ આ સંસ્થાનું
મહાત્મ્ય કરનારાઓમાંથી મી ગોરધનદાસ
ખટ્ટાજી જેઓ તે વખતે એક ડાયરેક્ટર હતા,
અને તેની જોડે વિશાલ જઈ યુનિયન લઈ
આવનારા સ્ટોર્સના આચ મેનેજર—કે જેની
અહેમતને અંગે આ સ્ટોર્સ ચાટલી બિચી
કક્ષાએ પડ્યાં છે તે—મીં ગોરધનદાસ
ખટ્ટાજી તે જોવાને રહ્યા નથી તે હિસાબીરીની

વાત છ એટલું જ નહિ પણ સંસ્થાએ પોતાના
એક બીજા ડાયરેક્ટર મી. દાદા આખાજી પટે,
અને શરૂઆતથી તેની જોડે જોડાયલા અને
સાધારણ દરજ્જા ઉપરથી ઉચે ઓછે અંદેજા
તેના નાયબ મેનેજર મી. કામરૂ આ બે મૂલ-
સ્થોને અત્યાંક ગુમાવ્યા છે. એ પણ જોડ
જેવી તેવી નથી. અમને મળેલા અહવાલ
ઉપરથી જણાય છે કે, હાલમાં આ સંસ્થાના છ
માર્ગોપદેશકો (Directors) છે. આમી અને
નેવી કો-ઓપરેટીવ સ્ટોર્સની રૂઢીએ આ
સંસ્થાએ પોતાના વાર્ષિક સભાસદોની રૂઢી
આહુ કીધી છે, અને આવી રીતે આપણા
શહેરમાં નવીન સાહસ જોડનાર આ સંસ્થા
પોતાની બહેનપણીઓમાં જે પ્રથમ દરજ્જા
લોગોએ છે તે અધાર્થ જ છે, અને તેને આપણે દરેક
ફેલો ઈન્સ્ટીટ્યુટ, કારણ કે તેથી દેશના હુમ્મશોગાં,
દેશની આબાદાની અને દેશના પૈમાનું દેશમાં
ફરવું એ એક બીજાને જેમ અવલંબીને રહ્યું
છે, તેમ આંતરિક રીતે દેશની સંપત્તિને
વધારનાર અને તેથી દેશના વતુજોને લાભ
આપનાર છે. પ્રોફેસર વી. જી. કાળે (એન.
એ.) કહે છે કે.—as the cause of India-
deshi will prosper, it will help a
larger production of indigenous
articles." આ સંસ્થાને માટે આર્થિક કા-
શન આગળ જુગાની આપતા મી. ગળે પણ
ખડું સાડું જોડ્યા હતા અને કલકત્તાના સરકારી
મ્યુઝિયમ સાથે સરળવતાં પણ તેને અગ્રસ્થાન
આપ્યું હતું. આ સંસ્થાને આટલે દરજે લાવ
વામાં આન મી. મનમોહનદાસ રામજીને
મુખ્ય ધન્યવાદ ધોંટે છે. તેમજ સંસ્થાને
અગ્રેજ સ્ટોર્સની પદ્ધતિ ઉપર ચલાવવા માટે
તેના હાલના મેનેજર મીં વીઠ્ઠલદાસ વસનજી
જેરાલજીની લાગણી કંઈ જેવી તેવી ન લેખાય.

COMMERCIAL SUBJECTS.

વેપારી વિષયો.

ELEMENTS OF POLITICAL ECONOMY.

અર્થશાસ્ત્રનાં સિદ્ધાંતો

(માસીક માટે ખાસ લખનાર, મી. જેમીસન લ. બાગલાયા.)

(ડીસેમ્બરના પાના ૨૬૪ થી ચાલુ)

સંલેગ, ગમે એટલા અછકલવાન આમા-
મીચો ઘણી વેળાએ પોતાની અછલનો ઉપયોગ
કરી શકતા નથી, કારણ કે તેઓને ભેંધએ એવા
સંલેગો પ્રાપ્ત થઈ શકતા નથી. સંલેગનો
લાભ લઈ અછકલવાન મનુષ્યો તેમા પોતાની
નામના કરી શકે છે. વિદેશના મોટા મોટા
રાજ્યો ન્યારે લઈતા હોય તે વેળાએ ન્યારે
લઈતા દેશોમાથી આવતી ચીજો બધ થાય,
ત્યારે તેવા સંલેગનો લાભ લઈ અછકલવાન
મનુષ્યો પોતાની અછલનો ત્યા ઉપયોગ કરે
છે. વિદેશનું કાવાનળ યુદ્ધ ન ચાલ્યું હોત તો
જેપેનિસ પ્રજા માટે હિંદમા વ્યાપાર વધાર
વ નો સંલેગ પ્રાપ્ત થાતજ નહિ. આજે
દેવળેગે સંલેગ પ્રાપ્ત થયો તેનો લાભ
જેપેનિસ પ્રજા ક્યારે લઈ શકી કે ન્યારે આ
દેશના બિન બિન જનશરોને ખરની વસ્તુ
તાવવા જેટલી શક્તિ પોતાની અછલે
જેપેનિસ પ્રજાએ પ્રાપ્ત કીધી હતી ત્યારે
એટલે ખરૂં પુછીએ તો સંલેગનો લાભ લઈ
અછકલ દોડાવવી તે એક પ્રકારની આનંદ છે.
આવડત અને સંલેગને પરસ્પર આથી એકત્રતા
હોય છે. જો જેપેનિસ પ્રજામા વસ્તુ પ્રાપ્ત કરવા
જેટલી આવડત ન હોત તો સંલેગોની અસર

તેમના ઉપર કોઈપણ પ્રકારે થાતજ નહિ.
આ સંલેગો જે ઉભા થયા તે શુ માત્ર
જેપેનિસ પ્રજાને માટેજ હતા ? ના ચીન,
હિંદ, ઇરાન, આફ્રિકા, અમેરીક વગેરે સઘળા
મૂળકો માટે આ સંલેગો એક સરખા ઉભા
થયા હતા, પરંતુ વિદેશથી જે ચીજો અત્રે
આવતી હતી, તેને બદલે તેવીજ વસ્તુ મૂકવાની
આવડત જેપેનિસ પ્રજામા જેટલી હતી, તેટલી
બીજામા નહોતી, માટેજ તેઓ સંલેગોનો
લાભ લઈ શક્યા હતા.

કેળવણી. ઉપર કહેલા બધા પ્રકારોનું
મૂળ એ કેળવણીજ છે. અછકલ તેમજ ઉપર ક
હેલા સઘળા વિભાગોની વચ્ચે કેળવણીનું
સુત (Penetration) લોકલતા જેમ નેડાઈને
લટકતું રહેલું છે. જે દેશમા જેવા પ્રકારની કેળ
વણી આપવામા આવે છે, તેવી મનુષ્યની અ
છલ ખીંચે છે, અને તેવા કાર્યો કરી શકે છે,
કાતવાના પ્રથમ સ આ શોધનાર સર રીચર્ડ
આર્ડ રાઈટ એક હજમ હતો મનુષ્ય ન્યાસુધી
કેળવણી લેતો નથી, ત્યાસુધી તે હેવાન જ છે
જે દેશમા જેવી કેળવણી આપવામા આવે છે,
તેવા તે દેશનો આર્થિક સમુદાય વધવા તેમજ

લીચી કરેલા ટેબલ ટોચ ખરીદ કરવા કયા જશો ?

ઘટવા પામે છે. જર્મનીમાં સાયન્સને લગતી કેળવણી વધુ પ્રમાણમાં આપવામાં આવે છે, તો તે દેશ તે વિષયમાં આજ અગ્રગણ્ય પદ લોગ્યે છે. ઇંગ્લાંડમાં યાત્રિક વ્યવહારને લગતું જ્ઞાન સારું આપવામાં આવે છે, તો તેના પરિણામે મેનચેસ્ટર, લેન્કેશાયર વગેરે સ્થળોએ ફારખાનાઓ પુષ્કળ દૃશ્યમાન થાય છે. આ બંધાનું કારણ એ કેળવણીજ છે, અને કેળવણીજ અછલને ખીલવનારી મૂખ્ય અને આવશ્યક વસ્તુ છે.

જે દેશ કેળવણીમાં જેટલો પછાત હોય, તેટલો તે દેશ પોતાની આર્થિક સ્થિતિમાં ગરીબ હોય છે એટલા માટે હિંદ હિંદે શ્રી સ્વર્ગસ્થ ઑનરેબલ મી. ગોપાળ કૃષ્ણ ગોખલે મી. આઇ. ઇ. એ હિંદમાં ફરજિયાત કેળવણી આપવા માટે મરકાર મામે લડત ચલાવી હતી.

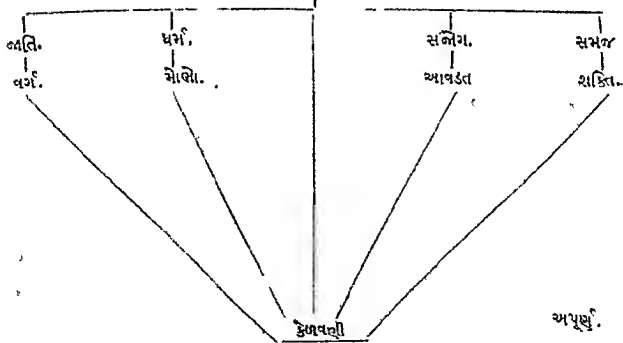
કેળવણીની ઉપયોગીતા અને તેની મહત્વતા એટલી બધી છે કે, વાતુહરિએ તેના ઉપર નીચે મુજબ મ્લોક કહેલો છે.—

કેતુરા ન વિભૂવન્તિ પુરુષ દ્વારા ન વન્તોઽન્વલા.
ન સ્નાન ન વિલેપન ન કુસુમ નાલંકૃતા મૂર્ધના. ॥
ચાત્યેકા સમલઙ્કરોતિ પુરુષ યા સચ્ચુના ધર્મ્યતે
કોવન્તે સ્થલ મુપગાનિ સતતઃ વાન્નમૂષ્ણ મૂષ્ણમ્ ॥

અર્થ:—ખાનુબંધ, ચદ્ર જેવા ગળકતા હાર, રનાન, ચોરેતુ' ચંદન, પુષ્પ કે સારી રીને શોભાવેલા વાળ પુરુષને શોભાવતા નથી, પણ જે સંસ્કારવાળી વાણીને વિદ્વાનો ધારણ કરે છે, તે વાણીજ કેવળ પુરુષને શોભાવે છે. ખાનુબંધ વગેરે ધરેણાનો નાશ થાય છે. માટે વાણીરૂપ ધરેણું તેજ અક્ષય ધરેણું છે.

મનુષ્યને વિદ્યાજ રૂપાદિ સર્વસ્વ છે, અને એટલા માટે વિદ્યા વિનાનો મનુષ્ય પશુ છે. વિદ્યાથી અક્કલ ખીલે છે, અક્કલ અનેક વસ્તુને પેદા કરવાણું શિખવે છે અને દુનિયાનો વ્યવહાર જાણતાં સમજતાં અને ચલાવવામાં માહિમૂત થવા પ્રેરે છે.

અક્કલ.

ધી ઈન્ડિયન મર્ચન્ટ્સ એસોસિએશન સેક્રેટરી તરફથી
સીમલાના રેલ્વે ઓર્ડના સેક્રેટરી જોગ લખાયેલો પત્ર.

મુંબઈ,

તા ૧ લી ડીસેમ્બર ૧૯૧૬.

મહેશ્વરજી સાહેબ,

આપનો તા. ૨૭ મી જુન ૧૯૧૬ નં.
(એફ ૧૬) નો પત્ર મળ્યો. એમાં પુછાવ્યા
મુજબ, રેલ્વેના વહીવટને લગતા ફેટલાક સવાલો
માટેનો એસોસિએશનની કમિટીનો અભિપ્રાય નીચે
પ્રમાણે લખી જણાવવાની રજા લઈ છું.

છેક ધ ૨ ૧૮૮૦ ની સાલમા ના સરકારે
રેલ્વેની ખાખતમા એવુ ધોરણ લખિયું માટે
પુર્વ હુકમ કે, રેલ્વે કંપનીઓ સાથેના કરાર
પા સરકારને પોતાની સત્તા અમલમા

કંપનીના હાથે છે અને જ્યા સરકારી વહીવટ
હોય છે ત્યાં માલીકી પણ સરકારની હોય છે

કદાચ એમ પણ હોય કે જે ધોરણ
ઉપર આ દેશમાં રેલ્વેનુ ખાધકામ શરૂ કરવામા
આવ્યું, તે ધોરણના પરિણામરૂપ આ દેશમાં
આલેલી રૂઠી હોય

આ એસોસિએશનની કમિટીએ સરકારનો વહિ
વટ યોગ્ય છે કે હાલમાં અહીં આલે છે તે
પ્રમાણે કંપનીનો વહીવટ યોગ્ય છે એ જાણવ
ઉપર પુરતો વિચાર કર્યો છે અને આ દેશની
સ્થિતિને કમ ધોરણ વધારે અનુકૂળ આવશે

દુનિયા શું ઇચ્છે છે?

સુખી જીવન!

પણ મળે કેમ?

ટીઝ ટેસ્ટથી?

હા !!

ટીઝ ટેસ્ટ મીઠા શિવાય ખોરાકના દરેક મસાલાની ગળન સારે છે. છતાં ખોરાક, પાચક, સ્વાદિષ્ટ, પૌષ્ટિક, અને સારક બને છે બાળકો રસીક કરનાર પણ તેને ખુશી કરે છે. એકન મિનિટમાં દાળ, કઢી, શાક, ખીચડી, ભજ્યા, રાઈતા, ચટણી, ગ્રાસામણ, કચુબર, એકન ટીઝ ટેસ્ટથી તુર્ત સ્વાદિષ્ટ બને છે. ખોરાકનું બાળક કઢી ચતું નથી.

(એક ડબ્બો એક કુટુંબને એક માસ ચાલે છે.)

કિંમત મોટા સુંદર ડબ્બાના રૂ. ૧-૪-૦

નાના " " રૂ. ૦-૧૦-૦

} ટપાલ ખર્ચ માફ.

નિર્નયો બેઠાએ છીએ
અન-ચલકાર કરવો

}

તુર્ત લખો,
ક. ટીઝ ટેસ્ટ વર્ક્સ.

કાલમહેવી રોડ—મુંબઈ—૧૨

કયા વર્તમાન પત્રોમાં
જાહેર ખબર આપવી?

જાહેર ખબરોને આકર્ષક કેવી રીતે બનાવવી?

જાહેર ખબર આપનારાઓને સોનેરી તક.

મળો યા લખો

ADVERTISING AGENT.

C D Mehta.

No 31 Kahan Building No 3.

2nd Story, Kandawadi.

Girgaon—BOMBAY.

કાર્ણિક

અણ્ણમિવશ્ચર

તાવ માટે એક અકસીર દવા,

એક વખત વાપરીને ખાતરી કરો.

કિંમત એક ખાટલીના આના ૧૦.

૨. ખ બુદ્ધિ

દરેક દુકાને વેચાતુ મળશે નહિ તો લખો

કર્ણિક અધસ—ગીરગામ મ અર્ધ.

(ખાસ ઉચ્ચ વર્ણના હિંદુ ગ્રહસ્થો માટે)

 મનને પસંદ પડતી જમવાની

ઉમદા સગવડ.

(શ્રી સાબરકાંઠા બોર્ડિંગ હાઉસ,

કેં મુસ્માદેવી પોસ્ટની પાછળ, મુંબઈ નં. ૨.

આ લોજનશાળા, માલેકોની બાંતી દેખરેખ નીચે છેલ્લામાં છેલ્લી પદ્ધતિ મુજબ ચલાવવામાં આવે છે. ધર્મરક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉચ્ચ જોરાક અને ખતિલા નોકરો એ આ લોજનશાળાનાં મુખ્ય લક્ષણ છે

સગવડતાનાં પ્રમાણમાં લાવ ધણુજ મધ્યમ રાખવામાં આવ્યા છે

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને મળો યા લખો.

ધરનારો એ છે, તેની સાથે કાંઈ સંગઠન ધરનારો નથી એમ કદાચ કોઈને લાગશે, પરંતુ વીમાને અને જે ઉદ્યોગો વિશે હું ઉપર લખી ગયો છું તેને એટલો ઘાટો મળ્યાં છે કે, એ જે વિષયોને હું છુટા પાડી શકતો નથી. કારણ કે વીમાવાળાઓનું સૌથી વધારે મોટું અને સંસ્કર ધરાય, એ મુંબાઈની અને હિંદુસ્તાની મીલોન છે. મીલવાળાઓ માટે વીમા કંપનીઓ મોટા યોગદાન ભરીને ખાસ કરીને કોઈ રાષ્ટ્ર છે મકાન, મશીનરી વગેરે માટે મીલવાળાઓ જે વીમાનો દર આપે છે, તે સેક્ટર જે આનાથી તે છેક સેક્ટર પદ આના જેટલો હોય છે. એ બનવા નોગ છે કે આમાના ઘણા મીલવાળાઓ પોતેજ વીમા કંપનીઓના પણ એજન્ટ હોઈ શકે બહુકે હોય છે, અને તેથી કરી વીમા કંપનીને તેઓ જે રજાવી શકે છે તેને માટે એમને મહે ઉપર જણાવેલી વ્યાપાર માટે જરૂરી ગણતો, એટલે મોટી થાપણ કેળવાયેલા કારીગર વર્ગ વિગેરે કોઈની પણ જરૂર પડે નહીં. વીમાના પ્રીમિયમ પટે અપાતી રકમનો એકલા મુંબાઈ માટે શુ અડસઠો થતો હશે એ જાણ્યો તો આપણને માલુમ પડશે કે માત્ર આગના વીમા ઉપરના પ્રીમિયમની એકલા મુંબાઈ માટેની રકમ લગભગ બે કરોડ અને ૭૫ લાખ રૂપિયા જેટલી થાય છે આપણે જાણીએ છીએ કે, વીમા કંપનીઓ પોતાના ધરાકોને, એજન્ટોને અને દલાલોને કમીશન વિગેરે તરીકે આ પ્રીમિયમની રકમમાંથી અમુક ટકા કાપી આપે છે, છતાં પણ સાધારણ ગણતરી કરતાં, ઓછામાં ઓછા એક કરોડ અને પચીસ લાખ રૂપિયા તો વીમા કંપનીઓનીજ તીજરીમાં જાય છે એમ સહેજ અંદાજ બાધી શકાય. મહારા આ લેખમાં, જુદીગીતો વીમા અથવા દરીયામાંના નુકસાનોનો વીમા એ વિષે ચર્ચા હું કરવાનો નથી. એક સાધારણ ધાપણવાળી મીલને પણ આવા વીમાઓ પાછળ લગભગ ૨૦ થી

૨૫ હજાર રૂપિયા ખર્ચ કરવા પડે છે. વળી મીલોના માલનું વેચાણ કરનાર એજન્ટ હોય છે તેને પણ એ માલ માટે વીમાનો દર આપવો પડે છે આ એજન્ટ પાનેથી માલ ખરીદનાર જે પારીઓને પણ પ્રીમિયમ આપવું પડે છે, અને જ્યારે એ માલ પરદેશ માટે ચલાવવો પડે ત્યારે વળી જુદો વીમા ઉતરાવવો પડે છે

૧૯૧૪-૧૫ ની સાલમાં મુંબાઈ મ્યુનિસિપાલિટી કુલ ૬૧૯૯૦ ઘરો ઉપર ધરવેશ વિગેરે મળીને કુલ રૂ. ૫૦,૭૩,૩૪૧-૮-૯ જેટલો દર ઉઘરાવી શકી હતી. આ રકમમાંથી જમીનના લાડાની રકમ તરીકે ૨૫ ટકા જેટલું બાદ કરીએ તો પણ માત્ર ઉપરના કરની કુલ રકમ, આશરે ૩૭,૫૦,૦૦૦ રૂપિયા જેટલી થાય. આ સામાન્ય વેરાનો દર ૧૦ ટકાનો ગણીએ-તે કે હાલમાં એ દર ૬-૮ ટકાનો છે-તો લાડાની રકમ આજરે ૩,૭૫,૦૦,૦૦૦ રૂપિયાની થવા જાય અને મકાનની કીમત, ૧૬૬ વર્ષની ખરીદી ઉપર ગણીએ તો પણ કુલ મકાનોની કીમત આશરે ૬૨,૫૦,૦૦,૦૦૦ રૂપિયા જેટલી ગણી શકાય આ રકમમાંથી થોડા મકાનો જુદોનો વીમા ઉતરાવેલા ન હોય તેવાની સામગ્રી કીમત આસરે ૧૨,૫૦,૦૦,૦૦૦ રૂપિયા જેટલી બાદ કરતાં પણ લગભગ ૫૦ કરોડ રૂપિયા જેટલી કીમતના મકાનો વીમા વાળાં ગણી શકાય. હવે વીમાના દર તો ઉપર જણાવેલા છે. એમાંથી સરાસરી દર કારીને ૧/૨ ટકા જેટલો દર ગણીએ તો વીમા માટે અપાતા પ્રીમિયમની રકમ લગભગ ૨૫,૦૦,૦૦૦ રૂપિયા જેટલી છે.

મકાનોના વીમા માટેનો મોટો આક્રોશ જ્યાં પછી, હવે આપણે રૂના વીમાની ગણતર જાણીએ. વાંચનારને સારી રીતે ખબર છે કે, મુંબાઈમાં કેટલા અતિશય મોટા જગ્યામાં રૂ આવે છે અને વળી થોડા અરસા ઉપર રૂની મોટી આગ થયા પછી વીમા કંપનીઓએ

ન્યુ કિવન્સરોડ ઉપરના

ચોપાદીના જુના રેલ્વે શાટકની સામેના

મહારાં શો રુમ્સ

તમને ઘણી મનગમતી ચીજો આપશે.

સુંદર નવી ડીઝાઇનના પલંગો

ભેટ આપવા લાયક

અનેક નાની મોટી કિમતી ચીજો

તેમજ

ફરનીચર માટેના ઉત્તમ રંગો

વિગેરે, વિગેરે.

જરૂર એક વાર શો રુમ્સપર પધારો.

L. Roy Sampat

70, APOLLO STREET, FORT; BOMBAY.

COMMERCIAL SUBJECTS.

વેપારી વિષયો.

ELEMENTS OF POLITICAL ECONOMY.

અર્થશાસ્ત્રનાં સિદ્ધાંતો.

(માસીક માટે ખાસ લખનાર; મી. જેકીસન લ. બારબાયા.)

(જલનેશરીના પાના ૨૯૭ થી આદ્ય.)

પ્રકરણ ૧૦ મું.

આપણું પ્રાચીન અર્થશાસ્ત્ર.

આપણે અર્થશાસ્ત્રના મૂળ તત્વોમાં જોઈ જાય છીએ કે દેશની આબાદી શી રીતે થાય છે, અને તે કાળને અંગે કેવી રીતે ચાલે છે. મનુષ્યોની શક્તિ કેવી રીતની હોય છે, અને વિદ્યા કેટલે અંશે દેશાધિકારી છે, આ બધા વિષે નિર્ણય કરવાનું કાર્ય રાજ્યનું છે અને રાજ્યે તેના નિર્ણય કીધા બાદ મનુષ્યને તેના અપરાધાનુસાર દંડ અથવા શિક્ષા કરવી એવું મનુ મહારાજનું ફરમાન છે.

तस्याहुः संप्रणेतारं राजानं सत्यवादिनम् ।
समोक्ष्य कारिणं प्राह धर्मकामार्थकोविदम्वारदम् ॥

રાજદંડનો ઉપયોગ કરનારો રાજા સત્યવાદી, કાર્યકાર્યનો વિચાર કરીને કાર્ય કરનારો, બુદ્ધિમાન અને ધર્મ, અર્થ તથા કામ એ ત્રણ પુરુષાર્થમાં કુશળ હોવો જોઈએ આમ ધર્મશાસ્ત્રવેતાઓ કહે છે.

લોકોને દંડ કરીને જે પૈસા આવે તે લોકહિતકારી કાર્યોમાં ખર્ચવો એ જેમ રાજાની ફરજ છે, તેમ તે અર્થશાસ્ત્રના નિયમોના મૂળ પાયો છે.

પ્રાચીન કાળમાં ન્યાયનો કારોબાર શી રીતે ચાલતો હતો તેનો આ ઉપરથી ખ્યાલ આવવો અશક્ય છે. ડૉ. પ્રમથનાથ બેનરજી એમ. એ; ડી. એસસી. નામના બંગાળી ગૃહસ્થ જેઓ અર્થશાસ્ત્રમાં ઉત્સાહ ભર્યો ભાગ લેય છે, અને જેઓ હિંદુસ્થાનનાં ઘણાં ખર્ચાં અંગ્રેજી માસિકોમાં અર્થશાસ્ત્ર ઉપર લખાણ કરે છે, એટલું જ નહિ પણ હિંદુસ્થાનના આધુનિક પ્રજ્ઞો ઉપર એક અથવા શાસ્ત્રની ઉડતી નજર ફેંકનારું પરંતુ મનન કરવા જોગ પુસ્તક જેણે લખ્યું છે, તેનો નવેમ્બર ૧૯૧૬ ના “ મોડર્ન રીવ્યુ ” ના અંકમાં “ પ્રાચિન કાળમાં હિંદુનો ન્યાય કારોબાર ” એ શિર્ષક નિચે એક લેખ છે, જેમાંથી જાણવા જોગ વિગત નિચે મૂજબ મળી આવે છે:—

પ્રાચિન વેદોક્ત કાળમાં લોકો લોગ મળી અથવા કુટુંબોના અનેક માણસોની મડળીઓ દ્વારા ન્યાય ચક્રવર્તીમાં આવતો હતો.

ધી બોમ્બે ટાઇમ માર્ટ ૨૧ થેંક સીટ ફોર્ટ મુખ્ય.

અને તે સાથે ન્યાય કરવાની ફરજ પણ સહેલી હતી પરંતુ ત્યાર પછી જેમ જૂનાં જૂનાં રાજ્યો સ્થપાતા ગયાં અને રાજ્યોની સત્તા નીચે રાજ્યો અસ્તિત્વમાં આવતાં ગયાં તેમ તેમ ન્યાય ચલાવવાનો કારોગાર પોતાનું ધોરણ મૂકર કરતો ગયો.

બુદ્ધરપતિ અનુસાર ન્યાય ચલાવનાર સંસ્થાઓ ચાર પ્રકારની હતી. ૧. સ્થાયી, ૨. સ્થાયી નહિ હોય તેવી. ૩. રાજ્યો જેને ન્યાય ચલાવવાનો સત્તા આપી હોય અને જે ૪. રાજ્યની દેખરેખ નિચે વહિવટ કરે તે.

૧. પ્રથમ જણાવેલી સ્થાયી અદાલત ગામડા અને શહેરોમાં સ્થાપવામાં આવતી હતી [દાખલા તરીકે હાલની જલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, મેજિસ્ટ્રેટીયલ કોર્ટ્સ વગેરે].

૨. સ્થાયી નહિ હોય તે બધે ઠેકાણે ખાસ કામને ખાતર ફરતી રહેતી અને અમુક પ્રકારનું અમુક વખતેજ કાર્ય કરતી અદાલતો હતી. [ગામડાઓમાં જેઓને 'કલ્લેક્ટર'ોની કોર્ટસનો હમણાં અનુભવ મળતો હશે તે બધી શક્ય છે હવે પણ પણ આવી-કોર્ટસો હોવાત છે.]

૩ રાજ્યો જેને ન્યાય ચલાવવાની સત્તા આપી હોય તે. જે ઘણુંજ વડા ન્યાયાધીશની દેખરેખ નિચે ચાલતી હતી [જેવી શહેરોની "હાઈ કોર્ટસ"]

૪. રાજ્યની દેખરેખ નીચે ચાલતી અદાલતોમાં રાજ્ય પોતે આવીને બેસતો અને ન્યાય ઉપર દેખરેખ રાખતો [આધુનિક કાળની "પ્રીવી કાઉન્સિલને થતી અપીલો"]

નારદ કહે છે કે:—ચાર પ્રકારની અદાલતો હોય છે (૧) કૌટુંબી જનોના માણસોની બનેલી (કુલ), (૨) મહાળીઓથી મળેલી-

Corporation—(શ્રેણી), (૩) રાજ્યો જેને સ્થાયી હોય તે અને (૪) રાજ્ય પોતે જે ન્યાય તોલે તે.

ન્યાય ચલાવનારી અદાલતો ઉપર રાજ્યો સ્થાપેલી અદાલતની સત્તા ચાલતી હતી. આવી અદાલત રાજ્યના પાયતખત શહેરોમાંજ બેસતી. કોઈ વેળા ત્યાં રાજ્ય આવીને બેસતો અને દેખરેખ રાખતો, અને નહિ તો કે વિદ્વાન પ્રાદાણો અને પંડિતોજ ત્યાં બેસી ન્યાય ચલાવતા. બુદ્ધા બુદ્ધા અનુભવવાળા બુદ્ધા બુદ્ધા પંડિતોને ન્યાય કરવાની સત્તા આપવામાં આવતી હતી. રાજ્યો સ્થાપેલી અદાલતને અધ્યક્ષ મૂખ્ય ન્યાયાધીશ મનાતો. બુદ્ધા બુદ્ધા ન્યાયાધીશોની સત્તા પ્રહરપતિ નિચે મૂળ વર્ણવે છે.—

૧. ન્યાયાધીશો શુભાની વિગતવાર તપાસ કરે છે અને મુકદ્દમા ચલાવવાનું કાર્ય કરે છે.

૨. મૂખ્ય ન્યાયાધીશ કલ્યાણો પતાવે છે અને

૩. રાજ્ય સજા કરે છે અને અમલમાં મૂકાવે છે.

ન્યાયાધીશો ઘણા અને ઘણા પ્રકારના હોય છે. વા મનુના કહેવાનુસાર ત્રણ ન્યાયાધીશ અને એક મૂખ્ય ન્યાયાધીશ મળી એક એવી અદાલત થઈ શકે. સાણાક્ય કહે છે કે ન્યાય કારોગાર ચલાવનાર સંસ્થા છ વ્યક્તિઓ જે માહેલી ત્રણ રાજ્યના અમલદારો અને ત્રણ ણીજ વિદ્વાનોની બનેલી હોવી જોઈએ. પણ શુક્રનીતિ અનુસાર ત્રણ, પાંચ અથવા સાત વ્યક્તિઓથી પણ ન્યાય ચલાવી શકાય.

હાલમાં ફ્રાન્સની શુભાઓ જેમ જુરી નીમી તેઓની સમક્ષ ચલાવવામાં આવે છે, તેમ અગાઉના વખતમાં હવું પણ તે (વચ) બુદ્ધાજ પ્રકારનું ચોકવાતું. ન્યાય ખાતાનું

મેટેલીક ગ્રીલીગથી બીલીગના ચોરડા ચોલે છે.

જ્ઞાન ધરાવનાર ત્રણ અને બે ન્યાયાધીશો, અથવા પાંચ વ્યક્તિ અને એક ન્યાયાધીશ દ્વારા તપાસ ચાલતી; પરંતુ સજા કરવાની હકુ-મત વડા ન્યાયાધીશને હસ્તક્ષેપ રહેતી હતી. છતાં એક વસ્તુને અદ્રશ્ય કરવાની જરૂર નથી. એમ જણાય છે કે આ સિવાય બીજા બાહારના લોકોને ચુટી કહાડી તેઓ સમક્ષ પણ તપાસ ચલાવવામાં આવતી હતી. આ વિષે નારદ કહે છે કે:—“ન્યાય ચલાવવાની સત્તા મળી હોય કે ન મળી હોય, પરંતુ જેને કાયદાનું જ્ઞાન છે તે પોતાનો અભિપ્રાય આપી શકે.” શુક્રનીતિથી આને ટ્રેકર મળે છે. “પ્રસિદ્ધ વ્યાપારિઓ પણ સત્તા ચલાવવામાં ભાગ લઈ શકે.”

રાજાએ આપેલી સત્તાવાળી અદાલતો કે જેના ન્યાયાધીશો મૂખ્યત્વે કરીને બ્રાહ્મણો નીમાતા, અને કોઈક સમયે અન્ય જનો પણ પોતામાં અમૂક વિષયને અંગે ચુટાતા તે અદાલતમાં બે પ્રકારના વિશાળ પાડવામાં આવતા. એક (original) ‘પ્રથમ ઇન્જો’ વાળી અને બીજી (appellate) પૂનઃ ઇન્જો વાળી પુનઃ ઇન્જો વાળી અદાલતમાં અન્ય નાની અદાલતોની ફરીથી તપાસ ચલાવવામાં આવતી હતી.

ચાલુક્ય કહે છે કે:—ધર્મસ્થિત્ય એટલે સાધારણ પ્રકારનું કાર્ય કરતી અદાલતો (દાખલા તરીકે રમૉલ કૉલીઝ કોર્ટ) સિવાય કબ્જક શોષન કાટા રૂપી મનુષ્યોને શોધનારી એટલે ફોજદારી કાર્ય કરનારાઓની તપાસ કરનારી (પોલીસ કોર્ટ) અદાલત હોવી જોઈએ. આ રીતે પ્રાચીન કાળમાં ન્યાયનાં મૂલો ઘડાયાં હતાં અને તે ઉપરાંત દરેક ગામને માટે એક ખાસ ન્યાય ખાતું સ્થાપવામાં આવતું હતું. જેમાં ગામના મૂળીઓ અને વૃદ્ધો ભેગા મળી ન્યાય તોળતા. (હાલની ઓનરરી મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટ તો નહિ કે જે રસ્તામાં થયેલા દરો, સાધારણ ચુન્હો અને

એવા નાના કલુઆઓની તપાસ આવી અદા-લતો દ્વારા થતી હતી. લવાહોની નેમણુંકને અંગે અદાલતોનું કાર્ય તે સમયમાં ઘણું કરી ઘટ જતું હતું. ફોજદારી ચુન્હો સિવાય બીજી બધી જાતના વાંધાઓ લવાહોદ્વારા પતી જતા હતા. નારદ કહે છે કે:—

“વ્યાપારીઓ, કારીગરો અને એવા વર્ગને લગતા સર્વ પ્રકારના વાંધાઓ જે વિષેના વાધો હોય તે વિષયના પ્રવિણ એવા લવાહો દ્વારા તપાસાય તો જેમ ગેરબંસાદ થવાનો ઓછો સંભવ રહે તેમ વિગત જાહેરમાં આવતી અટકે” વળી નારદ કહે છે કે:— “એક તપાસ કે જે ગામના લોકોની બનેલી અદા-લતે સાંભળી, તે શેહેરની અદાલતમાં પુનઃ તપાસ (અપીલ) માટે જાય.”

ન્યાયની અદાલતોમાં જે તપાસ ચાલતી હતી તેમાં મૂખ્યત્વે આ ચાર શાસનો દ્વારા ચલાવવામાં આવતી હતી:—૧ ધર્મ. ૨ વ્યવહાર ૩ ચારિત્ર અને રાજાશાસન. આ વિષે વ્યાખ્યા આપતા ચાલુક્ય કહે છે કે ધર્મની સિદ્ધિ એટલે મનુષ્ય ખડું બોલે છે કે કેમ? એટલે સત્યનું શોધન. વ્યવહારનું સંશોધન સાક્ષિઓ લઈ તેની ગવાહી પુરાય તે ઉપરથી કરાતું હતું. ચારિત્ર લોકોના અભિપ્રાયો દ્વારા નિર્મોણ થતું અને રાજાશાસન તો ઘડાયેલા કાયદાઓથીજ ચલાવાતું હતું.

ન્યાયનું કાર્ય તે સમયે ચાર તળકા-માંથી પસાર થતું હતું. (પૂર્વેક્ષ) (ફરી-યાદ નોંધાવવી) (૨) કતરાપદ્ધતિ (પ્રતિવાદિતું જવાબનાસું) (૩) શ્રવણક્રિયા (ફરીયાદની તપાસ) અને (૪) નિર્ણય (ચૂકાદો).

લખીને આપેલો સાર અથવા અમલદાર પાસે કહી સંભળાવેલી વિગતો ઉપરથી ફરિયાદિ મંડાતી અને ચાર્જી (વાદિ) નું કહેવું અદાલતના ચોપડાઓમાં લખવામાં આવતું

હતું. તેમજ પ્રત્યાર્થ (પ્રતિવાદિ) નું કહેવું પણ ચોપડે નોંધાતું. આ સમયે ન્યાયની અદાલતોના અમલદારોનું પ્રથમ કાર્ય એ હતું કે વાદિની સ્થિતિ કેવી છે અને પૈસાના બેરે અન્યને દબાવવા તો નથી માંગતો ? તેમજ પ્રતિવાદિની તપાસ ચલાવવામાં આવતી કે બચાવ ખરો કરે છે કે કેમ ? તેમજ તેની સ્થિતિ કેવી છે ? આ રીતની તપાસ કીધા પછીજ કલ્પે આગળ ચલાવવા દેવાતો હતો અને તેથી “ છુટ્યા તો કીક છે અને નહિં તો લાહ લઈશું ” આવો સમય કોઈ પણ પક્ષ માટે ઉદભવતો જ નહિં.

સદર કુલ હાથમાં આવ્યું હોય તો કલ્પાને લંબાવી, તે દરમ્યાન અનેક કારણો શોધી કાઢી લખાવા, ઈન્સ્પેક્શનની (તપાસ કરવાની) માંગણી કરવી વગેરે સાધનો ઉપજાવી પોતાનો ખર્ચ વધારવો, એટલા માટે હાલમાં જેમ સોલીસીટરો precepis (કલ્પાના સંબંધે કાર્ટને લખાતો કાગળ) લખી કલ્પાઓને મૂલતવી રાખે અને તે રીતે કલ્પો લંબાવે છે, તેમ આગલા વખતમાં થતું ન હોતું. સાધારણ કલ્પાઓ તાબડોતોબ ચુકવાતા હતા. કાયદાની ખારીકીવાળાજ ચુકઈ મા બેઉ તરફનું સાંભળવા માટે અને સામસામા ઉભા કરવામાં આવતા વિચારોને પૂર્ણ તપાસવા માટેજ લંબાવવામાં આવતા હતા.

સાક્ષીઓ. અમૂક જણને ઉભો કીધો અને કહ્યું કે ‘ આમ સાક્ષિ પૂરજો ’ એવું કહી તેને સાક્ષી પૂરવાનું કહેણ (subpoena) મોકલ્યું અને સાક્ષી આવવાને હાલમાં તૈયાર થાય તેવું તે વખતમાં નહોતું. મિલકતદારો, ગૃહસ્થો, અને પ્રતિષ્ઠિત માણસોજ ગવાહ પુરી શકતા હતા. કલ્પામાં કોઈ પણ જાનના ઉત્સાહ ધરાવનાર, તેમજ વાદિ કે પ્રતિવાદિના મિત્રો, તેમજ દુષ્મનો, ખોટાં કાર્યો કરવા માટે જાણીની થયેલી વ્યક્તિઓ, અશક્તો અને એવા

માણસો સાક્ષિ માટે નાલાયક જ ગણાતાં. તેમજ નિચલા વર્ગનાં લોકોને ખાસ પરવાનગી સિવાય સાક્ષિ અર્થે ખોલાવી શકતાંજ નહિં—રાજા સાધુ, ગુલામ; ખરાબ કાર્યમાં જાણીતા થયેલો માણસ, ઢેઠ, ચમાર, અતિવૃદ્ધ, નાતું ખાળક, કંટાળી ગયેલો માણસ, દારૂ પિનાર, જેને પુરતું ખાવાતું ન મળતું તેવો ગાંડો, લાલચને વશ થનાર, ચીડાઈ જનારો અને ચોર. આ લોકોને શા માટે ખાતલ કરવામાં આવ્યા હતા તેનું કારણ નારદના નિચલા શબ્દો ઉપરથી આપણને જણાશે—

ખાળક—અળણ (અથવા શિખવવાથી સમજી, જ્યેદી ચીજતું સ્વરૂપ અથવા મનુષ્યને) અંદરો બરોબર પારખી ન શકે અને સાંભળવા ઉપરથી દોરાઈ જઈ) ખોટું બોલે. શ્રી પોતાની લાલચોને વશ થઈ જીજ્ઞેસુ બોલે, ક્યારે પોતાનાં કૃત્યથીજ ખોટું બોલવા માટે લલચાય. સગો, મિત્ર અથવા કલ્પામાં ઉત્સાહ લેનાર વિષય પ્રત્યેના પોતાના પક્ષપાત અને પ્રેમને આધીન થઈ ખોટું બોલતાં લલચાય અને દુષ્મન તો પોતાનું વેર વાળવા માટેજ આહીને ખોટું બોલે.

અન્યોની સાક્ષિ ન લેવા માટે એટલું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે અશક્ત, અથવા તો જેને પુરતું ખાવાનું ન મળતું હોય તે અને નાતવાનો જે બોલે તે ઉપર બરોસો મૂકી શકાય નહિ. કારણ કે તેઓની સ્મરશક્તિ બરોબર રીતે કાર્ય કરે છે કે કેમ એજ સવાલ ઉદ્ભવે. છતાં વિદ્યાર્થી, અથવા નજરે જોનાર એક ખાળક, શ્રી, સગો, નોકર તેઓની સાક્ષિ અમુક પ્રકારની સંપત્તિ મેળવ્યા પછીજ ખોલાવી શકાતી હતી. સાક્ષીઓની તપાસ તો ચલાવવામાં આવતી હતી, પણ સાક્ષિ આ પતી વખતે ખડું બોલવાના સોગંદ અપાતા હતા અને નહિં તો પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક દુષિત શબ્દો કાઢવાને (Perjury) માટે ચુનંદો

દીવાલના માટે ફેન્સી ટાઇસને મોટો જરજો ક્યાં છે

જેમ સોના ઉપર ઢોળ ચડાવવાની જરૂર નથી
તેમ ઝોટો-પરસ્તાન વીશે હવે તમને વધુ ખાતરી આપવાની
જરૂર નથી. એ તો જાણીતી વાત છે કે
સેરના શહેનશાહ

ઝોટો પરસ્તાન

આજ કાલ પ્રજા મગસા પામી ચુક્યું છે.

ઝોટો-પરસ્તાન બટ મોઝરા અને ચળેલીના તાલ કુંડોની ખુશખોશી ભરપૂર
ફીલને જાન-બાગ કરનાર સર્વોચ્ચ સેટ છે તેના માત્ર બેથી ત્રણ ટીપા રૂમાલમા
નાખવાથી તમારૂં અને તમારી આસપાસનાઓનું દીવ ખુશી ખુશી થઈ જશે

લખતા નામથી ઠગારો નહીં ખરીદતી વખતે “ઝોટો-પરસ્તાન” નામ જરા
ખર વાચી લેજો

ક્રીમત અડધા આઉસની ગાટલીના રૂા એ એક ડામની સુદર ટ્યુબના આના
ખાર. અડધા ડામની ટ્યુબના આના આઠ.

ખનાવનાર ધી પરસ્તાન પરક્યુમરી કુંડો,

નાં ૧, પાંચોની, મુંબઈ નાં ૩.

દુનીયા હર ઝોઈલ માટે વાંચવું જઈએ.

દુનીયા હર ઝોઈલ જે કોઈએ વાપર્યું છે તેઓએ એકજ
અવાજે વખાણ્યું છે એજ એની ગેરંટી છે એકદમ લાખા
અને મોટા લખાણ નહીં કરતા એટલુ જ જણાવીએ છીએ કે
દુનીયા હર ઝોઈલ ખાલ ગાટે ઉત્તમ શુભકારક છે અને બીજા
અનેક કારણ છે. જેવા કે લીખ તથા જી તથા મ.થામા થતો
ખોડાનો તો કટો દુરખન છે તે શીવાય આખમા થતી બળતરા તથા
આખને ઝાક આવી હોય તેને દુર કરે છે સ્ત્રીઓના તેમજ પુરુષોના
તથા વિદ્યાર્થીઓના તથા ગરમાઓના ખાલ અત્ત હોય તો તેને નરમ
કરી મગજને થડું કરી આરામ આપે છે એકજ ખાટલી વાપરો
ખાતરી કરો

ગોલ્ડ બા. નંબ ના ૩. ૦-૨૨-૦ અપટ્ટી બા. નંબ

૧ ના ૩. ૦-૮-૦ નાની બા. ૧ ના ૩. ૦-૫-૦

તાલ કુંડમ—હમાનું દુકાન અત્તર થા બીજી વડી ભતનામાથામાં
નાખવાના તેલો તથા અત્તરો તથા માણુ, એન્ટ નંથા એ ધ. પાટનવા-
તાની ખનાવેલી પેન્ટ દાખો પલુ અમારે ત્યા મળશે

Of Great Importance to Dyeing, Bleaching and Printing Houses

Telegrams . Ravasia

Telephone 1970

Shoorji Vallabhdass & Co.,

Vadgadi—BOMBAY.

Can Offer from Stock

BICHROMATE OF POTASH

BICHROMATE OF SODA

BROWN SUGAR OF LEAD

LITHARGE FLAKE

SODIUM SULPHIDE CONC

CAUSTIC SODA

BETA NAPHTROL

DIAMINE PHENYLENE

NITRITE OF SODA

ZINC DUST best quality

ANTIMONY SALT

CHROME ALUM

SULPHATE OF ALUMINA—ENGLISH

TURKEY RED OIL—GERMAN etc etc

AND

ALL KINDS OF DRY ANILINE AND SULPHUR DYES

ANILINE SALT AND ANILINE OIL

Special Quotations Submitted to Chemical-Industries

ગાર કરશે એમ પણ સમજવવામાં આવતું હતું. પ્રતિષ્ઠાપૂર્વક જુદું ગોદાનારને કેવી સ્થિતિમાં શી રીતે દોરાઈ બંધને જુદું ગોલવામાં આવેલું છે, તેના ક્યારા કરીને શિક્ષા કરવામાં આવતી હતી. મનુ કહે છે કે “તેવાઓ માટે ભારીમાં ભારી શિક્ષા તે ચરીરને એકાદ ભાગ કાપી નાંખવો એજ હોઈ શકે.” લખેલા કાગળોની શાક્ષિ પૂરવાર થતી. આવા લેખ માટે વિજય ત્રણ પ્રકારના કાગળો કહે છે:—(૧) સભ્યના અમલદારોની શાખવાળા; (૨) પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થોની શાખવાળા અને (૩) અન્ય રીતે જેની હયાતી પુરવાર કરી શકાય એવા.

વ્યક્તિઓની અથવા તો કાગળોની શાક્ષિ-તું તોલ ચાર રીતિએ થતું હતું:—૧ પ્રત્યક્ષ (પ્રથમ નજરે જે દેખાય તે ઉપરથી), ૨ સુક્તિ (વિચાર, તોલન અને આગુભાગુના સંજોગો જોતાં જણાય તે ઉપરથી) ૩ અનુમાન (તર્ક, વિતર્ક અને શંકા લાવી અનુમાન કરાય તે ઉપરથી;) અને ૪ રૂપમાન (અરણ્ય મળતાપણું દ્રષ્ટિગોચર થતું હોય તો).

જ્યારે કલ્યાણો સાંભળવામાં આવતા હતા, ત્યારે લડનારાઓ જેઓ કાયદો જાણતા ન હોય તેઓને તેની જાણતમાં મદદ કરવા અર્થે તેઓના મિત્રો અથવા સગાઓ જેઓ કાયદાનું જ્ઞાન ધરાવતા હોય તેઓને લાવવા દેવામાં આવતા હતા. જો તેમ ન જાને તો કાયદો જાણનારા ધંધાર્થીઓ (વકીલો) પ્રતિનિધિ વાદ-વિવાદ ચલાવતા હતા. માત્ર ફોજદારી ભારી શુન્હાઓ સિવાય અન્ય શુન્હાઓ અને કલ્યાણોમાંજ પ્રતિનિધિઓ આવી શકતા હતા. ફોજદારી શુન્હાઓમાં પ્રતિનિધિઓને જેમ આવવા દેવામાં આવતા નહિ તેમ શાક્ષિઓને પણ તપાસ પૂરી થતાં સુધી છુટા ફરવા દેવામાં આવતા નહિ.

કલ્યાણો સાંભળ્યા પછી અંતે ન્યાય ચૂકવવામાં આવતો હતો અને જે ન્યાય આપવા આવતો હતો તેની લખેલી નકલ જીવનારા પક્ષને આપવામાં આવતી હતી. પ્રથમજેળી (Original Civil Jurisdiction)ના કલ્યાણોમાં હારનારાઓને દડ કરવામાં આવતો હતો. તેઓની મીલકતો જપ્ત કરવામાં આવતી હતી અને વસુલાતમાંથી જીતાયલા પક્ષનો ગદલો વાળવામાં આવતો હતો. પણ ફોજદારી શુન્હાઓમાં તો (૧) દંડ; (૨) કેદખાતું; (૩) માર; (૪) શરીર ઉપર હુકમ દેવા કે બીજી ક્રિયાઓ, (૫) દેશપાર; (૬) જોડ કામનું કાર્ય કરવાની મજૂરી અને (૭) મૃત્યુની સજા કરવામાં આવતી હતી. મોતની સજા કવચિતજ કરવામાં આવતી હતી. સાધારણ શુન્હા માટે સારા લોકોની જાગીર (surety) પ્રતિભૂ લેવામાં આવતી.

હારી જનાર પક્ષને એમ જણાતું કે ન્યાયમાં ગણતી થઈ છે તો કરવામાં આવેલો દડ ફરી ભરી તપાસને માટે અરજ મૂકી શકાતી હતી અને પુનઃ શ્રેણી (appeal) નું કાર્ય ચલાવવામાં આવતું હતું.

પ્રાચીન કાળમાં ન્યાયના કારોબારમાં જે ખાસ જાણવા જેવું હતું તે એજ કે ન્યાયાધિશેને માથે ઘણી જોખમદારી રહેતી. તેઓને અમૂક રીતે વર્તવું પડતું. મોતની ક્રિયાઓમાં નિયમીત રહેવું પડતું. કાયદાની તરવારની ધાર ઉપરજ તેઓને ચાલવું પડતું. સવારના નવ દશ વાગ્યે ઉઠી ખાટલેથી ખાટલે પેસનાર હમણાના માણસો જેમ નહિ પણ સૂર્યોદય પહેલાં ઉઠવું પડતું. રાત્રિએ ગૃહબાહર નિકળાતું નહિ.

શેરિફમાં રહેનાર ગમે તે (દેશી કે પરદેશી) તે ભાગની અદાલતનું ગમે ત્યારે રક્ષણ મેળવી શકતો. દાસ(નોકર) પોતાના શેકની નોકરી છોડવા માટે અરજ કરી શકતો અને

અદાલત તેનો કલ્પ્યો સાંભળી ચૂકાદો આપતી. છતાં વધુ નોંધવા લાયક વિષય એ છે કે સર્વને માટે કાયદો એક સરખો નહોતો.

અદાલતમાં જીતે કેહ પછુ રક્ષણ મેળવી શકતું, પણ ઉંચ વર્ણ માટે જે કાયદાઓનાં સૂત્રો ઘડાયેલાં હતાં, તે કરતાં નીચી પંક્તિના લોકો માટે જુદાંજુદાં સૂત્રો ઘડાયેલાં હતાં. દાખલા તરીકે ગાળ દેવાનો ગુન્હો હોય તો જ્યારે ગ્રાહ્યને ચેતવણી આપી છોડી મૂકવામાં આવે, ત્યારે ચમાર જતના મનુષ્યને તેવા ગુન્હા માટે દંડની શિક્ષા થાય. છતાં પ્રાચિન કાળમાં જેમ ગુન્હાઓ બુદ્ધ તેમ ન્યાયનો દરજ્જો પણ ઘણો આલા હોતો. તેનાં મૂખ્યત્વે નિચલાં ત્રણ કારણો જણાય છે —

૧. પંડિત ન્યાયાધિશે લાલચોને વશ ન થતાં, ધર્માનુસાર ચાલી, નીતિ અને વિવેકથી ચાલતા. ન્યાયાધિશે ન્યાય તોલવાનું કાર્ય કરવા ઉપરાંત સાહિત્યની ચર્ચામાં ઉતરતું,

અથવા પુસ્તકની પરિક્ષા કરી તે ઉપર અભિ-પ્રાય આપવો, અથવા અમૂક મેળાવડાનું પ્રમૂખસ્થાન લેવું કે અમૂક પક્ષના ધર્મ શાસનોનો ઉપદેશ આપવો; એવાં અન્ય કાર્યો કરવાથી દુર રહી તટસ્થપણું સંપૂર્ણ સાચવી રાખતા હતા.

૨. પોલીસ* ઘણી ચાલાક અને લાલચ વગરની પ્રમાણિક હોવી જોઈએ, કે જેથી ગુન્હાઓને પકડી જડમૂળથી તેનો નાશ કરી, તેવા ગુન્હાઓ પુનઃ ન ઉદ્ભવે એવી વ્યવસ્થા કરનારી ઘટે.

૩. તેમજ લોકો પણ પ્રમાણિક, સાચાં, રાજ્યને મદદ આપનારા અને વાંધાપોરિયા ન હોવા જોઈએ.

* પોલીસ*નો સંસ્કૃત શબ્દ ડૉ. બેનરજીએ આપ્યો નથી માટે તેની રોષ કરવાનું લેખકે પણ હઠાપણ ચલાવ્યું નથી. તેમજ ઉપરના લખાણમાં આધુનિક કાળના ઉદાહરણો જે આપનામાં આપ્યા છે તે ડૉ. બેનરજીના નથી.

INDIAN INDUSTRIES.

હિંદના હુન્નર ઉદ્યોગ.

ભારતવર્ષની હુન્નરઉદ્યોગની ઉગવણીનો સારો ચિતાર આપે એવાં ઋગ્વેદમાં અનેક પ્રમાણે છે, તેનીજ રીતે શ્રીયુત્ વાતસાયન ઋષિશ્રુત અતુ.ષ્ટિકગાનિર્ણય ગ્રંથમાં પચાસ પ્રકારના ઉદ્યમ અને વ્યવહારના વર્ણનો લખેલાં છે. તેથી એમ કહી શકાય છે કે હિંદમાં પ્રાચીન સમયમાં ઘણી કળાઓ શ્રેષ્ઠતાને પરમપદે પહોંચેલી હતી. આજ-ઐતોગિક-વિષયમાં ઇતિહાસ પણ ખાતરી આપે છે કે

“આ દેશમાં વિદ્યાહુન્નર જમાનાઓથી સારી રીતે ખીસેલાં હતાં. ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારનો દેશગી અને કસળી વણાટ તેમજ ઉન તથા સુતરાઉ વણાટ સુંદર થતો હતો. મોના રૂપાના તેમજ હીરાને રતનજડીત દાગીનાનાં ઘણા સારા સારા નમુનાઓ થતા હતા. હાથીદાંત, સુખડ, સાગ, સીસમ, ઉપર નકશી-દાર કામ ઘણું થતું હતું. તાંબા પિત્તળનાં વાસણ સુંદર થતાં હતાં શિલ્પ વિદ્યામાં પણ

મેટેલીક શીલીંગની સારી ડિઝાઇન ગમશે કે ?

આર્થિક પ્રગતિ ધણીજ આગળ વધેલી હતી એ તેમના સમયમાં કરેલાં કામો-ગુફા દેવાલયો ને મંદિરો ઉપરથી સાબીત થાય છે.”

“૩૦૦૦ વર્ષ ઉપર થઈ ગયેલા મોટા ઇતિહાસકારો અને પ્રવાસીઓનાં પ્રમાણોના આધારે ઇતિહાસ આપણને એક પાસે અરબસ્તાન, રાન, એશિયા માધ્યમર, સીરીયા, મીસર અને ફરનાં રોમ અને ગ્રીસ સાથેના, અને બીજી પાસે જાવા, ગોર્નીયા, ચીન અને જાપાન માથેના હિંદના વ્યાપાર વિશે માહિતિ આપે છે.....ઔદ્યોગિક વિષયમાં જે ભારતવર્ષની શ્રેષ્ઠ સ્થિતિ ઐતિહાસિક સત્ય પ્રમાણથી સુચાર થઈ શકે છે, તે ભારતવર્ષના ઔદ્યોગિક વિષયની દૃઢ સ્થિતિ દર્શાવી રહી છે. થઈ એ સમય વાસ્તવિક રીતે દયાજનક છે એમ કહી શકાય; અને તેથી હુન્નર ઉદ્યોગમાં આગળ વધેલા દેશોની લાઘવમાં હજારો રહી શકવાને માટે, તેમજ જમાનાની જરૂરીયાત પ્રમાણે આ દેશના હુન્નર ઉદ્યોગ ખીલવવાને માટે વ્યવહાર પગલાં લેવાં અને સંગીન કેળવણી દ્વારા જ્ઞાન આપી દેશ ગાંધિયોને તૈયાર કરવા એટલુંજ પૂરતું નથી, પણ આપણે વ્યાપારી વર્ગ અજ્ઞાન છે તેને કેળવણી આપવાની સારી નાણા વિષયક સ્વતંત્રતા આપવાની પણ આવશ્યકતા છે. વ્યાપાર એ દેશોત્પત્તિ મોટામાં મોટું સાધન છે. મી. દત્તે એક

* “જે હિંદની ગરીબી વ્યાજની રીતે બાળી કરતી હોય, તે અચ્છિત લોકોના જવાના સુખને પ્રમાણ સંતોષનારક ચક્રાવર્ત હોય, જે કેળવણી અને આરોગ્યનો વેલ ધોળો વધારો હોય તે. પ્રથમ અને મૂળતત્ત્વ નાણા વિષયક સ્વતંત્રતા એ સારી ધરેલી અને વ્યવહાર મેળવના છે અમારા લોકોને જાણ કાળથી નથી માન્ય છે કે જ્યાં સુધી તેઓ તેમના પોતાના આર્થિક નરીણ પરવાની પૂર્ણ પડ મળશે નહિ ત્યાં સુધી જેવા રૂપમાં

સ્થળે કહેલું છે કે “હુન્નરઉદ્યોગની પરાધિનતા એ આર્થિક દુર્દશાનું પ્રણાલ કારણ છે.” અને તેથી સ્પષ્ટપણે કહી શકાય છે કે હુન્નરઉદ્યોગની સ્વતંત્રતા એ કોઈ પણ પ્રજાની ઉત્પત્તિનું પ્રણાલ અને મહાન કારણ છે. હિંદના મંદ પડેલા હુન્નર ઉદ્યોગની દયાજનક સ્થિતિ સુધારવાને મહાન પરિશ્રમોની સાથે સત્તાવર આર્થિક સહાયની પણ આત્યંત જરૂર મનાય છે. હવે પ્રજાએ વાસ્તવિક રીતે સમજવા માંડ્યું છે કે જો દરેક માણસ કેલેજની ઉચ્ચ કેળવણી લેવાનો પ્રયત્ન કરે તો આવા માણસો કે જે ઉચ્ચ કેળવણી પામ્યા છે, તેની સંખ્યા દિનપ્રતિદિન વૃદ્ધિગત થતી જાય, તેથી કરીને પરિણામે ભવિષ્યમાં ધંધાને ઉપયોગી થઈ પડે એવી કેળવણીના અભાવે ઘણા માણસો

આજાદ ઇંગ્લાન્ડ, આખા કોન્સ, આમાદ યુનાઈટેડ-સ્ટેટ્સ જણાય છે તેવા રૂપમાં આજાદ હિંદુસ્તાન ભેલાની આરા ફેડટ છે જે બ્રિટીશ પ્રજામાં સારી સમજ અને વ્યવહાર કરાજતા આટલી ભરપૂર છે તે બ્રિટીશ પ્રજાએ, જે આ સુધારાને સર્વ બીજા સુધારાને પાંચે માણે છે તેની અગત્ય માટે જાણ થવાનું છે ભવિષ્યમાં હાજના વહીવટ સુધારવાને માટે વિસ્તૃત વૈકલ્પિક દક્કો સાધવી વધારે સારી ધારાસભાઓ તમને બધે મળે પણ ન્યા સુધી વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ દુનરના વિષયમાં સ્થિર અને મજબૂત મગતિ કરવામાં કૃત્રિમ બધોની હિંદને જકડી લીધેલું છે ત્યાં સુધી પ્રજાઓની હરોલમાં હિંદે અગળ પડતુ રયાન કદિપણ લેવાની આરાજ નથી હિંદુસ્તાનને હવે વધારે વખત એમ જાણી ન ગણતુ નેઈએ”

એન એ દીનશાહ એદલત વામજા

“...નાણા વહીવટની સઘળી બાબતોમાં હિંદે સ પૂર્ણ સ્વદત્ત વહીવટની સત્તા મેળવે હિં ત્યાં સુધી તેની ઔદ્યોગિક વૃદ્ધિ થવાની નહીં. આ એ નિર્ણય છે”.

એન સર ઈબ્રાહીમ રહીમતુલ્લા

ધી ગોરમે ટાઇલ માર્ટ ૨૧ બેંક સીટ ફોર્ટ સુબાઈ.

ધધા વિનાના રજાએ એવો પ્રસંગ આવી
જાય તો એમાં શંકા કરવા જેવું નથી. આપણે
જોઈશું તો આ દેશમાં હુન્નર ઉદ્યોગની કેળવણી
અપાતી નથી તેના અભાવે આપણી આ લાઈ-
નમાં અન્ય દેશોના માંત્ર મુકાબલે ઘણીજ
ગરીબ અને કઠંગી સ્થિતિ ધઈ ગયેલી જણાય
છે, એમ પ્રસિદ્ધ અર્થશાસ્ત્રીઓ અને વ્યાપારી
વિષયના સંપૂર્ણ અનુભવીઓ જણાવે છે.
આપણા દૈનિક જીવનની દરેક જરૂરીયાતો
આપણને બહાર તૈયાર કરાવવાની અને બહારથી
લાવવાની જરૂર પડે છે. આ કારણને લઈને
પણ પ્રત્યેક હિંદીને હુન્નર ઉદ્યોગનું શિક્ષણ
આપવું એ અત્યંત અગત્યનું છે; અને એવું
શિક્ષણ મળે તો હિંદવાસીઓ અસાધારણ પ્રગતિ
કરી શકે તેમ છે, એ સ્પષ્ટ અને સત્ય વાત છે.

હિંદનો જૂનામાં જૂનો વહાણ બાંધવાનો
હુન્નર માત્ર હવે એમ ગણાવી શકાય તેવી
સ્થિતિમાં પણ રહ્યો નથી, અને તે પણ આવી
સ્થિતિમાં આવી જવાને એકસો વર્ષ કરતાં પણ
એણે સમય થયો છે. હિંદમાં તૈયાર થતાં
વહાણો ખંભાતનો અખાત કે અરબી સમુદ્રમાં
જ સફર કરતાં હતાં એમજ નહોતું પરંતુ
જમતતા અન્ય વિશાળ મહાસાગરોમાં પણ
સફર કરી આવતાં હતાં. વરાળ યંત્રનો જમાનો
થઈ જતાં આ દેશના એ ઉદ્યોગને સખત કટકો
લાગ્યો અને તે પણ એવો કે એ હુન્નર સદાની
શાંતિ માટે હુપ્તપ્રાય થયો. આજે એ પ્રસ-
ંગનું સકારણ સ્મરણ ધઈ આવે છે કે કદાચ
રાજ્યાશ્રય થા અન્ય આશ્રયથી એ હુન્નરને
ટકાવી રાખ્યો હોત તો એ હુન્નર પાછળ ખર-
ચાલતાં નાણાં વદન નકામા જાત નહિ એમ
અમારો નસ પણ સત્ય અભિપ્રાય છે વહાણો

બાંધવાનો હુન્નર નાશ થયો ત્યાર પછી
આ-દેશમાં-આગળોટો બનાવવી શરૂ થઈ
હોત તોપણ વધુ સાડું હતું, પરંતુ તેમ
પણ થઈ શક્યું નથી. ફેટ કોન્ટ્રેક્ટ માટે
દેશી કાપડની મંડળીના સભામંદોને સખત
અનુભવ થયા પ્રધી પણ એ શ્રીમંત વ્યાપા-
રીઓ હજી પણ કડવો અનુભવ વધુ વધુ કરે
જાય છે એજ નવાઈની વાત છે! પોતાનો
માલ લાવવા માટે અન્ય દેશોની-જપાન
વિગ્રહ દેશોની-આગળોટો પર એ શ્રીમંત
વ્યાપારીઓને આધાર રાખવો પડે છે. એવા
પ્રસંગમાં કેટલી હાડમારીઓ ભોગવવી પડે છે
તેનો ઘણો સાદો અને જનભર યાદ રહી શકે
તેવો અનુભવ થયો છે અને હજી ઘટો જાય છે
છતાં પણ એમજ ચલાવી લેવાય છે. હવે
કદાચ રાજ્યાશ્રય મારફત એ મંડળ-આગળોટ
બનાવવાનો ઉદ્યોગ આ દેશમાં સ્થાપે તો અત્યારે
પારકા ઉપર આધાર રાખવો પડે છે તેને સ્થાનો
હિંદના વ્યાપારીઓને પોતાના ધરનીજ સગ
વડ થશે અને અત્યારના જેવો કડવો અનુભવ
કરવાનો પ્રસંગ ફરી વેળા લવિષ્યમા જોવો
પેડશે નહિ.

હવે માલ આપણા દેશમાં દરેકે દરે
પ્રકારનો જથ્થાબંધ અને પુરતા પ્રમાણમાં
પાકે છે, ને તે માલના ઉપર વધારે ખર્ચ
અડાવવા નિમિત્તે કે પડોપકાર વૃત્તિથી (?) પર-
દેશીઓને ખટાવવા માટે ઉપયોગી ચીજ
તૈયાર કરવાને પરદેશ મોકલવામાં આવે છે; ને
પછી વધુ લાવે તે તૈયાર થયેલી ચીજ મંગા-
વવી પડે છે એ આવીજ ચીજ બનાવવાનું
અને શિક્ષણ આપવામાં આવે તો માત્ર થોડી

બ્રેકન મોએક ટાઈલ્સની ડીકાઈનો ક્યાં જોવા મળશે ?

ધી નેશનલ અમ્પ્રેસા ફેક્ટરી.

(મુંબઈમાં છત્રીઓનું કારખાનું.)

માલેકો:—ઈલિરાહીમ કરીમ એન્ડ સન્સ.

મારકેટ, લુમા મસીદ, મુંબઈ.

શાખા દુકાનો:—મંદરાસ તથા કલોકટ.

હેતુમાં હેતુ શોધ મુજબના સંચાઓ તથા એનજીનથી ચાલતુ છત્રીઓ બનાવવાનું જો કોઈ પણ કારખાનું હી દુસ્તાનમાં હોય, તો તે વ્યાજ છે કે જેમાં બનતી “ હરણ છાપ ”, “ ગલોબ છાપ ” અને “ હસ છાપ ” ની વોટર પ્રેક્ષ અને બીજી ઘણી જાતની ઈમીટેશન સીલ્કની ફેનસી હાથાવાળી છત્રીઓની હિતમ બનાવટ અને ટકાવિષણ માટે માલેકોને સખ્યાનંધ ચાંદો અને સર્ટીફિકેટો એનાયત થયલાં છે.

હાલના હરીફાઈના વેપારમાં બહેળો ખપ થાય છે એટલા માટે ભાવો ઘણાજ ઓછા રાખેલા છે. જથાબધ ખરીદ કરનારા તથા બહારગામના દુકાનદારોને ખાસ ઓછા ભાવ તથા સારો ડીસ્કાઉન્ટ. એ વીધે માલેકો સાથે ઉપરના સરનામે પત્રવ્યવહાર કરવો.

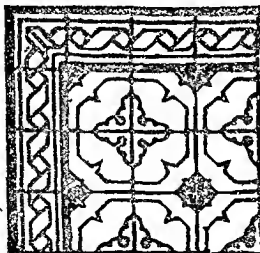
ઁનલાર્ન મેન્ટ.

છખી જોતાંજ હેતનાં
આસું ખરી પડયાં, તે
સુઝ વહાલાંઓની યાદગીરી
ગખવા મુખમાં જૂતામાં
જૂલુ મથક ધી ઁનલાર્ને
ફાટ કું. નીજ છે. ગમે તેવી
ઝાંખી થઈ ગયેલી નાની
છખી ઉપગથી મોટી છખી

ખનાવી ગહાકોને અબજબ
ખનાવીએ છીએ. વાસ્તે
(જોઈએ છે) એક દ્રાઈસ
આર્ડર. જો કામ સંતોષ-
કારક ન થાય તો લીધેલા
પૈસા પાછા, ઁજ હમારી
ગેરન્ટી. તેમજ કલરના
લાવ પણ ધણા મોડરેટ છે.

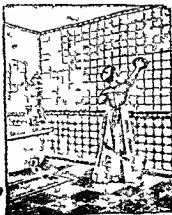
પ્રાઇવટ લીસ્ટ સુક્ત મ ગાવો. મળો, ધી ઁનલાર્ન ફાટ કું, ઁમપાયર બીલ્ડીંગ હોર્નળી રોડ, ફાઈ—મુખઈ.

GARLICK & CO.,

Engineers, Iron Founders & Tiles Manufacturers
JACOB CIRCLE, BOMBAY Tel. 1001

આએ લાદીઓ હ મેશના વપરાસથી લીસી તેમજ ચમકારે
ગાય છે અમારી લાદીઓને જોવી હોય તો મુખઈની પબ્લીક
બીલ્ડીંગના બેસાડેલી છે જોએ ૨૫ વરસ થવા આપ્યા છે
પણ તદ્દન સમાપ્ત હાવતમા છે. વગર મ ગાયેલી સ ખ્યા-
બ ધ સરટીફિકેટો અમેને ૨૫ છે ૨૭, તરેહ ઁને
ટકાઉપણમાં પરદેશી લાદીઓ કરતા શ્રેષ્ઠ છે આ લાદીઓ
એક ખાસ મશીનમા બનાવવામા આવી છે દરેક લાદીને ૩૦ ટન
પ્રેશરને ટેસ્ટ કીયેરો છે. પરદેશી લાદીઓની કીમત કરતા અરથી
કીમતથી પણ ઁાછી રાખેલી છે કેટલાંક મ ગાવવાથી મોકલીશ

THE SAJAN TILE MART.

Marble, Cement, Flooring, Furniture
and Dado Tiles

Shahabad and Tindur Stone Paving.

Direct Importers from Home and Quarry

Latest Catalogues available

Proprietors —Sajan & Co., Elphinstone Circle
near the Alliance Bank of India Ltd. Fort, BOMBAY

ક્રીમતેજ તે ચીજ આપણે અને મેળવી શકીએ
પરંતુ ગમે તેવા પ્રળ સંયોગોને લઈને કૃત્રિમ
પદ્ધતિની વૃદ્ધિ થયા છતાં પણ આપણે પર-
દેશી માલ ઉપર આપણું જીવન વ્યતિત
કરીએ છીએ એ વાસ્તવિક હકાપણ હરી રીતે
સમજ્યા પછી પણ ચલાવી લેવાય છે। એટલે
“નિઃશંકપણે પરદેશીઓ તેના લાલ લંછ જાય
છે. આયો લાલ લેનારાઓમાં હમણાં હમણાં
અમેરિકા, જાપાન, અને જાવાએ સારી
પ્રગતિ કરી ચક્રેષ્ઠ લાલ સંપાદન
કરી લીધો છે. આનાં દહાનો દૂર શોધવાં જ્યાં
પડે તેમ નથી. અઘાપિપર્યંત મૃદાષ અને
અમેરિકાના માલથી જાન્યર ભરચક હતાં તેમાં
એશિયાના એક દેશ—જાપાને—અને એક
ટાપુ—જાવાએ—ખાસ નોંધ લેવા લાયક
ઉમેરો કીધો છે. આ સંબંધમાં અર્થશાસ્ત્રના
ખાસ અભ્યાસી ત્રી. મનોહરલાલ લખે છે કે
“લગાઈ શરૂ થયા પછી અઢાર માસમાં
જાપાન બેસી રહ્યું નથી. પરિસ્થિતિનો લાલ
લેવાને શક્ય નોંધ નથી. રાજ્યે લોકોને સહાય
દેવામાં વિચાર કર્યો નથી. અને આજે તેના
પરિણામમાં હિંદમાં જાન્યરમાં જાપાની માલ
દગના દગ ઊભા થયા માંડ્યા છે.” ભૂતકાળમાં
આ દેશમાં કાપડ, ગોળ અને સાકર જેવી ઘણી
ચીજો એટલા પ્રમાણમાં ઉત્પન્ન થતી હતી કે
જાન્ય દેશોને કાપડ, ગોળ, સાકર ઉપરાંત ઘણી
ચીજો આ હિંદ દેશમાંથી પુરતા પ્રમાણમાં
મળી શકતી હતી. ધીમે ધીમે પરદેશી વ્યા-
પારીઓએ આ વ્યાપાર પોતાને હસ્તગત કરી
આ દેશનો આ વ્યાપાર નષ્ટપ્રાય કરી નીધો
અને આજે ઉપયોગને માટે તે નોંધ્યે જેથી
પરિણામે પરદેશી કાપડ—સૂતરાઈ, દેશમી ને

ગરમ તેમજ સાકર—ખાંડની હિંદમાં એટલી
અપત થવા લાગી કે આ દેશમાં જનતી સાકરનાં
તેમજ કાપડનાં સેંકડો કારખાનાં જન્મ ધ્યાં.
સ્વદેશી અંદોલનના પરિણામે આ વ્યાપારમાં
કેંક પ્રવૃત્તિ જણાઈ હતી. પરંતુ થોડા દિવસો
પછી એ પ્રવૃત્તિ શિથિલ થઈ ગઈ. જાવા જેવા
નાનકડા ટાપુમાંથી કંચોડો રૂપિયાની ખાંડ
હિંદમાં આવે છે. જાવાથી અને સુધીનો નાર
મંજુરી વગેરેનો ખર્ચ માલપર ચડ્યા છતાં
પણ જાવાની ખાંડ અને સોંધી ક્રીમતે પડે છે.
એટલે લવિષ્યમાં એવું પરિણામ એવું આવી
જાય કે જે સાકરનાં કારખાનાં આ દેશમાં માત્ર
નામનાં અવશેષ રહેલા છે તે પણ જન્મ ધ્યાં
ખરા. કાપડની જેમ ખાંડમાં પણ આ
દેશના વતનીઓ જાવા, જાપાન અને મોરીસ
ઉપર આધાર રાખી રહેલા જણાય છે. કુદર-
તની કૃપા હોય ત્યાં સુધી ગમે તે કારણને
લઈને આ પરદેશી વ્યાપારમાં શિથિલતા ન
આવે એ વાત જાણુપર રહેવા દઈએ, તેમજ
વ્યાપાર નિષયમાં નામદાર સરકાર પણ વચ્ચે
ન પડી શકતી હોય તો એ વાતને પણ જાણુપર
રહેવા દઈએ. તોપણ આ દેશની પ્રજાએ તો
સ્વહિતને ખાતર પરદેશી માલના વ્યાપારને
જાન્ય દેશોની પ્રજાની પેઠે જોણું ઉત્તેજન
આપવા કાં ન પ્રેરાવું? આવો પ્રશ્ન દેશહિત-
ચિંતકો તરફથી વારંવાર પૂછાય છે. સ્વયં
જાતવાસીઓ ઈચ્છાપૂર્વક આર્થિક મદદો
વડે પ્રયત્નો કરે તો જાપાનીઝ અને જાવાની
ખાંડને જાહેર ખુદ હિંદમાં તૈયાર થયેલી ખાંડ
સરતા દરે આ દેશના વતનીઓ પુરી પાડી શકે.
તેમજ આ દેશના ધનાઢ્યો તથા સાકરનાં
કારખાનાના મોટા મોટા વ્યાપારીઓ કેટલાક
માણસોને ખાંડનું કામકાજ શિખવા જાપાન
તેમજ જાવા પોતાને ખર્ચે મોકલે તો આ-

માણસો ત્યાં આ વ્યાપારનું—હુતરનું—સંપૂર્ણ
જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકે. કેવી રીતે ખાંડ તૈયાર
થાય છે, એટલું જાણ્યા પછી પણ જનારા
માણસોએ એટલું વિશેષ જાણી લેવું જોઈએ
કે ક્યાં ક્યાં કારણોને લઈને નોર, મજુરી વિ
ગરમ માલ ઉપર ચડ્યા છતાં પણ વિદેશમાં
તૈયાર થતી ખાંડ હિંદમાં સસ્તી કીંમતે
પડે છે. ૧

ખીજી જાણુ જાપાને, દેશમાં અને
સુતરાઉ કાપડ, દિવારની અને કાચની ચીજો
વિ. વિ. થી આ દેશનો જબર લારી લીધેલો
છે, અને હજારો રૂપિયાની કમાણી લીધી છે,
અને હજી પણ કરે જાય છે. આપણે જો
જોઈએ છીએ તેમ જાપાનનો વ્યાપાર અલૌકિક
રીતે વધતો જાય છે. કોઈ કહી શકશે
એ શાને લીધે? આના અંગમાં ઓન,
ખાણુ અંગીકારણ મજમુદાર હકિકત રજુ
કરે છે કે “...જાપાન એક રાષ્ટ્રીય રાજ્યતંત્ર
ધરાવે છે, અને હિંદ તેવું રાજ્યતંત્ર ધરાવતું
નથી. જાપાનમાં લોક અને રાજ્ય વચ્ચે
લાભની કોઈ અચડાચડાઈ નથી.....”

હિંદમાં અન્ય સમસ્ત દેશોનું જેટલું દેશમાં
થાય છે, તેનાથી જામણું નમણું
જાપાનથીજ આ દેશમાં

ધાતુઓની પણ તેટલીજ આયાત થાય છે.
આ બધામાં આપણે એક જાણતું ઉપર
વિશેષ લક્ષ આપવાનું છે અને તે એક
જાપાન આ દેશમાંથી—હિંદમાંથી—રૂ (Cotton)
ખરીદ કરી લઈ જાય છે તેજ રૂનાં કપડાં
જાપાનીને આ દેશમાં જાપાન મોકલે છે,
અને તેમાંથીજ મનમાનતો પેટ ભરીને
નફા મેળવી જાય છે. રૂ ઉપર હિંદથી જાપાન
સુધીનો નોર, મજુરી વિગેરે અને તેનાં
જનેલાં કપડાં ઉપર જાપાનથી હિંદ સુધીનો
નોર, જગાત, મજુરી વિગેરે આ પ્રમાણે એ
વખતનો નોર, જગાત, મજુરી વિગેરે અર્થ
ચડ્યા છતાં પણ જાપાન સસ્તે ભાવે કાપડ
પુરું પાડી શકે છે, જેજ નવાઈની વાત છે.
આ હકિકત આ દેશના અર્થશાસ્ત્રના અભ્યાસ
સીએને તેમજ પ્રસિદ્ધ અને ગણતા મહાન
વ્યાપારીએને ચોંકાવનારી ને ચાનક આપનારી
છે. અલગત જેટલી ચાનક આપનારી છે
તેટલીજ શરમાવનારી પણ છે અને તેથી
ગાવ આજ કારણને લઈને આ દેશના મીલ
માલિકોએ આ દિશામાં ઘટિતરીતે બંધત થવાનું
અને પોતાના પ્રધાને ખિલવવા નિમિત્તે અન્ય
દેશનાં કંપણાપલા પ્રસિદ્ધ વ્યાપારીઓની સલાહ
લેવાની જરૂર સમજાય તો તેમ કરવાની જરૂર
મનાય છે. નહિ તો હિંદમાં મીલનાં જે જે

THE SAJA

Marble, Cement, Iron and Dado

Shahabad and Tander

Direct Importers from

Latest Catalogues લેણાગની વર્તમાન પરિસ્થિતિ

Proprietors—Sajan & Co., near the Alliance Bank of Sim

डा० भाऊ दाजी यांचे एशियाटिक वाम

लॉर्ड डायनरना उत्तम शब्दो.

"भुलू" तैयारी करे. सर्व भातामां सर्व वडिवटमां करुसार करे. "आ. उत्तम शब्दो. आ. शब्दो. साकार शब्दो. ते भंडावीर-मंडा-पुत्र-सेनापति, लॉर्ड डायनरना मुणभांथी ता. ४ गो. आभरु. सन १९४ ना देश व्यवस्था करता अने उदधट नीकल्या ते शब्द लोक्ये स्वकार्य. तेज प्रभावे पैताली तयारी पैतालीं कातांजोनी छंदगी सुणी करवा साइ आवेळ दुःख हर करवा करुसार शोने भुलू तैयारी करी शोनी जे दमका ॥३॥ छे. आपल्या मंगमसिद्ध राकटर लाड हाछनी अनुभवची सिद्ध यशस्वी देवी अमरकरुकरु दवा मेरीआटिक वाम पासो शाणवाणी दुःख हर करी राकारो.

वा. भु. - साई, धा, दुःख, वगैरेही उत्पन्न यता अनेक शोणोपर आ. अत्युक्त रागभाण्ड दवा छे. अरीहती भाते गंधीग पर. अमरुत छाप रज्जुदेवडीनी सील तथा अलग भावुपर डा. भांड हाछनी शिरानाछे अशियाटिक वाम तपासीने वेल. आ दवा जे साईममां सर्व ठेकले वेयाती भणे छे.

तामरताम आंजने आंज भंभावा.

वनौषधी सासपिरेला.

आ. सासपिरेला सेवन कर्थाथी उपदंशजन्य, गरमीना शोणो तथा रसायणी सेवन. कर्वाथी शरीर उपर येनासो जखर वीकारो (लोडीछुं) जखरी जखु) तथा धातुना वीकाराने नाछुद करीने लोहीने सुंधारे छे अने आभरी उपर यता अनेक प्रकारना शोणोने मटाउ छे.

वणी आ सासपिरीला गमे ते भावुसे वीधो होय तो लोहीना सुंधारे करीने कौवत आपे छे तथा रुमरकुशुक्ति वंधारे छे. जाटली ओकनी कीमत रु. १।

मंडा दुष्ट तथा सद्देह फाड उपर

जे अति उत्तम गुणुदायक औषधी.

मारव मधुवदली कीमत रु. १। } आ दवा पेटमां वीधाथी अने तेल उपर लगाउवाथी नीचे हागवली तेल ३. २ } लपेला विकारो आनीथी सारा थाय छे. अदार प्रकारना दुष्ट हाग, जेवा के शरीरनी त्वया उपर सद्देह, दाह, काणा, न्हाणु रंगना राध तथा सुनसरी धत्यादि रंदा उपत्री दवा वीधाथी आनीथी सांस थाय छे, तेमज लोहीने सुंधारे यछ कतिने वंधारे छे.

डा० धाडलु साणुलु सावंत

प्रत्युसवाडी, - मु. अ. ४.

પ્રીય બંધુઓ ? હરેક પ્રસંગે તમે દાન ક્યાં આપશો ?

કાઠીયાવાડ હિન્દુ અનાથાશ્રમમાં શા માટે ?

કેમકે કાઠીયાવાડમાં માત્ર જાહેર પ્રગતી મદદથી ચાલતું આ એક જ અનાથ આશ્રમ છે.

કેમકે તેને દૈનિક અને વિશાળ ખર્ચાવવાને સંગીન તથા કાચમી મદદની ખોસ જરૂર છે.

કેમકે તે આશ્રમના અનાથ બાળકોને તેઓ બીજાને ભારરૂપ થક ન પડે તેવા બનાવવાને પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે.

કેમકે તે આશ્રમમાં દાન આપનારની ઇચ્છા પ્રમાણે એ દાનનો આશ્રમના હિતમાં સફળ ઉપયોગ થાય છે.

આન. સેક્રેટરીઓ,

કાઠીયાવાડ હિન્દુ અનાથાશ્રમ, વઢવાણ—કેમ્પ.

કર્ણિક

તાવ માટે એક અકસીર દવા,

એક વખત વાપરીને ખાતરી કરજો.

કિંમત એક આટલીના આના ૧૦.

રણમિશ્ર

૨. ખ. બુદો.

દરેક દુકાને વેચાતું મળશે. નહિં તો લખો.

કર્ણિક ગ્રંથસ—ગીરગામ સંગ્રહ

નિરિક્ષણ કરતાં કરતાં “શુભરાતી” પત્રકાર મહારાજે યથાર્થ કહેલું છે કે “...તપાન ઉદ્યોગ હુન્નર અને વાણિજ્યમાં આગળ વધે છે, જર્મની વધે છે, સુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ વધે છે, ખુદ ઈંગ્લેન્ડ વધે છે; પરંતુ હિંદુસ્તાનની હાલત શી?.....” સંપૂર્ણ રાત્યાશ્રય વિના આ દેશના હુન્નર ઉદ્યોગને પુનઃ પૂનર્જીવન ગળી શકેશે કે કેમ? એ પ્રશ્ન અને વિચારણીય પ્રશ્ન છે. આનો એક જ રસ્તો હોઈ શકે અને તે એ કે રાત્યાશ્રયથીજ આ દેશના હુન્નર ઉદ્યોગને એવી શાસ્ત્રીય પદ્ધતિપર ગોઠવવામાં આવે કે યથાયોગ્ય રીતે જગતનો વ્યાપાર ભલે હિંદના હાથમાં ન આવે પરંતુ સમસ્ત હિંદનો વ્યાપાર તો હિંદના હાથમાં આવવો જોઈએ; અને એમ થશે તોજ લવિ-ભમાં થુદ જેવા વિક્રત પ્રસંગમાં હુન્નર ઉદ્યોગમાં પરાધિન બનેલું હિંદ નહિ રહે. એટલે કોઈના પણ આધાર વિના પોતાના પગ ઉપર ઉભું રહી શકશે. એમ થવાને કહેવાય છે તેમ હુન્નર

ઉદ્યોગના વિષયમાં તેમજ નાણાં વિષયક-સ્વતંત્રતા મળે તો આ દેશના હુન્નર ઉદ્યોગની પરાધિનતા ત્વરાથી દૂર થઈ શકે એમ માની શકાય છે.

હેનરે ૧૨ મી ઓગોસ્ટ પરિષદના પ્રમુખ રાય સીતાનાથરાયના શબ્દોમાં અમે કહીશું કે “...જે દેશ ઔદ્યોગિક ખીલવ-ણીમાં આગળ વધશે, તે હુકાળો અને ગરીબાઈનો ત્રાસ, ભુખમરો અને સંકટો આ હિંદની ભૂમિમાંથી ચાલ્યા જશે; અને હિંદ ફરી હનિયાપારનો શ્રીમંત, આગેવાન અને મહાન દેશ ગણાશે...” પ્રભુ! એવો શુભ સમય સત્વર સમીપ આપો. વસ્તુ.

હરગોવિન્દ કાનહી ભટ્ટ.

† મુબાઈ ખાતે બરાયશી ૩૦ મી દિ હી રાષ્ટ્રીય પરિષદે આ મતવખોજા કાવ પસાર કર્યો છે કે — “આ કોન્ફેરન્સને મત છે કે, આ દેશના લોખના જીતમ લાભે ખાતર ખાસ કરીને ગાંધાલ નિર્મલ અને જગતને વેરા સખધમાં પિ હી સરખરને નાણા વહીવટ સંપૂર્ણ છટ આપવી જોઈએ, એ જરી છે.”

NATIVE STATES, PATENTS & COMMERCIAL TRADE MARKS.

‘પેટન્ટ’ વ્યાપારી માર્કઓ અને દેશી રાજ્યો.

ગયા માસના અંકમાં trade-marks એટલે ‘વ્યાપારી માર્કઓ’ વિષે વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે, જે ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ‘વ્યાપારી માર્કઓ’ ને જેટલું ધ્યાન-રમાં રક્ષણ મળે છે, એટલું હિંદુસ્તાનમાં મળતું નથી. પણ વ્યાપારી માર્કઓ અથવા ‘પેટન્ટ’ ને અંગ્રેજી હકુમત નિચે રક્ષણ મેળવે છે, તેનો સ્વિકાર સ્વતંત્ર ગણાતાં દેશી રાજ્યોમાં થઈ શકતો નથી એ વાત આશ્ચર્ય-અકિતજ છે. હાલમાં જે ઔદ્યોગિક કમિશન

બેઠું છે તેની પાસે જે જુળાની પરી છે તે ઉપ-રથી આ ખીનાને ટેકો મળે છે. કોઈ એક પણ વ્યાપારી પોતાની શોધેલી નવીન વસ્તુનો સ્વહક (‘પેટન્ટ’) મેળવે તો પણ દેશી રાજ્યોમાં તે હક પૂરવાર થાય કે કેમ તે કહી શકાતું નથી. તેમજ (trade-marks) વ્યાપારી માર્કઓ ને ‘રેજીસ્ટર’ કરાવ્યા હોય તે પણ દેશી રાજ્યોમાં ચાલી શકે કે કેમ તે પણ સંકારપદ છે. આની વસ્તુસ્થિતિ હોવાને લીધે જે વડોદરાની ચેમ્બર ઓફ કોમર્સના

ધી બોમ્બે ટાઇલ માર્ક ૨૧ બેક ઓફ કોર્ટ, મુંબઈ.

WAR AND TRADE.

GOVERNMENT NOTIFICATIONS.

ચાલુ લઠાઈને પ્રસંગે બહેપાર સંબંધી બહાર

પડેલાં વધુ સરકારી બહેરનામાં.

ચીનમાંની જે બહેપારી પેટીઓ સાથે આયાતી તથા નિકાશી બહેપાર કરી શકાય તે પેટીઓનાં નામોમાં નીચેનાં નામોનો વધારો કરવામાં આવ્યો છે.

પેટીનું નામ.

શહેર.

અસ્સોમલ ડગ્ગુ એન્ડ કંપની.
સેન્ટ્રલ ચાઇના એક્સપોર્ટ એન્ડ
ઇમ્પોર્ટ કંપની.

જે. સી. ચીનાઇ એન્ડ કંપની.

ચીંગ કી એન્ડ કંપની.

ચીયાયા.

ચાપ-ટોંગ ચાંગ (વી હુક શીઆંગ

એન્ડ કંપની.)

ચાપ, ટોક હોક (પી. હુઇંગ એન્ડ કંપની)

ગ્રેન વીલીઅમ્સ એન્ડ વીગમોર. શેંગહાઇ.

હુઇ હો. કોન્ઝરવેન્સી કમીશન. ટીઇન્ટસીન.

હોનીંગ બર્ટોન.

ઇન્ટરનેશનલ રેફ્રીજેશન કંપની.

ટી. એલ. ક્રીન્ડલે એન્ડ કંપની.

લન્ડન લેડીઝ ટેલર્સ.

એચ. જે. મોઇસી.

ટીઇન, ઝેન્ગ એન્ડ કંપની.

ટોર્ને કો પ્રોડક્ટ્સ કોર્પોરેશન.

— X —

જી. આર્થ. પી. રેલ્વે તરફથી બહેર કરવામાં આવ્યું છે કે કોલસાની તંગીને લીધે, યુગાઇ માટે, કોલસા, મેગ્નેશીયમ કાચી ધાતુ અને સરકારના લશ્કરી ખાતા માટે જોઇતા સ્ટેર શિવાયનો દરેક માલ ચઢાવવાનું હાલમાં થોડો વખત માટે બંધ કરવામાં આવશે.

બાપાનમાં અગ્રાજ આયાત કરવા માટે સીબેર હીગનેર અને કંપની (થોકોહામા) ને નામદાર હોદી સરકાર તરફથી મંજૂરી મળી છે.

સીયામની જે બહેપારી પેટીઓ સાથે આયાતી નિકાશી બહેપાર કરી શકાય તે પેટીઓનાં નામોમાં નીચેનાં નામોનો વધારો કરવામાં આવ્યો છે:—

પેટીનું નામ.

શહેર.

ધી ઇટિ-જર્મી સીગાર ટોપો બાન્કોક

કો. સાન ન્યુન

યુગ પી.

લેન્ડેટ આર્થલ કંપની

સેન્ગોરા

ધી જોએ ટાઇલ માટે રાં બેક. સીટ ફોર્ટ યુગાઇ

પ્રમુખ રાજ્યરત્ન રાવળહાહર હરગોવિંદદાસ દ્વારકાદાસ કાંટાવાળા અને મહિસૂરના સુવ-રાજ્યુ" તે પ્રતિ લક્ષ એન્ચુ" છે અને મને જણાવતાં યુશાલી ઉપર છે કે ઉભય ગૃહ-સ્થોએ આ બીના પ્રતિ લક્ષ આપ્યું છે અને તેઓએ તે બીના પોતપોતાના ભાગમાં અર્થ-વાનું માથે લીધું છે. પરંતુ આ બે રાજ્યની અળવળે તમામ દેશી રાજ્યોમાં તેનું રક્ષણ મેળવી શકાય નહિ. ખરી રીતે તો એવું થવું જોઈએ કે અંગ્રેજ હકુમત નીચે જેઓએ 'પેટ' મેળવ્યું હોય અથવા તો પોતાના જે વ્યાપારી માર્કોએ રેજીસ્ટર કરાવ્યા હોય તેના નંબર સાથેનું તે ધણીનું સોગંદનામું (affidavit) નોંધનારી ઓફીસે દેશી રાજ્યોમાં સ્થપાવી જોઈએ, જેથી વ્યાપારીઓ

તેની નોંધ જે જે સ્થળે પોતાનો વહેવાર હોય ત્યાં કરાવી શકે. અથવા તો દેશી રાજ્યો અને નામદાર અંગ્રેજ સરકારની કલકત્તા ખાતેની પેટ' અને રેજીસ્ટ્રેશન ઓફીસ વચ્ચેની અર-સપરસની ગોઠવણ (automatic) થવી જોઈએ કે જે દ્વારા કલકત્તાની ઓફીસમાં અથવા મોટા શહેરોમાં રેજીસ્ટ્રાર પાસે નોંધાતાં સોગંદનામંની નોંધ દેશી રાજ્યોમાં કરવામાં આવે.

આપણા દેશમાં વધતા જતા વ્યાપારને અંગે આ વસ્તુ વ્યાપારી દ્રષ્ટિએ અગત્યની હોવાથી હું માનું છું કે આપણા વ્યાપારી વર્ગના કોઈ એક પક્ષ દ્વારા મહાના સભ્ય આ બીના ઉપાધી લેશે અને રસ્તો સરળ બનાવશે.

આના સળખના નામ...
કાયમજ રાખવામાં આવશે.

ગદતા ૨૨ મી ડીસેમ્બર પછીથી નીચે-ની ચીજો સુનાઈટ કીંગડમમાં આયાત કર-વાની ના. સરકાર તરફથી મનાઈ કરવામાં આવી છે.

- (૧) " છુટક બેપાર માટે વાપરવામાં આવતાં "કેશ મશીનો."-
- (૨) " લશ્કરી રાઈફલો અને કારબાઈનો
- (૩) " ન્હાની રાઈફલો અને કેરેટ રાઈફલો અને કારબાઈનો.

- (૪) " રીવોલ્વરો અને પીસ્તોલો. "

જે બહિરનામાંમાં ઉપર મુજબ જણાવવામાં આવ્યું છે તેમાં એમ પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે સુનાઈટ કીંગડમમાં આયાત કરવા માટે સુવરાહ હોઝીયરીની જે અગાઉ મનાઈ કરવામાં આવી હતી તેની આયાત ફરીથી ચાલુ કરવામાં આવી છે.

સુનાઈટ કીંગડમમાં આયાત થવા દેવા માટેની ચીજોના લીસ્ટમાં હાલમાં ના. સરકાર તરફથી થોડો સુધારો વધારો કરવામાં આવ્યો છે. આ સુધારેલા લીસ્ટમાં અગાઉ આયાત માટે મનાઈ કરવામાં આવેલી ચીજોમાંથી થોડી ચીજો કાઢી નાખવામાં આવી છે અને બીજી કેટલીએક ચીજો મનાઈના લીસ્ટમાં ઉમેરવામાં આવી છે. આ આપું સુધારેલું નવું લીસ્ટ સેપ્ટેમ્બરમાંથી મળી શકશે.

સેના તથા ચાંદીની બાળતમાં નામદાર સરકાર તરફથી એક બહિરનામું બહાર પડ્યું છે, કે જેમાં નીચે પ્રમાણે જણાવવામાં આવ્યું છે:—

મારસેવસની રંગીન લાદીઓ સફાઈદાર અને મજબૂત.

જરમની સાથની લડાઈ

નાં વખતમાં, ફરીયાપારના દેશાવરોથી આવતા દરેક માલની આવક ઓછી થવાથી વપરાસની ચીજોની કીંમત ઘણી વધી ગઈ છે તેની સાથે કસબનો ભરેલો માલ ઘણો મોંઘો પડે છે ત્યાં આવા કટોકટીના વખતમાં સરતું કામ કયું પડે છે ?

ફકત

આરીનું ભરત કામ.

રૂ ૨૦૦) ની કીમતની જરદોરી કસબની, અગર બનારસી સાડીની હરીફાઈ અમારી આરીના ભરતની રૂ ૭૫) ની સાડી કરી શકે છે. તેવીજ રીતે દરેક માલ ઘણીજ સરતી કીમતે તૈયાર થઈ શકે છે તેમ સાધારણ સ્થિતિના માણસો પણ ગળ પુર્તિ કિમતમાં કસબનું ભરેલું કામ પહેરી શકે છે તેમાં અમો પરાક્રમ ખાસ ધ્યાન ખેંચીએ છીએ કે અમારી નબર ૪૦ ની હીઝાઈન પાંચ વારની સાડીમાં ફકત દોઢ ઝોલા કસબમાં તૈયાર થાય છે ત્યારે જરદોરી કસબની તેવીજ દીનાર તોલા પંદરમાં થાય તો પછી આરીના ભરતકામ ઉપર લક્ષ આપી આરીના ભરતકામને ઉત્તેજન કાઢી આપો !

પારી નાનાલાલ ગોરધનદાસ.

સુલેશ્વર શ્રીરંગીના દેવળ સામે—મુંબઈ.

પ્રમાણિકપણું અને વેપારી કુનેડ

મુંબઈની કાર્યકુશળ પ્રજાનો વિશ્વાસ
જલદી જીતી શકે છે એ
તમે માનો છો ?

ખાત્રી કરવા નોંધી લ્યો:—

મેશર્સ ગાંધી એન્ડ કું.

લીલાંઉવાળાઓ અને કમીશન એજન્ટો.

પર, મોડે ઓટ-કોટ, મુંબઈ.

૩૨ એ.

કોઈ પણ જાતનો ઇલેક્ટ્રીસીટીનો સામાન ખરીદના પહેલાં એક
વખત હમાગ ગ્રોહમની મલાકાત વધે જાય.

લાલ લહેમનેજ છે.

ઇલેક્ટ્રીસીટીનું બીજા બચાવનું હોય તો જગપ્રસિદ્ધ ફીલીપ્સ ડૂ વોટના લેમ્બો વાપરો

ઇલેક્ટ્રીક લાઈટીંગ સેટ.

બગલાઓ અને મકાનો માટે ખાસ ઘાસલેટ અને ગ્યામના કરતાં

બેહુદ સસ્તા કિ. રૂ. ૬૫૦ થી રૂ. ૬,૦૦૦) (લેમ્બની સખ્યા પ્રમાણે)

તે સીવાય મોટરો, પંખો, ફળવાની અને તેલની ઘડીઓ અને તમામ જોતનો

ઇલેક્ટ્રીક સામાન હમારે ત્યાં મોટા જથ્થામાં તૈયાર છે.

ધી ઓરીયન્ટલ એન્જીનીયરીંગ એન્ડ ટ્રેડીંગ કું.

રેવલિન સ્ટ્રીટ, હોર્નબી રોડ,

મુંબાઈ.

ઘડપણમાં સુખી થવું હોય

તો

બાલ બચ્ચાંઓને સુખી કરવાં હોય

તો

લખો, એમ. વી. મરચન્ટ.

પ્રાન્થ મેનેજર.

ધી ઇસ્ટર્ન લાઈફ એસ્યુરન્સ કુંપની,

સ્ટ્રેટ સેટલમેન્ટમાં સ્થપાએલી

ઇંગ્લેન્ડમાં રજીસ્ટર થએલી,

૧૨-૧૪ ચચગેટ સ્ટ્રીટ—મુંબઈ.

“ ગઈ તો પગી હીસેગર ૧૯૧૬ પછીથી સોનાની જનાવેલી ચીજો અથવા સોનાની પટો, (સોનાના સિક્કાઓ અને જેની જનાવટમાં સોનું આવતું હોય તેવી દરેક ચીજોનો આમાં સમાવેશ થાય છે), ચાંદીની દરેક જાતની જનાવટ (માત્ર ચાંદીની ઘડીઆળો અને ચાંદીની જનાવટનાં ઘડીઆળ માટેના કેસો સીવાય), અને દરેક જાતનું અવેરાત વિદાયતમાં આયાત કરવાની જાંધી કરવામા આવે છે. ઝૉંઠ ઑફ ઇંગ્લેંડ ઉપર મોકલવામાં આવતું અથવા એ ઝૉંઠને વેચવામાં આવેલું સોનું આ મનાઈમાથી ખાતલ કરવામાં આવે છે, આ કાયદો દરેક જાતના પોરટલ પેકેજને પછુ લાગુ પડશે; પરંતુ ગોતી અને છુટાં નંગો (હીરા સિવાયના) લાઇસેન્સ મેળવવાથી યુનાઇટેડ કીંગડમમાં મોકલી શકાશે.”

માત્ર યુનાઇટેડ કીંગડમને મોકલવા માટેના માલ જે વહાણોમા ભરી હોય તે સિવાયનાં સઘળા વહાણો અને આગળોટાના સંબંધમાં નામદાર સરકાર તરફથી નીચે પ્રમાણે એક જાહેરનામું બહાર પાડવામા આવ્યું છે —

(૧) “આગળોટાના માલીકો, આગળોટ ચલાવનારાઓ અને નહેપારી વર્ગના માણસોએ એ વાત ખાસ ધ્યાનમા રાખવાની છે કે વહાણોમા જે માલ ચલાવવાનો હોય તેનાં

ખીલ ઑફ લેડીંગ ઉપર ‘ટુ ઑર્ડર’ (‘To order’) એમ જે આત્માર સુધી લખવામાં આવતું હતું તેને જાહેલો જે માણસ અથવા કંપની તરફ એ માલ મોકલાવવાનો હોય તે માણસ અથવા કંપનીનું નામ અથવા તો કોઈ પ્રસિદ્ધ ઝૉંઠ કે શરારી પેદીનું નામ ખીલ ઑફ લેડીંગ ઉપર લખવું. કાબલા તરીકે મેસર્સ ‘એક્સ’ ને મોકલવાનો હોય તો ખીલ ઑફ લેડીંગ ઉપર મેસર્સ ‘એક્સ’નું નામ આવવું જોઈએ. આ કાયદો જે માલ માટે લાઇસેન્સની જરૂર ન હોય તેવા માલને લાગુ પડે છે હોંલાડ માટે ચલાવવામા આવેલો માલ “નેધરલેન્ડસ ઓવર સી દ્રશ” ના નામે ચલાવવો.”

(૨) લગાધના વખત દર્શિયાન લાઇસેન્સવાળા અથવા તે સિવાયના સઘળા માલ માટેના પુરા લીસ્ટો અને ખીલ ઑફ લેડીંગ (અથવા એ ખીલોની ખરી નકલો) દરેક બ્રિટિશ વહાણ ઉપર આખી મુસાફરી દર્શિયાન રાખવી એ ઘણું જરૂરનું છે. કારણ આ પ્રમાણે ન કરવામાં આવે તો ના બ્રિટિશ સરકારની મનવારે અને બીજા વહાણો અથવા મિનરાલ્યોના વહાણો તરફથી એને રોકવામા આવે એ જનવા જોગ છે. ખાસ કરીને દુરમત રાજ્યોનાં મુલકોની પાસેનાજ મુલકોમાં જો વહાણ જતું હોય તો તો ઉપર પ્રમાણેની સંભાળ લેવાની ખાસ જરૂર છે

CHAMBER'S SECTION.

ચેમ્બરના વિભાગ.

પસંદગીની જાકાતની રાજ્યનીતિ (Preferential tariff system) ની જાણતમાં ચેમ્બરે નામદાર હીંદી સરકાર ઉપર નીચે પ્રમાણે એક રેપ્રેઝેન્ટેશન મોકલાવ્યું છે. —

“ ઇંગ્લાંડનાં ગધાં કૉલોનીઝ (સંસ્થાનો) માંથી માત્ર ઈનેડા અને ન્યુઝીલૅન્ડમાં જ હીંદુસ્તાનને પસંદગીની જાકાતની રાજ્યનીતિને લાભ મળે અને ગાદીનાં બીજાં સંસ્થાનોમાં એ લાભ શા માટે ન મળે એ અમે સ્તબ્ધ શકતા નથી. વાસ્તવિક રીતે જોતાં સાઉથ આફ્રીકા અને બીજાં ગધાં કૉલોનીઝમાંથી હીંદુસ્તાનમાં જે માલ આયાત થાય છે તેના ઉપર માત્ર નામની જાકાત લેવામાં આવે છે, તો પછી હીંદુસ્તાનમાંથી જે માલની નિકાશ એ સંસ્થાનો પર કરવામાં આવે તેના સળ-ધમાં એ સંસ્થાનો તરફથી એવીજ પસંદગીની જાકાતની રૂદ્ધિ અખ્યાર કરવી જોઈએ એમ અમે માનીએ છીએ. પરદેશના અને કૉલોનીઝના હીંદુસ્તાનમાં આવતા સધળા માલ માટે હીંદુસ્તાન દરેક રીતે લાભ આપે છે, એટલું જ નહીં પણ ઘણી એછી જાકાત નાખી એ વહેપારમાં સંસ્થાનોને અને બીજાં દેશોને જોઈએ તેટલી સરળતા કરી આપે છે. આખા ખ્રિસ્તી મહારાજ્યમાં વહેપારને વધારે દબતર બનાવવા માટે હાલમાં ગધે પ્રયાસો ચાલે છે, તો બીજી દલીલો વિગેરેમાં ન ઉતરતા અમે માત્ર એટલું જ માગીએ છીએ કે ગધાં કૉલોનીઝમાં અને ખાસ કરીને જે સાઉથ આફ્રીકાનાં સંસ્થાન સાથે હાલમાં હીંદુનો વહેપાર

ઘણો સારો થવા લાગ્યો છે તેમાં ઉપર જણાવેલી જાકાતમાં પસંદગીની રૂદ્ધિ અખ્યાર કરવી જોઈએ. ”

ઉદ્યોગના કામો માટે વપરાતો સ્પીરીટ જે હીંદુસ્તાનમાં બનતો હોય તેને જાકાત વિગેરેમાંથી મુક્ત કરી એ ઉદ્યોગને વધારી આપવા માટે ના. સરકારને આ ચેમ્બર તરફથી અગાઉ એ રેપ્રેઝેન્ટેશન મોકલ્યા હતાં તે રેપ્રેઝેન્ટેશનોના જવાબમાં નામદાર સરકારનાં વહેપાર ઉદ્યોગ ખાતાના ડેપુટી સેક્રેટરી તરફથી આ ચેમ્બરને એક પત્ર લખવામાં આવ્યો છે, જેનો સાર નીચે મુજબ હતો:—

“ ઉદ્યોગના કામો માટે વપરાતો સ્પીરીટ હીંદુસ્તાનમાં બનાવનારાઓને સહાય કરવા માટે નીચેનાં પગલાં નામદાર સરકારે લેવાને ઠરાવ કર્યો છે:—

(૧) હાલમાં જે પ્રમાણે હીંદુસ્તાનમાં બનતા ડીનેચર્ડ સ્પીરીટની કીમત ઉપર ૭૩ ટકા જાકાત લેવામાં આવે છે, તે કાઢી નાખવી. ”

(૨) ડીનેચરેશનની પરિક્ષા માટે થતો ખર્ચ સરકાર તરફથી આપવામાં આવશે. ”

વધુમાં એ પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઉદ્યોગના કામમાં વપરાતો સ્પીરીટ જે પરદેશથી આવતો હોય તેવા સ્પીરીટને જાકાતમાંથી બીલકુલ મુક્ત કરવાની દરખાસ્તને ના. સરકાર દાલગીરી સાથે જણાવે છે કે તેઓ કશું જ રાખી શકે એમ નથી.

COMMERCIAL NOTES.

વેપારી ખબરો.

સુખાઇ ઇલાકાની (સિંધ સાથે) સહકારી મંડળીઓ (Co-operative Societies) નો રિપોર્ટ હાલમાં બહાર પડ્યો છે. આ રિપોર્ટમાં મી. યુબેન્ડે ૧૮૧૫-૧૬ ની સાલમાં સહકારી મંડળીઓએ જે કામ કર્યું છે તેનું બહુવાનગ વર્ણન આપ્યું છે. સહકારી મંડળની જે યોજના છે તેમા ઘણા સારા વધારા થયો છે એમ એ રીપોર્ટમાં મી. યુબેન્ડે જણાવે છે. જો કે તેઓના જણાવ્યા મુજબ સલાસદોની સંખ્યામાં અને કુલ થાપણની રકમમાં થયેલા વધારાનું પ્રમાણ ગયા વરસ કરતાં ઓછું છે. આનું કારણ થોડે અંશે એ છે કે, આખા વર્ષ દરમિયાન એક કાયમનો રજીસ્ટ્રાર રાખવામાં આવ્યો નહોતો. વળી બીજું કારણ એ પણ છે કે લગાઇને લીધે નવી શાખાઓ ખોલવામાં ઘણી અડચણો આવે એવું હોવાથી નવી શાખાઓ જોડવાં તેટલી મંજૂરીમાં જોડી શકાઈ નહોતી. આખા વર્ષમાં ૧૪૭ નવી સોસાયટીઓ ખોલવામાં આવી હતી. કુલ સોસાયટીની સંખ્યા ૯૬૩ હતી અને તેમાંના ૫૫૦ સભાસદોની સંખ્યા ૧,૦૪,૯૨૪ હતી. આ સંઘની સોસાયટીઓમાં રાજાએલી કુલ થાપણ રૂ. ૯૭ લાખ જેટલી હતી. ૧૯૧૪-૧૫ ની સાલમાં ઉપરના આંકડાઓમાંથી મેગ્ગરોની સંખ્યામાં તેમાં આગલા વર્ષ કરતાં ૨૭ ટકા જેટલો થયેલો હતો અને થાપણમાં ૨૩ ટકાનો વધારો થયો હતો; અને ૧૯૧૫-૧૬

માં આગલા વર્ષ કરતાં મેગ્ગરોની સંખ્યામાં ૨૪ ટકા અને થાપણમાં ૧૯ ટકા જેટલો વધારો થયો હતો.

એતીવાડીને માટેની સોસાયટીની સંખ્યા ૬૭૪ થી વધીને ૮૦૮ જેટલી થઇ હતી અને એમાંના સભાસદોમાં ૨૫ ટકા જેટલો અને થાપણમાં ૧૩ ટકા જેટલો વધારો થયો હતો. દરેક મહાસદ દીઠ ઉપયોગમાં આવે એવી થાપણની સંખ્યા જો કે રૂ. ૭૦ પરથી ઉતરીને રૂ. ૬૨ જેટલી થઇ હતી; છતાં સુખાઇના ના. ગવર્નર સંતોષ સાથે જણાવે છે કે સભાસદો અને સલાસદો સિવાયના બહારના શખ્તો તરફથી ડીપોઝીટ મુકવામાં આવેલી રકમમાં કુલ થાપણ ઉપર ૩૮ ટકા જેટલો વધારો થયો છે. આ વધારા ઉપરથી એમ જણાઇ આવે છે કે આ સંસ્થાઓના સદસ્યોમાં માટે લોકોનો વિશ્વાસ કેટલો વધતો જાય છે. વળી રીઝર્વ થાપણમાં થયેલા વધારાથી અને સરકાર તરફથી થાપણ ખાતે જે રકમ આપવામાં આવતી તે ૨૦ ટકાથી ઉતરીને છેલ્લા છ વર્ષ દરમિયાન માત્ર આઠ ટકા જેટલી થઇ છે એ વાત આ સંસ્થાઓ કેટલી સદ્ગત થતી જાય છે એ સારી રીતે દેખાડી આપે છે. ગયા વર્ષની હીસાબના તપાસ દરમિયાન જે ૬૮૭ સોસાયટી ગણવામાં આવી હતી તેમાંથી ૭૬ ટકા જેટલી સોસાયટીઓને સારી સ્થિતિના વર્ગમાં મૂકવામાં આવી હતી.

એક પ્રાંતિક સાહસ અને ઠરઠસર ફેટણું કરી શકે એ ધારવાડના પ્રાત પરથી ઘણી સારી રીતે દેખાઇ આવે છે ત્યાં ૧૨૦ ગ્રામ્ય સહ-કારી મંડળો હાલમાં છે, અને તેમાં ચેકઅપ્લી થાપણુ લગભગ સ્ક્રાડા આઠ લાખ રૂપીયા જેટલી છે. આ ઉપરથી ત્યાંની સ્થિતિનો ખ્યાલ આવી શકે છે.

સુરતના જાણીતા અને મ્યુનીસીપાલીટીમાં આગળ પડતો લાગ લેનાર ગૃહસ્થ મી. નાથાલાલ લલુભાઈ વકીલનાને ઑડીટર તરીકે પ્રેક્ટીસ કરવા માટે ચેકઅપ્સ મુદત માટે સર્ટીફિકેટ મળ્યું છે

હુજર ઉદ્યોગને સરકારની મદદ

હાલમાં અમેરિકાના યુનાઇટેડ સ્ટેટસની સરકારે મી. જોસવર્થ નામના ગૃહસ્થને આમ ડાને લગતો અભ્યાસ કરવાને અને છુટસ છુટ વિગેરેના જોડેપાર પરદેશમાં કેમ ખીલવી શકાય, એ જાણતની ખાસ તપાસ માટે એશિઆના મુખ્ય દેશો અને આફ્રિકાના કેટલાક ભાગોમાં બે વર્ષ માટે ફરવા મોકલાવેલ છે

મી. જોસવર્થ યુનાઇટેડ સ્ટેટસથી મુસાફરીએ નીકળતા પહેલાં ત્યાંના જુદા જુદા શહેરોના છુટસ છુટ અને ચામડાના જોડેપારીઓને મળ્યા હતા અને તેઓ પાસેથી ખાસ જાણવા જેવી કેટલીક જાણતો વિષે સૂચનાઓ એકઠી કરી હતી.

એમના બે વર્ષના પ્રવાસ દર્મિયાન એથેન્સ, જાપાન, હીન્ડુસ્તાન, સીલોન, સુમાત્રા, જાવા, ફીલીપાઈન્સ, પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકા વિગેરે દેશોની મુલાકાત લેશે.

સરકારના આવાં પગલાથી યુનાઇટેડ સ્ટેટસના ચામડાં, છુટસ છુટ વિગેરેના ઉદ્યોગને પ્રશ્નિત ઘણો ફાયદો થશે આના પહેલા આવાજ એક માણસને યુરોપના દેશોમાં ફરવા મરકાર તબક્કી મોકલવામાં આવ્યો હતો એટલે આ વખતની મી. જોસવર્થની મુસાફરીથી લગભગ આખી દુનિયાના ચામડા વિગેરેના જોડેપાર વિશેની સંપૂર્ણ માહિતિ યુનાઇટેડ સ્ટેટસની સરકાર મેળવી શકશે

મુખાર્જના કલેક્ટર ઑફ ઇસ્ટર્સ તરફથી અમને જણાવવામાં આવ્યું છે કે મુખાર્જથી હોલેડ જોખા મોકલવા માટેના લાઇસેન્સ ચાલુ સાલગા મળી શકશે નહીં ૨૨-૧-૧૯૧૭

ચીન અને સિઆમની પેદીઓ સાથે આયાત નિકાશનો જોડેપાર કરી શકાય તેવી પેદીઓનું વધુ લીસ્ટ અમને મળ્યું છે.

રેલ્વે કંપનીની જવાબદારી.

હાલમાં સિંધના વધારાના જમીનીશીખલ કમિશનરે એક ઘણા અગત્યના કેસનો ચુકાદો આપ્યો છે આ કેસ થીજી રીતે કાર્પ ખાસ અગત્યનો હોય કે ન હોય પણ એક જાણતમા

ઉંચી પોલીશી કરેલા ટેબલ ટોચ ખરીદ કરવા કયો જશો ?

સીવીલ સરજન્યન

તમા એમ ડી ની કીમી ધરાવનારા મોટા ડોક્ટરો, રાજ મહાસભ્યો, નવમો, નામદાર મરજારના ધરાવનારા નેનરેબ મેમ્બરો, સેશન્સ જલો, પોલીટીશ એવર્ડ, રાજકી સીવીલીયન કોર્ટીસર, અને દેશી તથા યુરોપીયન અમલદારો અને રહેઠાણમાં આદરશાહી ચાકુતી નામની બિશ્વનિખ્યાત હવા ૧૬૫૨નો દિનસે બહુ વખરાય છે એજ તેની વચ્ચે જતી મોડમદી અને ઉપયોગીતાની નીચાની છે. અનર્ગલ યોગેદેરીમા આ જગવાહી હવા એનાલાઇઝ થયે છે અને તે જામનતુ સરકીકેટ પણ મળે છે

આદરશાહી ચાકુતી.

એ તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરપાતન કાયમ રાખે છે. સરાર મુખ લોગવવા માટે દેશી અને યુનાની હવામા કયામા કવી હવા એકએ તે આ આદરશાહી ચાકુતી અનગ વિલામ છે આ રાજવ શા ચાકુતી વીર્ય વીમરના તમામ વધી મટાડે છે અને વીર્ય ધવનારી અર પુરપાતન આપે છે રાજ રજવાડામા તથા કીમત લોહામા આ હવા બહુ વખરાય છે ખરી અરદાઇ આપ દર અને નખળા માણસને પણ લુપ્તાતની માફક એરાવર બનાવનાર આ હવાનો લાગ લેવા અનાડી ખાસ બધામણ છે—આ હવા અતિ ઉત્તમ દેશી હવાઓમાથી ખોરાવવામા આવે છે આ હવા ચાકુ હોય ત્યાર તમામ ખોરાક ખાવાની તથા બધી તરેહની છુ છે ૪૦ ગોળીની રૂબીયા રૂપીયા હરા

આદરશાહી યુનાની લેપ.

અમીર ઉમરાઓમા વખલાની ઉમદા હવાઓમાથી આ લેપ બનાવે છે અને તે નસોને પુરતી તાકાત આપે છે મળની પડી મળે નસોને પુરતુ જે આપો પુરપાતન લાવવા મદિ આ લેપ ફનેદમ દ હવ જ છે આહ સ એમની હમીના રૂપીયા આહ

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ધી એલેમ્બીક કેમીકલ વર્કસ લુ. લી.

મુ'બઇ અને વડોદરા.

આશુરેદના ભાવ પ્રકાશ નામના મધના આધારે તૈયાર કરેલી હવાઓ—

વેલ્ડેબેન્ડ ટોનીક સીરપ—(દેશી કૈાવધિદોમાથી શાસ્ત્રીય રીતી અનુસાર બનાવેલી શક્તિની હવા) આ હવા વડોદરાથી મુખ્યત્વે પાનનમરિલ વધારે છે અને સારીને અશુદ્ધ કૌષત આપે છે (જો ખાસ ખ્યાનના રાખજ કે વેલ્ડેબેન્ડ ટોનીક સીરપથી સરીરમા આપતી શક્તિ ઉત્તેજક અને કન્માદક હવાઓથી કેક સમય મદિ જલ્લાતી હીમ મર્મિન એવી નથી પણ મધ્યમની કુદરતી શક્તિ છે)

(૨) લીવરને ચોતાતુ મધ બનાવવાને નિયમીત બનાવી સારીને નિાની જાનલે છે

(૩) અલ્બુમીન વ્યાલીનો નાસ કરે છે, અને અન્ન મણને વાગત આપે છે

નોટ—ખર્જવતી તેમજ સુવત્તી સીમિને પણ આ હવા આપી રાખાય છે, તેથી સુવરિગ સાચુ યથ નકને નથી, અગર કાણ મર્યા હોય તેમ મળી જાય છે કિમત દર બાટલીના રૂા ૧—૨—૦

એપીમેરેઝ ફોસ્ફેટ કમ્પાઉન્ડ સીરપ—(સાનતતુને શક્તિ આપનારી અમુલ્ય હવા) માણસના શાનન નતુને મા અને મગનત્મા મુખ્ય પદાર્થ તરીકે એપીમેરેઝ ફોસ્ફેટના તત્ત્વો રહેલા હોય છે અને જ્યારે તેમ પ્રમાણ ધરી જાય છે, ત્યારે શાખારન આરોગ્યતા અને શક્તિ જતી રહે છે અને અશક્તિને વળી છુદા છુદા સંખ્યાબધ દરેક રૂપન યાય છે તેથી થીરને દરેક રીને માદક આપે તેમા તલ્લોમાથી બનાવેલી આ નિહોર હવાને ઉપયોગ દવાથી પેલી જોઇ પુરી પડે છે, ને શક્તિ આપનારા તલ્લોની રહિ વાય છે એઓને મગનત્મા કે અગળને ધમ્મોદો નિહોર મુખ્યત્વે હોય તેમજે અનુચ ૧૬૬ વાપરની કિમત દર બાટલીના રૂા ૧—૬—૦ (મોળી સાઇઝ) ૦—૧૪—૦ (નાની સાઇઝ)

ખીજ બનાવેદા માટે કેટલોગ મગાવો.

મર્જવાનુ ઠંકાલુ—ધી એલેમ્બીક કેમીકલ વર્કસ લુ. લી.

પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ—મુ'બઇ.

રોયલ ટોનીક પીલ્સ.

તાકાત આપનારી શુદ્ધ વનસ્પતીની ગોળીઓ.

આ ગોળીઓ દરેક પ્રકારની નબળાઈ દૂર કરી પુરુષાતન આપે છે. સ્વપ્નામાં કે પીશાબમાં ત્તી ધાતુ બધા કરી વીર્યવીકાંગના શુભ દરદો મટાડી પાચનશક્તિ વધારી તાકાત આપે છે કેળવણી લેતા વીધાર્થીઓના મગજને પુષ્ટી આપી તેમની ઓછી થએલી યાદશક્તિ કતીને પુરવ્વેશમાં ખિલતી રાખે છે.

કેશન, કસ્તુરી, અળગ વીગેરે દેશી વનસ્પતીની બનેલી "રોયલ ટોનીક પીલ્સ" માહી વધારી અવયવોને તાકાત આપે છે. ખુબ વધારી શરીરનું પોષણ કરે છે એટલું જ નહીં પણ ફક્ત ત્રણ દીવસમાં પોતાની અદ્યુત શક્તિ આપેહુબ બતાવે છે. સ્ત્રીઓના અનિયમીત રુતુશ્રાવને અટકાવી ગર્ભસ્થાનને સુધારી ત દુરસ્તી બક્ષે છે.

રજીસ્ટર નંબર ૧૮૦ તપાસી લેજો. નક્કી માવથી ખુબ સાવચેત રહેજો કીમત ૩૦ ગોળીની રૂ. ૧-૪-૦

ગોવીંદજી દામોદરની ડું

જથાબધ તથા છુટક દવાઓ વેચનારા,

નં ૩ સુતાર ચાલ, મારકેટ, સુબનં. ૨

૧૧-૬

અતિ સરલ સાહિત્ય! અપૂર્વ લાંચન!

વાર્ષિક રૂ. બેસા ૧૫૦૦ પુષ્ટ

તે બ્રમ્હ એતિહાસિક સામાજિક નવલકથાઓના વાચનથી

મનુષ્ય બ્રમ્હ અર્થ કામ મોક્ષ પ્રાપ્ત કરે છે!

આજેન આહુક થાઓ

સસ્તી—વાર્તામાળા

ચિકિત્સા કાવ્યન સ્વરૂપ છાંપ, જાડા મજબૂત

સુદર પૂકા, આહુ વર્ષમાં નીચલી નવલ

કથાઓ—

૧ શ્રી રામતિ નિમિત્તન અથવા સુખ પ્રાપ્તિનો મહામત્ત સામાજિક, ધાર્મિક પૂજ્ય ગુરુ ૨ શ્રી રામતિ છત્રમાલ એતિહાસિક ઉત્તમ નવલકથા ૩ શ્રી સુરેષપતેન બુદ્ધ મહાકવિને લગતી અસરકારક વાર્તાઓ ૪ શ્રી સુધરેલી મીતા અથવા સુધારાને નામે કુધારા! આહુ જમા નામાં સુધારકોની અદ્યુત લીના અવરય વાઓ પ મુ જાપાની હતસુમ નંપાનની હિગણી સ્ત્રી કટકીવોના અદ્યુત પરાક્રમ શુદ્ધિ આતુરનો બહાર, શુદ્ધ પ્રવૃત્તિ બહુ ઉત્તમ છે દરેક સમજને આહુક થવા સુદર નહિ.

વાર્ષિક મૂલ્ય—કાચા જાડા મજબૂત પૂકાના ૩૦ બે પાકા સુદર પૂકાના રૂ. ૩ આર્થિક મદિ કાચા પૂકાના રૂ. ૨-૧૦-૦ પાકા પૂકાના રૂ. ૪-૦-૦

મર્ચન એજન્ટો બેથબે છીએ પણ બધદાર—

ડાહ્યાભાઈ રામચંદ્ર મહેતા.

મેન્ગલ—સસ્તી વાર્તા માળા—અમદાવાદ

ફિગોરાઈન

અથવા

સીરપ ઓફ કમ્પાઉન્ડ વ્હીસરોફારફ્ટસ.

મગજ, જ્ઞાનતત્ત્વ અને શારીરિક નબળાઈ પશની અથવા આખની બજલશ તેમજ બીજા કોઈ પ્રકારની કમ તાકાતની દરદો તથા પાચનશક્તિ ઓછી થવાથી તથા મીઠી પીસાબ, બડપણની નબળાઈ જડમુજથી દુર કરવામાં બ્વિગિ રાઇન ધણીજ કીમતી દવા છે તેમજ માણસો તરત મજબૂત બને છે અને વજનમાં પણ વધે છે

૧ બાટલીની કીમત રૂ. ૨) ૨ બે પે બાના.

ધી હારબીજર વર્ડસ

મેન્યુફેક્ચરીંગ કેમીસ્ટમ

સુબનં. ૩

૧ જો શિવાય બીજા ઔષધો જેવા કે ફીવરફેવરફીફીફ અથવા તાવ વગેરે અસવ કોવન વોટર લેવે નહર, કુચ પાકિડર છુટપાલીસ વગેરે બીજા પદાર્થ હમારા કારખા વામાં લેખાર મળે છે માત્રીતી સાથ કેટગમ મગાવે

એનું મહત્વ એ છે કે એ કેસને ખાતા એવા કેસોમાં આગળ ઉપર દાખલા તરીકે ટાંકી શકાયે. આત્યાર મુખી ઘણાપણ દાખલા એમાં રેલ્વે પોતાની જવાબદારી કબુલ્લી દાખલા દારોના હકના પૈસા બરોબર ચુકવી આપતી, પરંતુ આ કેસમાં રેલ્વે કંપનીએ કોર્ટમાં જવું હુરરત ધાર્યું અને પરિણામે પોતાની જવાબ દારી કબુલ કરી પડી. નિકુમલ લોકુમલ નામની પેટીએ પોતે રેલ્વે મારફતે કરાચીથી રહી- મ્યાર ખાન પોતાને નામે અને રેલ્વેને જાખમે કાપડની ગાસડીઓ અઢાવી હતી. તે ગાસડીઓ- માંથી બે વચમાં ચોરાયાને લીધે એ પેટીએ

નાર્થવેસ્ટર્ન કંપનીપર દાવો માંડયો હતો. રેલ્વેએ પોતાના જવાબમાં એમ જણાવ્યું કે તેઓએ બને તેટલી મંજાણી લેવા છતાં અને પોલીસના બે સિપાઇઓ ટ્રેન ઉપર હોવા છતાં આલતી ટ્રેને એ માલ ચોરા- એલો હોવાથી કંપની કાંઈ જાખમદાર નથી.

આ પ્રમાણેની દલીલ રેલ્વે કંપનીએ રજુ કરી પરતુ ન્યાયાધિશ સાહેબે જણાવ્યું કે રેલ્વે કંપનીએ આટલી કીંમતના માલને માટે જાંખમે તેટલી સલાખ નજ લીધેથી કહી શકાય. આખરે દાવો રેલ્વે કંપનીની વિરૂદ્ધમાં ચુકવ વામાં આંચો હતો.

આખી દુનિયાના રૂનો પાક (૧૯૦૨ થી ૧૯૧૬)

(આશરે ૫૦૦ રતલની ગાસડીઓમાં)

(નીચેના આકાશઓમાં "૦૦૦" ચુકી દેવામાં આમાં છે ચોટલે કે દાખલા તરીકે ન્યાં ૩૪૨ એમ હોય ત્યાં ૩૪૨૦૦૦ એમ વાચવું છેલ્લા ત્રણ મીઠા ઉમેરોને બધી શકો વાંચવી).

વર્ષ	અમેરિકા	હીંદુસ્તાન	ઇંગ્લેન્ડ	રશિયા	ચીન	ખીન દેશો	કુલ
૧૯૦૨-૩	૧૦,૭૫૮	૩,૩૬૭	૧,૧૬૮	૩૪૨	૧,૨૦૦	૮૦૧	૧૭,૬૩૬
૦૩-૪	૧૦,૧૨૪	૩,૧૬૧	૧,૩૦૨	૪૭૭	૧,૨૦૦	૭૫૧	૧૭,૦૧૫
૦૪-૫	૧૩,૫૫૭	૩,૭૬૧	૧,૨૬૩	૫૩૬	૭૫૬	૮૦૩	૨૦,૭૭૬
૦૫-૬	૧૧,૩૨૦	૩,૪૧૬	૧,૧૬૨	૬૦૪	૭૮૮	૯૩૬	૧૮,૨૫૬
૦૬-૭	૧૩,૫૫૧	૪,૬૩૪	૧,૩૬૦	૭૫૬	૮૦૬	૧,૦૨૭	૨૨,૪૬૭
૦૭-૮	૧૦,૫૮૨	૩,૧૨૨	૧,૪૪૭	૧૬૪	૮૭૫	૯૫૦	૧૮,૬૪૦
૦૮-૯	૧૩,૮૨૯	૩,૬૬૨	૧,૧૪૦	૬૮૮	* ૧,૨૫૦	૯૬૮	૨૧,૫૮૮
૦૯-૧૦	૧૦,૬૫૧	૪,૭૧૮	૧,૦૦૦	૬૮૬	* ૧,૭૫૦	૯૫૦	૧૯,૭૫૫
૧૦-૧૧	૧૨,૧૩૨	૩,૮૫૩	૧,૫૧૫	૮૬૫	* ૧,૮૦૦	૯૬૭	૨૧,૧૬૨
૧૧-૧૨	૧૬,૦૪૩	૩,૨૮૮	૧,૪૮૫	૮૭૫	* ૧,૮૦૦	૧,૦૫૮	૨૪,૫૪૬
૧૨-૧૩	૧૪,૧૨૯	૪,૩૬૫	૧,૫૦૭	૯૧૧	* ૧,૮૦૦	૧,૧૭૧	૨૩,૯૧૩
૧૩-૧૪	૧૪,૬૧૦	૫,૨૦૧	૧,૫૩૭	૨,૦૧૫	૨,૦૦૦	૧,૩૪૦	૨૫,૭૦૩
૧૪-૧૫	૧૫,૦૬૭	૫,૨૦૯	૧,૨૬૮	૧,૧૦૦	* ૨,૦૦૦	૧,૩૦૦	૨૫,૬૭૪
૧૫-૧૬	૧૨,૯૫૩	૩,૮૧૯	૯૬૧	૧,૧૦૦	૧,૭૫૦	૧,૧૦૦	૨૧,૬૮૩
૧૬-૧૭	૧૩,૦૦૦	૪,૫૦૦	૧,૩૦૦	૧,૧૦૦	૨,૦૦૦	૧,૨૦૦	૨૩,૧૦૦

* શેડ નર્થ ઉપર ચીનનાં ખાતા આમાં સરખા તમ્મથી આગળ મોટા પ્રસિદ્ધ મેવામાં આ વા હતા તે હોતમાં ખજ મહુમાં આવના નથી પરંતુ ખરેખરી ચેક્સ આતમી કાંઈ મળી રાતી નથી મોટા દાર્દપના આમાં મોટા માત ન હોવાથી લીધેલા છે, કાગલ ચેક્સ આમાં મળી શક્યા નથી

ધી બોન્ડે દાર્દ માટ ૨૧ બેક સાઈ ફોર્ટ ઝુબાઈ

બ્રિટિશ વહેપારનું પ્રદર્શન.

આલુ સાલમા લન્ડનમા બ્રિટિશ વહેપારને લગતું પ્રદર્શન બૉર્ડ ઑફ ટ્રેનના બાજરા હેઠળ ભરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે. આ પ્રદર્શન ૨૬ મી ફેબ્રુઆરીથી ૯ મી માર્ચ સુધી ખુલ્લું રહેશે. ગયા વર્ષમા આવું જ પ્રદર્શન ત્યા ભરવામાં આવ્યું હતું તે વખતે દારૂગોળાના ખાતાના અધિકારી તરફથી દારૂગોળાની ગનાવટમા કોઇ બતનો વિશેષ ન પડે તેવાજ વહેપારોનું માત્ર પ્રદર્શન ભરવાનો હુકમ બહાર પાડ્યો હતો. આ હુકમ પ્રમાણે આ વર્ષે પણ ગમલ થશે. એ કારણને લીધે માત્ર નીચેની વસ્તુઓને પ્રદર્શનમા દાખલ કરવામા આવશે:—“ રમકડાં અને રમતોની લગતી ચીજો, માટીના વાસણો, ચીનાઇ વાસણો, કાચ, ફેન્સી ચીજો, રોશનરી અને છાપવાને લગતી ચીજો.” આ વખતે એક ખામ અગત્યનો બનાવ એ છે કે આલુજ એક પ્રદર્શન ઉપરનીજ સરનાની દેખરેખ નીચે ગ્લાસગોમા ભરવામા આવશે. એ પ્રદર્શનમાં કપડ, તૈયાર કપડાં, છુટ અને શુઝ, તૈયાર બનાવેલો જોરાક અને મમાલો અથવા આસણીમાં રાખી મુકેલા જોરાકની ચીજો અને ઘરમાં ઉપયોગમાં આવે એવાં કેમીકલ્સ (કરીયાણાં) આ રીતે જો જગાએ એકી વખતે ભરાનારું પ્રદર્શન ઘણું લાભદાયક થશે એમ ધારવામાં આવે છે. આ પ્રદર્શનમા જેઓ હાજર રહેવા ઇચ્છતા હોય અથવા પોતાના વિભાગતમા રહેનારા એજન્ટો અથવા મોણ સોને હાજર રાખવા ઇચ્છતા હોય તેવા જુદા-જુદા સ્થાને એજન્ટોમાંથી પ્રદર્શનની ટીકીટો મળી શકશે.

૩૮૦૦૦ કારખાનાઓવાળું એક શહેર !

ગોટાં ગોટાં કારખાનાવાળાં મુંગાઇ અને અમદાવાદ જેવા શહેરોમાં રહેનારા માણસોને મોટી મગરૂરી થાય છે કે, મુંગાઇ અને અમદાવાદમાં આટલી સંખ્યાબંધ મીસો છે, પણ આપણે આવી મગરૂરી કરતાં પહેલાં ન્યુયૉર્ક અમેરીકાના યુનોઇટેડ સ્ટેટ્સનું જે એક મોટું શહેર છે તેનાં કારખાનાઓની અને તેમા રોકાયેલી જગી થાપણનો વિચાર કરીએ તો આપણી કલ્પના પણ ટોડી શકતી નથી. હાલમાં ન્યુયૉર્કમા કુલે ૩૮૦૦૦ કારખાનાઓ છે આ કારખાનાઓમાં કુલ રોકાયેલી થાપણ લગભગ ૨,૦૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડોલર (એટલે લગભગ ૬ અબજ રૂપીયા) જેટલી અંકાય છે આ કારખાનામાંથી દર વર્ષે અનતા માલની કીમત આશરે ૩,૦૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડોલર એટલે કે લગભગ ૯ અબજ રૂપીયા જેટલી ગણાય છે. આવા ગંતવર કારખાનાઓ અને આટલી મોટી રકમની થાપણો સાર્થે આટલી ગંતવર રકમની કીમતનો દરવર્ષે માલ પેદા કરે તેમા રોકાયેલાં માણસોની સંખ્યા પણ ઉપરના પ્રમાણો ભોતાં કલ્પી શકાય. એમ ગણાય છે કે ત્યાં કુલે ઘણા કારખાનાઓમાં મોટા ન્હાના દરેક દરજ્જાના માણસો ગણતાં ૮,૧૦,૦૦૦ ની સંખ્યા થાય છે અને એ માણસોને દર વર્ષે અપાતો પગાર અને મજુરી એ સર્વ મળી ને કુલ રકમ ૫૪ કરોડ ડોલર એટલે આશરે ૧ અબજ અને ૬૨ કરોડ રૂપીયા જેટલી થવા બળ છે. આખા યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમા જે માલ બને છે તેમાંનો લગભગ દસમો ભાગ એકલું ન્યુયૉર્ક બનાવે છે એ વાત ઘણા ચોક્કસની જાણમાં હશે !

રોજની ૨ લાખ ને ૬૦ હજાર માણસો ન્યુયોર્ક શહેરમાં નવાં આવે છે અને પાછાં જાય છે. વળી રોશી અજળ કરનાર વાત તો એ છે કે એવી ગણતરી કરવામાં આવી છે કે એ શહેરમાં દર ૫૦ મીનીટે એક નવું ઘર બને છે અલગત આ તો મહીનાની આખા વર્ષની સામટી ગણતરી ઉપરની સંસારીથી ઉપજવેલો આકડો છે; પરંતુ તે ઉપરથી કેટલા નવાં ઘરો એ શહેરમાં બનતા હશે અને ત્યાં કેટલી વહેવારની મોટી ધર્માલ દશે હોને ખ્યાલ આપી શકશે ત્યાંના ગાંદરમાંથી માલની આવજા દરવર્ષે ૧,૭૦૦૦,૦૦૦ ટન જેટલી થાય છે. પરદેશ સાથેના વ્યાપારની ગણતરી કરતાં એમ જણાય છે કે એ શહેરને પરદેશ સાથેના વ્યાપાર આશરે ૬ અજળ રૂપિયા જેટલો ધાય છે એટલે આખા દેશના કુલ વ્યાપારના ૭૪૮૩૦ જેટલો વ્યાપાર માત્ર એક જ એ શહેરમાં થાય છે વસ્તીની ગણતરીમાં પણ એ શહેરને આકડો ઘણો અજાયબી ઉપજાવનાર છે. દર વર્ષે ન્યુયોર્કની વસ્તી એક લાખ જેટલી વધતી જાય છે. ખૂં જોતા ન્યુયોર્ક પાંચ જુદાં જુદાં મોટાં શહેરોનું બનેલું એક જાનવર શહેર છે. આ બધું એ શહેરની ધર્માલ અને વહેવારની ધામધુમ વિગેરે માટે ને વર્ણન અપાયું છે તે બધું ખરૂં છે અને તે પરથી એ શહેર કેટલું જાનવર છે એ સ્પષ્ટ શકાય એમ છે. પણ તેની સાથે એવી જાનરી ધર્માલથી અને રોજની કાયમ ઘોંઘાટથી ત્યાં ચાલુ રહેનારા લોકોમાંથી ઘણા કંટાળી પડી ગયેલા છે. મોટાં, ઘોડા ગાડીઓ રેલ્વે દેનોની ઘણાજ મોટા પ્રમાણમાં દોડાદોડી એ કેટલાકને તો માત્ર ગમે તે વખતે મરવા માટે મનુષ્યો મુકેલાં

કાળચક્રો જેવું પણ લાગે એ સ્વાભાવિક છે આટલા કાયમ જાનવર ઘોંઘાટ અને રોજનો મકાનો બને વસ્તીમાં થતો ચાલુ વધારો જોતાં એક અજેજ મુસાફરે ન્યુયોર્ક શહેર જોઈને આપેલો અભિપ્રાય ઘણો બધાં બેસતો થઈ પડે એમ છે. એ અજેજ મુસાફરને બ્યારે પુછવામાં આવ્યું કે ન્યુયોર્ક વિષે એનો મત કેવો છે? ત્યારે એણે કહ્યું—“ખરેખર ન્યુયોર્ક એ ઘણું અજળ અને જાનવર શહેર થશે, પણ ક્યારે? બ્યારે એ પુરૂં બંધાઈ રહેશે ત્યારે” હજી ન્યુયોર્ક રોજનું વધતું જ જાય છે. ધર્માલને ખબર ક્યારે એ પુરૂં બંધાઈ રહે છે!

ચોખા ખાઓ.

આપણો દેશ તેમજ ચીન બાપાન વિગેરે એશિયાના દેશો તો ચોખાનું મહત્વ સમજતા આવ્યા છે, અને એ માટે ચોખાનો ઉપયોગ છુટથી કરતા આવ્યા છે. ચાલુ લગાડને દીધે જેમ જીલ ઘણી જાણતોમા પશ્ચિમના લોકોના મતોમાં ઘણો મોટો ફેરફાર થયો છે, તેમ આ ચોખાની જાણતોમા પણ ઈંગ્લાંડ અને અમેરિકાએ પોતાનો હાલ સુધી ચાલતો આવેલો મત ફેરવ્યો છે. ચોતરફથી એવી જૂનો હવે ચંભાળાવા લાગી છે કે “ચોખા ખાઓ. ચોખામાં જીન જોરાકો જેટલું જ પોષ્ટિક સત્ત છે અને વળી જીન દ્રાણા મોઘા ધયા છે.” ખટારા જેવી ચીન્સ પણ ચોવી ધધ છે ત્યારે ચોખા તો ચોંધા થવાને બદલે હાલમાં પ્રમાણમાં કાઈક સસ્તા છે. આ બધાં કારણો જોતાં ચોખા શા માટે ન ખાવા?” આવા ચોંકારા આપણે અમેરિકાના તરફથી સાંભળીએ છીએ. લગાડની જીલ મોઘવારીના કારણથી આપણા

દેશના ખોરાકનું અને એશિયા માત્રના ખોરાકનું એક મુખ્ય અંગ-ચોખા-જેને આટલા વર્ષો સુધી બીજી પ્રજાઓ વખોડી કહાડતી હતી-માત્ર શરીર ખોટું કુલાવનારી એ વસ્તુ છે એમ કહેવામાં આવતું-આપણામાંથી પણ ઘણા એમ માનતા કે ઘઉં જેવું ચોખામાં સત્ત્વ નહીં-એ તો માત્ર માંદગી વિગેરેમાં કોઈ હલકા ખોરાક તરીકે જ ખાવા જેવી ચીજ છે. એ બધી આપણી અને પશ્ચિમની માન્યતાને હાલની મોઘવારીએ ભુલવી નાંખી છે. ચોખા સસ્તામાં સસ્તા લાગવાથી બધાનું એની તરફ ધ્યાન જોવાનું. તપાસ કરવાનો વિચાર થયો કે એમાં ખોરાકી સત્ત્વ કેવું છે. પરિણામે બીજા કોઈ અનાજ કરતાં એ ઉત્તરતા નથી એમ સાબિત થયું. આપણે જાણીને અજાણ્ય છે એ કે ઉત્તર અમેરિકાનો દક્ષિણ અમેરિકાનો અને યુરોપિયનો કરતાં પણ એાછા ચોખા માથ છે. દર માણસ દીઠ દર વર્ષે અમેરિકામાં સરાસરી ૫ રતલ ચોખા ખવાય છે.

અમેરિકામાં આજ સુધી ચોખા નથી વપરાતા એનું એક કારણ એ હોય છે કે ત્યાંના ખેડાઓને ચોખા કેવી રીતે ગંધવા તે આવડતું નથી જો બરાબર રીતસર ગંધવામાં આવે તો રવાદમાં અને પોષણમાં ચોખા એક ઘણી ઉમદા ચીજ છે. સારી, લહેજતદાર, પૌષ્ટિક, વાની છે. આપણે ત્યાં જેઓ ચોખાની તદ્દન વિરૂદ્ધ હોય તેવા લોકોની આ બાબતથી કંઈક આજ ઉઘડશે એમ આશા છે.

માટે જોઈતી સગવડો અને સાધનો હાલમાં નથી, છતાં બેન્કીંગનો રીપોર્ટ જે હાલમાં બહાર પડેલો છે તે જોઈએ તો જણાય છે કે સામાન્ય રીતે જુદી જુદી બેન્કોની સ્થિતિમાં સારો સુધારો થયેલો છે. દેશની જુદી જુદી મહત્વની બેન્કો એટલે કે ઇલાકાની બેન્કો, એક્સચેન્જ બેન્કો અને હિંદી બેંક ટ્રસ્ટ વિગેરેમાં છેલ્લા દસ વર્ષમાં (૧૯૦૫ થી ૧૯૧૫ સુધીમાં) કુલ બેંકો ભરપાઈ થયેલી થાપણમાં અને રીઝર્વ તરીકે રાખેલાં નાણાંમાં, રૂ. ૪૧,૪૩ લાખ રૂપિયાથી વધીને રૂ. ૬૭,૦૩ લાખ જેટલો વધારો થયેલો છે. એટલે લગભગ દર દેશ જેટલો સરાસરી વધારો થયો છે. આમાંથી પ્રેસીડેન્સી (ઇલાકાની) બેન્કોમાં ૨૩ દેશ જેટલો વધારો થયો છે, એક્સચેન્જ બેન્કોમાં ૬૫ દેશ જેટલો અને ઇન્ડિયન બેંક ટ્રસ્ટ બેંકમાં ૧૪૨ દેશ જેટલો વધારો થયો છે. આ સર્વે બેન્કોમાંની રીપોર્ટ કરનાર સામટો વધારો ભેતા (સરકારી રીપોર્ટ ગાદ કરતાં) કુલે ૨૧૦ દેશ જેટલો થયેલો જણાય છે. ઉપર પ્રમાણે જુદી જુદી બેન્કોમાં આ વધારાનો આંકડો ભેતાં નીચે પ્રમાણે આંકડાઓ આપે છે:-

પ્રેસીડેન્સી બેન્કો રૂ. ૨૨,૨૬ લાખ થી
વધીને રૂ. ૪૦,૦૪ લાખ
એક્સચેન્જ બેન્કો રૂ. ૧૭,૦૫ લાખથી વધીને
રૂ. ૩૦,૧૫
ઇન્ડિયન બેંક ટ્રસ્ટ
બેન્કો. રૂ. ૧૧,૬૬ લાખથી વધીને
રૂ. ૧૭,૧૦

સાધારણ વર્ગ અને ગરીબ વર્ગના લોકોના સંબંધમાં તો હિંદુસ્તાનમાં બેન્કીંગ

એ પણ જાણવા જોગ થઈ પડશે કે રોકડ અને બેંકની જવાબદારી, એ બે વચ્ચેનો અસર

ઉંચી પોલીસી કહેલા ટેન્કલ ટોય ખરીદ કરવા ક્યાં જશો ?

હડીલી નખખાઈ.

હાલના જમાનામાં મેકડે ૯૦ ટકા જેટલો ભાગ કમતાકાતીના છુરાં દરદથી પીડાય છે, અને પછી સલામત રીતે ધલાજ કરવાને બદલે ચક્રચક્રીત બહેર ખમરો વાચીને ગભરાટના મારેલા, મોટી મોટી કીમતની દવાઓ અને તેવીજ ગણીર અને નુકશાનકારક પટીઓ વાપરીને કાંઈજ સુખ તો નહોતજ થતા પોતાના શરીરની અને પદ્મસાની ખરાબી કરીને બીચારા આખરૂને લીધે ગીરફતારીમાં ફર્મા કરે છે અને ઘણીક વખતે પોતાની કીમતી જીંદગીને કમોતે અંત પણ લાવે છે. જાણદ વીચાગ્વા જેવી છે ખરી, પણ એમ નથી કરતું જે તે બીચારાઓએ તેવીજ હાલતમાં સળક્યા કરવું માટે હાલમાં બાણીતા ડાકટરે, ઘણાજ ચોક્કસ, ખાતરી પુર્વક, અને સમજાણ ધલાજ ચોધી કાઢ્યો છે, જે ધલાજ કરવાથી તે માણસ પાછી તાકાત મેળવી શકે છે. જે-લા (૫) વરસમાં આ ધલાજ રકમખંધ પારગ્ની, ખોન, ભાટાયા, મેમણ, વોહગ, ઇંગેજ, ખીરતી તથા ચાહુડી ગૃહસ્થોને કરવામાં આવ્યો હતો અને તેનું પરીણામ સેક્ટે ૭૫) ટકા લાભકારક આવ્યું હતું. ઉપલા લાભ કારક પરીણામ પછી ધલાજ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે, માટે એક ગૃહસ્થ જામે તેવી કમતાકાતીથી પીડાતો હશે નાદાનીયતની ગફલતીથી અથવા કાંઈખી કારણથી તાકાત જતી રહી હોય, અસલ કરતા ઓછી માલમ પડતી હોય, તો નીચે લખેલે ઠેકાણે પહોંચા ૧ કાગળ લખીને વીગતવાર છાપેડું ખુલાસાપત્ર મંગાવવું. તે ધ્યાનથી વાચીને સાથે ખીડેલા સલાહ પત્રક ભરીને દવા જે મંગાવવી હોય તો કાંઈખી શરમાવા વગર મોદદી આપવું, જે ખુલાસા પત્રમાં દરેક બાબદના સંતોષકારક ખુલાસો દવા થું છે, દવા થું કામ કરે છે, દવાની કીમત થું છે, દવા વાપરીને આરામ પામેલા ગૃહસ્થો થું સરતીકીકેટ આવે છે વીગેરેના સર્વ ખુલાસા કાંઈખી તપાલ મર્ચ લીધા વગર તદનજ મફત મોદદી આપવામાં આવશે, પછી તે આવેલી કીમત પ્રમાણે દવા બનાવીને ગૃહસ્થવામાં આવશે જેથી કરીને શરમાવાનું કારણ રહેશેજ નહીં ખાતરીથી માનવું જે દરેક દરદીની હકીકત તદનજ ખાનગી રાખવામાં આવશે, એક દરદીનું નામ બીજા દરદી આગળ આઠા ફુંકવાની મતલબથી દેવામાં આવશેજ નહીં. ખાનગી રાખવાની જાણદ વકીલને બારેલે થમેલો લખત બરાબર સમજાવી જે ગૃહસ્થોએ મોટા મોટા ડાકટરો તથા રાજવંશી હકીમોની ખુલાકાત લીધી હોય સેક્ટે ૩૫૧ની બગાડયા હોય, તેવા ગૃહસ્થોને પણ આ દવાથી ફાયદો તો થશેજ દવામાં રમાયણ મારેલી ખાક, ધાતુ શોમલ, પારા, અશીલુ, વછનાગ અથવા તો ગરીરપર પુટી નીકળે એવી અથવા તો દવા વાપરવા પછી આખરૂને નુકશાન પહોંચે તેવી કશી પણ ચીજ વાપરવામાં આવતીજ નથી, જ વીધેની ખાતરી માનવતે સુખંધ સરકારની ગવરમેટ લેમેરિટરીમાં વીદાન સરકારી ડાકટરે આ દવા તપાસીને આપેલી સર્તીકીકેટ ખુલાસા પત્રમાં વાચવાથી પુરેપુરી ખાતરી થશે, જેથી પરેલ કરવાની પણ જરૂર નથી દવા નીર્ણય છે, દવાની કીમત સેક્ટે ૩૫૧ની નથી કીમત પણ નહીં, શકતીની દવાની બહેરખમરો તો હાલમાં ઉગરાઈ તગાઈ બને છે, પણ હવે તે લોકો વાપરીને કંટાળી જઈને સમજવા લાગે છે જે એકજ પેટ દવા સવે ની તળીઅતને માફક આવતી નથી અને પદ્મસાની ખરાબી થાય છે, અને તેટલા માટેજ આ દવા ફક્ત સુખંધમાંજ નહિ, પણ આખા હિંદુસ્થાન, ગુજરાત અને લખાણ દુર દેશવરોમાં પણ આરાકાર થઈને વીચારા પામ્યા છે, એજ તેની ખરાપણાની સાબિતી છે ખુલાસા પત્ર વાચીને દવા મંગાવવાનીજ જરૂર નથી, પણ એ જાણદના ધલાજની જરૂર હોય તો ખુલાસા પત્ર મંગાવીને વાચવાની ખાસ શલામણ કરવામાં આવે છે બહારગામ તથા મુશ્કાત ગૃહસ્થોએ ઇંગેજ અથવા તો ગુજરાતીમાં કાગળ લખીને ખુલાસાપત્ર મંગાવી વાચી પોતાની ખાતરી કરવી

ડાકટર પેત્રીક પોષ્ટ નખખ ૧૧ મુખર્ષ.

પાંચ બોલ્યા તે પરમેશ્વર.

આત્મપ્રશંસા ગમે તે રીતે કરીયે તે દોષને પાત્ર છે. “ જ્વરખિંદુ તાપપર રામબાણ છે. ” એમ હમે એકસરખું કહ્યા કરવા હોત તો પણ હમારા કહેવા પર કોઈએ વિશ્વાસ રાખ્યો નહોત. જ્વરખિંદુ લઈને વાપરીને યા વપરાવીને મહારાષ્ટ્રમાંના પ્રસિદ્ધ પુરૂષોએ “ આ દવા તાપપર ઘણી ગુણકારી છે ” એમ જે અભિપ્રાય આપ્યો છે તે જોઈ તમારો વિશ્વાસ પણ તે પર જરૂર બેસશે.

જ્વરખિંદુની સીફારમ કરનારા મહારાષ્ટ્રમાંના કેટલાક પ્રેમિદ્ધ પુરૂષોનાં નામો.

લોકમાન્ય બાળ ગંગાધર તિલક.

પ્રોફેસર ધોડો, કેશવ કર્વે, પુના.
પ્રોફેસર એન. જી. વેલિનકર, મું-
બઈના પ્રસિદ્ધ રૂઢિદંત બ્રધરહુડના
સ્થાપક.

ડૉ. હુરોલ્ડ, એચ. એન, પુનાની
મરકારી ખેતીવાડીની કૉલેજના પ્રિન્સિપાલ.
નામદાર ડી. વ્હી. બેળવી બેળગાંવ.
રા. રા. અનંત નીલકંઠ પિટકર, મુંબઈ.
ગ. રા. ગજનન ભાસ્કર વેદ.
ગ. રા. લક્ષ્મણ બાળકૃષ્ણ રાજે.

લો. અણ્ણાસાહેબ પટવર્ધન, પુના.
રા. રા. વ્હો. આર. શિંદે, નિરાશિત
સહાયકારી મંડળીના સેક્રેટરી.

પ્રી. વાસુદેવ બાળવંત પટવર્ધન
ફર્થસન કૉલેજ, પુના
પ્રો. નીલકંઠ સદાશિવ તાકખાવ, વી-
લસન કૉલેજ, મુંબઈ
પ્રો. શામરાવ રામચંદ્ર ધરાધર, સેંટ
એલિઝાબેથ કૉલેજ, મુંબઈ.
સ. રા. નાનાભાઈ એન, નાઇક મુંબઈ.

બાટલીની કિંમત ૧૦ આના વિ. પી. ઘી ૪ આના વધુ વિગત માટે પત્ર વ્યવહાર કરો

દરેક ડોકાણે એજન્ટ જોઈએ છે.

ગોવંડે એન્ડ સન્સ નં ૧૧૦ નવો નાગપાટો. ભાયબાળા—મુંબઈ.

શ્રી શાહુ છત્રપતિ મહારાજ કોલેજાપુરના ઉદાર આશ્રય હેઠળ

ડૉ. ગોવંડેલું

“ જ્વર ખિંદુ. ”

સારી આંકડો ગયા વર્ષની સરખાતમાં જુદી જુદી જાંડોમાં નીચે પ્રમાણે હતા:—

પ્રેસીડન્સી	જાંડો	૪૬ ટકા
પ્રેસિડેન્સી	"	૨૮ "
પ્રેસિડેન્સી	જાંડો	૨૧ "

નાણીએ અને કેશ્યુનરનો ઉપયોગ.

મલખાર કીનારા પરના કેટલાક પ્રદેશમાં નાણીએ, મરી, કાલુ વિગેરેના ઉદ્યોગ ધણી સારા ખીલવી શકાય એમ છે એવું અમને જણાવવામાં આવ્યું છે. ત્યાંના લોકોને હજી આ ઉદ્યોગની જોડાએ તેટલી કીમત ન હોવાથી અને વળી તેઓ પાસે નાણાની પણ પૂરતી છુટ ન હોવાથી ઘણી જમીન સસ્તા ભાવે ખરીદી શકાય એમ છે. સાડા ખાતર, સારા મજુરો અને ઉત્સાહી અને આ જાણતું જ્ઞાન ધરાવનારા માણસો રોકવામાં આવે અને આ બધું કરવા માટે સારી રકમની એટલે કે અમને જણાવવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે લગભગ ત્રીસેક લાખ રૂપિયા જેટલી થાપણ રાષ્ટ્રીને જમીનના સારા ટુકડાઓ પટેથી અથવા વેચાણ રાખવામાં આવે તો આ ઉદ્યોગ ઘણી સારી પાયરી પર પહોંચે અને એમાંથી ઘણું સાડા પેદા થઈ શકે. અત્યાર સુધી આ પ્રદેશમાં અંગ્રેજો અને કેટલાક જરમનો પણ આ બેંડે પાર ધણી સારા પાયા પર ચલાવતા હતા. અલખત જરમનો તો હવે એ ધણી લગાઈ શરૂ થયા પછી નથી ચલાવતા, અને એમાંના ઘણાજરમ અંગ્રેજો પણ લગાઈ માટે સ્વદેશમાં પાછા ફર્યા છે. આ કારણોને લીધે હાલમાં આ

ઉદ્યોગને ખીલવા માટે દેશીઓ માટે ધણી સારી તક છે એમ જણાવવામાં આવ્યું છે. આ જાણત જે મુદ્દરથોને વધુ વિગત જોઈતી હશે તેઓને આ એજન્ડામાંથી મળી શકશે.

હીંદમાં જરૂરીઆતની કેટલીક ચીજો માટે નીચે મુજબની કંપનીઓને ઇન્ડીયા ઓફીસ તરફથી કોન્ટ્રેક્ટો આપવામાં આવ્યા છે. (આંકડોખર ૧૯૧૬)

ચીજો.	કંપની.
એક્યુમ્યુલેટર્સ.	પ્રોક્ટર એન્ડ ગોલ્ડ,
ગ્રેકીઆર.	લંડન.
કાપડ.	કોન્સોલીડેટડ ગ્રેક
કોલસો. (ચાલુ).	એન્ડ એન્જનીઅ-
હોઝ પાઇપો.	રીંગ કંપની, લંડન.
	વીનટર ઓટમ
	બુક કલોથ કંપની,
	મેન્ચેસ્ટર.
	જી. જે કંકરનેલ
	અને કંપની, લંડન.
	કોન્સોલીડેટડ ગ્રેક
	એન્ડ એન્જનીઅ-
	રીંગ કંપની લંડન.
	જી. રોપ્સર ગોલ્ડન
	કંપની લંડન અને
	વેક્યુમ ગ્રેક કંપની,
	લંડન.
	હલકોન્સ આયરન
	કંપની. હલ.
	એ. રટાકેલ એન્ડ
	કંપની, મેન્ચેસ્ટર

મશીનો. લીનો ટાઇપ એન્ડ
મશીનરી લી. લંડન.
મોટરકાર. કલેમન્ટ ટાલ્મોટ
તાળાંઓ. અને કંપની લંડન.
ચખ એન્ડ સન્સ
લોક કંપની લંડન.
રંગો. આર. આર્થ. કલાર્ક
અને કંપની વેસ્ટ-
મીનસ્ટર.
કાગળ. ઇલેક્સ ટુરલીક્ટર
કંપની; લન્ડન કારી-
બોલમ કંપની; લંડન
વૅટરલો અને કંપની.
લંડન વિગેરે.
એન્ડ્રીડો. બી. એસ. ફ્રાંકેન
અને કંપની લંડન

ચીન સાથેના બહેપારમાં બ્રિટીશ જર્મન પદ્ધતિ.

ચીનમાંની બ્રિટિશ બહેપારી પેહીઓ, જર્મન લોકોની ફેટલીક હુશીયારી ભરેલી પદ્ધતિથી અને ચીન સાથેના બહેપારમાં એઓએ વાપરેલી કુશળતાથી ઘણો વખત સુધી નાવાકેંક હતી. આ અજ્ઞાનને લીધે જર્મનીનો બહેપાર ચીનમાં ઘણો ધમધાકાર ચાલતો હતો અને બ્રિટિશ બહેપારીઓને ઘણું સડન કન્ટુ' પડતું હતું. ખાસ જે બહેપાર માટે બ્રિટિશોને શુક્સાન ખમ્બુ' પડ્યું છે તે તો ન્હાની ન્હાની ચીજોનો બહેપાર છે. આપણે સાધાનથી રીતે આવી ન્હાની ચીજોના બહેપારમાંથી જે રહેાટી રમ્મ રળી શકાય છે તેને ખ્યાલ સરખો કરી શકતા નથી. એ ચીજો કીમતમાં ઘણી

નજીવી લાગે છે, પણ એમાંથી એવો સારો નફો મેળવી શકાય છે કે આપણે કદીએ પેણ નહીં.

આવી ચીજોનો બહેપાર ચીનમાં મૂળ તેો અંગ્રેજ કંપનીઓએજ શરૂ થયો હતો. લન્ડનનાં કારખાનામાં માલ ખનતો અને ચીનની અંગ્રેજ પેહીઓપર એ મોકલી આપવામાં આવતો. થોડાજ અરસામાં જર્મનીએ આ બહેપાર હાથ-કરી લીધો અને લન્ડનને બદલે જર્મનીથી ચીનમાં ચીજો આવવા લાગી. અલબત્ત બ્રિટિશ માલ કરતાં માલ ઉતરતા દરજ્જાનોજ નીકળતો પરતું જર્મન કંપનીઓ પોતાના માલની સાથે અંગ્રેજ કંપનીઓનો ખતાવેલો માલ પણ એ ખતાવનાર કંપની કરતાં સારી રીતે વેચી શકતાં એ વાત નિઃશંક છે. જર્મન બહેપારીઓ ચીનના લોકોને જીંદગી ચીજોખાસ કરીને ખતાવવામાં અને ત્યાંના લોકોને મન પસંદ કીમત આંકવામાં કુશળતા વાપરતા. તે ઉપરાંત બ્રિટિશ બહેપારીઓ કરતાં જર્મન બહેપારીઓ પોતાના માલને સારી રીતે બહાર પાડવામાં અહીં આતા હતા. ખાતરમાં માલને સારી રીતે કેમ ઠેસવવો એ વાત જર્મન બહેપારીઓ વધારે સારી રીતે જાણતા. પરિણામે બ્રિટિશ લોકોના હાથમાં અમુક થોડીજ ચીજો જે એકલા બ્રિટિશોજ ખતાવતા, તેથી ચીજોનોજ બહેપાર રહ્યો. આ વસ્તુસ્થિતિ થવાના મુખ્ય કારણો અને એ સુધારવાના ઉપાયો આપણે જોઈએ.—

(૧) જર્મનના નિકાશ કરનારાઓ અને જર્મન કારખાનાંઓ વચ્ચેના સારો સંબંધ અને દુએક બીજાને હુમેશાં સહાય કરવાની વિસ્તુકતા.

મેટલીક શીલીંગથી બીટલીંગના એરડો શોભે છે.

જર્મન કારખાનાંઓમાં બનતા માલને ચીનમાં દાખલ કરવા માટે ઉત્તર આપવાના હેતુથી જર્મન વહાણવાળાઓ તેઓના સેમ્પલ્સ (નમૂના) કાંઈ પણ દામ લીધા વિના ચીન લઈ જતા. આ નમૂના ચીનમાં સારી રીતે બજારમાં ફેરવવામાં આવતા અને આ પ્રમાણે સારા બહેપાર કરી શકાતો. વહાણવાળા તરફથી કેટલીક સૂચનાઓનો તુરત અમલ થતો અને 'અશક્ય' ગણવા 'નકાસુ' એવી રીતના જવાબો કારખાનાવાળાઓ આપતા નહીં. દરેક માલની સાથે હુશીયારીથી તૈયાર કરેલાં પ્રાર્થન લીસ્ટ મોકલાતા અને અને ખાસ કરીને આ પ્રાર્થન લીસ્ટ 'સી. આઈ. એફ.'ની પદ્ધતિ પ્રમાણે તૈયાર કરવામાં આવતાં જેથી ઘણા સારા લાભ સચવાતો.

૨. નવા બહેપારો ખોલવાની પદ્ધતિ:—

જ્યારે જ્યારે કાંઈ નવો બહેપાર, યા તેમ જોલુ ચીનના બહેપારમાં કાંઈ નવી ચીજોને દાખલ કરવા માટે બ્રિટિશ બહેપારીઓ તરફથી સૂચનાઓ થતી ત્યારે જર્મન કારખાનાવાળાઓ એ સૂચનાને ઉપાડી લઈ, નમૂનાઓ એકઠા કરી, નવા બહેપારને અનુસરતા નવા નમૂના તૈયાર કરી ચીનના બજારમાં મોકલી આપતા, માત્ર કેટલોય પર આધાર રાખી બેગી રહેતા નહીં ચીનના લોકોને કેટલોય કરતાં જે ચીજો ખરીદવાની એમની ઇચ્છા હોય તે ચીજો નજરે જોવાનું વધારે પસંદ છે આ વાત જર્મનો સારી રીતે ચેતી ગયા હતા અને તે પ્રમાણે વર્તતા હાલમાં ચોરા વખતથી ટ્રાન્સિંગ એજન્ટોને નમૂના લઈને લન્ડનથી ચીનમાં મોકલવામાં આવે છે. આ પદ્ધતિને લીધે લન્ડનના બહેપારમાં ઘણા સારા

વધારો થઈ શક્યો છે, પણ આજ રૂઢી પહેલાંથી ચાલુ કરવામાં આવી હોત તો આથી પણ ઘણા સારો લાભ થાત એ તરત સ્પષ્ટ થઈ શકાય એવું છે. આવા ટ્રાન્સિંગ એજન્ટોએ માત્ર શાગ હાઈમાં વરસમાં એકાદ વાર આવીને પગલાડીયું કે મહીનો રહીને ચાલ્યા જવું ન જોઈએ. જુદા જુદા શહેરોમાં ફરીને અને લાગે વખત રહીને નમૂનાઓનો દેશમાં વધારે ફેલાવો કરવો જોઈએ.

(૩) નમૂનાઓથી બહેપાર વધારવા માટે જરૂરીયાત.

બ્રિટિશ ખેડીઓએ ચીનમાં નવા નવા નમૂનાના કાયમ મોકલાવતા રહેવું જોઈએ. ચીનના લોકો નવી નવી ચીજો જોઈને ઘણા ખુશ થાય છે અને કંઈ ચીજ પેચાઈ શકાશે એ એકદમ કહી શકાય એમ નથી. ગમે તે ચીજનો અણુધાર્યો ઉઠાવ થઈ જાય છે. ખાસ કરીને હાલમાં પરદેશી માલ માટેની પ્રીતિ ઘણી વધતી જાય છે તેવા વખતમાં જે ચીજો પહેલાં ચીનમાં પેચાની નહોતી તેવી ચીજોનો પણ ઉદય થતો જાય છે.

(૪) ચીનમાં આડતીઆ.

અત્યાર સુધી જર્મન નિકાશ કરનારાઓ ટુંગર્ગથી પોતાના આડતીઆ ચીનમાં મોકલતા અને તેઓને ચીનની બહેપારી પેઢીઓ સાથે સંબંધ બાધવતા જર્મન પેઢીઓ તરફથી આ આડતીઆઓને પગાર આપવામાં આવતો અને શરૂની અને એકીસની સગવડ કરી આપવામાં આવતી. આ રૂઢીમાં ઘણું ફાયદા સમાયેલા છે અને એવું અનુકરણ

ખિટિશ પેઢીઓએ કરવું જોઈએ. ખાસ કરીને આ રૂઢીમાં એક વાત ધ્યાનમાં લેવા જેવી એ છે કે, નિકાશ કરનારાઓ અને ઠારખાનાં-વાળાઓ વચ્ચે સારો સંબંધ હોવો જોઈએ.

ઉપર જણાવેલી રૂઢીઓ પ્રમાણે ખિટિશ પેઢીઓ બેપાર કરે તો તેઓને જરૂર ઘણું કાયદો થાય.*

—*—

જાપાનની નીપોન યુસેન કેઈસાં નામની બાણીતી સ્ટીમર કંપનીના ગયા સપ્ટેમ્બર મહીના સુધીનો રીપોર્ટ હમને મળ્યો છે. રીપોર્ટ ઉપરથી જણાય છે કે કુલ આવક ગયા છ મહીના દરમિયાન ૩ કરોડ અને ૯૦ લાખ ચેન જેટલી હતી અને કુલ ખર્ચ ૧ કરોડ અને ૯૦ લાખ ચેન જેટલો હતો. ઇન્ડ્યુસ્ટ્રી, આદિ વિગેરે માટેની થાપણ રાજેલી રકમ રૂપ લાખ ચેન જેટલી હતી. ચોખ્ખા નફાની રકમ લગભગ ૧ કરોડ અને ૭૦ લાખ ચેન જેટલી થાય છે; એટલે કે કુલ ભરાયેલી થાપણ ઉપર દર વર્ષ દર સેંકડે ૬૫ ટકા જેટલો નફો લગભગ થયો એમ ગણી શકાય. પાછલાં વર્ષોની બાકી પુરાંત આ સાથે ઉમેરતાં કંપનીના હાથમાં ૨ કરોડ અને ૪૦ લાખ ચેનથી કાંઈક વધારે રકમ વાપરવા માટે રહી હતી. આમાંથી ૮ ટકા જેટલું ડીવીડન્ડ અને બે ટકા જેટલું ખાસ ડીવીડન્ડ આપતાં અને ૧૮ ટકાનું બીજું વધારાનું ડીવીડન્ડ આપતાં કુલ લગભગ ૧ કરોડ અને

૮૦ લાખ ચેન જેટલી રકમ બીજા વર્ષના હિસાબ પેટે પુરાંત તરીકે લઈ જવામાં આવી હતી.

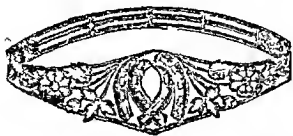
૧૯૧૬ ની સાલનો ખિટિશ બેપાર:

અમ સાલના ખિટિશ બેપારનો રીપોર્ટ જોતાં આયાતી બેપાર માટે વહાણોની આવ જાવ ઉપર હજી વધુ કાળુ મુકવાની જરૂરી આત જણાય છે. નિકાશ અને આયાતનું આંકડા સરખાવતાં વહાણો ઉપરનો એ કુશ વધારવાની જરૂર છે. એ સપ્ટ જણાઈ આવશે હાલનું નવું રાજ્ય બંધારણ આ જાખર ઉપર વધુ ધ્યાન આપે એ ઘણું ઇચ્છનાં જોગ છે. ઇંગ્લેન્ડની ૧૯૧૬ ના વર્ષ દરમિયાનની આયાત પૌંડ ૯૪,૯૧,૫૨,૬૭૯ જેટલી લગભગ હતી; એટલે કે ૧૯૧૫ ના વર્ષ સાથે સરખાવતાં પૌંડ ૯,૭૨,૫૬,૩૨૯ જેટલો વધારો થયો હતો. નિકાશનો આંકડો એ જ વર્ષમાં, ૧૯૧૫ ના વર્ષ કરતાં ૧૨,૧૬,૭૭,૭૬૪ પૌંડ જેટલો વધ્યો હતો; એટલે કુલે ૫૦,૬૩,૪૬,૨૧૨ પૌંડ જેટલો થયો હતો. એકલા ડીસેમ્બર મહીનામાં આયાત કુલે ૭,૫૪,૦૦,૩૦૬ પૌંડ જેટલી ગયા વર્ષના (૧૯૧૫ ના) ડીસેમ્બર મહીનામાં થયેલી આયાત કરતાં પૌંડ ૫૦,૭૬,૩૯૧ જેટલી વધારે હતી; જ્યારે એ મહીનામાં નિકાશ કુલ ૩,૬૯,૨૮,૪૬૦ પૌંડ જેટલી એટલે ગયા વર્ષના (૧૯૧૫ ના) ડીસેમ્બર મહીના કરતાં કુલે ૫૯,૮૦,૯૪૧ પૌંડ જેટલી વધારે હતી.

* પૌંડ એક ટ્રેડ બનાવ ઉપરથી.

મુંબઈના પ્રદર્શનમાં સોનાનો ચાંદ મેળવનારા ઝવેરીઓ

અમોતે અમારા સોનાના દાગીનાના સુંદર અને વીલાયતી જેવા સપ્તાઈદાર કામ માટે છેલ્લાં પ્રદર્શનમાં સોનાનો ચાંદ આપવામાં આવ્યો છે.

મોહનલાલ

એન્ડ

કાનજી ઝવેરીઓ.

દરેક - જાતના સોના, ચાંદી, અને ઝવેરાતના Up to-date દાગીના ગંજાવર જરૂરમાં તૈયાર મળશે.

ટેલીફોન નં. ૧૭૬૫

૧૯૭-૨૦૧ શેકમેન સ્ટ્રીટ—મુંબઈ.

લડાઈના વતોરો.

આ દુનિયાની મહાન લડાઈમાં ઠોળી ફેલેલ થયે તેનું લવિષ્ય ૫૦૦૦ વર્ષ પહેલાં હિંદનાં એક મહાન યોગીએ ભાષ્ય હેતુ છે “આત્મ ત વિર્યવાન પ્રજાનો લડાઈમાં વિજય થશે ” અને તેની સાથે પ્રજા વિર્યમાન કેમ બને તેનો પણ એક ગૂઢ લેખ હતો. એ લેખની અચૂત સિદ્ધ કરે તેવી એક વનસ્પતિ એકિચકોના જંગલમાં ઉગે છે. અમેરિકાના પ્રખ્યાત ડૉ. બેરીસાએ તેના પ્રયોગથી ધાતુની નળાણથી પિડાતા અસખ્ય સ્ત્રી પુરૂષોને મૃત્યુના પંજરામાંથી બચાવ્યા હતા. તેમાંનો એક મહાન અમેરીકન પુરૂષ રેવરંડ ડૉ. ગ્રેસ ગ્રાવપુલની કુટેવને લીધે આત્મ ત નિર્ણય થઈ માતની આંખોએ ચડેલો હતો અને સેન્ડો કાક્ટસની દવાથી લેને બીલકુલ ફાયદો થયો નહોતો તેને ડૉ. બેરીસા

હક

“ ઝંખલો—આર્યન ટોનિક પીલ્સ ”

માંની એક ઔષધિના પ્રયોગથી બચાવ્યો હતો.

માટે ધાતુ નળાણથી પિડાતા કમતાકોત સ્ત્રી પુરૂષો તમારું શરીર લીમ, સેન્ડો યા રામચુર્તિ જેવું વિર્યવાન બનાવવું હોય તો દુનિયાના આ છેડાથી પેલા છેડા સુધી તમારે માટે “ ઝંખલો આર્યન ટોનિક પીલ્સ ” મિલકે બીજું એક પણ ટોનિક ઔષધ નથી આવે. મગાવો ને માત્ર ૨૪ કલાકમાંજ તેની અદ્ભુત શક્તિ અનુભવો. એક મહિના સેવન કરી નહું જીવન પ્રાપ્ત કરો. શીશી એકની કીમત રૂ. ૨ વી. પી. ચાર આના વધુ

શ્રી વર્ણના હિન્દુ ગૃહસ્થો માટે: તબીયત સુધારવાનું સર્વોત્તમ સાધન.

આરોગ્યતા માટે
સર્વોત્તમ
સ્થળ.

ધરના કરતાં
ઉત્તમ
સગવડ.

પ્રમાણીક,
ખતીલા,
નોકરો.

શ્રી
મહીકાંઠા
ઉત્તમ
ભોજન ગૃહ.
ભુલેશ્વર
અનંતવાડી
નાકે.

સુંદર હવા
અને
ભવ્ય ભુવન.

વીજળીક
ભથ્થાદાર
લાઇટ—૫'ખા.

સ્વચ્છ
જિ'યામાં જિ'યો
ખોરાક.

ખાસ પધારો
અને જાતે
ખાત્રી કરો.

૪૦ લાખ ચેનથા કાલક વધાર રકમ વાપરવા
માટે રહેલી હતી. આમાંથી ૮ ટકા જેટલું
ડીવીડન્ડ, અને બે ટકા જેટલું ખાસ ડીવીડન્ડ
આપતાં અને ૧૮ ટકાનું બીજું વધારાનું
ડીવીડન્ડ આપતાં કુલે લગભગ ૧ કરોડ અને

૫૦,૭૫,૩૬૨
મહીનામાં નિકાસ
જેટલી એટલે :
હીસેબનર મહીના
માં જેટલી વધારે હ

• બોર્ડ ઓફ ટ્રેડ બનાવેલ ઉપરથી

જરૂર મળેલા યા લખ્યા
લા ત્રીવેદી,
નેજર અને માલીક.

મારસેલ્સની રંગીન લાલીઓ સહાયદાર અને મળે

**પી. એન્ડ એ. નેવીગેશન કંપની (પેનીન્સ્યુલર એન્ડ ઓરીએન્ટલ કંપની) નો
હિસાબ (૧૯૦૭ થી ૧૯૧૬).**

સપ્ટેમ્બર ૩૦ મી પેસેન્જરના માલની કુલ ઉપજ. ચોખ્ખી ડીવીડન્ડ ડેપ્રીમીએશન

ભાડાની ઉપજ. ઉપજ.

આવક.

એકાઉન્ટ ખાતે

પૌંડ

પૌંડ

પૌંડ

પૌંડ

%

પૌંડ

૧૯૦૭	...	૧૧,૫૧,૦૦૦	૧૫,૫૫,૬૦૦	૩૧,૦૫,૦૦૦	૨,૧૫,૬૦૦	૧૩	૪,૫૬,૮૦૦
૧૯૦૮	..	૧૧,૬૮,૩૦૦	૧૫,૨૦,૧૦૦	૩૦,૭૯,૬૦૦	૨,૪૬,૧૦૦	૧૩	૩,૭૪,૧૦૦
૧૯૦૯	...	૧૨,૩૧,૫૦૦	૧૫,૧૮,૮૦૦	૩૧,૩૨,૨૦૦	૨,૧૬,૬૦૦	૧૩	૩,૭૫,૬૦૦
૧૯૧૦	...	૧૨,૪૭,૫૦૦	૧૭,૩૪,૨૦૦	૩૩,૭૪,૬૦૦	૨,૦૬,૫૦૦	૧૩	૫,૧૦,૮૦૦
૧૯૧૧	...	૧૨,૬૪,૪૦૦	૧૭,૨૧,૭૦૦	૩૪,૦૪,૬૦૦	૨,૦૬,૨૦૦	૧૩	૫,૫૬,૫૦૦
૧૯૧૨	...	૧૨,૯૭,૬૦૦	૧૮,૩૧,૫૦૦	૩૫,૩૧,૫૩૦	૨,૩૬,૫૦૦	૧૫	૪,૬૬,૨૦૦
૧૯૧૩	...	જુદી જુદી દેખાડવામાં આવી નથી.	{	૩૮,૬૯,૧૦૦	૪,૬૧,૭૦૦	૧૫	૪,૫૬,૬૦૦
૧૯૧૪	.			૩૪,૧૫,૬૦૦	૨,૬૧,૫૦૦	૧૫	૪,૫૦,૦૦૦
૧૯૧૫	...	{	દેખાડવામાં આવી નથી.	૪,૩૧,૧૬૧	૧૫	{	દેખાડવામાં આવી નથી.
૧૯૧૬	...			૭,૧૭,૫૦૦	૧૮		

ચીનની જે પેટીઓ સાથે આયાતી અને
નિકાશી વહેપાર કરી શકાય તેવી પેટીઓનું
કુ હીરટ નીચે મુજબ છે.

પેટીનું નામ.

શહેર.

પેમ. બાઆ. એન્ડ કં પનો.

સાંગહુઈ.

પેક. પી. બેન્ડ પેલોફ.

હાંચીન.

પમીદાના ખુરખાત એન્ડ કં પની.

પેક. સી. ફોર્કન.

લિંગક્ર પ્રોડક્ટસ એકસપોર્ટ કં પની.

આ ઉપરાંત અમને એક બહિરનામું
મળ્યું છે જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે
અગાઉ જણાવેલા હીરટમાંથી નીચેના નામો
કાઢી નાખવામાં આવે છે એટલે કે નીચેની
પેટીઓ સાથે આયાતી નિકાશી વહેપાર થઇ
શકશે નહીં:—

પેટીનું નામ.

શહેર.

ચ ગ. ડા. મુએન

સાંગહુઈ.

ડોંગ. સીંગ. વો એન્ડ કં પની.

”

જાપાનમાં અગ્રણ્ય આયાત કરવા માટે
નીચેની એક વધુ પેઢીને મંજૂરી મળી છે:—
ચીજોડા ગુમી (ટાઈગ્રીસ.)

રૂના પાકનો વર્તારો.

૧૯૧૬-૧૭ નો ત્રીજો વર્તારો નામદાર
હિંદી સરકાર તરફથી બહાર પડ્યો છે. આ
વર્તારો બુદ્ધિ બુદ્ધિ પ્રાંતિક સરકારો તરફથી
મળેલી ખબરોને આધારે ઘડાય છે. રીમે-
બરની ૧ હી તારીખ સુધીની રૂના પાક માટેની
આકાંક્ષી આ વર્તારોમાં જણાવવામાં આવો છે.
આ પછીનો ચોથો વર્તારો ફેબ્રુઆરી મહીનાની
આખર સુધીનાં બહાર પડશે.

રૂનો પાક જે જમીનોમાં થતો હોય તેવી
જમીનનું કુલ માપ ૨,૦૭,૦૨,૦૦૦ એકર
જેટલું આંકાયું છે. ગયા વર્ષમાં આ મોસમમાં
એ માપ ૧,૭૩,૮૯,૦૦૦ એકર જેટલું હતું.
એટલે લગભગ ૧૯ ટકા જેટલો વધારો થયો
છે ગયા વર્ષની (૧૯૧૫-૧૬) છેલ્લી આંકણી
કરતાં કુલ ૧૫ ટકાનો વાધારો આ વર્ષ માટે
આકાંક્ષામાં આવ્યો છે.

બીજા આંકડા નીચે પ્રમાણે છે:—

ગયા વર્ષનો આજ મોસમ- આ વર્ષનો કુલ
મનો કુલ પાકનો આકડો. પાકનો આંકડો.

ગાંસડી ગાંસડી

૧૩૬,૮૬,૦૦૦

૪૫,૧૫,૦૦૦

* રૂને ગાંસડી ૪૦૦ રતલની લેખાય છે

આ રીતે આ વર્ષમાં ૨૨ ટકા
વધારો દેખાડવામાં આવ્યો છે ગયા
વર્ષના કુલ પાકનો આંકડો જોતાં ૧૮
વધારો આંકાયો છે વળી ગયા વર્ષની
નિકાશ, મીલોમાંનો વપરાશ અને
ઠાકરખાનાંના વપરાશના કુલ આંકડાઓ સા
આ વર્ષનો આંકવામાં આવેલો કુલ પાક
ટકા જેટલી ઘટ બતાવે છે.

ચોખાના પાકનો વર્તારો

ઉપર પ્રમાણે ઇ. સ. ૧૯૧૬-૧૭ નો
ચોખાના પાકનો બીજો વર્તારો ના. હિંદી સરકાર
તરફથી પ્રાંતિક સરકારો તરફથી મળેલી ખબરોને
આધારે બહાર પાડવામાં આવ્યો છે આ વર્તારો
માં આખા બ્રિટિશ હિંદુસ્તાનમાં જ્યાં જ્યાં
ચોખાનો પાક થાય છે તે પ્રાંતોમાં ૬૬ ટકા જેટલો
લાગોનો રીપોર્ટ લેવાયેલો છે. માત્ર કુર્ગને
અને સુખાઇનો (એમીલની શરૂઆતનો) પા
જણુત્રીમાં લેવામાં આવ્યો નથી. તા. ૧૬
ડીસેબર સુધીના રીપોર્ટનો આધાર આ
લેવામાં આવ્યો છે. આ પ્રદેશોનું ચોખા ઉત્પ
કરતાર જમીનનું કુલ માપ માત્ર ૬૭,૦૦
એકર છે:—

મેટેલીક શીલીંગની સારી ડીઝાઈન ગમશે કે ?

ગયા વર્ષમાં અંકયેલું જમીનનું
કુલ માપ (આજ મોસમનું)

એકર.

૭,૬૪,૦૮,૦૦૦

આ વર્ષનું માપ.

એકર.

૭,૮૫,૮૦,૦૦૦

ગયા વર્ષનું છેવટનું
કુલ માપ.

એકર.

૭,૭૬,૦૦,૦૦૦

આ પ્રમાણે ગયા વર્ષની આજ મોસમની
જમીન કરતા આ વર્ષની આકલ્પીમાં ૩ ટકા
જમીન અને ગયા વર્ષની કુલ આકલ્પી કરતાં
૩ જેટલો વધારો જણાય છે.

આ વખત વરસાદ અને રેલ વિગેરેથી લગ
દરેક પ્રાંતના પાકને નુકસાન પહોંચ્યું હતું
જંગાળા બિહાર અને ઓરીસાના

શિયાળાના પાક માટે અને મદ્રાસ, બર્મા
સંયુક્ત પ્રાંતો અને સિંધના આખા વર્ષના
પાક માટે વર્ષ સાફ નીવડેલું ગણી શકાય.
આસામ, મુંબઈ અને મધ્યપ્રાંતોના કુલ પાકમાં
અને જંગાળા, બિહાર અને ઓરીસાના ખરી-
ફના પાકમાં વરસાદ અને રેલથી ધાર્યા કરતા
વધુ નુકસાન થયું હતું.

COMMERCIAL INTELLIGENCE & STATISTICS.

વેપારી ખાતમીઓ અને આંકડાઓ.

TARIFF VALUATION OF SUGAR.

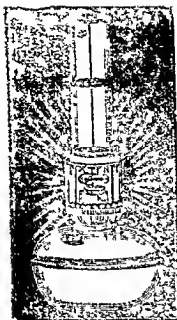
ખાંડની જગત વખતે આંકેલી કિંમત.

♦♦♦ ♦♦ ♦♦ ♦♦ ♦♦ ♦♦ ♦♦ ♦♦

ધ. સ. ૧૯૧૧ ની સાલના કસ્ટમ સરકયુલર નંબર ૫ માં માં ગતાવેલી રૂઢી પ્રમાણે ધ. સ. ૧૯૧૬ માં ખાંડ ઉપર કેટલી જગત થશે, તે અંદાજ કાઢવો સહેલો થઈ પડે તેવા હેતુથી આ કોષ્ટક તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. તેમાં પ્રથમ સપ્ટેમ્બર માસ હરમ્યાન કેટલી આયાત થઈ પડી હતી તે તથા કસ્ટમ હાઉસના રીટર્ન પ્રમાણે તેની એક હંદ્રવેટની સરેરાશ શી કિંમત હતી તે આપવામાં આવ્યું છે, અને બીજા કોલમમાં વરસની શરૂઆતથી આજ સુધી થયેલી કુલ આયાત તથા તેટલા વખત હરમ્યાન તેનો સરેરાશ કિંમત શી રહી છે તે પણ આપેલું છે.

ખાંડની જાત.	ધ.સ. ૧૯૧૬ ના નવેમ્બર માસમાં થયેલી આયાત		૧૯૧૬ ની પહેલી અક્ટોબર સુધી થયેલી આયાત.	
	જથ્થો	હંદ્રવેટની સરેરાશ કીંમત.	જથ્થો	હંદ્રવેટની સરેરાશ કીંમત.
	હંદ્રવેટ	રૂ. આ.	હંદ્રવેટ	રૂ. આ.
ખાંડ ગાંગડીવાળી બીટ જાતની				
” ” સુવાળી ચીનમાં સુધારેલી	૧૨,૦૬૬	૨૦—૦	૧૫,૮૭૭	૧૬—૪
” ” જાપાનમાંથી	૫૬,૮૮૭	૧૬—૦	૭૧,૦૧૨	૧૬—૦
” ” સુવાળી ઇન્ડિયામાંથી				
” ” જાવાની ૨૩ ડચ સ્ટેન્ડર્ડની તથા ઉપરની	૬,૧૧,૭૬૯	૧૮—૪	૧૨,૪૩,૧૦૦	૧૭—૧૨
” ” જાવાની ૧૬ ધી ૨૨ ડચ સ્ટેન્ડર્ડની	૨,૬૪,૮૮૭	૧૬—૧૨	૬,૨૭,૮૪૪	૧૬—૪
” ” જાવાની ૧૫ ડચ સ્ટેન્ડર્ડની અને હલકી				
” ” મોરીસીયસની ૧૬ ડચ સ્ટેન્ડર્ડની તથા ઉચી સાફી	૧૮,૭૭૬	૧૬,૧૨	૧૮,૭૭૬	૧૬—૧૨

દીવાળીના માટે ફેરફાર દાખલ કરી છેલ્લી ડીઆઇનો જોઇશે કે ?

દાવડાની ચીમની.

લગાઇ રહે થવા સાથે જાપાની કાચની ચીમનીઓ આવેને તે માત્ર વાપરવામાં ધણે ખર્ચ કરાવે છે તે ચીમની પરી જાય, તેમજ જાવડા બત્તી થાય તેમજ હવા લાગે તથા પાણી પડે કે તરત ભાગી જાય છે ને રોજની જો ત્રણ ચીમનીઓ તમોને લેવી પડે છે

અમારી પેટન્ટ ચીમની તમો વાપરો જો પરી જવાથી બત્તી વધી જવાથી દોરાની આપની ચીમની ઉપર પાણી પડે તોપણ ભાગતી નથી ને દર વરસે મારા રૂ ૨૦) નો અમારી એક ચીમની વાપરવાથી બચાવ થશે

દરેક જાતની ચીમનીઓ બનાવનાર—

દાવડાની કું

મગધેવીના દુવારા પાસે જોગ્યા કુમેરના માળામા પોસ્ટ ના રૂ

પ્રામંડ હોસ્ટ મફત—વેપારીઓને બરપુર કમીરાન જલદી મગાવો

બસો રૂપૈઆમાં અનુદાન સાથે અમર નામ.

નડીઆદ હિંદુ અનાથાશ્રમને એકી વખતે રૂ ૨૦૦) આપનાર દાતાના નામની આ રસની તંજતી આશ્રમની ઑફીસમાં ચોઢવામાં આવશે તથા તે રકમના વ્યાજમાંથી દરેક વધે નહીં કહેલા દીવસે દાતાના સ્મરણમાં અનાથોને જગાડવામાં આવશે.

પચીસ રૂપિયામાં ગૌદાન !!

રૂ. ૨૫) આપવાથી એક "ગૌદાન" જણી તેના વ્યાજમાંથી અનાથોને દુધ આપવામાં આવે છે તથા દાતાના નામનું લીટ લોડીપર લખી જાહેર ભાગમાં સુકી સ્મારક રખાય છે.

એક રૂપિયો ને તેથી વધુ દાન આપનાર ગૃહસ્થોનાં નામ વાર્ષિક રીપોર્ટમાં પ્રગટ થાય છે. વાર્ષિક રિપોર્ટ ફરેકને મફત મળે છે

મંત્રી—હિંદુ અનાથાશ્રમ—નડીઆદ.

વૈદ્ય વિદ્યાની નવી શોધ ?

Biochemic Medicines

or

Twelve Tissue Remedies.

જીવન રસાયન દવાઓ.

જીવન દવાની શોધ જર્મન ડોક્ટરે કરી વીશ વર્ષના અગુણ વયની પ્રસિદ્ધિમાં સુકી છે. કોઈ પણ એરી તત્વોથી નીરાળી અને સ્વાદે મળી બાર દવાઓ શરીરના દરેક દરેક ઉપર અકસીર કામ કરે છે અને નાના બચાઓ પણ હોશથી લે છે. તેથી ઘરગણુ દવા તરીકે બહોળા પ્રચારમાં આવી છે. કિંમત દરેક ઑસની ૧૨ શીશીના એટ ૧ ના રૂ. ૬. દરેક પાવનની દવાઓ મળશે. લાન્કાઈડ ડોન્નાલાઈડ એન્ડ અધર્સ. રાજકોટ-કાઠીઆવાડ.

(આસ ઉંચ વર્ણના હીંદુ ગૃહસ્થો માટે)

મનને પસંદ પડતી જમવાની

ઉમદા સગવડ.

શ્રી અંબીકા

ભોજનશાળા.

૨૭૪ કાલબાદેવી રોડ—વીઠ્ઠલવાડી સામે.

મુંબઈ.

આ ભોજનશાળા, માલીકોની જાતી દુખરેખ નીરે
છેલ્લામાં છેલ્લી પધ્ધતિ મુજબ ચલાવવામાં આવે છે.
ધર્મરક્ષણ, સ્વચ્છતા, પ્રમાણિકતા, ઉંચો ખોરાક અને
ખતિલા નોકરો એ આ ભોજનશાળાનાં મુખ્ય લક્ષણ છે.
સગવડતાના પ્રમાણમાં ભાવ ઘણાજ મધ્યમ રાખવામાં
આવ્યા છે.

વધુ ખુલાસા માટે મેનેજરને મળો યા લખો.

બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા

હિન્દુસ્તાનમાં સંચુકત થયેલી અને ઇન્ડિયન કંપનીના કંપનીના થાપણમાં
અડધા વર્ષ દરમિયાન એકલે ૧૯૧૬ ની વીસમી જીન સુધીનો થયેલો વધારો તેમજ ઘટાડો નીચે પ્રમાણે છે —

ખાતા.	ગયા અડધા વર્ષમાં ભરાયેલી થાપણના એકેકર આંકડો.	અડધા વર્ષ દરમિયાનમાં રજીસ્ટર થયેલી નવી કંપનીઓ.	સંખ્યા.	ભંજીર થયેલી શેરોની થાપણ	સંખ્યા.	ભરાયેલી શેરોની થાપણ.	ભરાયેલી થાપણના ડિવિડન્ડરોનો ભંડોળ.
મદ્રાસ...	૫,૭૬,૬૧,૭૭૫	રૂપિયા ૩૮,૩૦,૦૫૨	૧૦	રૂપિયા ૨૧,૬૭,૫૦૦	૨૦	રૂપિયા ૭,૮૪,૬૨૩	રૂપિયા ૧,૦૦,૦૦૦
મુંબઈ.	૩૦,૩૨,૧૫,૩૨૫	૪,૫૭,૪૮,૬૦૯	૮	૫૧,૭૫,૦૦૦	૪૫	૧૫,૪૩,૨૭૧	૭૫,૦૦૦
બંગાળ	૩૧,૬૮,૫૫,૨૭૨	૫,૮૧,૦૨,૬૫૭	૨૬	૮૬,૬૦,૦૦૦	૭	૬,૪૧,૪૬૨	
સુનાઈટ પ્રોવિનસીસ	૪,૬૦,૧૪,૧૮૭	૧૬,૨૪,૮૬૦	૩	૨,૧૦,૦૦૦	૬	૧,૮૨,૬૧૪	
પંજાબ...	૧,૩૫,૮૭,૦૪૦	૬,૧૫,૬૦૦	૪	૫૦,૬૦,૦૦૦	૫	૧,૮૦,૭૭૩	
હિંદલી...	૨૬,૬૨,૫૪૨		૨	૮,૨૦,૦૦૦	...		...
નોર્થ-વેસ્ટ ફ્રન્ટિયર પ્રોવિન્સ.	૨,૨૦,૩૧૬		..		...		...
બર્મા	૫,૪૪,૫૪,૬૧૬		૨	૧,૨૦,૦૦૦	૬	૨,૧૬,૬૩૬	
સુન વ પ્રોવિન્સ અને બીસાર.	૪૫,૩૬,૭૩૨	૨૬,૩૬૩	...		...	...	

તહેવારને માટે ટોપી ક્યાંથી લેશો ?

એકજ ભાવવાળી જુની
અને બાણીતી

મહાસે એન્ડ કંપની,

મારવાડી
ખનાર
મુંબઈ.

વીલાયતી
કીરતી મેકરની બાણીતી
થયલી હાથી છાપની હ મેરીઅન
એગલેર, સાઈકલ, મીરજાપુર, વીગેરે
તથા બચ્ચાના ફેન્સી ટ્રેસો તેમજ સાચી જરીની તથા
નવી તરાહની ઇ ડ્ર કેપ તથા વીક્ટરીયા કેપ, સાદી ટોપીઓને
મનવર નથી હમારે ત્યા હરહ મેરા તઈયાર છે તે ભેજ
જવાને સુક્રો નહી

ખહારગામના ઓર્ડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે

હીસ્ટરિયા-વાયુ મુક્તા—

કી. રૂ. ૪-૧૦-૦ પો. જુહુ.

મૃગી-રેફરે કે વાઈથી આકડી, તાણુ, જે'ચ કે ઠાંકણી આવતા મેશુદિ, દાંતખીવી, શ્વાસ
ધાવો, થંડાગાર બનવું, ફીણના ફીસોટા, પેટના દુખાવા ઇં નવા કે જુના દર્દ માટે સમખાણુ છે.
વળી ચિત્તભ્રમ-ઉન્માદ કે ચેલછાને લીધે, રકબું, ફટબું, ધુલબું, નાસબું, બકબું, મૌન્યતા,
ચિત્ત ભેલું, પ્રેવાદિચેષ્ટા વગેરે લક્ષણો ઉપર તેજદાર વસ્તુ છે.

ઉપયોગ કરેથી ખાત્રી, દવા મહિનાભરની-વનસ્પતિની-રિજાય પત્રે જવાબ. વ્યાયામ
માશાસ-શરીર કેળવવા ઉપર કદબું રૂ. ૨, પો.)—દેશીનામું-નામું શિખવાનું ગવર્નમેન્ટ
કસ બુક કી ૦)જા. પો.)—

છગનલાલ લલ્લભાઈ શાહ દેશીનામાવાળા. સ શોધિક હીસ્ટરિયા-ડોસોઈ-વડોદરા.

નોકરી

અને

ધ ધા.

માટે રખડતાઓને ઘેર બેઠા હજારો રૂપીઆ કમાવાનું ઉત્તમ સાધન

સ્વતંત્રતા

ભાગ બીજો.

ત્રણમો પાનાનું પુસ્તક

સોનેરી સુંદર પાંદડી બાઈન્ડીંગ.

કિ. ૦-૧૪-૦ પોસ્ટેજ જુહુ.

એન. સી. દેસાઈ એન્ડ કું.

નવી પોળ ગે હીજેટ—૫૩૦૬૨૧.

IMPORT OF COTTON YARN.

સુતરની આયાત.

ઇ. સ. ૧૯૧૬ ના નવેમ્બર મહિનામાં બ્રિટીશ હિંદુસ્તાનમાં પરદેશથી નંબર ૩૧ તથા તેથી ઉંચા નંબરનું સુતર નીચે પ્રમાણે આયાત થયું હતું.

જાત અને નંબર.	બ ગાળા.	સુખર્ષ.	સિધ.	મદ્રાસ.	બમ્બી.	ટોટલ.
મ્યુલ એન્ડ વોટર	પાઉન્ડઝ.	પાઉન્ડઝ	પાઉન્ડઝ	પાઉન્ડઝ.	પાઉન્ડઝ	પાઉન્ડઝ.
નં. ૩૧ થી ૪૦	૨,૩૬,૭૪૧	૧,૮૬,૩૩૭	૨,૦૦૦	૧૧,૦૦૦		૪,૬૨,૦૭૮
નં. ૪૧ થી ૫૦	૧૫,૫૫૨	૧,૧૧,૭૦૫	૧,૦૦૦	૧૭,૫૦૦		૧,૪૫,૭૫૭
ન ૫૦ થી ઉપર	૪૭,૮૦૬	૧,૮૬,૨૬૧	૫૦૦			૨,૩૭,૫૬૭
ઓરિન્જ, રેડ અને બીજા રંગોવાળું	૨,૧૮,૩૬૩	૧૪૬,૫૨૦	૪૬,૭૬૧	૩,૧૦,૨૦૬	૨૨,૪૦૦	૭,૪૪,૨૮૦
નં. ૪૧ થી ૫૦				૫૫,૬૦૦	૩,૮૦૦	૫૯,૪૦૦
નં. ૫૦ થી ઉપર		૪,૧૦૦		૧૦,૮૦૦	૪,૩૫૦	૧૯,૨૫૦
ટોટલ	૫,૧૮,૪૬૨	૬,૩૭,૯૨૩	૭૬,૨૬૧	૪,૦૫,૧૦૬	૩૦,૫૫૦	૧,૬૬,૮,૩૩૨

COMPARATIVE STATEMENT OF TRAFFIC AT THE
PORT TRUST WAREHOUSES FOR THE
MONTH OF DECEMBER 1916.

ઇ. સ. ૧૯૧૬ ના ડીસેમ્બર માસ માટે પોર્ટ ટ્રસ્ટની વેરહાઉસીઝમાંના વેપારને લગતા સરખામણી કરનારા આંકડા.

માસની જાત. તા. ૩૧ મી ૧૯૧૬ ના ૧૯૧૬ ના ૧૯૧૬ ના ૧૯૧૫ ની
આંકડોગર નવેમ્બરમાં નવેમ્બર ૩૦ મી ૩૦ મી નવેમ્બર
ને દિને સ્ટોક થયેલી ડીલીવરી વારીજે સ્ટોક. ને દિને સ્ટોક

રૂના કાપડની ગાંસડી

" " ચેટી

રેશમ તથા ઉનની પીમચુડા ગાંસડી

રેશમ તથા ઉનની ચેટી

ટ્રીસ્ટ અને થાર્ન (સુતરાઉ) પેકેજીઝ

" રેશમ તથા ઉનના પેકેજીઝ

તખાના ટન

પીતળના ટન

આ વખતે આ આંકડા
મળી શક્યા નથી.

ધી બોમ્બે પોર્ટ ટ્રસ્ટ ૨૧ બેક સ્ટ્રીટ ફોર્ટ, મુંબઈ.

IMPORTS OF SUGAR.

પરદેશી ખાંડની આયાત.

ધ. સ. ૧૯૧૬ ના નવેમ્બર માસમાં હિંદુસ્તાનમાં નીચે પ્રમાણે ખાંડની આયાત થઈ હતી.

જે દેશોમાંથી આયાત થઈ હોય તેનું નામ.	૧૯૧૫.	૧૯૧૬.
	હંદ્રવેટ.	હંદ્રવેટ.
ચુનાઇટેડ કીંગડમ	૪૭૨	૩૪૩
જર્મની		
હૉલાંડ		
બેલજીયમ		
ફ્રાન્સ		
આસ્ટ્રીયા હંગરી	૨૦૨	
સ્વેડેન્સ સેટલમેન્ટ્સ.	૨,૧૩૯	૨૦,૩૯૪
બના	૯,૨૩,૦૯૯	૮,૮૭,૫૯૩
ચીન	૧૬,૮૯૨	૧૩,૫૬૫
ફીલીપાઇન્સ		
બાપાને	૨,૪૧૧	૫૬,૯૩૭
ઈજીપ્ટ	૧૨૬	૨૨
ગ્રીસ	૮૧,૧૭૭	૧૮,૭૭૬
વેસ્ટ ઇન્ડીઝ		
સાઉથ આમેરિકા		
આસ્ટ્રેલીયા		
બીજા દેશો	૫	૭
કુલ—	૧૦,૨૬,૯૨૩	૯,૯૭,૬૩૭

બ્રિટીશ હિંદુસ્તાનના ભુદા ભુદા પ્રાંતોમાં નીચે પ્રમાણે ખાંડની આયાત થઈ હતી.

નામ.	ખીટની ખાંડ.	શેરડીની ખાંડ.	ટોટલ
	૧૯૧૫ હંદ્રવેટ.	૧૯૧૬ હંદ્રવેટ.	૧૯૧૫ હંદ્રવેટ.
ગંગાખા	...	૫,૮૪,૩૮૨	૪,૨૨,૬૩૫
મુંબઈ	...	૨,૨૦,૬૧૯	૪,૧૫,૫૫૬
સિંધ	૨૦૨	૨,૦૬,૧૨૦	૧,૦૩,૬૪૮
મદ્રાસ	...	૪,૮૯૬	૪,૮૯૬
બમો	...	૭,૪૦૪	૧૬,૬૨૩
કુલ	૨૦૨	૧૦,૨૬,૭૨૧	૯,૯૭,૬૩૭

ઉચ્ચ પોલીશ કરેલા ટેબલ ટોચ અરીફ કરવા કયાં જશે?

SEA-BORNE TRADE OF INDIA.

હિંદુસ્તાનનો દરિયાઈ વેપાર.

૬૦ સે ૧૯૧૬ ના નવેમ્બર માસમાં થયેલી આયાત અને નિકાશ નીચે પ્રમાણે હતી.

ચીજનું નામ.

Imports.

આયાત.

૧૯૧૫ મા

૧૯૧૬ મા

રૂ.

રૂ.

જીવતાં જનાવરો

૬,૧૮,૯૬૦

૫,૬૩,૪૧૯

દારૂગોળા હથીયાર વિગેરે.

૩,૩૯,૩૪૧

૪,૬૮,૭૨૮

ઝાવેલી ચોપડી, નકયા વિગેરે

૪,૧૮,૮૦૧

૩,૮૧,૮૨૦

ખુટસ અને શુભ

૪,૦૯,૩૦૯

૫,૪૬,૩૫૮

ધર બાધવાનો સામાન

૭,૪૫,૪૨૦

૭,૫૮,૬૦૪

મીણુબત્તી

૫૦,૯૮૯

૯,૪૯૮

રેલ્વે ગાડાં સિવાયની ગાડીઓ

૬૦,૬૫૦

૧,૦૬,૫૮૯

રસાયણિક પદાર્થો

૧૩,૧૭,૭૨૨

૧૪,૨૮,૯૦૬

ધડીયાળો

૧,૬૭,૦૬૮

૩,૨૯,૧૬૫

કોલસા

૨,૧૮,૦૬૬

૫૯,૨૮૪

કોફી

૩૫,૫૧૨

૧૬,૫૭૨

કાથો (સીંદરી)

૫,૨૪૧

૯,૧૦૩

દોરડાં

૧,૦૫,૪૯૫

૧,૫૯,૫૧૬

કટતરી (કાપડપ કસવાના હથીયાર)

૮૬,૩૫૪

૧,૬૪,૬૧૭

સાઈકલો

૧,૯૫,૭૦૭

૧,૪૦,૧૦૬

કપડાં

૨,૧૨,૪૦૭

૪,૧૨,૨૪૦

બીજી જાતની દવા નળી કુટ

૧૨,૨૩,૫૮૮

૧૩,૮૦,૫૨૨

હુગાં રંગવાની ચીજો

૧,૯૨,૩૮૨

૧૨,૬૨,૦૬૬

ફાઈકાંડા

૭૦,૯૫૬

૬૩,૫૧૬

ફૂગનીચર

૧,૪૮,૦૩૯

૨,૦૫,૧૨૧

કાચનો સામાન

૧૦,૨૦,૭૨૫

૧૪,૦૭,૫૧૯

ચોખા

૨,૦૧,૬૮૨

૬૦,૮૦૧

ધર્ત

...

...

પાઉનો લોટ

૨૦,૬૭૧

૧,૬૬૫

હાર્ડવેર

૨૧,૮૦,૫૮૮

૨૯,૨૫,૦૬૧

ખુખ

૧૯,૯૦૯

૫૦,૫૧૫

ચામડાં બિન કેળવાયેલા

૩,૪૦,૨૧૮

૨,૫૭,૦૫૬

ધાર્મિકદ્રવીનીયોને લગતા હથીયાદો

૮,૬૩,૬૧૫

૬,૫૦,૫૫૬

સંગીત વિગેરેને લગતાં હથીયાદો

૮૨,૬૫૧

૧,૧૬,૬૬૮

હાથીદાંત

૧,૪૦,૨૬૭

૩,૫૮,૪૪૪

અનેક

૧,૫૦,૬૧૪

૪૭,૭૭૫

ધી જોગે દાખલ માટે ૨૧ યેંક સીટ ફોર્ટ મુ'બઈ.

ચીજવું નામ.

	૧૯૧૫	૧૯૧૬
	રૂ.	રૂ.
અળસીનું તેલ	૭,૪૫૨	૧૦,૪૬૪
બીજી જાતનાં તેલો મળી કુલ	૧૦,૮૧,૬૭૦	૮,૭૪,૦૨૧
ગોળા	૬,૫૬,૫૨૧	૬,૩૧,૨૬૨
અરીણુ	૬,૪૨,૧૦૦	૨૬,૬૮,૮૪૫
લી	૨,૫૭,૫૭૦	૨,૩૭,૧૪૬
લીવેલી	૮,૭૭,૨૨૩	૮,૫૩,૬૬૨
ટોપરાં	૬૨,૮૬૦	૩,૪૦,૧૨૩
કપાસીયા	૨,૩૨,૫૮૬	૧૬,૧૮૬
ભોંયસીંગ	૭,૬૬,૧૮૪	૧૭,૪૪,૭૪૭
અળસી	૧૧,૨૫,૨૧૦	૬૪,૬૧,૮૨૨
ખસખસ	૨,૪૮,૦૬૮	૧૭,૭૩૬
સરસવ	૧૧,૦૭,૧૫૬	૨૬,૮૫,૩૪૬
તલ	૧૫,૪૮૭	૨,૫૭,૭૨૩
તેજનો	૩,૪૫,૬૨૪	૩,૬૫,૭૭૧
ખાડ	૫૭,૬૬૪	૧,૩૧,૬૬૪
ચા	૨,૧૦,૭૦,૭૬૬	૧,૭૬,૫૫,૬૬૭
કાચું રૂ	૧,૦૮,૮૭,૩૮૪	૨,૩૬,૬૩,૨૦૫
ટવીરટ અને ચાર્ન	૬૬,૮૪,૪૭૬	૮૭,૬૮,૪૧૦
રૂમાલ અને શાલો	૧,૧૫,૫૮૬	૭૬,૫૩૧
પીસ શુકળ	૧૫,૩૨,૬૪૫	૫૪,૫૬,૧૫૭
શબ્દ	૧,૭૪૦	૧૫૩
જ્યુટ કાચું	૨,૦૪,૫૨,૩૭૮	૨,૩૮,૩૦,૩૦૦
ટવીરટ અને ચાર્ન	૧૦,૦૦૦	૪૨,૮૩૪
ગાંધી બેગ		૬૨,૭૦,૪૭૨
શુભપાટ		૬,૦૮,૫૮૫
રેશમ (કાચું)	૧૭,૮૦૦	૪,૦૫,૨૭૦
રેશમ કુલ	૬૮,૬૨૬	૪,૬૫,૫૬૩
ઉન કાચું	૧૭,૬૦,૦૭૭	૧૬,૫૩,૬૮૬
ઉનની ધાબલીઓ ને ગાલીઆ વગેરે	૬૬,૬૦૩	૩,૫૨,૭૨૧
તંબાકુ, બીડાં વિગેરે	૩,૧૬,૬૬૫	૬,૩૨,૮૪૪
લાકડા, પીટીયાં વિગેરે	૭,૪૬,૪૪૩	૪,૪૮,૫૦૩
હિંદુસ્તાનમાંથી થયેલી કુલે નિકાશ } મરકારી ઘઉંની નિકાશ સાથે } , ...	૧૩,૬૦,૪૬,૮૧૮	૨૨,૧૮,૭૫,૩૦૧
હિંદુસ્તાનમાંથી થયેલી કુલે નિકાશ } મરકારી ઘઉંની નિકાશ સાથે } ...	૧૩,૬૦,૪૬,૮૧૮	૨૧,૪૧,૮૨,૬૮૮

COMMERCIAL INTELLIGENCE.

વેપારી ખાતમી.

આ મધ્યાળા નીચે અમે જુદા જુદા દેશના કૉન્સલો તરફથી તથા ખીજા મુલકો તરફથી આવેલી ખાતમીઓ આપશું. અત્રેના કોઈ પણ વેપારીને આ દેશ અથવા પરદેશના વેપારી સાથે કોઈ પણ જાતની વેપારી બાબત સંબંધ બાંધવા ઇચ્છા હશે તે પણ આ કોલમમાં દાખલ કરીશું.

ખબર મોકલનારનું નામ.	વેપાર કરવા ઇચ્છતી કંપનીનું નામ.	કઈ બાબતનો વેપાર કરવા માંગે છે તે.
શ્રી. ઇન્ડિયન ટ્રેડર્સ નામ		
એક. ૧૯૭	લન્ડનની એક પેટી.	રમકડાં અને પુતળીઓના બેપાર માટે એજન્ટી નીમવા માંગે છે.
એક. ૧૯૮	માન્ચેસ્ટરની એક પેટી.	કોટન વેસ્ટનો બેપાર કરતી કોઈ હિંદુસ્તાનની સારી પેટી સાથે વિલાયતમાં વચાણુ માટે એજન્ટી બાંધવા ઇચ્છે છે.
એક. ૨૦૨	સુનાઇટ્ડ કીંગડમની એક પેટી.	હિંદુસ્તાનની એવી કોઈ પેટી સાથે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે કે જે ચોકસો અને મોટા જથ્થામાં બરાબર રીતે મેન્જેનીંગ ડાયેકસાઇડ પુર પાડી શકે.
એક. ૨૦૩	ચમ્પારાન (મેડીસી) ની એક પેટી.	નાળીએરીનાં કોટલાં, બટન બનાવવા માટે પુરા પાડે તેવી કોઈ પેટી સાથે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે.
એક. ૨૦૬	કેનેડામાં ટોરોન્ટોની એક પેટી.	બટન બનાવવામાં કામ લાગે તેવો મોતી પુરા માટે એવી પેટી સાથે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે.
એક. ૨૦૭	જાપાનની એક પેટી.	પોતાની તીજગીઓ વેચવા માટે હિંદુસ્તાનમાં તીજગીનો બેપાર કરનાર સાથે પત્ર વ્યવહાર કરવા માંગે છે.
એક. ૨૦૮	કલકત્તાની એક પેટી.	સેલેનાઇટ, ફેલ્ડસાઇટ લોખંડના પાયરાઇટ અને રોટાઇટ માટેના ખરીદનારાઓ (દલાલો નહીં) સાથે પત્ર વ્યવહાર કરવા માંગે છે.

શ્રી. જોન્સે રાઇલ, માર્ટ ૨૧, લેંક. સ્ટ્રીટ, ફોર્ટ મુંબઈ.

અખર મોકલનારનું નામ	વેપાર કરવા ઇચ્છતી કંપનીનું નામ.	કઈ બાબતનો વેપાર કરવા માંગે છે
ધી ઇન્ડિયન ટ્રેડ જર્નલ		
,, એફ. ૨૧૦	શેરીફની એક પેઢી.	ચારકોલ આયરન મોટા જથ્થામાં લેગો કરી પુરો પાડી શકે એવા માણસો સાથે પત્રવ્યવહાર કરવા ઇચ્છે છે.
,, એફ. ૨૧૧	કાનપોરની એક પેઢી	કપાસ અને દાણાના ખરીદનારા સાથે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે.
,, એફ. ૨૧૩	રાયચુર (દક્ષિણ) નો એક ઠેપારી.	લીમકાના બીઆના ખરીદનાર સાથે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે.
,, એફ. ૨૧૪	બાપાનની (કોબે) એક પેઢી.	બાપાની પરચુરણ સામાન અને ખાસ કરીને સાંકડાં અને વૈક્યુમ ફ્લેક્સ લેવા માટે એજન્ટો નીમવા માંગે છે.
,, એફ. ૨૧૬	રાવલપીંડીની એક પેઢી	ગુની મોટોરટુબો અને રાયરો અને ગુનાં એલ્યુમીનીયમનાં વાસણોના ખરીદનારાઓ સાથે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે.
	કોલનવોટર અને સેન્ટ બનાવનાર એક ઠેપારી કંપની.	આ બાબતનો ધંધો કરનાર એજન્ટો વિગેરે સાથે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે.

ઉપરની બાતમીઓમા જે ઠેકાણે 'ઇન્ડિયન ટ્રેડ જર્નલ' લખેલું છે તેના સંબંધમાં સીધું કાયદેકદર જનરલ એફ કૉમર્શિયલ ઇન્ટેલીજન્સ, કલકત્તાને પુછાવી જાવું. (આ એમ્બરનું નામ તે કાગળમા લખેલું).

નોટ.

“ધી ઇન્ડિયન ટ્રેડ જર્નલ”ના નંબરની બાતમીઓના સંબંધમાં તે બાતમી માગનાર વેચારી યા પેઢીએ એક રેફરન્સ અથવા સારી બોળાણાણું પત્ર મોકલવું પડશે તે સિવાય તેવી બાતમીઓનો જવાબ આપવામાં આવશે નહિ.

દેશી વેપારી ચેમ્બરનું માસિક.

પ્રસ્તક-૯મું VOL. IX. MARCH 1917. No. 9. માર્ચ ૧૯૧૭. અંક ૯મો.

અનુક્રમણિકા.

વિષય.	પાટું.
૧. અધિપતિની નોંધ	૩૮૬
૨. સામાર સ્વીકાર	૩૮૭
૩. જેપારી વિષયો	૩૮૮
(અ) હિંદુસ્તાનનો કોલસાનો ઉદ્યોગ	૩૮૮
(બ) વ્યાપારી નામોનું રજીસ્ટ્રેશન	૩૮૮
(ક) અમેરિકાના યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં રંગના ઉદ્યોગની ખીલવણી	૩૮૯
(ડ) ખાંડનો ઉદ્યોગ	૩૮૯
(કે) મન્યુફેક્ચર સર્વિસમાં સુધારો	૩૮૯
૪. થાણુ લડાઈને પ્રસંગે જેપાર સંબંધી બંધાર પટ્ટોનાં વધુ સરકારી જાહેરનામો.	૩૯૦
૫. ચેમ્બરના વિભાગ	૪૦૨
૬. જેપારી અબજો	૪૦૬
૭. જેપારી બાતરીઓ અને આંકડાઓ	૪૧૭

INDEX.

Subjects.	Page.
1. Editor's Study	386
2. Reviews	390
3. Commercial Subjects	391
(a) Indian Coal Industry	391
(b) Registration of Business names	392
(c) Progress in Colour Industry in the United States	393
(d) Our Sugar Industry	394
(e) Reform in Consular Service	397
4. War and Trade, Government Notifications	399
5. Chamber's Section	402
6. Commercial Notes	409
7. Commercial Intelligence and Statistics	417

ઉત્તમ વાવટા છાપ.

આર સોપ દરેક રીતે વીલાયતીની બરાબર કરી શકે છે. કીમત પેટી ૧ (લાટા ૬૦) ના રૂ. ૧૨-૮-૦ વેપારીઓને સાફ કમિશન આપવામાં આવશે. બહાર ગામ સાફ એજન્ટો જોઈએ છે.

ધી ઇન્ડિયન સોપ એન્ડ મેન્ટલ વર્ક્સ લી.

EDITOR'S STUDY.

અધિપતિની નાંધ.

ગ્રેટબ્રિટનની સરકાર તરફથી લડાઇ પહેલાં વેપાર અને ઉદ્યોગની ખીલવણી તરફ નોંધ એ તેટલું ધ્યાન આપાયું નહોતું છુટાપણના ઠંડે-પારની રાજ્યનીતિ કે જેને માન્ચેસ્ટરની રાજ્યનીતિ તરીકે પણ જાણવામાં આવે છે, તેની અસર એટલી બધી ત્યા હતી કે તેથી વેપાર અને ઉદ્યોગને ખીલવવામાં સરકારે આ ગેવાની ભરેલો ભાગ લેવો તે પણ બેહુક ગણાતું હતું. પરિણામ એ આન્યું કે ધીમે ધીમે બ્રિટીશ ઠંડેપારને જર્મનીએ અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સે હકાવવા માંડ્યો. લડાઇ કાટવાથી આ જાતની સ્થિતિ બદલાઇ. બ્રિટીશ સરકારને લાંબું કે સ્ટેટ તરફથી વેપાર અને ઉદ્યોગને જે મદદ જીલ રાજ્યોમાં આપાય છે તે ગ્રેટબ્રિટનમાં ન આપવાથી ઘણું નુકશાન થાય છે. બોર્ડ ઓફ ટેડનું એક ખાતું તે વેપારી બખર આપ નાડું ખાતું છે કે જેને Commercial Intelligence branch કહેવામાં આવે છે. જે લોકોએ તે ઑફિસ લડાઇ પહેલાં જઈ હશે તેઓ જાણે ત્યાં જાય તો ઝોળખી પણ ન શકે એટલો બધો અંદર ફેરફાર કરવામાં આવેલો છે. જ્યારે પેહલાં ત્યાં ચોરાજ કલાકો કામ કરતા હતા ત્યારે હમણું દોઢસો કલાકો કામ કરે છે. લડાઇ પેહલાં રોજની આશરે પચાસ ઇન્ડવાયરીઓ ત્યા આવતી, હાલ દર કલાકે એટલીજ ઇન્ડવાયરીઓ આવે છે. આવી બધી પુછપરછ માટે કંઈ પણ ફી લેવામાં આવતી નથી પણ દરેક વેપારી અને દારખાનાંવાળાને બનતી સગવડ આપવામાં આવે છે. જો તેઓને કંઈ ચીજ વેચાતી લેવી

હોય તો તેમને બતાવવામાં આવે છે કે કયા દેશમાંથી અને કઈ જગ્યાથી મળી શકશે. જો તેમને કંઈ ચીજ વેચવી હોય તો તેમને બતાવવામાં આવે છે કે તેઓએ તે કયાં વેચવી. આવી રીતે બોર્ડ ઓફ ટેડનાં આ ખાતા તરફથી વેચનારાઓ અને ખરીદનારાઓને એકલા લાવવામાં આવે છે. કેટલીએક ચીજો વેચી છે કે જેના કંઈ અગત્યનો ભાગ પરદેશમાં બનતો હોવાથી ગ્રેટબ્રિટનને તે ખીજ દેશે ઉપર આધાર રાખવો પડતો. કાબલા તરીકે લેડીઝ હેન્ડલેંગ ગ્રેટબ્રિટનમાં બને છે પણ તેનું ધાતુનું ક્રમ જર્મની ને ઑસ્ટ્રિયામાં બનતું અને ત્યાંથી હજારો ક્રેમો ગ્રેટબ્રિટન આવતાં પરિણામ એ આન્યું કે લડાઇ કાટી નીકળી ત્યારે હેન્ડલેંગનો ઉદ્યોગ એકદમ અટકી પડ્યો. એજ પ્રમાણે રમકડાની પુતળીઓ ખીજ બધી રીતે ગ્રેટબ્રિટનમાં તૈયાર થતી પણ તેનાં માથાં જર્મનીમાં તૈયાર થતા. આથી કરીને બોર્ડ ઓફ ટેડના આ ખાતાનો મૂળ ઉદ્દેશ એ છે કે દેખાડતી રીતે નાની પણ બહુજ ઉપયોગી ચીજો કે જેના ઉપર કેટલાએક ઉદ્યોગોનો આધાર રહે છે, તે ગ્રેટબ્રિટનમાંજ બનાવવી જોઈએ એ ખાતાની

ઇંડીયન કૉટન ઑઇલ કંપની, લીમીટેડ.

હમમ સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ તથા વિજલપુર, નવસારી.

આ કંપનીના કારખાનામાં નીચે સુજ્ઞ મેલ તૈયાર થાય છે:—

કપાસીઆનું તેલ.

અમારે ત્યાં તૈયાર થતું તેલ મુંબઈમાં
વેચાતાં બીજાં તેલો કરતાં ચઢીઆતું
હોવાની અમે ગેરંટી આપીએ છીએ
ખાવામાં ધીની ખરોખરી કરે છે.

કપાસીઆનો મગજ.

ગાય, ભેંસ, બળદ, ઘોડા, મે'દાં, બકરાં
વગેરેને માટે ખરેખરે તાકાતવાન ખોરાક,
કુખળાં જનવરને થોડા વખતમાં ટટાર
ખનાવે છે.

કપાસીઆનાં છાલાં.

અમારી મીલનાં છાલા પુના, મહિ, કરંચી,
સુરત વગેરે સ્થળોએ ડેરીઓમાં તેમજ ખા-
નગી ખેતરોમાં રફેજ (roughage)
તરીકે પ્રુકળ વપરાય છે.

ભાવતાલ તથા વધુ વીગત માટે લખો:—

કાઠારી, સુતરીઆની કંપની,

મેનેજંગ એજન્ટ.

Business Adviser.

For all commercial and Trade matters, correspondence, Insurance questions in all its Branches, Investments, Finance, Export and Import, Company's Work such as Floating Amalgamating, Reorganising and Winding up, Inventory and Inspection of Accounts, Balance sheet etc. and all legal and practical routine relating to business. Consulting fees moderate. Apply, with your requirements to Y. L. Bhandarkar F. C. I. (Fellow of the Institute of Commerce, Birmingham) Girgaum "Indoo Lodge" Bombay.

ધંધામાં સલાહ આપનાર.

વેપાર વાણિજ્યને લગતી દરેક બાબતો, પત્રવ્યવહાર, ઇન્સ્યુરન્સ એટલે વીમાને લગતી દરેક બાબતો, નાણાં રોકવા બાબત, આયાત અને નિકાશના સવાલો ઉપર, કંપનીઓ નવી ઉભી કરવી હોય या तो नवी होय या तो બંધ કરવા હોય, વિગેરે, કંપનીને લગતી દરેક બાબતમાં, ઇન્વેન્ટરી તૈયાર કરવી હોય, અગર હિસાબ તપાસવો હોય અગર બેલેન્સ શીટ કાઢવાં હોય એવાં દરેક કામમાં અને દરેક જાતના ધંધાને લગતી વ્યવહારીક અને કાયદા સંબંધિ સલાહ આપવામા આવે છે. સલાહ આપવાની ફી મધ્યમજ્ઞ રાખવામાં આવેલી છે.

તમારી જરૂરીયાતો સાથે લખો.

વાઈ. એલ. ભાડારકર એફ. સી. આઈ
ફ્રેસો ઓફ ધિ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ કોમર્સ,
બરમીંગહામ.

ગીરગામ "ઇન્ડુલોજ"—સુબઈ.

બી. એન. ભાથેનાની કું.

સેન્ટરી એન્ડ હારડવેર મરચંડસ.

નાગદેવી સ્ટ્રીટ, સુબઈ નાં ૩

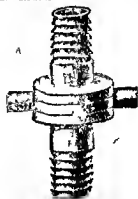
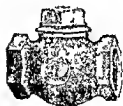
ટેલીફોન નાં ૩૧૫૫.

સેન્ટરી જન એન્ડ રેફરેને લગતો સર્વે સામાન.

લોખંડની, કાષાઈની, પીતલની, તાંબાની, સીસાની, બોયલર ટ્યુબો, બોરની રેનવોટર પાર્થસો અને તેની ફીટીંગ્સો—દરેક માપની મોટા જથ્થામાં મળશે.

તેસતેઈ પીતલના રતૌવ કૉક, બીબકૉક, રીતના વીલ વાલવસો, અને કાકસો. દરેક જાત અને માપના.

ચીનીની ગટરના પાર્થસો અને ફીટીંગ્સો, મોટર-કંબોઝના વાસણો, બાથ તપ્સો, ફક્સગી ટાંકીઓ વગેરે પ્લમ્બરોને લગતો દરેક જાતનો માલ તથા છુટક મળશે.

થાય છે એમ કહેવામાં આવે છે. વેપારીઓ અને કારખાનાંવાળાઓની એક ઠાંડ-ઇન્કમ (અનુક્રમે ગોઠવેલી નામોની ટીપ) તૈયાર કરવામાં આવેલી છે કે જેમાં આશરે ૨૫૦૦૦ નામો સમાવેલા છે. આ પ્રમાણે બ્રિટીશ બોર્ડ ઓફ ટ્રેડમાં નવીન ભગૂતિ આવેલી છે

સંસ્થાનો અને હિંદુસ્તાનના વેપારીઓની એક મૂળ ક્રિયાદ એમ છે કે તેઓને સંસ્થાનોમાં હિંદુસ્તાન અને ઇંગ્લંડ એમ બંનેના આવક ઉપરનો કર આપવો પડે છે. બંધી જાતના કરતું દ્રષ્ટિબિન્દુ સમાનપણું એ હોયું જોઈએ લડાઇના વખતમાં સામ્રાજ્યને માટે કર વધારે આપવા બાબતે કોઇ ઠેકાણે કોઇ વેપારીઓએ વાંધો લીધો હોય એમ લાગતું નથી, પણ જ્યારે તેઓને એકલા ગ્રેટબ્રિટનમાં જ કામ કરતાં અને રહેતા વેપારીઓ કરતા ૫૦ કે ૧૦૦ ગણો કર વધારે આપવો પડે, ત્યારે તેઓ ક્રિયાદ કરે એમાં નવાઇ જેવું નથી. ઇકોનોમિસ્ટ લખે છે કે આવી જાતની રૂઢીચી અસર એ થાય છે કે સામ્રાજ્યનાં એક સંસ્થાનમાં પોતાના ધધો હોય અને ઇંગ્લંડમાં રહેતો હોય એવા આદમીને જેવડો આવક કર આપવો પડે તેનાથી સામ્રાજ્યનાં એકતત્વને ધોડાં પહોંચે એમ લાગે છે, સરકાર તરફથી દલીલ મુજબ એક છે તે એ કે જો જેવડો આવક કર કાઢી નાખવામાં આવે તો કોઇ એક સંસ્થાન કાબજા તરીકે ઓસ્ટ્રેલીયા પોતાના આવક કરમાં રહેજ વધારો કરે તો તેટલો ઘટાડો ઇંગ્લંડની સરકારે કરવો જોઈએ સંસ્થાનો તેમજ હિંદુસ્તાન જ્યારે પોતાને માટે જરૂરતો સંબંધી જતા માગે છે ત્યારે બ્રિટીશ સરકારને સ્વતંત્રતા આમ જોઇ દેવી પડે એમ માં આવે છે. આ દલીલ સુલેહના અર્થે સાથે પણ હમણાના લડાઇના સંસ્થાનો જે વધારાના કરો મૂકે કડાઈ માટે જ છે અને તેથી

બ્રિટીશ સરકાર જે વધારો નાંખે અને સંસ્થાનો જે વધારો નાંખે તેમાં ફેર ગણવો જોઈએ નહિ છે. જો બજેટ વખતે કેટલીક એક છુટ-છાટ મુકવામાં આવી હતી, તે એવી રીતે કે ઓસ્ટ્રેલિયા કે કોઇ બીજે ઠેકાણે જે રકમ ઉપર આવકનો કર આપવામાં આવેલો હોય તેના ઉપર ઇંગ્લંડમાં રેમેટ આપવી પણ આ રેમેટ એક પાઉંડમાં ૧ શી. ને ૬ પેન્સ કરતાં વધુ હોવી ન જોઈએ. એટલે જો સંસ્થાનોમાં તેને ૫ શી આપવા પડ્યા હોય તો ઇંગ્લંડમાં ૩ શી ને ૬ પેન્સ આપશે. આ ગોઠવણ હજી સંતોષકારક લેખાતી નથી અને તેથી જ કંઈ નવા ફેરફારો માટે મી ચેમ્બર્લેન તેમજ સંસ્થાનોના સેક્રેટરી પાસે વારંવાર ટ્રાંસુટેશનો જાય છે.

જુદી જુદી સરકારો તરફથી જે જુદાં જુદાં (સરકાર તરફથી નીકળતી ચોપડીઓ) કાઢવામાં આવે છે તેમાં અમેરિકાના યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની જુદાં જુદાં અથવા તો બહાઇ જુદાં કારણ તેઓને સંકેદ પુઠાં હોય છે) સાથી સારી ગણવામાં આવે છે. તેમાં બંધી જાતની વિગત બહુ વિસ્તારથી તેમજ એકદમ માલુમ પડે એવી રીતે ગોઠવવામાં આવે છે. આપણી હિંદુસ્તાનની સરકારના આકડા ખાતા તરફથી જે ચોપડીઓ બહાર પાડવામાં આવે છે, તેમાં છેલ્લા બે વર્ષ થયાં, કે ન્યાસ્ટી મી. શીરાજના હાથ નીચે તે ખાતું આવેલું છે, ઘણો અગત્યનો ફેરફાર કરવામાં આવેલો છે. હિંદુસ્તાનના વેપારનું વાર્ષિક રીબ્યુ જે એ ખાતાં તરફથી બહાર પાડવામાં આવે છે તેને માટે ઇંગ્લંડના કેટલાંક પત્રોએ એટલો બધો ઉચો મત બાધેલો છે કે તેઓ કહે છે કે તેના જેવું પુસ્તક બ્રિટીશ બોર્ડ ઓફ ટ્રેડ પણ દરવર્ષે પ્રકટ કરવું જોઈએ.

ઉપર જણાવેલાં પુસ્તકમાં મિત્રરાજ્યો, દુરમનરાજ્યો અને તટસ્થ રાજ્યોનો વેપાર હિંદુસ્તાન સાથે કયા પ્રમાણમાં વધેલો છે કે ઘટેલો છે તે બાબત ટુંકમાં આકડા આપેલા છે જે નીચે આપીએ છીએ:—

આયાત.

નિકાગ.

૧૯૧૩-૧૪ ૧૯૧૪-૧૫ ૧૯૧૫-૧૬ ૧૯૧૩-૧૪ ૧૯૧૪-૧૫ ૧૯૧૫-૧૬

મિનિ રાજ્યો	૮૭	૬૮	૬૦	૮૧	૬૪	૭૮
હુસ્મન રાજ્યો.	૧૨	૪	૧	૨૬	૧૧	...
તટસ્થ રાજ્યો	૨૩	૨૦	૨૭	૫૯	૪૬	૫૩ *

રેલવે વેગનોના ઉપર હાલ જે અસહ્ય બોલો મુકવામા આવેલા છે તેને પહેાચી વળવાને તેઓ સમર્થ થાય તેને માટે કુન્સમા લશ્કરના પ્રધાન અને લશ્કરના વડાએ કેટલાએક નિયમો કહેલા છે ચાલુ વર્ષના બાન્યુઆરીની ૧ લી તારીખથી એમ ઠરાવ બહાર પાડવામાં આવેલા છે કે કાપડ, પ્રવાહી પદાર્થનાં પીપે, નારંગી, ગાંધીઓ વિગેરે જલદી મુસાફરી માટે સ્વીકારવા નહિ. તેમજ કોઇ પણ આદમી એક દિવસમાં ૩૦૦ કીલો કરતાં કોઇ કેકાલે વધુ વજન મોકલી નહિ આવી બધી જાતની બધિમાથી જીવતાં જનાવરો, ફળ, શાક, માખણ, ધંધા, ઘી, દારૂગોળા માટે સામાન વિગેરે મુકત છે

જે ભુદી ભુદી થીજની નિકાશ ઉપર સરકાર તરફથી બંધી નાખવામા આવેલી છે તેમા ઉન એક છે. બધા લશ્કરોને ગરમ કાપડ વગર ચાલી શકે નહિ આપણા દેશમા હુસ્મન રાજ્યોમાંથી આવતું ગરમ કાપડ અટકી ગયું છે, તેમજ ઇંગ્લડમાંથી પણ ઘણું ઓછું આવ્યું છે. તેથી ગરમ કાપડની કિંમત ઘણીજ વધી ગઇ છે, કેટલી વધેલી છે તે નીચેના કોડા ઉપરથી જણાશે ગરમ સુટીંગ એક વારના ૪ ૪ શી ૬ પેન્સ ઉપરથી ૭ શી. ૩ પેન્સ ઉપર મેલ છે, ફ્લેનલ ૫ શી. ૬ પેન્સ ઉપરથી ૬ થી ૧૦ શી ટવીડ ૭ શી ૬ પેન્સ ઉપરથી ૧૧ શી. ૩ પેન્સ, કાળા અને ઘન્યુ સર્જ ૬ શી. થી ૧૨ શી. ૬ પેન્સ, અને ઓવરકોટ ૬ શી. થી ૧૦.

દેશી ગરમ કાપડમા નીચે પ્રમાણેના ફેરફાર થયેલા છે, ખાકી સર્જ ૩ ૦-૪ શી

૩ ૪, ફ્લેનલમા ૩૦ થી ૪૦ ટકા વધારો, શાલ (લોરી) માં ૧૫ થી ૨૦ ટકા વધારો, ધાખળીઓમાં ૨૯ થી ૩૦ ટકા વધારો.

જર્મનીના વેપાર અને ઉદ્યોગની સામા યવા માટે તેનાંજ કેટલાંએક શક્તિ વાપરવાં ભ્રમ્યે તેમજ તેમની પાસે જે શિખવાનું હોય તે શીખવું ભ્રમ્યે. ૧૮૮૨ અને ૧૯૦૭ વચ્ચે જર્મનીની વસ્તિમા ૧,૬૫,૦૦,૦૦૦ નો વધારો થયો અને તે છતાં ૧૮૭૯ ના સાલમા વેપારી જકાતની જે રાજ્યનીતિ અપત્યાર કરવામા આવી હતી તેનાથી તે વધારાની વસ્તિને માટે કામની જોગવાઈ થઇ રહી. એટલિટન અને જર્મનીની મળુરીની બહાર વચ્ચેનો વકાવત એટલા ઉપરથી જાણી શકાશે કે લડાઈ પેહલાંના ૧૦ વર્ષમા દરેક જર્મન જે દેશ છોડીને પરદેશ રહેવા ગયો તે દરેક દીઠ ૧૦ ઇંચેજ પરદેશ રહેવા ગયા

એતીવાડીમા જર્મનીએ નીચે પ્રમાણે વધારો કર્યો—

એતીવાડીના જરમન કામ કરનારાઓ		
૧૮૮૨.	...	૮૧,૨૦,૦૦૦
૧૯૦૭...	..	૯૭,૩૨,૦૦૦

વધારો ... ૧૬,૧૨,૦૦૦

તે મુકવમા અથેજના એતીવાડીના કામ કરનારાઓમા ૨૬,૦૦,૦૦૦ થી ૨૩,૦૦,૦૦૦ નો ઘટારો થયો. આ મુકમા જર્મની એતીવાડીએ આર્થિક દૃષ્ટિબિન્દુથી સૌથી જલવત્તર સાધન છે, જ સૌથી નળણ સાધન છે.

* આ આકાશમાં દસ લાખ પૌટના છે દાખલા તરીકે ૪૧ ત્યા પૌડ ૪૧ ૦૦,૦૦૦ સમજવા

એટલીક શીલીગની આની યોજાઈન ગમશે કે ?

આયર્ન, સ્ટીલ અને એન્જીનીયરીંગ વિગેરે ઉદ્યોગોની શાખાઓમાં જર્મનીએ નીચે પ્રમાણે વધારો કર્યો છે.—

જર્મન ધાતુના કામ કરનારાઓ

૧૮૮૨.	૮,૧૫,૦૦૦
૧૯૦૭... ..	૨૦,૯૩,૦૦૦

વધારો ૧૨,૭૮,૦૦૦

તે સુદતમાં અંગ્રેજોના કારખાનાઓમાં ફક્ત ૯,૬૦,૦૦૦ થી ૧૫,૦૦,૦૦૦ જેટલો વધારો થયો

આણેમાં અને ઠવારીમાં કામ કરનાર જર્મનીની સંખ્યામાં નીચે પ્રમાણે વધારો થયો છે:—

૧૮૮૨... ..	૭,૭૩,૦૦૦
૧૯૦૭.	૧૬,૭૭,૦૦૦

વધારો ૯,૦૪,૦૦૦

અંગ્રેજોની સંખ્યામાં ૬,૨૦,૦૦૦ થી ૧૧,૦૦,૦૦૦ જેટલો વધારો એટલે કે લગભગ અડધા અડધ વધારો થયો તેનું પ્રમાણે ઘર બાંધનારા જર્મનીની સંખ્યામાં નીચે પ્રમાણે વધારો થયો છે:—

૧૮૮૨	૬,૪૬,૦૦૦
૧૯૦૭	૧૬,૦૫,૦૦૦

વધારો... .. ૯,૫૯,૦૦૦

અંગ્રેજોની સંખ્યામાં ૯,૭૦,૦૦૦ થી ૧૪,૦૦,૦૦૦ જેટલો વધારો થયો.

હવે અહીં એટલું ધ્યાનમાં રાખવા જેવું છે કે આ પ્રમાણેના જર્મન ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનમાં જર્મનીને ખાસ સરળતા મળેલી ન હતી. દાખલા તરીકે જ્યારે બ્રિટનમાં કોલસો, કારખાનાઓ, અને બન્દરો બધું પાસે પાસેજ છે, ત્યારે જર્મનીમાં કોલસો, કારખાનાઓ અને બન્દરો બધું બહુ આંધે આંધે છે

તદુપરાંત, અંગ્રેજોની માફક જર્મનીને મોટા મોટા સંસ્થાનો નથી કે જે તેને ખમદગીની વેપારની સરળતા આપે; તેમજ અંગ્રેજોની મારફત જર્મનીએ પરદેશોમાં આયર્ન અને સ્ટીલ વિગેરેની જરૂર પડે તેવા ઉદ્યોગોમાં ઝાંઝું નાણુ પણ રોકલ નથી.

ત્યારે આ વિષય પહેલા જર્મની બ્રીટનના કરતાં આંધે ઉત્કર્ષ કેમ કરતું હતું તે પ્રશ્ન વિચારવા લાયક છે? કારણેને માટે દૂર જવું પડે તંગ નથી. પોતાને ત્યાં પસંદગીની જમ્હીતની રાજ્યનીતિ, સ્ટેટ તરફથી ઉદાર મદદ, ઝેંકરોની ફેક્ટરી, માલ બનાવનારાઓ અને બહાણોના માલેકોના સુધત કાર્યબંધારણ અને કામ કરનારાઓમાં ઉદ્યોગ તેમજ તેના બહેપાર કરનારાઓમાં જુઠા માર્કો વિગેરે ચલાવવાની ટેવ તથા બ્રીટનમાં પરદેશી માલને માટે ખૂલ્લા બજારથી લઈ કરીનેજ આ જરમન ઉત્કર્ષ ઉદ્ભવ્યો છે,

હિન્દી વેપારીઓ તેમજ ઉત્તારીઓને અગત્યની સુચના.

નીચે વર્ગના ઉત્તારીઓ તેમજ વેપારીઓને રહેવું, સ્ટોર આદિ વાહનોમાં ને હાડમારી ભોગવવા પડે તે દુર કરવા માટે સુલાખામાં 'ધી ઇન્ડિયન પેસેન્જર્સ એન્ડ ફ્રાઈક રીલીફ એસોસિએશન' ની સ્થાપના થયા આવી છે. ઉત્તારીઓને તેમજ વેપારીઓને ને ને હાડમારીઓ ભોગવવા પડતી હોય તે તેઓએ વીગતવાર નોંધા સરનામે કાખી મોકલવી માત્ર વર્લ્ડ ક ૧ એક આપીને પણ તેમાં મેળવર મધ રાખ્ય છે. કમલ કાનુ જીવદી અડમા બાનાની સ્થાપ મળતા મફત મોખવામાં આવશે પણ માટે મળેલા થા વળે —

Jiraj Goculdas Nensey,

રેમલ્યુ
બોગ બજાર મૂકી, મુ. મુબં

} એ ને સેક્રેટરી
"ધી ઇન્ડિયન પેસેન્જર્સ એન્ડ ફ્રાઈક
એસોસિએશન"

ધી બોરો ટાઇલ માર્ટ ૨૧ બેંક ઓફ ફોર્ટ મુબં.

સાહ્યાર સ્વીકાર.

(રિવ્યુઅર.—J. L. D. B.)

હિન્દી લેખમાળા.

પ્રકાશક:—સરસ્વતી સાહિત્ય વર્ધક કાર્યાલય.

મૂલ્ય ૦-૮-૦.

ગુજરાતી લિપિમાં વિજ્ઞાન લિપિ પ્રકારના ૪૧ હિન્દી લેખો આ પુસ્તકમાં જે આપવામાં આવ્યા છે, તે તેનો શુભદોષ ભેદાં ઉત્તમ પદ-કિતના અને વિષયમા મનન કરવા ભેગ દેખાય છે. યુરોપમા ફ્રેન્ચ ભાષા જેમ સર્વમાન્ય ભાષા ગણાય છે, તેમ હિન્દી ભાષાને આર્યાવર્ત-મા સર્વમાન્ય ભાષા લેખીએ તો આવાં પુસ્તકો અવશ્ય આવકાર પાત્ર લેખાય. વળી હિન્દી ભાષા આપણાં દેશની અન્ય ભાષાઓ સાથે કેટલું મળતાપણું દેખાડે છે જે નિચેના દાખલા ઉપરથી સ્પષ્ટ જણાયે:—

જ્યારે પંજાબનો રહીશ કહેશે કે:—

“કિત્થે, કિત્થે.”

અને સંયુક્ત પ્રાન્તીય બોલશે કે:—

“કાન, કહા.”

બંગાલી ચોકારશે કે:—“કોથા, કોથાય.”

મરાઠો વહશે કે:—“ધકટે, તિકટે.” ત્યારે

ગુજરાતી ચલાવશે કે:—“શુ છે, કયા છે.”

સ્વામી વિવેકાનન્દ.

(એમના સદુપદેશ-ભાગ ૩.)

અનુવાદક:—પસનજી દયાળજી ગણુત્રા.

પ્રકાશક:—સરસ્વતી સાહિત્ય વર્ધક કાર્યાલય

આવૃત્તિ ૧ લી પ્રત ૪૫૦૦

મુલ્ય પાકું પુકું ૦ા

વાર્ષિક ગ્રાહકો માટે.

આ કાર્યોલય તરફથી પ્રસિદ્ધ થતા પુસ્તકો હમેશા એવી કાળજીથી પેસન્દ કરવામાં આવે છે કે હેમને વિશે ઝાણું લખવું આવશ્યક નથી. સ્વામી વિવેકાનન્દના નામથી હિન્દુ-સ્થાનમા કોઈજ અનુચિત હશે. હેમના સદુપદેશનો આ ત્રીજો ભાગ છે. પ્રજાજીવન મા ધર્મ સાહિત્યનો દરજ્જો મહો ઉચો છે અને મનને આનન્દ અર્પનાર સાહિત્યની ભેડે ભેડે આત્માના વિકાસાર્થે પણ ચોડું સાહિત્ય વાચવું એ દરેક મનુષ્યનું કર્તવ્ય ગણી શકાય આવા સાહિત્યમા સ્વામી વિવેકાનન્દના સદુપદેશો યોગ્ય સ્થાનેજ છે. ભાષાન્તર શુદ્ધ અને સરળ છે અને કોઈ પણ વર્ગના મનુષ્યોથી સ્વમજી શકાય તેવું છે.

ધી સેંટ્રલ બેંક ઑફ ઇન્ડિયા લીમીટેડ.

શેરો ભરાયલી થાપણુ	રૂ. ૩૦ લાખ.
પગાર થયેલી થાપણુ	રૂ. ૧૫ લાખ.
રીઝર્વ ફંડ	રૂ. ૧ લાખ.

આ બેંકમાં ડીપોઝીટ મુકેલી દરેક પાઈની સલામતી માટે ખાસ ગોઠવણુ બેંકની આરટીકલમાં કરવામાં આવેલી છે.

મેશર્સ એ. એફ. ફરગ્યુસનની કું. ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટસ આ બેંકના હીસાબો અને જામીનગીરીઓ દર અકવાડીએ તપાસે છે.

ગ્રેસીડંસી બેંકો માફક આ બેંક પોતાના હીસાબનાં પખવાડીક

સરવૈયાં બહાર પાડે છે

દરેક રીતનું બેંકને લગતું કામકાજ કરવામા આવે છે.

દ્વાકામાં ટુંદી તેમજ લાંબી મુદતના વ્યાજના દરો માટે મેનેજરને મળવું.

ચેક તથા બેંકને લગતો પત્ર વ્યવહાર ગુજરાતીમાં પણ થઈ શકે છે.

વહી ઑફીસ:-એલાઈસ બીલ્ડીંગ, કોટ, મુંબઈ.

શાખા ઑફીસો:-ઝવેરી બજાર, મુંબઈની માંડવી, તથા શેરબજાર.

ચાલુ ખાતાં ઉપર.

રોજની બાકી ઉપર.

જનવારીથી જુન..... ૩ ટકા.

જુલાઈથી ડીસેમ્બર..... ૨ 1/2 ટકા.

૧૨ માસની ડીપોઝીટ..... ૪ 1/2 ટકા.

૧૦૦૦ થી વધુ રકમ માટે... ૫ ટકા.

કી મુદતના ભાવો અરજ કરવાથી માલમ પડશે.

વધુ વીગતો માટે મેનેજરને મળવું.

સોરાબજી ન. પોચખાનાવાલા

ન્યુ કિવન્સરોડ ઉપરના

ચોપાટીના જુના રેલ્વે શાટકની સામેના

મહારાં શો રૂમ્સ

તમને ઘણી મનગમતી ચીજો આપશે.

સુંદર નવી ડીઝાઇનના પલંગો

ભેટ આપવા લાયક

અનેક નાની મોટી કિંમતી ચીજો

તેમજ

ફરનીચર માટેના ઉત્તમ રંગો

વિગેરે, વિગેરે.

જરૂર એક વાર શો રૂમ્સ પર પધારો.

L. Roy Sampat

70, APOLLO STREET, FORT, BOMBAY

COMMERCIAL SUBJECTS.

વેપારી વિષયો.

INDIAN COAL INDUSTRY.

હિંદુસ્તાનનો કોલસાનો ઉદ્યોગ.

દૂરગંદેશીવાળા અને વહેપારી બુદ્ધિ વાળા માણસને હાલની કોલસાના ઉદ્યોગની સ્થિતિ જ્ઞેતાં એમ થોડુંક મંતે જણાઇ આવે એમ છે કે એ ઉદ્યોગમાં હિંદુસ્તાન લવિષ્યમાં હજી વધારે આરી ખીંચવણી કરી શકે એમ છે. ભૂતકાળનો આ ઉદ્યોગનો ઇતિહાસ જો આપણે જોઇએ અને હાલના કોલસાના ઉદ્યોગને પરિણામે થતો ભાવમાં વધારો જોઇએ તો એમ ખાતરીપૂર્વક કહી શકાય કે કોલસાનો ઉદ્યોગ હિંદુસ્તાનની સારી સ્થિતિએ આવતો જાય છે. આખા દેશમાં કોલસાની કુલ પેદાશ ઇ. સ. ૧૮૮૧ ની માલમાં ૮,૬૭,૭૩૦ ટન જેટલી હતી. દસ વર્ષમાં એટલે ૧૮૯૧ માં તે વધીને ૨૩,૨૮,૫૭૭ ટન જેટલી થઇ વળી ખીજ દસકામાં એટલે ૧૯૦૧ માં તે લગભગ ૬૬ લાખ ટન જેટલી થઇ અને ૧૯૧૨ માં ૧ કરોડ ને ૪૦ લાખ જેટલી થઇ અને ૧૯૧૫ માં તો એથી પણ વધીને એ પેદાશનો આકાંક્ષા ૧ કરોડ

ખીજે નંબરે ગણાય છે તે, તે વર્ષમાં જાને દેશો માળીને માત્ર ૧૦ કરોડ ટન જેટલે કોલસો પેદા કરી શક્યા હતા જ્યારે ઉપર જગ્યા પ્રમાણે યુનાઇટેડ કીંગડમમાં આખી દુનિયાનો અર્ધો ભાગ એટલે આશરે ૧૩ કરોડ માં ત્રીમ લાખ ટન કોલસો પેદા થયો હતો. ખીજ દસ વર્ષમાં યુનાઇટેડ કીંગડમની પેદાશ વધીને ૧૬ કરોડ ટન જેટલી થઇ હતી અને યુનાઇટેડ સ્ટેટસ એલ દસકામાં લગભગ બમણી પેદાશ કરી શક્યું હતું. અને જર્મનીએ પણ પોતાના પેદાશ વધારીને લગભગ ૬ કરોડ ટન જેટલ કરી હતી. વળી ખીજ દસકામાં યુનાઇટેડ કીંગડમની પેદાશ તો વધી પણ એ અરસામાં યુનાઇટેડ સ્ટેટસે પોતાની પેદાશ એટલી વધારી દીધી એ દસકાને છેડે લગભગ યુનાઇટેડ કીંગડમનું અણગમી કરી શક્યું. જર્મનીની પેદાશ પણ એ અરસામાં વધીને લગભગ ૭ કરોડ અને ૬ લાખ ટન જેટલી થઇ હતી. આ પ્રમાણે આગળ

સ્ટેટસ યુનાઇટેડ કીંગડમ કરતાં પહેલાં કરતાં પણ વધારે વધી ગયું અને એની પેદાશ ૪૭ કરોડ અને ૭ લાખ ટન જેટલી થઈ, જ્યારે યુનાઇટેડ કીંગડમની પેદાશ તો માત્ર ૨૬ કરોડ જેટલી જ હતી. જર્મની પણ વધતાં વધતાં છેક નજીક આવી પહોંચ્યું હતું. કારણ એ વર્ષમાં ૧૭ કરોડને ૨ લાખ ટન જેટલી પેદાશ એ કરી શક્યું હતું. આખી દુનિયાની પેદાશ એ વર્ષમાં એક અગળ અને ૧૦ કરોડ ટન જેટલી હતી; જોકેમાંથી લગભગ ૯૦ કરોડ જેટલી પેદાશ ઉપરના ત્રણ દેશોની એકઠી કરતાં એટલે લગભગ ૮૩ ટકા જેટલી હતી, અને હીંદુસ્તાનની તે વર્ષમાં માત્ર ૧૪ ટકા જેટલી પેદાશ હતી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો આખી દુનિયાની પેદાશનો ૪૩ ટકા જેટલો ભાગ યુનાઇટેડ સ્ટેટમે, ૨૩ ટકા જેટલો યુનાઇટેડ કીંગડમે, ૧૫ ટકા જેટલો જર્મનીએ અને માત્ર ૧ ટકા જેટલો ભાગ હીંદુસ્તાને પેદા કર્યો હતો. દુનિયાના બીજા દેશોની સમસ્ત પેદાશ તે વર્ષમાં ૧૮ ટકા જેટલી હતી.

ભવિષ્યની પેદાશ

હવે આપણે હીંદુસ્તાનમાં કોલસાની પેદાશનું ભવિષ્ય જોઈએ, જો કે હાલમાં હીંદુસ્તાનમાં દરવર્ષે લગભગ ૧ કરોડ અને ૫૦ લાખ ટન જેટલો કોલસો પેદા થાય છે છતાં પણ હજી મારે વધારે કરવા માટે ક્ષેત્ર ઘણું છે. દેશની રેલ્વેમાં લગભગ કુલ પેદાશના ૩૦ ટકા જેટલો કોલસો વપરાય છે; એટલે કે લગભગ ૫૦ લાખ ટન જેટલો. હાલમાં પણ મદ્રાસ અને બર્મા તરફ કેટલીક રેલ્વેઓ બાળવામાં લાકડાં વાપરે છે. હીંદુસ્તાનમાં રેલ્વેમાં દર માઈલે વપરાતા કોલસાની અને બીજા દેશોમાં તેજ પ્રમાણે દર માઈલે વપરાતા કોલસાની સરખામણી કરતાં

જણાય છે કે હીંદુસ્તાનમાં દર માઈલે ૧૪૪ ટન કોલસો વપરાય છે; જ્યારે યુનાઇટેડ કીંગડમમાં ૫૩૯ ટન, જાપાનમાં ૨૫૯ ટન અને રશિયામાં ૧૫૪ ટન વપરાય છે. ના. સરકારની રેલ્વે તરફની લિસાહ લેવાલી વૃત્તિને લીધે હજી બીજી નવી રેલ્વે લાંબો નીકળશે અને નીકળે છે. આથી કોલસાની ખપત પણ વધશે, તેમજ કોલસાની ખપત માટે નવી નવી જગાઓ પણ વધશે. દીનપરદીન વધતો દરિયા માર્ગનો આયાતનો ને નિકાશનો વહેપાર જોતાં પણ એમ જણાય છે કે બન્કર કોલસાની વપરાશ રાજ વધતી જ જશે વળી મીસો, કારખાનાંઓ અને બીજા કેટલાક ઉદ્યોગો દેશમાં વધતાજ નાથ છે અને તેથી કોલસાની ખપત ઘણી વધશે. હીંદુસ્તાનમાં તો આ પ્રમાણે વધશેજ, પણ બર્મામાં પણ જ્યારે નવી ઈન્ડિયામાં રેલ્વે બાંધાઈ રહેશે ત્યારે ઘણાં નવા બન્કરો કોલસા માટે ખુલશે વળી હીંદુસ્તાનની બહાર, સીકોન, સ્ટ્રેટ સેટલેમેન્ટ વિગેરેમાં પણ કોલસાની નિકાશ માટે હજી સારું ક્ષેત્ર છે. ઇ. સ ૧૯૧૩ માં સીકોનમાં કુલ ૭ લાખ ૪૫ હજાર ટન કોલસો આ શરે વપરાયો હતો તેમાંથી માત્ર ૩ લાખ અને ૬૪ લાખ ટન જેટલો કોલસો હીંદુસ્તાનમાંથી ચડ્યો હતો, બાકીનો બીજા દેશોમાંથી આવ્યો હતો. અને સ્ટ્રેટ સેટલેમેન્ટમાં પણ હીંદુસ્તાનથી તો માત્ર એક લાખ અને ૬૫ હજાર ટન જેટલો કોલસો ગયો હતો અને બાકીનો બધો બીજા દેશોમાંથી અને ખાસ કરીને જાપાનમાંથી પુરે પાડવામાં આવ્યો હતો.

હીંદુસ્તાનના કોલસાના ઉદ્યોગને માટે આ રીતે ઘણું સાડું ભવિષ્ય છે અને જ્યારે કેટલાક નિકાશ માટેના અંકુશો દર થશે ત્યાર પછી આ ઉદ્યોગની દીનપરદીન ઘણી ચઢતી થશે એ વાત નિશ્ચય છે.

REGISTRATION OF BUSINESS NAMES.

વ્યાપારી નામોનું રજીસ્ટ્રેશન.

એસોસિએશન ઓફ એગ્રીસ ઓફ કોમર્સ નરફથી ઇંગ્લેન્ડની પાર્લામેન્ટની હાઈ-સૂની મહામાં વ્યાપારી નામોનું રજીસ્ટ્રેશન કરવા સંબંધી એક ખરડો રજુ કરવામાં આવ્યો.

છે, એ ઘણા સંતોષની વાત છે, એમ લે. એગ્રીસ ઓફ કોમર્સનું પત્ર જણાવે છે કે આ પાસુધારા વધારા સાથે આગળી સવાળ

મારસેદમની રૂબીન લાદીઓ સફાઈદાર અને મજબુત.

નાના પણ્ય પત્તાર વધા છ આ વાત વધાર સંતોષજનક છે. લઢાઈને લઈને જે કેટલાક અગત્યના ફરફારે થયા છ તેમાંનો આ પણ્ય એક છે. ઘણા વખતથી ઇંગ્લાંડની જૂદી જૂદી એમ્બરો આવાં કોઈ પગલા લેવાને માટે માગણી કરતી હતી, અને અત્યાર અગાઉ આવી બતના ઘણાએ ખરડા પાર્લામેન્ટ આગળ રજુ થઈ ચુક્યા હતા પણ સરકારનો ટેકો લેમાંના એકેને આગસુધી મળ્યો નહોતો. આ વખતે આ ટેકો મળ્યો છે. આ ખરડાને મૂળ હેતુ એવો છે કે યુનાઈટેડ કીંગડમમાં જે બંડપારી પેઢીઓ લેના ભાગીદારોમાંના કોઈનાં ખરાં નામ અથવા ખરી ચટક (Surname) સિવાયનાં કોઈ બીજા બંડપારી નામથી બંડપાર ચલાવતી હોય તેવી કંપનીઓને રજીસ્ટર કરવી ખરા બંડપારી નામની સાથે જો માત્ર બીજું કોઈ નામ અથવા કંપનીના પહેલાંના ભાગીદારો અથવા માલીકો-નું નામ દર્શાવવા માટે જ લખવામાં આવતું હોય તો અથવા તો એક સરળ નામવાળા બે કે વધારે ભાગીદારોના નામની પાછળ પાહું વચન વાચક 'જ' પ્રત્યય ઉમેરવામાં આવ્યો હોય, તો તેવાં નામો માટે રજીસ્ટ્રેશનની જરૂર ન પડે. જે કોઈ પેઢી, અથવા માણસો, અથવા કૌરપોરેશનનો, બીજી કોઈ પેઢી, માણસ, અથવા કૌરપોરેશનના નામથી અથવા ટૂંકી તરીકે જ ધંધો ચલાવતાં હોય તો તેમને રજીસ્ટર કરાવવાની ફરજ પાડવી નેમ્બર; અથવા એવી પેઢી અગર માણસો કે કૌર-પોરેશન કોઈ પરદેશી પેઢા અગર માણસોને બદલે ધંધો ચલાવતાં હોય તો તે પણ રજીસ્ટર થવાં નેમ્બર. પરદેશી કંપનીનો અર્થ એવા કંબામાં આવ્યો છે કે નામદાર શહેનશાહની શહેનશાહતની બહારના દેશમાં જે કોઈ પેઢીની મુખ્ય ઑફીસ હોય તેને પરદેશી પેઢી કહેવી. કાયદેસર કનકૌરપોરેશન એવી પેઢી.

આનં પણ્ય રજીસ્ટ્રેશનની જરૂર નથી. ૧૯૦૭ ના લીમીટેડ પાર્ટનરશીપ એક્ટની રૂબેરૂ કંપની અગાઉ રજીસ્ટર થયેલી હોય તે પણ આ ખરડા પ્રમાણે ફરી રજીસ્ટર થવી નેમ્બર. રજીસ્ટ્રેશન નીચે પ્રમાણે થવું નેમ્બર:—

(૧) બંડપારી નામ; (૨) કેવી બતનો બંડપાર કરે છે તે, (૩) મુખ્ય ઑફીસનું નામ તથા ઠેકાણું; (૪) એક જ માણસ એક કંપની ચલાવતો હોય તો તે માણસનું નામ, ચટક અને જાત અથવા એની આગાઉનો કોઈ એક કંપનીનો માલીક હોય તો તેનું પણ નામ જાત વિગેરે અને જો કંપની વધુ માણસોની બનેલી હોય તો, દરેક ભાગીદારોના નામ જાત વિગેરે; દરેક માણસે પોતે પોતાની સહીથી આ બધી વિગત ભરી આપવી નેમ્બર કોઈ કૌરપોરેશન હોય તેના સુધાણ મેમ્બરોએ આ પ્રમાણે સહી આપવી નેમ્બર અને કોઈ પેઢી હોય તો તેનો એક ડીરેક્ટર અથવા સેક્રેટરી એ વિગતો પોતાની સહીથી ભરી આપે. આ વિગેરે કેટલીક બારીક વિગતોથી આ રજીસ્ટ્રેશન કરાવવાનું સૂચવવામાં આવ્યું છે કાયદો પસાર થયા પછી ત્રણ મહીનામાં આ રજીસ્ટ્રેશન થવું નેમ્બર. આ પ્રમાણે ન થાય અથવા કાયદો વિરુદ્ધ કોઈપણ પગલું રજીસ્ટ્રેશનના સંબંધમાં લેવાય તો તેને માટે દંડ કે એવીજ કાંઈ બીજી શિક્ષા કરમાવવી એમ સૂચવાયું છે લંડન, એડીનબરો અને ડબ્લીન એ ત્રણ શહેરોમાં રજીસ્ટ્રેશન ઑફીસ રાખવી અને રજીસ્ટ્રેશનની શી ખાસ શિલિંગથી વધવી ન નેમ્બર એમ આ ખરડો સૂચવે છે આ ખરડો પાર્લામેન્ટના જૂઠા જૂઠા વિભાગોમાંથી પસાર થઈ બ્યારે કાયદાના રૂપમાં મૂકાશે ત્યાર પછી વેપારની બાબતમાં રોકચની અને લેકોનોની સલામતી વધારે સારી રીતે જળવાશે એમ ધારણું એ બોલું નથી.

PROGRESS IN COLOUR INDUSTRY IN THE UNITED STATES.

અમેરિકાના યુનાઈટેડ સ્ટેટસમાં રંગના ઉદ્યોગની ખીલવણી.

(નવ્યુઆરી ૧૯૧૭ ના અંકના પૃષ્ઠ ૩૨૦ થી ૩૨૫)

યુનાઈટેડ સ્ટેટસના બીજા કોઈ પણ પેઢી બધી પામે પાસે એ ચીજ નેમ નથી. આ પ્રમાણેની મગ

વંચથી બીજા બધા ભાગે કરતા આ દરિયા ભાગમાં રંગનો ઉદ્યોગ સૌથી મારો ખીલવી-શકાય એમ છે. આ વાતની માફી માટે આ-પણે એ નેમ્બર નેમ્બર કે કોંગ્રેસમાં લેવાયું

ધી બોમ્બે ટાઇલ માર્ક ૨૧ એક સ્ટાન્ડિંગ મુબ્બ.

શરૂ થયા પછી યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં કોલટાર-
માંથી રંગ બનાવવાનું સૌથી મોટું કારખાતું
સ્થપાયું છે. આ વાતથી એ જાગતી ઉપયો-
ગિતા સાબીત થઈ શકે તેમ છે. આ કારખા-
નામાં કાચા માલમાંથી તુલજ ખીબાંમાં
વધારે સંસ્કાર કર્યા વગર, રંગ બનાવવામાં
આવશે એમ કહેવામાં આવે છે. એમાં એને
લાઇન નૅચેલાઇન અને એન્થ્રેસીન એ બધી
બતના રંગો નીકળશે, તેમજ રંગ બનાવવામાં
કામ લાગે તેવા પદાર્થો જેવા કે, કૅસ્ટીક સોડા,
કલોરાઇન, બ્લૂ બ્લૂ બતના એસીડ્સ અને
બીબા કેટલાઇ કેમીકલ્સ એ બધા બનાવ
વામાં આવશે.

આ કારખાનાનો એનીલાઇન ઑઇલ ડી
પાર્ટમેન્ટ દરરોજનું ૧૦ ટન એનીલાઇન તેલ
બનાવે છે અને આ બધું તેલ માત્ર રંગ બનાવવા-
માજ ઉપયોગમાં લેવાશે.

કૅસ્ટીક સોડા અને કલોરાઇન બનાવવાના
ખાનામાં આ દરેકનો લગભગ વીસ ટન જેટલો
જથ્થો રોજ બનાવી શકાશે. કલોરાઇન પણ
રંગના કામમાં વપરાયે અને કૅસ્ટીક સોડાને
બહાર વેચવામાં આવશે.

વળી, આ કારખાનામાં કંપનીનો એન્જલ,
ટોલુઓલ અને નાઇટ્રીક એસીડ વિગેરે ભરી
સાંપવા માટે લગભગ ૨,૦૦,૦૦૦ ગેલન સમાઈ
શકે એવી મોટી સ્ટીલની ટાંકીઓ બનાવવામાં

આવી છે. નાઇટ્રીક એસીડ પણ કારખાનામાંજ
બનાવવા માટેની તજવીજ પણ કંપની કરે છે.

દેશ પરદેશના બેંકોપાર માટેના યુનાઇટેડ
સ્ટેટ્સની ઑપ્રીસે, લંદાઈ શરૂ થયા પહેલાં
યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં કેટલો રંગ આવતો હતો
તેના આંકડાઓ વિગતવાર તૈયાર કર્યા છે.
દરેક રંગ કેટલા પ્રમાણમાં વપરાતો હતો તેના
ચોક્કસ આંકડા ત્યાં મળી શકતાજ નથી
જર્મન નિકાશ કરનારાઓનેજ આ વાતની
પૂરતી માહિતી છે.

ઉપર જણાવેલા આંકડાઓથી પહેલાં જે ખ્યાલ
યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં સીન્થેટીક રંગની વપરાશ
ના સંબંધમાં હતો, તે ઘણો ફરી ગયો છે.
આ આંકડાઓ ઉપરથી લોકોએ જાણ્યું છે કે
પહેલાંના ખ્યાલ પ્રમાણે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં
વપરાતા રંગનો આકડો દરવર્ષે ૨૦,૦૦૦ ટન
જે આંકડામાં આવતો હતો, તે જોડો છે. ખરી
રીતે તો આ આંકડાથી લગભગ કોઠ ગણી
જાયો વપરાય છે. હવે એમ ચોક્કસ મનાય
છે કે જો દેશનો પોતાનો કોલટાર ને કેમીકલ્સ
નો ઉદ્યોગ ખીલવવા માટે સારો પ્રયત્ન કરવો
હોય તો વસ્તુસ્થિતિનો ઘરાબર ખ્યાલ પહેલાં
આવવો જોઈએ. આજ કારણને લાઇને અમે-
રિકાના કારખાનાવાળાઓની માગણી ઉપરથી
ઉપર જણાવેલા આંકડાઓ તૈયાર કરવામાં
આવ્યા છે. *

* આર્ટ આર્ટિફિસિયલ ડાયર

OUR SUGAR INDUSTRY.

ખાંડનો ઉદ્યોગ.

ખાંડના ઉદ્યોગ ઉપર હાલમાં વિલાયતમાં
જુદા જુદા ઉદ્યોગો માટે એક ખાસ સ્થપાએલા
મંડળ તરફથી ઘણું સારું લક્ષ આપવામાં
આવે છે. આ મંડળનો મુખ્ય હેતુ એ
હતો કે ગયા વર્ષમાં, (જે વર્ષમાં એ મંડળ
સ્થપાયું હતું) બ્યારે એમ નિશ્ચાર કરવામાં
આવતો હતો કે જર્મની અને ઑસ્ટ્રીયા
સાથેનો ખાંડનો બેંકોપાર લંદાઈ પેછી ફરી

શરૂ કરવો, ત્યારે, વિલાયતમાં અને બ્રિટિશ
આઇલ્ડમાં ખીબાં લાગેમાજ આ ઉદ્યોગને
ખીલવવો અને એ રીતે જર્મની અને ઑસ્ટ્રીયા
આનો બેંકોપાર ટકવા ન દેવો એ કે
મંડળનો મુખ્ય હેતુ આ પ્રમાણે
ઉદ્યોગને ઉત્તેજન આપવાનો હતો
પહેલેથીજ એમ ધારણા હતી કે
આ મંડળે દરેક બતના માલ

ઉંચી પાણીથી કરતા ટેબલ ટોપ ખરીદ કરવા કયા બરો ?

જેમ સોના ઉપર ઢોળ ચડાવવાની જરૂર નથી
તેમ ઓટો-પરસ્તાન વીચે હવે તમને વધુ ખાત્રી આપવાની
જરૂર નથી. એ તો બાળપણથી વાત છે કે
સેંટના શહેનગાહ

ઓટો પરસ્તાન

આજ કાલ પ્રજા પ્રગતિ પામી ચુક્યું છે.

ઓટો-પરસ્તાન બટ મોગરા અને ગંભીરીના તાબા ફુલોની ખુશખોશી સરપુર
દીલને જાગ-બાગ કરનારું સર્વાત્તમ સેંટ છે તેના માત્ર બેથી ત્રણ ટીપાં રૂમાલમાં
નાખવાથી તમારું અને તમારી આસપાસનાઓનું દીલ ખુશી ખુશી થઈ જશે.

જાણતા નામથી ઠગાયો નહીં. ખરીદતી વખતે “ઓટો-પરસ્તાન” નામ જરા-
બર વાંચી લેજો.

ઈમ્મત અડધા-આઠસની જાટલીના રૂા જે એક ડ્રામની સુંદર ટયુબના આના
ખાર. અડધા ડ્રામની ટયુબના આના આઠ.

જનાવનાર ધી પરસ્તાન પરકયુમરી કું.,
નાં ૧, પાયધોની, સુંબઈ નાં ૩.

દુનીયા હેર ઓઈલ માટે વાંચવું જોઈએ.

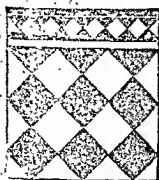
દુનીયા હેર ઓઈલ જે કોઈએ વાપર્યું છે તેઓએ એકજ
અવાજે વખાણ્યું છે. એજ એની ગેરંટી છે એકદમ લાખા
અને મોટા લખાણ નહીં કન્તાં એટલુંજ જણાવીએ છીએ કે
દુનીયા હેર ઓઈલ ખાલ માટે ઉત્તમ શુભકારક છે અને બીજા
અનેક કાર્યકાર છે. જેવા કે લીંબ તથા લુ તથા માથામાં થતો
ખોડાનો તો કટો દુશ્મન છે તે શીવાય આંખમાં થતી બળતરા તથા
આંખને ઝાક આવી હોય તેને દુર કરે છે. સ્ત્રીઓના તેમજ પુરૂષોના
તથા વિદ્યાર્થીઓના તથા બચ્ચાઓના જાલ સખત હોય તો તેને નરમ
કરી મગજને ચંદુ કરી આરામ આપે છે એકજ જાટલી વાપરો
ખાત્રી કરો.

ગોલ બા. નંબ ના ૩. ૦-૧૨-૦ ચપડી બા. નંબ
૧ ના ૩. ૦-૮-૦ નાની બો. ૧ ના ૩. ૦-૫-૦

તાજી કલમ—હમારી દુકાને અત્તર તથા બીજી વસ્તી બતતના માથામાં
નાખવાના તેડો તથા અત્તર તથા માખું, સેંટ તથા એ ઇ. પાટનવા
હાની જનાવેલી પેટન્ટ દવાઓ પણ અમારે ત્યાં મળશે.

પાટનવાલા કંપની, સાચપાલા લેન મુંબઈ, પો. નં. ૩.

Motilal Moolchand & Co

Marble Merchants & Contractors
Engravers and Sculptors.

15, BANK STREET, FORT BOMBAY
Largest Importers

Marble Tiles and slabs Fountains,
figures, Vases, white glazed and other
tiles.

Also Portland Cement, etc.

“ઇનકમટેક્સ.”

ઇનકમટેક્સને લગતાં કોઇ પણ પ્રકારનાં કામની સમજ મેળવવી હોય તો મળે
અથવા લખો:- બી. એલ. થોસર, બોમ્બે કોમર્શીયલ કોલેજ, ૪૧, કાલ્યાદેવી રોડ મુંબઇ.
ચોપડાઓમાંથી આવકવેરા માટે લીસાબનાં પંચકો તૈયાર કરી આપીએ છીએ.

બી. એલ. થોસર.

એફ. એલ. એ. એ. (લંડન.)

સરટીક્ષમ્ક એકાઉન્ટન્ટ એન્ડ પબ્લીક ઓડીટર.

પોર્ટલેન્ડ સીમેન્ટ

“ગણપતી” બ્રાંડ.

દ્વારા સીમેન્ટ હીંદુસ્તાનમાં આયાત થતાં સારામાં સારી સીમેન્ટની ગરોળી કરે છે, અને બજારમાં આવતાં
ફેલું પેકીંગ એક એક દંદવેટના મનુષ્યો કોયળાઓમાં આવે છે, જેથી પીપ કરતા ઘણી સારી
ફાયર સીમેન્ટ છે.

વધુ વિગત તથા ભાવ માટે લખો.

શ્રી ઈન્ડિયન સીમેન્ટ લિમિટેડ

તાતા સન્સ એન્ડ

નવસારી બીલ્ડીંગ કંપની

ઉત્તરન આપણું અને ખાંડ માટે તો ખાસ લક્ષ્ય એટલા માટે આપણું કે ખાંડ એ વિલાયતની કેટલીક આંતરે માટેની પરાધીનતામાં મૈત્રી પ્રધાનપદ ભાગવે છે. આ ઉપરાંત ખાંડ ઉપર લક્ષ આપવાથી આ મંડળ દેરી કૃષિ પોલીસી માટેનું કોઈ અસુક ધોરણ નહોતી શકે એમ છે. આ મંડળને કેટલાક વિભાગોમાં વેંદથી નાંખવામાં આવ્યું છે. દરેક વિભાગને બૂઢા બૂઢા ઉચોગોપર લક્ષ આપવાનું સોંપાયેલું છે.

સુભાગે રાઈટ ઓન. વીલીઅમ છુડ જેવા ગૃહસ્થને સપૂર્ણ ટેકો આ મંડળ મેળવી શક્યું છે; જેઓએ એ મંડળ તરફથી ફેલોનીઅલ સેક્રેટરી આગળ મુકવામાં આવેલી ફેલોનીઅલ સૂચનાઓને પોતાની તરફથી ઘણી મદદ આપી હતી. એ સૂચનાઓ નીચે મુજબ હતી.—

(૧) આખા સામ્રાજ્યમાં બનતી ખાંડને ૫૦ ટકા સુધી જઠાતમાં પસંદગી આપવી. પણ આ રીતની પસંદગી ચાલુ બ્રિટિશ જઠાતના દર ઉપર દર રતલે છ પાઈ જેટલી તો હોવીજ નહોતી.

(૨) મિત્ર રાજ્યો તરફથી યુનાઇટેડ કીંગડમમાં જે ખાંડ મોકલવામાં આવે તે ઉપર વધારેમાં વધારે ૧૨૬ ટકા જેટલી જઠાતની પસંદગી આપવી નહોતી.

(૩) તટસ્થ રાજ્યો પોતાની બનાવટની જે ખાંડ યુનાઇટેડ કીંગડમ તરફ મોકલી આપે તેઓ પામે ચાલુ જઠાતના દર પ્રમાણે દર લેવો, પણ જે તટસ્થ રાજ્યો સામ્રાજ્ય સાથે આવી જતી શરતોથી ભેડાવા ન ઇચ્છતા હોય, અથવા તો જે તટસ્થ રાજ્યો બીજા દેશોને વધારે પસંદગી આપતા હોય તેવાં રાજ્યો જે ખાંડ તેઓ યુનાઇટેડ કીંગડમ આપે તે ઉપર, ખાસ વધારે

મારકતે, કોઈ પણ રીતે, આવતી ખાંડ ચાંદાવની અને આ મુદત વીતી ગયા પછી પણ એ રાજ્યોમાંથી આવતી ખાંડ ઉપર સાધારણ જઠાતના દર ઉપરાંત ૫૦ ટકા જેટલો વધારે દર લેવો. આ બંનેનો ખાસ વધારાનો દર, દરેક રતલપર છ પાઈથી ઓછો હોવો નહોતો.

(૫) જે દેશમાંથી યુનાઇટેડ કીંગડમમાં ખાંડ ચલાવવામાં આવે તે દેશોએ કાયદેસરનાં સર્ટીફિકેટ ઓફ ઓરીજન રજુ કરવાં નહોતી.

(૬) ફોર્મીઅલ દેરીફની રૂઢી પ્રમાણે “ડમ્પીંગ કર્વેન્સ” એટલે સબસીડીઝ વિગેરે આપીને જે માલ મોકલવામાં આવતો હોય તેની રકાને અટકાવ કરવા માટેની એક કલમ દાખલ કરવી.

(૭) જ્યારે જ્યારે, નામદાર-શહેનશાહની સરકારને જણાય કે યુનાઇટેડ કીંગડમમાં આવતી ખાંડને, જે દેશોમાંથી તે ખાંડ મોકલવામાં આવતી હોય, તે દેશોની સરકાર તરફથી જઠાતના ખાસ ઘટાડા વડે, અથવા કાંઈ ખાસ સરકારી આંટ અથવા મદદ વડે ઉત્તરન અપાય છે, તો તે વખતે એ ખાંડની ઉપર જઠાત નાખતા પહેલાં ખાંડ મોકલનાર દેશના ઉપર જણાવેલાં પગલાંને પહેાંચી વળે એવાં સહામાં પગલાં લેવાની તજવીજ કરવી.

(૮) જે જે પદાર્થોની બનાવટમાં ખાંડ વપરાતી હોય તે બધા પદાર્થો માટે જઠાતનું ધોરણ ખાંડ માટેનાં ધોરણ જેવુંજ રાખવું.

(૯) વિલાયતમાં પાકેલાં બીટ રૂટ્સ, અને આખા બ્રિટિશ સામ્રાજ્યમાં બનતી ખાંડ, એ બે વચ્ચેની જઠાતનો ફરક ૨ પાંડે ૬ શીલીંગ અને ૮ પેન્સ જેટલો રાખવો. આ બંનેનો વિલાયતનાં બીટ રૂટ્સના પાકેલાં લાલ-દાયક ફરક જ્યાં સુધી દર વર્ષે ૫૦૦૦ ટન ખાંડ બનાવી શકાય એટલાં બીટ રૂટ્સ વિલાયતમાં પાકે નહીં, ત્યાં સુધી કાયમ રાખવો; અને ત્યાર પછીથી આ ફરક ઠાઠી નાંખવો.

પછી પાંચ વર્ષ સુધી દુરમન રાખાર અથવા બીજા દેશો

માં બોએ ટાઈલ માર્ટ ૨૧ બેંક ઓફ ફ્રાંચ આંખ.

ચીજતું નામ.

૧૯૧૬

૧૯૧૭

રૂ.

રૂ.

ગાળસીનું તેલ	૭૭,૪૮૧	૬,૨૦૦
ગીંજી ભાતનાં તેલો મળી કુલ	૧૭,૫૬,૭૭૪	૧૪,૫૩,૭૬૪
ખેજળ	૧૦,૬૧,૮૭૫	૭,૨૬,૪૨૦
આપ્રીજી	૬,૨૮,૬૦૦	૨૫,૧૬,૪૧૦
ધી	૩,૨૭,૭૩૫	૨,૬૭,૫૧૬
મીચેલી	૬,૫૭,૪૮૬	૮,૨૭,૨૪૨
ટોપરાં	૧૦,૭૨,૭૨૦	૧૨,૧૧,૩૮૧
કપાસીયા	૧૩,૧૫,૪૩૦	૫૪,૮૭૬
ગોયસીંગ	૫૫,૪૨,૭૫૮	૫૭,૫૫,૧૨૩
ગાળસી	૨૧,૭૩,૮૬૪	૫૧,૪૬,૨૩૦
પાસખમ	૬,૬૦૭	૮૦,૮૬૪
અરસવ	૩૦,૬૪,૫૩૬	૬,૬૬,૫૬૩
તલ	૧,૧૩,૧૫૮	૧૬,૩૮,૬૨૦
તેલનો	૬,૬૫,૩૭૨	૨૧,૩૬,૪૦૦
ખાડ	૩૮,૭૭૭	૩૬,૦૧૪
ગા	૧,૨૧,૩૨,૬૨૭	૧,૨૭,૫૩,૨૫૪
કાચું રૂ	૨,૫૬,૬૧,૪૫૮	૩,૭૫,૨૪,૬૬૬
ટવીસ્ટ અને યાર્ન	૩૧,૬૬,૮૭૧	૬૫,૦૮,૦૮૦
કમાલ અને શાલો	૧,૦૬,૧૭૬	૫૭,૭૨૦
પીસ શુક્ર	૨૬,૮૨,૬૦૦	૫૬,૮૧,૬૮૪
શણ		૫,૧૩૫
અસ્ટ કાચું	૧,૧૬,૮૦,૦૪૧	૧,૩૫,૨૩,૨૦૩
ટવીસ્ટ અને યાર્ન	૫૬,૬૬૩	૨૪,૧૮૦
ગની ખેજળ		૬૬,૭૮,૮૧૩
શુભપાટ		૪,૫૦,૦૪૫
રેશમ (કાચું)	૧,૦૦,૨૦૦	૨,૮૮,૮૦૦
રેશમ કુલ	૨,૨૬,૫૨૨	૭,૪૮,૬૧૧
ઉન કાચું	૧૧,૫૩,૫૪૫	૩૬,૦૮,૩૭૮
ઉનની ધાબલીઆ ને ગાલીઆ વગેરે	૧,૬૬,૬૬૭	૧,૮૬,૧૦૩
તંબાકુ, બીડી વિગેરે	૩,૪૮,૬૬૮	૨,૭૧,૫૪૪
લાકડા, પાટીયાં વિગેરે	૪,૬૬,૪૭૨	૭,૫૦,૧૦૮

હિંદુસ્તાનમાંથી થયેલી કુલે નિકાશ } સરકારી ઘઉંની નિકાશ સાથે	૧૮,૭૦,૩૬,૬૧૬	૨૨,૬૭,૬૫,૫૦૬
હિંદુસ્તાનમાંથી થયેલી કુલે નિકાશ } સરકારી ઘઉંની નિકાશ સિવાય.	૧૮,૭૦,૩૬,૬૧૬	૨૧,૮૫,૨૮,૫૬૫